CAMBIA

DUPĂ LEGILE ÎN VIGOARE

ÎN VECHIUL REGAT, BUCOVINA ŞI TRANSILVANIA

DE

I. N. FINŢESCU

DOCTOR IN DREPT DELA UNIVERSITATEA REGALĂ DIN ROMA.
PROCUROR LA TRIBUNALUL ILFOV.

VOLUMUL I

CONDIŢIUNILE ESENŢIALE. — GIRUL. — ACCEPTAREA. — AVALUL.
DUPLICATELE ŞI COPIILE. — SCADENŢA.
LEGEA CAMBIALĂ AUSTRIACĂ. — LEGEA CAMBIALĂ UNGARĂ. —
CONVENŢIUNEA ŞI REGULAMENTUL DELA HAGA DIN 1912.

BUCUREŞTI

Editura Librăriei SOCEC & Comp., Societate anonimă

1921

Toate exemplarele vor purtà semnătura autorului.

I. P. Frinţescu

Public primul volum al unui comentar al cambiei, ţinând seama nu numai de codul comercial român, dar şi de legile cambiale în vigoare în Bucovina şi Transilvania.

Deasemenea am reprodus şi Convenţiunea şi Regulamentul uniform dela Haga din 1912, care erà destinat să devie lege în toate Statele, şi, înainte de răsboi, erà pe cale de a fi promulgat în Ungaria.

Cred că lucrarea să fie utilă, încât de mică măsură, nu numai deslegării unor probleme practice înaintea instanţelor judecătoreşti, dar chiar şi unificării legislaţiunii noastre.

I. N. F.

AUTORII MAI DES CITAŢI

Autori germani

Einert, Das Wechselrecht nach dem Bedürfnis des Wechselgeschäfts im XIX Jahrhundert, 1839.

Thöl, Handelsrecht, 1848. ed. 4-a 1878.

Liebe, Die allgemeine deutsche Wechselordnung mit Einleitungen. Kommentar, Leipzig, 1848.

Brauer, Die allgemeine d. Wechselordnung, Kommentar, Erlangen 1849, ed. 2-a 1851.

Koch, Das Wechselrecht, Kommentar, Breslau 1850.

Bluntschli, Die allg. d. Wechselordnung, Kommentar Erlangen, 1853.

Renaud, Lehrbuch des Wechselrecht, Giessen, 1854 ed. 3-a 1868.

Hoffmann, Ausführliche Erläuterungen der all. d. Wechselordnung. Kommentar, Giessen, 1859.

Volkmar und Löwy, Die deutsche Wechselordnung, Kommentar, Berlin 1862.

Kuntze, Deutsches Wechselrecht, Leipzig, 1862.

Hartmann, Deutsches Wechselrecht, Berlin, 1869.

Oscar Wächter, Das Wechselrecht des deutschen Reichs, Stuttgart, 1883.

Kreis, Lehrbuch des d. Wechselrecht, Berlin, 1884.

Kuntze und Brachmann, in Endemann's Handbuch, vol. IV. Leipzig 1884.

H. O. Lehmann, Lehrbuch des d. Wechselrecht, Stuttgart, 1886.

Canstein, Lehrbuch des Wechselrecht, Berlin, 1890.

Rehbein, Allgemeine deutsche Wechselordnung, Kommentar, ed. 4-a Berlin 1891.

Staub, Kommentar zur allg. d. Wechselordnung, 1-a ed. 1895 urmată mai de multe ediţii.

Bernstein, Allgemeine Wechselordnung, din 1907, Tübingen.

Grünhut, Wechselrecht, Leipzig 1897.

II Autori italieni

Stefano Castagnola, Nuovo codice di commercio italiano, testo, fonti, motivi, commenti, giurisprudenza, Torino, 1884.
Calamandrei, La Cambiale, ed. 1-a Torino 1884, ed. 3-a 1901.
Vidari, La cambiale, Milano, 1885.
Antonio Scevola, Della cambiale dell' Assegno cambiario, Torino, 1889.
Margh eri, La Cambiale, Napoli, ed. 5-a, 1890.
Alessandro Ingaramo, Repertorio generale di Giurisprudenza, commerciale, Torino, 1894.
Giannini, Azioni ed eccezioni cambiarie, Torino, 1902.
David Supino, La cambiale, ed. 3-a, Torino, 1910.
Vivante, Trattato di diritto commerciale, vol. III., ed. 3-a 1907 Milano.
Bonel i, Della cambiale, dell'assegno bancario, Vallardi, Milano

III. Autori francezi

Pardessus, Cours de droit commercial ed. 4-a, Paris 1856—1857
Bedarride, Droit Commercial, Paris, 1861—1874.
Alauzet, Commentaire du Code de Comerce, 2. éd. Paris 1868
Boistel, Précis de droit Commercial, ed. 3-a Paris 1884.
Lyon Caen et Renault, Traite, éd. 3-a, Paris 1901. vol. IV.
Thaller, Traité élémentaire de droit Commercial, 3-a éd., Paris 1904

IV. Autori români

N. Pârvulescu și C. Radianu, Cambia, Ploești.
Ef. Antonescu, Cambia, Cecul, București, 1914.

INDEX SISTEMATIC

Pag.

Introducere în dreptul cambial . . . . 1—44
I. *Privire generală asupra legislațiunii cambiale* . . . . 1— 4
II. *Caracterele cambiei* . . . . 5—10
§ 1. Caractere comune tutulor titlurilor de credit . . . . . 5— 8
§ 2. Caracterele proprii (subordonate) ale cambiei și principii generale . . . . 8—10
III. *Funcțiunea economică a cambiei* . . . . 11—15
IV. *Teoria titlurilor de credit în general și a cambiei în special* 16—34
§ 1. Schiță istorică . . . . 16—29
a) Epoca romană . . . . 18—26
b) Epoca germană . . . . 26—28
c) Concluziune . . . . 28—29
§ 2. Fundamentul juridic al cambiei . . . . 29—34
V. *Raportul fundamental al cambiei și acțiunea cambială* . . . 35—44
(Novațiune prescripție)

I. **Condițiunile esențiale ale cambiei** 45
(art. 270 românesc, art. 1, 4, 84, 85, 86, 96 austriac, art. 1, 3, 95, 96, 97, 110 ungar).
1. Deosebirea dintre cambia trată și biletul la ordin . . . 49—50
2. Condițiuni estrenseci și intrinseci . . . . 50—51
No. 1. Data emisiunii . . . . 51—60
A. *Locul emisiunii* . . . . 52—53
a) Este o cerință formală 52
b) Două localități cu acelaș nume 52
c) Locul emisiunii poate fi arătat și altfel decât prin numele unei comune 52
d) La ce servește locul emisiunii 52
e) Contra probă 53
B. *Timpul emisiunii* . . . . 53—54
a) Este o cerință formală 53
b) Timpul emisiunii să fie arătat lămurit și neechivoc . . 53
c) La ce servește timpul emisiunii 54
d) Contra probă . . . . 55—59

Pag.

C. *Poate să aibă o cambie mai multe date* . . . . 59— 60
D. *Unde trebue scrisă data* 60
E. *Lipsa datei de emisiune* 60
No. 2 **Numirea de cambie sau poliţă** . . . . 60— 65
a) Pot fi înlocuite aceste expresiuni cu altele echivalente . 61 — 63
b) O cambie emisă în România însă scrisă într'o limbă streină . . . . 63— 64
c) Numirea să fie în textul înscrisului . . . . 64 — 64
No. 3. **Numele persoanei sau firma primitorului** . . . . 65— 69
a) Cum trebue desemnat primitorul 65
b) Când, cel pentru care trebuià să se emită cambia, devine creditor cambial . . . . 67— 68
c) Se pot trece mai mulţi primitori . . . . 68— 69
d) Cambia trasă în favoarea trăgătorului 69
No. 4. **Clauza la o din** . . . . 69— 70
No. 5. **Arătarea sumei de plătit.**
A. *Orice cambie trebue să arate o sumă de bani* . . . . 70— 71
a) Numai cambiile cari arată o sumă de bani sunt valabile 70
b) Este neapărată indicarea felului de monetă 71
c) Suma de bani în monete streine 71
d) Suma de bani trebue să se vadă precis scrisă în cambie 71
B. *Locul unde trebue scrisă suma în cambie* 71
No. 6. **Arătarea scadenţei** 72
No. 7. **Arătarea locului plăţii** . . . . 72— 77
A. *Cum trebue desemnat locul plăţii* . . . . 72— 73
a) Locul de plată trebue arătat prin denumirea justă a unei localităţi existente . . . . 72— 74
b) Unde trebue scris locul plăţii şi prin ce expresiuni . . 74— 75
B. *Pot fi arătate în cambie mai multe locuri de plată* . . . . 75— 77
No. 8. **Semnătura trăgătorului sau a emitentului** . . . . . . 78—104
Comparaţie între textul român, italian austro-german şi ungar . . . . 78— 79
A. *Cambia trebue semnată de trăgător sau emitent:*
a) Este indispensabilă semnătura trăgăt. sau emitentului . 80— 82
b) Semnătura nu trebue să fie însoţită de alte cuvinte, cari să excludă calitatea de trăgător sau emitent a celui ce a semnat 82
c) Ştergerea semnăturii emitentului sau trăgătorului . . . 82
B. *Trăgătorul sau emitentul trebue să semneze cu numele său sau cu firma sa* . . . . 82— 90
a) Semnarea cu numele emitentului sau trăgătorului . . . 82— 88
b) Semnarea cu firma . . . . 88— 90
C. *Cambia poate fi semnată de un mandatar special* . . . . . 90— 96
D. *Capacitatea pentru a se obligà cambiariceşte* . . . . . . 96—103
1. Minorii . . . . 97— 99
2. Interzişii 99
3. Cei sub consiliu judiciar . . . . 99—102
4. Femeea măritată 102

	Pag.
No. 9. Numele sau firma trasului	103—104
Diferite clauze ale cambiei	105—116
I. *Clauze permise*	105—110
II. *Clauze nepermise*	110—111
III. *Clauze cari se socotesc nescrise*	112—116
Forma cambiei în dreptul internațional	116—121
Cum trebue să fie scadența (art. 271 românesc, 4 austriac, 3 unguresc)	122—128
1. Trebue să fie posibilă	122
2. Certă și lămurită	122
Câte feluri de scadențe avem	124—128
a) Scadența la o zi fixă	124
b) Scadența la vedere	125
c) Scadența la un anume timp după vedere	126
d) Scadența la un anume timp după dată	126—127
e) Scadența la un anume bâlciu	127—128
Nearătarea locului de plată	129—134
(art. 273 românesc; art. 4 No. 8 și art. 97 austriac; art. 3 No. 7 și art. 111 ungar.	
Prezumpțiunile stabilite de lege	130—132
Quid în ce privește citarea?	132
Domiciliul emitentului unui bilet la ordin	133—134
Lipsa condițiunilor esențiale	135—202
(art. 273 românesc; art. 7 austriac; art. 6 și 93 ungar)	
I. *Efectul lipsei condițiunilor esențiale?*	136—138
Timbrul este o condițiune esențială?	137—138
II. *Cambia în alb*	139—202
A. Drept comparat principii generale	139—191
B. Cambia în alb în dreptul românesc	192—202
Cum poate fi trasă o cambie	203—215
(art. 274 românesc; art. 6 austriac, art. 5 ungar)	
1. *Cambia domiciliată*	204—211
a) Diversitate de localități	204—206
b) Diversitate de persoane	206—111
2. *Cambia trasă în favoarea trăgătorului*	211—212
3. *Trata în ordinul trasului*	212—213
4. *Cambia trasă după ordinul și în socoteala unui al treilea*	213—214
5. *Biletul la ordin tras*	214—215
a) Identitatea dintre persoana trăgătorului și a trasului	215
b) Distantia loci	215
Formula „bun și aprobat“	216—220
(art. 275, românesc)	
Se aplică principiile din dreptul civil	216—218
Ce efect are lipsa formulei bun și aprobat	218—220
Cambia sub formă autentică	221—226
(art. 276 românesc; art. 94 austriac; art. 104 ungar)	
Cambia emisă de un analfabet și neautentificată	222—225
Legea austriacă și ungară	225—226

	Pag.
II. Despre gir	223—273
A. Efectele girului	227—243
(art. 277, 278 românesc; art. 9, 10, 14, 15 austriac; art. 8, 9, 12, 13, 16 ungar)	
1. *Efect translatio*	229—234
2. *Efect de garanție*	234—236
Girul nu la ordin	236—240
Girate di ritorno	
Alte forme de transmitere a cambiei	241—243
Regulamentul uniform dela Haga	243
B. Forma girului	244—251
(art. 279 românesc; art. 11, 12, 13 austriac; art. 10, 11 ung.)	
I. *Principii generale*	245—247
II. *Girul în alb*	247
a) Forma lui	247—249
b) Efectele girului în alb	249—250
III. *Transformarea unui gir în plin într'unul în alb*	250—251
IV. *Girul sub condiție*	251
C. Diferite feluri de giruri	252—261
(art. 280 românesc; art. 17 și 14 austriac; art. 15 și 12 ungar)	
I. *Girul prin procurațiune*	253—257
II. *Girul fără garanție*	257
III. *Girul cu titlu de gaj*	258—261
D. Girul după scadență	262—273
(art. 281 românesc; art. 16 austriac; art. 14 ungar)	
a) In dreptul românesc	263—268
b) In legea austriacă	268—272
c) In legea ungară	272—273
III. Despre Acceptațiune	274
A. Prezentarea la accept	274—286
(art. 282 românesc; art. 18 și 19 austriac; art. 17, 18 și 19 ungar)	
1. *In dreptul românesc*	276—282
a) Principiu general	276—277
b) La cambia la vedere	277—278
c) La cambia la o epocă fixă după vedere	278—280
d) Cine este îndreptățit să prezinte cambia spre acceptare	280
e) Cui trebue prezentată cambia pentru acceptare	280—281
f) Sancțiunea pentru neprezentare	281—282
2. *In dreptul austriac și ungar*	282—285
3. *In Regulamentul uniform dela Haga*	285—286
B. Forma acceptului	287—294
(art. 283 românesc; art. 21 austriac și ungar)	
In dreptul românesc:	
1. Unde trebue scris acceptul	288
2. Cu ce cuvinte se exprimă	288—290
3. Trasul și acceptantul aceiaș persoană	290—292

Pag.

4. Acceptarea unei cambii false 292
5. Capacitatea de a se obligà 292
In dreptul austriac, ungar și Regulamentul dela Haga . . . 293—294
C. **Acceptarea unei cambii plătibilă la o epocă fixă dela vedere** . 295—299
(art. 284 românesc; art. 20 austriac și ungar)
a) Trasul, la înfățișare, acceptă . . . . 296—297
b) Trasul nu acceptă, dar vizează . . . . 297—298
c) Trasul refuză nu numai să accepte, dar și să vizeze . 298
Regulamentul dela Haga . . . . 298—299
D. **Unde trebue cerută acceptarea** . . . . 300—301
(art. 285 românesc; art. 91 austriac; art. 102 ungar)
E. **Acceptarea unei cambii plătibilă într'alt loc decât acela al reşedinţei acceptantelui** . . . . 302—307
(art. 286 românesc; art. 24 austriac și ungar)
1. *Legea vorbește de «alt loc» și de «reședință»* 305
2. *Asemenea cambii pot fi domiciliate* 305
Cine poate desemnà pe domiciliatar? . . . . 305—307
F. **Termenul pentru darea acceptului și irevocabilitatea lui** . 308—317
(art. 287 românesc; art. 21 al. final austriac și ungar)
1. *Când există obligațiunea de a acceptà* . . . . 309—311
2. *Termenul pentru darea acceptului* . . . . 311—312
3. *Irevocabilitatea acceptului* 312-318
G. **Acceptarea parțială și modificată** 319
(art. 288 românesc; art. 22 austriac și ungar)
1. *Acceptarea parțială* . . . . 320—322
2. *Acceptarea modificată* . . . . 322—326
a) Accept cu altă scadență . . . . 323—324
b) Accept cu alt loc de plată . . . . 328—325
c) Accept cu clauza «plătibilă mie însumi» 325
d) Accept cu stipulațiune de dobânzi 325
e) Accept sub condiție . . . . 325—326
f) Accept cu plata în rate 326
H. **Constatarea neacceptării** . . . . 327—328
(art. 389 românesc; art 23 austriac și ungar)
I. **Efectele acceptului** . . . . 329—334
(art 290 românesc; art. 23 austriac și ungar)
Mai mulți acceptanți — raporturile dintre ei 334
J. **Acceptarea unui indicat la nevoie** . . . . 335—344
(art. 291 românesc; art. 56 austriac și ungar)
Se cer 3 condițiuni:
1. *Trasul să fi refuzat să accepte* 338
2. *Să se prevadă în cambie un indicat la nevoe* . . . . . . 338—343
a) Cine poate face indicarea la nevoe . . . . 340—342
b) Cine poate fi indicat la nevoe . . . . 342—343
3. *Posesorul cambiei să aibă încă dreptul la cauțiune* 343
Forma acceptării și acceptarea restrânsă . . . . 343—344
Capacitatea celui indicat la nevoe 344
Drepturile acceptantelui 344

Pag.

Refuzul indicatului de a acceptà 344
L. **Acceptarea prin interventiunea unui al treilea** . . . . 346—354
(art. 292 românesc; art. 57 austriac și ungar)
1. *Când se poate acceptà o cambie de către un terț* 347
2. *Ce se înțelege prin cuvântul «un al treilea»* . . . 347—349
3. *In favoarea cui se poate interveni* 349
4. *Conduita posesorului* . . . . 350—352
5. *Forma acceptării prin intervenție* . . . . 352—353
6. *Legea austriacă și ungară* 353
7. Regulamentul dela Haga 354
M. **Efectele acceptării prin interventiune** . . . . 355—360
(art. 293 românesc; art. 60, 61 austriac; art. 60 ungar)
1. *Efectele față de acceptantul prin interventiune* . . . 356—358
2. *Efectele față de posesorul cambiei* 358
3. *Efectele față de obligații de regres* . . . . 358—360
N. **Neindicarea persoanei onorate — Concurs de intervenienți** . 361—369
(art. 294 românesc; art. 59 și 56 al. 2 austriac și ungar)
1. *Acceptantul pentru onoare nu arată persoana onorată* . . 362—363
2. *Concursul mai multor indicați la nevoe* . . . . 363—367
3. *Concursul mai multor terți intervenienți* 367
a) In dreptul românesc . . . . 367—368
b) In dreptul austro-ungar . . . . 368—369
O. **Inmânarea protestului pentru neacceptare** . . . . . . 370—374
(art. 295 românesc; art. 58 austriac și ungar)
1. *Inmânarea protestului intervenientului acceptant* . . . 371—372
2. *Remiterea protestului persoanei onorate* . . . . . . 372—374
IV. **Despre aval** . . . . 375—399
A. **Principii generale** . . . . 376—383
(art. 296 românesc; art. 66 ungar)
1. *Cine poate fi avalant* . . . . 376—378
2. *Forma avalului* . . . . 378—381
3. *Avalul dat după scadență* . . . . 382—383
B. **Efectele avalului** . . . . 384—393
(art. 297 românesc; art. 67, 68 ungar)
1. *Pentru cine se dă avalul* . . . . 384—389
2. *Obligațiunea avalantului și conservarea acțiunii cambiale* . . 389—393
C. **Subrogarea avalantului care a plătit** . . . . 394—399
(art. 298 românesc; art. 69 ungar)
Mai mulți avalanți — raporturile dintre ei . . . . . 396—398
V. **Despre duplicate și còpii** . . . . 400—431
A. **Dreptul la duplicate — obținerea lor** . . . . 400—404
(art. 299 românesc; art. 66 austriac; art. 70 ungar)
B. **Forma duplicatelor** . . . . 405—406
(art. 300 românesc; art. 66 austriac; art. 70 ungar)
C. **Circulațiunea duplicatelor** 407
(art. 301 românesc; art. 67 austriac)
1. *Circulațiunea anormală a duplicatelor* . . . . 409—410
2. *Circulațiunea normală a duplicatelor* . . . . 410—412

D. Expedierea duplicatului pentru acceptare . . . . 413—419
(art. 302 românesc; art. 68, 69 austriac; art. 72. 73 ungar)
E. Despre côpii — Forma lor . . . . 420—424
(art. 303 românesc; art. 70 austriac; art. 74 ungar)
F. Acceptarea şi girurile scrise pe côpii 425
(art. 304 românesc; art. 71. 72 austriac; art. 75, 76 ungar)
1. *In dreptul românesc* . . . . 426—428
2. *In dreptul austro-ungar* . . . . 428—431
3. *In regulamentul dela Haga* 431
VI. Despre scadenţă . . . . 432—453
A. Scadenţa cambiilor la vedere . . . . 432—438
(art. 305, 311 românesc; art. 31 austriac şi ungar)
1. Prezentarea lor . . . . 433—435
2. Sancţiuni pentru neprezentarea în termen . . . . . . 435—438
B. Scadenţa cambiilor plătibile la o epocă fixă dela vedere 439
(art. 306 românesc)
C. Cum se calculează scadenţa . . . . 440—449
(art. 307 românesc; art. 30, 32, 33, 34, austriac şi ungar)
1. *Cambiile la o zi fixă* . . . . 442—444
2. *Cambiile plătibile după dată* 444
a) Termen pe zile . . . . 444—445
b) Termen pe săptămâni, luni, etc. . . . . 445—446
3. *Deosebire de stil* . . . . 446—448
4. *Conflict de legislaţii* 449
D. Scadenţa la un bâlciu . . . . 450—453
(art. 308 românesc; art. 45 austriac şi ungar)
Legea cambială austriacă (Bucovina) . . . . 454—478
Legea cambială ungară (Transilvania) . . . . 479—505
Convention sur l'unification du droit relatif à la lettre de change et au billet à ordre . . . . 506—512
Règlement uniforme sur la lettre de change et le billet à ordre . . . . 513—532

ERRATA

La pag. 136 — sărindu-se, din eroare de tipar, un rând — *ordonanța ministerială austriacă din 6 Octombrie 1853*, se va citi astfel:

«Excepțiunea că la epoca în care fu scrisă pe poliță acceptarea ori altă declarare obligatorie (gir, aval) lipsea iscălitura trăgătorului, ori vreuna din celelalte condițiuni esențiale cerute de art. 4 și că numai târziu a fost completată, nu va putea niciodată să fie opusă contra unui terț de bună credință posesor al cambiei; însă în contra aceluia care a luat parte la succesiva completare, numai atunci poate fi opusă, când se probează că de înscrisul necomplet s'a făcut uz în mod ilegitim printr'o completare arbitrară saŭ contrarie convențiunii intervenite.»

INTRODUCERE IN DREPTUL CAMBIAL

I. Privire generală asupra legislaţiunii cambiale

Cambia ca institut juridic aşà cum îl avem azi reglementat de codul nostru de comerţ, nu este rezultatul născocirii vreunui om genial, ci-i consecinţa unei lungi practici şi uzanţe comerciale, începând cu primele vremuri ale evului de mijloc şi până în zilele noastre.

Procesul de perfecţionare al cambiei s'a divizat în mai multe perioade, fără însă ca toţi scriitorii să cadă de acord asupra lor. Toţi, sau aproape toţi, admit diferite epoci, dar discordia începe când e vorba de a se fixà numărul lor şi timpul cât fiecare durează.

In general se admite diviziunea lui *Kuntze* (*Wechselrecht*, în *Endemann's Handbuch*, vol. IV, partea 2-a, 1884), după care prima epocă a dezvoltării cambiei este în decursul evului mediu până la ordonanţa franceză din 1763, a doua începe dela această dată şi se isprăveşte cu promulgarea ordonanţei cambiale germane din anul 1847 şi a treia perioadă o avem dela 1847 până în ziua de azi.

Prima epocă este epoca italiană, căci în acest timp progresul cambiei e datorit Italienilor; a doua epocă este epoca franceză, căci ordonanţa franceză din 1762 a contribuit în mare măsură la dezvoltarea principiilor cambiale; în fine, în epoca ultimă, doctrina germană este atât de superioară, încât ea s'a impus tuturor naţiunilor, fapt care a contribuit ca ordonanţa cambială germană să fie inspiratoarea mai tuturor legislaţiunilor noui.

După *Lehmann* (*Wechselrecht*, § 23) perioada 3-a începe odată cu promulgarea legii prusiene din anul 1794, lege care consacră principiul că giratarul de bună credință dobândește prin gir drepturile cambiale, independent de cum le aveà girantele.

Canstein (*Lehrbuch des Wechselrechts*, p. 41) împarte dezvoltarea cambiei în patru epoci, epoca a treia isprăvindu-se cu publicarea codului de comerț francez.

Cambia își ia naștere din nevoile comerțului din evul mediu. In acea epocă monetele diferau foarte mult dela oraș la oraș. Aproape fiecare oraș comercial trăia o viață a parte, având propriile sale monete. De aceea cu ocazia plăților se schimbau monetele, căci cel ce voia să facă plata în altă localitate, trebuià să-și procure monetele acelei localități. Cu aceste schimbări se ocupau zarafii și mai în urmă băncile. Schimbarea monetelor erà principala opérațiune de bancă din evul-mediu. Acest schimb se numeà *cambium minutum sine litteris*.

Când locul plății diferea de locul unde își aveà sediul comercial platnicul, adică când erà ceeace se numește în vorbire tehnică *distantia loci*, atunci bancherii se însărcinau ei însăși să facă plata în localitatea indicată și, de cele mai multe ori, în moneta localității unde se efectuà plata. In acest caz avem *cambium de pecunia praesenti cum pecunia absenti*, numit și *cambium per litteras*, de oarece cu această ocazie se obicinuià să se facă un înscris, iscălit de bancher și care conțineà: *a)* suma primită de bancher *(valuta)* și *b)* obligația de a da acea sumă în alt loc *(distantia loci)*, fie personal de bancher, fie printr'un împuternicit *(per me vel meum nuntium)*. Restituirea se făceà celui ce depusese suma sau unuia desemnat de acesta *(tibi vel tuo nuntio)*.

Documentul descris nu-i decât germenele biletului la ordin, asemănându-se foarte mult cu biletul la ordin domiciliat, document nu tocmai practic de oarece ereà redactat de notar, așà că ereà înconjurat de formalități costisitoare, ce stânjeneau mersul repede al afacerilor.

Prin secolul XIII, bancherii, când voiau să facă *cambio trajettizio*, adică să remită o sumă de bani într'altă localitate, nu se mai serveau de acel act costisitor, act notarial

arătat mai sus, ci dedeau ordin unui alt bancher printr'o scrisoare *(lettera di pagamento di cambio)*, pentru ca să plătească la prezentarea acelei scrisori.

Cum numele arată, *lettera di pagamento di cambio* nu este decât ceeace azi Italienii numesc *lettera di cambio* sau *cambiale tratta*, iar noi *cambie* ori *cambie trată* sau simplu *trată*.

Din aceste două documente și în ordinea arătată ar derivà biletul la ordin și cambia trată, cel puțin așà ne învață cei mai de seamă scriitori, cum buneoară *L. Goldschmidt (Universalgeschichte des Handelsrechts*, I p. 437 urm., nota 90 și pag. 417 urm.*); Grünhut (Wechselrecht*, § 5, nota 1 și § 6 nota 1); *Papa d'Amico (I titoli di credito: formazione storica. Parte terza* n. 46).

După alții însă, cambia trată ar derivà din mandatele de plată, ce regii le dedau trezorierilor *(Cf. Valery, Une traite de Philippe le bel*, în Revue générale de droit, n. 14 urm; *Freundt, Das Wechselrecht der Postglossatoren* I, p. 33 urm.[1]).

* * *

Legislațiunea română referitoare la cambie nu este decât traducerea articolelor din codul de comerț Italian, care se raportează la materia ce discutăm. La rândul său, cambia italiană este adânc influențată de ordonanța cambială germană.

Ordonanța cambială germană, *die deutsche Wechselordnung*, a luat naștere în următoarele împrejurări: conferința generală a statelor ce formau uniunea vamală, au cerut la 1846 ca să se instituiască o comisiune însărcinată cu pregătirea unei singure legi cambiale pentru toate statele uniunei. Prusia, în urma invitațiunii, a făcut un proect și invită pe toate statele germane la o conferință în Leipzig, conferință, care s'a întrunit la 14 Noembrie 1847, și în urma unor foarte interesante dezbateri a elaborat un proect de lege, adoptat în urmă ca lege imperială de către adunarea națională din Frankfurt a. M., la 24 Noembrie 1848.

La 1857 conferința statelor germane intrunită în Nürn-

[1]) A se vedeà și infra, p. 16 și urm.

berg, aduse câteva modificări ordonanței cambiale, modificări cunoscute sub numele de *Nürnberger Novellen.*

Atât ordonanța cambială cât și Nürnberger Novellen ca să aibă autoritate, trebuiau acceptate ca legi de fiecare stat în parte, conform constituției fiecăruia, lucru ce s'a și întâmplat.

In urma formării imperului german, ordonanța cambială și novelele din Nürnberg fură declarate la 16 Aprilie 1871 ca lege imperială (Reichsgesetz).

La acestea mai trebue amintită legea din 30 Mai 1908 privitoare mai ales la protest.

In Italia când se numì la 1869 o comisiune care să prepare un proect de cod de comerț; acea comisiune declară că va aveà, în ce privește cambia, drept model ordonanța cambială germană (Procesele verbale No. 5—8).

Primul proect de lege fù redactat de prof. Carnazza Puglisì și după ce a fost modificat de comisiune, fù prezentat ca un titlu al proectului preliminar; aceasta se întâmplà în anul 1872. Proectul preliminar a fost trimis Facultăților de Drept, magistraturii și camerilor de comerț, cerându-li-se părerea. In 1876 fù redactat proectul definitiv de către o nouă comisiune numită de ministrul de justiție de pe atunci, marele *Mancini.* La 1877 *Mancini* prezentă proectul senatului și după ce fù adoptat de corpurile legiuitoare, devenì lege la 2 Aprilie 1882.

In România când în 1887 s'a introdus un nou cod de comerț, nu s'a căutat să se facă o operă originală, căci o asemenea lucrare cerea muncă, timp și oameni foarte pricepuți, ci ne-am mulțumit să traducem articolele din codul de comerț italian din anul 1882. Așà încât ce privește cambia rămânând fideli Italienilor, am admis principiile ordonanței cambiale germane, fapt destul de important pentru a nu neglijea doctrina și jurisprudența germană.

In Austria și deci în Bucovina s'a introdus la 25 Ianuarie 1850, fără absolut vre-o modificare, legea imperială votată de adunarea națională din Francfurt, legea care cum am văzut, modificată foarte puțin de Nürnberger Novellen este în vigoare în Germania.

In Ungaria și prin urmare Transilvania, avem legea din 5 Iunie 1876, care este deasemenea luată după legea cambială germană.

II. Caracterele cambiei.

§. 1. Caractere comune tuturor titlurilor de credit.

Cambia fiind un titlu de credit pe lângă alte caractere ale ei proprii, pe care le vom vedeà mai târziu, are și caracterele ce disting titlurile de credit de alte documente. Și dacă e așà, trebue să ne oprim puțin asupra titlurilor de credit, spre a le deslușì.

Adolf Vagner începe studiul său despre credit (*în Schonberger Handbuch)* cu următoarea definițiune: «Creditul este acel raport economic privat, adică acea operațiune consistând în a dà și primì în mod voluntar bunuri economice, dintre care prestațiunea unei părți are loc încrezându-se acea parte în promisiunea unei viitoare contraprestațiuni din partea celuilalt contractant». De esența creditului este deci o prestațiune în prezent pentru o contraprestațiune în viitor.

Odată raportul de credit născut, nu e neapărat nevoie ca el să rămâie prins în mod inseparabil de persoanele, care i-au dat naștere. In comerț, cel puțin în vremea noastră, creditul, fie din punct de vedere activ, fie din punct de vedere pasiv, e destinat să treacă dintr'un patrimoniu într'altul, dintr'o piață într'alta, dintr'o țară într'alta.

Pentru ca creditul să îndeplinească funcțiunea sa, spre înlesnirea multiplelor transacțiuni încheiate între comercianți și chiar între necomercianți; pentru a puteà creditul să se obiectiveze ca entitate economică, liber de orice relațiuni cu persoanele, cari l'au creat și cari l'au avut în stăpânire; pentru ca creditul să înlocuiască moneta, aveà nevoie de un institut, menit să-i acorde avantagii, ce altfel nu le-ar fi avut. Avantagiile, despre care vorbim, sunt procurate de către *titlurile de credit.*

Nu vom insistà mai mult asupra importanței economice a titlurilor de credit, întru cât e o chestiune prea cunoscută din economia politică. Ne vom mărginì a definì și a clasificà titlurile de credit arătând caracterele esențiale, caractere, cari cum am spus, sunt și ale cambiei.

Nu împărtășim părerea d-lui *Bruschettini*, care în opera sa *Trattato sui titoli al portatore* socotește că o bună difini-

ţiune este aceea care se poate aplicà tuturor teoriilor, ce s'au format în jurul unui institut juridic. Cu asemenea părere se ajunge la o definiţiune vagă, care în realitate numai definiţiune nu se poate numì, neîntrunind toate caracterele ce le-ar aveà principiul sau institutul ce se defineşte.

Din această cauză, definiţiunea că titlul de credit la purtător este «acel document, prin care subscriitorul se obligă la o prestaţiune în favoarea purtătorului (ca atare) al documentului însăş», definiţiune dată de d-l Bruschettini, este incompletă.

Incompletă este şi definiţiunea dată de jurisconsultul *Brunner* in *Endemann's Handbuch:* „Wertpapiere ist eine Urkunde über ein Privatrecht, dessen Verwerthung durch die Innehabung der Urkunde privatrechtlich bedingt ist" (titlu de credit este un document asupra unui drept privat, a cărui valorificare din punct de vedere al dreptului privat este condiţionată de posedarea documentului).

Admitem definiţiunea ilustrului nostru profesor dela Universitatea din Roma, *Cesare Vivante*, care în clasicul său *Trattato di diritto commerciale* (3-a ed., vol. III, n. 953) scrie că „titlul de credit este un document necesar pentru a exercità dreptul literal şi autonom care este menţionat în el".

Din această ultimă difiniţiune, pe care ne-o însuşim, rezultă în mod evident caracterele titlurilor de credit.

Caracterele comune tuturor titlurilor de credit sunt următoarele:

a) Titlurile de credit sunt documente necesare, în sensul că dreptul de credit este strâns legat de document, neputându-se valorificà decât prin prezentarea documentului, afară, bine înţeles, de cazul excepţional al amortizării (excepţiune ce confirmă principiul).

b) Titlurile de credit conţin un drept literal, ceea ce însemnează că obligaţiunea debitorului este determinată numai de cuprinsul scris al documentului; cu alte cuvinte dreptul este încorporat în titlu.

c) Titlurile de credit conţin un drept autonom, adică dau posibilitate dobânditorului de bună credinţă de a aveà un drept independent de ce drepturi şi de cum erau drepturile posesorilor anteriori ai documentului.

Afară de aceste 3 caractere esențiale, fiecare specie de titluri de credit au caractere proprii, prin care se pot deosebi speciile între ele. *Bonelli (Contributo ad una teoria scientifica dei titoli di credito*, Giurisprudenza italiana, 1897, Parte IV) numește caracterele proprii fiecărei specii: *caractere subordonate.*

După cum se vede între titlurile de credit și titlurile sau înscrisurile destinate să probeze un drept — probe preconstituite —, există o deosebire substanțială. Titlurile de credit nu numai documentează un drept, dar încă, hârtia, titlul, este elementul esențial pentru existența însăși a dreptului. Hârtia, titlul, materializează dreptul, drept care e orânduit să trăiască o viață juridică numai întrucât e unit cu titlul.

Dacă o așà de mare importanță joacă hârtia față de drept la titlurile de credit, nu se poate admite ideia câtorva (*Giorgi, Teoria delle obbligazioni*, vol. II ,n. 100), cari văd în acest institut juridic numai un document probatoriu, de oarece, după cum arătăm, între titlurile de credit și probele preconstituite e o deosebire substanțială. Spre a învedera și mai bine, vom spune că o obligație constatată printr'un înscris se poate înstreinà, vinde, cesionà, donà, independent de inscris; o astfel de obligațiune se poate executà fără să se prezinte documentul, etc. Acest lucru nu se poate face însă cu titlurile de credit, de oarece în acest caz orice transmisiune a dreptului trebue să rezulte din document, în care dreptul este incorporat.

Titlurile de credit au luat naștere și s'au perfecționat pentru a ușurà circularea creanțelor, și de aceea ele prin forma lor constituesc tocmai un excelent mijloc de circulațiune.

Forma titlurilor de credit determină modul circulațiunii, fapt care ne îndreptățește a spune că cea mai importantă clasificare a titlurilor de credit este aceea care are la bază circulațiunea.

Din acest punct de vedere distingem:

I. Titluri nominative.

II. Titluri la ordin.

III. Titluri la purtător.

Fiecare clasă are felul său de circulațiune. Titlurile nominative circulă prin facerea unui transfert în registrele societății sau ale instituției emitente; titlurile la ordin, cum e

cambia, prin gir; titlurile la purtător, prin simplă transmitere a documentului.

D-l *Gustavo Bonelli* mai distinge titlurile de credit în: *a)* titlurile de credit cu scadență determinată și *b)* titlurile de credit fără o atare scadență. La titlurile cu o scadență fixată încă din ziua emisiunii, numai acela va puteà cere plata obligațiunii, care se va aflà în posesiunea titlului in ziua scadenței; la titlurile fără scadență và fi legitimat a cere plata orice posesor fără distincțiune, de oarece nu e nici un obstacol de timp.

Profesorul *Cesare Vivante* (vol. III, n. 987) deosebește titlurile de credit și după conținutul lor, și atunci avem:

a) titlurile de credit propriu zis, care au dreptul la o prestațiune de bunuri fungiblie în mărfuri sau bani. Exemplu: cambia, ordinul în producte, titlurile funciare.

b) titlurile ce servă la dobândirea de drepturi reale asupra unui bun determinat; exemplu: polița de încărcare, scrisoarea de trăsură, biletele de depozit și de gaj. (*Contra: Bolaffio*, în Archivio Giuridico, LVII, p. 274 urm.; *Thaller*, în Annales de droit com. vol. XX, XXI).

c) titluri, cari atribuesc calitatea de asociat; ex: acțiunile.

d) titlurile ce dau dreptul la servicii; ex: biletele de călătorie.

Cambia este și ia un titlu de credit, deci aceea ce am spus relativ la titlurile de credit se aplică și la cambie.

§ 2. Caracterele proprii (subordonate) ale cambiei și principii generale.

Am văzut cum cambia este un titlu de credit și acum înțelegem ce însemnează și ce consecințe are titlul de credit.

Cambia este un titlu la ordin, adică un titlu de credit care circulă din mână în mână cu ajutorul unui ordin scris pe dosul documentului, numit acest ordin *gir*.

Vom defini cambia zicând că este *un titlu de credit la ordin, formal și complet, conținând o promisiune abstractă de plată a unei sume determinate fără contra prestațiune, la scadența și locul arătat în el, fiind obligați solidar toți cei ce au iscălit acest titlu*, (*Vivante*, op. cit. n. 1014).

Din definiţiune rezultă:

a) Cambia este un titlu de credit, deci e un document indispensabil valorificării dreptului de creanţă, conţinând şi un drept literal şi autonom;

b) Cambia fiind un titlu la ordin, circulă prin gir.

c) Cambia este un titlu formal, de oarece legea arată în mod strict forma ce trebue s'o aibă, sub pedeapsă de nulitate;

d) Cambia este un titlu complet, ceea ce însemnează că nu poate fi completată, nici înterpretată cu ajutorul altor înscrisuri. Ori de câte ori condiţiunile esenţiale ale cambii nu sunt redactate aşà încât să reese un înţeles mulţumitor spre a se menţine eficacitatea titlului, vom zice că este nulă, nefiindu-ne permis să o înterpretăm cu ajutorul altor scrisuri.

În acest sens s'a pronunţat doctrina şi jurisprudenţa din Italia şi Germania. Vedeţi: *Cesare Vivante, Trattato*, vol. III, n. 954 şi 1014; *Rehbein, Allgemeine deutsche Wechsel-Ordnung mit Kommentar in Anmerkungen, zweite, verbesserte Auflage*, p. 14; Curtea de Apel din Bucureşti, s. III, dec. 39/912, în *„Jurisprudenţa în fişe“* art. 270 no. 3, cu nota noastră.

e) Obligaţiunea cuprinsă în cambie este abstractă, adică independentă de orice raport cauzal, cu alte cuvinte independentă de cauza care determină emiterea cambiei. Acesta e principiul, amănuntele le vom studià mai târziu.

f) Cambia îndritueşte la plata unei sume de bani la locul şi la timpul arătat în ea.

g) Creditorul cambial pentru suma de bani, ce va primì dela debitorul cambial, nu va fi obligat la vre-o contra-prestaţiune. La ziua scadenţei creditorul va cere pur şi simplu plata. (A se vedea *Vivante*, în locul citat mai sus).

De multe ori, cum vom vedeà, creditorul pentru a-şi conservà acţiunea cambială, va fi nevoit să facă unele cheltueli, cum buneoară cheltuelile protestului, dar asemenea debursări n'au alt caracter decât de măsuri conservatorii, nu sunt în nici un caz o contra-prestaţiune (*Conf. Vivante*, vol. III, n. 1014).

Cambia este un titlu complet. De acì decurge că orice condiţiune cambială trebue să rezulte din cuprinsul cambii şi trebue scrisă pe cambie.

Pentru ca cineva să se găsească obligat cambiarmente, adică după normele cambiei, trebue să fie iscălit. Fără iscălitură scrisă pe cambie, nu se concepe obligație cambială. Dacă cineva promite că va emite o cambie, sau că va avalà etc., dar în realitate nu va realizà această promisiune, în acest caz promitentul va putea fi tras la răspundere, cu toate acestea el nu va fi niciodată obligat cambiarmente. (*Cf. Vivante*, vol. III, n. 1015).

Promisiunea de plată, cuprinsă într'o cambie, sau e făcută direct de acela ce a emis-o și în acest caz cambia se mai numește *bilet la ordin*, sau cel ce o emite se adresează unei terțe persoane, dându-i ordin să plătească. In ultimul caz avem ceeace numim *cambia-trată* sau numai *trată*.

Noi vom întrebuințà termenul de cambie ca termen general înțelegând amândouă speciile, adică și biletul la ordin și cambia trată. Când vom vorbì numai de o specie, vom indica-o cu numele-i propriu: bilet la ordin, cambia trată.

La ori ce cambie-trată avem următoarele persoane: *trăgător*, *tras*, *beneficiar*.

Trăgător este cel ce emite cambia trată. Tras este acela căruia i se adresează trăgătorul ca să plătească. Beneficiar sau primitor numim pe acela în favoarea căruia se emite cambia-trată.

Dacă trasul, când beneficiarul îi prezintă trata, iscălește că acceptă să facă plata, devine din acel moment debitor principal. Până la aceptare trasul nu e obligat cambiaricește, până la acest eveniment debitor principal este trăgătorul.

La biletul la ordin avem în momentul emisiunii pe *emitent* și pe *beneficiar*.

Emitentul este cel ce emite cambia și promite în acelaș timp plata: contopește deci rolul trăgătorului și trasului din cambia-trată.

Beneficiarul biletului la ordin este ca și beneficiarul cambiei trate: acela în favoarea (în ordinul) căruia se emite titlul.

In afară de aceste persoane mai putem găsì la cambii și alți obligați cambiaricește, cum sunt: giranții, adică acei ce transmit cambia prin gir; avalanții, adică cei ce garantează pe vreun obligat cambiaricește; intervenienții, numiți astfel pentru că intervin pentru vreun debitor din cambie; dar despre aceștia ne vom ocupà la timpul potrivit.

III. Funcţiunea economică a cambiei

Emisiunea cambiei. Cambia este titlul cel mai prielnic pentru a se satisface aceia cari la un moment dat au trebuinţă să li se acorde un termen pentru plata unei sume de bani. Cambiile se emit deci spre a se putea perfecţionà raportul de credit, ce consistă, după cum am mai văzut, într'o diferenţă de timp ce intervine între prestaţiune şi contra-prestaţiune. Prestaţiunea şi contra-prestaţiunea pot fi de aceiaş natură; buneoară pentru o sumă de bani primită acum (prestaţiune) promit plata tot a unei sume de bani (contra-prestaţiune), însă peste 2 ani; prestaţiunea însă poate diferi de contra-prestaţiune: aşa, cu ocazia unei cumpărări de mărfuri (prestaţiune în mărfuri), promit plata unei sume de bani (contra-prestaţiune în bani).

Cambia este un bun economic, căci satisface anumite nevoi. Mai mult, după nevoile ce ea le satisface, putem distinge şi funcţiunile economice ale emiterii unei cambii.

Emisiunea cambiei poate slujì sau la producţiunea altor bunuri sau la consumaţiunea bunurilor deja existente în patrimoniul unei persoane.

Slujeşte producţiunea şi avem din acest punct de vedere *cambii emise pentru a se satisface creditul comercial, industrial şi agricol.*

Cambiile emise de comercianţi in scop de a-şi procurà sume de bani necesare exercitării negoţului, în special în scop de a-şi procurà sumele trebuitoare plăţii mărfurilor, sunt efectele de comerţ cele mai căutate.

Băncile arată o deosebită preferinţă poliţelor emise de comercianţi în interesul negoţului, din două puncte de vedere: *a)* Pe deoparte economia băncilor dictează această preferinţă; *b)* iar pe de altă parte, rolul economic al comerciantului cum şi garanţiile codului de comerţ dau cambiilor comercianţilor calităţi speciale.

a) *Economia băncilor sau principiile de bancă.* Comerciantul satisfăcând nevoile sale de credit prin emiterea de cambii, e cel mai în măsură să satisfacă şi cerinţele principiilor de bancă. O bancă trebue să deschidă credit celor ce prezintă garanţie de solvabilitate şi pe termene cât mai scurte. Prima condiţie, adică chestiunea solvabilităţii, se în-

ţelege dela sine; a doua condiţiune trebueşte respectată, de oarece banca nelucrând numai cu capitalul său propriu, ci mai mult cu bani adunaţi dela public (depozite spre fructificare, valori în compt curent, etc.), ea trebue să aibă întotdeauna sume lichide ca să poată oricând face faţă obligaţiunilor sale, lucru ce nu va reuşi dacă nu va căută ca fondurile să nu fie imobilizate, căci în momente de crize, o asemenea greşeală, aduce dezastre economice.

b) *Rolul comercianţilor în procesul producţiunii şi garanţiile codului de comerţ.* Comerciantul emiţând cambii în interesul negoţului, în special pentru plata mărfurilor, prezintă o îndestulătoare chezăşie: marfa cumpărată. Dar prin însăşi natura comerţului, neguţătorul e în stare să se împrumute pe termene scurte, căci el deşi nu ar aveà capital, însă procurându-şi prin credit sumele necesare plăţii mărfurilor, aceste sume le poate rambursà băncii pe măsură ce el le vinde, pe măsură ce încasează costul; deci comerciantul e acela care necontenit din mărfuri face bani şi din bani mărfuri, acest proces îndeplinindu-se foarte repede. In afară de aceasta, comerciantul ce nu achită datoriile sale este supus procedurii falimentului, ceeace constitue o garanţie pentru creditori.

Industriaşii pentru producerea bunurilor şi până la vinderea produselor au şi ei nevoe de sume de bani şi emit cambii. Industriaşii însă nu prezintă siguranţa comercianţilor propriu zişi, de aceea şi cambiile emise de ei vin în al doilea rând. Condiţiunile de producţie în industrie, preţurile, conjuncturile, găsirea debuşeurilor sunt nesigure şi această nesiguranţă influenţează asupra cambiilor.

Agricultorii sunt cei cari găsesc mai cu greu credit personal, de oarece capitalul lor este imobilizat. In agricultură se uzează împrumuturi cu ipotecă.

Agricultorul nu poate să se împrumute cu cambii pentru termene scurte şi, dacă i se acordă un asemenea credit, el nu trebue să depăşească limitele venitului ce i-l dă imobilele sale.

Această consideraţiune face ca băncile prudente să fie foarte circumspecte atunci când acordă credite agricultorilor, iar criza prin care am trecut cu ocazia războaielor din Balcani se datoreşte în mare parte—după observaţiunile noastre—

uşurinţei cu care la noi în ţară se acordau credit agricultorilor. Greşeala cea mai mare a unor bănci a fost că împrumutau pe cambii (garantate prin ipoteci) pe agricultori cu sume exagerate. Cambiile deşi ereau pentru termene scurte în realitate ele nu puteau fi achitate la scadenţă, ci trebuiau preschimbate. Aşa, am văzut cazuri când bănci împrumutau oameni fără avere cu sute de mii de lei ca să cumpere moşii, iar în schimb primeau poliţe cu scadenţă peste 3 luni! Odată războiul balcanic isbucnit, depozitele retrăgându-se, teama de complicaţii internaţionale luând proporţii, am asistat la o criză acută, iar multe bănci s'au văzut cu portofoliul imobilizat (deşi după bilanţ erà cât se poate de mobil..... lichid!) şi atunci ca să-şi procure sume de bani au început să forţeze pe comercianţi, cerându-le regularea compturilor, în acelaş timp închizând creditele, ceeace a pus în grea încercare comerţul naţional.

O categorie de cambii sunt şi *cambiile de favoare* (*cambiali di comodo*, *di favore*, *Gefälligkeitswechseln*), cu ajutorul cărora comercianţii îşi procură suma de bani, mai ales în timpuri de criză, şi iată cum: dacă presupunem că un negustor din Craiova, în urma rugăciunilor făcute de un prieten comerciant, voeşte să-i vie în ajutor, atunci n'are decât să accepte o cambie trasă asupra sa de cel ce are nevoie de bani. Cambia astfel emisă n'are la baza ei nimic solid, căci debitorul—cel ce favorizează— se obligă pentru o sumă ce nici direct, nici indirect nu a primit-o, de aeeea consiliem pe cât posibil a se evità asemenea cambii.

Scontarea. Cambiile circulă cu ajutorul girului. Până la scadenţă, creditorul cambial nu poate cere plata, însă de multe ori având nevoie de numerar, voeşte să aibă în mod anticipat suma de bani, pe care ar trebuì să o încaseze la scadenţă. Spre a ajunge la acest sfârşit, cambia este prezentată la o bancă spre scontare. Prin *scont* înţelegem operaţiunea prin care o bancă sau alt procurator de bani, anticipează posesorului legitim al unei cambii suma prevăzută în ea, scăzându-se dobânda până în ziua scadenţei (*Vivante*, vol. III, n. 1019). Prin scont, în vorbirea curentă, se mai înţelege procentul cu care scontează băncile, aşà auzim de urcarea sau scăderea scontului, de scont 5%, ori 7%, etc.

Instituțiunea care are o mare influență asupra scontului este Banca Națională.

Dacă atunci când o cambie de 1000 lei și cu scadența la 1 Martie 1921, a fost prezentată la scontare la 1 Ianuarie 1921, dată când scontul erà de 8%, creditorul va primì dela bancă suma de 1000 lei minus dobânda de 8% calculată la 1000 lei pe termen de 2 luni (1 Ianuarie—1 Martie), adică va primì 1000—13.33=lei 986 bani 67. Dacă după o lună, adică la 1 Februarie, scontul scade la 6%, banca va puteà reesconta cambia și în acest caz va primì lei 1000—6% calculat pe 30 zile=1000—5=lei 995, realizând un câștig de lei 8,33 (995—986, 67=8.33).

Cambiile mai dau prilej la alte operațiuni, ce le fac băncile: încasarea, conpensarea, plățile internaționale.

Incasarea este operațiunea prin care băncile în schimbul unui beneficiu, unele numai în scop de a servì clientela, se însărcinează cu încasarea cambiilor în ziua scadenței.

Compensarea. Când banca trebue să încaseze o cambie dela un client al său tot pentru un alt client, lucru se poate face în modul cel mai simplu: se trece suma de încasat, la pasivul debitorului și aceeași sumă la activul creditorului. Cu acest mijloc sunt satisfăcuți și clienții băncei, dar și banca trage foloase întrucât suma obținută prin acest procedeu rămâne în mânele băncei și deci o întrebuințează cum îi place. Acest mod de achitare mai are un avantagiu, căci plata făcându-se prin trecerea unei sume dela o partidă la alta, dispensează întrebuințarea monetei.

Acolo unde compensațiunea a luat o extraordinară desvoltare, cum e în Anglia, băncile, care fac plățile lor și alte clienților lor, compensează zilnic creanțele și datoriile reciproce, plătind numai diferența dintre debit și credit, și chiar diferențele se lichidează prin titluri de credit.

Plățile internaționale. Cambiile mai servesc ca mijlocul cel mai lesnicios de a se face plățile internaționale și iată cum: Un negustor din Paris a exportat în România mărfuri pentru suma de 100.000 lei și deci are în România un debitor pentru această sumă. Pe de altă parte în Paris se află și un negustor de cereale, care cumpărând grâne dela noi din țară, a rămas dator unui exportator român suma de lei 100.000. Plățile dintre acești exportatori și importatori

se vor face prin mijlocul unei cambii trate: exportatorul francez va trage o cambie trată asupra importatorului român şi în favoarea importatorului francez, iar acesta din urmă va gira-o creditorului său din România.

Cum nu s'ar putea şti cei ce au creanţe sau debite în alte pieţe comerciale, băncile concentrează şi pe unii şi pe alţii, iar plăţile se fac prin mijlocirea acestor instituţii.

Teoria titlurilor de credit în general și a cambiei în special.

I. Schiţă istorică

Mai înainte de a studià diversele teorii ce s'au format în jurul chestiunii, dacă titlurile de credit şi în special cambia nasc dintr'un contract, dintr'o declarație unilaterală de voinţă sau dacă obligațiile cambiale nasc din lege, e necesar să schițăm desvoltarea istorică și progresul pe care titlurile de credit l-au făcut în decursul secolilor.

Numai după ce vom fi făcut o înlănţuire între titlurile de credit, așà cum le concepem noi, şi titlurile pe care istoricii le arată ca începutul și ca prima apariţiune a acestui institut juridic, numai atunci vom puteà cu ușurinţă să găsim principii călăuzitoare în cercetările ce le vom face.

Schițând desvoltarea istorică a titlurilor de credit ne vom mărginì a arătà în scurt ultimele rezultate ale ştiinţei în această privinţă. Pe de altă parte schițarea o vom face numai în vederea învățămintelor ce le putem trage pentru rezolvarea problemei: care este fundamentul juridic al titlurilor de credit; de acea vom inzistà numai acolo unde vom socotì că e de folos scopului ce urmărim.

* * *

Ultimile cercetări istorice ne probează că titlurile de credit nu sunt așà noui cum am fi dispuşi a crede, ci din contră, ele au fost cunoscute încă în timpurile cele mai vechi.

Documentele rămase dela vechii Egipţieni, ne arată cum existau titlurile de credit în acele vremuri. *Grandenwitz*,[1])

[1]) *Zwei Bankenweisungen aus den Berliner Papyri in Archiv für Papyrusforschung*, vol. II, p. 96—116.

în urma examinării unui document egipţian, scris în I secol după Chr. (document, care actualmente se găseşte în muzeul din Berlin B. G. U. n. 813), ajunge la concluziunea că Egipţienii au cunoscut o specie de cambie. Această specie de cambie se perfecţionà prin 3. acte: *a*) un client al unui bancher dedeà ordin ca acesta să plătească lui Titus o sumă de bani; *b*) bancherul răspundeà printr'un înscris, care ar fi acceptarea din cambia-trată din zilele noastre; *c*) Titus se puteà prezentà el însuş ca să încaseze banii, şi atunci dedeà o chitanţă, care confirma plata efectuată. Dar Titus mai aveà facultatea, ca în loc să încaseze personal banii de la bancher, să negocieze înscrisul, căci documentul emis de bancher aveà acele calităţi indispensabile unei întinse circulaţiuni: cei de al treilea cari dobândeau înscrisul erau în aceeaş siguranţă ca şi cei de azi în legislaţiunile contimporane. Şi în adevăr, *Grandenwitz* susţine că din documentele studiate apare în mod clar că în dreptul egiptean, faţă de înscrisul emis de bancheri în condiţiunile mai sus arătate, dominà principiul cunoscut sub numele de *principiul neoponibilităţii excepţiunilor*.

Dacă *Grandenwitz* declară că în documentul studiat se constată uzul unui înscris foarte asemănător titlurilor noastre de credit, *Cuq* în „Notes d'épigraphie de Papyrologie juridique“ [1]) demonstră, cu foarte multe exemple luate din texte aparţinând primei dinastii babiloniene, că în acea epocă existau titluri de credit sub formă de titluri la purtător.

De asemenea titluri se foloseà în special Tezaurul palatului, care se împrumutà cu acest mijloc mobilizând creditul, ceeace, cum zice *Cuq*, are o deosebită importanţă „à une époque où l'obligation résultant du prêt conférait au créancier un droit vigoureux“.

Tot după *Cuq*, la Egipţieni, proprietar al creditului rămâneà cel ce dăduse cu împrumut, dar se admiteà ca posesorul titlului să aibă dreptul să ceară plata, şi acest drept erà un drept propriu al posesorului.

Cu ajutorul acestor împrumuturi la purtător, plăţile între comercianţi se făceau fără să fie nevoie de strămutare de bani sau grâne, fără să se mai transporte banii dintr'o piaţă într'alta.

---

[1] In *Nouvelle revue historique*, 1909. p. 285 urm.

Modul cum se făceau plățile ereà următorul: dacă Tezaurul trebuia să plătească o sumă oarecare, în loc să numere banii, dedeà creditorului un titlu, care conferea purtătorului dreptul să ceară plata de la un Caius, care ereà debitorul Tezaurului; și viceversa, dacă creditorul Tezaurului trebuia să facă o plată, el remiteà creditorului său titlul emis de Tezaur.

Importanța ce o aveau titlurile la purtător în Egipt este explicabilă și nu trebuie să ne mire de oarece se știe că Egiptenii erau în acele vremuri comercianții lumii.

Wahl[1]) și *Bruschettini*[2]) — pentru a cita numai pe acești autori cu mare autoritate—s'au ocupat de existența titlurilor de credit la Ebrei, Greci și Cartaginezi. La zișii autori trimetem pe cel ce vrea să studieze mai amănunțit istoria titlurilor de credit.

Să ne apropiem de epocile însemnate pentru noi: Epoca romană și epoca germană.

A. Epoca Romană

Atât în epoca romană, cât și în epoca medievală, multe chestiuni din dreptul obligațiunilor sunt învăluite de o puternică ceață, ce împiedică clara lor vedere.

Așà este și cu chestiunea dacă în dreptul roman era sau nu permisă cesiunea creanțelor, ceeace pe noi ne interesează, căci titlurile de credit au ca rezultat tocmai transmisiunea, circularea creanțelor. De aceea rezolvirea problemei dacă Romanii cunoșteau titlurile de credit este în strânsă legătură cu problema cesiunii creanțelor.

Jhering[3]) a împărțit dreptul roman în două faze și a arătat cel dintâi procesul evoluțiunii dreptului dela materializm la abstracțiune.

In prima fază dreptul nu există prin sine însuș fără să fie întovărășit de o formă materială, externă. In această epocă dreptul stà față de lucruri în așà raport, încât aveà caracterul de a fi tangibil, vizibil, sensibil.

La început nu se cunoșteau alte bunuri economice decât lucrurile. In afară de ele, adică excluse obiectele ce cădeau

---

[1]) *Traité théorique et practique des titres au porteur* n. 16—19

[2]) *Trattato dei titoli al portatore*, Parte storica.

[3]) *L'esprit du droit romain*, vol. III, p. 114 urm.

în mod direct supt simțuri, nu existau bunuri economice. O concepțiune superioară, care să considere ca valoare economică dreptul independent de lucru, talentul independent de persoană, ideia abstractă a muncii, o asemenea concepțiune nu era compatibilă cu primul stadiu al dreptului roman.

Dela această situațiune încet, încet venim la tranzițiunea dreptului corporal în drept incorporal, în drept abstract de obligațiune și de credit: este faza a doua a dreptului roman, când se pune și problema dacă Romanii cunoșteau și admiteau transmisiunea creanțelor.

De obicei se spune—și aceasta e teoria tradițională—că Romanii nu cunoșteau transmisiunea obligațiunilor, sau mai precis că în dreptul roman era interzisă cesiunea creanțelor. Susținătorii acestei teorii se reazimă pe considerațiunea că obligațiunea era un raport de drept, care aveà în vedere două persoane bine determinate, era cu alte cuvinte un raport „intuitu personae", destinat să rămâie între acele determinate persoane.

Dacă Romanii concepeau într'adevăr astfel obligațiunea, ar trebui să renunțăm la ideia cesiunii. Cu toate 'astea în vremuri mai noi scriitorii, începând a face restricțiuni, ajunseră la o teorie absolut contrarie celei tradiționale.

Teoriile asupra cesiunii creditelor în dreptul roman se pot reduce la 4:

I. Se susține că în dreptul roman se admitea cesiunea numai a exercitării dreptului, născut din obligațiune. Deci exercițiul dreptului se separă de drept pentru a trece la cesionar.

Printre scriitorii, cari susținură teoria, trebuim să enumărăm pe: *Mühlenbruch* [1], *Savigny* [2], *Puchta* [3], *Worms* [4].

II. Alți scriitori desfăcură dreptul de acțiune. Dreptul nu se poate transmite, însă acțiunea da. După asemenea teorie, cedentul rămâne cu un drept fără acțiune, ceeace implică o contrazicere, întrucât deoparte creditorul nu ar avea posibilitatea de a-și valorificà dreptul, iar de altă parte cesionarul ar avea această putere—prin el însuș, nu în calitate de reprezentant, — dar i-ar lipsì dreptul de credit.

---

[1] *Die Lehre von der Cession des Forderungsrecht*. 1883.

[2] *System*. III § 105, nota 7.

[3] *Kleine civilistsiche Schriften*, p. 455—459.

[4] *De la cesion des créances en dr. romain et l'endossement en dr. français*.

Printre susţinătorii teoriei cităm pe: *Schmidt*[1]), *Brinz*[2]), *Girard*[3]).

Spre a se vedeà cum este concepută această teorie, vom cità pe marele romanist german *Windscheid*, care, tratând despre cesiunea creanţelor, ajunge la faza a doua a dreptului roman cu care ocaziune scrie: „Cu toate acestea dreptul roman a lăsat să subsiste maxima, că obligaţiunea nu se poate transmite; el (dreptul roman) acordă noului creditor numai actio, lăsând obligatio creditorului precedent; şi astfel pentru noi, cari nu cunoaştem opoziţiunea dintre jus şi actio, rezultatul este că creditul ca atare poate fi transmis altui subiect[4])". Şi la pagina 286 adaugă: „Dobânditorul va obţine creanţa aşà cum ea erà în patrimoniul creditorului anterior, cu lipsurile şi cu avantagele ei".

III. După alţii, se admite transmiterea creanţelor, dar în mod limitat. Intre cedent şi cesionar intervine o adevărată cesiune; dar aceasta nu intervine între cesionar şi debitor. Conform: *Bähr*[5]) şi *Maynz*[6]).

IV. Insfârşit vine teoria, la care aderăm, şi care admite transmisiunea creanţelor, fără restricţiuni.

De această părere sunt: *Rudorff*[7]), *Eisele*[8]), *Dernburg*[9]), *Salpius*[10]), *Paul Gide*[11]), *P. Van Wetter*[12]).

La transmisiunea creanţelor s'a ajuns încetul cu încetul. Inalienabilitatea creanţelor a fost combătută la început numai din punct de vedere raţional de către *Brinz*[13]), *Delbrük*[14]), *Windscheid*[15]). Pentru prima oară, *Salpius* susţinù

---

[1]) *Die Grandlehren der Cession*, nah röm. Recht dargestellt, vol. II, § 18.

[2]) *System*, vol. II, § 284, p. 391—394

[3]) *Traité élémentaire*, p. 733—734.

[4]) *Pandette* (traducere italiană) vol. II, p. 272.

[5]) *Jarbücher für Dogmatik*, I § 8, p. 406—411.

[6]) *Traité*, vol. III, § 187—189.

[7]) *Zu Puchta's Pand.* § 280, nota a.

[8]) *Actio utilis des Cessionars*, p. 24—39.

[9]) *Pand.* II § 48 şi nota 1.

[10]) *Novation und Delegation*, § 55.

[11]) *Etudes sur la trasmission des créances*. p. 231—376.

[12]) *Pand.* vol. III, p. 246 urm.

[13]) *Kritische Blätter*, n. 2, p. 34, anul 1852.

[14]) *Die Uebernahme fremden Schulden.*

[15]) *Die Singularsuccession in Obligationen*, *Kritische Ueberschau*, vol. I p. 27.

transmisiunea chiar în dreptul roman. Pe Salpius îl urmară în Franța, *Garraud* [1]) și *Gide* [2]); în Italia, *Coviello* [3]) fu printre cei dintâi.

Teoria tradițională are, ca să zicem astfel, drept fondatori pe înșăși glosatorii, cari scriau: Nomina adeo ossibus hominum inhaerent ut nunquam separentur—non possunt separari a domino sicut nec anima a corpore (Glossa ad. L. 16. D. de peculis, XV, 1; ad. L. 3. D. pro socio, XVIII, 2; ad. L. 1. C. per quas personas, IV, 27).

Teoria tradițională nu se poate susține nici cu ajutorul logicii, nici prin argumente trase din legislațiunea romană. Logica se împotrivește; căci dacă s'ar face o analiză a drepturilor patrimoniale, s'ar găsi ca regulă generală, transmisiunea. Se spune că obligațiunea este o legătură între 2 persoane; dar această legătură nu este un obstacol la transmisiune, pentrucă un drept e transmisibil, alienabil, ori de câte ori dreptul în sine însuș nu se schimbă. (A se vedea *Gide*, loc. cit.).

Tot pe teren logic, se obiectează teoriei tradiționale faptul că toți sunt unanimi în a admite că în dreptul roman creanțele se transmiteau *universaliter*; și când se admite *universaliter*, nu se știe de ce să nu se admite transmisiunea cu *titlu particular*, deoarece este o lege generală: drepturile alienabile universaliter, sunt înstrăinabile și cu titlu particular. Nu se poate răspunde de către susținătorii teoriei tradiționale, că ficțiunea continuării personalității domină această materie și de aceea e naturală transmisiunea creanțelor cu titlu universal, iar o asemenea ficțiune nu se poate pretinde la emptor bonorum, sector bonorum, adrogator.

In ce privește legislațiunea romană, multe texte confirmă părerea noastră [4]). Foarte important este textul lui Gaius (Istit. II, 38—39), care la cestiunea: *quid mihi debetur id si velim tibi deberi?* răspunde că transmisiunea lui *„quod mihi debetur“* se puteà face prin *stipulatio* și *litis contestatio*. Gaius întrebuințează însă această expresiune:

---

[1]) *De la nature juridique de la cession des créances en droit romain.*

[2]) *Etudes sur la transmission des créances.*

[3]) *Archivio giuridico*, 1896.

[4]) O parte din texte se găsesc reproduse de **Macleod**, (Biblioteca degli Economisti, seria 3-a, vol. VI, p. 451).

obligationes nihil eorum recipiunt, și deoarece în cartea II, paragr. 18—39, se vorbește tocmai de diferite forme de transmisiunea bunurilor, unii autori traduc expresiunea astfel: obligațiunile nu sunt susceptibile de nici un fel de transmisiune.

Credem că interpretarea dată de teoreticianii doctrinei tradiționale nu este exactă. *Gaius*, afirmând că *obligationes nihil eorum recipiunt*, voià să zică—lucru ce rezultă din text,—că obligațiunile nu se puteau transmite prin traditio, mancipatio, in jure cessio, etc.; toate moduri de transmisiune, examinate mai înainte de *Gaius*; dar *Gaius* nu zice de loc că obligațiunile nu se transmit, ci din contră am văzut că el indică *stipulatio și litis contestatio* ca mijloace pentru asemenea scop.

S'ar puteà spune că *Gaius*, prin faptul că declară *stipulatio* și *litis contestatio*—institute ce serveau altor scopuri juridice—mijloace ca să se ajungă la cesiune, prin aceasta, implicit, se recunoaște că în dreptul roman era interzisă cesiunea obligațiunilor, și că se admitea numai în mod excepțional. La care obiecțiune răspunde *Gide* că la Romani era ceva foarte normal să vezi institute destinate să perfecționeze determinate raporturi juridice și în acelaș timp aceleași institute să dea naștere la drepturi și obligațiuni în afară de acea sferă de raporturi. E un fapt care se explică, amintindu-ne multiplicitatea teoriilor juridice existente, la care multiplicitate corespundeau puține institute care să le înfăptuiască.

Odată lămurită chestiunea transferării creanțelor putem să ne întrebăm:

Cunoșteau Romanii titlurile de credit? In imperiul roman creditul avea un rol de căpetenie. Afacerile comerciale, în urma marei expansiuni politice și economice la care se ajunsese, impuneau folosința creditului cu toate consecințele lui.

Pentru a ne face ideie de intensivitatea afacerilor comerciale din acel timp și mai ales ca să putem vedeà cum se căutà chiar atunci să se facă plățile fără transportare de monede, vom reproduce din *Voigt*[1]) operațiunile făcute de bancherii romani.

---

[1]) *I bancheri, la tenùta dei libri*, traducere italiană. Catania, 1891.

In afară de afacerile asupra monetei și de vânzări, găsim afacerile de credit, care îmbrățișeau:

1. — Afaceri pe bani, adică:

a. — Darea în împrumut cu dobândă;

b. — Luarea de bani în depozit;

c. — Luarea de bani în așà numit depozit neregulat, adică cu obligațiunea de a se restitui, nu aceleași monete, ci aceaș sumă, eventual cu procente;

d. — Luarea de bani cu împrumut cu procente;

2. — Afacerile la ordin, care se manifestau în diferite forme și anume:

a. — Plata făcută unui terț, după ordinul clientului;

b. — Ordinul de a se plăti clientului, ordin dat unui corespondent;

c. — Darea de cauțiune pentru client;

d. — Participarea la cauțiune în obligațiunea clientului coobligat;

e. — Acceptarea unei obligațiuni a clientului ca debit propriu în urma delegațiunii, săvârșită mai ales prin *transcriptio a persona in personam.*

Afaceri deci foarte importante și care arată existența unei sferei comerciale foarte desvoltate. Și daca Romanii se foloseau în mare măsură de bănci, după cum reese din ultimele cercetări: dacă afacerile pe bani și afacerile la ordin ereau intrate în obișnuința oricărui cetățean mai cu stare după cum s'a afirmat de curând; dacă în dreptul roman se admitea transmisiunea creanțelor, nimic nu ne împiedică să credem că Romanii se foloseau și de titlurile de credit.

Am văzut cu *Grandenritz*, cum relativ la acel document emis de bancheri în epoca egipțiană nu se puteà opune excepțiunile, ce ar fi derivat din raporturile cu diferiții posesori ai titlului, și ziceam că aceasta erea o calitate, căci se făceà titlul apt de cea mai întinsă circulațiune.

Un astfel de document ar fi fost la Romani, *receptum argentarii*, pe care Voigt[1]) și Lenel[2]) îl consideră ca obligație ex litteris și îl aseamănă cu cambia noastră.

Chiar în afară de operațiunile de bancă găsim docu-

---

[1]) *Op cit.*

[2]) *Beiträge in Zeitsch. für Savigny Stiftung.* II, p 69

mente cari sunt așà de asemănătoare cu titlurile de credit încât am puteà conchide că și titlurile de credit erau cunoscute. Astfel e cunoscut un text al lui *Ulpian*, în care se examinează situațiunea persoanelor care își asumă obligațiunea unui terțiu. Ei bine, *Ulpian* decide că situațiunea lor este deosebită de a debitorului original. Atât constituentul cât și delegatul se obligau în dreptul roman... pentrucă se obligau și nu puteau opune excepțiunile ce derivau din raporturile persoanei pentru care se obligau. Iată textul: Utrum praesente debitore an absente constituit quis, parvi refert. Hoc amplius etiam invito constituere eum posse Pomponius libro trigesimo quarto scribit. Unde falsam putat opinionem Labeonis existimantis si postea, quamquis costituit pro alio et dominus ei denuntiat ne solvat, in factum exceptionem dandum: nec immerito Pomponius, nam quum semel sit obligatus, qui constituit, *factum debitoris non debet excusare.*

* * *

Din epoca romană un institut are pentru noi o mare importanță, pentrucă prezintă o strânsă afinitate cu titlurile de credit; voim să facem aluzie la **singrafe și chirografe.**

Gaius, III, 134, vorbind de singrafe și chirografe, scrie: quod genus obligationis proprium peregrinorum est. Și *Asconiu* în Verr., II, 1. 36 făcând o comparație, pune în evidență caracterele lor: Inter syngraphas et cœtera chirographa hoc interest, quod in cœteris tantum quae gesta sunt scribi solet, in syngraphis etiam contra fidem veritatis pactio venit, etiam numerata quoque pecunia, aut non integra numerata, pro temporaria hominum voluntate, scribi solet, more institutoque Graecorum; et cœterae tabulae ab una parte servari solent, syngraphae signatae utriusque manu utrique parti servandae traduntur.

Singrafele dispar repede, chiar în veacul al IV; pe când chirografele, apar mai târziu decât singrafele, însă au o viață mai îndelungată.

Din comparația făcută între singrafe și chirografe, rezultă că cele dintâi erau contracte abstracte, adică contracte cari spre a fi valide nu au nevoie de vreo cauză; chiro-

grafele din contra ereau contracte care aveau nevoie de cauză [1]).

In dreptul roman ereà lăsat la libera voinţă a părţilor, ca contractul să aibă sau nu trebuinţă de o cauză. Părţile nu aveau decât să aleagă stipulatio şi atunci obligaţiunile lor ereau independente de cauză; iar această facultate aveà o mare importanţă, fiindcă prin introducerea cauzei într'un contract, puterea publică puteà să intervie pentru respectarea unei convenţiuni, ce regulà numai interese private.

Stipulatio, contract abstract, urmà tendinţa comerţului, care tendinţă se rezumà în «a trage profit din credit ca din monetă sunătoare». De aceea vedem că stipulatio începe să se concretizeze într'un document probatoriu, un chirograf, numit *cautio stipulatoria*, care, servind ca probă preconstituită, se redactà în persoana 3-a; şi o găsim astfel în Tritticile Transilvaniei: LX qua die petierit probas recte dari fide rogavit Iulius Alexander, dare fide promisit Alexander Caricci et se eos LX qui supra scripti sunt, mutuos numeratos accepisse et debere dixit... fide rogavit. Iulius Alexander dare fide promisit Alexander Caricci».

Acest chirograf tinde din ce în ce a se manifestà ca institut juridic aparte, ca izvor de obligaţiuni, şi sfârşeşte prin a fi cu totul independent de cauză; dar ultima evoluţiune a chirografului nu se îndeplineşte, decât atunci când importanţa înscrisului predominà în dreptul roman.

Querella non numeratae pecuniae, la început introdusă pentru cautio stipulatoria, fu extinsă şi la cautio simplă. Din acel moment chirograful ereà izvor de obligaţiuni, şi îndeplineà o dublă funcţiune: de izvor de obligaţiuni şi mijloc de probă. Ca izvor de obligaţiuni, efectul său ereà imediat; ca mijloc de probă puteà să fie, un determinat timp, paralizat de querella n. n. pecuniae.

In concluziune: la început avem numai cautio stipulatoria, care ereà un document probatoriu, însă nu creà obligaţiuni: dar sub Justinian stipulatio influenţase atâta documentul, cautio, încât aceasta ultimă (cautio) s'a transformat

[1]) A se vedea: **Francesco Schupfer**, *Singrafe e chirografi*, în Rivista, italiana per le scienze giurid. vol. VIII; **Mitteis**, *Reichsrecht und Volksrecht*, cap. 13; *die Syngrapha und der Verfall der Stipulation*; **Gneist**, *Die formelle Verträge*.

într'un institut juridic independent de oricare altul, independent de cauză, generator de obligațiuni.

Această cautio a luat o mare dezvoltare în:

B. Epoca Germană

In căutarea unui subrogat al monetei, am văzut că înscrisul, în epoca romană, devenise un institut de prim ordin. După căderea Romei, chirograful și cu el hârtia dobândiră o și mai mare importanță. Popoarele germane, în starea inferioară de civilizație în care se găseau, nu puteau concepe drepturi abstracte, independente de forme materiale, și lucrurile ce le întovărășeau. In această stare de materialism, o obligațiune, pentru a produce efectele sale, trebuià să se prezinte în lumea exterioară într'o formă concretă, adică într'o formă care să deà posibilitatea ca obligațiunea să cadă sub simțuri. Și de oarece în ultimele timpuri ale imperiului roman, obligațiunea se obiectivà, dar aceasta ca consecința unui proces economic; barbarii adoptară și desvoltară rolul înscrisului, dânduì forța de a creà obligațiuni.

Sub popoarele germane înscrisul, chiar dacă nu s'ar admite că ereà izvor de obligațiuni, ereà fără îndoială un element esențial al convențiunilor: ereà unul din acele elemente, care contribuià la constituirea raportului juridic; mai mult, ereà indispensabil.

Că înscrisul aveà acest rol, că i se atribuià o așà mare importanță, este lucru foarte de înțeles, când ne gândim la influența ce o exercità asupra obligațiunii, care sub imperiul acestei influențe se transmiteà cu înscrisul, nu puteà fi valorificată decât cu înscrisul și înfine se stingeà cu dispariția înscrisului.

Din desfășurarea istorică a chirografului și a înscrisului credem că se poate acceptà fără rezervă părerea ilustrului istoric al dreptului, *Francesco Schupfer*, care spune că: «Il chirografo non muore con Roma; e dopo aver resistito all'urto barbarico, lo si trova ancora nel medio evo, e di svolgimento in svolgimento, entra nei codici moderni» («Chirograful nu piere odată cu Roma; ci după ce a rezistat la ciocnirea cu barbarii, îl găsim încă în evul mediu, și din evoluțiune în evoluțiune, a intrat în codurile moderne»).

Acestor documente, acestor chirografe medievale, li se adăugară diverse clauze, în virtutea cărora, după cum vom vedeà, s'a reușit a li se înlezni circulațiunea.

Clauzele despre care vorbim se pot grupà în 4 modele.

1. Ad exigendum: «Tibi aut cui dederis ad exigendum; tibi aut cui cautum in manu emiseris».

2. Clauza de reprezentare: «Tibi aut cui hoc scriptum vice tua (pro parte tua) in manu paruerit».

3. Clauza alternativă: «Tibi aut cui hoc scriptum in manu paruerit».

4. Clauza la purtător: «Ad hominem apud quem hoc scriptum in manu paruerit».

Chiar aceste clauze e posibil să fie o moștenire romană; iar clauza ad exigendum, prima în ordin cronologic, și din care derivă celelalte, pare că derivă din practica romană și anume din *adjectus solutions gratia.*

Sunt scriitori cari susțin că titlurile de credit sunt de origină germanică, de oarece dreptul german interziceà reprezentanța și cesiunea creanțelor și ca să se ajungă la eludarea acestor reguli rigide s'a recurs la titlurile de credit. Noi socotim însă că are dreptate profesorul *Chironi* [1]) când spune că-i o contrazicere a se căutà origina titlurilor de credit în eludarea imposibilității cesiunii creanțelor și a reprezentațiunii. De altfel sunt mulți autori cari susțin că în dreptul vechi german nu ereà oprită cesiunea, și susținerea lor e întemeiată pe argumente puternice [2]). Unul dintre scriitorii germani cari s'au ocupat mai mult cu titlurile de credit, *Gareis*, respingând opiniunea acelora cari pretind că cesiunea creanțelor ereà interzisă în vechiul drept german și că de aceea au luat ființă titlurile de credit, se exprimă astfel: «Die Unübertragbarkeit der Forderungen lässt sich als altdeutsche Rechtregel nicht nachweisen; gerade dieses Princip ist römisch, sowie auch die Theorie der Cession, von welcher in den deutschen Quellen keine Spur zu finden ist; bei des ist den deutschen Juristen des Mittelalters über-

---

[1]) *Giurisprudenza italiana,* 1892, IV, 129.

[2]) **Schupfer,** *loc. cit.;* **Stobbe,** în *Zeitschrift für das g. Handelsrecht,* vol. XI, p. 397 urm.; *Deutsches Privatr.,* III, p. 176; **Gareis,** *Zeitschrift* f. d. g. *Handelsrecht* XXI. p. 378—379; **Pertile,** *Storia del diritto italiano,* vol. IV.

flüssig; die Acceptation des Promissars bindet den Promittenten nach seinem Willen; hiernach ist der Eintritt eines neuen Gläubigers entweder von Anfang an vorgesehen oder von Anfang an ausgeschlossen; die Zahlreichen Inhaberclausen der Mittelaltreichen Urkunden sind Ausdrüke für das Erstere: der Austeller will sich auch späteren Inhaber des Papiers verpflichten...» [1]). Deci Gareis ne arată că tocmai clauzele introduse în înscrisurile din care provin titlurile de credit, sunt o probă, sau mai bine zis sunt o aplicare a principiului cesiunii creanțelor.

* * *

In concluziune socotim că titlurile de credit, așà cum le concepem azi, au început a se formà sub Romani, din cauza necesității ce ei simțeau de a *concretizà* și *obiectivà* convențiunile lor, spre a puteà face față diferitelor nevoi pricinuite de viața comercială. Mai susținem că aceste titluri, ce *aveau la bază un contract*, s'au desăvârșit sub popoarele germane, la început ca o consecință a materialismului, ce dominà toate instituțiile dreptului lor. In epoca aceea înscrisul prezentà o formă destul de potrivită ca obligațiunea să se obiectiveze și să cadă sub simțuri, ceeace plăceà în deosebi Germanilor. Pentru materialismul vechiului drept german se poate consultà: *Sohm* [2]) și *Stobbe* [3]).

* * *

Studiile făcute de *Brunner* ne-au arătat ce regule de drept se aplicau titlurilor de credit în evul mediu. Reproducem din acest mare jurisconsult [4]) normele, pe care *Bouteiller* le socoteà aplicabile titlurilor la purtător, pentru ca să dăm o idee precisă de cum ereau privite titlurile de credit în veacul XIV și XV.

---

[1]) *Beitrag zum Handelsrecht des Mittelalters*, în *Zeitschrift* f. H. XXI, p. 379.

[2]) *Das Recht der Eheschliessung.*

[3]) *In Zeitschrift für d. g. Handelsrecht*, XI; *Privatrecht*, III

[4]) *Op. cit.*, p. 39 urm.

I. Din moment ce purtătorul a intentat acțiunea ce rezultă din titlu, el este «seigneur dela chose» putând dispune de creanță, putând să o cedeze, să deà chitanță, etc.

II. Purtătorul poate să-și aleagă un procurator care să-l reprezinte; însă în timpul procesului nu poate să transfere unei alte persoane avantagiile, ce le procură titlul la purtător.

III. Nimeni nu poate să se prezinte în acelaș timp ca purtător al înscrisului și ca procurator al creditorului principal, de oarece purtătorul este «seigneur dela chose» și nu procurator.

IV. Moartea creditorului indicat în titlu (clauză alternativă) este fără influență.

V. Dacă purtătorul își valorifică dreptul său în justiție, creditorul indicat în titlu poate interveni și susține că titlul a fost furat; pare însă că *Bouteiller* esclude revendicarea față de posesorul de bună credință, de oarece titlurile de credit dar mai ales titlurile la purtător ereau asimiliate în multe privințe cu lucrurile mobile.

VI. Debitorul nu poate opune purtătorului titlului excepțiunea că a dobândit înscrisul în mod neleal.

II. **Fundamentul juridic al cambiei**

Am spus că titlurile de credit conțin drepturi literale și autonome. Aceste caractere le găsim cuprinse în termenii și în spiritul articolului 349 cod comercial. Ne aflăm prin urmare în fața unor obligațiuni excepționale, întrucât ele, deși formează obiectul unor transmisiuni succesive, nu se conformează normelor dreptului comun în ce privește în special cesiunea creanțelor. Așa, nu găsim, formalitățile prescrise în articolul 1393 cod civ.; nu găsim mai ales, principiul dela cesiune, în virtutea căruia oridecâteori se transmite un drept, acesta trece la cesionar cu toate avantagiile, dar şi cu toate lipsurile, adică aşà cum erea în momentul cesiunii.

Debitorul, adică acel ce a subscris un titlu de credit se găseşte în raporturi numai cu primul posesor, și cu toate astea este obligat față cu toți aceia, cărora posesorul le-a transmis

titlul fără însă a puteà să invoace alte excepţiuni, de cât cele ce ar fi privitoare la forma titlului sau lipsa condiţiunilor necesare pentru exerciţiul acţiunii şi excepţiile personale acelui care a exercitat acţiunea.

Cum se explică o asemenea obligaţiune şi care este fondamentul ei? Iată o cestiune pur doctrinală, care a frământat mult pe cei ce s'au ocupat cu titlurile de credit.

In decursul veacurilor XVII, XVIII şi parte din al XIX cambia a fost privită ca un contract scriptural (literal), caracterizat prin formalismul şi importanţa decisivă pe care o are litera documentului, căci efectele cambiei sunt strict determinate de ceea ce e scris în titlu.

Necesitatea a două voinţe concorde nu a mulţumit pe scriitorii germani din sec. XIX, căci le părură incompatibil cu ideea contractului dispoziţiile legei cambiale în ce priveşte girul, excepţiile, etc.; şi de asemenea urmând teoria contractuală ar trebui să spunem că o cambie iscălită însă pusă în circulaţiune fără voia semnătorului, fie prin perdere, fie prin furt, nu obligă pe cel semnat faţă de terţii de bună credinţă.

De aci nevoia de a se explica cambia printr'o declarare unilaterală de voinţă.

Primul în acest sens fu *Einert*, care prin scrierile sale a determinat un curent, ce a influenţat în mare măsură doctrina şi chiar legislaţia cambială [1]). Impresionat de circulabilitatea cambiei şi de efectele girului, (inoponibilitatea excepţiunilor) acest scriitor german aseamănă cambia cu hârtia monetă, formând aşa zisă teoria hârtiei monete *(Papiergeldtheorie)*. Deşi principiul dela care pleacă Einert erea fals, părţile fondamentale ale teoriei au fost adoptate, desvoltate şi uneori modificate de cei mai mulţi scriitorii germani care l'au succedat. Teoria lui Einert se poate rezuma astfel:

1. La cambie titlul nu este numai un simplu document probatoriu, ci e purtătorul promisiunii; soarta obligaţiunii este strâns legată de a documentului.

2. Cambia este independentă de raportul juridic fundamental; ea conţine o promisiune abstractă a unei plăţi viitoare.

---

[1]) *Das Wechselrecht nach dem Bedürfnis des Wechselgeschäfts im XIX Iahrhundert*, 1839.

3. Obligația cambială isvorăște dintr'o promisiune unilaterală adresată publicului [1].

Acela care a perfecționat teoria lui Einert fu *Kuntze* [2]), autorul teoriei creațiunei *(Kreationstheorie)*, după care cel ce semnează cambia, este obligat din momentul semnării, chiar mai înainte de a o pune în circulațiune, căci nefiind nevoie de consimțământ. de voința a două persoane, e suficientă o declarare unilaterală de voință. Dar deși obligația există, pentru ca ea să fie eficace este nevoie ca titlul să treacă în posesiunea unei alte persoane. Tocmai aici este partea slabă: nevoia unei alte persoane, a uuei alte voințe. pentru ca obligația să devie eficace, a făcut pe *Siegel* [3]) să critice teoria lui Kuntze arătând că ea se apropie mai mult de teoria contractuală.

Ca să scape de criticile aduse teoriei creațiunei, *Bekker* [4]) și *Volkmar și Löwy* [5]) susținură însă că obligațiunea cambială este perfectă și eficace din momentul semnării, iar până la punerea in circulațiune, creditor al ei este titlul, care astfel devine subiect de drept, personificându-l, de unde și denumirea acestei bizare teorii, de *Personificationstheorie*.

O mică deosebire între teoria creațiunii și teoria lui *Grünhut* [6]). Pe când *Kuntze* cere ca polița să treacă în posesiunea unui terț pentru ca obligațiunea cambială să devină eficace, *Grünhut* cere ca acel terț să fie de bună credință,

---

[1]) **Arcangeli,** *Sulla teoria dei titoli di credito, in particolare della cambiale* în *Rivista del diritto commerciale,* 1910, I, p. 177.

[2]) *Die Lehre von den Inhaberpapieren,* 1857.

[3]) *Das Versprechen als Verpflichtungsgrund,* Berlin, 1873. **Siegel,** este acela care a format o teorie generală a declarărei unilaterale de voință cu aplicație la titlurile de credit; dar pentru ca obligația să fie perfectă și eficace, el nu cere o altă voință de cât a subscriitorului.

[4]) In *Iahrbuch d. gemeinen deutsch. Rechts,* vol. I, 1857. p. 292 și urm., ocupându-se de titlurile la purtător. Acelaș autor în *Zeitschrift für das ges. Handelsrecht,* vol. IV, p. 563—564.

[5]) *Begriff und Charakter des Wechsels,* în *Zeitschrift für das ges. Handelsrecht,* 1859, p. 552 și urm.; Acelaș, *Die deutsche Wechselordnung,* 1862.

[6]) *Die Wechselbegebung nach Verfall,* 1871, p. 9, și în renumita sa operă *Wechselrecht,* 1887, vol. I, p. 179 și urm.

până atunci nefiind acea obligațiune eficace. Trebue însă să spunem că și *Kuntze* prevede un remediu în contra posesorilor de rea credință: *exceptio doli.*

Din criticile aduse teoriei unilaterale pure susținută de *Siegel* ca și din criticile teoriei creațiunii, s'a născut o altă teorie: *a emisiunii.* După *Stobbe*[1]) este greșită opiniunea acelor care susțin că obligațiunea cambială naște prin creerea titlului, căci e nevoie pentru existența unui credit, de creditor, deci este necesar ca titlul să fie pus în circulațiune (emis) cu voia subscriitorului.

O nouă modificare a teoriei unilaterale o face *Lehmann* care cere pentru perfecționarea obligațiunii, un act de transmisiune a propietății titlului din partea subscriitorului, iar din partea posesorului un act de dobândire a acelei propietăți (*Eigenthumsverschaffungstheorie)*[2]).

Marele scriitor german *Goldschmidt*[3]) a susținut că între subscriitor și primul posesor intervine un contract care are ca obiect transmisiunea titlului «ein Begebungsvertrag» de unde denumirea de *Begebungsvestragstheorie.* După *Goldschmidt* obligațiunea subscriitorului față de diferiții giratari naște dintr'o declarare unilaterală de voință dar față cu primul posesor (beneficiar) este un contract, tocmai pentruca declararea de voință să 'și aibă eficacitatea[4]).

Pentru a explică deosibita situațiune a primului posesor cambial în contra căruia subscriitorul poate invocă excepțiuni personale, *Vivante* a crezut că scapă oricărei critici susținând că obligația subscriitorului naște dintr'un contract față de primul posesor, iar față de terți dintr'o declarare unilaterală de voință[5]).

O deosebită desvoltare au dat *Bonelli*[6]) și *Navar-*

---

[1]) *Handbuch des deutschen Privatrechts*, ediția 2-a, 1885, vol. II. § 171, pag. 107—109.

[2]) *Lehrbuch des deutschen Wechselrechts, Stuttgart*, 1886, pag. 213 și urm.

[3]) *System des Handelsreckts*, ediția 4-a Stuttgart 1892, pag. 163.

[4]) Pun la baza obligațiunii cambiale o declarare unilaterală de voință, însă cer ca un terț să dobândească proprietatea titlului: **Randa,** *Das Eigentumsrecht nach österreichischen Recht,* 1893, p. 312 și urm.; **Carlin,** în *Zeitschrift für das gesam. Handelsrecht*, XXXVI, p. 16—17.

[5]) **Vivante** *Trattato di diritto commerciale* ed. 3-a, vol. III, n. 962—969.

[6]) In *Rivista del diritto commerciale*, 1908, I. p. 513 și urm;

rini, [1]) teoriei unilaterale a pendenţei *(teoria della pendenza)*. Această teorie consistă în admiterea declarării unilaterale de voinţă ca fundament juridic al cambiei, însă cu observaţiunea că în tot timpul circulaţiunii, deşi există o obligaţiune, creditorul este în suspensiune, fiecare posesor ne având decât facultatea, adică posibilitatea de a deveni creditor în ziua scadenţei. In felul acesta se explică, după *Bonelli* şi *Navàrrini*, existenţa drepturilor autonome a diverşilor posesori. Creanţa isvorâtă din titlu nu intră şi nu se confundă în patrimoniul posesorilor pentru ca să se poată opune excepţiunile ca la cesiune, deoarece nu există creditor până în ziua scadenţei. Ciudată concepţiune: obligaţiune fără a exista creditor! Dar excepţiunile personale de care vorbeşte art. 349 cum se explică? Foarte uşor, după teoria pendenţei (numită astfel deoarece dreptul de creditor este «pendente», «pende»), întru cât deşi declararea unilaterală de voinţă este la baza cambiei, cu toate astea titlul «documentul, se transmite dela posesor la posesor printr'un contract, aşà că trebueşte, deosibit de dreptul *aus dem Papier*, care derivă din titlu, de dreptul asupra titlului, *auf dem Papier;* ori excepţiunile personale se referă la raportul asupra titlului; şi derivă dintr'un contract [2]).

Din enumerarea foarte sumară făcută principalelor teorii unilaterale, credem că se poate desprinde următoarea învăţătură, recunoscută înplicit de chiar susţinătorii acelor teorii: nu poate fi cineva obligat numai prin semnarea cambiei, mai e nevoie ca acea cambie să fie negociată, adică ca o altă persoană să voiască a deveni creditor în condiţiile arătate în acel înscris. Şi atunci nu e mai logic şi mai simplu să ne reîntoarcem la concepţiunea contractului scriptural sau literal aşa cum l'am văzut că s'a format în decursul evului mediu? Nu e mai sincer a recunoaşte că fundamentul juridic al cambiei este un contract, dar că, din cauza siguranţei comer-

*
* *

[1]) *La teoria della pendenza,* în Diritto commerciale, revistă sub direcţia lui **Supino,** vol. XV, pag. 822 şi urm.; Acelaş, *Intorno alla natura giuridica dei titoli di credito,* Torino, 1898.

[2]) Asupra acestei teorii cum şi asupra bibliografiei a se vedeà **Bonelli,** *La cambiale,* ediţia Vallardi, Milano, n. 34 şi urm.

ţului şi a tutelării bunei credinţe, acest contract produce anumite efecte voite de lege, printre care şi drepturile autonome pentru diferiţii giranţi?[1]). Dealtfel în Franţa ideea declarării unilaterale de voinţă nu a găsit susţinători, încât în această ţară, teoria dominată e cea contractuală[2]).

Dificultatea este, ce e dreptul, atunci când ne aflăm în faţa unei cambii furate mai înainte ca emitentul sau trăgătorul să o fi pus în circulaţie. In asemenea ipoteză, contractul nu mai poate justifică obligaţiunea emitentului sau trăgătorului faţă de un posesor de bună credinţă. Dar nu se poate spune că în acest caz legiuitorul a luat o măsură de protecţiune faţă de public, mărind astfel şi creditul cambiei, măsură care are la bază culpa aceluia ce semnează o cambie mai înainte de a o transmite, expunându-se astfel să i se fure şi se inducă în eroare pe terţi?

---

[1]) In acest sens **Raymond Saleilles**, *Etude sur la Théorie générale de l'obligation d'après le premier projet de code civil pour l'empire allemand*, ed. 3-a, Paris, 1914, pag. 36 note 4, care termină astfel: «obligation légale, plutôt qu'obligation volontaire».

[2]) A se consultà: **Thaller**, în *Annales de droit comercial*, pune la baza titlurilor de credit o delegaţiune; **Julliot**, în Revue trimistrielles de dr. civil, 1904, aplică titlurilor nominative teoria stipulaţiunii în favoarea terţilor.

Chiar în Germania teoria contractualistă a avut ca susţinători jurişti de frunte, ca: **Thöl**, *Wachselrecht* ed. 4-a. Leipzig 1878, § 54 şi urm.; care la pag. 355 nota 3, citează în acelaş sens mai mulţi autori; **Gierke**, în *Zeitschrift für das ges. Handelsrecht*, XXVIII, p. 254 şi urm. şi în *Deutsches Privatrecht*, vol. II, § 108 şi urm.; **Pappenheim**, în *Zeitschrift für das ges. Handelsrecht*, XXXIII, p. 448.

Şi în Italia sunt pentru contract: **Giorgi**, *Obbligazioni*, VI, şi 235 şi urm.; **Marghieri**, *Il diritto commerciale italiano*, ed. 3-a, vol. III, n. 2299 şi urm.; **Vidari**, *Corso di dir. comm.*, ed. 5-a vol. II, n. 1991. Majoritatea însă sunt pentru declararea unilaterală de voinţă. Un rezumat al tutulor teoriilor se poate găsi în studiul lui **Ageo Arcangeli**, în *Rivista del dir. commerciale*, 1910, pag. 173, 346, 437.

Raportul fundamental al cambiei și acțiunea cambială

Am spus mai sus că obligațiile cambiale sunt abstracte [1]).

Acest principiu însă nu trebue înţeles în sensul că obligaţiile cambiale nu nasc din diferite raporturi juridice. Din potrivă, raporturile juridice, cari determină asumarea unei obligațiuni cambiale, pot fi felurite. Aşà, emisiunea uneì cambii poate fi cauzată de o cumpărare, când cumpărătorul debitor al preţului dă vânzătorului, drept preţ, o cambie; tot astfel când cel ce ìmprumută o sumă de bani, subscrie, girează, sau acceptă pentru acea sumă, o cambie. Numim acest raport juridic, care cauzează naşterea unei obligațiuni cambiale, *raport fundamental*, și nu trebuește confundat cu *fundamentul juridic al cambiei*, adică cu izvorul de obligaţiuni al cambiei, nici cu *obligația cambială fundamentală*, nume ce se dă obligațiunei cambiale, ce și-o ia emitentul sau trăgătorul

Deşì, în regulă generală, o obligaţie cambială derivă dintr'un raport juridic anterior, sunt obligații cambiale streine oricărui alt raport, iar debitorul fiind numai debitor cambial, creditorul nu poate aveà altă acţiune, decât acţiunea cambială și odată perdută acțiunea cambială, obligatul e

[1]) Pag. 11.

definitiv liberat. Intâlnim această lipsă de raport fundamental la aval şi la semnăturile de favoare [1]).

Dar dacă obligaţiunea cambială are la bază un raport juridic anterior sau cel puţin concomitent, rămâne a se şti ce influenţă exercită asupra lui, crearea obligaţiei cambiale. Ii stinge prin novaţiune, sau prin datio in solutum?

Dacă s'ar admite că raportul fundamental se stinge, atunci ar însemnà că prin crearea unei obligaţiuni cambiale se sting şi toate drepturile accesorii ale vechei creanţe, ca: privilegii, cauţiuni, dobânzi, clauze penale. Ar însemnà că vânzătorul care a primit o cambie nu ar mai aveà actio venditi, nici comitentul actio mandati [2]).

După cei mai mulţi, se consideră că în genere emiterea, girarea sau acceptarea unei cambii nu constitue o *datio in solutum*, şi nici nu novează vechea datorie. Intr'adevăr remiterea unei cambii nu constitue o *datio in solutum*, căci acest titlu de credit nu este o hârtie monetă [3]), ci o simplă promisiune de plată sau o încercare de plată (trata) şi nu-i probabil ca creditorul numai pentru atâta lucru să fi consimţit la stingerea vechei creanţe cu toate accesoriile ei, când în realitate el a voit să-şi procure o garanţie mai mult că va fi plătit, mobilizând în acelaş timp creanţa sa [4]). Din aceleaşi motive, s'a conchis că vechiul raport nu s'a novat prin noua obligaţiune, mai ales că în codul civil se spune

---

[1]) **Vivante,** *Trattato*, ed. a 3-a, n. 1118; **Bonelli,** *Della Cambiale*, ediţia Vallardi, n. 25. Este de observat că **Vivante** pune între excepţii şi scontul, însă cu drept **Bonelli** (n. 22) arată că scontul se face sub forma unui gir, iar transmiterea cambiei prin gir nu exclude existenţa unui raport juridic anterior. **Bolaffio** nu găseşte că lipseşte raportul fundamental decât la scont *Annuario*, vol. XXII, n. 59. Curtea de Cas. din Roma, *Temi* 1908, p. 384, şi C. de Apel din Veneţia, *Annuario* XXII, n. 56 au decis că, cei ce semnează o cambie pentru favoare, nu sunt obligaţi decât cambiariceşte şi nu există raport fundamental nici la aval.

[2]) **Grünhut,** *Wechselrecht*, Leipzig, 1897, vol. II, p. 295—311.

[3]) *Conform.* **D. Alexandresco,** *Câteva cuvinte asupra art. 349 din Codul comercial*, în revista *Justiţia*, 1916, p. 3, care citează pe **Vidari.** Acest din urmă autor, în *Corso del diritto commerciale*, VII, p. 293, nota 1 (ed. 4-a), spune că a socotì cambia drept hârtie monetă, însemnează a face *un grossolano errore.—Contra:* Curtea din Bucureşti, *Dreptul*, 1897, No. 21, p. 164.

[4]) De aceea **Grünhut,** vol. II, p. 298, zice că remiterea cambiei se face nu *pro soluto*, ci *pro solvando*.

categoric că novaţiunea nu se presupune (art. 1130). Trebue însă să observăm că acţiunea ce derivă din raportul fundamental este suspendată până la scadenţa cambiei: dacă atunci cambia e plătită, raportul fundamental, cum şi acţiunea respectivă se sting; dacă nu e plătită la scadenţă, posesorul are alegere între acţiunea cambială şi acţiunea ce derivă din vechea datorie. Această ultimă acţiune se mai numeşte şi *acţiune ex causa* [1]). Aceleaşi efecte le putem explică zicând, că remiterea unei cambii produce o stingere condiţionată a vechii creanţe [2]).

Cele două acţiuni pot existà în acelaş timp, de oarece ele nu au *eadem causa debendi*, căci pe când obligaţiunea cambială este abstractă, desfăcută de orice cauză, obligaţiunea ce rezultă din raportul fundamental, nu e abstractă, ci e legată de cauza, care i-a dat naştere [3]).

---

[1]) Eronat s'a decis că creditorul nu poate aveà altă acţiune afară de cea cambială, care prescriindu-se, creditorul nu poate să mai cheme în judecată pe debitor în baza raportului juridic fundamental; *Trib. Tutova*, 18 Mai 1910, *Curierul Judiciar*, 1911, p. 30

[2]) **Grünhut**, II, loco. cit.

[3]) Sunt pentru existenţa obligaţiunii ce derivă din raportul fundamental, chiar după crearea obligaţiunii cambiale: **Vivante**, 1119; **Bonelli**, n. 20 şi urm: **Manara**, în *Giurisprudenza italiana*, 1894, I, 2, 164: **Bolaffio**, în *Rivista italiana di scienze giuridiche*, 1891, p. 68 şi în *Temi*, 1900 p. 32; **Giannini**, *Azioni ed eccezioni cambiali*, n. 108; **Grünhut**, *Wechselrecht*, 1897, II, n. 296—311; **Schauberg**, în *Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht*, XI, p. 193—293; **Eftimie Antonescu**, *Cambia*, art. 270, n. 29; *Tribunalul Brăila*, 3 Februarie 1897, în *Ef. Antonescu*, p. 536, n. 12; *Tribunalul Iaşi*, 26 Ianuarie 1901, *Curierul Judiciar*, 1901, p. 278; *Curtea din Iaşi*, s. II, 16 Noembrie 1900, *Curierul Judiciar*, 1901, p. 410 şi *Curtea din Bucureşti*, s. II. decizia No. 8 din 27 Februarie 1914, în *Ef. Antonescu*. n. 18 au decis că vânzătorul de maşini, chiar dacă a primit poliţe pentru preţul datorit, n'a novat creanţa sa şi prin urmare îşi conservă privilegiul vânzătorului.

Jurisprudenţa italiană este în acelaş sens; a se vedeà **Vivante**, loc. cit. Pentru jurisprudenţa germană a se consultà: **Staub**, *Kommentar zur Wechselordnung*, ed. 7-a, art. 83, n. 25 şi 26.

Susţin că raportul fundamental se stinge: **Vidari**, *Corso*, vol. VIII, n. 743 şi în revista *Il Diritto commerciale*. 1902, p. 343; **Hellman**, *Die Novatorische Funktion der Wechselgebung*, p. 63. A se consultà în ce priveşte doctrina germană, **Grünhut**, *Wechselrecht*, Leipzig, 1897, vol. II, p. 296—311.

După o a treia teorie, susţinută de Errera (în revista *Il Diritto*

La noi de această cestiune s'a ocupat d. profesor *D. Alexandresco*, care după ce constată că în art. 1130 se stabileşte că voinţa de a face o novaţiune nu se presupune şi că ea trebueşte să rezulte neîndoios din act, adică din convenţiune, adaogă: „Prin aplicaţiunea acestui principiu, jurisprudenţa decide, cu drept cuvânt, că primirea de către creditor, chiar fără rezervă, a unor efecte negociabile subscrise pentru o datorie anterioară, nu constitue decât un mod de plată; iar nu o novaţiune. Astfel, în ipoteza de mai sus, dacă presupunem că cumpărătorul unui imobil în loc de a plăti vânzătorului preţul în bani, a subscris nişte bilete la ordinul său, nu există novaţiune, încât privilegiul vânzătorului nu va înceta de a avea fiinţă“ [1]).

Dacă deci, în principiu, darea unei cambii nu însemnează novarea şi stingerea vechei obligaţiuni, este posibil însă ca în mod excepţional cel ce primeşte o cambie să fi voit a stinge vechiul raport. In orice caz, neputându-se presupune, stingerea vechiului raport, fie printr'o *datio in solutum* fie prin novare, trebueşte să rezulte din o învoială a părţilor care să se învedereze prin fapte şi împrejurări precise [2]). Voinţa părţilor de a stinge raportul cel vechiu se poate probă prin martori şi prezumţiuni, independent de orice început de dovadă scrisă, întrucât ne aflăm în materie comercială [3]).

---

commerciale, 1900, p. 535) şi adoptată de **Supino** în ediţia a doua a lucrării sale: *Della Cambiale e dell'assegno bancario*, Torino, 1910, pag. 342-344, cum şi de **Bolaffio,** în *Temi*, 1907, p. 313, se recunoaşte că emisiunea unei cambii nu novează şi nu stinge raportul fundamental, ci acel raport îmbracă forma cambială, aşà că pe viitor este supus numai dreptului cambial, neadmiţându-se existenţa a două acţiuni.

[1]) **D. Alexandresco,** VI; *Curtea Iaşi*, 6 Noembrie 1895, *Curierul Judiciar*, 1896, p. 75; *Trib. Ilfov*, *Dreptul*, No. 29 din 1884; Cas. fr. D. P. 79. 1. 71, *Sirey*, 79. 1. 301; *Trib. reg. superior din Carlsruhe*, *Pand. Périod* 87. 5. 35; *Trib. Tours*, *Gaz. Trib.*, din 18 Nov. 1898; *C. Alger*, D. P. 97. 2 301; cum şi doctrina franceză în afară de *Duranton*, XII, 287.

[2]) **Grünhut,** op. cit. vol. II, p. 301, care citează în acest sens doctrina din Franţa, Anglia şi Germania. A se vedeà trimeterile ce le face acest autor la pag. 298, 299, nota 9; **Bonelli,** op. cit., p. 40, nota 2. Cpr. *Tribunalul Iaşi*, *Dreptul* 1900. n. 562.

[3]) Conform: **D. Alexandresco,** VI, p. 679 şi nota 4, citând: *Pand. fr.* I, 4999; **Laurent,** XVIII 262: **Lyon Caen et Renault,** Dr. Comm. III, 41; Cas. fr. şi C. Angers. D. P. 54. 1. 348; D. P. 89. 5. 327. No. 8. D. P. 692. 8.

In consecinţă, s'a decis că cel ce invoacă în justiţie stingerea raportului fundamental prin crearea unei obligaţiuni cambiale trebue să facă proba alegaţiunii sale[1]). Că în orice caz fiind vorba de *voluntatis quaestio*, de o cestiune de fapt, judecata e suverană în aprecierea sa[2]). Cu toate acestea „nu mai puţin adevărat, că aparţine Curţii de Casaţie dreptul de a controlà şi de a verificà de ce natură sunt faptele şi împrejurările pe cari judecătorii fondului se întemeiază spre a admite novaţiunea, şi de a cercetà în drept dacă faptele, aşà cum sunt stabilite, întrunesc caracterele legale ale novaţiunii. Această soluţiune, singura juridică, a fost consacrată atât de Curtea noastră supremă, cât şi de Curtea de Casaţie din Francia“[3]).

Deşi, obicinuit, prin crearea unei obligaţiuni cambiale nu se stinge raportul fundamental, totuşi drepturile ce derivă

---

[1]) *Conform.* **D. Alexandresco,** VI, 680, care cu drept cuvânt spune că în caz de îndoială, ambele obligaţiuni vor fi cumulate în loc de înlocuite. In acelaş sens **Grünhut,** vol. II, p. 301 şi urm., care însă în caz de îndoială susţine că transmiterea cambiei nu va constituì decât o *datio in solutum* condiţionată sau, ceia ca va fi mai rar, o novaţiune condiţionată: „*Es ligt also im Zweifel in der unbedingten Uebertragung des Wechsels in das Eigentum des Gläubigers nur eine bedingte datio in solutum, oder, was selten der Fall sein dürfte, nur eine bedingte Novation. Die ursprüngliche Schuld ist nur unter eine Bedingun ausgehoben, erst dann, wenn sich zur Verfallzeit herausstellt, dass der Wechsel definitiv eingegangen sei, wenn die Zahlung, die er dem Gläubiger direkt bei der Einlosung zur Verfallzeit eingebracht hat, oder der Wertbetrag der von dem Gläubiger durch die Begebung des Wechsels empfangenen und im Regresswege nicht wieder zurükgegebenen Valùta die materielle Befriedigung des Gläubigers für die ursprüngliche Schuld herbeigeführt hat, oder im Falle bedingter Novation, wenn dass Accept auf dem Wechsel erteit worden ist*“. *Cpr.* Tribunalul imperial german în *Staub's Kommentar*, art. 83, n. 25.

In Germania s'a admis că, chiar atunci când s'a primit cambia scriindu-se „als Zahlung“, sau „in Zalhung“, ori „Ich habe Ihr Konto ausgeglichen“, nu s'a stins raportul fundamental şi darea cambiei s'a făcut numai spre a creà un nou mijloc de plată. A se vedeà **Staub,** loc. cit.

[2]) *Conform:* **Vivante,** 1119; **Bonelli,** p. 40, nota 2; Curtea de Apel din Veneţia, 5 Noembrie 1897, *Temi genovesi.* 1897, p. 59; Cas. Torino, 7 Februarie 1902, *Dir. comm.*, 1902, p. 433; Casaţia Bucureşti, S. II, 3 Decembrie 1890, *Buletin.* 1890, p. 1432.

[3]) **D. Alexandresco,** VI, p. 680; Cas. Bucureşti, *Buletin*, 1891, p. 1045. A se consultà doctrina şi jurisprudenţa franceză citată de **D. Alexandresco.**

din el nu se transmit prin girarea cambii, căci ştim că fiecare giratar dobândeşte drepturi autonome, independente de ale celorlalţi giranţi; iar o probă evidentă că raportul fundamental nu se transmite prin gir, ne-o dă art. 349 cod. com., de oarece din acest articol reese că debitorul cambial nu poate să opună excepţiunile trase din raportul fundamental, decât atunci când acel raport a intervenit între el (posesorul titlului) şi debitorul dela care se cere plata. A decide astfel, ar însemnà că poliţa să-şi piardă caracterul de titlu de credit ce conţine drepturi autonome şi nu ar mai corespunde menirii sale economice[1]).

Conform acestui principiu s'a decis că un giratar nu poate invocà, fiind străină lui, convenţiunea intervenită între vânzătorul unui fond comercial care primeşte drept preţ o cambie, convenind cu cumpărătorul că dacă mai înainte de scadenţă ar revinde fondul, preţul să devie imediat exigibil. Giratarul nu se poate prevala de o asemenea convenţiune, de oarece, după cum am arătat, drepturile, ce derivă din ea, nu se transmit prin gir[2]).

Admisă teoria că în genere o cambie nu novează şi nu stinge raportul fundamental, să vedem acum ce influenţă are cambia asupra acţiunii ce derivă din acel raport fundamental.

A. Creditorul primind cambia trebue să aştepte scadenţa, trebue să prezinte poliţa la plată şi dacă e nevoie chiar să protesteze, făcând toate diligenţele pentru ca să dea putinţă şi debitorului cambial, dela care ar cere plata, să poată şi el la rândul lui să recurgă în contra obligaţilor, cari îl preced[3]).

După *Vivante* (n. 1120) condiţiunea de a puteà exercità acţiunea *ex causa*, este îndeplinită chiar când se refuză numai acceptarea, fără să se mai aştepte scadenţa, de oarece şi atunci se evidenţiază că acea cambie nu este un mijloc bun de plată şi nu-şi poate îndeplinì scopul pentru care a fost dată. Această părere nu este însă admisă de toţi, întrucât

[1]) **Vivante**, 1122.

[2]) *Curtea din Paris*, 4 Ianuarie 1899, citată de **Aubin**, în *Annales de dr. comm.* 1899, p. 319 şi de **Vivante**, 1122 nota 115.

[3]) **Vivante**, 1120. 1121; **Staub**, art. 83, n. 26, care citează şi jurisprudenţa germană.

se zice că creditorul primind cambia a stabilit un termen de plată, asupra căruia nu mai poate reveni, mai ales că legea în caz de refuz de acceptare îi acordă destule garanţii şi, în afară de asta, trăgătorul poate până în ziua scadenţei, să facă proviziune, şi deci trata să fie onorată [1]). Când însă debitorul a fost declarat în faliment, nemai bucurându-se de termenele acordate pentru diferitele acte juridice, creditorul cambial nu mai este silit să aştepte scadenţa pentru a exercità acţiunea *ex causa* [2]).

B. Prin primirea cambiei, acţiunea derivată din raportul fundamental se suspendă până la scadenţa cambiei; deci în tot acest timp nu curge prescripţia şi tot de odată darea cambiei constitue o recunoaştere a vechei obligaţiuni şi prin urmare, o întrerupere a prescripţiei, ce ar fi curs până atunci [3]).

C. In trei moduri stingerea acţiunii cambiale atrage şi stingerea raportului fundamental:

a) Prin plata cambiei de către obligatul principal, orice obligaţie se stinge şi toţi obligaţii de regres sunt liberaţi.

b) Când beneficiarul unei cambii, care a încasat creanţa prin girarea titlului, restitue valuta primită, deşi nu putea fi obligat la aceasta, fiindcă posesorul cambiei erà decăzut din acţiunea cambială şi numai avea altă acţiune în contra beneficiarului. In acest caz beneficiarul nu se mai poate întoarce în contra emitentului, sau în contra altui obligat de regres, nici măcar cu acţiunea *ex causa*, de oarece dacă a plătit din culpa sa, el singur trebue să sufere consecinţele faptei sale [4]).

---

[1]) **Bonelli**, p. 44, nota 8; **Giannini**. 109.

[2]) **Vivante**, loc. cit.; **Bonelli**, loc. cit.; Casaţia Torino, 16 Iulie 1889 *Temi genov*, 1889. pag. 609.—*Contra*: **Giannini**, loc. cit.

[3]) **Bonelli**, p. 42, n. 21. Acest autor combate, cu drept cuvânt, părerea lui **Staub** (art. 83, 31), după care locul de plată din cambie va fi pe viitor loc de plată al raportului fundamental; cum şi părerea lui **Giannini** (108 bis), care susţine că suma indicată în cambie este lichidarea sumei din raportul fundamental, aşà că creanţa este mărită sau scăzută la suma arătată în cambie.

[4]) **Vivante**, 1121; **Manara**, *Giurisprudenza italiana*, XLVI, 1894, II, 176; **Grünhut**, *Wechselrecht*, pag. 307 şi urm., **Staub**, art. 83, n. 28.

c) Când posesorul nu este în stare să restitue girantelui său cambia neprejudiciată, adică în stare de a puteà şi acesta din urmă să recurgă prin acţiune cambială în contra obligaţilor de regres. Aşà dacă personal a decăzut din acţiunea cambială, el neputând să restitue cambia neprejudiciată, perde şi acţiunea *ex causa* în contra girantelui său [1]. Trebue să fim însă, bine înţeleşi: acţiunea *ex causa* se stinge deoarece, dacă obligatul de regres ar trebuì să plătească o cambie prejudiciată, ar fi păgubit, căci el nu s'ar putea folosì de acţiunea de regres. Acţiunea din raportul fundamental nu se stinge dacă posesorul cambiei care exercită acea acţiune dovedeşte că obligatul său de regres nu suferă nici o pagubă, întrucât şi el a primit cambia dela emitent fără să noveze vechiul raport ce avea, şi deci şi-a păstrat acţiunea *ex causa* pe care o poate exercità în contra emitentului sau trăgătorului [2].

In Germania se admite că se perde acţiunea din raportul fundamental când posesorul cambiei neglijează a încasa şi între timp acceptantul a devenit insolvabil; însă isolvenţa acceptantului nu-i mai este imputabilă ori de câte ori posesorul a cerut plata dela obligatul de regres, oferind restituirea cambiei, însă a fost refuzat [3].

In afară de cele spuse, mai avem de observat, relativ la persistenţa raportului fundamental:

1) Dacă s'a primit o cambie, care nu întruneşte toate condiţiunile esenţiale prevăzute de art. 270, creditorul poate să recurgă la raportul fundamental, fără a mai ţine în seamă scadenţa şi chiar dacă fusese intenţia ca să se noveze vechea obligaţiune, de oarece ceeace s'a primit nu este ceeace s'a voit, adică o cambie [4].

2) Nestingerea raportului fundamental prin emiterea cambiei are ca consecinţă logică şi de neînlăturat că prescripţia acţiunii cambiale nu atrage şi prescripţia creanţei originale, de oarece raportul fundamental, având propria-i existenţă.

---

[1]) Vezi autorii citaţi în nota precedentă.

[2]) Această distincţie nu e făcută de **Vivante** şi **Manara**, a se vedea însă în **Staub**, art. 83, n. 29.

[3]) **Staub**, art. 83, n. 29 care citează în acest sens jurisprudenţa germană.

[4]) **Staub**, art. 82, n. 32. A se vedeà şi art. 273 cod com.

este supus şi la prescripţia sa civilă sau comercială, după cum va fi cazul[1]).

3) Creditorul nu are în acelaş timp acţiunea din raportul fundamental şi acţiunea de îmbogăţire fără cauză, prevăzută de art 351 cod comercial. Intr'adevăr acţiunea din art. 351 este *ultimum refugium* al creditorului şi ca atare nu se recurge la el decât atunci când numai e nici un alt mijloc pentru a ajunge la realizarea creanţei. Aceasta înseamnează că numai atunci se poate intentà acţiunea de îmbogăţire, când cel în drept nu poate exercità acţiunea *ex causa*, fie că nu avut-o nici-odată, fie că s'a stins într'unul din modurile arătate mai sus, căci atât timp cât se poate prevala de ea, creditorul nu e în pagubă şi depinde de el a obţine plata[2]).

4) Dacă cambia nu e plătită la scadenţă, creditorul are alegere între acţiunea cambială şi acţiunea *ex causa*. Aleasă însă una din aceste acţiuni, în caz de respingire, mai poate creditorul să intente pe cealaltă? In această privinţă distingem: dacă creditorul a ales acţiunea *ex causa*, şi i s'a respins, el numai poate recurge la acţiunea cambială, căci exercitând acţiunea ex causa, creditorul renunţă la acţiunea cambială, căci restuitue cambia; dacă însă creditorul a intentat acţiunea cambială şi i s'a respins din pricină că debi-

---

[1]) *Conform*: **D. Alexandresco**, XI, p. 447: „Inacţiunea în timp de cinci ani stinge numai acţiunea care derivă din cambie, nu însă şi acea care derivă din raportul juridic fundamental, pe care părţile au înţăles să-l învestească cu garanţia cambială" *Contra*: Judecătoria ocolului Mihăileni, 6 Mai 1914, *Curierul judiciar*, 1915, p. 35, cu nota D-lui *Ştefan Scriban*; **Vivante**, 1120, **Bonelli**, pag. 41, şi nota 7, care citează ca jurisprudenţă în acelaş sens: Casaţia Torino, 15 Iunie 1903. *Foro italiano*, 1903, p. 1342; Casaţia Torino, 7 Februarie 1902, *Giurisprudenza it.*, 1902, pe 409; Casaţia Torino, 25 Martie 1905, *Giurisprudenza*, 1905, p. 649; Casaţia Napoli, 29 Iulie 1905, *Temi, genov.*, 1905, p. 553; Casaţia Florenţa, 19 April 1906, *Temi*, 1906, p. 459; Casaţia Torino, 1 Iunie 1905, *Giurisprudenza*, 1906, p. 1123; Casaţia Torino, 10 Decembrie 1907, *Legge*, 1908, p. 326; Casaţia, 8 Octombrie 1909, *Giurisprudenza*, 1910, p. 33; Casaţia Roma, 1 Ianuarie 1906, *Palazzo di giustizia*, 1906, p. 395; Curtea de Apel din Veneţia, 12 Ianuarie 1910, *Temi*, 1910, p. 830.—*Contra:* Casaţia Torino, 14 Martie 1907, *Giurisprudenza*, 1907, p. 185; Idem. 10 Ianuarie 1916, *Rivista del dir. comm.* 1916. II; 527 Casaţia Roma, 4 Iulie 1916, *Rivista del dir. comm.* 1917, II, 159; Casaţia. Florenţa, 4 August 1919, *Rivista del dir. comm.* 1920, II, 5.

[2]) **Staub**, art. 83, n. 30.

torul i-a opus cu succes o excepţie *ex causa*, adică trasă din raportul fundamental; în acest caz creditorul nu mai poate să se întoarcă la acţiunea ce i-o dă vechea sa creanţă. Cu toate astea, mai e posibilă o ipoteză: acţiunea cambială a fost respinsă din lipsa condiţiunilor de formă ale cambiei, sau din lipsa condiţiunilor pentru conservarea acţiunii cambiale. In asemenea situaţiune, creditorul poate intenta acţiunea *ex causa*, de oarece obiectul acestei acţiuni nu a fost cercetat întru nimic de judecători când au respins acţiunea cambială; bine-înţeles numai cu condiţiunea ca prejudiciarea cambiei să nu fi stins şi acţiunea din raportul fundamental, adică să nu ne găsim în vreuna din ipotezele examinate la litera *c.* [1]).

---

[1]) Conform, Curtea de Casaţie, III, 26 Martie 1910. *Jurisprudenţa*, 1910, p. 221 şi urm.

SECŢIUNEA I

Condiţiunile esenţiale ale cambiei

Codul comercial român

Art. 270. — Cambia cuprinde sau obligaţiunea de a plătì sau obligaţiunea de a face să se plătească la scadenţă, o sumă înfăţişătorului, după formele stabilite în capitolul de faţă.

Cambia cuprinzând obligaţiunea de a plătì, se mai numeşte şi bilet la ordin.

Cambia cuprinzând obligaţiunea de a face să se plătească, se mai numeşte şi poliţă sau trată.

Condiţiunile esenţiale ale cambiei sunt:

1. Data;
2. Numirea de cambie sau poliţă rostită în textul încrisului;
3. Numele persoanei sau firma primitorului;
4. Clauza la ordin;
5. Arătarea sumei de plătit;
6. A scadenţei;
7. A locului plăţii;
8. Semnătura trăgătorului sau a emitentului, cu numele sau cu firma sa, ori a mandatarului său special.

Cambia care cuprinde obligaţiunea de a face să se plătească (poliţa) trebue să mai arate:

9. Persoana trasului, adică numele sau firma persoanei care are să facă plata.

Nu se cere să se arate în cambie valoarea sau cauza, nici tragerea dintr'un loc într'altul.

Codul comercial italian

Art. 251. — La cambiale contiene l'obbligazione di far pagare o l'obbligazione di pagare alla scadenza una somma determinata al possessore di essa, nelle forme stabilite nel presente capo.

Requisiti essenziali comuni alle due specie di cambiale sono:

1. la data;
2. la denominazione di „cambiale“ o „lettera di cambio“ espressa nel contesto della scrittura, oppure scritta dal traente o dall'emittente, colla sua sottoscrizione;
3. l'indicazione della persona del prenditore;
4. della somma da pagarsi:
5. della scadenza, e
6. del luogo del pagamento;
7. la sottoscrizione del traente o del emittente col suo nome e cognome, o colla sua ditta, ovvero quella di un suo mandatario speciale.

La cambiale tratta, che contiene l'obbligazione di far pagare, deve inoltre indicare:

8. la persona del trattario.

La cambiale contenente l'obbligazione di pagare può anche denominarsi „pagherò cambiario“ o „vaglia cambiario“.

Non è necessario che la cambiale indichi la valuta o la causa, nè che per essa şi operi trasporto di valori da luogo a luogo.

Legea cambială austriacă (Bucovina)

Art. 1. — Este capabil cambiarmente acela, care se poate obligà prin contracte[1]).

Art. 4. — Cerinţele esenţiale ale unei cambii trate sunt:

1. Denumirea de cambie conţinută chiar în cambie, sau, dacă ea este scrisă într'o limbă străină, o expresiune corespunzătoare în acea limbă străină;
2. Indicarea sumei de plată;
3. Numele persoanei sau firma, căruia sau în ordinul căruia trebue să se facă plata (numele primitorului);
4. Indicarea timpului, când trebue să se plătească; scadenţa nu poate fi decât una şi aceiaş pentru întreaga sumă de bani şi nu poate fi stabilită decât:

la o zi anumită,
la vedere (la prezentare, a vista, a piacere etc.) sau
la un anumit timp după vedere,
la un anumit timp după ziua emisiunii (după dato),
la un bâlci sau la un târg (*Messwechsel* sau *Marktwechsel*)

5. Subscrierea emitentului (trăgătorului cu numele sau firma sa);
6. Indicarea locului, ziua lunii, şi a anului emisiunii.

---

[1]) Prin decretul imperial din 3 Iulie 1852 se prevede că «ofiţeri activi şi cei pensionari, cum şi trupa, nu sunt capabili cambiarmente» Doctorii militari sunt însă capabili (Vezi, **Bernstein**, p. 8).

7. Numele persoanei sau firma, care trebue să facă plata (trasul sau trăgătorul);

8. Indicarea locului, unde trebue să se facă plata; locul indicat la numele sau firma trasului se socoteşte pentru cambie ca loc de plată, întrucât nu s'a indicat un loc special de plată, şi în acelaş timp ca domiciliul trasului.

Art. 84. — Capacitatea unui strein de a-şi asumà obligaţiuni cambiale se determină după legile Statului, căruia îi aparţine. Totuşi un strein, care nu ar fi capabil cambiarmente după legile patriei sale, răspunde de obligaţiunile cambiale asumate de el în interior (în Austria), când este capabil cambiarmente după legile interioare.

Art. 85. — Cerinţele esenţiale ale unei cambii trase în streinătate, caşi ale oricărei declaraţiuni cambiale făcute în streinătate se determină după legile locului, în care declaraţia a avut loc.

Dacă totuşi declaraţiunile cambiale făcute în streinătate corespund cerinţelor legii de faţă, nu se poate, din faptul că ele nu sunt conforme legilor streine, să se anuleze obligaţiunile scrise pe cambie mai târziu în Austria.

De asemenea declaraţiunile cambiale, făcute în streinătate între Austriaci, au putere cambială, dacă ele corespund numai cerinţelor legislaţiunii austriace.

Art. 86. — Asupra formei actelor făcute în streinătate pentru exercitarea sau obţinerea dreptului cambial, decide dreptul în vigoare în acel loc.

Art. 96. — Cerinţele esenţiale ale biletului la ordin sunt:

1. Denumirea de cambie conţinută chiar în cambie, sau, dacă ea este scrisă într'o limbă streină, o expresiune corespunzătoare în acea limbă streină;

2. indicarea sumei de plată;

3. numele persoanei sau firma, căreia sau în ordinul căreia trebue să se facă plata;

4. determinarea timpului, când trebue să se facă plata (Art. 4. Nr. 4);

5. semnătura emitentului cu numele sau cu firma sa;

6. indicarea locului, ziua lunii şi a anului emisiunii.

Legea cambială ungară [1]) (Transilvania)

Art. 1. — Este capabil cambiarmente acela, care se poate obligà prin contracte.

Minorii nu sunt capabili decât atunci când fac personal un comerţ (§ 2 art. 8 din 1872).

---

[1]) Vezi, *Collection de codes étrangers, Code de commerce hongrois, traduit par* **Raoul de la Grasserie**, Paris 1874.

Femeile chiar în cazul majoratului fixat de § 2 art. 23 din 1874, când ele exercită personal comerțul, nu sunt capabile de a se obligà cambiarmente decât după împlinirea a 24 ani.

Art. 3. — Cerințele esențiale ale unei cambii trase sunt:

1. denumirea de cambie conținută chiar în cambie, sau, dacă ea este scrisă într'o limbă străină, o expresiune corespunzătoare în acea limbă streină;

2. indicarea sumei de plată. Dacă în afară de capital s'a stipulat drepturi accesorii, această stipulație se socotește ca nescrisă;

3. numele persoanei sau firma, căreia sau în ordinul căreia trebue să se facă plata (numele primitorului);

4. epoca plății, care trebue să fie unică pentru întreaga sumă de bani. Ea nu poate fi stabilită decât la o zi anumită, la vedere (la prezentare, a vista, a piacere), la atâtea zile dela vedere sau prezentare, sau la un bâlciu sau într'un târg;

5. numele sau firma socială a emitentului (trăgătorului):

6. indicarea trasului, adică numele aceluia sau firma aceluia care trebue să facă plata;

7. locul plății. In cazul când cambia tace asupra acestui punct, locul indicat la numele sau firma socială a trasului se socotește ca loc de plată și în acelaș timp ca domiciliul trasului. Dacă Cambia are mai multe locuri de plată, cel dintâi se va socotì pentru plată;

8. locul, ziua lunii și anul emisiunii.

Art. 95. — *Identic cu art. 84 legea austriacă, reprodus mai sus.*

Art. 96. — *Identic cu art. 85 legea austriacă, reprodus mai sus.*

Art. 97. — *Identic cu art. 86 legea austriacă, reprodus mai sus.*

Art. 110. — Cerințele esențiale ale biletului la ordin sunt:

1. denumirea de cambie conținută chiar în cambie, sau, dacă este scrisă într'o limbă streină, o expresiune corespunzătoare în acea limbă streină;

2. indicarea sumei de plată. Dacă, în afară (de capital), s'a stipulat drepturi accesorii, această stipulație se socotește ca nescrisă:

3. numele persoanei sau firma, căreia sau în ordinul căreia să se facă plata;

4. epoca plății;

5. semnătura cu numele sau firma socială;

6. indicarea locului, anului, lunii și zilei emisiunii.

Regulamentul uniform dela Haga

Vezi la finele volumului art. 1, 74—76, 77

I. *Deosibirea dintre cambia trată și biletul la ordin.* In prima parte a art. 270 se arată că sunt două specii de cambii: cambia trată și biletul la ordin. Atât trata cât și biletul la ordin sunt acte formale și se deosibesc între ele, prin aceea că, la biletul la ordin, cel ce emite titlul (emitentul), se obligă să plătească o sumă anumită de bani, pe când la trată, emitentul — numit și trăgător — dă ordin unei atreia persoane să plătească suma arătată în cambie și în ordinul beneficiarului. Deci la trată avem neapărat 3 persoane: trăgător, tras și beneficiar, iar la biletul la ordin în momentul emisiunii, nu avem decât pe emitent (care joacă rolul de trăgător și de tras) și pe beneficiar.

Din faptul că la trată avem 3 persoane, iar la biletul la ordin numai două și, dat fiindcă emitentul la biletul la ordin promite el însuși plata unei sume de bani, pe când la trate, emitentul (trăgătorul) invită numai pe tras ca acesta să plătească, iar trasul nu e obligat cambiaricește decât dupăce acceptă invitațiunea ce i s'a făcut, rezultă — după cum vom vedeà — că sunt unele norme ce se aplică numai biletelor la ordin. Cu toate acestea, deoarece atât tratele cât și biletele la ordin, nu sunt decàt două specii ale aceluiaș gen: cambia, li se aplică în general biletelor la ordin, principiile și prin urmare regulile, cari se aplică tratelor, cu excepțiunea regulelor ce sunt consecința existenței, la trate, a unei a treia persoane: trasul.

Codul comercial român, ca și codul de comerț italian, tratează deodată trata și biletul la ordin și deosibirea dintre ele sunt arătate în mod incidental, cum se întâmplă în art. 270 (it. 251), 272 (it. 253), 297 (it. 275), etc. Codul nostru de comerț, imitànd codul italian, nu are o rubrică deosibită pentru trată și altă rubrică pentru biletul la ordin, ci înglobează biletul la ordin cu trata, dându-le o singură definițiune în art. 270 [1]).

Metoda întrebuințată de legislatorul italian și român a fost criticată de comentatori. In toate legislațiunile străine se tratează în mod separat trata de bilelul la ordin, căci în acest mod se arată mai clar deosebirile și regulile proprii

---

[1]) **Bonelli,** *Della Cambiale, dell'assegno bancario.* edițiunea Vallardi, p. 79.

fiecărui titlu, evitând în acelaș timp «dificultățile de expresiune în cazurile inevitabile în care cele două figuri sunt deosebit regulate»[1]).

In legea germană, austriacă și ungară a cambiei, sunt 3 secțiuni. In prima secțiune se tratează capacitatea cambială. în a doua trata, iar secțiunea 3-a este rezervată biletului la ordin. E adevăr că secțiunea 3-a cuprinde puține articole, dar sunt suficiente pentru a arătă deosibirile dintre cele două specii de cambii. In codul elvețian biletului la ordin i s'a rezervat ultimul capitol al titlului 29, relativ la cambie; iar acest sistem a fost adoptat de proectul de lege aprobat de Conferința internațională din Haga (1910).

Tratarea deosebită a celor două specii de cambii, fusese admisă în proectul de cod comercial italian (Carnazza-Puglisi), însă în cele din urmă s'a părăsit această idee[2]).

II. *Condițiunile de formă extrinseci*, pe care trebuește să le cuprindă o cambie, le găsim enumerate tot în primul articol referitor la cambie (art. 270).

Acelaș lucru îl întâlnim și în codul de comerț italian (art. 251), cu deosebire că Italienii întrebuințează un termen ce exprimă mai bine ideea ce preocupă pe legiuitor în prima secțiune a primului capitol al cambiei; și acel termen este: *requisiti.* Intr'adevăr în această primă secțiune nu va fi vorba de condițiunile reglementate de codul civil, când e vorba de obligațiuni; aici, prin condițiuni, se înțelege ceeace trebue specificat într'o cambie, ceeace trebue neapărat să se scrie într'o cambie: *cerințele cambiei (requisiti).*

In afară de condițiunile extrinseci, referitoare la forma cambiei, pentru ca o obligațiune cambială să fie valabilă. trebue să întrunească anumite condițiuni intrinseci.

De aceste condițiuni intrinseci, legea comercială nu se ocupă, deoarece ele sunt determinate și reglementate de codul civil, atunci când tratează materia convențiunilor. La fel cu codul nostru de comerț procedează aproape toate legislațiile moderne. Legea cambială germană *(deutsche Wechselordnung)*[3]) începe însă prin a spune că «Wechselfähit ist jeder, welcher sich durch Verträge verpflichten kann» (ca-

---

[1]) **Bonelli**, op. cit., p. 80, nota.

[2]) **Bonelli**, No. 79, nota 3.

[3]) In acelaș sens, legea austriacă și ungară.

pabil de a se obligă cambiaricește este orișicine poate să se oblige prin contracte), dar codul italian n'a mai reprodus acest prim articol german, socotindu-l de prisos.

Condițiunile esențiale convențiunilor, după cum știm, sunt: capacitatea, consimțimântul, obiectul și cauza. Aceste condițiuni le numim condițiuni intrinseci spre deosebire de condițiunile extrinseci, arătate in art. 270, c. com.

Nu vom tratà deosebit condițiunile intrinseci, ci urmărind în mod fidel codul comercial, ne vom ocupà adoptând metoda lui *Bonelli* (op. cit., p. 77), despre *consimțimânt* și *capacitate* cu ocazia comentării condițiunii a 8-a din art. 270, c. com.; despre *obiect*, cu ocazia condițiunii a 5-a; iar despre *cauză* ne vom ocupà atunci când vom scrì despre *excepțiuni personale*.

Condițiunile de care se vorbește în art. 270, sunt condițiunile referitoare la forma cambiei, și lipsa măcar a uneia din ele atrage nulitatea cambiei (art. 273).

No. 1. — Data emisiunii

Legea germană, și după ea legea austriacă și ungară începe prin cerința ca titlul să aibă scris în el denumirea de cambie; legiuitorul român începe însă cu data. Noi vom urma codul comercial român.

Art. 57, c. comercial ne arată din ce se compune data actelor și contractelor comerciale: din arătarea locului, zilei, lunii și anului. Deci și data cambiei trebue, în principiu, să cuprindă locul, ziua, luna și anul emisiunii titlului. In ultimul aliniat al art. 57 se spune că data arătată în cambie, se consideră drept adevărată până la proba contrarie.

Din combinarea art. 270, No. 1 cu art. 57 reese că în cambie trebue neapărat arătată data, iar data emisiunii se compune din locul emisiunii și timpul emisiunii.

In art. 4, legea austriacă și art. 3, legea ungară se spune precis că data constă în indicarea locului, ziua lunii și a anului emisiunii.

A) Locul emisiunii

a) Cerința legii ca în cambie să se arate locul emisiunii este o cerință formală. Legea se mulțumește să se arate data, să se arate deci locul emisiunii; și odată ce s'a indicat o localitate, condițiunea esențială este îndeplinită. Dacă în realitate cambia s'a emis sau nu în localitatea scrisă în titlu, acest lucru este indiferent [1]).

Chiar dacă s'ar probà că locul emisiunii în realitate a fost altul decât cel arătat în cambie, acest lucru nu atrage nulitatea cambiei, căci cum foarte bine spune Curtea de Casaţie din Torino: «L'indicazione della data non la veridicità della data, è requisito sostanziale all'esistenza della cambiale». (Indicațiunea datei, nu data adevărată, este condițiune substanţială pentru existenţa cambiei [2]).

Cambia este nulă când locul arătat în dată nu ar existà, căci este imposibil să se fi luat o obligațiune într'o localitate ce nu are ființă [3]).

b) Dacă sunt mai multe localități cu acelaș nume nu e neapărat să se specifice localitatea. Dacă localitatea emisiunii este Afumați, deși localități cu acelaș nume sunt mai multe în România, indicațiunea Afumați este suficientă fără a se adăogà Dolj, Vâlcea, etc. [4]).

c) Locul emisiunii poate fi arătat și altfel decât prin numele unei comune. O cambie este valabilă dacă locul emisiunii este arătat prin: din vârful muntelui Omul, sau din vârful Mont Blanc, sau după bordul Principesa Maria, etc. [5]).

Locul emisiunii poate deasemenea fi arătat prin equivalente îndeobște cunoscute: In capitala României.

d) La ce servește locul emisiunii. Pe lângă că lipsa menționării locului emisiunii atrage nulitatea cambiei, această

---

[1]) Conf. **Della Carlina**, în *Monit.*, 1900, p. 941; **Bolaffio,** *Temi ven.*, 1900, p. 489; **Vivante**, vol. III, p. 268; Casaţia Torino, 5 Sept. 1902, *Monit.* 902, 49; **Thöl,** § 33; **Staub,** art. 4. § 35; **Rehbein,** art. 4, n. 32; **Castein** 2-a ed. p. 88; **Lehmann.** § 101; în acelaș sens jurisprudența germană R O H G. 6, 125; R. G. 32. 117).

[2]) *Monitore dei Tribunali*, 1902, p. 49.

[3]) Cf. **Staub,** art. 4. n. 35.

[4]) Cf. **Bonelli,** p. 87, nota 7: **Lehmann,** op. cit.. 377; **Staub,** art. 4. n. 36)

[5]) Cf. **Bonelli,** loc. cit., n. 10; p. **Lehmann,** 377; **Bernstein**, p. 45; **Staub,** ed. 4. art. 4, n. 37. Contra: **Strantz,** în ediția 7-a, art. 4, n. 37.

menţionare mai are o deosebită însemnătate la biletele la ordin, căci, dacă nu s'a arătat locul plăţii, legea ne spune că: «In biletul la ordin, locul emisiunii se socoteşte ca loc de plată şi în acelaş timp ca domiciliu al emitentului, dacă un alt loc de plată nu s'a arătat» (art. 272).

Tot locul emisiunii serveşte la determinarea formei cambiei, căci forma trebue să se conforme legii locului de emisiune.

c) Contra probă. Dacă condiţiunea esenţială cerută de art. 270 e îndeplinită îndată ce în cambie s'a arătat un loc de emisiune, poate debitorul înaintea judecăţii — în acţiunea cambială — să pretindă că locul scris în cambie nu e cel adevărat, ci emisiunea s'a întâmplat în altă localitate? Răspundem că da, însă numai când are interes să facă această dovadă. In orice caz, cambia rămâne valabilă, afară numai dacă nu s'ar anulà din cauza lipsei altor condiţiuni esenţiale.

Probarea că locul emisiunii este altul de cel scris în cambie, nu e admisibilă faţă de posesorii de bună credinţă, de oarece pe aceştia nu-i priveşte decât ceiace e scris în cambie. (*A se vedeà mai jos, p. 55, la contra proba timpului de emisiune.* Principiile de acolo se aplică întocmai şi aci).

B) Timpul emisiunii

a) Şi această cerinţă (condiţiune) a legii este numai formală, adică este suficient ca să aibă trecut timpul emisiunii, pentru ca să fie valabilă cambia, indiferent dacă în realitate s'a emis sau nu la acea epocă [1]).

b) Timpul emisiunii trebue să fie arătat în mod lămurit şi neechivoc. De obiceiu el este arătat aşà cum spune art. 57, c. com. cu anul, luna şi ziua. Cu toate acestea întrucât în art. 270 se spune că esenţial este a se scrie data, fără a prevede că data trebue să cuprindă aceleaşi elemente prevăzute

[1]) Cf. **Della Carlina**, *Monit.*. 1900, p. 941; **Bolaffio**, *Temi ven.*, 1900. p. 459; **Vivante**, vol. III, No. 1049; *Casaţia Torino*, 5 Septembrie 902, *Monit.*, 902, 49; *Curtea de apel din Venezia*, 21 Aprilie 1913, *Riv. di dir. comm.*, 1913, II, p. 715; **Staub**, art. 4 § 38; **Thöl**, § 33; **Rehbein**, art. 4, n. 32; **Lehmann**, § 101; în acelaş sens şi jurisprudenţa germană, a se vedeà în **Staub** şi **Rehbein**;

în art. 57—după cum face legea germană, care spune că în cambie trebue scris «die Angabe des Ortes, Monatstags und Iahres der Ausstellung» — socotim că la noi ca și la Italieni nu este sub pedeapsă de nulitate arătarea lunii și a zilei, ci acestea pot fi înlocuite prin equivalente, ca: 1914, Sf. Gheorghe, sau la Paște, etc.

Aceste echivalente, ca şi echivalentele localităţii de emisiune, trebuesc să fie de un înţeles universal «di universale comprensione».

Odată care în loc de 16 Iunie ar cuprinde denumirea de Părintele Tiron se va socotì ca neexistentă, deșì în acea zi se sărbătorește Părintele Tiron; deasemenea înlocuirea zilei și lunii cu arătarea unei aniversări, a unei naşteri sau a unei morţi, căci nu toată lumea cunoaşte asemenea zile.

Sunt pentru admiterea echivalentelor («equipollenti»): *Vivante*, No. 1048; *Vidari*, 4-a ed., VII, No. 6508; *Sorani*, p. 9; *Bonelli*, p. 87, *Contra: Supino*, No. 9; *A. Tartufari*, Il titolo esecutivo cambiario, Roma, 1898, No. 9. Dar aceşti din urmă autori contrarii, sunt influenţaţi de doctrina germană și nu țin seamă că în articolul legii germane se spune cu precisiune ce trebue să cuprindă data, pe când, în codurile de comerţ italian și român nu avem asemenea menționare.

Data nu trebue să fie imposibilă, căci în acest caz cambia e nulă, inexistentă, afară numai dacă poate fi rectificată din celelalte elemente ce le are. Astfel o cambie e nulă dacă are data 30 Februarie, 31 Noembrie, etc.[1]).

c) La ce serverște timpul emisiunii. Indicaţiunea timpului serveşte la determinarea scadenţei la cambiile «la un timp anume hotărât după ziua emiterii“; la cambiile «la vedere» sau «la un timp anume hotărât după vedere», serveşte la determinarea epocii când ele trebuesc prezentate (art. 282, 311). Indicaţiunea timpului mai serveşte—și aceasta la orice cambie — să se determine capacitatea emitentului sau trăgătorului [2]).

---

[1]) Conf. **Vivante**, 1049; **Bonelli**, pag. 87 și nota 8; *Curtea de apel din Parma*, 20 Martie 1900, *Foro it.* 818. In speța judecată, cambia purtă data de 31 Noembrie; **Staub**, art. 4. No. 38.

[2]) **Vivante**, 1047.

d) Contra proba timpului arătat în cambie. Art. 270 codul comercial prevede ca element esențial pentru cambie, data; iar data am văzut că cuprinde locul și timpul emisiunii. Poate debitorul cambial să opună creditorului, în acțiunea cambială, că data indicată nu este cea reală și poate el să probeze acest lucru? Când am vorbit de contra proba locului de emisiune, am spus că debitorul poate face contra probă, și anume atunci când ar încercà o pagubă, dacă ar rămâne ca dată cea indicată în cambie.

Prof. Vivante, n. 1049, e de părere că în principiu este inadmisibilă contra proba datei din cambie: într'adevăr, iată cum se pronunță D-sa: «Data fictivă, necorespunzătoare celei adevărate, față de terții de bună credință prețuește ca și odată reală, chiar dacă debitorul a pus-o pentru a fraudà legea, spre ex., pentru a evità plata unui timbru mai mare introdus de legea recentă. Excepțiunea nu ar fi opozabilă terțului de bună credință, pentru că nu atinge nici persoana sa, nici forma titlului.

«Data fictivă prețuește ca și cea adevărată chiar pentru cei ce au căzut de acord s'o adopte, dacă nu au avut un scop de fraudă».

Bonelli (n. 42) admite în principiu că debitorul nu poate să opue vreo excepțiune din faptul că data nu este cea reală, însă admite două excepțiuni: *a)* când debitorul din eroare a trecut o altă dată și când acea eroare ar influențà scadența, spre ex., se emite la 1 Februarie 1914 o cambie cu scadența peste 3 luni dela data emiterii, și în loc să se scrie data adevărată, debitorul *din eroare* scrie 1 Ianuarie 1914. In cazul acesta când creditorul la 1 Aprilie intentează acțiune cambială, debitorul îi poate opune o *excepțiune personală* că adevărata dată nu e 1 Ianuarie ci 1 Februarie și deci acțiunea e prematură; debitorul însă trebue să respecte art. 324 codul comercial italian (art. 349 românesc) *și în orice caz, excepțiunea trebue să se bazeze pe probă scrisă*, («purche l'eccezione si basi su prova scritta a senso dell'art. 324»).

b) In caz de dată convențională, dacă ea nu e conformă cu convențiunea, ceeace se poate întâmplà la cambiile lăsate cu data în alb, dacă primitorul pune o dată ce diferind de cea convenită se schimbă, ca consecința scadența.

In afară de aceste două ipoteze, *Bonelli* nu mai găsește alte cazuri, în cari debitorul să poată atacà data cu o excepțiune personală.

Noi distingem: 1) Excepțiunea este îndreptată în contra primului posesor al cambiei sau în contra unui giratar, ce știà că data nu e reală; 2) Excepțiunea este îndreptată în contra unor giratari de bună credință.

1) Data în raporturile dintre contractanți este o declarare de voință, care de obicei corespunde momentului cronologic în care s'a încheiat contractul; dar data poate să difere de acel moment și anume când contractanții voesc prin antidatare sau postdatare să strămute efectele contractului în trecut sau în viitor. Și cum noi știm că voința părților are putere de lege în raporturile ce ele și le creează, vom spune că chiar data, fixată de părți cu cunoștiința și voința ca ea să difere de cea adevărată, trebuește respectată de contractanți [1]).

Aplicând acest principiu la cambie, vom spune că data scrisă în titlu și când ea corespunde adevărului îndeplinește funcțiunea de a indicà momentul în care s'a îndeplinit negoțul juridic. Când însă data din cambie nu e cea adevărată, data nu este altceva decât un element al declarării de voință, și așa fiind debitorul va puteà opune primului posesor și oricărui girant și giratar de rea credință, toate excepțiunile derivând din vițiile de voință, cum sunt: eroarea, dolul, metus, simulațiunea, etc. [2]).

Debitorul va opune vițiile de voință *în ce privește data*, numai atunci când are interes, căci noi știm că data fiind numai o cerință formală, pentru valabilitatea cambiei, este indiferent dacă cea scrisă în titlu e data adevărată, sau nu; va puteà debitorul, spre exemplu, să probeze că din eroare a scris o anumită dată, atunci când data are influență asupra scadenței (prima ipoteză a lui *Bonelli*).

Fiind indiferent pentru valabilitatea cambiei dacă data e adevărată sau nu, nici falsificarea datei nu poate da loc

---

[1]) **Vivante**, vol. IV, n. 1591.

[2]) Conf. *Prof.* **Gino Segrè**. *La data apposta nei titoli al portatore e il momento decisivo per l'applicazione della tassa sulla loro negoziabilità*, în *Rivista di diritto commerciale*, 1904. II, 308.

la excepţiuni cambiarii decât atunci când falsitatea are ca efect alterarea scadenţei [1]).

De oarece «fraus omnia corumpit» socotim că debitorul va puteà să opue o excepţiune cambială, şi anume că data înscrisă în titlu nu e cea adevărată, oridecâteori prin post-datare s'a căutat fraudarea legii timbrului [2]).

Deasemenea se poate opune o excepţiune atunci când s'a trecut în cambie un loc de emisiune în ţară streină pentru a evità anumite condiţiuni esenţiale ce sunt cerute de legea noastră (art. 270 c. com.), şi cari nu sunt cerute de legea streină. In acest caz debitorul e în drept a dovedì, că în realitate cambia a fost emisă în România şi să tindă, deci, la anularea titlului [3]).

2. Dacă excepţiunea este îndreptată în contra unui giratar de bună credinţă, ea este inadmisibilă, pentrucă ştim, că posesorii cambiali deveniţi creditori cu ajutorul girului, dobândesc drepturi independente, autonome de drepturile ce le aveau predecesorii lor, şi aceste drepturi autonome sunt determinate de litera cambiei.

Două excepţiuni avem la acest principiu: incapacitatea emitentului şi lipsa de reprezentare.

Incapacitatea este o excepţiune absolută şi se poate opune «erga omnes». Prin urmare dacă emitentul în momentul emisiunii erà incapabil, el va puteà să se opue la plata cambiei, de oricine i s'ar cere plata. Protecţiunea incapabililor cere ca şi atunci când un incapabil semnează o cambie, dar o datează cu o dată când erà sau va fi capabil, să se dea dreptul debitorului cambial să dovedească, că data — timpul — trecută în cambie nu este cea adevărată şi, stabilind pe cea adevărată, să arate judecăţii că în acea epocă erà incapabil.

---

[1]) **Bonelli,** n. 43.

[2]) Conf. Cass. Torino, 28 Decembrie 1889, *Giur.* 90, 150. *Contrà:* **Bonelli,** n. 40.

[3]) Conf. **Bernstein,** p. 44. 354; **Meyer,** *Weltwechselrecht,* Berlin 1906. I, p. 650; **Staub,** 85, n. 3; **Diena,** *Dr. commerciale internazionale.* III, p. 26. *Contrà:* **Lehmann,** în *Ihering's Jahrbuch,* XXXVIII, p. 438 şi urm.; **Grünhut,** § 142, n. 14; **Canstein,** *Lehrbuch des Wechselrechts,* Berlin, 1890. p. 99; **Bonelli,** n. 42, nota 7.

Asemenea dovadă debitorul cambial o poate face în contra oricărui posesor, chiar de bună credință [1]).

Excepțiunea de incapacitate a obligatului cambiaricește este opozabilă «erga omnes» și trebue să fie considerată conform art. 349, ca o excepțiune personală [2]).

Referitor la excepțiunea de incapacitate și probarea adevăratei date de emisiune, mai avem două texte din codul civil: art. 1159 «Minorele ce face o simplă declarațiune că este major, are acțiunea în resciziune» și art. 1162 «Minorele n'are acțiunea în resciziune contra obligațiunilor ce rezultă din delictele sau quasi-delictele sale».

Acestor articole le corespunde art. 1305 cod. civil italian: «Obligațiunea nu se poate atacà de acel minor, care cu înșelăciuni sau cu mijloace dolosive a ascuns incapacitatea sa.

«Dar pentruca minorul să făptuiască dolul nu este destul declarațiunea făcută de el că este major».

După aceste taxe, *Bonelli* (n. 42) crede că oridecâteori un incapabil înscrie în cambie o dată neadevărată ca să ascundă incapacitatea, numai poate opune incapacitatea întrucât i se va imputà dolul. Incapacitatea o va puteà opune numai față de primitor și ceilalți posesori de rea credință.

Credem însă că are dreptate *Vivante* (I, n. 124) când scrie că simpla antidatare sau postdatare nu constitue un delict sau quasi-delict oridecâteori minorul este victima înșelăciunilor contractantelui său [3]).

Probarea, că data din cambie nu este cea reală, este admisibilă față de posesorii de bună credință și atunci când cambia fiind semnată prin reprezentant, debitorul — reprezentatul — voește să dovedească că, la data reală a emisiunii cambiei cel ce se pretinde reprezentant nu mai aveà calitate [4]).

---

[1]) Conf. trib. com. Ilfov, 27 Aprilie 1900, în codul comercial adnotat de **Eftimie Antonescu**, vol. I, art. 57, n. 10: **Vivante**, I, n. 124; **Bonelli**, *Dela Cambiale*, n. 42; **Ramella**, *Tit. all'ordine*, I, p. 112 și urm.; **Grünhut**, *Wechselrecht*, § 53, nota 9; **Lehmann**, *Lehrbuch des Wechselrechts*, Stuttgart, 1886, p. 328; **Staub**, § 4, n. 40 *b*.

[2]) *Curtea de apel din Modena*, 21 Iunie 1910, *Rivista di dir. commerciale*, 1910, II, p. 772 cu nota lui **Cesare Pagani**.

[3]) Conf. *Curtea de apel din Paris*, 17 Iulie 1894, *Annales de droit comm.*, 1895, p. 11.

[4]) Conf. **Bonelli**, loc. cit.

Cari sunt mijloacele de probă, prin care se poate arătà adevărata dată, se vor studià cu ocaziunea articolului 349 cod. comercial. Cu acea ocaziune se arată dacă dovedirea adevăratei date se poate face numai prin act scris sau și cu ajutorul altor mijloace de probațiune.

C. Poate să aibă o cambie mai multe date?

Cestiunea este contraversată numai când sunt mai mulți emitenți sau trăgători. Când este numai un emitent sau numai un trăgător, toți sunt de acord să spună că data trebue să fie unică. Discuțiunea începe când sunt mai mulți emitenți sau trăgători. Să ne închipuim că într'o trată sau un bilet la ordin, care are 3 trăgători sau trei emitenți, fiecare emitent sau trăgător însemnă un timp și un loc deosebit; în cazul acesta cambia este valabilă? Răspundem că nu, căci pluralitatea de date este inconciliabilă cu preciziunea cambiei (art. 271). Pluralitatea datelor, cari prin forța lucrurilor se contrazic, face ca data cambiei să nu mai întrunească condițiunea cerută de lege, de a fi certă și în acelaș timp contribue ca titlul să nu mai aibă acea formă tipică, ce duce la o circulațiune sigură și grabnică [1]).

In afară de argumentele profesorului *Vivante*, *Staub* (art. 4. n. 40) examinând cestiunea la trată, spune că ordinul ce trăgătorii dau trasului, deși este dat de mai multe persoane, cu toate acestea emisiunea cambiei nu poate fi socotită decât ca produsul unui singur ordin [2]).

Acest unic act îl pot, ce e dreptul, săvârși mai mulți trăgători, însă numai în comun, așa dar nu în deosebite locuri și timpuri.

Conform părerii lui *Vivante* și *Staub* mai sunt: *Dernburg*, § 259, p. 10, citat de Vivante; *Grünhut*, I, p. 406: cum și jurisprudența germană: Tribunalul german suprem de comerț, *Entscheid.* vol. XXI, p. 179; Tribunalul german *Entscheid.* XI, p. 65.

Susțin că o cambie, când e emisă de mai mulți, poate aveà

---

[1]) **Vivante,** n. 1050.
[2]) Conform R. G. 46, 137.

mai multe date: *Binder*, die correal Obligationen, p. 545; *Bernstein*, Wechselordnung.

Un însemnat scriitor german *Lehman*, care în cartea sa despre cambie (§ 101), susținuse că o cambie poate aveà mai multe date de emisiune, a fost nevoit a reveni asupra părerii sale în *Iherings Iahrbuch*, 34, 406.

D. Unde trebue scrisă data

Legea nu ne arată și, în lipsă de precizare din partea legii, vom decide că data emisiunii va puteà fi scrisă oriunde pe cambie, numai să reese în mod cert, neequivoc că e vorba de data emisiunii. Așà poate fi scrisă în capul titlului, sau lângă iscălitura emitentului [1]).

E. Lipsa datei de emisiune

Fie că lipsa e totală, fie că-i parțială (ex.: lipsa numai a anului) atrage nulitatea cambiei, chiar dacă ceeace lipsește s'ar puteà deduce din alte circumstanțe, cum anul de emisiune din data timbrului, etc. [2]).

No. 2. — Numirea de cambie sau poliță rostită în textul înscrisului

Legiuitorul a cerut ca în textul înscrisului să se treacă numirea de cambie sau poliță, pentruca cel ce se obligă să-și dea bine seama ce fel de obligațiuni ia asupră-și, mai ales că avem deaface cu dreptul cambial, care este foarte riguros față de debitori [3]).

Art. 270 arată cari sunt denumirile ce trebuesc trecute în cambie: în textul înscrisului se va trece sau denumirea de *cambie*, sau cea de *poliță*.

---

[1]) **Staub,** art. 4, n. 40 *a;* Tribunalul german, *Entscheid.* 11, 167, și chiar în orice altă parte, **Staub,** loc. cit.; **Grünhut,** I, § 53; **Bonelli,** art. 251, n. 41.

[2]) Conf. **Staub,** art. 4. n. 40 *b*.

[3]) In acest sens a se vedeà discuțiunea în Cameră, cu ocazia votării art. 270, Desbaterile Adunării Deputaților din 13 Decembrie 1886.

a) Pot fi înlocuite aceste expresiuni cu altele equivalente? Credem că nu. Şi într'adevăr în proectul preliminar al codului de comerţ italian se prevedeà că pe lângă denumirile prevăzute în art. 270 pot fi şi altele equivalente («od altra equivalente»), însă s'a renunţat la expresiunile equivalente, suprimându-se cuvintele «od altra equivalente» în urma observaţiunilor făcute de Curţile de apel din Ancona, Bologna, Milano, Venezia, Genova, şi Camerile de comerţ din Ancona, Cagliari. Ferrara, Foligno, Lecco, Mantova, Milano, Pavia, Reggio-Calabria, Roma, Treviso, Varese, Vicenza, cari declarară că este «necesar de a se adoptà un semn caracteristic, o demarcaţiune specială, aptă a confirmà intenţiunea conştientă şi hotărîtă a celui ce-şi asumă obligaţiunea cambială» [1]).

Intr'un mod strălucit a demonstrat Prof. *Alfredo Rocco*, de ce nu sunt admisibile equivalentele expresiunilor arătate de art. 270 No. 2. (Riv. di dir. comm. 1903, II, 157). Intre negoţurile juridice, unele sunt formale, altele sunt neformale. Cele neformale sunt caracterizate prin libertatea ce o au părţile de a-şi alege mijloacele ce le plac pentru a manifestà voinţa lor, pe când la cele formale, părţile nu au această libertate [2]).

Cambia face parte din negoţurile juridice formale şi încă din categoria celor mai riguros formale, căci «limitările impuse de lege în alegerea mijloacelor pentru manifestarea voinţii de a se obligà cambiariceşte nu privesc, cum se întâmplă de obicei azi în negoţurile formale numai calitatea mijlocului de întrebuinţat pentru manifestarea voinţii întregi, dar chiar modul de formulare al expresiunilor cu care se declară voinţa». Codul comercial cere pentru cambie o anumită formulare a expresiunilor; cere ca voinţa de a se obligà cambiariceşte să se manifeste prin întrebuinţarea cuvintelor «cambie sau poliţă». Intrebuinţarea oricărei alte expresiuni, diferind de expresiunile cerute de art. 270, atrage nulitatea

---

[1]) **Vivante**, 1051, nota 38.

[2]) **Rocco**, loc. cit.: **Regelsberger**, *Pandekten*, Leipzig, 1893, p. 494-502; **Bekker**, *System des heut. Pandektenrechts*, Weimar, 1887-1889. I. p. 68; **Hasenhorl**, *Das österreichische Obligatinonenrecht*, Wien, 1891-1899, p. 276; **Ihering**, *Geist des römischen Rechts*, 5-a ed., p. 473 şi urm., toţi citaţi de **Rocco**.

cambiei. Nu se poate la cambie, prin interpretare, să se spue că, deşi emitentul nu a întrebuinţat cuvintele «cambie» sau «poliţă», totuşi el a voit să se oblige cambiariceşte, căci la negoţurile formale interpretarea este foarte limitată: la aceste negoţuri nu se poate ţine în seamă de ceeace nu s'a exprimat în forma cerută. Diferenţa între forma cerută şi cea întrebuinţată poate fi cât de mică, prin faptul însă că este o diferenţă, cambia e nulă, de arece este de esenţa formalismului ca neobservarea formei prescrisă de lege, să atragă nulitatea actului. Aşà erà în dreptul roman, aşà este şi în dreptul modern. In acest sens se pronunţă şi *Ihering*: «rigoarea cu care ţineà dreptul roman la observarea formei, erà pentru toate actele formale exact aceeaş; ea nu cunoşteà grade şi nici nu le puteà cunoaşte. *Acelaş lucru este şi în dreptul actual, oridecâteori el cere o formă determinată, de exemplu, la cambie.* Intr'adevăr, această rigoare nu e ceva positiv şi arbitrar: este numai rezultatul inevitabil al însăş ideii de formă; orice deviaţiune a formei prescrise, o violează: a distinge între mic şi mare, între esenţial şi neesenţial, nu e posibil fără a cădeà în cel mai mare arbitrar» [1]).

Acest formalism, de altfel, are raţiunea sa când e vorba de clauza cambială (prin clauza cambială înţelegem inserarea în cambie a cuvântului «cambie» sau «poliţă»), deoarece legiuitorul a crezut că numai prin cuvintele «cambie» sau «poliţă», cel ce iscăleşte îşi poate dà seama de importanţa titlului pe care îl creează [2]).

In ordonanţa cambială germană, deasemenea şi în legea austriacă şi ungară rigoarea clauzei cambiale este mai atenuată, căci art. 4 din acea ordonanţă cere să se treacă «în însăşi cambie denumirea de cambie»; pe când la noi art. 270 specifică ce anume expresiuni să se scrie. Şi cu toate că legea cambială germană este mai indulgentă, jurisprudenţa şi majoritatea doctrinii nu admit ca să fie înlocuit cuvântul

---

[1]) **Ihering**, *Geist.* II, p. 590.

[2]) Conform cu textul în afară de **Rocco**: **Vivante**, n. 1051; **Sorani**, *Dela cambiale*, p. 19; **Tartufari**, *Il titolo esecutivo camb.*, n. 13; *Curtea de apel Torino*, 9 Aprilie 1900; *Temi genov.*, 342; **Ef. Antonescu**, III, 279, n. 5.

Contra: **Franchi**, *Manuale*, I, p. 258; **Bolaffio**, *Temi ven.*, 1984, 588, nota; **Marghieri**, *Il dirito com.*, p. 26; **Vidari**, VII, n. 6505, şi majoritatea jurisprudrenţei italiene. (A se vedeà în **Vivante**, loc. cit., nota 38).

«Wechsel» decât cu compusele lui ca Solawechsel, Primawechsel, Wechselbrief, Wechselurkunde, şi exclud cuvintele Brief, Prima, Tratte [1]).

b) O cambie emisă în România însă scrisă într'o limbă străină, credem că poate să aibă clauza cambială scrisă tot în limba străină, în care e redactat titlul. In acest caz cuvintele *cambie* sau *poliță* se vor traduce în limba respectivă. Acest lucru este expres prevăzut de art. 4 al ordonanței cambiale germane, de art. 4 legea austriacă şi art. 3 legea ungară, dar din omisiunea pe care o face codul italian şi român nu rezultă că chiar atunci când cambia emisă în România şi scrisă în limba streină, cuvintele *cambie* sau *poliță* trebuesc scrise în româneşte.

Prof. *Vivante*, este de altă părere (n. 1052), căci socoteşte că cei ce s'ar obligă prin aceste cambii s'ar puteà înşelà, neştiind că se obligă cambiariceşte. Această preocupare a D-sale credem că nu este destul de întemeiată, căci cine iscăleşte într'o cambie, scrisă într'o limbă străină, este presupus că cunoaşte sensul tuturor cuvintelor, şi deci şi a clauzei cambiale, redată în aceeaş limbă [2]).

Art. 151 cod. comercial italian, corespunzător articolului 270 cod. comercial român, după ce enumără cerințele esențiale ale cambiei în penultimul aliniat spune: «La cambiale contenente l'obbligazione di pagare può anche denominarsi «pagherò cambiario» o «vaglia cambiario». Din această cauză întreaga doctrină şi jurisprudență este unanimă în a admite că în textul cambiei se poate trece în loc de «cambiale» sau «lettera di cambio», cerute de art. 25 No. 12, expresiunile «pagherò cambiario» sau «vaglia cambiario». In art. 270 codul român, s'a întrodus oarecari inovări. Aşà, articolul începe prin a defini cambia, *şi după ce* arată că, cambia cu obligațiunea de a plăti, se mai numeşte şi bilet la ordin, iar cambia coprinzând obligațiunea de a face să se plătească, se mai numeşte şi poliță sau trată, începe să enumere condițiunile esențiale. In urma enumărării acestor condițiuni, s'a suprimat penultimul aliniat din art. 251 cod. comercial italian şi

---

1) **Rocco**, loc. cit.

2) Conform: **Bonelli**, art. 251, n. 44 şi nota 8; **Supino**, *Della Cambiale*, 30; Contrà: **Vivante**, loc. cit.; **Sorani**, § 17.

care aliniat are ca scop tocmai de a arătă că poate fi înlocuit cuvântul de cambie, atunci când suntem în fața unui bilet la ordin. Din această modificare și din cele arătate mai sus vom conchide că singurile cuvinte cu cari se satisface a 2-a condiție a art. 270 cod. comercial sunt: *«cambie»* sau *«poliță»*. Nici cuvântul «trată», nici cuvintele «bilet la ordin» nu satisface cerința cambiei determinată în mod riguros în art. 270.

c) Art. 270 cod. comercial arată că numirea de cambie sau poliță trebuește să fie rostită în textul înscrisului. Deci va fi nulă o cambie când clauza cambială ar fi scrisă în capul, în josul, pe marginea înscrisului. Cambia fiind un act formal, vom spune că numai atunci ea va fi valabilă când *în textul* ei vom citi «cambie» sau «poliță». Și din acest punct de vedere ne deosebim de art. 251 cod com. italian, căci în acest din urmă articol se prevede, că clauza cambială poate să fie scrisă sau în text, sau în afară de text (spre exemplu pe margine), de scrisă trăgătorul sau emitentul cambiei, a cărei iscălitură figurează deci de două ori [1]).

Legea cere ca clauza cambială să fie scrisă în textul cambiei, pentru ca să nu fie adăogată în urmă, după emisiune. Dacă cambia ar fi valabilă, deși clauza ar fi scrisă pe margine, în cap sau în josul titlului, s'ar puteà ca acea clauză să fie adăogată posterior de un terț, așà că emitentul să se vadă obligat cambiaricește, deși nu ar fi avut nici odată asemenea intențiune. Dacă clauza cambială va fi adăogată după intrarea titlului în circulațiune, însă trecută în textul înscrisului, după autorii italieni, ea va fi nulă pentru toți posesorii giratari ce cunoșteau acest vițiu; va fi valabilă pentru cei de bună credință, cari dobândiseră titlu completat, adică întrunind cerințele legii [2]).

Ipotezele de mai sus, ca să întrebuințăm o expresiune a lui *Bonelli*, sunt mai mult academice, deoarece în practică, în urma introducerii hârtiei-timbru, pusă în vânzare de către Stat, nu se mai întâlnesc dificultăți asupra clauzei cambiale.

---

[1]) **Vivante,** 1054; **Bonelli,** art. 251, n. 44; **Calamandrei,** *Della Cambiale.* 8; Cass. Napoli, 3 Februarie 1985, *Gazz. Proc.* 329.

[2]) Conf. **Bonelli,** loc. cit.; **Sorani,** I, p. 100; **Calamandrei,** 8; *Curtea de apel din Torino,* 26 Decembrie 1883. *Dr. comm.*, 84, 410; *Cass. Napoli,* 20 Ianuarie 1888, *Gazz. Proc.*, 244.

Regulamentul uniform dela Haga, în art. 1 prevede că denumirea de cambie trebue scrisă în textul cambiei și exprimată în limba în care s'a redactat cambia; iar prin art. 2 din convențiune fiecare stat contractant, prin derogare dela art. 1 din regulament. poate să nu ceară pentru cambiile emise pe teritoriul său denumirea de cambie, cu condițiunea ca să ceară trecerea expres în titlu că el este la ordin.

No. 3. — Numele persoanei sau firma primitorului

Numele persoanei sau firma primitorului înseamnă arătarea persoanei căreia sau în ordinul căreia se va face plata [1].

Redactarea condițiunii a 3-a este mai apropiată de textul art. 4 din ordonanța cambială germană, reprodus de l. austriacă și ungară. Intr'adevăr, pe când în art. 251 cod. com italian, citim că a treia cerință, este «l'indicazione della persona del prenditore», în articolul german, ni se spune: «numele persoanei sau firma, căreia sau în ordinul căreia trebue să se facă plata (numele primitorului)».

Pentru a înțelege mai bine cele ce avem de spus relativ la numele primitorului vom arătà: *a)* cum trebue desemnat primitorul, pentru ca să fie valabilă cambia; *b)* cum trebue sa fie desemnarea, pentru ca primitorul să devie creditor cambial.

a) Cum trebue desemnat primitorul ca să fie valabilă cambia?

Art. 270 cod. comercial distinge după cum primitorul este sau nu comerciant. Dacă nu-i comerciant, primitorul trebue arătat prin numele său; dacă e comerciant, el poate fi arătat în cambie sau prin numele său, sau prin firma comercială, ce are acel primitor.

Cambia este valabilă oridecâteori primitorul e arătat prin numele și pronumele său, adică prin numele civil, indiferent dacă ar existà mai multe persoane, care să poarte acelaș nume. Așà, este suficient ca în cambie să fie scris: «plătiți în ordinul d-lui George Ionescu», dar ar fi nulă o

---

[1]) **Staub,** art. 4, n. 3.

cambie când s'ar spune plătiți «în ordinul d-lui George», sau «în ordinul d-lui Ionescu», de oarece în ambele aceste cazuri nu este determinată persoana primitorului, și este cu totul echivocă.

Codul nostru comercial urmând ordonanța cambială germană, cere, spre diferență de codul italian, arătarea numelui primitorului. De aceea nu poate fi înlocuit numele primitorului prin calitatea sa. Cambia este nulă când ar cuprinde: «plătiți în ordinul d-lui Prim-Președinte al Curții da apel din Iași», deoarece nu este arătat numele magistratului. La Italieni, unde legea nu cere ca să se arate numele primitorului, cambia e valabilă, când în loc de nume, se arată calitatea, însă numai când acea calitate nu aparține decât unei singure persoane [1]).

La noi și la Germani nu este suficientă arătarea unei calități, ci trebue neapărat numele primitorului.

Primitorul poate fi o persoană fizică sau o persoană juridică: așà, o cambie în ordinul «Băncii naționale», este dată unei persoane juridice.

Arătarea reprezentantului unei persoane fizice sau juridice nu este neapărată. O cambie e valabilă dacă este emisă în ordinul «Băncii naționale a României», deși nu este menționat reprezentantul acestei bănci. Tot astfel este valabilă o cambie emisă în ordinul lui George Ionescu, deși acesta este numai în vârstă de 5 ani. Când se trece numele reprezentantului legal, atunci trebue să se arate clar calitatea în care figurează primitorul: Plătiți în ordinul d-lui N. Popescu, în calitate de tutor al lui G. Ionescu; sau, plătiți în ordinul d-lui M. Pătrășcanu, în calitate de director al Băncii naționale a României [2]).

In aceste cazuri, creditor este reprezentatul, iar girul poate fi făcut de altă persoană, numai însă să fie reprezentant [3]).

Când primitorul nu este o persoană fizică, atunci persoana juridică este arătată prin firma socială sau denu-

---

[1]) Conform: **Bonelli,** op. cit., p. 96; **Calamandrei,** 11; **Supino,** 33; **Sorani,** I, p. 24; **Giannini,** *Azioni ed eccezioni,* p. 177, nota 1. Contrà: **Vidari,** 6510.

[2]) **Staub,** art. 4, anm. 11.

[3]) Conf. **Vivante,** 1058.

mirea ei, după cum prescrie codul comercial. Din acest punct de vedere e greu ca o cambie să nu fie valabilă, căci aproape orice firmă este posibilă.

Dacă însă am avea o cambie: «Plătiţi în ordinul societăţei în nume colectiv «La Milion», vom spune că nu-i valabilă, întrucât societăţile în nume colectiv trebuesc arătate prin firma socială, iar firma socială cuprinde nume de persoane, iar nu denumiri.

La Francezi se discută dacă-i valabilă o cambie când se arată în ea numai persoana care a dat valuta fără însă să se indice în ordinul căruia să se facă plata. De ex.: La 15 Ianuarie 1916 plătiţi suma de lei trei mii ce i-am primit dela d-l X. După unii o asemenea cambie e valabilă, căci se subînţelege că X care a dat cei trei mii de lei, tot el trebue să fie şi primitorul cambiei, deci beneficiarul ei (*Pothier*, Contract de change, cap. III, § 1; *Merlin*, Répert., v. Lett. de change). Autori, însă, cu autoritate ca *Boistel* (I, 720) socotesc, cu drept cuvânt, că în exemplul dat nefiind arătată persoana primitorului, cambia e nulă (*Supino*, 35). La noi această ipoteză nu se poate discută, deoarece este neapărat în cambii, după cum vom vedeà, clauza la ordin.

b) Când, cel pentru care trebuià să se emită cambia, devine creditor cambial. In principiu, acela pentru care trebuià emisă cambia, devine creditor cambial, când numele său coincide cu cel trecut în titlu.

In dreptul cambial nu este ca în cel comun, ca să fie suficient a se stabilì voinţa celui ce se obligă şi deci să se dovedească cine a fost, în intenţiunea emitentului, beneficiarul cambiei; legea cere în mod precis să se arate numele primitorului. Dacă numele celui ce se prezintă cu titlul, diferă de cel indicat în cambie, vom spune — fără a mai cercetà voinţa emitentului—că acea persoană nu are nici un drept derivând din cambie [1]).

Vom spune, însă, împreună cu jurisprudenţa germană, că dacă numele persoanei, care trebuia să fie beneficiar, este arătat în cambie, însă cu mici greşeli, de ex.: «Plătiţi în ordinul d-lui Ion M. Finţescu, avocat...», în loc de Ion N. Finţescu, totuşi cambia e valabilă, rămânând ca benefi-

---

[1]) **Staub,** loc. cit.

ciarul să stabilească identitatea între primitorul voit de emitent (Ion N. Finţescu) şi cel indicat în titlu (Ion M. Finţescu [1]).

Nu vom merge cu rigoarea, după cum face jurisprudenţa şi doctrina germană [2]), cari decid că-i nevoe nu numai să coincidă numele trecut în cambie cu acela al primitorului, dar ca primitorul să poarte cu drept acel nume; şi ca aplicaţie: oridecâteori primitorul e arătat prin firma comercială, el nu va deveni creditor cambial dacă poartă acea firmă pe nedrept.

Dacă pr mitorul arătat în cambie este o societate civilă, de exemplu Societatea «Doljul», cambia va fi val bilă, fiind satisfăcută cerinţa legii; însă dacă acea societate nu e persoană juridică, ea nu va aveà drepturi cambiale [3]).

c) Se poate trece în cambie mai mulţi primitori? Deşi legea cere «numele persoanei sau firma primitorului», cu toate acestea întrebuinţarea singularului nu exclude posibilitatea ca să fie mai mulţi primitori. In acest sens este doctrina şi jurisprudenţa germană şi italiană [4]).

Când sunt mai mulţi primitori, ei pot fi trecuţi *cumulativ* sau *alternativ.* Sunt trecuţi cumulativ când în cambie e scris: «Plătiţi . . . . în ordinul domnilor G. Ionescu şi P. Vasilescu»; din contră alternativ când se pune: «în ordinul d-lui G. Ionescu sau P. Vasilescu».

Când primitorii sunt arătaţi cumulativ, nu poate unul singur să exercite drepturile izvorâte din cambie ci numai primitorii toţi la o laltă. *Vidari,* VII. n. 6510, socoteşte că beneficiarul (primitorul), care se află în posesiunea titlului poate singur exercità drepturile cambiale. După această părere celălalt beneficiar ar rămâne cu un drept ilusoriu, de oarece debitorul cambial achitând toată suma, el nu ar aveà decât să ceară dela incasator partea din sumă. ce i se cuvine.

Vivante (n. 1050), *Staub* (art. 4, anm. 13), *Rehbein* (art. 496), *Gruünhut* (p. 350), sunt de altă părere, pe care o împărtăşim şi noi.

Din tot sistemul dreptului nostru cambial rezultă că în speţa noastră nu se divizează creditul; cu alte cuvinte nu

---

[1]) Conform **Staub,** loc. cit.

[2]) **Staub,** loc. cit.

[3]) **Staub,** loc. cit.

[4]) A se vedeà: **Vivante,** 1050; **Staub,** art. 4, anm. 12.

se aplică regula dreptului comun: *concursu partes fiunt*. Nu poate fiecare primitor să dispue de cambie numai pentru partea sa [1]).

Deși pot fi mai mulți creditori cambiali, creditul cambial nu se poate împărți *în partes viriles*, ci creanța trebue privită ca și când mai mulți creditori ar cere o prestațiune indivizibilă [2]).

«Dacă creditul cambial ar fi divizibil *in partes viriles*, ar însemnà că fiecare dintre primitori ar puteà girà titlul pentru ceeace i se cuvine, că ar puteà cere pentru partea sa o acceptare sau o cauțiune distinctă, ar puteà cere plata și face protest pentru partea sa din creanță. Dar acest lucru este inconciliabil cu legea, care nu admite giruri parțiale și concede debitorului cambial dreptul de a se liberà prin o singură consemnare a sumei cambiale (art. 297, cod. com. român 320), și impune să se facă protestul printr'un singur act (art. 304, românesc 317), și dă posesorului drept de a cere o singură cauțiune (art. 314, 315, rom. 339, 340). Necesitatea de a dispune de document pentru a exercità dreptul, ar împiedică în practică ca diferiții primitori să exercite acel drept în mod separat, căci pe când unul ar face actele conservatorii sau executorii ale dreptului său, pentru celălalt ar trece termenele acordate de lege» [3]).

Când primitorii sunt arătați în mod alternativ, cel ce este în posesiunea titlului poate singur să exercite toate drepturile cambiale și pentru întreaga sumă prevăzută în cambie. Exercitarea dreptului de către unul din primitori exclude drepturile celuilalt [4]).

d) Cambia trasă în favoarea trăgătorului. A se vedeà art. 274.

No. 4. — **Clauza la ordin.**

Spre deosebire de codul italian și legea germană, articolul 270 din codul nostru de comerț, enumără printre condițiunile esențiale și clauza la ordin.

[1]) **Vivante**, loc. cit.
[2]) **Staub**, loc. cit.
[3]) **Vivante**, loc. cit.
[4]) **Vivante**, loc. cit.; **Staub**, loc. cit.

Ştim cum cambia este un titlu la ordin şi ştim, din introducere, ce însemnează acest lucru şi ce efecte are. Clauza la ordin are de scop tocmai a arătà natura obligaţiunii ce şi-o ia cel ce subscrie o cambie. Dar faptul că ne aflăm în faţa unei obligaţiuni cambiale, se arată în mod destul de clar din a doua cerinţă a art. 270. «Numirea de cambie sau poliţă rostită în textul înscrisului».

Trecerea în cambie a clauzei la ordin nu are ca efect girabilitatea titlului, căci cambia e girabilă nu fiindcă se trece înscris clauza la ordin, ci pentrucă natura cambiei dictează acest lucru (*Supino*, n. 35).

In codicele de comerţ italian din 1865 se cereà clauza la ordin, în actualul codice italian, însă, nu se mai cere acest lucru, de oarece această clauză e socotită superfluă, întrucât cambia este un titlu la ordin.

Unde lucru devine ciudat, este posibilitatea ca, cluza la ordin, să fie înlocuită prin clauza nu la ordin (art. 278).

De lege ferenda, vom spune, că cerinţa 4-a a art. 270 ar trebuì suprimată. Actualmente o cambie este nulă dacă nu are clauza la ordin, după cum vom vedea la art. 278. Dacă într'o poliţă sunt şterse cuvintele la ordin şi în locul lor nu ar fi altele ca să arate că titlul nu e la ordin, cambia e nulă, căci e lipsită de una din cerinţele esenţiale. *(A se vedeà art. 278).*

No. 5. — **Arătarea sumei de plătit**

A. **Orce cambie trebue să arate o sumă de bani**

Orice cambie trebue să arate o sumă de bani, ce debitorul cambial trebueşte să plătească la scadenţă.

Indicarea sumei de plătit, nu este numai o condiţiune de formă, ci este o condiţiune intrinsecă, întrucât formează obiectul obligaţiunii.

a) Numai cambiile cari arată o sumă de bani sunt valabile. Sunt deci nule cambiile cari, în loc de sumă de bani, ar arătà că debitorul trebue să plătească anumite mărfuri, titluri de obligaţii ale Statului, bancnote, acţiuni, etc. [1]).

[1]) **Staub,** art. 4, anm. 4; **Vivante,** 1062.

b) Trebuind să se arate o sumă de bani, este neapărat indicarea felului de monetă adică franci, coroane, mărci, etc. Orice fel de monetă este admisă, fie națională, fie streină. Arătarea numai a unei țifre, de ex.: 300 (trei sute), fără să se spue că-s franci, coroane, etc., atrage nulitatea cambiei [1]).

c) Când suma de bani este arătată în monete streine, se va avea în vedere art. 41 cod. comercial. Plata se va face în monetă streină care n'ar aveà curs legal și nici comercial în țară, dacă emitentul a arătat acest lucru în mod neîndoios, de ex. scriind după sumă, cuvântul «*efectiv*».

d) Suma de bani trebue să se vadă în mod precis scrisă în cambie. Nu e valabilă o cambie care n'ar arătà precis ce sume să se plătească, ci s'ar raportà la cursul ce l-ar aveà o sumă de monete streine în ziua scadenței; de ex.: «Plătiți în ordinul d-lui X suma, ce va corespunde în ziua scadenței la cursul a 1000 Mărci în aur». Va fi însă valabilă cambia în care se lasă la facultatea debitorului, a plătì în moneta streină sau în acea a țărei: «Plătiți 1000 Mărci sau valoarea după curs» [2]).

Cambia e nulă, căci nu-i precisă, când sunt arătate două sau mai multe sume în mod alternativ; de ex.: «Plătiți 1000 Mărci sau 1000 Franci [3]).

B) Locul unde trebue scrisă suma în cambie

Legea nu ne arată locul unde trebue scrisă suma în cambie, deci ori unde poate fi scrisă, numai să fie deslușìtă și să nu dea loc la echivocuri [4]).

Este indiferent dacă suma de bani este arătată în țifre sau în litere. (A se vedeà art. 313).

---

[1]) **Staub**, art. 4, anm. 5.
[2]) **Staub**, art. 4, anm. 6.
[3]) **Staub**, art. 4, anm. 7.
[4]) **Staub**, art. 4, anm. 8; **Grünhut, I, 340**; **Canstein, 143**; **Bernstein, 31**; **Rehbein**, anm. 5.

No. 6. — Arătarea scadenței

Legea numără printre condițiunile esențiale și scadența. In dreptul german și italian o cambie fără scadență e nulă, căci nu se aplică maxima: *quod sine die debetur statim debetur* [1]).

La noi nu e acelaș lucru. Când nu e arătată epoca scadenței, cambia e socotită plătibilă la vedere (art. 271).

Autorii germani fac deosebire între *Verfalltag* și *Zahlungstag* și cu drept cuvânt, căci nu trebuesc confundate aceste două termine.

Prin *Verfalltag (scadență)*, se înțelege ziua arătată în cambie pentru facerea plății; iar prin *Zahlungstag (ziua plății)*, se înțelege ziua în care într'adevăr se naște obligația de a plăti [2]).

Distincțiunea aceasta are rațiune de a fi, căci deși de obicei scadența coincide cu ziua de plată, totuși pot să difere una de alta. Chiar codul comercial, în art. 310 ne dă un exemplu: când ziua scadenței e o sărbătoare legală, ziua plății e cea dintâi zi de lucru următoare. Dar ziua plății poate fi alta decât ziua scadenței, oridecâteori prin lege se prelungesc termenele cambiilor. (In cazuri de criză, răsboi, etc.). In anul 1913, cu ocazia răsboiului balcanic am avut și noi o lege prin care s'au fixat termene de plată, și deci ziua plății nu s'a mai potrivit cu scadența. Deasemenea în timpul marelui răsboi european.

Cum trebue arătată scadența, ne spune art. 271.

No. 7 — Arătarea locului plății

A. Cum trebue desemnat locul plății?

Regula generală. In principiu, in cambie trebue arătat în mod deslușit locul de plată; acest lucru, pentruca orice posesor cambial să poată ști cu preciziune unde să se adreseze pentru ca să primească, la scadență, plata.

a) Locul de plată trebue arătat prin denumirea justă a

---

[1]) **Staub**, art. 4, anm. 13; **Supino**, 37.
[2]) **Goldschmidt**, System, 4 Aufl., p. 280; **Staub**, art. 4, anm 14

unei localităţi existente. Localitatea poate fi un bâlci, un oraş sau o comună rurală [1]).

In orice caz localitatea indicată trebue să existe, să nu fie fictivă, căci în atare caz cambia e nulă.

Instanţele judecătoreşti germane au avut adesea ori ocaziune să judece speţe foarte interesante, relativ la locul de plată. Pe unele din acele speţe le vom reproduce după *Staub*, de oarece se pot ivì şi în practica noastră.

Tribunalul imperial german a decis că dacă în mod neindoios emitentul a vrut să arate o anumită localitate, unde să se facă plata, însă în cambie, din greşeală, s'a trecut o localitate inexistentă; în acest caz cambia nu e nulă, ci locul plăţii este localitatea voită [2]).

Când sunt mai multe localităţi omonime, cambia nu este nulă dacă nu s'a specificat care anume este localitatea. Aşa, o cambie plătită la Francfurt, e valabilă, deşi nu se specifică, care Francfurt (cel pe Main, sau cel pe Oder). In acest sens este şi doctrina şi jurisprudenţa italiană [3]).

Fiind două oraşe Francfurt, locul plăţii va fi oraşul Francfurt, în care posesorul cambiei se va prezentà spre a cere plata [4])

In asemenea caz, instanţele judecătoreşti trebuesc să respingă cererea debitorului cambial de a probà că emitentul nu a avut intenţia să se facă plata în localitatea, în care s'a prezentat posesorul [5]).

Chiar dacă posesorul a fost de rea credinţă, nu influenţează aceasta întru nimic valabilitatea obiectivă a diferitelor acte cambiale (protest, etc.). Cu toate acestea, reaua credinţă a posesorului cambiei poate servì drept o excepţiune personală, conform art. 349 cod. comercial [6]).

---

[1]) Vezi **Staub 's Kommentar,** ed. 7-a, p. 31.

[2]) *Entscheidungen des Reichsgeicht in Zivilsachen,* Leipzig. 60. 128; **Bonelli,** *La cambiale,* n. 50, nota 6.

[3]) Vezi, **Bonelli,** *Della Cambiale,* ediţiunea Vallardi, p. 103 şi nota 4.

[4]) **Staub,** loc. cit.; **Vivante,** *Tratatto,* III, n. 1089.

[5]) Tribunalul comercial suprem german, *Entscheidungen des Reichsoberhandelsgerichts,* Stuttgard, 9, 192.

[6]) Conform: **Thöl,** *Das Wechselrecht,* Leipzig, 1878, p. 203; **Grünhut,** *Wechselrecht,* Leipzig, 1897, vol I, § 57. n. 7; **Staub,** loc. cit.; **Bonelli,** op. cit., n. 50, nota 5.

Locul plății trebuind să fie o localitate, adică o comună, este nulă o cambie în care locul plății este desemnat numai prin stradă și număr; spre ex.: Strada Știrbey-Vodă 27.

Pe când arătarea numai a comunei, fără stradă, este suficientă, nu tot astfel este cu arătarea numai a stradei [1]).

Bonelli (n. 50, nota 2) spune, cu drept cuvânt, că chiar numai indicarea stradei ar fi suficient, însă numai când n'ar lăsà nicio îndoială asupra comunei.

Nu trebue neapărat trecut numele comunei. Poate reeși în mod foarte clar localitatea, deși nu e numită; așà: La sucursala din localitate a Băncii Comerțului [2]).

In cambie trebue, după cum am văzut, să se arate locul plății prin denumirea justă a unei localități. Aceasta însemnează, că numele localității trebue să fie cel oficial. Cu toate acestea nu orice deosebire, între denumirea oficială și cea întrebuințată în cambie, atrage nulitatea cambiei. Numai deosebirile, care ar face incert locul plății, ar puteà avea acest efect; în orice caz, doctrina lasă în sarcina instanțelor judecătorești, să examineze caz cu caz când o cambie, în atari condițiuni, este nulă [3]).

In Germania sunt străzi, cari formează limita despărțitoare între două sau chiar mai multe orașe, așà încât cineva nu-și dă seama când a trecut, bunăoară, din Berlin în Charlottenburg sau în Schöneberg. Ei bine, dacă în cambie este arătat ca loc de plată: Berlin, Kurfürstenstrasse 104, în tot ce privește efectele juridice se socotește de doctrină ca loc de plată Berlin, deși strada «Kurfürstenstrasse» nu e în Berlin, ci în Charlotteburg [4]).

b) Unde trebue scris locul plății și prin ce expresiuni. Legea nu arată nici unde trebue scris locul plății, nici prin ce expresiuni. Decì locul plății poate fi trecut ori unde pe fața cambiei și prin orice expresiuni, cu condițiunea să fie

---

[1]) Conform: Tribunalul comercial suprem german, *Entscheidungen des Reichsoberhandelsgerichts*, 9, 261; **Staub**, 4 n. 47; **Rehbein**, *Allgemeine deutsche Wechselordnung*, ed. 2-a, 1882. art. 4, n. 37, cu jurisprudența citată; **Bonelli**, n. 50: **Calamandrei**, *Della Cambiale*, 19; **Vivante**, n. 1308. *Contra:* **Vidari**, *Corso*, n. 6537; **Sorani**. *La Cambiale*, 1896-1902, § 51.

[2]) **Staub**, loc. cit.

[3]) **Staub**, loc. cit.

[4]) **Staub**, 4 n. 48.

lămurit, să nu fie incert. Este bine deci arătat locul plăţii când se pune în cambie: «La 7 Ianuarie 1921 voi plătì pentru această poliță, la București, în ordinul...»; sau în stânga, în josul numelui trasului: «Plătibilă în Craiova Bulevardul Carol, 21».

N'ar fi suficient arătat locul plăţii, când s'ar spune: «La 7 Ianuarie 1921 veți plătì pentru aceasta a mea cambie în ordinul d-lui I. Georgescu din București...», căci în asemenea caz s'a arătat numai domiciliul beneficiarului, nu și locul plății [1]).

Este bine arătat locul plății, deși nu se numește orașul, când se scrie: «la sediul principal al Băncii Naționale», sau la «Banca Comerțului din localitate», sau «la mine trăgător», când se vede, din însăş cambia, domiciliul trăgătorului (emitentului), altminteri fiind cambiă nulă [2]).

«Este imposibil a se cere ca locul să fie arătat așà încât să înlăture orice incertitudine: dacă aceasta ar fi necesar, nimeni nu ar mai fi sigur că emite o cembie valabilă» [3]).

B. **Pot fi arătate în cambie mai multe locuri de plată?**

Pentru a răspunde dacă o cambie este sau nu valabilă, când sunt arătate mai multe locuri de plată, prof. *Vivante* distinge, după cum desemnarea cumulativă de locuri de plată este făcută *conjunctiv sau alternativ*, și în cazul din urmă dacă e la alegerea debitorului sau a creditorului [4]).

Dacă desemnarea — zice prof. *Vivante* — este făcută în mod conjunctiv, adică în așà mod, încât plata să trebuiască să fie făcută în toate locurile arătate, atunci cambia e nulă, de oarece asemenea pluralitate de locuri poate să facă imposibilă prezentarea cambiei în ziua scadenței, cum imposibilă ar puteà fi facerea protestului în termenul legal.

---

[1]) **Staub,** 4, n. 46.

[2]) **Staub,** 4, n. 46, cu jurisprudența citată. A se vedeà și **Vivante,** op. cit., n. 1089.

[3]) **Vivante,** 1089. Vezi și ce am spus mai sus, când sunt mai multe localități omonime, la p. 73.

[4]) **Vivante,** op. cit., 1090.

Dacă desemnarea e făcută alternativ și la alegerea creditorului (La Craiova sau la București), cambia este valabilă, pentrucă în acest caz este suficient o singură prezentare și un singur refuz de plată. Cambii cu locuri de plată arătate în mod alternativ, sunt întrebuințate de bănci, cari servesc publicul în călătorii, trăgând cambii asupra diferiților corespondenți ce-i are în deosebite localități.

Dacă desemnarea alternativă a locului de plată este lăsată la alegerea debitorului, cambia e nulă, căci în asemenea caz debitorul ar puteà silì pe creditor să se prezinte succesiv în toate localitățile arătate în cambie și să facă tot atâtea proteste, pe când legea cere un singur protest (art. 327); iar dacă localitățile sunt îndepărtate, posesorul nu ar puteà prezentà cambia în ziua scadenței, în diferitele localități [1]).

Bonelli (op. cit., n. 50. nota 7), deși adoptă distincțiunea arătată mai sus, socotește însă că ori de câte ori avem o pluralitate de locuri de plată, trebue, în lipsă de stipulațiune contrarie, să se considere la alegerea posesorului cambiei.

Sunt pentru nulitatea cambiei oridecâteori avem o pluralitate de locuri de plată: *Supino*, Della Cambiale, ediția 3-a, n. 44; *Sorani*, op. cit., § 54; *Grünhut*, op. cit., I, p. 418; *Staub*, op. cit., ediția 7-a, art. 4, n. 51; *Bernstein*, Allgemeine deutsche Wechselordnung, p. 47; *Rehbein*, op. cit., art. 4, n. 3.

Sunt pentru nulitate chiar când pluralitatea este în mod alternativ: *Staub*, op. cit., loc. cit., *Grünhut*, op. cit., I § 57.

Pentru valabilitate în afară de *Vivante*, *Bonelli*, sunt și: *Tartufari*, Titolo esecutivo cambiario, 12; *Renaud*, Lehrbuch des Wechselrechts, Giessen, 1868, § 42; *Volkmar und Löwy*. Die deutsche Wechselordnung, Berlin 1862, p. 47; *Borchardt*, Die allgemeine deutsche Wechselordnung, ediția 5-a, n. 156. Autorii aceștia germani, citați, admit valabilitatea cambiei fără nici o distincțiune, pe când *Tartufari* numai în caz de desemnare alternativă.

Credem însă că locul plății este insuficient arătat și nedeterminat, când este desemnat prin: «aici și oriunde», «aici sau oriunde», etc., căci prin asemenea expresiuni

[1]) **Vivante,** op. cit., loc. cit.

posesorul nu va aveà numai o simplă facultate de a mai alege, ci el singur va fixà locul plății, ceeace e contrar spiritului legii. O cambie astfel redactată e nulă [1]).

O cambie plătibilă «în Corabia și oriunde» credem că e nulă, și nu vom spune că «oriunde» fiind un nou sens se va considerà ca nescris, așà că plata să se facă în Corabia [2]).

Comentatorii legii germane și austriace, în majoritate, sunt de părere că atunci când locul de plată este indicat printr'o localitate care se găsește în mai multe regiuni (ex. Frankfurt) atunci creditorul își va alege, în caz de îndoială, localitatea care îi convine (vezi *Bernstein*, p. 47 care citează autori și jurisprudență, el însă fiind de părere că o asemenea cambie este cu scadență nehotărîtă, deci nulă).

Dacă creditorul cu rea credință protestează polița într'o localitate, nevoită de trăgător (emitent), i se poate opune *exceptio doli*, însă asemenea excepție nu se poate opune posesorilor de bună credință (*Grünhut*, p. 417, nota 7).

In ce privește cambiile cu mai multe locuri de plată, legea ungară, spre a curmà discuțiunea din Germania și Austria a hotărît că se va ține în seamă numai prima localitate (art. 3 No. 7). Aceea soluție a dat-o și Curtea supremă austriacă, soluție, cu drept cuvânt criticată de *Bernstein* (p. 47), de oarece legea austriacă, ca și cea germană, nu se ocupă de ipoteza mai multor locuri de plată. Sunt autori germani cari admite indicarea mai multor locuri de plată, dar în acest caz, creditorul își alege locul unde să ceară plata. (*Volkmar-Löwy*, p. 40; *Renand*, p. 123).

In Germania și Austria, cambia cu loc de plată «aici sau ori unde» este nulă; dacă această clauză este adăogată unui anumit loc de plată, atunci clauza menționată are numai efecte procedurale, adică debitorul poate fi chemat înaintea oricărui tribunal, plata cerându-se însă în locul stabilit. (*Grünhut*, p. 417, care citează în acelaș sens doctrina și jurisprudența germană și austriacă).

---

[1]) **Supino**, loc. cit; **Staub**, ediția 4-a, art. 4, n. 47. Contra: **Stranz**, în ediția 7-a a lui **Staub**, cu bibliografia arătată acolo.

[2]) Contra: **Ef. Antonescu**, *Cambia*, 270, n. 4. *A se vedeà și infra comentarea art. 272 c. com.*

No. 8. — Semnătura trăgătorului sau a emitentului cu numele sau cu firma sa, ori a mandatarului său special

Textul italian. Numărului 8 din art. 275 cod. comercial român. îi corespunde No. 7 din art. 251 cod comercial italian. Textul italian este acesta: «7⁰. la sottoscrizione del traente o dell'emittente col *suo nome e cognome*, o colla *sua ditta*, ovvero quella di un suo mandatario speciale». Ceeace în românește însemnează: «7⁰. subscrierea trăgătorului sau emitentului cu *numele* și *pronumele* său, sau cu *firma sa*, ori aceea a unui mandatar al său special».

Comparând numărul 8 al art. 275 românesc cu numărul 7 al art. 251 italienesc, vedem că în articolul italienesc se cere în mod expres ca subscrierea să consiste din nume și pronume, pe când în articolul românesc se spune: «semnătura trăgătorului sau a emitentului cu *numele* sau cu firma sa...».

Desbateri parlamentare. Cu ocaziunea discuțiunii în Camera deputaților a art. 270, d-l *Tache Ionescu* a propus un amendament, prin care se cereà adăogarea după vorba *numele*, vorba *pronumele*. Amendamentul d-lui *Tache Ionescu* s'a respins în urma întâmpinărilor făcute de Ministrul de justiție, pe atunci *Eugeniu Stătescu*, cum și de d-l Emil Costinescu. In această chestiune iată cum s'a pronunțat *Ministrul justiției*: «...Am auzit că se mai cere ca în loc de cuvântul *numele* să se zică *pronumele*. Aceasta este o chestiune mai mult de terminologie, de filologie și nu știu ce înțeleg propuitorii amendamentului prin cuvântul numele și ce înțeleg prin cuvântul *pronumele*. Domnilor, și *comisiunea* și *guvernul* și *Senatul*, prin cuvântul nume *a înțeles numele*, care *individualizează o persoană*. Dacă dv. voiți să aplicați difinițiunea numelui la cuvântul pronume, noi primim schimbarea, însă atunci ar fi să introducem o confuziune».

Iar d-l *Em. Costinescu*: «Cerusem cuvântul tocmai pentru a face aceiaș observațiune pe care o făcù d-l Ministru de justiție asupra unui lucru, care pare foarte inocent, dar care, cu toate acestea, poate să aducă o adevărată perturbare și să aibă consecințe foarte neplăcute. Domnilor, numele este expresiunea, care individualizează pe om; pronumele este numele de botez. Când zice legea italiană, care este făcută în patria științii dreptului, când zice cuvântul numele, se

înţelege ca să fie poliţa subscrisă cu semnătura obişnuită a omului. Dacă pe lângă acest cuvânt de nume, veţi adăogà şi cuvântul *pronume*, ce se va întâmplà? De exemplu:

«D-l I. Poenaru Bordea, care până acum a subscris pentru numele de botez numai cu iniţiala I., scriind I. Poenaru Bordea, va fi obligat după noua lege, a scrie întreg numele de Ion, adică a subscrie Ioan Poenaru Bordea, aşà încât d-sa ar fi silit prin legea aceasta să aibă o semnătură alta decât cea obişnuită a d-sale de până acum, ceeace ar puteà da loc la grave complicaţiuni în caz de plastografie, fiindcă ar fi foarte anevoie de verificat. Vă rog dar să menţineţi textul aşa cum este, căci este foarte bine redactat».

Legiuitorul nostru a făcut foarte bine: a cerut la No. 3 ca în cambie să se treacă «numele persoanei sau firma primitorului» şi tot aşa a cerut ca emitentul sau trăgătorul să semneze cu *numele* sau *firma*.

Din desbaterile parlamentare şi mai ales din cuvintele d-lui *Emil Costinescu*, reproduse mai sus, ar păreà că acelaş lucru e şi în codul comercial italian. In acest din urmă codice, însă, după cum am văzut din textul art. 251, emitentul sau trăgătorul trebue să semneze prin nume şi pronume, ceeace a dat şi dă loc la discuţii, căci în Italia, părerile sunt împărţite, dacă se poate admite ca valabilă o cambie semnată cu numele de familie, iar cel de botez indicat prin iniţială. (A se vedeà această chestiune în *Supino*, op. cit., n. 47, unde se află şi bibliografia).

Legea Germană. In privinţa semnăturii emitentului (trăgătorului), articolul nostru se apropie mai mult de articolul legii cambiale germane, decât de art. 251 cod comercial italienesc. Intr'adevăr art. 4 al zisei legi, la No. 5, zice: «Die Unterschrift des Ausstellers (Trassanten) *mit seinem Namen oder seiner Firma*». («Subscrierea emitentului (trăgătorului) cu *numele său sau cu firma sa*»).

Acelaş lucru în legea *austriacă* şi *ungară*, cari reproduc fidel textul german.

Cum am mai avut prilej să constatăm, apropierea între cele 3 texte: românesc, italienesc, şi german, este aşà de strânsă în tot ce priveşte articolele de lege ce se aplică cambiei, încât nu înţelegem cum adeseaori comentatorii români, neglijează doctrina şi jurisprudenţa germană.

A. Cambia trebue semnată de trăgător sau emitent

a) Este indispensabilă semnătura trăgătorului sau emitentului. Nimeni nu e obligat cambiariceşte, dacă nu a semnat o cambie sau dacă nu şi-a pus iscălitura pe un asemenea document în calitate de girant, avalant, acceptant: acesta e un principiu dominant în materia dreptului cambial [1]).

Fiind vorba de *semnătură*, ea trebue scrisă de mâna aceluia ce se obligă cambiariceşte, şi această regulă se aplică tutulor semnăturilor cambiale, deoarece, în genere, regulile relative la valabilitatea semnăturii trăgătorului sau emitentului, se aplică şi celorlalte semnături [2]).

Celel'alte condiţiuni esenţiale arătate în art. 270 cod. comercial pot fi scrise de o mână streină, pot fi tipărite, ştampilate; semnătura emitentului sau a trăgătorului trebue neapărat scrisă cu mâna lui [3]). De aceea nu e valabilă şi se va socotì ca nescrisă semnătura pusă cu ştampila, sigiliu, sau litografiată, dacă cambia nu va fi autentică (art. 276). Nu e valabilă o cambie emisă de un analfabet prin punere de deget, decât dacă e autentică (art. 276); acelaş lucru când semnătura ar constà din semne. Doctrina şi jurisprudenţa din Italia a ajuns la acele concluziuni deşi în aceea ţară nu se află un text de lege în sensul art. 276 dela noi. Cele cuprinse în articolul acesta, sunt o consecinţă logică a celor prevăzute în art. 270 [4]).

S'a decis că o cambie emisă de un analfabet, însă neautentică, nu are tărie, şi nu se poate cere declaraţiunea în stare de faliment a unei persoane, în baza unui asemenea titlu, când în fapt nu se poate constatà că obligaţiunea la care a dat naştere pretinsa cambie rezultă din fapte comerciale. In acest caz erezii unei persoane au dreptul la despăgubiri din partea celui care a cerut declararea în stare de faliment a autorului lor, când tribunalul nu menţine această declaraţiune [5]).

---

[1]) **Vivante**, III, n. 1031.
[2]) **Bonelli**, n. 51.
[3]) **Staub**, art. 4, n. 29.
[4]) **Vivante**, loc. cit.; **Bonelli**, loc. cit.
[5]) *Trib. Dorohoiu*. 12 Dec. 1890 în *Dreptul*, 1891, p. 45 şi în Ef. **Antonescu**, p. 65 n. 10.

Analfabeţii nu pot să se oblige nici dacă copiază numele lor după un model sau li se conduce mâna de o altă persoană [1]).

Raţiunea acestei soluţiuni stă în faptul că analfabetul nu poate lua cunoştinţă de cuprinsul unei cambii, chiar dacă în mod mecanic şi-ar scrie numele. In acest sens s'a pronunţat şi Curtea noastră de casaţie, motivând în rezumat astfel deciziunea sa:

Din dispozíţiunile combinate ale art. 1180 c. civ., cu acele ale art. 16 şi 28 l. autentificării actelor, rezultă că acei ce nu ştiu scrie şi citì, nu se pot obligà decât în mod autentic iar nu şi prin acte sub semnătură privată; dacă comercianţii au fost dispensaţi prin art. 1180 c. civ. de a mai adăogà formula «bun şi aprobat» la actele numai semnate de dânşii, aceasta din cauză că legiuitorul a crezut că nu e nici un pericol pentru un om de afaceri să semneze prin surprindere, ei având obiceiul să citească actele ce semnează, ceeace presupune neapărat, că trebue să ştie carte. Art. 28 l. autentificării actelor prevede însă în mod categoric că neştiutorii de carte nu se pot obligà decât în mod autentic, iar în categoria acestora intră toţi acei cari nu ştiu nici scrì nici citì, fie că semnează prin sigiliu sau punere de deget, fie că semnează în mod mecanic, de ajuns că se găsesc în imposibilitate să ia cunoştinţă de actul ce a semnat.

Aşà fiind, nu este valabilă o chitanţă semnată în mod mecanic, fără menţiunea «bun şi aprobat», de o persoană comerciantă, care însă nu ştie nici scrì nici citì [2]).

Soluţiunea dată de Curtea de casaţie când e vorba de o simplă chitanţă, se va aplicà şi în materie cambială, unde pe lângă articolele arătate de Inalta instanţă, mai avem texte de lege hotărîtoare: art. 270, n. 8, 275 şi 276 din codul de comerţ.

Legea cere semnătura trăgătorului sau a emitentului, indiferent dacă semnătura este sau nu citeaţă [3]).

Nu este neapărat cu semnătura să fie citeaţă, de oarece

---

[1]) **Vivante,** III, n. 1031.

[2]) *Cas. III,* decizia No. 44 din 3 Februarie 1914: *Jurisprudenţa română,* 1914, n. 253, după care am reprodus rezumatul deciziunii.

[3]) **Bonelli,** 51; **Staub,** 4, n. 29 cu jurisprudenţa citată acolo.

se întâmplă de multe ori ca o iscălitură neciteață să se cunoască cu ușurință de public, mai ales când e vorba de comercianți [1]).

Deci și o semnătură neciteață poate să identifice o persoană și, ar fi straniu ca în asemenea circumstanțe, cel ce a semnat, să se sustragă dela plată, obiectând că semnătura făcută de el este neciteață [2]).

In orice caz semnătura trebue să fie făcută în litere, nu cu simple semne, căci atunci cambia trebue să fie autentică [3]).

b) Semnătura nu trebue să fie însoțită de alte cuvinte, cari să excludă calitatea de trăgător sau emitent a celui ce a semnat [4]).

Așà, jurisprudența germană a stabilit că declarațiunea făcută de trăgător sau emitent este nulă, atunci când acesta adaogă, sau se adaogă posterior la semnătură cuvinte, ca: «garant», «martor». Sunt nevătămătoare adăogirile: «debitor» sau «accept» [5]).

c) Ștergerea semnăturii emitentului sau trăgătorului atrage nulitatea cambiei, chiar atunci când ștergerea e făcută din greșeală sau dintr'o pură întâmplare [6]). Dacă iscălitura odată ștearsă, este refăcută de posesorul cambial, emitentul sau trăgătorul vor fi liberați, de oarece noua iscălitură nu e originală a debitorului [7]).

Chiar ștergerea cuvintelor ce însoțesc semnătura poate servì drept o excepțiune «erga omnes» oridecâteori va fi îndoială, că acele cuvinte șterse erau menite să arate că nu e vorba de semnătura emitentului, ci de a avalantului, etc. [8]).

B. Trăgătorul sau emitentul trebue să semneze cu numele său sau cu firma sa

a) Semnarea cu numele emitentului sau trăgătorului. Legea cere ca trăgătorul sau emitentul să semneze cu numele său și această cerință a legii se aplică tutulor semnăturilor cambiale.

---

[1]) **Vivante**, III, n. 1032.

[2]) **Vivante**, loc. cit.

[3]) Art. 276; **Staub**, 4, n. 29, cu jurisprudența germană citată acolo.

[4]) **Bonelli**, op. cit., n. 51; **Staub**, n 30.

[5]) **Staub**, 4, n. 30.

[6]) **Vivante**, III. 1032. **Staub**, 4, n. 34-a.

[7]) **Vivante**, 1032.

[8]) *Curtea de apel din Perugia*, 21 Martie 1907. *Annuario*, vol. XXII n. 50

Semnarea cambiei cu numele obligatului îndeplinește un întreit scop: în prim rând semnarea însemnează manifestarea voinței decisive de a se obligà cambiaricește; în al doilea rànd dă putința ca să se constate cu ușurință o semnătură falșă de alta originală, deoarece acest lucru mult mai repede și mai evident reese din comparațiunea iscăliturilor obișnuite ale unei persoane, și aceasta mai ales că legea nu cere semnarea cu numele și pronumele (Desbateri parlamentare, discursul D-lui *Costinescu);* în fine, în ultim rând, semnătura mai țintește a arătà publicului cine este eminentul sau trăgătorul unei cambii.

Orice persoană fizică are un nume civil, care se compune din numele patronimic (de familie) și dintr'un pronume, care la creștini este numele de botez. Că numele civil se compune din numele patronimic și pronume, rezultă și din *legea asupra numelui*, din 18 Marte 1895. De aceea, conformându-se dreptului comun, art. 251 al codului de comerț italian cere ca trăgătorul sau emitentul să subsemneze cu numele și pronumele său (nome e cognome).

Legiuitorul nostru la redactarea n. 8 al art. 270 s'a depărtat de textul italian și a adoptat redactarea art. 4 din germană, care cere semănătura emitentului (trăgătorului) cu numele său, fără să mai adaoge cuvântul *pronume*. Rațiunea ce a determinat pe legiuitor în redactarea numărului 8 al art. 270 reese foarte clar din desbaterile parlamentului pe care le-am reprodus mai sus.

In camera deputaților, cu ocazia propuneri amendamentului D-lui *Take Ionescu*, prin care se cereà ca pe lângă cuvântul *numele* să se treacă și *pronumele*, *Eugeniu Stătescu*, Ministru de Justiție pe atunci, a spus că și Comisiunea și Guvernul și Senatul prin cuvântul nume a înțelels expresiunea care individualizează o persoană. Iar D-nul *Emil Costescu* a completat pe Ministrul Justiției, arătând care a fost motivul de nu s'a adăogat cuvântul *pronume*. Intr'adevăr, zicea D-sa, dacă s'ar cere semănătura cu numele și pronumele emitentului, atunci foarte multă lume ar trebuì să semneze cambiile cu altă semnătură decât cea obicinuită, căci mulți se iscălesc prescurtând pronumele, ba chiar arătându-l prin o simplă inițială. Legea însă voește ca o persoană să iscălească cu iscălitura obicinuită, căci numai astfel se pot înlăturà

grave complicațiuni în caz de plastografie, altfel fiind foarte anevoie de verificat semnăturile.

Din desbaterile parlamentare reese nu numai că cineva poate semna o cambie cu numele patronimic și cu inițialele celui de botez (pronume), dar, spiritul legii fiind ca o persoană să semneze cu iscălitura sa obicinuită, vom decide că chiar numele patronimic poate fi prescurtat, când așà obicinuește obligatul să semneze.

Desbaterile parlamentare au mare importanță în această materie, căci curmă o controversă care preocupă doctrina și jurisprundența italiană: semnarea cu inițiala pronumelui și semnarea cu numele prescurtat. In Italia părerile sunt împărțite. Așà sunt pentru valabilitate: *Danieli* în revista «*Il Dirito commerciale*», vol. V, 162; *Supino*, La Cambiale, 47. Susțin că e nulă asemenea semănătură: *Vivante*, III, n. 1033; *Frugoni*, în revista *Archivio giuridico*, vol. XXXIX, 231. Numele prescurtat îl admit numai când constitue firma obligatului: *Bolaffio*, în *Temi Veneti*, XII, 357; *Vivante*, III. n. 1033. Jurisprudența italiană a admis toate părerile [1].

In orice caz, chiar în legislațiunea noastră, nu va fi admisibilă semnătura, care ar consistà numai din numele de botez, căci în spiritul legei, cum am văzut, *numele* nu însemnează *pronumele* [2]).

---

[1]) Supino, n. 47. după care vom cità și sentințele. Au admis ca deși prescurtarea numelui nu ar fi admisibilă în principiu, totuși trebue să se socotească valabilă, oridecàteori nu e îndoială asupra persoanei debitorului, sau când acesta nu-și tăgăduește propria semănătură: *Curtea de apel din Milano*, 16 August 1888, *Diritto commerciale* 1888, 813: *Apel Torino*, 13 Decembre 1889, *Giurisprudenza*, 1890, 102. S'au mai pronunțat pentru valabilitatea prescurtării: *Casația din Roma*, 23 Mai 1893 *Dir. Comm.*, 1893, 685; *Apel Genova*, 23 Decembre 1885, *Dir. Comm.* 1888, 40. Deciseră că nu-i admisibilă prescurtarea: *Casația Torino*, 5 Mai 1887, *Dir. Comm.* 1887, 432; *Apel Milano*, 27 Decembre 1887, *Monitoro dei Tribunali*, 1888, 681; *Casația Napoli*, 27 Iunie 1889. *Dir. Comm.* 1889. 103; *Apel Lucca*, 19 August 1892, *Dir. Comm.* 1892, 854. Holărând, în fine, ca prescurtarea e admisă când constitue firma: *Casația Roma*. 30 Ianuarie 1889, *Legge*, 1889, I, 306: *Casația Firenze*, 13 Octombre 1887, *Dir. Comm.* 1888. 77; *Apel Torino*. 13 Septembrie 1892. *Legge* 1892, II. 489.

[2]) *Desbaterile parlamentare*, reproduse mai sus; **Staub** 4. n. 34; **Bonelli**. n. 51 nota 10, care vorbește de sistema adoptată de legiuitorul nostru. Conta: **Lehmann**, *Lehrbuch des deutschen Wechselrechts*, 374.

La Germani, Austrieci și Unguri, cari au acelaș text ca și noi, este suficient numele de familie, însă acest nume să rezulte *direct* din semnătură [1]).

Credem că aceiaș soluțiune trebue să o dăm și noi, mai ales că mulți, în semnătura obicinuită, nu pun decât numele de familie.

In Germania, Tribunalul comercial suprem a re-pins acțiunea cambială îndreptată în conta unui oarecare Benno Fuchs, deși semnătura erà: «Selig Fuchs & Fiu Benno», pe motiv că numele de familie al lui Benno nu reeșà direct din semnatură [2]).

Vom atrage atențiunea, că o cambie este valabilă oridecàteori avem o semnătură care să poată fi un nume de persoană fizică sau morală, capabilă de a se obligà ca emitent sau trăgător; în acest caz toți semnatarii posteriori sunt obligați cambiaricește, chiar dacă cel ce figurează ca emitent sau trăgător nu ar fi obligat, întrucât semnătura sa a fost falșificată sau el erà incapabil, etc. Deci o cambie poate fi valabilă, deși cel ce figurează ca emitent nu e obligat (Staub, 4 n. 33). Deasemenea este indiferent pentru valabilitatea cambiei dacă există sau nu persoana care figurează ca emitent sau trăgător

Art. 270 cere ca eminentul sau trăgătorul să semneze cu numele său. *Ce vom spune despre semnarea cu un nume pe care acesta îl poartă pe nedrept?* Legea asupra numelui din 18 Martie 1895 ne arată cum poate cineva să-și schimbe numele, dar să presupunem că cineva, fără să respecte legea din 18 Martie 1895, semnează în mod obicinuit, e cunoscut chiar în societate, cu un nume ce diferă de numele său de origină (patronimic). Indiscutabil că o cambie semnată de emitent cu un asemenea nume întrunește toate condițiunile pentru ca toți cei ce vor semnà posterior să fie obligați cambiaricește, dar întrebarea e: emitentul rămâne obligat după dreptul cambial? Desigur că dacă el a semnat cu numele altei persoane nu e obligat cambiaricește, căci art. 270 cere semnătura cu «numele său»; credem însă că atunci când semnează ca un nume ce-l poartă în mod obicinuit, chiar pe

[1]) **Staub**, 4, n. 34.

[2]) *Entschiedungen des Reichsoberhandelsgerichts*, XI 213; **Staub**, loc. cit.

nedrept, rămâne obligat, și obligat din cambie, căci a decide altfel ar însemnà să înlesnim fraudele şi să îngreunăm circulaţiunea cambiilor, trebuind o prealabilă cercetare, dacă persoanele poartă cu drept sau nu numele cu cari sunt cunoscuţi. Opiniunea noastră, care ar păreà în contrazicere cu rigoarea dreptului cambial (a se vedeà ceeace am spus referitor la *«Numele persoanei sau firma primitorului»*, litera *a)*, se sprijină și pe *Legea asupra numelui*. Intr'adevăr rezultă din legea aceasta că o persoană poate să-și atribue un nume, la care nu ar avea dreptul, fără a fi nule obligaţiunile contractate pe acest nume pe nedrept purtat. Legea dă putinţă acelor al căror nume a fost uzurpat, să se adreseze justiţiei pentru ca să pue capăt uzurpării, însă «actele iscălite de o persoană, sub un nume pe care nu aveà dreptul să-l poarte, sunt valabile, dacă ele poartă odată anterioară deciziunii judiciare rămase definitivă, care va condamnà pe această persoană să-și reià adevăratul ei nume» (art. 19). Dispoziţiunea art. 19 credem, că trebue aplicată nu numai atunci când o persoană a uzurpat un nume după punerea în aplicare a codului civil, însă înainte de promulgarea legii asupra numelui, ci și cazurilor întâmplate posterior zisei legi.

Dar cambia semnată cu un pseudonim? Sunt mulţi artişti cari sunt cunoscuţi publicului nu cu adevăratul lor nume, ci sub un pseudonim. Şi aci, vom spune că trebue să distingem cestiunea valabilităţii cambiei, de aceea a valabilităţii unei obligaţiuni cambiale din partea celui ce a semnat cu pseudonim. Am văzut că pentru ca o cambie să fie valabilă este suficient să figureze pe ea o semnătură, care să *poată fi* a unei persoane capabile de a se obligà indiferent dacă e falșă, dacă numele este propriu ori de este un pseudonim. Dar dacă cambia e valabilă cel ce a semnat cu pseudonim rămâne obligat cambiaricește, sau poate el să opue o excepțiune «erga omnes» că nu a semnat cu propriul său nume și deci să fie dispensat de a plătì?

In Italia după cum spune *Alberto Musati* în *Rivista di dir. comm.*, 1911, I, 563, nu găsim vreo sentinţă judecătorească care să se fi pronunţat în acestă speţă, și nici doctrina nu s'a ocupat mai mult. In Austria însă, s'a prezentat un proces foarte important. O artistă acceptase o cambie trasă asupra ei nu cu numele ei propriu, aproape necu-

noscut, ci semnase cu pseudonimul ce-î purtà ca artistă şi sub care erà celebră. Mai mult, sub pseudonim arătase şi adresa. Chemată în judecată să plătească, artista ridică excepţiunea că nu semănase cu numele ei propriu şi deci nu poate fi obligată cambiariceşte. In prima şi a doua instanţă, magistraţii respinseră excepţiunea invocată de pârâtă, pentru aceste motive: «Odată ce s'a constatat că artista a acceptat cambia, este cu totul fără importanţă din punct de vedere juridic cestiunea dacă ea a semnat cu propriul său nume civil sau cu cel ce se referă la activitatea sa artistică; semnând cu numele său de artă, ea erà de o potrivă de conştientă că asumă o obligaţiune cambială; pentru valabilitatea unei atari obligaţiuni nu este neapărat cerută semnătura cu propriul nume civil; persoane care întrebuinţează un alt nume pentru a ascunde individualitatea lor, nu pot să se folosească de protecţiunea specială a legii în dauna terţilor faţă de care au contractat obligaţiuni». Curtea supremă austriacă a reformat însă sentinţa şi a decis că excepţiunea invocată de artistă era întemeiată, că nu trebue să se aibă în vedere dacă soluţiunea e justă sau nu, dacă dă loc la fraude, etc., singura preocupare este de a şti dacă o persoană poate să se oblige cambiariceşte semnând cu un pseudonim.

La aceasta Curtea supremă răspunde că nu, de oarece legea cere ca cineva să se oblige cambiariceşte, să semneze cu numele «autorizat», sau cu semnătura «autorizată», ceeace nu poate fi decât numele propriu civil. La soluţiunea Curţii supreme austriace, aderă şi *Alberto Musati* (loc. cit.), după care am reprodus, în parte, procesul înfăţişat înaintea judecătorilor austriaci.

Aceeaş cestiune a fost pusă şi instanţelor judiciare din imperiul german. Tribunalul din Berlin şi Curtea de apel au respins excepţiunea invocată de un artist care semnase cu pseudonim. Curtea din Berlin [1], în deciziunea sa socoteşte mai întâi de toate că lipseşte în dreptul cambial o normă specială, care să ceară emitentului să semneze cu numele său civil. Cambia trebue să fie semnată de

[1]) *Deutsche Juristenzeitung*, 1912, p. 337; *Rivista di dir. comm.*, 1912, I, 927, după care reproducem şi noi rezumatul deciziunii.

emitent *cu numele său* și pentru a decide dacă numele cu care el a subscris este sau nu *numele său*, trebue să ne raportăm la dreptul comun. Curtea amintește, în urmă, obiceiul artiștilor de a se prezentà publicului sub un pseudonim, cu care. apoi, se servesc și în viața privată și în afacerile lor. După aceasta, Curtea din Berlin observă: «Dat fiind că purtarea unui al doilea nume în locul celui civil, este consacrată de consuetudine, nu există motiv de a negà eficacitatea întrebuințării acestui al doilea nume în negoțurile juridice, în special în subscrierea unei declarări scrise de voință. Trebue să recunoaștem că domină în doctrină și se afirmă în practică părerea că în general când legea cere intr'un act subscrierea cu numele propriu. este suficientă cu numele artificial (pseudonim) adoptat în mod obicinuit și intrebuințat în afaceri. Chiar și această indicare a unei persoane, după părerea dominantă. se consideră ca numele persoanei în cestiune, iar subscrierea cu acest nume trebue să se reție valabilă atât în genere în declarațiunile scrise de voință. cât și în particular în subscrierele cambiarii».

Credem că subsrierea cu un pseudonim este valabilă, oridecâtcori cel ce subscrie poartă și semnează în mod obicinuit cu acest pseudonim și pe lângă argumentele Curții de apel din Berlin mai invocàm și pe cele arătate de noi, când am examinat ipoteza semnăturii unei cambii cu un nume. purtat pe nedrept. (Vezi supra, pag. 70).

b) Semnarea cu firma. Emitentul sau trăgatorul poate semnà cambia cu numele sau cu *firma sa.*

D-l *Eftimie Antonescu*, în importanta sa lucrare. Codul Comercial adnotat. vol. III, Cambia, Cecul; București, 1914. la pag. 63, arătând deosebirile ce există între art. 270 al codului român și art. 251 al codului de comerț italian, termină astfel: «Deasemenea trebue să se observe că legiuitorul italian, în art. 251 corespunzător art. 270 rom., vorbește în mod expres de *«firma socială»*, pe când legiuitorul nostru nu face acelaș lucru. Nu trebue însă să conchidem de aci că la noi nu ar fi vorba de «firma socială». ci de altă firmă».

Socotim că nu are dreptate, în această privință, D-l *Antonescu* și ne mirăm cum D-sa citește în art. 251 al cod. italian cuvintele: *«firma socială»*. In textul Italian conform modelului german nu se cere expres *firma socială*, ci numai

firma, exact ca și la noi, așa că nu-i nicio deosebire de redactare între cele două articole. Sau poate crede D-l Antonescu că cuvântul *ditta* întrebuințat de legiuitorul italian se traduce în românește prin «*firma socială*»? Credem că o asemenea traducere e inexactă, de oarece «*la ditta*» nu are alt înțeles decât de «*firma*», fără altă adăogire. Și acest lucru e foarte important deoarece spunând că în art. 270. n. 8, legea cere ca semnarea să se facă cu numele sau cu «*firmă socială*», după cum pretinde D-l *Antonescu*, ajungem la concluzia că numai societățile pot semnà cu firma lor, nu și ceilalți comercianți, ceeace nu putem admite. Legea ne spune că semnarea se va face cu numele emitentului sau cu firma sa, adică oridecâteori emitentul are firmă, el va puteà semnà cu firma sa. Semnarea cu firma nu se referă numai la societăți ci și la comercianții, cari exercită comerțul individual, căci «firma este numele cu care neguțătorul își exercită comerțul. Fără o firmă nu se poate concepe un comerciant, după cum nu se poate concepe un cetățean fără nume». (La ditta è il nome con cui il negoziante esercita il commercio. Senza una ditta non è concepibile un commerciante, come non è concepibile un cittadino senza un nome. *Vivante*. I, n. 157).

Legea se referă și la firma comercianților, căci numele lor civil poate diferì de semnătura sub care ei își exercită comerțul. E adevărat că la Italieni e controversată cestiunea dacă sunt admise așa zisele firme derivate (transmise altuia), majoritatea fiind pentru admiterea lor. Nu e însă nici o îndoială la noi că firma unui individ poate să nu coincidă cu numele său civil. De aceea în art. 270 se zice numai *firma*, iar nu *firma socială*, ca să arate că o cambie semnată de orice comerciant (individ sau societate) cu firma sa, naște obligație cambială pentru emitent.

Este indiscutabil chiar in Italia, unde nu e o lege a firmelor, nici registru de înscrierea lor, că un comerciant are dreptul să adopte o firmă compusă din numele său prescurtat, sau arătat prin inițială, cum și conservarea firmei, deși a intervenit o schimbare în starea sa civilă din cauza unei căsătorii, adopțiuni, etc. Dar să reproducem câteva rânduri ale Prof. *Vivante*, pentru a se vedea mai bine eroarea, în care cade d-l Antonescu. Savantul italian vor-

bind de întrebuinţarea firmelor ce nu coincid cu numele civil, spune: «Le leggi hanno riconosciuto implicitamente quest'uso. Così il Codice di commercio permette al negoziante di obbligarsi cambiariamente colla sua ditta, cioè con un nome abbreviato, mentre impone agli altri cittadini di firmarsi coll 'intero nome e cognome». Ceace însemnează: «(Legile au recunoscut implicit această întrebuinţare Aşà, Codul de comerţ permite comerciantului să se oblige cambiariceşte cu firma sa, adică cu un nume prescurtat, pe când celorlalţi cetăţeni le impune să semneze cu întreg numele şi pronumele».

C. Cambia poate fi semnată de un mandatar special

O persoană poate să fie obligată cambiariceşte, deşi nu a semnat cu propria-i mână vreo cambie, oridecâteori semnează pentru acea persoană un reprezentant al său. Mai mult, sunt persoane ce nu se pot obligà decât prin reprezentanţi, aşà: persoanele morale, societăţile comerciale, minorii neautorizaţi să facă comerţ.

Reprezentanţa este de două feluri: voluntară şi legală.

Reprezentanţa voluntară naşte din libera voinţă a persoanelor, pe când cea legală isvorăşte din lege. Cea din urmă este instituită şi guvernată de dispoziţiunile legii; cea dintâi de voinţa persoanei ce conferă mandatul.

Art. 270 cod comercial nu se mulţumeşte cu o reprezentanţă generală, el voeşte ca cel ce emite sau trage o cambie să aibă un mandat special, care să-i confere acest drept. Iar *Prof. Vivante* (n. 1041, 1042) socoteşte că dispoziţiunea articolului 270 referitoare la mandat fiind excepţională, ea nu se aplică decât pentru obligaţiunea emitentului sau trăgătorului. Pentru celelalte obligaţiuni cambiarii, (gir, accept, aval) nu este nevoe de un mandat special. Majoritatea doctrinei, însă, este de părere că deşi legiuitorul nu a reprodus dispoziţiunea art. 270, în ce priveşte mandatul, şi la celelalte obligaţiuni cambiale, cu toate acestea, asemănarea dintre toate obligaţiunile cambiale este de aşà fel încât nu s'ar pricepe de ce să se ceară un mandat special numai pentru emiterea cambiilor. Legiuitorul din nebăgare de seamă nu a mai reprodus dispoziţiunea, de care ne ocupăm, şi la gir, accept, aval, cum nu a reprodus dispoziţiunea art. 270 n. 8 refe-

ritoare la semnătură, nici la gir, nici la aval, etc., şi cu toate acestea indiscutabil că aceleaş norme guvernează, căci la toate obligaţiunile cambiale trebueşte să fie semnătură cu numele sau cu firma celui ce se obligă, deşi legea nu spune pentru fiecare obligaţiune în parte. Dar dacă ar fi să tragem argument că nu e nevoie de mandat special pentru celelalte obligaţiuni cambiale, din tăcerea legii, am trebuì să spunem, mai întâi, că la aceste obligaţiuni nu se admite reprezentanţa, căci lipseşte un text de lege care să încuviinţeze mandatul pentru gir, accept, etc., ceeace ar fi contrar cu principiile generale [1]).

Legea cere mandat special, dar aceasta nu înseamnează un mandat pentru fiecare emitere de cambie, pentru fiecare operaţiune cambială.

Este suficient un mandat special pentru a subscri cambii, căci ştim că, conform art. 1535 cod civil, mandatul este special pentru o afacere, sau pentru oarecari anume afaceri. Deci mandatul dat unei persoane de a subscri cambii, fără a arătà ce anume cambii, se va considerà ca mandat special, fiind vorba de «oarecari anume afaceri» [2]).

«Mandatul — zice curtea de apel din Casale — pentru a trage sau emite cambii în numele altuia nu trebue să fie special pentru fiecare cambie.

«Mandatul special este acela care se conferă pentru o determinată afacere, sau pentru o determinată specie de afaceri; mandatul general este acela care se conferă pentru totalitatea sau pentru orice fel de afaceri de ale mandantelui [3]).

Mandatul generic de a contractà datorii nu împuterniceşte pe mandatar de a semnà cambii, căci în asemenea

---

[1]) *Conform:* **Supino,** 114, 144, 238; **Bonelli,** 56; **Sacerdoti,** în *Diritto comerciale*, 1883, 158; **Calogero Gangi,** in *Consulente commerciale*, 1906, 86; **Vidari,** 6484.

[2]) *Conform:* **Vivante,** 1041; **Bonelli,** 56; **Supino,** 51; *Casaţia Palermo*, 7 Iulie 1906, *Consulente comm.*, 368; *Casaţia Napoli*, 1 Aprilie 1892, *Foro*, Repert., cuvântul Mandato, n. 12; *Apel Messina*, 26 August 1901, *Foro*, Repert., cuvântul Effetto cambiario, n. 21; *Apel Perugia*, 1887, *Foro*, 1888, 758.

[3]) *Curtea de apel din Casale*, 18 Februarie 1889, *Giurisprudenza Casale*, XI, 91.

mandat lipsește voința mandantelului de a se vedeà supus rigorilor dreptului cambial [1]).

Din acelaș motiv mandatul de a cesionà creanțe, nu autoriză girarea cambiilor [2]).

Chiar mandatul de a subscri titluri de credit nu implică autorizarea de a semnà cambii [3]), mulți autori însă socotesc această părere excesivă [4]).

In orice caz mandatul prin care mandatarul are facultatea de a consimțì la *acte de orice natură, publică sau privată*, nu este un mandat special în vederile art. 270 n. 8, și cu drept cuvânt critică *Bonelli*, decizia *Curții de Casație din Torino*, din 20 Ianuarie 1905 [5]), care într'o asemenea speță admite contrariu [6]).

Mandatul dat numai pentru anumite figuri de obligațiuni cambiale (accept, gir) nu se poate extinde la cele nemenționate [7]).

Mandatul poate fi expres, tacit, verbal sau scris. In Italia cestiunea formei mandatului este controversată. Unii văd în mandat un accesoriu al cambiei, care trebue s'o însoțească în timpul circulațiunii și cu care trebue prezentată la plată. După aceștia, mandatul pentru a emite sau trage cambii trebue neapărat să fie scris [8]).

După alții, mandatul poate fi și verbal, ba chiar tacit. Mandatul într'adevăr, nu face, parte integrantă din negoțul

---

1) *Conform*: **Vivante**, 1041; **Supino**, 51; **Sorani**, p. 83; **Giannini**, *Azioni ed eccez. camb.* p. 131; *Casația Napoli*, 1 Aprilie 1892, *Giurisprudenza italiana*, 1235; *Casația Roma*, 24 Aprilie 1895, *Giurisprudenza it.*, 714. *Contra*: *Apel Perugia*. 2 Mai 1887, *Foro*, it., 1888, 758; *Apel Veneția*, 31 Iulie 1888, *Temi Veneti*, 1888, 523; **Calogero Gangi**, în *Consulente comm.*, 1906,85.

2) **Bonelli**, 56, nota 3; **Staub**, 95, n. 6.

3) *Conform*: **Vidari** VII. p. 318; **Vivante**, 1041;

4) **Bonelli**, loc. cit., **Calogero Gangi**, loc. cit.. **Noto Sardegna**, în *Circolo Giuridico*, 1906, p. 57; *Apel Veneția*, 4 Martie 1898, *Monitore* 99, 252.

5) *Rivista di dir. comm.* 1905, II, 3.

6) **Bonelli**, 56, nota 3.

7) **Bonelli**, loc. cit; *Apel Casale*. 18 Februarie 1889, *Giurisprud. cas.* 1889. 91.

8) Conform: **Vidari**, 6184, nota 3; **Supino**, 51; **Sorani**, 78; *Casația Fireuze*, 21 Decembrie 1905. *Foro*, 1906, 77; *Cas. Torino*, 13 Septembrie, 1893. *Giurisp. Tor.*, 1260; *Apel Cagliari*, 29 Iulie 1897, *Foro*, cuvântul Effeto cambiario, n. 142; *Apel Genova*, 16 Aprilie 1886, *Foro*. 1060.

juridic la care se referă, el este o declarare de voință, de sine stătător și supus la reguli proprii [1]).

De aceea nu trebue să zicem că dacă negoțul juridic — in specie cambia, — la care se referă mandatul, se constitue prin înscris, tot așa să se confere și procura (mandatul). E greșită părerea care susține că mandatul e un accesoriu al cambiei ce trebue s'o însoțească și cu care trebue prezentată la plată. Căci a se cere aceasta, însemnează a face din mandat o parte interegantă a cambiei, ceeace legea nu voește, căci dacă ar fi voit, ar fi spus-o cum s'a întâmplat cu protestul și cu socoteala de întoarcere (art. 336 [2]).

După o a treia părere mandatul trebue să fie scris, însă nu e nevoe ca să întovărășească cambia [3]).

Admițându-se mandatul special verbal, cel ce primește o cambie emisă de un mandatar cu mandat verbal și chiar tacit, se va găsì în situațiunea de a fi nevoit să probeze cu martori existența mandatului special; probă ce n'ar mai face-o, dacă mandatul ar fi fost scris și dacă actul constatator l'ar aveà în posesia sa. In orice caz este o chestiune de probă.

La noi s'a decis că o cambie poate fi semnată în locul trăgătorului sau emitentului, de un mandatar special, care după principiile generale poate fi și tacit și se poate dovedi după toate mijloacele de drept comun [4]).

---

[1]) **Bonelli**, loc. cit.

[2]) Sunt pentru valabilitatea mandatului verbal în materie cambială: **Vivante**, 1038; **Bonelli**, loc. cit.; **Sraffa**, *Mandato commerciale*, p. 33; **Sacerdoti**, în *Diritto comm.*, 1883, 158; **Lessona**, în *Foro it.*, 1906, I, 77; **Calogero Gangi**, în *Consulente comm.*, 1906 p. 66; *Apel Genova* 16 Aprilie 1886, *Foro*, 1886, 1260; *Casația Torino*, 21 Februarie 1896, *Giurisprudenza torinese*, 1896, 245; *Casația Torino*, 20 Ianuarie 1905, *Rivista di dir. Comm.* 1905, II, 3.

[3]) Conform: **Giannini**, p. 73 și nota 2; **Terrana**, *Avallo*, p. 108; *Casația Palermo*, 7 Iulie 1906, *Circolo giuridico*, 1906, 213; *Apel Genova*, 22 Aprilie 1898; *Foro*. 1898, 761; *Apel Geneva*, 22 Iunie 1899; *Temi Genov.* 1899, 446.

[4]) *Curtea de apel Iași*, 13 Iunie 1898; *Curierul Judiciar*, 1898, p. 216. **Eftimie Antonescu**, p. 71-72; *Casația* II, 18 Ianuarie 1899, *Buletin*, 1899, p. 57 *Dreptul*, 1900, p. 171, **Eftimie Antonescu**. loc. cit.

Mandatul special nu numai că poate fi tacit, dar poate fi și implicit. Așà se întâmplă cu *prepușii* [1]).

Mandatul dat prepusului poate fi expres sau tacit. Când e tacit, față de terți cuprinde toate actele necesarii exercițiului comerțului, deci și emiteri de cambii (art. 394, 395 cod comercial).

Când însă mandatul dat prepusului este expres și în el nu se acordă puterea de a emite cambii trebue exclusă facultatea acestuia de a obligà cambiaricește pe patron [2]).

De asemenea lichidatorii unei societăți au un mandat special în virtutea legii [3]).

Dar ce vom zice despre persoanele ce-și iau ființă pentru exercitarea comerţului, cum sunt societățile comerciale, sau despre incapabilii autorizaţi să exercite comerţul? Trebue ca în mandatul sau în autorizarea ce li se conferă să se specifice expres facultatea de a se puteà obligà cambiariceşte? Nu găsesc necesar o asemenea specificare, cel puţin pentru societăţile comerciale: *Vidari*, 6484; *Sacerdoti*, loc. cit.; *C. apel Firenze*, 14 Iulie 1908, *Giurispr. it.*, 1908, 667; *Bonelli*, 57 şi nota 1. Acesta din urmă pentru ambele ipoteze: societăţi şi incapabili autorizaţi. Găsesc că trebue arătat în mod expres: *Giannini*, p. 131 nota 1; *Casația Torino*, 28 Iulie 1885, în *Dir. comm.* 1885, 850.

Mandatarul trebue să semneze în calitate de reprezentant al mandantelui său. Numele mandantelui poate fi pus cu stampila sau în orice alt mod. Dacă mandatarul nu indică în niciun fel intenţiunea sa de a obligà pe mandante, în acest caz el singur va rămâne debitor cambiariceşte, iar în contra mandantelui nu va fi nicio acțiune cambială, căci lipseşte semnătura propie a acestuia cum și a mandatarului său în această calitate [4]).

Dacă cel ce semnează ca mandatar în realitate nu are mandat dela persoana, în numele căruia asumă obligațiunea,

---

[1]) **Bonelli,** loc. cit.; **Vivante,** 1041. S'a decis că un contabil nu obligă cambiaricește pe patron. Curtea București, 13 Mai 1898, *Curierul* 1898, p. 199.

[2]) **Bonelli,** 56, nota 6, *Apel Milano*, 14 August 1909. *Dir. commerciale*, 965.

[3]) **Vivante,** loc. cit.; art. 295 cod. com.

[4]) **Vivante,** 1042; *Casația Roma*, 13 Iunie 1893, **Foro,** 1893, 1320.

vom spune că nu există nicio obligaţie cambială, nici chiar faţă de falşul reprezentant, căci lipseşte voinţa acestuia de a se obligà cambiariceşte [1]). Cu totul altfel e la Germani, la care art. 95 prevede că falşul reprezentant rămâne obligat cambiariceşte. La noi, tocmai lipsa unei asemenea dispoziţiuni ne îndreptăţeşte a susţine că falşul reprezentant nu rămâne obligat cambiariceşte. In contra lui se va puteà intentà acţiune civilă de daune sau chiar acţiune penală [2]).

Deşi când cel ce emite o cambie ca mandatar, depăşind sau neavând mandat, în principiu nu obligă cambiariceşte pe presupusul mandante, totuşi vom aplicà şi aici art. 1546 cod civil, după care mandantele rămâne obligat dacă ratifică expres sau tacit [3]). Profesorul *Vivante* (No. 269, 270) susţine că art. 1546 trebue interpretat ad litteram şi anume că ratificarea nu are loc decât atunci când mandatarul a depăşit mandatul, nu şi când nu a existat mandant. Socotesc că ratificarea are loc în amândouă cazurile şi pentru detalii referitoare la chestiunea ratificării, trimetem la articolul eminentului magistrat *Andrei Rădulescu*, apărut în «*Pagini juridice*», 1915. 1068 şi urm.

Dacă reprezentantul în loc să semneze în această calitate, se mulţumeşte pur şi simplu să scrie numele mandantelui, în acest caz mandantele se poate opune la plata sumei, când posesorul cambiei i-ar intentà acţiune cambială. Excepţiunea celui ce figurează ca emitent (avalant, etc.), şi prin care arată că semnătura nu e a lui, trebue primită de instanţele judecătoreşti, chiar dacă reclamantul dovedeşte că cel ce a pus semnătura erà mandatarul pârâtului (emitentului avalantului, etc.), căci este lucrul clar că art. 270 cere o semnătură originală, adică propie, fie a însuş obligatului, fie a mandatarului său. Dar şi în această ipoteză, posesorul cambiei poate urmărì pe mandant pe cale civilă sau comercială, după cum va fi cazul, însă un lucru rămâne cert că el nu are acţiune cambială în contra emitentului [4]).

---

[1]) **Vivante**, 1036; **Bonelli**, 59 şi nota 1; **Giannini**, *Azioni ed eccezioni*, 85 şi în *Dir. Commerciale*, 1894, 170. *Contrà*: **Sorani**, 79: **Terrana**, 106; **Supino**, 51.

[2]) **Vivante**, loc. cit.

[3]) **Bonelli**, 59.

[4]) **Vivante**. 1031.

Sunt însă autori italieni [1], cari sunt de părere că este obligațiune cambială și atunci când mandatarul a scris pur și simplu numele mandantelui fără a-l adăogà și pe al său (ca mandatar), oridecâteori se dovedește că cel ce a scris numele aveà mandat și a lucrat pentru mandante. Aceiași autori citează în sprijinul lor, doctrina germană, dar e bine știm că textul din legea germană, care se ocupă cu reprezentarea (mandatul, art. 95) este cu totul diferit de textu nostru.

Iată ce prevede *legea austriacă* (art. 95) și *legea ungară* (art. 105), în această privință:

«Acel care semnează o declarațiune cambială în calitate de împuternicit al unei alte persoane fără să aibă împuternicire pentru acesta, se obligă personal în acelaș mod în care s'ar fi obligat presupusul mandante, dacă ar fi dat împuternicire.

«Aceeaș normă se aplică tutorilor și altor reprezentanți, cari emit declarațiuni cambiale depășind mandatul lor».

D. **Capacitatea pentru a se obliga cambiaricește.**

In codul comercial român nu se arată ce capacitate trebue să aibă cineva pentru a face un singur act de comerț; codul comercial se ocupă numai de capacitatea ce se cere spre a fi comerciant, cu o singură excepție: art. 11, după care minorul emancipat, chiar necomerciant, trebuie să se conformeze articolului 10 cod comercial, pentru fiecare act pe care legea îl consideră ca fapt de comerț. Vom spune prin urmare că în ce privește capacitatea cambială, vom aplicà regulile generale ale capacității civile, adică normele dreptului civil, deoarece codul comercial nu prevede dispozițiuni în această privință [2]).

In codul comercial francez sunt reguli speciale pentru capacitatea cambială (art. 113, 114), și tot așà erà în vechiul nostru codice de comerț (art. 109, 110).

In legea austriacă și ungară se prevede că oricine, capabil de a se obligà prin contracte, este capabil și cam-

[1] **Bonelli**, 60, care citează și pe **Sorani**, § 192.

[2] **Vivante**, n. 114; **Bonelli**, n. 61 și nota 2; **Supino**, n. 3.

biarmente. In art. 1 legea ungară se prevede că femeile chiar comerciante nu se pot obligà cambiarmente înainte de a împlinì 24 ani (vezi infra pag. 48.)

Regula generală în dreptul român este că sunt capabili de a se obligà cambiarmente, toţi cei ce sunt capabili de a se obligà prin contracte; iar art. 950 cod. civil ne arată cari persoane nu au capacitatea de a se obligà prin contracte: minorii, interzişii, femeile măritate, în cazuri determinate de lege şi în genere toţi aceia căror legea le-a prohibit oarecari contracte.

I) *Minorii* necomercianţi nu au capacitatea de a se obligà, deci ei nu pot nici să-şi asume vreo obligaţiune cambială. Minorii comercianţi se pot obligà, pentru tot ce priveşte comerţul lor, prin cambii. Dar, ca minorii să fie comercianţi, trebuesc îndeplinite formalităţile cerute de codul comercial (art. 10).

Minorul emancipat nu se poate obligà cambiariceşte, sub niciun cuvânt, decàt observând aceleaşi reguli, ale art. 10, prevăzute pentru minorii ce voesc a devenì comercianţi.

Ceeace nu poate face minorul necomerciant, poate face tutorul, care îl reprezintă. Aci, însă, e discuţiune, dacă tutorul pentru obligaţiunile ce derivă din fapte de simplă administraţiune, poate semnà cambii, în calitate de tutor, fără să aibă nevoie de vreo autorizare.

După o primă părere, în legislaţia noastră, tutorul neautorizat conf. art. 13 cod. comercial de a continuà comerţul în interesul minorului, nu poate să reprezinte pe acesta la acte izolate de comerţ, şi ca consecinţă, tutorul nu poate să oblige cambiariceşte pe minor, chiar pentru obligaţii ce ar derivà din fapte de simplă adminstraţie, decât dacă s'a respectat art. 13 cod. comercial [1]).

După o a doua părere, pe care o găsim cea mai întemeiată tutorul poate neautorizat, el singur să oblige pe minor cambiariceşte oridecâteori obligaţia cambială derivă dintr'o faptă de simplă administraţie. Această părere se razimă pe două consideraţiuni: *a)* nu totdeauna un act de comerţ (în speţa noastră, cambia) depăşeşte actele de simplă administraţie; *b*) tutorul poate în interesul minorului să facă

[1]) **Manara**, *Delle societa e delle associazioni commerciali*, n. 13-14, 35.

acte izolate de comerţ, fără să fie autorizat a continuà comerţul conform art. 13. Este adevărat că legea opreşte pe minorul emancipat să facă acte izolate de comerţ, fără să aibă autorizaţia de a fi comerciant, dar dispoziţia art. 11 este excepţională şi înlătură posibilitatea ca minorul să exercite de fapt, prin repetarea actelor de comerţ, profesiunea de comerciant, iar creditorii să se găsească în faţa unui debitor căruia legea să nu-i recunoască calitatea de comerciant, şi deci în contra lui să nu se aplice severitarea codului comercial. Acest inconvenient n'ar fi în cazul tutorului, căci el e responsabil de gestiunea lui şi poate fi pedepsit chiar ca bancrutar [1]).

După o a treia părere, a contractà obligaţii cambiale, însemnează a face acte ce întrec, depăşesc actele de simplă administrare, şi aceasta din pricină, că obligaţia cambială este o obligaţie abstractă, indiferentă de cauza care a dat naştere obligaţiunii, cât şi din pricina gravităţii, şi a efectelor speciale inerente cambiei [2]).

Deci deşi obligaţia, în virtutea căreia tutorul voeşte să emită o cambie, este un act de simplă administraţie, totuşi tutorul spre a obligà cambiariceşte pe minor trebue să fie autorizat conform art. 401 şi 402 cod. civil [3]), sau să fie autorizat să facă comerţ. Dacă cel ce exercită puterea părintească, sau tutorul au fost autorizaţi să continue comerţul, dar nu s'au făcut publicaţiile prevăzute de art. 13, cambiile semnate de ei, obligă pe minor, căci publicaţiile sunt numai în interesul terţilor [4]). Dar să presupunem că un tutor în această calitate, fără nici o autorizaţie, pentru acte de simplă administraţie emite cambii. Conform acestei a 3-a păreri tutorul în această ipoteză, nu poate, în mod valabil, obligà cambiariceşte pe minor, însă posesorul cambiei va aveà acţiune în contra minorului, şi nu o acţiune cambială, ci acţiunea ce derivă din raportul cauzal, care a dat ocaziune la emiterea cambiei [5]). Curţile de casaţie din Palermo şi

[1]) Art. 883, **Vivante**, n. 115.
[2]) **Bonelli**, n. 57.
[3]) C. apel Bucureşti, II, n. 268/911, în **Eftimie Antonescu**, p. 672.
[4]) **Bonelli**, n. 57, nota 3.
[5]) **Bonelli**, n. 57; *Minoritatea Curţii de apel Bucureşti*, s. II, d. 268/911, în **Eftimie Antonescu**, p. 674.

Firenze, au decis cu toate acestea contrariu, însă cu drept cuvânt au fost criticate deciziunile lor [1]).

E adevărat că atunci când tutorul nu a fost autorizat, nu se aplică art. 273 codul comercial, dar tutorul, care puteà face acte de administrație și deci obligà pe minor, a reprezentat pe acesta în actele de asemenea natură, iar dacă le-a dat forma cambială, ceeace nu erà în puterile lui, nu înseamnează că minorul nu rămâne obligat după dreptul comun pentru actele de simplă administrație [2]).

II. *Interzișii* sunt asimilați minorilor în ceeace privește persoana și averea lor (art. 454 cod. civ.). de aceea ei nu se pot obligà cambiaricește.

III. Cei puși sub consiliul judiciar nu au nevoie de asistența curatorului decât pentru actele care intră, textual sau cel puțin în mod virtual, în enumerarea art. 445 și 458 cod. civil. Pentru toate actele neprevăzute în aceste articole, cel pus sub consiliu judiciar are capacitatea unui major; deci poate singur să le îndeplinească fără a avea nevoie de vre-o asistență, iar creditorii vor puteà urmărì bunurile lui imobile și mobile, pentru toate actele contractate în limitele capacității sale, adică în limitele unui act de administrație, fiindcă este de principiu că *«qui s'oblige* oblige le sien» [3]).

Cel pus sub consiliul judiciar putând a se obligà pentru tot ce privește conservarea și administrația averei sale, mai mult, putând cumpărà pe credit cele necesare întreținerii sale, bine înțeles în justele limite ale nevoilor și a averii de care dispune, desigur că va puteà pentru asemenea acte să se oblige cambiaricește, căci nici un text de lege nu-l împedică a face acte izolate de comerț, care ar fi consecința administrațiunii și conservării persoanei și averii lui [4]).

---

[1]) *Cass. Palermo*, 15 Sept. 1894. *Monitore*, 5, 32; *Cass. Firenze*, 19 Ianuarie 1907, *Annali*, 180; *Cass. Firenze*, 3 Mai 1909, *Temi*, 189.

[2]) Reparații, chirie, etc., făcute de tutor. **Bonelli**, 57, notă 4.

[3]) Conf. **Alexandresco**, III, p. 107; **Aubry et Rau**, I, § 140 și autoritățile citate de savantul nostru profesor d-l **Alexandresco.**

[4]) Conf. **Alexandresco**, III, p. 103, nota 1; **Vivante**, n. 110; **Supino**, 15; **Fr. Ferrara**, în *Rivista di dir. comm.* 1908, II, p. 56; **Pagani**, în *Riv. di dir. com.* 1910, II, 510; *Cass. Torino*, 28 Oct. 1886, *Giurisprudenza it.* 1887, 73; *Cass. Firenze*, 14 Mai 1891, *Foro it.* 1891, 715; *C. apel Bologna*, 21 Iunie 1907; *Rivista di dir. comm.*, 1908, II, 56; *C. apel Modena*, 11 Decembrie 1909, *Rivista di dir. comm.* 1910, II, 510.

In Franța s'a decis că cel pus sub consiliu judiciar, poate fără asistența curatorului, să se oblige pentru furniturile necesare lui și familiei, însă numai proporțional cu nevoile și averea sa, iar cambiile emise pentru asemenea furnituri sunt valabile [1]).

Iată în această privință cum motivează *Curtea de Apel din Bologna* [2]).

«Chestiunea de rezolvat trebue să fie examinată și decisă în relațiune cu starea de fapt existentă în momentul în care s'a contractat obligațiunea și în care s'a aflat emitenta Borghesi până la 20 Iunie 1902; ceeace însemnează că-i necesar să se cerceteze dacă emisiunea zisei cambii reprezintă sau nu unul din acele acte, cari nu sunt valabile fără asistența curatorului celei puse sub consiliu judiciar în conformitate cu art. 339 codul civil (art. 458 cod civil român).

«După cuprinsul acestui articol asistența curatorului este necesară pentru toate actele civile ale celui pus sub consiliu judiciar, cari depășesc simpla administrațiune. Doctrina și jurisprudența sunt de acord în a exclude din numărul acestor acte dobândirea lucrurilor mobile, necesare la susținerea sau, în general, indispensabile vieții celui pus sub consiliu judiciar și familiei sale, chiar de ar fi procurate pe credit, și deci sunt socotite între actele de administrațiune, pentru care nu-i nevoe de intervenția curatorului, obligațiunile contractate de cel pus sub consiliu judiciar pentru a întâmpină cheltuelile necesare la nevoile personale arătate. Oricine pricepe că legea, limitând în anumite cazuri capacitatea de a contractà a celui pus sub consiliu judiciar, a înțeles numai să împiedice risipirea patrimoniului său, iar nu să-i interzică actele la care ar puteà să ia parte întrebuințând veniturile sale pentru a preîntâmpinà necesitățile vieții și tocmai în aceasta consistă administrarea obișnuită a averilor cuiva. *Hoc jure utimur;* și principiul nu suferă excepțiuni, chiar dacă obligațiunea a fost contractată sub

---

[1]) **Alexandresco,** III, p. 103, nota 1; *Orleans*, 1 Iunie 1853, S. 55, 2, 641. P. 53, 2, 125. *Cas. 3 April* 1855, S. 55, 1. 641.—P. 55. 1. 611. D. 55, 1, 129. Vezi **Neagu,** II, p. 400, No. 55.

Contra: **Bonneli,** n. 93 și notele 3, 4, 9; **Giannini,** p. 151; **Sraffa,** *mandato commerciale* 8.

[2]) 21 Iunie 1907, *Rivista di dir. comm.* 1908, 2, 56.

forma cambială, căci ar fi o greşală a se crede că simplul fapt al subscrierii unei cambii de către cel pus sub consiliu fără asistenţa curatorului, este suficient a anulà şi a face ineficace, deşi nu depinde de niciunul din actele interzise celui pus sub consiliu. Intr'adevăr, admiţându-se cumpărări pe credit, cumpărări necesare existenţii unei persoane, această cauză a obligaţiei persistă chiar atunci când s'a ales forma cambială, nefiind obligaţiunea, ce derivă din cambie incompatibilă cu aceea ce rezultă din raportul juridic fundamental preexistent; aceasta-i raţiunea pentru care azi e un principiu stabilit, că emisiunea unei cambii nu atrage în mod necesar novarea obligaţiunii originale, care a dat naştere cambiei, trebuind, pentru a admite contrariul, ca voinţa de a efectuà novaţiunea să rezulte clar din însuş negoţul cambial care se pretinde că produce novaţiunea» (art. 1269 cod. civil, art. 1130 cod. civil român).

Curtea de apel din Bologna conchide în urma considerentelor arătate, că este admisibilă dovada cu martori cerută de apelant spre a dovedì că obligaţiunea cambială rezultă din cumpărături pe credit făcute de Borghesi, o femee pusă sub consiliu judiciar, cumpărături necesare existenţii ei şi familiei. Şi proba cu martori e admisibilă conform art. 46 cod. comercial, neputându-se opune art. 54 din acelaş cod, de oarece indicaţiunea scrisă a cauzei obligaţiunii cambiale nu este cerută de lege nici ca o condiţiune esenţială a cambiei (art. 270), nici ca fiind necesară spre a se puteà probà.

Odată admis principiul că o cambie emisă de cel pus sub consiliu judiciar fără asistenţa curatorului este sau nu valabilă după cum cauza obligaţiunii este un act de simplă administraţiune sau unul de dispoziţiune, naşte întrebarea, cine va trebuì să dovedească cauza obligaţiunei: va fi în sarcina posesorului cambiei să dovedească că emisiunea cambiei a fost cauzată de un act de administraţie, sau că va trebuì incapabilul să arate, că emiterea cambiei nu a fost pricinuită de un act de administraţie, ci de unul de dispoziţie, deci obligaţiunea nu e valabilă?

Credem că cel incapabil trebue să dovedească incapacitatea sa, adică punerea sub consiliu judiciar; atât şi nimic mai mult. Rămâne posesorul cambiei să dovedească în urmă

chiar prin martori, după cum am văzut că a decis Curtea de apel din Bologna, că emiterea cambiei a avut drept cauză un act de administrare. In acest sens şi *Cesare Pagani*, care critică o decizie a Curţii de apel din Modena din 11 Decembrie 1909, întrucât această instanţă a admis contrariul, adică obligaţia pentru cel pus sub consiliu de a dovedi că obligaţia a rezultat dintr'un act de dispoziţiune [1]).

IV. *Femeea măritată.* Art. 199 cod. civ. enumeră ce acte extra-judiciare nu poate face femeia măritată. Dar în mod constant se admite că enumerarea făcută de acest articol nu este limitativă, ci pur enunciativă [2]). In principiu femeia măritată este incapabilă de a face vre-un act extrajudiciar fără autorizaţia soţului. Acest principiu suferă unele excepţiuni arătate de diferite articole din codicile civil. Aşà, după articolul 1265, femeea separată de bunuri, fie prin contractul matrimonial, fie prin justiţie, dobândeşte libera administraţiune a avutului său, putându-se chiar obligà în limitele administraţiunii bunurilor sale [3]).

Aplicând acest principiu în materie cambială, vom spune că femeea măritată, în regulă generală, nu se poate obligà cambiariceşte decât cu autorizaţiunea bărbatului; în mod excepţional se poate obligà cambiariceşte fără autorizarea bărbatului, pentru actele de administrare în cazul când ea este în stare de separare de bunuri. Aceasta erea şi teoria dominantă în Italia înainte de 17 Iulie 1919: pentru toate actele pe care femeea le putea face fără autorizarea bărbatului se putea şi obliga cambiariceşte singură. Iar argumetele sunt aceleaşi ca şi la cel pus sub consiliu judiciar [4]).

In Italia se admiteà că atunci când e nevoe de autorizarea bărbatului, aceasta poate să se dea în mod expres, dar poate rezultà şi implicit, spre exemplu, prin

---

[1]) *Rivista di diritto comm.* 1910, 2. 510.

[2]) **D. Alexandresco,** I, 750; **Aubry & Rau,** V, § 472, p. 142, nota 18; **Planiol,** III, 262.

[3]) **D. Alexandresco,** I, p. 756.

[4]) **Vivante,** 118, **Supino,** 13: **Bolaffio, Temi Venete,** 1884, 237; **Boggio,** I, 1739, **Pagani Commentario** *al codice di commercio* I, 106; **Vidari,** 6475; **Bertolini** în *Legge* 1880, II, 790. A se vedea citaţiile de autori şi jurisprudenţă, în **Bonelli,** p. 131, nota 6. Prin legea din 17 Iulie 1919, femeea măritată a devenit capabilă în Italia.

tragerea unei cambii asupra soției, care o acceptă: e vorba de cazuri incompatibile cu intențiunea de a refuză autorizarea [1].

Caracterul nulității. Nulitatea bazată pe incapacitate este relativă [2]. Și codul comercial neocupându-se de efectele nulităților relative, vom găsì în codul civil și în comentatorii acestui codice toate principiile aplicabile și în materie cambială, oridecâteori va fi vorba de nulitatea provenită din incapacitate.

Proba incapacității. Desigur că cel ce susține că la emisiunea camabiei erà incapabil, trebue să dovedească incapacitatea. Din acest punct de vedere nimic deosebit. Chestiunea devine mai interesantă atunci când spre a dovedì incapacitatea, pârâtul trebue să mai arate că data din cambie nu este cea adevărată, căci s'a pus alta, tocmai a ascunde adevărata epocă a emisiunii, când cel ce emiteà erà incapabil. In asémenea ipoteză, pârâtul va puteà probà față de orice posesor al titlului adevărata dată, și odată aceasta stabilită, cambia nu va mai avea efect față de el, întrucât nu s'au respectat regulile prevăzute pentru incapabili. (A se vedeà ceeace am zis relativ la dată. «*Contra proba timpului arătat în cambie*», infra p. 55).

In legea austriacă prin primul articol se stabilește capacitatea cerută ca cineva să se poată obligà cambiaricește: este capabil oricine se poate obligà prin contracte. La această regulă există numai o excepțiune: ofițeri activi și pensionari nu se pot obligà prin cambii.

In legea ungară, după ce se reproduce articolul german se adaugă că minorii nu se pot obligà prin cambii decât dacă sunt comercianți, iar femeile chiar când sunt comerciante, nu se pot obligà decât după înplinirea a 24 ani.

---

[1]) **Vivante,** 118, nota 4, care citează ca jurisprudența: *Cass. Napoli*, 24 Iulie 1897, *Giurisprudenza italiana*, 1897, 967; *Cass. Napoli*, 28 Iulie 1896; *Cass. Roma*, 1 Iulie 1896, *Giurispr. it.*, 1896, I, 744, 769; *Cass. Napoli*, 24 Iulie 1898, *Monitore*, 867; *Apel Trani*, 21 Noembrie 1902, *Riv. giur. Trani*, 938; *Apel Bologna*, 27 Decembrie 1901, *Temi*, 1902, 159; *Apel Milano*, 22 Decembrie 1903, *Monitore*, 1904, 434. In acelaș sens, *Trib. Ilfov.* S II. com., 22 Mai, 1919, *Dreptul*, 1919, p. 34.

[2]) **Vivante,** I, n. 122.

No. 9. Numele sau firma trasului

Cambia trată trebue să cuprindă un ordin de plată din partea trăgătorului către tras. Legea ne spune în ce mod trebue conceput acest ordin de plată. De obiceiu se scrie: Plătiţi în ordinul D-lui, dar orice formulă este admisă, cu condiţia că din ea să reese delegaţiunea de plată adresată trasului.

Numele trasului de obiceiu se scrie în josul cambiei la stânga. Asupra modului cum trebue indicat trasul, a se vedeà cele spuse cu ocazia *numelui sau firmei primitorului, la pag. 65.*

Intr'o cambie trată poate figurà mai mulţi traşi, căci dacă legea permite indicarea mai multor traşi la nevoie (art. 291), nu e niciun motiv a refuzà admiterea mai multor traşi principali [1]), cu condiţiunea numai ca să fie un singur loc de plată şi cu o singură scadenţă, pentrucă legea nu permite decât un loc de plată (art. 270, n. 7), o singură scadenţă (art. 271) şi un singur protest (art. 327 [2]).

Existenţa mai multor traşi are ca consecinţă, că creditorul trebue să se adreseze la toţi, mai înainte de a recurge la acţiunea de regres. Dacă însă unul singur dintre traşi refuză să accepte, posesorul cambiei este în drept a se întoarce în contra giranţilor spre a se asigurà [3]).

Chiar şi o cambie «la vedere» poate avea mai mulţi traşi, însă ea trebue prezentată în aceeaş zi la toţi traşii, căci dacă se va prezentà în zile diferite, va căpătà mai multe scadenţe ceeace este inadmisibil [4]).

In Germania jurisprudenţa şi doctrina au decis că dacă mai mulţi traşi sunt arătaţi în mod alternativ, de ex: Către A sau B., cambia e nulă şi, în acest caz dacă creditorul ar protestà poliţa faţă de A, când s'ar întoarce în

---

[1]) **Vivante,** 1085.

[2]) **Vivante,** loc. cit.; **Bonelli,** 69; **Staub,** 4, n. 43; **Grünhut,** § 55; **Rehbein,** 4, § 34. Admit în mod expres legea engleză, sect. 6 § 2; legea nord-americană sect. 212; l. rusă, art. 8792.

[3]) **Bonelli,** loc. cit. **Vidari,** 65/91, **Staub,** loc. cit.; **Bernstein,** *Allgemeine deutsche Wechselordnung,* 1896, § pag. 155.

[4]) **Staub,** loc. cit.; **Bernstein,** loc. cit.; **Frommhold,** in *Zeitschrift für das ges. Handelsrecht,* XI, p. 343 şi urm. nu admite mai mulţi traşi la cambiile cu scadenţa la vedere.

contra trăgătorului, acesta s'ar putea opune că rău s'a adresat lui A, şi nu a cerut plata dela B, care i-ar fi achitat creanţa [1]). *Bonelli*, socoteşte soluţiunea prea riguroasă şi susţine valabilitatea unei asemenea cambii rămânând numai ca creditorul să se adreseze la ambii traşi [2]). Insă în acest caz nu se ajunge la desemnarea cumulativă a traşilor, pe când în poliţă în loc de A şi B, este trecut A sau B? In orice caz nu se poate interpretà că primul tras e adevăratul, iar ceilalţi sunt desemnaţi pentru a plătì la nevoe [3]).

* * *

Aliniatul ultim al art. 270 consfinţeşte şi la noi principiul că o cambie este valabilă chiar dacă nu arată ce anume a primit emitentul sau trăgătorul în schimbul obligaţiunii sale cambiale, cum de asemenea nu e necesar arătarea raportului juridic, care a dat naştere obligaţiunii cambiale, ceeace legiuitorul numeşte «cauza».

Tot în acest ultim aliniat se arată că astăzi nu se mai cere ca o condiţiune esenţială a cambiei, existenţa unui transfert de valori dintr'o localitate într'alta *distantia loci*).

Distantia loci era cerută de codul nostru comercial din 1840 şi prin actualul codice fiind suprimată, azi locul de emisiune nu numai că poate coincide cu locul plăţii, dar legea chiar presupune asemenea coincidenţă, când în biletul la ordin nu este arătată localitatea, în care trebue să se efectueze plata (art. 272).

Diferite clauze cambiale

In art. 270 c. com. se arată numai condiţiunile esenţiale, adică ceeace trebue neapărat să conţină o cambie pentru a fi valabilă.

In afară de aceste condiţiuni esenţiale, întâlnim în

[1]) **Grünhut,** I § 55; **Staub**, loc. cit.; legea engleză sect. 41 § I, 62, şi legea americană, sect. 143, n. I.

[2]) **Bonelli,** loc. cit.

[3]) **Bonelli,** loc. cit.

cambii diferite clauze, pe cari spre a le studià cu sistemă, le împărţim în trei categorii: I) clauze permise; II) clauze nepermise şi III) clauze socotite ca nescrise.

Să le examinăm pe rând:

I. Clauze permise

Unele din aceste clauze sunt permise în mod expres de lege; altele nu sunt prevăzute de lege; doctrina le permite însă, nefiind ele în contrazicere cu natura cambiei sau cu legea [1]).

Clauzele ce se pot trece în cambie sunt şi ele de mai multe feluri [2]).

1. *Clauze cari influenţează obligaţiunea cambială*, fără însă a fi în contrazicere cu natura acelei obligaţiuni. Fac parte din această grupă:

a) Clauza «*nu la ordin*» (art. 278) [3]);

b) Clauza prin care se domiciliază o cambie (*cambie domiciliată*, art. 274, 341);

c) Clauza prin care se arată o persoană la care să se facă plata (*cambie impropriu denumită domiciliată)*;

d) Clauza prin care se indică una sau mai multe persoane cari să accepte la nevoie sau să plătească la nevoie cambia *(indicarea la nevoie*, art. 292, 322, 327 n. 2);

e) Clauza de prezentare, în virtutea căreia posesorul cambiei se obligă să prezinte titlul la accept;

f) Clauza prin care se arată că s'au emis duplicate, prin denumirea de «*prima*», «*secunda*», etc. (art. 299) sau că avem de aface cu o copie (art. 303).

g) Clauza prin care se alege *un domiciliu pentru judecată* [4]);

---

[1]) Conform: **Vivante**, 1098 şi urm.; **Supino**, 78; **Bonelli**, 70; **Staub**, art. 4. n. 55.

[2]) Am adoptat clasificarea făcută de **Staub**, părându-mi-se cea mai raţională.

[3]) Vezi, *infra*, la comentariul acelui articol.

[4]) Curtea noastră de casaţie a decis că atunci când s'a ales un domiciliu în cambie prin cuvintele «către mine însu-mi la domiciliul ales la D-l Gh. I. Negulescu, Strada Panduru No. 19, Buzău» această

h) Clauza *«fără protest»*, sau *«fără cheltueli»* (art. 333).

2. *Clauze cari nu influenţează obligaţiunea cambială.* Fac parte din această grupă:

a) Clauza avizării, care consistă din cuvintele: *«după avizare»*, sau *«cu avizare»*, şi care are drept scop să facă atent pe tras să nu plătească mai înainte de a primi dela trăgător avizarea, adică o scrisoare care să-i aducă la cunoştinţă tragerea cambiei şi detalii asupra ei.

Această clauză nu are niciun efect cambial, de oarece trăgătorul este pur şi simplu obligat, caşi giranţii, iar dacă trasul a scris acceptul, el nu se poate opune la plată motivând refuzul său pe nesosirea avizului [1]).

b) Clauza prin care se arata valuta.

În vechile legiuiri se cereà să rezulte din cambie, că există *distantia loci*, adică locul de emisiune să nu coincidă cu locul de plată. Deasemenea se mai cereà arătarea valutei. Codul nostru nu mai cere nici *distantia loci*, nici valuta.

In codul francez, art. 110, încă se mai prevede indicarea valutei.

Valuta este valoarea ce a primit emitentul în schimbul obligaţiunii sale. Ea poate consista în bani, mărfuri, etc. şi se raportă, după cum vedem, la raportul fundamental şi în mod special la cauza care a dat naştere obligaţiunii cambiale.

Deşi nu se mai cere a se trece în cambie valuta totuşi ea se obicinueşte a se indicà, mai ales când raportul juridic fundamental acordă creditorului un privilegiu. Aşà vedem adesea — în special la cămătari, — că valoarea s'a primit în alimente.

Indicarea valutei n'are niciun efect cambial, nemai fiind cerută de lege; cum însă libertatea convenţiunilor este de principiu în legislaţiunea noastră, vom spune că valuta indicată în cambie, însemnează o recunoaştere a debitorului, că într'adevăr a primit aceia contraprestaţiune în alimente sau în maşini, etc., însă această recunoaştere, nefiind de

---

implică: domiciliul de chemare în judecată, de citare, de comunicări. *Jurisprudenţa*, 1914, n. 221, p. 219. Insă, numai indicarea adresei sub numele emitentului nu constitue decât locul de plată, citaţiile urmând a fi adresate la domiciliul real, *Casaţia II*, 1 Iunie 1915, *Jurisprudenţa*, 1915, p. 564.

[1]) **Bonelli**, 73; **Supino**, loc. cit.; **Staub**, art. 4, n. 56.

natură cambială, poate fi combătută cu orice mijloc de probaţiune după dreptul comun, neaplicându-se aici rigorile din art. 349 cod. comercial.

Legiuitorul a favorizat cambia punând la dispoziţiunea creditorului, art. 349, în scop de a se protegui drepturile cambiale, aşà cum le-a prevăzut codul de comerţ, iar nu să îngenunche pe debitor, atunci când într'o acţiune cambială creditorul voeşte să dobândească şi un privilegiu de care, evident nu s'a gândit legiuitorul că să se stabilească pe calea aşà rigidă a art. 349.

La noi, unde cămătarii, ce se îndeletnicesc cu sportul de a înprumutà pe funcţionarii Statului, au ajuns ca în mod obicinuit să treacă în cambii «valoarea în alimente» căutând astfel a urmărì pe debitorii lor asupra lefilor, s'a discutat mult dacă în *contra* acestei clauze, proba trebue să fie sau nu limitată la cele prescrise în art. 349.

Tribunalul Tecuci, la 14 Decembre 1910, a judecat o acţiune cambială, în care pârâtul funcţionar public, scrisese în cambie: «valoarea primită în alimente»; şi a hotărât că această menţiune nefiind o condiţiune esenţială, în contra ei se poate face proba contrarie şi cum e vorba nu numai de simulaţiune, ci şi de fraudă, proba cu martori şi chiar prezumţiunile sunt admisibile [1]).

Iar *Tribunalul Muscel*, la 16 August 1912, în majoritate a hotărît că «faptul dacă suma datorită prin cambie provine sau nu din alimente, pentru a fi pus debitorul la adăpostul prilegiului creat de legiuitor prin art. 409 pr. civ. poate fi dovedit prin toate probele cerute de art. 46 din c. com., fără a necesità vreo probă scrisă. A ridicà debitorului cambiei posibilitatea dovedirii calităţii creanţei, este a deveni iluzorie prescripţunea art. 409 pr. civ. cu atât mai mult, cu cât odată dobândită sentinţa definitivă pentru datorie provenită din alimente, pe calea validării popririi nu s'ar mai putea pune în discuţiune calitatea creanţei fără a lovì în autoritatea lucrului judecat» [2]).

Iar minoritatea motivează părerea contrarie astfel: «Faţă cu dispoziţiunile arătate mai sus ale art. 349 c. com., debitorul

---

[1]) *Curierul judiciar*, 1911, p. 125.

[2]) **Ef. Antonescu**, *Cambia*, p. 626, 98.

cambiei nu poate discutà pe calea acţiunii cambiale natura creanţei, fie chiar când cambia ar fi simulată, sau chestiunea de a se şti dacă debitorul poate renunţà la beneficiul art. 409 pr. civ., având calea contestaţiunii la executare, în care caz nu i s'ar puteà opune autoritatea lucrului judecat a hotărîrii obţinute pe această cale sumară, fiindu-i permis a discutà atunci privilegiul de alimente sau chiar pe cale principală după dreptul comun; nu se poate aplicà în speţă nici principiul că judecătorul principalului este şi judecătorul excepţiunii faţă de textul restrictiv al art. 349 c. com., care însemnează a fi aplicat în timpul acţiunii cambiale»[1].

Eroarea minorităţii consistă deci în a crede că se poate obligà debitorul prin hotărîre cambială definitivă la plata unei sume luate în alimente şi totuşi acelaş debitor, fie la executare, fie pe cale principală, să mai poată discutà dacă e sau nu adevărat că a primit alimente. Ce-a mai rămas din autoritatea lucrului judecat? Nu formează lucrul judecat tot ceeace se hotărăşte? Şi între cele hotărîte nu este şi provenienţa sumei datorate?

Credem că este juridic motivată sentinţa din 8 Mai 1914 a Tribunalului Ilfov, S. II comercială, care zice:

«Considerând că în ce priveşte obiecţiunea făcută de intimat că, deşi după art. 349 c. com., opus azi debitorului apelant, unei atari cambii nu i s'ar puteà opune decât excepţiunile personale aceluia care a exercitat acţiunea, totuşi acest articol se aplică numai condiţiunilor esenţiale de existenţă ale cambiei şi celorlalte excepţiuni prevăzute în el, însă acest articol nu se aplică şi menţiunilor neesenţiale dintr'o cambie, cum este în speţă menţiunea «valoarea primită în alimente», care fiind în afara condiţiunilor esenţiale cerute de art. 270 c. comercial pentru formarea contractului cambial, urmează deci că pot fi combătute şi prin probile dreptului comun, fără ca prin aceasta să se violeze dispoziţiunile art. 349 c. comercial»[2].

Socotim însă că dacă debitorul liber e să probeze că în realitate cambia nu s'a dat pentru alimente, nu trebue să mergem până acolo încât să răsturnăm cu totul sarcina

---

[1]) **Ef. Antonescu**, loc. cit.

[2]) *Curierul Judiciar*, 1915, p. 105, cu nota D-lui **I. Gr. Perieţeanu.**

probării şi să obligăm pe creditor să dovedească el—deşi are cambia în care debitorul iscăleşte—că într'adevăr a dat alimente, aşà după cum s'a decis de judecătoria Ocolului IV Bucureşti în cartea de judecată citată mai sus.

c) Clauza de acoperire, prin care se arată modul cum trasul va fi acoperit pentru suma ce va plăti. Aşà, găsim în cambii: «şi veţi trece în comptul meu», iar când cambia este trasă pe socoteala unui al treilea: «şi veţi trece în comptul D-lui X» [1]).

d) Clauza de constituirea unui gaj. Se poate găsi într'o cambie menţiunea că spre a se asigura plata, debitorul a constituit şi un gaj. Ori, dacă gajul se constitue printr'un înscris sub semnătură privată, evident că acest caracter îl are şi clauza de constituire a unui gaj înserată într'o cambie [2]).

e) Denumirea de *«una şi singura mea poliţă»*, arătându-se astfel că nu sunt mai multe exemplare.

f) Clauza prin care se menţionează raportul juridic fundamental, fără însă a se condiţionà obligaţiunea cambială de acel raport [3]).

g) Diferite înştiinţări, cum şi trimeteri de salutări, lucruri foarte obicinuite în vechime [4]).

II. Clauze nepermise

In lege nespunându-se ce clauze nu trebuesc trecute în cambie, s'a decis, de către doctrină şi jurisprudenţă că nu sunt permise clauzele contrarii vreunei dispoziţiuni ale legii cum şi acelea cari nu s'ar putea concilia cu natura însăş a cambiei, care ştim că e un titlu de credit formal, complet şi abstract, care conţine obligaţiunea de a se plătì o determinată sumă de bani [5]).

---

[1]) **Staub**, art. 4 n. 58.

[2]) **Bonelli**, p. 155; **Vivante**, 1098; **Grünhut**, I, p. 473; **Staub**, art. 4 n. 66.

[3]) Vezi: **Bonelli**, p. 155; **Vivante**, n. 1098; **Grünhut**, I, p. 473; **Staub**, art. 4 n. 68.

[4]) Vezi: **Staub**, art. 4 n. 62.

[5]) **Vivante**, 1098; **Bonelli**, p. 158; **Supino**, n. 78; **Staub**, art. 4, n. 63.

Clauzele nepermise atrag după ele nulitatea cambiei şi în această categorie se cuprind:

a) Clauzele, prin cari obligaţiunea cambială este supusă unei condiţiuni, sau e făcută să depindă de altă contra-prestaţiune, sau de alt înscris [1]).

Cambia care depinde de un alt înscris este nulă, căci unul din caracterele ei esenţiale este acela că ea este un titlu complet, de sine stătător şi care nu are nevoe de a fi completat.

In acest sens Curtea de Apel din Bucureşti, la 12 Iunie 1912 a decis că este nulă cambia cu clauza: «Bun şi aprobat pentru zece mii lei plătibili *în condiţiunile scrisorii* D-lui C. Ionescu cu data de astăzi» [2]).

b) Clauza *«fără garanţie»* sau *«fără oblig»*, ori alta asemenea, inserată în cambie de emitent sau trăgător.

Ce e dreptul, legea prin art. 280 c. com. admite asemenea clauze însă numai la gir şi în acest caz girantul este scutit de obligaţiunea cambială, dacă la scadenţă poliţa nu este plătită. Admiterea unei asemenea clauze la gir se explică: există deja cambia, există prin urmare cel puţin o obligaţiune cambială, a emitentului, deci girantul printr'o clauză, se poate ferì de a-şi asumà vreo obligaţiune; cum s'ar puteà însă concepe ca cel ce emite cambia printr'o clauză să nu-şi ia angajamentul de a plătì cambia? Numai enunţând această ipoteză, şi vedem imposibilitatea de a admite consacrarea ei în drept, fără să mai adăogăm ar-

---

[1]) Obligaţiunea cambială nu poate fi condiţionată, nici în ce priveşte plata *(Curtea Apel Bucureşti*, 12 Iunie 1912, *Curierul Judiciar*, 1912, p. 695; *Jurisprudenţa în fişe*, art. 270 n. 3 şi 4 cu observaţiunea noastră), nici în ce priveşte scadenţa *(Judecătoria Ocolului IV Bucureşti*, 14 Mai 1903, *Curierul Judiciar* 1903, p. 432), nici măcar în ce priveşte locul de plată. Conform: **Vivante,** 1498; **Bonelli**, 77; **Grünhut,** I, p. 473; **Staub**, art. 4 n. 68; **Lehmann**, p. 391, care socoteşte însă nule numai acele cambii în cari obligaţiunea ar fi condiţionată de o contra prestaţiune, cum ar fi o cambie astfel concepută: «Voi plăti . . . . . dacă mi se va da 2000 saci grâu»; socoteşte însă valabilă o cambie plătibilă la Sofia, dacă nu va fi răsboi în Bulgaria la data scadenţei.

[2]) *Curierul Judiciar*, 1912, p. 605 şi *Jurisprudenţa* în fişe, art. 270, n. 3—4 cu nota noastră.

Conform: **Vivante,** 1098; **Bonelli,** loc. cit.; **Staub,** art. 4, n. 68; *Casaţia Napoli*, 10 Octombrie 1891, *Foro italiano*, 1892. p. 307.

gumentul ce rezultă din comparațiunea articolului 278 cu art. 280 c. com. Intr'adevăr pe când în art. 278 când se vorbește de clauza «nu la ordin», se arată că această clauză o poate pune atât giranții cât și emitentul, în art. 280 c. com. în ce privește clauza «fără garanție» nu se mai vorbește de emitent, ci numai de girant [1]).

c) Clauza, care contrazice una din condițiunile pe cari legea le consideră esențiale. Așà, clauza «la purtător»; clauza prin care o cambie ar fi plătibilă altfel decât în bani, etc.

Cambia conținând o clauză nepermisă fiind nulă, nu se mai poate bucurà de dispozițiile legii referitoare la cambii, de aceea instanțele judecătorești trebuesc ca din oficiu să invoace nulitatea, cum din oficiu se invoacă nulitatea provenită din lipsa unei condițiuni esențiale [2]).

III. Clauze cari se socotesc nescrise

Sunt clauze, cari deși nu sunt în contrazicere cu natura cambiei sau cu vreo condițiune cerută de lege ca esențiale *totuși din punct de vedere al acțiunii cambiale*, sunt considerate ca nescrise.

In această categorie se cuprind:

a) Clauzele, cari conferă drepturi mai mari decât cele voite de legiuitor. Cum acțiunea cambială este atât de riguroasă, legiuitorul a limitat rigoarea aceasta la un număr limitat de drepturi.

Așà nu se poate cere în acțiunea cambială o sumă drept daune convenționale, pe baza unei clauze penale, clauză ce se consideră nescrisă; și în niciun caz însă clauza penală nu atrage nulitatea cambiei, întrucât ea nu denaturează obligațiunea cambială [3]).

Tot așà clauza care ar arătà că posesorul are drept să intente acțiunea cambială și după expirarea termenelor fixate de lege; sau clauza prin care debitorul ar renunțà anticipat la prescripție.

---

1) Conform: **Vivante**, 1100; **Bonelli**, n. 77, pag. 159.
2) Conform: **Vivante**, 1101; **Bonelli**, loc cit.
3) **Vivante**, 1066.

Toate aceste clauze lasă obligaţiunea intactă, nu o denaturează, nu o contrazice, de aceea ele nu anulează cambia, ca cele examinate la par. II, căci nulitate nu poate rezultà decât dintr'un text de lege sau din faptul că aşà cum e redactată cambia cu clauzele ei, ea numai e în concordanţă cu principiile dominante în materia cambială.

b) Clauza prin care se stipulează dobânzi (art. 273). Această clauză se socoteşte ca nescrisă, nu că ar fi de ordine publică dobânzile legale, ci din cauză că legiuitorul a crezut că circulaţiunea cambiei ar suferì când s'ar lăsà libertate părţilor să fixeze în cambie procentele, de oarece, în acest caz, ar trebuì neîncetat a se face calcule spre a se stabilì suma datorată şi cel ce ar avea în mână o cambie nu ar şti dela prima vedere suma datorată [1]).

Doctrina, cu drept cuvânt, distinge clauzele ce se socotesc nescrise: în clauze absolut socotite nescrise şi clauze ce se socotesc nescrise numai în ce priveşte acţiunea cambială [2]).

Clauzele absolut socotite nescrise, sunt acelea ce conţin stipulaţiuni ce părţile nu le pot stabilì nici prin acte separate, cum este renunţarea la prescripţia neîmplinită (art. 1838 c. civil); deci asemenea clauze nu se pot susţine nici pe calea acţiunii cambiale, nici pe calea unei acţiuni de drept comun.

Clauzele, cari nu sunt contrarii vreunei dispoziţiuni de ordin public şi cari conţin stipulaţiuni ce părţile pot face după dreptul comun, însă conţinând drepturi mai mari decât voeşte legiuitorul să fie exercitate prin acţiunea cambială, sau, cum e stipulaţiunea de dobânzi, nu o admite din consideraţiuni referitoare la circulabilitatea cambiei, nu există nici o raţiune a le exclude dela valorificarea lor pe calea unei acţiuni de drept comun.

Clauza în acest caz este socotită nescrisă pentru acţiunea cambială căci numai de această acţiune se ocupă legea, atunci când tratează de cambie; creditorul însă bazându-se pe clauza convenită în cambie sau chiar într'un

---

1) Vezi **Vivante**, 1065, 1102; **Bonelli**, 77.

2) Vezi **Bonelli**, loc. cit.

act separat poate foarte bine să o valorifice pe calea unei acţiuni de drept comun [1]).

Dacă stipulaţiunea este cuprinsă într'un act separat, numai încape discuţiunea că nu poate fi discutată în acţiunea cambială, dar se discută foarte bine într'o acţiune ordinară.

Tribunalul Romanaţi, la 9 Mai 1919 a avut să judece o acţiune cambială în care pe baza unui act separat se cereà 12 % procente, luându-se după părerea lui *Vidari*, [2]) probabil singurul autor italian la îndemână (este şi vechi!) a argumentat greşit când a spus că stipulaţiunea de dobânzi făcută atât în cambie cât şi în act separat este «nulă şi de nul efect». Greşeşte căci am văzut că are efecte, dar nu în acţiunea cambială.

Nu se poate susţine temeinic că admiţându-se pentru dobânzile stipulate o acţiune de drept comun, se face iluzoriu art. 273, de oarece acest articol îşi are sancţiunea sa, întrucât promisiunea de dobânzi numai şi numai din cauza acestui text, se consideră ca nescrisă în acţiunea cambială, singurul scop urmărit de legiuitor.

Juridic a hotărît Tribunalul Ilfov S. I com. la 10 Noembrie 1919, că deşi prin hotărâre cambială s'au acordat procente legale de 60 %, creditorul poate în urmă printr'o acţiune de drept comun să ceară deferinţă dintre procentele legale şi cele convenite. Este o hotărîre care face cinste destinşilor magistraţi, cari au văzut clar chestiunea de drept ce au judecat-o [2]).

In art. 4, No. 2 legea ungurească se spune că dacă în afară de capital, s'au stipulat drepturi mai mari, adică mai mari decât cele acordate de legea cambială, acele stipulaţiuni se socotesc nescrise. Prin urmare s'a reprodus principiul prevăzut în legea germană, în urma modificării prin Nürnberger Novellen.

---

[1]) Vezi autorii citaţi în nota precedentă. **Vivante,** vorbind de cambia ce se va prezentà în procesul de drept comun, spune: «Dacă titlul conservă forţa sa obligatorie chiar când nu are forţă cambială (art. 273), tot aşa trebue să fie şi cu promisiunea de dobânzi». A se vedeà şi **Dègre,** Dreptul, 1888, p. 514.

S'a decis şi contrariu cu greşite argumente, Trib. Iaşi, II. 20 Martie 1891, **Ef. Antonescu,** p. 124 n. 54.

[2]) A se vedeà: *Curierul judiciar*, 1920, p. 122.

Legea austriacă, intrată în vigoare înainte de Nürnberger Novellen, diferă în această privinţă de legea germană, întrucât prin art. 7 nu se spune că stipulaţiunea de dobânzi se socoteşte ca nescrisă, ci se spune că o cambie care cuprinde o stipulaţiune de dobânzi nu dă naştere la vreo obligaţiune cambială; cu alte cuvinte după legea austriacă o asemenea stipulaţiune anulează întreaga cambie [1]. In privinţa dobânzilor, avem deosebirea cea mai importantă dintre legea germană şi legea austriacă.

Doctrina şi jurisprudenţa germană interpretând art. 7 conchide că stipulaţiunea de dobinzi scrisă în cambie nu prevede nici un efect, socotindu-se nescrisă şi, bazându-se pe desbaterile de la Nürnberg «*Verhandlungen der Kommission... mehrere zur Wechselordnung in Anregung gekommene Fragen betreffend*», p. 13, şedinţa V, decid că ea nu are nici efecte de drept comun (comerciale sau civile) [2].

Este contraversată însă cestiunea în Germania, Austria şi Ungaria, dacă dobânda prevăzută într'un înscris, altul de cât cambia, poate fi cerută printr'o acţiune de drept comun (civilă sau comercială [3]).

Curtea supremă austriacă s'a pronunţat şi pentru şi contra [4]).

Aceeaş curte admite încă că deşi clauza dobânzilor anulează — după legea austriacă — însăş cambia, totuşi nu are acest efect decât clauza scrisă în obligaţia cambială a emitentului, nu şi clauza cuprinsă într'un accept sau gir [5]).

Deasemenea curtea supremă austriacă a mai decis că o clauză scrisă de emitent şi prin care se arată că s'a constituit un gaj pentru garantarea capitalului şi procentelor, *fără să arate acele procente*, nu anulează cambia [6]).

---

[1]) A se vedeà art. 7, reprodus în traducere, la comentarea art. 273 românesc.

[2]) **Grünhut**, I, p. 344; **Bernstein** art. 7 § 4.

[3]) Aşà **Grünhut**, I. p. 344, nota 21 este pentru negativa, socotind că legea opreşte în mod absolut, pe când **Bernstein**, loc. cit. pentru admitere, întrucât art. 7 nu se ocupă decât de dobânzile din cambie şi de acţiunea cambială.

[4]) Vezi în **Grünhut**, şi **Bernstein**, loc. cit.

[5]) **Bernstein**, loc. cit.

[6]) **Bernstein**, loc. cit.

In concluziune, după legea ungară stipulațiunea de dobânzi scrisă în cambie, se socotește nescrisă, ca și celelalte drepturi mai mari (cum e provizionul); după legea austriacă o asemenea stipulațiune anulează cambia.

Regulamentul uniform dela Haga, în art. 5 permite stipularea de procente numai la cambiile cu scadență la vedere sau la un anume timp dela vedere. In orice altă cambie atare stipulațiune se socotește nescrisă. Atunci când s'au stipulat procente, se va arătă chiar în cambie cari sunt acele procente *(«le taux des intérêts»)*; în lipsa acestei indicări, procentele sunt de 5%.

Forma cambiei în dreptul internațional [1])

Adeseaori cambia emisă într'o țară este plătibilă într'o alta, sau circulă în diverse țări până să se întoarcă în țara, în care urmează să se facă plata.

In asemenea ipoteză, se naște întrebarea în ce formă, din punct de vedere al condițiunilor esențiale, se face cambia, atât în ce privește obligațiunea cambială principală, cât și celelalte obligațiuni cambiale (gir, aval, acceptare [2]).

La noi și la Italieni, nu găsim niciun text de lege special pentru cambie, care să răspundă întrebării mai sus puse.

In legea germană, art. 85, legea austriacă art. 85 și ungară art. 96, ale căror texte sunt identice se face aplicațiunea principiului în deobște admis în dreptul internațional și cunoscut sub denumirea de *«locus regit actum»*, însă în acelaș timp face 2 derogări menite să proteguiască pe supușii naționali și anume: *a)* Obligațiunile cambiale, făcute de Germani, Austriaci și Unguri în streinătate, sunt valabile chiar dacă nu corespund legii locului, dar dacă s'a respectat legea germană, austriacă și ungară. *b)* O cambie nulă, pentrucă nu s'a respectat legea locului, însă făcută după legea germană, nu atrage nulitatea obligațiunilor cambial

[1]) Asupra acestei cestiuni a se consultà: **Bonelli**, I requisiti della cambiale nel diritto internazionale, în *Rivista del diritto commerciale* 1910, I, p. 245.

[2]) In acelaş sens: legea ungară, art. 96; scandinavă, art. 85; elvețiană, art. 823; rusă, art. 82—85; engleză, secț. 72.

scrise pe cambie, posterior, în Germania, Austria, Ungaria în conformitate cu legea acestei din urmă țări[1].

Prin art. 86 l. austriacă și art. 97 l. ungară se aplică oarte înțelept «*locus regit actum* și actelor făcute în streinătate pentru conservarea și exercitarea drepturilor cambiale.

In Italia, avem art. 58 cod comercial, în care se prevede că *forma și condițiunile* esențiale ale obligațiunilor comerciale și ale actelor de execuție sunt guvernate de legea locului unde s'au emis sau se execută acele acte, cu excepțiunea prevăzută în art. 9 din dispozițiunile preliminare codului civil, articol 9 care are următoarea cuprindere:

«Formele estrinsece ale actelor între vii și de ultimă voință sunt determinate de legea locului în care s'au făcut. Cu toate acestea cei ce dispun sau contractează au facultatea de a urmà formele legilor naționale, cu condițiunea ca această lege să fie comună tutulor părților.

«Substanța și efectele donațiunilor și a dispozițiunilor de ultimă voință se socotesc regulate de legea națională a celor ce dispun. Substanța și efectele obligațiunilor se socotesc regulate de legea locului în care au fost făcute și dacă contractanții streini aparțin aceleiaș națiuni, de legea lor națională. Se respectă în orice caz arătarea unei voințî contrarie».

Prin urmare la Italieni există derogare, prevăzută de lege, în ce privește «*locus regit actum*», oridecâteori contractanții sunt de aceeași naționalitate.

In codul nostru de comerț nereproducându-se dispozițiunea din art. 58 al codului de comerț italian nu avem dispozițiune în codul de comerț și urmează, potrivit art. 1 c. com. a ne referì la art. 2 cod civil, care în ultimul său aliniat prevede:

«*Forma exterioară a actelor e supusă legilor țării unde se face actul*».

In conformitate cu cele cuprinse în art. 2 c. civ., vom decide că o cambie cum și orice obligațiune cambială este valabilă în formă, dacă s'a respectat legea locului unde ea s'a scris.

Curtea noastră de Casațiune în mod foarte juridic a

[1] Că legea germană conține 2 derogări dela principiu, a se vedeà: **Staub**, art. 85, n. 4; **Bonelli**, *Della Cambiale*, n. 78 nota 4.

decis că «dacă acceptațiunea cambiei s'a făcut aci în țară, la domiciliul acceptului, tot aci cambia [1]) a devenit perfectă pentru acceptant și prin urmare legea românească este aplicabilă acceptantului, iar nu legea streină a țărei unde a fost trasă cambia, și aceasta chiar dacă locul plății ar fi fost indicat în streinătate (art. 285 c. com.) și cambia ar fi fost scrisă în limba acelei țări» (*Jurisprudența*, 1908, n. 70).

Ultimul aliniat din art. 2 cod civil nu are corespunzător în codul civil francez, cu toate acestea în Franța necontestat se aplică «*locus regit actum*».

Se discută în doctrină dacă, la principiul după care forma actelor este guvernată de legea locului unde s'a făcut actul, se poate derogà atunci când contractanții sunt de aceeaș naționalitate.

Am văzut derogările bazate pe lege în Germania și Italia.

La noi, în lipsă de o dispozițiune derogatorie în art. 2 c. civ., D-l *D. Alexandresco*, [2]) distinge între actele făcute de streini în România și actele făcute de Români în streinătate. Iată cum argumentează savantul nostru profesor:

«Mai mult încă, am susținut în prima ediție, cu toată părerea contrarie a lui Laurent, că streinii cari s'ar obligà în România ar fi datori a se supune formelor prescrise de legile române, și nu s'ar puteà obligà în țară conformându-se reformelor prevăzute de legea lor națională. In adevăr, argumentul prin analogie tras de Laurent din art. 855 c. civ. nu ni s'a părut concludent, pentrucă acest text permite Românilor de a-și face testamentul lor olograf în streinătate după formele române, fără a da aceeaș facultate streinilor cari ar testà în România, și vom vedeà, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, că streinii nu pot testà în România în forma olografă decât conformându-se legilor române».

In ce privește actele făcute de Români și numai între Români în streinătate, *D-l Alexandresco*, trage un argument *a fortiori* din art. 885 și conchide că dacă legea permite unui Român să testeze în streinătate în forma legii sale

---

[1]) Rău s'a zis că «tot aci cambia a devenit perfectă», pe când juridic trebuià să se zică: tot aci obligațiunea acceptantului . . . .»

[2]) Vol. I, p. 170—171.

naționale, cu atât mai mult trebue să se permită a urmă legea română când Românii voesc să dobândească o dovadă scrisă a unei convențiuni, la care nu a participat vreun strein.

Am mai văzut că în legea germană, pentru a protege buna credință și a favoriză circulațiunea cambiilor, s'a prevăzut că o cambie emisă în streinătate, neconformă cu legea țării de emisiune, dar conformă cu legea germană, deși nulă în țara de emisiune, totuși nu atrage nulitatea obligațiunilor cambiale scrise în Germania.

In Italia doctrina este împărțită [1]). La noi unde textul art. 2 se mulțumește a enunță regula «locus regit actum», ar trebui să decidem că o cambie emisă în streinătate fără să se repete legea țării de emisiune fiind nulă, și obligațiunile scrise pe ea nu pot fi cambiale, lipsind cambia.

Totuși o asemenea soluțiune ar puteà surprinde buna credință a acelor ce s'au încrezut în cambia conformă cu legea română și-au primit-o văzând giruri sau avaluri făcute în România după legea română, de aceea pentru aceleași motive, adoptate de legiuitorul german, credem că soluțiunea urmează a fi identică, adică toate obligațiunile scrise în România pe o asemenea cambie să fie socotite valabile cambiarmente.

«Locus regit actum» se aplică și pentru clauzele facultative [2]), nu se aplică însă în ce privește legea timbrului, de oarece timbrul trebue satisfăcut la noi în țară [3]).

Regulamentul uniform dela Haga, în art. 75 consacră principiul *«locus regit actum»* pentru forma cambiei, iar în art. 76, acelaș principiu pentru forma protestului, pentru timpul în care trebue făcut, cum și pentru forma celorlalte acte necesarii

---

[1]) Sunt pentru soluțiunea germană: **Bolaffio**, *Commentario al Codice di Commercio*, p. 742, 743; **Sorani**, par. 149; **Ramella**, *Titoli all'ordine*, 275.

Contra: **Bonelli**, 78; **Ottolenghi**, *La cambiale nel diritto internazionale*, 1902, n. 34 și **Diena**, *Trattato di diritto Commerciale internazionale*, Firenze, 1905, vol. III, 219.

[2]) In Italia s'a decis că este nulă o cambie emisă în Franța, fără să se arate valuta, deși valabilă după legea italiană. *Curtea de Apel Genova*, 10 Februarie 1902, *Annali*, 1902, p. 123.

Bonelli, loc. cit.

[3]) A se vedeà *Casația, S. III*, 11 Ianuarie 1912, *Jurisprudența*, 1912, n. 91.

exercițiului și conservării drepturilor cambiale. Avem prin urmare reproducerea aproape literală a dispozițiunilor din legea germană.

Capacitatea cambială în dr. internațional. Știm că în dreptul internațional privat este unanim admis principiul după care capacitatea în diferitele acte juridice se guvernează după legea națională a fiecărui individ. După această regulă Românul ori unde s'ar obligà cambiaricește, capacitatea sa va fi determinată de legea română; cum de altfel capacitatea unui străin în România este regulamentată de legea lui națională [1]).

Sunt unele State însă, cari, pentru siguranța comerțului lor, au derogat dela principiu, atunci când un străin incapabil după legea sa națională, este capabil după legea locului unde contractează. In asemenea caz legile, cari derogă dela principiu, decid că se are în vedere legea locului unde s'a născut acea obligațiune [2]).

Soluțiunea legii germane a fost adoptată și de *Convențiunea dela Haga* din 1912, care se ocupă și de cazul când

---

[1]) Art. 2, al. 2 cod. civil român: «Legile relative la starea civilă și la capacitatea persoanelor urmăresc chiar când ei și-au reședința în străinătate». A se vedeà cu detalii în **D. Alexandresco**, I, p. 141 și urm.

[2]) «Die Fähigkeit eines Ausländers, wechselmässige Verpflichtungen zu übernehmen, wird nach den Gesetzen des Staates beurteilt, welchem derselbe angehört. Iedoch wird nach den Gesetzen seines Väterlandes nicht wechselfähiger Ausländer durch Uebernahme von Wechselverbindlichkeiten im Inlande verpflichtet, insofern er nach den Gesetzen des Inlandes wechselfähig ist». In acelaș sens legea rusă, art. 82; elvețiană, 822; scandinavă, 84; ungurească, 95; sârbă, 168.

In Franța art. 3 cod. civ. (art. 2 românesc) ocupându-se numai de Francezi, unii autori au susținut că în ce privește pe străini legea lor națională nu li se aplică în Franța când lezează drepturile unui Francez sau când un Francez a comis o eroare scuzabilă asupra naționalității. Vezi, **Baudry Lacantinerie** et **M. Haugres Fourcade**, I. n. 209, cari combat aceste păreri.

Aubry et Rau, I, § 31 nota 31 susține că efectele negociabile prin gir circulând ca monedele, posesorii lor nu cunosc și nu se pot interesa de naționalitatea fiecărui girant și mai ales când un girant își pune pe cambie un domicilu în Franța, legea franceză trebue să se aplice și străinilor în ce privește capacitatea lor; în care sens citează și unele sentințe judecătorești franceze. *Contra*: **Lyon Caen et Renault**, 628; **Thaller**, 1391.

legea națională trimite la altă lege. Iată ce spune art. 74: «*La capacité d'une personne pour s'engager par lettre de change est determinée par sa loi nationale. Si cette loi nationale déclare compétente la loi d'un autre Etat, cette dernière loi est appliquée.*

«*La personne qui serait incapable, d'après la loi indiquée par l'alinéa précédent, est, néanmoins, valablement tenue, si elle s'est obligée sur le territoire d'un Etat d'après la législation du quel elle aurait été capable*»[1]).

Regulamentul uniform dela Haga, în art. 74 prevede că în ce privește capacitatea cambială a unei persoane este decisivă legea sa națională; dacă această lege națională declară competinte legea unui alt Stat, se va aplicà aceasta din urmă.

Persoana însă care deși incapabilă după legea sa, se obligă valabil pe teritoriul unui Stat, dacă după legea teritorială are capacitatea cambială.

Prin urmare s'a admis derogarea din legea germană.

---

[1]) In Italia **Mancini**, în expunerea sa de motive la codul comercial în Senat (n. 43), a spus că și capacitatea este o condițiune esențială în sensul art. 270 și deci, că la toate condițiile de formă trebuie să se aplice regula «*locus regit actum*», ceeace a făcut ca mulți autori să susțină acelaș lucru. Vezi: **Vidari**, 2357; **Supino**, 24; **Marghieri**, *Cambiale*, ed. 4-a p. 238 și urm.; **Mattirolo**, *Diritto giudiziale*, V, 329; **Griannini**, *Azioni, ed eccezioni cambiali*, 83; **Sorani**, I, 70; **Bolaffio**, 327, **Diena**, I, 20, III, 214; **Costagnola**, *Commentario al libro I, cod. comm.*, 514 și 515; **Gianzana**, *Lo straniero nel diritto commerciale italiano*, I, 126; **Polionani**, *L'articolo 58 cod. comm.;* **Pagani**, *Commentario al codice di comm.* I, p. 517.

Pentru noi e interesant să arătăm că în niciun caz teoria dominantă din Iatlia nu se poate susține față de legislațiunea noastră. Intr'adevăr în codul comercial italian avem art. 58, care a dat loc la expunerea de motive al lui **Mancini**, în sensul arătat. In acel articol se spune că sunt guvernate de legea locului «forma și condițiunile esențiale ale obligațiunilor comerciale»; ori, se zice că și capacitatea este o condițiune esențială. La noi nu s'à reprodus acest articol, așà că toată argumentația autorilor italieni cade în ce privește legea noastră.

Sunt de părere și în Italia că se aplică legea națională: **Bonelli**, n. 79; **Esperson**, *Intelligenza dell' avt. 58 del nuovo codice di commercio*, Roma 1886; **Gianturco**, *Il stema di diritto civile italiano*, Napoli 1894, ed. 2-a, I, p. 67; **Fiore**, *Disposizione generale sulla pubblicazione, applicazione ed interpetazione delle leggi*, Napoli, 1887, vol. II, si 522; **Ramella**, *Trattato dei titoli all'ordine*, Firenze, Cammelli, 1899, vol. I, si 269; **Ottolenghi**, *Appunti d diritto internazionale sulla capacita commerciale e cambiaria*, in *Archivio giuridico*, 1899, p. 516—519; **De Rossi**, Sull' art. 58 del codice di comercio, în *Rivista del diritto commerciale*, 1905, II, p. 308—312.

Condițiunile esențiale ale cambiei

(Urmare).

Codul comercial român

Art. 271. — Scadența nu poate să fie decât una și aceeaș pentru toată suma arătată în cambie, și poate să fie:

1. La o zi fixă;
2. La vedere (înfățișare);
3. La un timp anume hotărît după vedere; la una sau mai multe zile, la una sau mai multe luni după vedere;
4. La un timp anume hotărît după ziua emiterii (după dată);
5. La un anume bâlciu.

Dacă cambia nu arată epoca plății, ea e plătibilă la vedere (înfățișare).

Codul comercial italian

Art. 252. — La scádenza dev'essere unica per tutta la somma indicata nella cambiale, è puo essere stabilita:

1. A vista;
2. A certo tempo vista, cioè a uno o più giorni, o ad uno o più mesi vista;
3. A certo tempo data:
4. A giorno fisso;
5. In fiera.

Legea austriacă (Bucovina)

(Vezi art. 4, reprodus în traducere la pag. 46).

Legea ungară (Transilvania)

(Vezi art. 3, reprodus în traducere la pag. 48).

Regulamentul uniform dela Haga

(Vezi art. 32 și art. 6 din convențiune la finele acestui volum).

In privința scadenței, nici o deosebire între textul articolului nostru și textul austro-ungar.

Art. 271 ne arată cum trebue să fie scadența. Dar in afară de cerințele acestui articol, nu trebue să uităm normele generale inerente naturii cambiei. Una dintre acele reguli generale este acea că toate mențiuuile cambiei — deci și scadența — se vor arătà în mod cert și lămurit. De aici decurge:

1. Scadența trebue să fie posibilă, altfel cambia e nulă. In consecință s'a decis că e nulă cambia emisă la 1 Noembrie 1879. Tot asemenea cambia plătibilă la 31 Noembrie sau la 29 Februarie a unui an ne bisext [1]).

Scadența nu trebue să depindă de evenimente nesigure — *dies incertus an* — sau a căror întâmplare nu se știe când va fi — *dies încertus quando.*

Sunt prin urmare nule cambiile cu scadența: la însurătoarea mea, la o lună după moartea tatălui meu, sau în ziua când fiul meu va devenì major [2]).

De asemenea scadența nu trebue lăsată la bunul plac al debitorului, căci creditorul cambial trebue să știe în tot timpul când va putea să-și exercite drepturile sale [3]).

2. Scadența trebuind să fie cert și lămurit arătată în cambie, ea nu poate fi lăsată ca să se determine după uz [4]).

Legea ne spune că scadența nu poate fi decât una și aceeaș pentru toată suma arătată în cambie; ceeace însemnează că într'o cambie nu pot fi două scadențe, nici două sau mai multe scadențe alternative (per 1 Noembrie sau 15 Noembrie 1916), nici scadența în rate de la 1 Ianuarie 1916 în fiecare lună câte 100 lei) [5]).

---

[1]) **Vivante,** n. 1070; **Staub**, art. 4 n. 16, care citează jurisprudența germană.

[2]) **Vivante** n. 1071; **Supino,** 37; **Bonelli**; n. 80; **Grünhut** I, n. 359; **Staub**, art. 4 n. 19; **Ef. Antonescu**, art. 271 n. 2. Legea engleză și americană admit în mod expres asemenea scadență. A se vedea în **Bonelli,** p. 170 nota 4.

[3]) **Bonelli,** n. 80.

[4]) **Bonelli,** loc. cit.; **Supino,** n. 41; **Staub,** art. 4 n. 20; Scadența după uz erea admisă de vechiul cod italian din 1865, art. 218 și este încă admisă în Franța (art. 132), Belgia (art. 20), Olanda (art. 151), Serbia (art. 99), Spania (art. 451, n. 4), Chili, art. 647), Argentina (art. 609).

[5]) **Vivante** 1072; **Bonelli** loc. cit.; **Supino,** 37; **Staub,** art. 4 n. 21; **Grünhut,** paragraf 52. Trib. Ilfov, S. II com., sentința No. 828 din 23 Octombrie 1920. Cambia în rate este admisă în Anglia și Statele Unite; a se vedeà **Bonelli,** p. 69, nota.

Trib. Prahova, Dreptul, 1901, p. 237 în mod greșit a hotărît că o cambie poate avea două scadențe.

Cambia în rate este inadmisibilă şi pentrucă este imposibil, în caz de neplată a unei rate, a se exercita acţiunea de regres şi în acelaş timp a se dispune, prin transmiterea cambiei de restul creanţei.

Legea în art. 271 lasă la alegerea părţilor 5 feluri de a' se arătă scadenţa. Enumerarea făcută în acest articol este limitativă şi prin urmare orice scadenţă trebue să îmbrace una din cele 5 forme arătate de lege[1]).

Scadenţa la o zi fixă[2]). Ziua scadenţei se va arătă pentru o zi anumită arătându-se luna şi anul. Indicaţiunea se poate face în litere, dar şi prescurtări (ex: a. c.; l. c.) sau prin ţifre, aşà cum se obicinueşte (ex: 1-I-916). Lipsa indicării anului nu atrage nulitatea cambiei, căci se va înţelege acelaş an cu anul emisiunii, sau dacă a trecut acea lună (ex: cambia este emisă în Decembrie 1915 şi plătibilă la 25 Februarie), se va înţelege că anul scadenţei va fi anul următor, de oarece în comerţ şi în afacerile pentru care se emit cambii se obicinuesc scadenţe scurte[3]).

Legea nu pune vre o limită maximă sau minimă, totul e lăsat la facultatea părţilor putând pune o scadenţă cât de îndepărtată, sau una cât de apropiată; chiar în ziua emisiunii[4]).

Scadenţa trebuind să fie o zi, nu e admisibil ca să fie arătată printr'un timp mai lung (ex. în prima săptămână a lunii Noembrie 1917), nici mai scurt de o zi (ex. la 12 Noembrie 1916 ora 1, 2, a. m., sau în dimineaţa zilei de . . . .[5]).

Scadenţa poate fi fixată la jumătatea unei luni, şi se împlineşte la 15 ale acelei luni; sau la începutul ori sfârşitul lunii, şi atunci se împlineşte la prima sau ultima zi a lunii (art. 307).

Scadenţa mai poate să fie fixată prin arătarea unei

---

[1]) **Vivante,** 1073.

[2]) Germanii numesc cambiile cu asemenea scadenţă: *Tagwechsel*.

[3]) **Vivante,** 1074; **Supino**, 42; **Bonelli,** 84; **Thöl,** *Wechselrecht,* ed. 4-a. Leipzig, 1878, § 37; **Grunhut**, I, p. 363, nota 8. Atunci când luna scadenţei numai e cuprinsă în anul emisiunii, socotesc că e nulă cambia nemai fiind cert anul (ex: Cambia emisă în Decembrie 1916 şi cu scadenţa la 15 Martie): **Staub**, art. 4, n. 17; **Sorani,** pag. 37. **Bonelli**, loc. cit., crede că nefiind un text de lege, nu se poate exclude aprecierea judecătorului.

[4]) **Vivante,** 1074.

[5]) **Vivante,** loc. cit., **Staub**, art. 22;

aniversări, a unei zile sfinte care e în memoria tutulor: La Crăciunul din 1917, sau la 7 zile după Bobotează, etc., însă nu se poate pune zile de Sfinţi a căror aniversare se serbează de mai multe ori pe an, căci n'ar fi o scadenţă certă şi neechivocă [1]).

Scadenţa la vedere [2]). Indicarea că o cambie este la vedere poate rezultà din orice formulă, din care să reiasă neîndoios că poliţa este plătibilă în ziua prezentării, deci nu e indispensabilă indicarea: «la vedere», putându-se scri şi: «la prezentare», «la înfăţişare», «la cerere», etc. [3]). Mai mult, dacă scadenţa este lăsată în alb sau, cum zice legea, dacă cambia nu arată epoca plăţii, ea e plătibilă la vedere (art. 271 aliniatul final».

O cambie cu asemenea scadenţă este plătibilă la prezentarea ei, adică în ziua când creditorul va crede de cuviinţă (art. 305); există însă o limită maximă pentru înfăţişarea cambiilor plătibile la vedere: art. 311 şi 282 ne arată, că termenul acesta maxim este de un an, adică ele trebuesc înfăţişate înăuntrul anului dela data sa, sub pedeapsă pentru posesor de a perde acţiunea sa de recurs în contra giranţilor şi în contra trăgătorului. Art. 282 are grijă de a adăogà că trăgătorul şi fiecare din giranţi vor puteà să fixeze un termen mai scurt de un an. Această limitare se face pentru ca obligaţii cambiali să nu fie siliţi să ţie prea mult timp la dispoziţia posesorului suma de bani indicată în cambie.

Limitarea de care se vorbeşte în art. 282 se face scriindu-se după cuvintele «La vedere» cuvinte ca acestea: «dar numai până la» sau «dar numai înainte de . . . . .», sau chiar fără cuvintele la vedere, ci «numai în cursul lunei . . . . .», ori «dela 1—15 ale lunei», deşi ultimile două formule au dat loc la controverse [4]).

---

[1]) **Vivante**, loc. cit.; **Bonelli**, 84; **Staub**, loc. cit.

[2]) Cambia cu asemenea scadenţă, se numeşte în Germania «*Sicht-Wechsel*»; iar în ce priveşte cuvintele prin care se indică în mod valabil. a se vedeà în **Staub**, art. 4, n. 23.

[3]) **Vivante**, 1077; **Bonelli**, 81; **Supino**, 38; **Sorani** § 38.

[4]) **Bonelli**, loc. cit.; **Vidari**, 6534; **Sorani** § 34,38. Contra: **Vivante**, 1071, care respinge şi socoteşte ca indetermanată o scadenţă arătată prin asemenea expresiuni, însă **Bonelli** arată că temerea savantului profesor de la Roma nu are temei, de oarece indicându-se că plata se va face de ex. dela 1—15 Noembrie 1917, aceasta înseamnează că debitorul trebue să fie

Scadența la un timp anume hotărît după vedere[1]). Cambiile cu scadența la vedere stânjenesc pe debitori, de oarece ei nu pot ști ziua când vor trebui să plătească; acest inconvenient este și mai simțit când suma de plătit este mare, de aceea pentru a înlătură aceste inconvèniente se obicinuește cambiile cu scadența la un timp anume hotărît după vedere. La asemenea cambii prezentarea cambiei servește ca un fel de avizare, dând răgaz debitorului să-și procure suma necesară.

Legea arată în mod explicativ că scadența la un timp anume hotărît după vedere poate fi la una sau mai multe zile, la una sau mai multe luni după vedere[2]).

Deși legea vorbește numai de zile și luni, nimic nu împedică ca scadența să fie socotită pe săptămâni sau chiar să se întrebuințeze anul, ca unitate de timp, deși acest din urmă caz nu se prea găsește în practică[3]).

Scadența la un timp anume hotărît după ziua emiterii[4]). Cambia poate aveà scadența determinată după mai multe zile, săptămâni, luni sau chiar ani dela dată, adică după ziua emisiunii. Și aci ca și la scadența la un timp anume hotărît după vedere, termenul se socotește conf. art. 307.

Legea ne spune că asemenea scadențe poate fi arătate prin cuvintele « . . . după ziua emiterii» sau «datei», însă

---

gata tot în acest period de 15 zile, iar creditorul va puteà să încaseze ori când va voì bine înțeles tot în acele 15 zile. De părerea lui **Vivante** este și doctrina dominantă în Germania, a se vedeà **Staub**. 4, n. 25; **Grünhut** § 17 notele 9 n. 10.

Curtea de casație din Roma, *Rivista del dir. comm.* 1904, pag. 485, cu o foarte interesantă notă a lui **Gustavo Bonelli**, a decis că o cambie cu scadența arătată numai prin «Decembrie 1908», fără să se indice ziua, este nulă, scadența fiind incertă; iar **Bonelli**, aprobând soluția dată de casația din Roma, spune că asemenea ipoteză nu trebue confundată cu indicarea scadenței la vedere, limitată însă înăuntru unui period de timp determinat.

[1]) Cambia cu această scadență se numește în Germania *Nachsichtwechsel*.

[2]) Și aici cuvintele «după vedere» pot fi înlocuite prin echivalenți, după cum am văzut la scadențele la vedere. Conf. **Supino**, 39; **Bonelli**. 82.

[3]) **Bonelli**, loc. cit.; **Supino**, 39; **Sorani** § 39; **Calamandrei**, p. 41. **Sorani** nu admite o scadență cu un termen mai lung de un an dela vedere.

[4]) Cambia se numește în Germania *Datowechsel*.

aceste cuvinte nefiind sacramentale, ele pot fi înlocuite prin altele echivalente, de ex: plătiți peste zece zile de azi» [1]).

S'a discutat dacă e valabil indicată scadența, când s'a arătat ca să se plătească după un anumit timp, fără să se specifice de când să se înceapă socoteala acelui termen, de ex: «Plătiți . . . după 4 luni». Credem că trebue să înțelegem că acel ce se obligă astfel are în vedere ziua în care își ia asemenea obligațiune, adică, după exemplul dat, termenul celor 4 luni va începe să se socotească după ziua emisiunii [2]).

Scadența la un anume bâlciu [3]). In textul italian se prevede numai «in fiera», adică «la bâlciu», și tot așà ereà în proectul codului de comerț român prezentat Camerei. Cuvintele «un anume» pe care le citim în articolul 271 al codului de comerț se datorește unui amendament propus de d-l *Take Ionescu*, și admis de ambele corpuri legiuitoare [4]).

Cambiile cu scadența la anume bâlciu este o rămășiță a timpurilor trecute, când bâlciurile jucau un rol foarte important în economia popoarelor. Ele ereau locul de întâlnire al comercianților, cum și locul în care ei își făceau plățile. Azi asemenea cambii au căzut aproape în desuetudine [5]).

Scadența la un bâlciu implică și loc de plată. Dacă însă avem în cambie numai scadența la un bâlciu, iar locul de plată e altul, cambia acea e nulă [6]).

Dacă pe lângă numele bâlciului se mai spune și o zi

---

[1]) **Bonelli**, 83; **Supino**, 40; **Sorani** § 41.

[2]) **Supino**, loc. cit.; **Vivante**, 1075; **Grünhut**, I, p. 365; **Lehmann**, § 97, p. 368. *Contra:* **Renand**, *Lehrbuch des allgemeinen deutsche Wechselrechts*, Giessen, 1868, p. 67.

[3]) In art. 4 al ordonanței cambiale germane, se arată că scadența poate fi la un bâlciu sau la un târg «*auf eine Messe oder einen Markt (Mess oder Marktwechsel)*. La noi și la Italieni, neprevăzându-se cambii cu scadența la un târg, nu o putem admite. *Conf.* **Supino**, 281; **Bonelli**, 85, din asemănarea ce există între târg și bâlciu trage concluzia că polița la un asemenea târg trebue admisă și asemănată cu cambiile la un anume bâlciu.

[4]) A se vedeà în **Eftimie Antonescu**, p. 89 și în *Desbaterile Camerei Deputaților*, No. 15 din 13 Decembrie 1886, p. 162.

[5]) **Vivante**, 1076; **Bonelli**, 85; **Supino**, 43.

[6]) **Vivante**, loc cit; **Supino**, 43; **Bonelli**, 85; **Grünhut**, § 42. nota 2; **Staub**, 4 n. 26.

fixă, adică ziua în care e bâlciul, atunci cambia numai e «la un anume bâlciu» ci la o zi fixă. Ex.: «Plătiţi . . . la . . . . . . , la bâlciu dela Râureni»[1]). Când însă ziua fixă arătată este alta şi nu coincide cu ziua bâlciului, asemenea scadenţă trebue socotită incertă[2]).

Art. 308 ne arată când trebue să se facă plata unei cambii cu scadenţa la un asemenea bâlciu.

Regulamentul uniform dela Haga, art. 32 a suprimat scadenţa la un bâlciu, a dat însă prin art. 6 din convenţiune dreptul ca prin derogare dela art. 32, fiecare stat contractant să admită cambii plătibile la un bâlciu depe teritoriul său, şi să fixeze scadenţa unor asemenea cambii. Aceste cambii vor fi recunoscute de celelalte State.

---

[1]) **Bonelli,** loc. cit. Sunt unii autori germani cari socotesc asemenea cambii nule ca având o scadenţă ambiguă: **Lehmann,** § 90, pag. 371; **Staub,** 4 n. 26. In realitate nu este nicio incerteţă, nicio nesiguranţă asupra scadenţei. Trăgătorul voeşte să se plătească cambia nu conform art. 308, ci în ziua arătată de el. A se vedeà **Vivante,** 1076.

[2]) **Bonelli,** loc cit.

Condiţiunile esenţiale ale cambiei

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 272. — Dacă în poliţă locul de plată nu se arată anume, poliţa se va plăti la locul arătat lângă numele său firma trasului. În biletul la ordin, locul emisiunii se socoteşte ca loc de plată şi în acelaş timp ca domiciliu al emitetului, dacă un alt loc de plată nu s'a arătat.

Codul comercial italian

Art. 253. — Se il luogo del pagamento non è specialimente designato vale per luogo di pagamento nelle cambiali tratte la residenze indicata accanto al nome del trattario. Nei pagherò o vaglia cambiario la residenza dell'emitente e il luogo del pagamento si reputano designati dal luogo dell'emissione.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 4 No. 8. indicarea locului, unde trebue să se facă plata; la cambie locul arătat la numele sau firma trasului, dacă nu s'a arătat un anume loc de plată, se socoteşte ca loc de plată şi în acelaş timp ca domiciliul trasului.

(A se vedeà întreg art. 4 supra, pag. 46).

Art. 97. La biletul la ordin, dacă nu s'a arătat un anume loc de plată, locul emisiunii se socoteşte ca loc de plată şi în acelaşi timp ca domiciliul emitentului.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 3 No. 7. Locul plăţii. La cambie locul arătat la numele sau firma trasului, dacă nu s'a arătat un anume loc de plată, se socoteşte ca loc de plată şi în acelaş timp ca domiciliul trasului. Dacă în cambie sunt mai multe locuri, cel dintâi trebue socotit loc de plată.

(A se vedeà întreg art. 3 supra, pag. 48).

Art. 111. La biletul la ordin, dacă nu s'a arătat un anume loc de plată, locul emisiunii se socoteşte ca loc de plată şi în acelaşi timp ca domiciliul emitentului.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 2, al. 3, şi 78 al. 3. *A se vedea la finele Volumului.*

Din textul articolului 272 rezultă neîndoios, că deşi legiuitorul în art. 270 a cerut ca o condiţiune esenţială arătarea în cambie a locului de plată, totuşi nu în totdeauna lipsa locului de plată atrage nulitatea cambiei. Acelaş lucru în legile austro-ungare şi regulamentul uniform dela Haga.

La cambia trată, dacă lângă numele său firma trasului este arătată o localitate, acea localitate se va considerà loc de plată, când bine înţeles, nu e arătat expres, că plata să se facă în altă parte.

La biletul la ordin, dacă nu este scris locul de plată, se va considerà locul emisiunii ca loc de plată şi în acelaş timp ca domiciliu al emitentului. Şi cum totdeauna trebue arătat locul emisiunii, biletul la ordin nu poate fi nul din cauza lipsei de arătare a locului de plată; poate fi însă nul un bilet la ordin din cauză că locul de plată arătat în înscris e inexistent sau are alte viţii.

La cambia trată, dacă nu este arătat locul de plată, şi nici nu e indicat vreun loc lângă numele sau firma trasului, în acest caz nu se mai presupune locul emisiunii ca loc de plată, ci pur şi simplu cambia e nulă.

Cum se vede, legea în art. 272 conţine prezumţiuni de locuri de plată, în lipsa unui loc de plată anume arătat în cambie.

Ce se întâmplă însă, dacă într'un bilet la ordin sub numele emitentului se află şi indicaţiunea domiciliului său

și un loc de plată nu e arătat? Se va mai socotì ca loc de plată locul emisiunii sau se va zice că locul plății va fi cel arătat sub numele emitentului, bine înțeles când aceste două locuri diferă unul de altul?

Această cestiune este controversată. *Bonelli* [1]) susține că, în asemenea caz, locul plății va fi cel arătat ca domiciliu al emitentului, căci legea hotărăște ca loc de plată, în lipsă de specială arătare, locul emisiunii, presupunând că polița se emite acolo unde emitentul domiciliază, ceeace într'adevăr, constitue regula generală. Dar se poate întâmplà ca debitorul să se găsească în trecere în localitatea unde emite cambia și în acest caz notează în cambie domiciliul său; ei bine, este mai rațional, zice *Bonelli*, ca plata, în asemenea ipoteză, să se facă acolo unde își are reședința, iar nu acolo unde debitorul din întâmplare a emis cambia.

Profesorul *Vivante*, pleacă dela premisa admisă și de *Bonelli* și anume, că prezumțiunile arătate în art. 272 sunt absolute și nu se pot combate, deoarece cambia este un titlu de credit, ce nu se poate completà cu alte probe [2]), deci prezumțiunea că la biletul la ordin locul de plată este acelaș cu locul de emisiune, nu poate fi doborâtă prin nici o altă probă decât, cum spune legea, prin indicarea în cambie a unui loc de plată.

Admițându-se că locul arătat lângă numele sau firma emitentulu iar indicà locul plății, atunci însemnează, după *Vivante*, că prezumțiunea absolută juris et de jure din art. 272 este distrusă prin o altă prezumțiune, aceea că emitentul — în lipsă de scrierea unui loc de plată — a voit să plătească acolo unde domiciliază, ceeace ar fi în contrazicere cu legea, care, la biletul la ordin, spre diferență de trată, a decis că locul plății să depindă de locul emisiunii, presupunând, în caz de nearătare, că amândouă coincid [3]).

---

[1]) *La cambiale*, n. 86, p. 176—177. A se vedeà și Casația, II, 1 Iunie 1915, *Jurisprudența română*, 1915, p. 564; *Curierul Judiciar*, 1915, p. 610.

[2]) **Vivante**, 1088; **Benelli**, loc. cit.; **Supino**, 45 și jurisprudența citată de **Vivante**.

[3]) In acelaș sens: **Grünhut**, par. 59 nota; **Staub**, 97, n. 3; **Thöl**, par. 163. *Contra:* **Lehmann**, p. 347; Casația, II, 1 Iunie 1915, *Jurisprudența* 1915, p. 564.

Soluţiunea dată de *Vivante* are avantagiul că simplifică măsurile de conservare ale acţiunii cambiale prin înlăturarea protestului la multe bilete la ordin, cari dacă s'ar urmà teoria lui *Bonelli*, ar fi cambii domiciliate. Intr'adevăr, admiţând că în lipsa arătării locului de plată, la biletele la ordin plata se va face la locul emisiunii, chiar când acesta diferă de locul însemnat lângă numele sau firma emitentului, în acest caz, cambia e plătibilă în aceaş loc în care a fost emisă; iar dacă plata s'ar face la o terţă persoană, biletul la ordin numai întruneşte condiţiunile prevăzute de art. 341, nefiind diversitate între locul emisiunii şi locul plăţii şi prin urmare nu este nevoie să se facă protest pentru conservarea acţiunii cambiale faţă de emitent[1]).

Prezumţiunile stabilite de art. 272 nu se aplică şi în ce priveşte citarea părţilor în instanţă. Legea nu a voit să deroage dela regulile de procedură, aşà că părţile se vor cità la domiciliul lor.

Iată în această privinţă cum s'a pronunţat Inalta Curte de Casaţie, la 1 Iunie 1915:

„Considerând că prin art. 272 din codul de comerţ, nu s'a „adus nici o derogare la această regulă de procedură, fiindcă „prin cuvintele „locul emisiunii se socoteşte ca loc de plată şi „în acelaş timp ca domiciliu al emitentului, dacă alt loc de plată „nu s'a arătat", legiuitorul comercial a înţeles să determine unde „se va plăti poliţa, referindu-se la funcţiunea comercială a poliţei, „iar nu la funcţiunea ei juridică, care se regulează tot după „normele dreptului comun.

„Considerând că din moment ce instanţele de fond, interpretând în mod suveran indicaţiunile cuprinse în cambii, stabilesc că arătarea adresei emitentei sub semnătura sa, şi în „apropiere de semnătură, sub cuvintele „către mine însumi", trebue a fi privită ca expunând numai un loc de plată, iar nu un „domiciliu în general, deci şi pentru citaţiuni, apoi nu se poate

---

[1]) **Vivante** dă următorul exemplu de bilet la ordin, care, după cele arătate, nu trebue socotit ca domiciliat:

„Roma 21 aprilie 1907.

Voi plătiţi pentru această cambie la sfârşitul lunei Iulie lei una mie prin banca Italiei.

(s) *Cesare B. din Veneţia.*"

„imputa acestor instanțe că ar fi comis vreo violare de lege sau „că ar fi săvârșit vreo omisiune sau eroare de fapte.

„Că dealtă parte, odată ce instanțele de fond au constatat „că în polițele în chestiune se arată locul plății, dispozițiunile „art. 272 cod. com. nu-și mai aveau aplicațiunea în specie; de „altmintrelea, art. 272 cod. com. prevăzând că, dacă într'un bilet „la ordin nu se arată locul de plată, locul emisiunii se socotește „ca loc de plată și în acelaș timp ca domiciliu al emitentului, „prin aceasta legiuitorul a voit să determine numai unde se va „achità polița și să fixeze totdeodată domiciliul de jurisdicție, „în concordanță cu art. 889 c. com. cu îndatorirea însă pentru „reclamant de a cità pe debitor la domiciliul său real, spre a-l „feri de surprinderile și de căderile ce ar fi putut rezultà în „sistemul susținut de recurent...[1]).

Dar dacă în biletul la ordin s'a arătat expres un loc de plată se mai socotește locul de emisiune ca loc de domiciliu al emitentului?

Această cestiune este importantă pentru a se ști dacă suntem în fața unei cambii în care domiciliul emitentului este într'o localitate și plata se face într'alta. Opiniunea dominantă în această privință este că pentru a decide dacă o cambie este sau nu domiciliată, nu trebue cercetat domiciliul real al emitentului, de oarece cambiaricește domiciliul emitentului, când nu e indicat în cambie se socotește că coincide cu locul de emisiune, indiferent de faptul că în cambie s'a trecut un anumit loc de plată[2]).

Doctrina germană merge mai departe. Autorii germani și austriaci susțin că locul emisiunii trebue reținut ca domiciliul emitentului în toate cazurile, fie că în cambie se

---

[1]) *Jurisprudența*, 1915, p. 564.

[2]) **Vivante**, 1088 nota 73; **Bonelli**, 86, nota 9; **Grünhut**, I p, 430; **Lehmann**, p. 397; **Bernstein**, p. 407; **Rehbein**, art. 96—100 n. 9.

In acelaș sens: *Casația Torino*, 31 Decembrie 1899, *Monitore*, 1890, p. 494; Aceeași, 31 Decembrie 1898, *Monitore*, 1895, p. 207; *Casația Napoli*, 19 Mai 1892, *Giurisprudenza italiană*, 1892, p. 940.

Curtea de apel din Bologna, la 2 Iunie 1905, *Rivista del diritto commerciale*, 1905, II, p. 370 a decis că „art. 253 c. com. (272 rom.) — după care reședința emitentului și locul plății se socotesc arătate de locul emisiunii — nu se aplică când locul plății este indicat în cambie"; iar **Bolaffio**, adnotând această deciziune, o aprobă socotind că a decide altfel „nu însemnează a interpretà legea, ci a substitui voinței legiuitorului, o idee preconcepută".

arată un anume loc de plată, fie chiar dacă lângă numele emitentului se indică adresa lui [1]).

Grünhut (p. 430) susţine că chiar dacă este indicată adresa emitentului, domiciliul acestuia — din punct de vedere al dreptului cambial (în special spre a se determină dacă avem o cambie domiciliată, unde este neapărat ca domiciliul emitentului să difere de localitatea plăţii) se determină de locul emisiunii, căci altminteri art. 4 austriac ar fi trebuit să aibă cu totul o altfel de redactare, şi anume: La biletul la ordin, dacă nu s'a arătat un anume loc de plată, locul emisiunii se socoteşte ca loc de plată, iar dacă nu s'a arătat domiciliul emitentului locul emisiunii se socoteşte, şi ca domiciliul acestuia.

In regulamentul uniform dela Haga, prin art. 2 ultimul aliniat s'a admis că o cambie neindicând locul emisiunii, se consideră subscrisă în locul arătat lângă numele trăgătorului, iar prin ultimul aliniat al art. 78 se stabileşte acelaş principiu şi pentru biletele la ordin.

---

[1]) Grünhut, p. 430.

Condiţiunile esenţiale ale cambiei

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 273. — Lipsa arătării numelui persoanei sau firmei primitorului la facerea cambiei, precum şi lipsa vreuneia din condiţiunile esenţiale arătate în articolele de mai sus, exclude calitatea şi efectele speciale ale cambiei, cu rezerva efectelor ordinare ale obligaţiunii, după natura sa comercială sau civilă.

Promisiunea de dobânzi cuprinsă în cambie sau renunţarea la prescripţie se socoteşte ca nescrisă.

Codul comercial italian

Art. 254. — La mancanza di alcuno dei reiquisiti essenziali stabiliti negli articoli precedenti esclude la qualità e gli effetti speciali della cambiale, salvi gli effetti ordinarii dell'obligazione, secondo la sua natura civile o commerciale.

La promessa d'interessii contenuta in una cambiale si considera come non scritta.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 7. Dintr'un înscriş, căruia îi lipseşte una din cerinţele esenţiale ale unei cambii (art. 4.), sau în care se cuprinde o stipulaţiune de dobânzi, nu decurge nicio obligaţiune cambială. Chiar şi declarările (gir, accept. a val) scrise pe un asemenea act nu au putere cambială,

Ordonanţa ministerială din 6 Octombrie 1853, cu putere de lege:

«Excepţiunea că la epoca, în care fu scrisă pe poliţă acceptarea ori altă declarare obligatorie (gir, aval) lipsă iscălitura

trăgătorului, ori vreuna din celelalte condițiuni esențiale cerute de art. 4, și că numai târziu a fost completată, nu va putea niciodată să fie opusă contra aceluia care a luat parte la succesiva completare, dar sub condiție de a se proba că de înscrisul necomplet s'a făcut uz în mod ilegitim printr'o completare arbitrară sau contrarie convențiunii intervenite» [1]).

Legea ungară (Transilvania)

Art. 6. — Dintr'un înscris căruia îi lipsește una din cerințele eșențiale ale unei cambii (art. 3), nu decurge nicio obligațiune cambială.

Declarațiunile scrise pe un asemenea act nu au putere cambială. Acelaș lucru când s'a sters cu intențiune din cambie una din cerințele esențiale. Stersătura se socotește, până la proba contrarie, ca făcută cu intențiune.

Art. 93. Debitorul cambial nu poate opune unui terțiu de bună credință excepțiunea că lipsea una din condițiunile esențiale ale cambiei, atunci când a scris acceptarea sau o altă semnătură; el nu poate opune asemenea excepțiune nici contra altora, decât dacă dovedește că completarea posterioară s'a făcut în contra celor convenite.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 2. *A se vedea la finele volumului.*

Interpretând art. 278, unul din textele cele mai importante ale cambiei, vom grupa cestiunile de examinat în două capitole: în primul capitol vom cercetà efectul lipsei unuia din condițiunile esențiale, lipsă ce există la prezentarea cambiei în instanță; în al doilea capitol ne vom ocupà de mult discutata cestiune a cambiei în alb.

In ce privește ultimul aliniat al art. 273, trimitem la cele spuse referitor la clauzele ce se socotesc nescrise, art. 272, p. 118.

Efectul lipsei condițiunilor esențiale

Art. 273 este categoric: o cambie, căreia îi lipsește una din mențiunile esențiale arătate în art. 270-272, este nulă, însă poate servì ca înscris doveditor al unei obligațiuni

---

[1]) Citată în *Adler. Der Umlauf des Blankettwechsels*, în *Zeitschrift für Handelsrecht*, 1907, p. 112, cum și în colecția de legi *Adler, Handels und Wechselrecht*, Viena, 1909. p. 311.

civile sau comerciale, după cum va fi cazul (art. 273). Ca să servească însă drept înscris civil sau comercial, trebue să conțină o obligațiune conform regulilor generale în materie de obligațiuni.

Dar dacă posesorul unui titlu nul din punct de vedere cambial, poate să se servească de el în acțiunea civilă sau comercială, ce ar intentà în contra debitorului; cu toate acestea, partea, care a intentat acțiunea cambială, nu poate să schimbe în apel cauza acestei acțiuni, transformând-o într'o acțiune ordinară comercială, de oarece ar lipsì pe adversar de beneficiul celor două grade de jurisdicțiune, violând astfel art. 327 pr. civ.[1]).

Nulitatea de care este isbită o cambie, căreia îi lipsește una din condițiunile esențiale, este o nulitate absolută, pe care o poate invocà, orice parte interesată[2]) și chiar judecătorul din oficiu, de oarece el nu poate aplicà normele cambiale unui înscris căruia legea îi ridică orice valoare cambială[3]).

Această nulitate se poate invocà față de orice posesor al cambiei[4]).

Timbrul este o condițiune esențială în sensul art. 273?

---

[1]) *Curtea de Apel București*, I, 3 Noembrie 1911. *Curierul judiciar* 1912. p. 80; *Casația III*. 12 Noembrie 1912. *Jurisprudența*, 1912, n. 78. pag. 56. *Dreptul*, 1912, p. 122, *Curierul judiciar*, 1913, p. 115.

[2]) *Casația III*, 11 Ianuarie 1895, *Curierul judiciar*, 1895, p. 75.

[3]) **Vivante**, 1101; **Vidari**, 6791; **Ef. Antonescu**, p. 105, n. 9.

[4]) In această privință s'a decis că «după art. 277 din codul com. girantul contractând obligațiunea de a garantà plata cambiei la scadență, este învederat că dacă beneficiarul girează o cambie care nu cuprinde toate mențiunile esențiale, terțul purtător nu este îndreptățit să ceară dela girant să execute la scadență, ca girant, o obligațiune cambială isbită de nulitate inițială, căci această nulitate fiind intemeiată pe un vițiu aparent și inerent însuș titlului, iar nu pe o lipsă de capacitate a părților, giratarul a putut să o constate cu înlesnire prin simpla privire a titlului cambial în momentul transmisiunii lui, și primind titlul în astfel de condițiuni, a acceptat conștient toate consecințele decurgând din vițiul ce conținea și prin urmare nu poate invocà buna sa credință». *Curtea de Apel București*, I, 3 Noembrie 1911, *Curierul judiciar*, 1912, p. 80; **Ef. Antonescu**, p. 115; iar *Curtea de Casație* confirmând a hotărât că «recurenta firmă dobândind prin gir un înscris, căruia îi lipsește caracterul de cambie, nu poate avea beneficiul acțiunii cambiale». *Casația*, *III*, 12 Noembrie 1912, *Dreptul*, 1912, p. 122; **Ef. Antonescu**, p. 116.

In Italia se discută dacă o cambie netimbrată sau insuficient timbrată este nulă. Discuţiunea provine din cauza art. 45 din legea timbrului italian din 4 Iulie 1897 şi care nu e decât reproducerea art. 42 din legea din 1874. In zisul articol italian se prevede că o cambie neconformă legii timbrului nu produce efecte cambiale [1]).

La noi faţă de textul articolului 273, care se ocupă numai de condiţiunile arătate în art. 270-272, cum şi faţă de art. 30, 32 şi 84 din legea timbrului, socotim că nu poate fi vreo discuţiune serioasă şi vom decide că poliţa netimbrată sau insuficient timbrată e valabilă, însă se va plătì amenda arătată în articolele menţionate, adică o amendă compusă din cifra înzecită a valorii timbrului legal, sau a diferenţei ce ar existà între timbrul uzat şi cel legal, plus o amendă specială de 50 lei (art. 84) [2]).

---

[1]) A se vedeà discuţiunea în **Supino**, n. 56 şi următorii.

[2]) S'a decis că fiind o contrazicere între art. 29 şi 87 legea timbrului, trebue aplicat cel din urmă articol, şi în consecinţă amenda de 50 lei trebue să se plătească de emitenţi, iar nu de beneficiar. Trib. Brăila, 19 Iulie 1907, *Dreptul*, 1908, p. 174.

Fără a observa deosebirea de legislaţie fiscală între România şi Italia, *Judecătoria Cuşmiru-Mehedinţi* a hotărât că o cambie netimbrată este nulă, pentru lipsă de forme esenţiale. *Curierul Judiciar*, 1913, p. 308.

A se vedeà în sensul vederilor noastre, **J. Grgioriu**, *Curierul Judiciar* 1913. p. 387.

Cambia în alb

A. Drept comparat. — Principii generale.

Ce este polița în alb? In timpurile noastre scriitorii de drept comercial au căutat a aprofundà acest institut, a-i cercetà și găsì natura juridică. Dar în mare parte negăsind sprijin în legislațiune, cercetările lor nu au reușit a lămurì cu desăvârșire care este fundamentul juridic al poliței în alb. Iar această nesiguranță — care are o deosebită importanță din punct de vedere practic — se oglindește în însăș definițiunea ce trebuie să se dea. In această privință s'ar puteà distinge: doctrina germană și doctrina italiană. După autorii germani, în polița în alb s'ar definì: un document, care nu are îndeplinite condițiunile prescrise de lege ca indispensabile pentru o poliță, dar pe care cineva îl iscălește cu *intențiunea*, ca acel document mai târziu să fie completat și deci transformat într'o cambie, transformare, care va puteà fi făcută de primul ori de un succesiv posesor [1]).

După cei mai de frunte scriitori italieni, cambia în alb ar fi: «un document ce nu are încă toate cerințele esențiale ale unei cambii, dar care, purtând timbrul [2]) și o

[1]) In acest sens: **Thöl**, *Wechselrecht*, par. 34; **Lehmann** *Lehrbuch des d. Wechselrecht*, Stuttgart, 1886, par. 108; **Grünhut**, *Wechselrecht in Systematisches Handbuch der d. Rechtwissenschaft*, sub direcțiunea lui **Binding**, vol. I., p. 446; **Staub**, *Kommentar* la ordonanța asupra cambiei, ed. 6-a, art. 7.

[2]) In Italia după o lege financiară din 1908 se cere ca condițiune indispensabilă *chiar* pentru cambia în alb hârtia cu timbru.

iscălitură, dată în formă cambială, este apt de a devenì cambie»[1]).

Cum uşor reese, diferenţa dintre aceste 2 definiţiuni este în modul cum se priveşte intenţiunea celui ce iscăleşte un asemenea document: după doctrina germană este indispensabilă voinţa subscriitorului ca acel document să devie cambie; această voinţă nu e cerută după autorii italieni, e destul ca iscălitura să fie dată în formă cambială. Asupra consecinţelor ce decurg în aceste două teorii vom revenì; deocamdată noi vom definì cambia în alb: Acel document, ce purtând o iscălitură dată în formă cambială, dar fără a aveà toate condiţiile considerate de lege ca esenţiale pentru o poliţă, este totuşi apt a devenì cambie conform intenţiunii manifestate a celui ce a iscălit şi, în lipsă de o asemenea intenţiune *expres* manifestată, conform unei intenţiuni *presupuse* şi care rezultă din forma ce o are hârtia cât şi iscălitura.

Dar mai înainte de a face un examen în amănunte, trebuie să vedem dacă un asemenea document, adică poliţa în alb, este valabil. Când se afirmă că poliţa în alb este validă, înţelegem că odată completată, ea are toate consecinţele şi toată forţa poliţei prevăzută şi reglementată de codul de comerţ.

Pentru a puteà rezolvà sub codul nostru, chestiunea validităţii cambiei în alb, metodul cel mai nimerit e de a studià această problemă pe terenul dreptului comparat şi în special în legătură cu dreptul german şi italian, cari pe lângă că sunt cele mai evolute, dar serviră şi de model legislaţiei noastre comerciale.

Legislaţiunile, cari fac menţiune de poliţa în alb şi o recunosc în mod explicit nu sunt prea numeroase.

In legea asupra cambiei în Anglia, [Bill of exchange act (1882)] secţiunea 20, este scris:

«Când se dă o simplă iscălitură pe o hârtie albă timbrată pentru ca să fie transformată în poliţă, ea conferă

---

[1]) **Vivante**, *Trattato*, ediţiunea III, vol. III, n. 1111. La această definiţiune aderă şi **G. Bonnelli**. *Sulla cambialle in bianco*, în *Rivista di diritto commerciale*, 1909, I. p. 356; **Brunetti** în importanta sa lucrare *Cambiale in bianco*. ediţiunea Vallardi, Milano, 1908, adoptă definiţiunea germană.

până la proba contrarie dreptul de a completà poliţa pentru orice sumă permisă de timbru, putându-se servì de acea iscălitură ca şi cum ar fi fost iscălitura trăgătorului, acceptantelui sau girantelui; şi de asemenea dacă într'o cambie lipseşte vre-o indicaţiune formală, cel ce o are în posesiune este îndreptăţit, până la proba contrarie (prima facies), de a completà omisiunea în modul ce crede de cuviinţă. Dar pentru ca un document astfel completat să poată aveà efect juridic faţă de persoanele, ce luară parte mai înainte de completare, e necesar ca completarea să fie făcută într'un timp cuvenit şi în plină armonie cu puterile acordate... Insă în mânile celor de al treilea posesori, care o primesc cu toate condiţiunile cerute de lege, documentul astfel completat e valabil şi cu totul eficace, presupunându-se întotdeauna completat în timp cuvenit şi în plină armonie cu puterile acordate».

De asemenea legea americană asupra titlurilor negoţiabile (negotiable instruments law), paragraful 33:

«Dacă titlul nu are vre-o condiţiune esenţială, persoana, care îl are în posesiune, e indrituită până la proba contrarie (prima facies) de a-l completà, umplând părţile lăsate în alb. Iar iscălitura dată pe o hârtie în alb de o persoană care iscăleşte cu scopul ca hârtia să fie transformată în titlu negoţiabil, transmite prima facies facultatea de a completà pentru ori şi ce sumă. Dar pentru ca un atare titlu după completare să poată aveà forţă faţă de persoanele, ce luară parte mai înainte de completare, el (titlul) trebuie să fie completat în plină armonie cu puterile date şi în timp cuvenit. In mâinile însă ale posesorului legitim, care dobândì titlul dejà completat, el e valabil şi cu totul eficace, ca şi cum ar fi fost completat în armonie cu puterile date şi în marginile unui timp cuvenit» [1].

In legea ungurească avem art. 93, reprodus mai sus. In ce priveşte Austria, orice îndoială este esclusă în urma ordonanţei ministeriale din 1854 pe care am reprodus-o la început.

In legislaţiunile citate niciun dubiu relativ la validitatea poliţei în alb; este legea care o recunoaşte. In legislaţiunea

[1]) Detalii asupra legei engleze şi americane în **Crawfort**, *The negotiable instruments law*, 2-a ediţiune, New-York, 1902.

germană şi italiană chestiunea validităţii cambiei în alb nu e rezolvată de niciun text de lege.

In Germania în Ordonanţa asupra cambiei, după ce sunt enumerate condiţiunile esenţiale pentru o cambie (art. 4), în art. 7 se găseşte sancţiunea acelor dispoziţiuni:

«Dintr'un înscris, căruia îi lipseşte una din cerinţele esenţiale pentru o cambie, nu decurge nici-o obligaţie cambială (keine wechselmässige Verbindlichkeit). Chiar şi declarările (gir, accept, aval) puse pe un asemenea înscris nu au putere cambială (keine Wechselkraft). Obligaţia de dobândă conţinută într'o cambie este socotită ca şi nescrisă».

In codul comercial italian avem art. 254:

«Lipsa vreuneia din condiţiunile esenţiale stabilite în articolele precedente esclude calitatea şi efectele speciale ale cambiei, cu rezerva efectelor ordinare obligaţiunei, după natura sa civilă sau comercială.

Promisiunea de dobânzi cuprinsă în cambie se socoteşte ca nescrisă».

In amândouă aceste articole—german şi italian—se declară fără valoare cambială documentul ce nu conţine toate condiţiunile esenţiale cambiei. Doctrina şi jurisprudenţa din ambele Ţări interpretează în acelaş fel, deşi redactarea diferă întrucâtva. Articolul german are 2 părţi: prima parte se referă la obligaţia cambială fundamentală (Grundwechsel), cea de a doua la restul obligaţiunilor (Skripturakte). Nevalabilitatea celor dintâiu atrage nevalabilitatea — bine înţeles cambială — a celor din urmă [1]).

Ar păreà că faţa de asemenea sancţiuni, susţinerea validităţii cambiei emise în alb este cu neputinţă. Cu toate astea doctrina şi jurisprudenţa germană şi italiană recunosc eficacitatea poliţei în alb [2]).

---

[1]) In articolul german nu se declară documentul (care din lipsa condiţiunilor esenţiale nu are forţă de cambie) valabil ca obligaţiune ordinară, civilă ori comercială. De aceea **Kuntze** socoteşte că un asemenea document nu are nicio valoare. Dar e o opiniune respinsă de toţi. A se vedeà în *Edeman's Handbuch*, vol. IV.

[2]) *Doctrina* în Germania: **Thöl**, *Wechselrecht*, vol. II, par. 34 (ed. 4-a); **Volgt**, în *Busch's Archiv*, vol. 40, p. 69 şi urm; **Lehmann**, *Lehrbuch des d Wechselrecht*, par. 108; **Grünhut**, *Wechselrecht*, par. 64; **Gaupp-Wagener**, *Blankowechsel und Blankoakzept im deutschen Wechselrecht*, Berlin 1898;

Rar câte un cercetător al chestiunilor de drept comercial mai încearcă — infructuos de altfel — a susține în baza articolelor citate nevaliditatea cambiei în alb.

Intr'o notă la sentința Curții de Casație din Roma, din 9 Martie 1908, care sentință între altele zicea: «Codicele de comerț netratând despre cambia în alb, doctrina și jurisprudența admit cu toate astea ca legitim uzul ei», profesorul *Ercole Vidari* revine și persistă — «chiar de ar trebui să rămâie singur» — în a susține nevaliditatea poliței în alb [1]). Care sunt argumentele ce domnia sa le aduce? Contra sentinței Curții de Casație ar stà art. 25 c. com. it. (art. 270 rom.), în virtutea căruia un titlu ca să fie cambie și deci să aibă efectele cambiei, trebue să aibă îndeplinite toate condițiunile esențiale dictate de lege. Un document, ce nu are unul din acele elemente va puteà aveà efectele oricărei alte obligațiuni civile sau comerciale, după cum iarăș legea decide în art. 254 c. com. it. (art. 273 rom.), dar în niciun caz acel document nu va aveà tăria unei polițe. In rezumat polița în alb e în absolută contrazicere cu art. 251 și 254 c. com. it. (art. 270 și 273 rom.). Insă adaugă prof. Vidari: „In contra acestei opiniuni se opun considerațiuni de ordin practic și legislativ».

Contra obiecțiunii că polița în alb este creată și trăiește în practica comercială, că ea este indispensabilă comerțului, domnul *Vidari* răspunde că dispozițiunile codului de comerț, în ce privește condițiile esențiale ale cambiei, sunt imperative, la care uzul nu poate derogà. Dar să ascultăm însăș vorbele jurisconsultului italian: «Că practica comerțului are nevoie

---

Rosendorf, *Das Wechselblankett;* **Bernstein.** *Wechselordnung;* **Staub,** *Kommentar,* art. 7; **Rehbein,** *Allgemeine d. Wechselordnung,* 7-a ed., art. 7, n. 3.

Doctrina în Italia: **Vivante,** t. III, și 1110 și urm.; **Bolchini,** *La cambiale in bianco,* face parte din studiile oferite profesorului Scialoja. voi. II, p. 782 și urm.; **Brunetti,** *Cambiale in bianco,* Milano 1908 și în *Riv. di dir. com.* 1906, I, p. 221; **Sraffa.** *Riv. di dir. com,* 1908, I, 201; **Bonelli,** n aceeaș revistă, 1909, I, 353.

Jurisprudența. In Germania este unanimă în a recunoaște validitatea. Așà deciziile înaltei curți de comerț *(Entscheidungen des Bundes-Oberhandelsgerichts)* vol. VI, 49; XVII, 212; VI, 10; XIV, 24; XXI, 106. cât și cele citate în **Staub, Rehbein, Grünhnt.**

In Italia e acelaș lucru. Citate în Tratatul lui **Vivante.**

[1]) *Riv. di dir. com.* 1908, II, 497 și urm.

și de cambiile în alb, putem admite: și nu noi am aveà ceva de obiectat dacă legea ar recunoaște chiar validitatea a astfel de cambii, dat fiindcă aceeaș lege recunoaște girarea în alb a cambiilor și a altor titluri la ordin, dat fiindcă polița în alb e recunoscută de alte legi[1]. Dar în starea actuală a legislațiunii, noi afirmăm încăodată cu cea mai profundă și de neschimbat convingere că polițele emise în alb nu sunt conform legii, și deci nici capabile de efectele cambiei».

Argumentarea făcută de prof. Vidari nu ne convinge. D-sa pleacă dela ideea că art. 251 și 254 c. com. it. au un caracter imperativ și deci uzul nu poate derogà: «La ce ar servì, atunci, legea scrisă, dacă uzul ar puteà derogà; și cu atât mai mult cu cât legea ar aveà caracter imperativ, ca în cazul nostru. Numai atunci când legea are caracter declarativ, explicativ, supletiv uzul i se poate substituì; în celelalte cazuri, nu». Dar raționându-se astfel nu se observă că recunoscându-se validitatea cambiei în alb nu se deroagă la dispozițiile imperative prescrise de lege. (Deocamdată, după cum am mai spus, ne limităm la examinarea legislațiunii germane și italiene, pentru ca mai târziu să tragem concluziuni pentru a noastră). Și în adevăr nu se deroagă. Ce spune art. 7 al ordonanței germane cum și art. 254 c. com. italian? Că documentul ce nu are unul din elementele cerute de lege pentru o cambie, acel document nu poate fi socotit cambie. Ori noi am văzut încă dela început că cei ce susțin validitatea cambiei în alb, înțeleg prin aceasta că atât timp cât cambia în alb nu este completată, ea în conformitate cu dispozițiunile legislative nu valorează cambie; valorează cambie numai prin completare, deci numai prin observarea acelor dispozițiuni. Și această idee este proclamată de însăș Curtea de casație din Roma:

«Pedealtă parte, din aceasta (că polița în alb e validă) nu rezultă că și uzul unei cambii în alb, cât timp aceasta rămâne atare, poate produce aceleași efecte juridice ale unei adevărate și proprii cambii, adică a acelei cambii prevăzută cu toate cerințele voite de lege».

Unanimitatea scriitorilor — bineînțeles exceptându-se *Vidari* — este concordă în a declarà acest lucru; discuția începe

---

[1]) Face aluzie la legea financiară din 1908, de care am vorbit.

când trebuie a se preciză ce anume este cambia în alb în timpul cât e necompletată, cât şi de când cambia completată are forţa de cambie; discuţii ce neapărat presupun recunoaşterea poliţei în alb.

Pentru validitatea cambiei în alb mai stau şi alte consideraţiuni. In ambele legislaţiuni, ce examinăm (germană şi italiană) nu se prescrie nici ca întreaga cambie să fie scrisă de trăgător, (e destul să fie iscălită de el) — nici în ce ordine trebuiesc scrise condiţiile esenţiale. Nu e scris nicăeri, că iscălitura trăgătorului nu poate aveà loc decât când toate celelalte cerinţe au fost îndeplinite. Şi necerând legea acest lucru, diferitele condiţii esenţiale pot fi scrise succesiv, iar în momentul când toate vor fi reunite, va existà poliţa. Aşà, *Beseler* (Deutsches Privatrecht, par. 246): cambia în alb este valabilă „denn es giebt keine Vorschrift darüber, in welcher Reihenfolge die einzelnen Bestandtheile des Wechsels geschrieben werden sollen".

Principalul argument al doctrinei germane este că art. 7 al ordonanţei asupra cambiei reglementează, adică are în vedere numai cambia propriu zisă, nu şi pe cea în alb: ceeace însemnează că art. 7 se referă la cambia necompletă, nu se referă însă la cea necompletă la emitere, dar destinată a fi completată. In alte cuvinte trebuie să se deosibească: A cambia completă şi B. cambia necompletă. A, fiind conformă cu dispoziţiunile legii, încă din momentul emiterii are toate efectele cambiare. B, nu are aceste efecte dar se deosibeşte în: *a)* cambie propriu zis necompletă, adică pe care trăgătorul o emite fără a o prevede cu toate condiţiunile esenţiale şi în acelaş timp fără a aveà intenţiunea ca în viitor să fie completată; *b)* cambie ce la emiterea ei este necompletă, dar pe care emitentul o destinează la o succesivă completare; aceasta din urmă este cambia în alb, iar ea nu intră în prevederile art. 7 ord. germană [1]). Aceeaş idee se mai poate prezentà şi sub altă formă: legiuitorul a

---

[1]) Conform, doctrina de mai sus; **Staub** zice vorbind de art. 4 şi de sancţiunea sa din art. 7: «Sie treffen lediglch den Wechsel, der unfertig, aber zur Vervollständigung nicht bestimmt ist». In acelaş sens jurisprudenţa: *Entsch.* des *Reichsgerichts in Zivilsachen*, Leipzig, vol. XXXII, 70; *Inalta Curte comercială* (R. O. H. G). vol. VI. 49; XVII, 312.

reglementat cazul când cel ce subscrie, iscăleşte un document ce nu are toate condiţiunile esenţiale cambiei, dar pe care document îl negoţiază ca şi pe o cambie completă, însă legiuitorul nu a prevăzut cazul când subscriitorul acelui document încheie o convenţiune, în virtutea căreia posesorul este îndreptăţit a-l completà. In cazul *a)* o succesivă completare este un fals; completarea cambiei *b)* este exercitarea unui drept.

Un argument decisiv stă în favoarea cambiei în alb: soarta cambiei complete (în plin) depinde de soarta cambiei în alb. Să ne închipuim că s'ar decide nevaliditatea celei din urmă, consecinţa ar fi că poliţa emisă în alb dar completată, fiind contrară legii, subscriitorul ar puteà opune chiar faţă de terţii de bună credinţă faptul că el nu a iscălit o poliţă aşà cum legea o cere. De aci, valoarea unei cambii completate ar fi întotdeauna egală cu a oricărei obligaţiuni comune. Ori, o asemenea deciziune ar însemnà nu numai distrugerea cambiei în alb, dar şi distrugerea cambiei emise în prevederile legii, a cambiei în plin. Şi iată cum: cambia prin esenţa ei este un titlu circulabil, ea are, cum se spune în doctrină, *incorporată o obligaţiune*; această obligaţiune de cele mai multe ori nu rămâne numai în patrimoniul celor ce i-au dat naştere, ci trece din mână în mână, din patrimoniu în patrimoniu, iar de cele mai multe ori trăgătorul şi diferiţii posesori nici nu se cunosc; în marea majoritate a cazurilor este imposibil a cunoaşte raporturile ce existau între trăgător şi primitor în momentul emiterii, şi deci în baza cărora trăgătorul s'a obligat în mod cambiar. Cambia circulă cu atâta uşurinţă, de oarece ea se aseamănă cu lucrurile mobile, conţinând *un credit materializat*, ce se întinde atâta cât este scris în titlu iar în afară de titlu pentru cei de al 3-lea raporturile dintre trăgător şi beneficiari sunt indiferente [1]). Excepţiunile rezultând din atari raporturi nu sunt oponibile terţilor de bună credinţă. Avem ceeace se numeşte «*inoponibilitatea*

[1]) Relativ la desfăşurarea ideei de „credit materializat“. „credit incorporat“, a se consultà mai ales **Brunner**, *Les titres au porteur français*, în *Nouvelle Revue historique de droit fr. et etranger*, t. X, p. 11 şi urm.; **Schupfer**, *singrafe e chirografi*, în *Rivista italiana* per le scienze giuridiche; **Salvioli**, *I titoli al portatore nella storia del diritto italiano*, Bologna, 1883.

excepțiunilor», fără de care nu e posibilă circularea titlurilor de credit. Inoponibilitatea excepțiunilor înfluențează întru atâta circularea titlurilor de credit întrucât inspiră persoanelor, străine de raporturile ce cauzară emiterea titlului, cea mai mare siguranță în cele menționate în el (titlu). Dar dacă polița în alb nu ar fi valabilă, ar mai existà acea siguranță, ar mai fi posibilă o întinsă circulație a cambiei complete ? Nu, căci am văzut că în acest caz debitorul ar puteà exceptà chiar față de cel de bună credință, că polița a fost emisă necompletă. Ar decurge din această excepție, că nimeni nu ar mai fi în siguranță cu o cambie; ar decurge că o negoțiare a cambiei ar devenì în fapt ca și imposibilă, de oarece posesorul ar fi expus ca, atunci când ar cere executarea obligațiunii conținute în poliță, să audă că acea poliță a fost emisă în alb, iar această excepție nefiind o excepție, ce decurge din raporturile personale ale debitorului cu primul beneficiar, ci din forma cambiei, conform art. 349, c. com., ar puteà fi opusă terțului de bună credință.

Un exemplu practic va lămurì mai bine: A subscrie o cambie în alb și o dă lui B; B o completează și o girează unui altuia. După mai multe giruri cambia vine în posesia lui C, care nu știe că acea cambie a fost emisă în alb. Dacă se zice: polița în alb nu e validă, urmează ca A (subscriitorul) poate invocà contra lui C, faptul că obligația nu are valoarea cambiaiă, neavând ea la emitere toate condițiunile cerute de lege ca esențiale. Insă știind C în viitor că, deși de bună credință, o cambie poate fi nesocotită de subscriitor, dacă ea a fost emisă în alb, nu va mai aveà încredere în asemenea titluri. Și când zicem C, înțelegem întreg publicul. Iată cum de validitatea cambiei în alb depinde soarta cambiei complete.

A fost un timp când chiar în Germania s'a părut că polița în alb ar fi contrară ideii, ce a călăuzit pe legiuitor de a interzice cambia la purtător [1]). Pentru a se combate această obiecțiune nu întotdeauna s'a căutat a se face o

---

[1]) **Voigt**, monografia citată; **Grünhut**, *op. cit.*, p. 90, socotește valabilă cambia cu clauza: „D-lui X și purtătorului" ca fiind această clauză echivalentă cu cele „la ordin".

cercetare asupra naturii titlurilor la purtător şi a cambiei în alb, ca din confruntarea naturii lor să se deducă diferenţa şi deci să se poată conchide că poliţa în alb nefiind un titlu la purtător, nu este în contrazicere cu intenţiunea legiuitorului. In găsirea unei diferenţe între titlu la purtător şi cambia în alb s'a zis că cea din urmă nu poate circula prin simplă tradiţiune, ci numai prin girare. Un exemplu găsim într'o sentinţă a Curţii de Casaţie din Torino, din 25 Noemvrie 1904 [1]): «Cambia în alb nu poate fi considerată ca un titlu la purtător, ea continuă a fi un titlu la ordin; deci este exclusă faţă de terţi valabilitatea unei transmisiuni brevi manu, adică fără a se întrebuinţă un adevărat şi propriu gir».

Această diferenţă în realitate nu există, căci azi e idee unanim admisă, că poliţa în alb poate circulà în două feluri: prin gir şi prin tradiţiune «*brevi manu*», lucru de altfel recunoscut de însăş Curtea de Casaţie din Torino în sentinţa din 3 Aprilie 1905 [2]).

Dela constatarea că poliţa în alb poate circulà *brevi manu* până la afirmare că prin aceasta ea devine un titlu la purtător este o prăpastie peste care un om de legi nu poate trece. Şi nu poate trece căci fundamentală este deosebirea între caracterele uneia (cambia în alb) şi a celuilalt (titlu la purtător).

Titlurile la purtător, fiind *titluri de credit*, sunt caracterizate prin a fi: documente necesare pentru exercitarea drepturilor literale şi autonome ce sunt menţionate în ele.

a) Titlurile de credit sunt documente necesare, în acest sens că dreptul de credit este strâns legat de document, neputându-se exercità decât prin presentarea documentului, afară bineînţeles de cazul excepţional al amortizării (excepţiune ce confirmă principiul). Acestea zise pentru genus (titlurile de credit) se aplică şi la species (titlurile la purtător);

b) Titlurile la purtător conţin un drept literal. Aceasta însemnează că obligaţiunea debitorului este determinată numai de cuprinsul scris al documentului, cu alte cuvinte dreptul este incorporat în titlu;

---

[1]) *Riv. di dir. comm.* 1905, II, p. 241.

[2]) *Riv. di dir. comm.* 1905. II. p. 242. Cf. în aceeaş revistă. 1908, II, p. 197.

c) Titlurile la purtător conțin un drept autonom, adică dă posibilitatea dobânditorului de bună credință de a aveà un drept independent de drepturile posedate de giranții anteriori lui.

In afară de aceste trei caractere comune tuturor titlurilor de credit, titlul la purtător este specificat prin modul cum cineva este legitimat a exercità dreptul literal și autonom cuprins în document. Legitimarea consistă pur și simplu în posesiunea documentului, fără a mai fi nevoie de alte formalități. Cine este posesor este creditor și ca atare prin presentarea documentului poate exercità dreptul de credit cu atributele lui. Și la titlurile nominative ca și la cele la ordin e necesară posesiunea titlului, însă la aceste 2 specii de titluri de credit nu este numai o simplă posesiune, care legitimează pe creditor — cum văzurăm la titlurile la purtător — ci o posesiune calificată; iar calificarea posesiunii este dată de un șir neîntrerupt de giruri pentru titlurile la ordin ori din transfertul făcut în registrele societății debitoare, în caz de tiluri nominative.

Puse în evidență caracterele titlurilor de credit în general și a celor la purtător în special, să revenim la cambia în alb. Are ea aceleași esențiale însușiri? Se poate zice că polița în alb este un titlu la purtător?

Un examen obiectiv, adică un examen din punct de vedere al nexului indisolubil, ce există între credit și document la titlurile la purtător, ne va lămurì și ne va convinge că polița în alb este de natură diversă [1]).

Atâta timp cât documentul în alb, în specia noastră cambia în alb, circulă *brevi manu* și necompletat, acel document nu este un titlu de credit (și pe aceasta în special ne bazăm în susținerea validității cambiei în alb), în tot acel timp obligația nu este legată îndisolubil față de document, de cuprinsul lui, ci este legată strâns de convenția intervenită între emitent și primul posesor. In virtutea și numai în mar-

---

[1]) **Brunetti,** *La cedibilità del bianco segno cambiario*, in *Riv. di dir. comm.* § 1906, I, 236, găsește o deosebire între cambia în alb și titlurile la purtător chiar din punct de vedere subiectiv, adică din punct de vedere al intențiunii emitentului. Nu am adoptat acest mod de a vedeà de oarece chiar și la cambia în alb emitentul poate aveà intențiunea de a se obligà *direct* față de fiecare viitor posesor.

ginile acelei convențiuni, posesorul poate completà cambia în alb.

Titlurile de credit conțin drepturi literale. Am văzut că în baza acestui caracter, debitorul unui titlu de credit — deci și a unuia la purtător — este ținut a îndeplinì o obligație ce rezultă și *cât* rezultă din document. La polița în alb — circulând brevi manu — subscriitorul nu este obligat literal, ci atâta cât îl obligă convențiunea încheiată cu primul posesor.

Faptul că polița în alb nu este o obligație literală și că tot timpul circulării brevi manu este legată de convențiunea ce i-a dat naștere, are însemnate consecințe relative la legitimarea creditorului și relativ la drepturile autonome [1]).

Deosebirea decisivă apare la drepturile ce le au diferiții posesori ai documentului. Titlul la purtător acordă fiecărui posesor un drept autonom, pe când cambia în alb, cât timp e necompletată și circulă brevi manu, nu acordă drepturi autonome. Debitorul e obligat numai în limitele convențiunii intervenite la emitere: orice călcare, spre exemplu o completare ilegitimă, îi dă dreptul a opune o excepție chiar față de un posesor de bună credință.

Polița în alb nefiind un titlu la purtător, cade ca fără temei obiecțiunea adusă, că legiuitorul a voit a împiedicà polița la purtător [2]).

Curtea de Casație din Roma la 31 Octomvrie 1910, chemată a judecà din nou asupra consecințelor, ce din cambia în alb decurg, relativ la chestiunea validității declară:

«Intr'adevăr, e știut de toți, că polița în alb nu e scrisă în codicele de comerț, cu toate astea validitatea ei a fost recunoscută în baza următoarelor principii: *a)* că legea (art. 25 c. com. it., art. 270 rom.) nu cere un scris unic în cambie, nu pretinde adică, ca toate condițiunile esențiale să fie scrise de aceiaș mână și în acelaș timp, putând fi completată după subscriere chiar de o terță persoană; *b)* că sau prin efectul

---

[1]) Cu amănunte **Bruschettini**. *Trattato dei titoli al portatore*, n. 131 și urm.

[2]) Relativ la doctrina titlurilor la purtător :**Goldschmidt** în *Zeit. für Handelsrecht*, vol. XXVIII, 71 și urm.; **Brunner** *in Endemann's Handbuch*, vol. II, p. 168 și urm.; **Wahl**, *Traité théoretique et pratique des titres au porteur*, vol. I, n. 272.

mandatului sau prin pactul de completare, beneficiarul unei cambii în alb o completează conform cu acordurile intervenite între beneficiar și acceptante; *c)* că este necesar recunoașterea cambiei în alb pentru a garantà creditul și eficacitatea cambiei în plin, pentru a evità ca debitorul să poată exceptà faptul de a fi dat o cambie în alb, emisă însă în realitate în plin; *d)* în fine fiindcă polița în alb erà intrată în uzuri și obiceiurile comerciale, fără ca prin aceasta să ia naștere infracțiunea prevăzută de art. 418 codul penal, care pedepsește abuzul, iar nu uzul unui titlu în alb» [1]).

*
* *

Recunoscută valabilitatea poliței în alb în diferitele țări, dar mai ales de jurisprudența și doctrina germană și italiană (a se amintì că codul italian de comerț a fost modelul codului nostru), să privim aceeaș chestiune în legislația noastră.

Cu totul a parte stă doctrina franceză.

In codul de comerț francez avem art. 110: «La lettre de change est tirée soit d'un lieu sur un autre, soit d'un lieu sur le même lieu.

Elle est datée.

Elle énonce:

La somme à payer,

Le nom de celui qui doit payer,

L'époque et le lieu où le paiement doit s'effectuer,

La valeur fournie en espèces, en marchandises, en compte, ou toute autre manière.

Elle est à l'ordre d'un tiers, ou à l'ordre du tireur lui même.

---

[1]) *Riv. dir. comm.* 1911, II, p. 261

Art. 418 c. p. it.: „Oricine, abuzând de o foaie iscălită în alb, încredințată lui cu obligația de a o restituì sau de a face un uz determinat, înscrie sau pune pe un altul a scrì (vi scrive o fa scrivere) un act care ar cauza vreun efect juridic în dauna celui ce a iscălit-o, e pedepsit după cererea părții, cu reclusiune dela 3 luni la 3 ani și cu o amendă nu inferioară de 300 lei.

Dacă foaia iscălită nu fusese încredințată vinovatului, se vor aplicà dispozițiunile capitolelor III și IV al titlului VI[a]. C. III tratează despre falșul în acte, iar c. IV de falșul în pașapoarte, licențe, certificate, atestate și declarațiuni. *Vezi și art. 128 c. penal rom.*

Si elle est par première, deuxième, troisième, quatrième, etc., elle l'exprime.» — C. civ., 3. 1132, 1182; C. com. 109, 111, 112, 136 et s., 140, 147 et s., 156, 162, 163, 636, 637.

Pentru biletul la ordin, art. 197, 188.

Nu este niciun articol, care să sancţioneze art. 110. Art. 112 tratează numai despre supoziţiuni. In lipsa unui astfel de articol doctrina şi jurisprudenţa în mod unanim decid că lipsa menţiunilor arătate în art. 110 exclude calitatea şi efectele cambiei. Conform: *Nancy*, 5 April 1845 (S. 45. 2. 658, P. 45. 1. 748, D. p. 45. 2. 54); *Alauzet*, t. I n. 1234, 1244; *Bravard et Demangeat*, t. III, p. 110 şi urm.; *Boistel*, n. 727; *Nouguier*, t. I, n. 191; *Pardessus* t. II, n. 462; *Lyon Caen* et *Renault*, t. IV n. 467 şi urm.

Toate condiţiunile esenţiale după doctrina franceză trebuesc să existe în momentul transmiterii documentului. Această premisă logic ar trebuì să conducă la imposibilitatea ca o cambie în alb să poată fi completată. Dar doctrina franceză vede pericolul în care s'ar aventurà urmând concluzia dictată de premisă. Poliţa în alb completă faţă de terţii de bună credinţă este validă. Cauza? Siguranţa cambiei în plin [1]).

In ce priveşte efectele titlului necomplet se distinge: *a)* lipseşte suma şi iscălitura trăgătorului, acel document nu are nici-o valoare; *b)* lipsesc celelalte menţiuni, va aveà valoarea unei simple promisiuni, care va fi sau nu negoţiabilă prin girare după cum va aveà sau nu clauza la ordin [2]).

Tot siguranţa comerţului şi în special a cambiei cer ca supoziţiunile, lipsa de cauză ori cauza ilicită să nu poată fi opuse terţului de bună credinţă [3]).

In legea uniformă internaţională dela Haga din 1912, care poartă denumirea de «*Réglement uniforme sur la lettre de change et le billet à ordre*» nu găsim vreun text care să se ocupe de cambia în alb, însă nici nu e vreun articol care

---

[1]) **Lyon Caen et Renault**, t. IV, n. 469; **Thaller**, *Traité élém.* n. 1385.

[2]) **Lyon Caen et Renault** t. IV, n. 470 şi urm.; **Massé** IV. n. 140; n. 91; **Nouguier,** t. I. n. 783; **Raben** de **Couder,** Vo Lettre de change n. 72. **Bravard et Demangeat,** t. III, p, 55; **Alauzet,** t. IV, n. 1239; **Bédaride,** t. I.

[3]) Doctrina şi Jurisprudenţa citată în **Cohendi** et **Darras,** *Code de comm. annoté,* t. I, p. 648.

să o declare fără tărie. Această lege destinată a fi introdusă în toate statele nu cunoaşte decât cambia plină şi cambia căreia îi lipseşte un element esenţial. Faptul că cea plină a fost sau nu emisă în alb este cu totul indiferent pentru valabilitatea ei. Iată, întradevăr textul art. 2:

«Le titre dans lequel une des énonciations indiquées à «l'article précédent fait défaut, ne vaut pas comme lettre «de change, sauf dans les cas déterminés par les alinéats «suivants.

«La lettre de change dont l'échéance n'ést pas indiquée, «est considerée comme pagable a vue.

«A défaut d'indication speciale, le lieu désigné à côté «du nom du tiré est réputé être le lieu de paiement et, en «même temps, le lieu du domicile du tiré.

«La lettre de change n'indiquant pas le lieu de sa créa- «tion est considerée comme souscrite dans le lieu désigné à «côté du nom du tireur».

Care este fundamentul juridic al cambiei în alb?

Din cele până acuma arătate reese caracteristic faptul că documentul ce nu e cambie, prin completare devine atare. Dar în baza cărei figuri juridice posesorul poate face acea completare?

La o cambie în plin se disting două feluri de obligaţiuni: o obligaţiune fundamentală şi o obligaţie literală. Obligaţiunea fundamentală este aceea, în virtutea căreia o persoană se obligă cambiarmente; spre exemplu în urma unei vânzări, cumpărătorul dă vânzătorului o poliţă. Aci obligaţia fundamentală este o cumpărare-vânzare, iar între trăgător şi primitor efectele cambiei sunt strâns legate de raportul acesta fundamental. De unde reese că trăgătorul poate invocà excepţiile personale primitorului, cum spre exemplu neprimirea mărfei. In afară încă de obligaţia fundamentală (a nu se confunda obligaţia fundamentală cu fundamentul cambiei, fiind acestea 2 idei diferite), mai este o obligaţiune literală, singura cu efect faţă de terţii de bună credinţă. Pentru aceştia raportul fundamental este indiferent, ceeace

a îndreptăţit doctrina germană şi italiană, a vedeà în poliţă o obligaţie abstractă [1]).

Ca şi la cea în plin, la cambia în alb avem un raport fundamental: o cumpărare, un împrumut, o garanţie, o donaţiune. Spre diferenţă însă de cambia în plin, aici — bine înţeles cât poliţa în alb rămâne atare — nu avem nicio obligaţie literală. Deci, urmând doctrina dominantă,—cambia în alb nu conţine decât o obligaţie causală. Dar în afară de obligaţia fundamentală, la transmiterea unei cambii în alb intervine o convenţiune între trăgător şi primitor, în baza căreia acesta din urmă ori un viitor posesor este îndrituit a transformà cambia în alb într'o cambie completă. Prin fundamentul juridic al cambiei în alb înţelegem natura acestei convenţiuni, depinzând de felul, de specia acelei convenţiuni întreaga disciplină juridică. Nu numai că depinde disciplina cambiei în alb, dar ea însăşi naşte în urma acelei convenţiuni. In fine tot acea convenţiune va fi cauza imediată a cambiei completate.

După o primă teorie dreptul posesorului de a completà cambia în alb ar decurge dintr'un mandat, în virtutea căruia debitorul sau mai bine zis subscriitorul împuterniceşte pe posesor a transformà documentul într'o poliţă completă. Posesorul completând, lucrează în numele subscriitorului, pe care îl reprezintă [2]).

Această teorie nu numai că nu reuşeşte a explicà efectele cambiei în alb, dar se împotriveşte chiar celor mai de căpetenie însuşiri ce ea le are.

In favoarea mandatului este considerarea, că primitorul

---

[1]) După doctrina dominantă, cambia conţine o obligaţie abstractă, cel' puţin faţă de terţi. Conform. **Vivante**, t. III. n. 1013 şi urm. cu bibliografia citată. Această doctrină s'a desvoltat în Germania; a se vedeà **Saleilles**, *Théorie générale de l'obligation*, ed. II. p. 290. In contra acestei teorii: **Ferrara**, *Teoria del negozio illecito*, p. 310; *Simulazione dei negozi* (illeciti) *giuridici*, p. 105, 106; în *Riv. di dir. comm.* 1904, I. 284 şi urm.; **Brunetti**, *La cambiale in bianco*, p. 139 şi urm.; în revista *Il diritto comerciale*, 1911; **Azzariti** în rev. *Giur. italiana* 1907, I, 573 şi urm.

[2]) Pentru teoria mandatului: *Curţile de Casaţie* din: *Napoli*, 7 Februarie 1902, în revista *Foro Italiano*, Repertorio 1902, cuvântul Effeto camb. n. 36; *Palermo* 26 Oct. 1904, *Foro siciliano* 1894, 665. Dintre scriitori: **Sorani**, *Della cambiale*, ed. 2-a, t,. I, p. 102; **Congo Modica**, *Caratteri giuridici della firma in bianco*, 1902, p. 63 şi urm.

care completează poliţa contrar convenţiunii intervenite este supus la toate excepţiunile derivate din acea convenţiune, că deci primitorul nu poate transformà cambia în alb într'una completă decât în determinate margini. De aci s'a zis că primitorul trebue să completeze în marginile puterilor acordate, în marginile mandatului conferit lui de subscriitor.

Ideea de reprezentare — din care mandatul este o figură — nu este acceptabilă, de oarece:

a) Cel ce completează poliţa în alb nu este un simplu mandatar. El prin completare nu lucrează în numele şi pe contul subscriitorului, ci pur şi simplu pentru propriul său interes. Posesoru lucrează în interesul său, deoarece interesul subscriitorului ar fi mai de grabă ca poliţa să rămâe necompletă. Completarea poliţei în alb este numai unul din momentele unei complexe totalităţi de interese opuse între cele 2 subiecte de drept: subscriitor şi posesor. Iar atunci când cineva lucrează în interesul său şi contra intereselor altei persoane, nu se poate admite că tocmai în această circumstanţă am aveà o reprezentare: un mandat;

b) Un mandat acceptat obligă pe cel ce a acceptat, pe când la cambia în alb nu există o asemenea obligaţiune. Depinde de bunul plac al posesorului de a aveà sau nu loc completarea; iar de nu va voì să completeze, nu se poate vorbì de responsabilitate.

c) Cu teoria mandatului dat, art. 390 c. com. şi 1552 c. c. nu explică cum posesorul mai poate completà cambia după moartea sau falimentul subscriitorului (deci al mandantelui), şi cum moştenitorii ori creditorii posesorului (deci ai mandatarului) pot să ecxecute acea însărcinare dată *intuitu personae*.

d) După teoria mandatului nu reuşim a înţelege de ce subscriitorul — mandantele — nu poate revocà mandatul conferit.

Părăsita teoria mandatului, ea mai avù în Italia o ultimă licărire cu *Bolchini* [1]). Acest scriitor în susţinerea mandatului face o analiză destul de subtilă. In convenţiunea de completare a cambiei se disting 3 subconvenţiuni: *a) subcon-*

[1]) *La cambiale in bianco*, în Volumi in onore di V. Scialoja, II, p. 782.

vențiunea în virtutea căreia posesorul este îndreptățit a decide anumite circumstanțe relative la executarea obligațiunii: epoca, locul, țifra plății. Acest pact este valabil fiind el numai un accesoriu al raportului fundamental de debit și credit existent între emitent și primitor; *b*) *o subconvențiune*, prin care subscriitorul se obligă a completà cambia, după cum îi va dictà posesorul; *c)* în fine *subconvențiunea* prin care subscriitorul însărcinează pe posesor a completà, adică a scrì el însuș ceeace va fi hotărît a conține cambia. Ei bine, după *Bolchini* numai această din urmă subconvênțiune este un mandat.

Intr'o notă la sentința Curții de Casație din Napoli (27 Iulie 1904), *Bolchini* revine asupra mandatului și în susținerea lui găsește că la completarea unei cambii în alb «sunt 2 diferite acte, ce pot coexistà și contopì într'o manifestare unică de voință, dar cari pot stà și despărțite; deoparte un act pur subiectiv: declararea de voință, prin care se determină țifra, data, ce trebuesc înscrise în efectul cambiar; de altă parte, o operațiune obiectivă: scrierea materială în titlu». Iar mai departe: «într'această distincțiune cred că stă soluțiunea problemei: tot ce privește operațiunea subiectivă a creditorului pentru a determinà textul completării, este materie ce de ordinar exclude ideea unui mandat, tocmai pentru argumentul adus de atâția iluștrii jurisconsulți: că un asemenea fapt juridic nu va puteà niciodată să fie în mod serios considerat ca îndeplinit in interesul mandantelui, fiind făptuit de mandatar din considerațiuni exclusiv personale (în interesul său). Este vorba în acest caz de un pact special, care este în legătură cu raportul fundamental, din care s'a născut efectul în alb» [1]). Nu tot astfel este cu scrierea materială, aceasta poate da loc la un mandat. Odată ce subscriitorul acordă un drept posesorului de a determinà suma, scadența, etc. și se obligă în acelaș timp de a scrì cu propria mână ceeace acesta va determinà, el (subscriitorul) este legat în mod juridic; el are un interes ca polița să fie completată, deci poate dà un mandat însuș posesorului de a scrì condițiunile cerute de lege. Posesorul va face acest lucru în interesul mandantelui, dar însuș *Bolchini* recunoaște că po-

---

[1]) *Ancora sulla cambiale in bianco*, Riv. di dir. comm. 1905, II, 237.

sesorul este şi el interesat a completà efectul, dar găseşte o scăpare: nu este un mandat obişnuit ci «mandato mea et tua gratia», amândouă părţile sunt interesate ca «negotium valeat».

Aşà conceput mandatul, revocarea lui din partea debitorului nu are niciun efect din punctul de vedere practic, căci cu toată revocarea mandatului subscriitorul rămâne obligat, de oarece a promis a recunoaşte tot ceeace creditorul va hotărî.

Nu se poate negà ingenuositatea construcţiunii acestei teorii, cu toate că nu a putut resista criticii, ce din toate părţile i s'a adus.

Teoria are multe părţi slabe. Să le fixăm. Debitorul se obligă a recunoaşte ceeace posesorul va hotărî relativ la sumă, scadenţă, etc., însă numai el — subscriitorul — poate completà. Faptul scrierii formează obiectul unui mandat, care odată revocat, subscriitorul nu ar mai trebuì a fi obligat cambiarmente. El se obligase a face — o scriere, — şi nu mai voeşte, nu poate aveà loc în acest caz decât o despăgubire, iar nu obligaţie cambiară. Mai mult, suntem în faţa unui mandat «mea et tua gratia», deci mandatarul pe lângă interesele mandantelui girează propriile sale interese. Avem deci un conflict de interese între mandante şi mandatar. S'a căutat a se dovedì că un asemenea conflict nu este un obstacol la validitatea convenţiunii; că atunci când posesorul completează efectul în alb, lucrând în propriul său interes dar în acelaş timp reprezentând pe subscriitor, ar încheia un contract cu sine însuş.

Această figură de contract fu pusă în evidenţă de autorii germani contimporani, dar făcuse dejà obiectul studiilor comercialiştilor italieni [1]). Contractul cu sine însuş fu admis de legiuitorul nostru în art. 411 c. com., unde comisionarul este în acelaş timp vânzător şi cumpărător. Dar art. 411, rezul-

---

[1]) Der Vertrag des Stellvertretes mit sich selbst, in Z. f. H. R. vol. XXXIII, p. 502; **Arno**, *Il contratto con se medesimo;* **Rümelin**, *Das Selbstcontrahiren des Stellvertreters nach gemeinen Recht*, p. 209 şi urm.; **Sraffa**, *Del mandato commerciale e della commissione.*

Vechii comercialişti italieni: **Casaregis**, *Discursus legales de commercio,* care, în Disc. 76 şi 18, summarium, îl numeşte «contractus cum se ipso», iar în *Disc.* 198 n. 48 «contrato con se medesimo».

tatul naturii comisionului şi a cazului special în care este admis, nu poate servì ca argument că în legislaţiunea noastră contractul cu sine însuş poate găsì aplicaţie şi în alte împrejurări. In toate timpurile a fost ca principiu nevalabilitatea contractului cu sine însuş. *Scaccia* [1]) examinând acest contract cu ocazia vânzării, rămâne credincios dreptului roman, după care nu se puteà ca cineva să fie în acelaş timp cumpărător şi vânzător. El admiteà cu toate astea o excepţie: «cambio con ricorsa», în care creditorul «gerit suam propriam personam et repraesentat etiam personam sui debitoris» [2]). Dar în ipotesa lui *Scaccia* în realitate nu erà nicio excepţie. «Cambio con ricorsa» în Evul mediu nu erà decât novaţiunea cambiei, preschimbarea ei, iar numai în mod fictiv se socoteà că creditorul îşi plăteşte sie însuş suma datorită, în urma cărei plăţi, obţinea o altă poliţă dela debitor cu altă scadenţă [3]).

Inadmisibilitatea contractului cu sine însuş este arătată şi de *Turri:* «Quatenus vero is stylus se fundaret in eo quod unus et idem ex vi mandati et tanquam procurator praecise, sub duplici formalitate personarum, vellet substantiae contractum cambii is stylus tamquam erroneus non potest, operando impossibile in jure, ullo modo sustineri, sed venit omni ratione damnandus», iar argumentul e că în asemenea caz lipseşte elementul esenţial al ori cărei convenţiuni: consimţimântul: «quo modo potest intelligi, nedum fieri, ut meus consensus qui unus sum et idem, licet plurium personarum officium geram sibi ipsi consentiat?» [4]).

Iar *De Luca* [5]) socoteşte contractul cu sine însuş o absurditate juridică, când «agitur de venditione bonorum habentium pretium affectionis vel alias incertum, quod ex eorum qualitate certificationem exigat», şi numai excepţional este admis: «ubi de mercibus seu victualibus aliisque bonis cuiusmodi in communi et quotidiano commercio existentibus, cum haec, ob quotidianam et frequentem contractionem, quamdam certam ac generalem pretii determinationem ha-

---

[1]) *De commerciis et cambiis*, chest. n. şi 15

[2]) § 2 glosa 8 n. 17.

[3]) A se vedea **Sraffa** *opt. cit.* p. 182.

[4]) *De cambiis, disput. e quaest.*, XV, n. 42.

[5]) *Theatrum veritatis*, vol. VIII, De emptione et vend., disc. V, n. 7-8

bere videatur factam a publico foro... e sic videtur în substantia certum...».

De aceeaş opiniune este însuş *Casaregis*. La nevalabilitatea contractului cu sine însuş o singură excepție, atunci când din causa modului în care se va stabili prețul, este înlăturat conflictul între cele două subiecte de drept: «Când contractul sau schimbul făcut de procurator cu sine însuş este săvârşit cu toată sinceritatea, buna credință, corectitudine şi conform prețurilor de obiceiu curente pieței, atunci contractul sau schimbul este *de jure* cât se poate de valabil».

In aceste limite fiind acceptabil contractul cu sine însuş, este evident că el nu poate fi primit în cazul nostru, în cazul unei polițí în alb, căci aici am avea un conflict permanent între mandante şi mandatar, conflict ce nu poate fi înlăturat prin nici un preț curent, cum e la comision.

Jurisprudența a fost cea dintâiu a respinge mandatul. In Germania şi Italia toate instanțele sunt din acest punct de vedere de acord. Aşa Inalta curte comercială germană: «Facultatea de a completà cambia în alb se bazează în mod presumtiv, nu pe un simplu mandat, care ar putea fi revocat de trăgător după bunul său plac şi care cu moartea lui ar fi socotit revocat, ci (facultatea de a completà) se înfăţişează ca un drept patrimonial câştigat din partea primitorului şi independent de bunul plac al dătătorului» [1]).

In Italia decisia Tribunalului din Veneția din 26 Mai 1906 [2]):

«Primitorul cambiei în alb nu are un mandat (raport contractual ce conține o obligațiune) de a completà, ci putința; în orice caz nu ar fi un mandat care să se stingă prin moartea mandantelui.»

Doctrina dominantă în Germania socotește că la completarea cambiei în alb avem o representare, însă cu 2 restricțiuni:

A) Subscriitorul acordă primitorului nu numai o simplă împuternicire, ci puteri discreționale, ceeace numesc Germanii «Vollmacht». Sau de se examinează mai profund această doc-

---

[1]) Decisiunile Inaltei curți comerciale (*Ent. des Bundes Ober-handelsg.*) Vol. 17, p. 54; Cf. *Blum's Urteile* şi *Annalen* Vol. XXI, pag. 211.

[2]) *Riv. di dir. Comm.* 190/ II p. 189 cu nota de **Brunetti**.

trină se ajunge la concluzia că trebuie să distingem: între dătător şi primitor este o împuternicire (Ermächtigung), de aceea între ei se va observà întotdeauna convenţiunea intervenită şi care arată ce limite i se dă acelei Ermächtigung; faţă însă de terţi, posesorul are un Vollmacht. Pentru terţii de bună credinţă posesorul e socotit ca având toate puterile ce nu sunt în contrazicere cu natura poliţei; emitentul s'a încrezut în primitorul cambiei, deci trebuie să sufere consecinţele. De asemenea subscriitorul nu poate revocà Vollmachtul, mai ales când cambia ar fi în mâna unui posesor de bună credinţă. Faţă de primitor, *Lehmann* crede că împuternicirea va puteà să fie sau nu revocată după felul convenţiunii, după felul raporturilor ce au existat la emiterea efectului în alb.

B) Evident că o împuternicire — fie ea chiar Vollmacht — se leagă în mintea noastră cu o revocare şi cu ideea că mort.., cel cel ce a dat împuternicirea, aceasta nu mai poate existà. Pentru a evità acest inconvenient aceeaş doctrină germană mai susţine că poliţa în alb chiar din momentul emiterii — deşi nu e cambia completă — totuş conţine obligaţiune cambială, însă sub condiţiune suspensivă (completarea de către posesor). Indeplinirea condiţiunii are un efect retroactiv. Poliţa e socotită ca luând fiinţă nu din momentul completării, ci din momentul în care subscriitorul a transmis-o, deci moartea acestuia — pendente conditione — nu are nici un efect asupra validităţii cambiei. Această doctrină este în contrazicere cu cea veche susţinută de *Thöl.*

După *Thöl* atât timp cât poliţa nu e completată nu se poate vorbì de obligaţie cambială, aceasta apare numai din momentul completării, de oarece numai aşà «naşte contractul cambial, (Wechselvertrag), ce lipsea până acuma între trăgător şi primitor». Dar chiar în Lehrbruch des d. Wechselrechts (1886), *Lehmann* se ridica în contra celor afirmate de Thöl. După *Lehmann* obligaţia cambială (Wechselverpfichtung) există din momentul transmiterii poliţei în alb, probă că subscriitorul nu poate să se dezică dela o asemenea obligaţiune. E drept că prin negoţierea cambiei în alb, rezultă numai un drept condiţionat «bedingtes Recht» şi obligaţiunea corespunzătoare «eine bedingte Verbindlichkeit»

—condiţionată de completare—însă aceste raporturi de drept condiţionate «haben schon vor der Ausfüllung volle Existenz». Chiar *Thöl* când examină acceptul în alb (accept scris pe o cambie în alb, chiar mai înainte de subscrierea emitentului) spuneà că cel ce dă un asemenea accept formează nu numai un contract, ce are ca obiect crearea în viitor a unei cambii, ci mai mult, din partea acceptantelui s'a săvârşit totul, ce se cerea dela el pentru formarea unei obligaţiuni cambiale.

Aceeaş teorie o împărtăşeşte şi prof. *Grünhut*[1]: «Der Blankoscripturakt erzeugt eine von der Potestativbedingung nachträglicher Fertigstellung abhängige Wechselverpflictung. Die Erfüllung der Bedingung, die hinterherige Ausfüllung, erfolgt mit rückwirkender Kraft».

Condiţiunea potestativă a fost viu combătută în Italia de către *Bolchini*, *Rocco* şi *Brunetti*. Argumentul adus de aceşti scriitori este că condiţiunile cerute de lege pentru o cambie fiind conditiones juris, adică elemente esenţiale actului juridic, lipsa lor atrage nulitatea actului. Deci neexistând obligaţia, nu poate existà condiţiunea. Aşà bunăoară ar fi un nonsens a spune că avem o obligaţie, ce derivă dintr'o convenţiune sub condiţiune potestativă sau mai bine suspensivă: însuş consimţimântul[2].

Argumentându-se astfel, se trece cu vederea faptul că existenţa condiţiunilor prescrise de lege, în cazul nostru, ca esenţiale — deci conditiones juris — se referă numai la cambia în plin, nu şi la cea în alb. Aceasta din urmă din momentul transmiterii are existenţa ei proprie. Subscriitorul s'a obligat; intenţiunea lui a fost de a creà un titlu apt de a devenì o cambie în plin; între el şi primitor nu poate aveà loc decât un contract de cambie. Titlul necomplet nu are eficacitatea unei cambii, dar aceasta nu împiedică ca obligaţia ce subscriitorul şi-asumă prin creerea unei cambii în alb să fie o obligaţie derivândă dintr'un contract de cambie, în alte cuvinte o obligaţie cambială sub condiţiune potestativă.

Deşi exactă partea II-a a teoriei germane, ea însă nu

---

[1]) *Op. cit.*, p. 446.

[2]) **Rocco,** în *Riv. di dir. comm.* 1905, I. 350; **Bolchini**, op. cit., 787, 793.

ne satisface, deoarece Vollmachtu nu e decât o variantă a mandatului; ori am arătat cum la completarea cambiei în alb orice idee de representare trebuie exclusă.

După părerea noastră, natura juridică a cambiei în alb nu se poate explică decât unind condiţiunea potestativă cu ideea unui raport fiduciar.

Raportul fiduciar este un ce complex şi care rezultă din unirea a două raporturi. Aceste 2 raporturi sunt puse în mod reciproc în antitesă, având fiecare efectele sale proprii. Cele 2 raporturi din a căror unire naşte raportul fiduciar, sunt: 1° un contract real positiv: transferarea unei proprietăţi sau a unui credit. Ea se face în mod perfect şi irevocabil; 2° un contract obligator negativ, obligaţiunea persoanei, care a primit lucrul sau creditul în proprietate —se mai numeşte fiduciar—spre a face numai un determinat us de dreptul dobândit, fie că mai târziu va trebuì să-l restitue celui ce i l-a transmis — fiduciante —, fie unui terţ.

Aşà înţeles raportul fiduciar, întreg misterul ce învăluià cambia în alb dispare. Completarea este obiectul unui raport fiduciar, în virtutea căruia creditul e transferat imediat şi în mod irevocabil (contract real positiv), însă posesorul documentului este obligat la rândul său a face us numai într'un determinat mod: să completeze locurile nescrise conform însuş raportului fiduciar (contract obligator negativ). Natura economică a cambiei în alb ne arată care va fi de obiceiu punctele asupra cărora este stabilit elementul fiduciar. Fiind în faţa unui contract de cambie (Wechselvertrag) se înţelege că subscriitorul are în vedere (şi deci va convenì cu posesorul) acele părţi ale viitoarei cambii, cari au o importanţă economică, spre ex. suma, scadenţa. Tot din natura cambiei mai rezultă că persoana posesorului este indiferentă. Aceasta până la proba contrarie, cu toate că această probă nu ar vătămà pe terţii de bună credinţă [1]).

Am zis că într'un raport fiduciar sunt 2 contracte unite (absolut ştiinţific: pacte): unul real positiv şi altul obligator negativ. Contractul obligator negativ nu trebuie confundat cu mandatul, căci el (contr. oblig. neg.) — după cum spune profesorul *Ferrara* — tinde a rezervà fiduciantelui o deter-

[1]) Conform: *Giurisprudenza italiana*, 1906, I, 225.

minată influenţă asupra lucrului transmis întru cât poate impune fiduciarului a usà de posiţiunea sa juridică numai în vederea unor determinate scopuri şi a-l constrânge la restituirea dreptului sau echivalentului realisat, iar în cas de violare să obţie despăgubiri. Insă această influenţă este numai indirectă, pentru că convenţia negativă nu atinge eficacitatea reală a transferării, nu o limitează, nici nu o subordonează — transmiterea proprietăţii şi a creditului subsistă pură şi necondiţionată — dar caută a reparà indirect printr'o obligaţiune personală a fiduciarului sau a terţilor. In orice caz fiduciantele nu are decât un drept personal (creanţa). La mandat, dominus negativ rămâne în totdeauna mandantele, care, graţie puterii de revocare, poate paralisà orice acţiune a mandatarului. Acest lucru este imposibil la raportul fiduciar, care presupune o completă abdicare dela orice putere de a dispune şi o transferire irevocabilă a proprietăţii.

Caracterul economic al cambiei în alb şi viitoarea ei situaţiune de cambie completă; încrederea ce ea inspiră şi siguranţa comerţului; calitatea cambiei de a fi un titlu de credit esenţialmente circulabil şi imposibilitatea excepţiunilor ce derivă ex persoana primitorului ori a unui alt posesor, ne îndreptăţeşte a lămurì restrângând în acelaş timp înţelesul ce trebue să dăm raportului fiduciar ce stă la baza acestui institut. Pentru mai multă uşurinţă vom distinge mai multe ipoteze.

I. Poliţa în alb a fost transmisă cu scop ca mai târziu să fie completată.

II. Poliţa în alb a fost transmisă fără ca subscriitorul să-şi manifeste expres intenţiunea.

III. Poliţa în alb e transmisă dar cu menţiunea de a nu fi completată.

IV. O hârtie pe care se află iscălitura unei persoane, în urma unui furt sau perderi, este completată şi girată. Aci credem oportun a deosebì: hârtia erà ori nu un formular de poliţă.

I. In cazul emiterii unei cambii în alb în urma unei convenţiuni, ce dă dreptul primitorului de a completà, nu avem nimic particular de adăogat: este la baza acelei cambii un raport fiduciar In practică această ipoteză formează marea majoritate a cazurilor.

II. Raportul fiduciar nu are nevoie de o formulare sacramentală, el poate rezultà și în mod tacit. Iar faptul de a dà cuiva o cambie în alb presupune acest raport, natural cu rezerva probei contrarie. Inţelegându-se prin proba contrarie, facultatea subscriitorului de a invocà faţă de primitor o anumită convenţiune intervenită între ei; ceace ne conduce la ipoteza:

III. Transmiterea poliţei în alb s'a făcut cu pactul ca ea să nu fie completată; spre ex.: a fost dată în depozit. Dacă primitorul ar nesocotì acest pact, ce valoare va aveà cambia astfel completată? Două cazuri se pot ivì: *a)* la plată cambia completă este prezentată de însuș primitorul sau *b)* este prezentată de un posesor cambial de bună credinţă.

In primul caz incontestabil că subscriitorul va aveà în contra primitorului o excepţiune. Se vor aplica regulile generale cambiei. Dar în cazul *b*? Scriitorii germani zic că: ... este imposibil ca subscriitorul să fie obligat cambiarmente. Cambia în alb numai atunci poate conduce la o validă cambie în plin, când subscriitorul a transmis-o având acest determinat scop. Deci totul depinde de intenţiunea subscriitorului, și ca consecinţă am văzut cum definesc aceşti autori cambia în alb.

O asemenea argumentare este departe de a ne satisface căci ea face abstracţie de realitatea faptelor economice. E destul a ne gândì la nesiguranţa în care s'ar găsì posesorul unei cambii, neştiind dacă la origină a fost cambia în plin ori în alb, dacă a fost completată în urma unui drept acordat ori a fost completată deși i se interzisese posesorului un asemenea drept. Este și aici ca și la validitatea cambiei în alb în joc siguranţa publicului, a bunei credinţe; este în joc necesitatea ca poliţa în plin să-și îndeplinească rolul său. Deci, vom spune că în acest caz completarea cambiei pentru terţii de bună credinţă este cu totul eficace.

IV. O hârtie prevăzută cu iscălitura unei persoane, găsită sau furată (acea hârtie) nu poate, după părerea multor autori, să dea loc la obligaţiuni cambiale[1]). In alte cuvinte completarea făcută de hoţ sau de cel ce a găsit acel document, nu va avea niciodată vreun efect faţă de acela ce-l subscrisese. Argumentul e foarte simplu: o cambie nu poate

---

[1]) **Lehmann**, *Op. cit.*, par. 65 și 108.

există decât în 2 cazuri: 1) când la emiterea ei existau îndeplinite toate condiţiunile esenţiale şi 2) când deşi nu erau acele condiţiuni îndeplinite însă a existat la emitere din partea subscriitorului o voinţă de a se obligà cambiarmente şi deci un raport fiduciar între el şi primitor. Unde nu au existat nici condiţiunile esenţiale şi nici raport fiduciar, nu poate lua naştere o cambie.

O aplicare a acestei idei face *Staub* [1]) când distinge dacă perderea sau furtul s'a întâmplat când documentul era în posesiunea subscriitorului ori în posesiunea unui altuia, spre exemplu a primitorului. In primul caz, o viitoare completare nu va da eficacitatea de cambie, va da însă în ipoteza doua, de oarece acì avem cel puţin între subscriitor şi primul primitor un raport, prin care s'a manifestat intenţiunea celui dintâi.

Logică mi se pare soluţiunea dată de profesorul *Grünhut*, soluţiune ce diferă după cum: *a*) avem o iscălitură pe hârtie ordinară sau *b*) o iscălitură pe un formular de cambie.

a) Când cine-va spre a-şi petrece timpul îşi scrie propriul nume, prin acest fapt nu a dat naştere la un document periculos societăţii. Acea iscălitură prin ea însăş nu are calitate de a induce publicul în eroare, deci o ulterioară transformare într'o cambie nu obligă pe cel ce a iscălit [2]).

b) Din contră, dacă iscălitura e pusă pe un formular de poliţă. In acest caz, e evidentă eroarea în care poate cădeà publicul, consideraţie ce justifică protecţiunea bunei credinţe, protecţiune, care poartă cu sine o obligaţie cambiară pentru cel ce iscălise formularul.

Cum se explică aceste obligaţiuni?

E destul a spune: buna credinţă, apărarea publicului? In general da, însă ea trebue completată, explicată la rândul său prin spiritul de solidaritate, ce domneşte din ce în ce mai mult în societatea noastră. Am puteà spune că poliţa completată, acolo unde nu se bazează pe un raport

---

[1]) *Kommentar*, ed. 6-a, art. 7 par. 10.

[2]) Conform: **Staub**, *op. cit.*, loc. cit., **Lehmann**, par. 108, p. 410, n. 18; **Randa**, *Eigentumsrecht*, ed. 2-a, par. 13, p. 359.

Contra: Ob. Trib. Berlin; O. A. G. Dresden în *Borchard Zus.*, 786 b n. 9 şi nota.

fiduciară, îşi justifică validitatea prin riscurile ce trebuesc să întovărăşească activitatea noastră [1]).

* * *

Putem noi explicà cu ajutorul principiilor mai sus arătate efectele cambiei în alb?

Desigur că nu vom puteà analizà în studiul de faţă, totalitatea consecinţelor ce pot decurge dintr'o cambie în alb, de aceea ne limităm la: I. Poziţiunea (debitorul) subscriitorului faţă de primitor; II Modul completării; III. Raporturile cu terţii.

I. *Poziţiunea subscriitorului* faţă de primitor va fi condiţionată de: a) raportul fundamental, ce a servit de cauză emiterii poliţei în alb şi care poate fi o cumpărare — vânzare, o donaţiune, împrumut, garanţie, etc., şi de b) raportul fiduciar în virtutea căruia este determinată puterea primitorului, deci viitoarea completare. Aceste 2 raporturi ne vor spune dacă poliţa în alb a trecut sau nu în proprietatea primitorului, dacă primitorul poate a o completà în propriul său nume, ori dacă el trebuie numai a o transmite unui al treilea, spre exemplu unui comisionar. In caz de îndoială se va considerà că poliţa în alb a trecut în proprietatea primitorului [2]), mai ales de a plătit valuta.

Când poliţa în alb a trecut în proprietatea primitorului, acesta dobândeşte un drept partrimonial transmisibil. El are un drept independent, irevocabil de a completà cambia şi prin urmare de a luà poziţiunea unui adevărat creditor cambial. El va aveà de asemenea dreptul de a transmite poliţa în alb prin gir sau brevi manu. Cu transmiterea poliţei în alb se transmite şi dreptul de a o completà. Primitorul nu va fi ţinut a răspunde de daune, pentru faptul că a transmis poliţa în alb unui al 3-lea, de oarece natura cambiei — titlu de credit circulabil — l-a îndreptăţit la aceasta. El ar fi însă responsabil, dacă la emitere i s'ar fi interzis acest lucru [3]).

---

[1]) Obligaţiunea ce derivă din riscuri a fost formulată pentru nenorocirile cauzate de maşini de către prof. **Saleilles:** *Les accident du travail*, p. 26 şi urm. precum şi în *Théorie générale de l'obligation*, ed. 2-a, pag. 312, n. 1.

[2]) Conform **Grünhut**, op. cit., loc. cit.

[3]) Conform jurisprud. it. şi germană. Ex.: R. O. H. G. Tomul XVII p. 59.

Din fundamentul juridic al cambiei în alb rezultă că primitorul având un drept propriu independent de bunul plac al subscriitorului, poate completà locurile goale chiar după moartea debitorului. De asemenea, completarea o poate face sindicul în caz de faliment cum și moștenitorii [1]).

II. *Completarea.* Ca regulă generală primitorul trebuie să completeze cambia conform pactului fiduciar. Va fi însă necesar a se observà 2 cazuri: s'a prevăzut la emiterea poliței în alb modul în care fiecare loc în alb va fi completat, ori nu s'a prevăzut. In acest din urmă caz, primitorul va completà după bunul său plac — întrucât natura cambiei permite. In lipsă de convențiune, primitorul nu va puteà înscrie decât clause obișnuite. Prin clause obișnuite nu se înțelege și clausa domicilierii (cambia domiciliată). Pentru a se completà polița în alb într'una domiciliată, nu este estul pretențiunea, nu este destul nici chiar probarea că această facultate nu s'a interzis primitorului, ci e indispensabil ca primitorul să aibă un drept ce decurge explicit din convențiune [2]). Dar în acelaș timp credem că acest drept explicit va puteà fi înlocuit printr'o probare — ce cade în sarcina primitorului — și prin care s'ar dovedì că debitorul nu a fost întru nimic îndăunat [3]).

Din cele spuse se poate conchide: o completare contrarie raportului fiduciar dă dreptul subscriitorului la o excepție în contra primitorului, în contra succesorilor civili ai acestuia, precum și în contra terților de rea credință [4]).

III. *Raporturile subscriitorului cu terții.* Excepțiunile ce decurg ex persoana primitorului, spre exemplu faptul că polița a fost completată contra pactului fiduciar, nu pot fi opuse terțului. Ce înțelegem însă prin „terț"? Cambia în alb, cum am mai avut ocazia să vedem, circulă în două feluri: brevi manu și prin gir. Dacă polița în alb a circulat prin

---

[1]) Conform: *Blum's Urteile* și *Annalen* Tom. III, p. 10; R. O. H. G. Tom. XXI, p. 211. In Italia: *Apel Torino, Riv. di dir. comm.* 1906, II 329; **Vivante,** loc. cit.

[2]) Conform: **Voigt, Grünhut, Lehmann** în operile citate Jurisprudența: R. O. H. G. vol. XXIII, n. 73; XV, n. 122; R. G. E. vol, III, n. 19; XIX n. 27; LV n. 85.

[3]) A se vedeà **Bonelli**, loc. cit.

[4]) R. G. E. XI p. 5; XXXIII p. 44.

simplă tradițiune (brevi manu), iar la un moment dat, un posesor se decide a o completà: chiar dacă el ar fi de bună credință se va vedeà expus la excepțiunile ce decurg din raportul fiduciar și din persoana primitorului, de oarece atât timp cât cambia în alb circulă brevi manu, posesorii nu sunt terți cambiali ci succesori civili ai primului posesor (primitorului). Din contră, dacă a circulat cambia în alb prin gir, posesorul ce o completează va fi un terț, căci prin efectul retroactiv al completării, cambia va fi socotită în plin din momentul emiterii. Or, posesorul nostru fiind legitimat printr'un șir neîntrerupt de giruri, va aveà un drept autonom de al celorlalți giratari — giranți. Pentru acest lucru, natural va mai fi nevoie și de bună credință [1]).

*
* *

In susținerea unei idei vatămă întotdeauna exagerările, optimismul ca și pesimismul ce izvorăsc numai din generalizări, din formarea unor principii abstracte și independente de mediul real în care trebuie să vieţuiască acele principii. Un institut de drept este într'o lănțuire intimă cu toate celelalte institute, într'o influentă reciprocă cu întreaga organizare juridică, cu gradul de dezvoltare psihică a poporului în care se observă acele părți, ce nu pot fi decât manifestări ale vieții naționale dintr'un anumit timp.

De abuzurile ce pot luà ființă cu ocazia emiterii și a completării cambiei în alb nu arareori se vorbește. Ar păreà că polița în alb pirmejduește starea actuală a societății! Prin ea s'ar spulberà bogățiile dând putință fiilor de familie a face datorii în condițiuni dezastroase; tot prin ea săracul poate fi exploatat de capitalist.

Dar dacă realitatea e așà de nefavorabilă cambiei în alb, de ce legiuitorul nu intervine? Ori, tocmai aceasta s'a și încercat.

S'a pus în evidență unele neajunsuri ale cambiei în alb,

[1]) Ideea expusă în text se deosibește foarte mult de cea susținută în Italia de prof. **Vivante**, și se apropie de a celor mai sus citați autori germani. Totuș o deosebire există: In Germania opiniunea dominantă caută a acordà un drept autonom chiar posesorului brevi manu de bună credință.

iar din ele s'a căutat a se trage învățăminte spre o modificare legislativă.

Trăim într'o epocă, în care toată lumea caută a remediă relele societății: o reacțiune a vechiului liberalism. Intervenționismul azi e familiar oricui, iar la dogma: fiecare să-și facă cât mai mult interesul său, căci numai din satisfacerea tuturor intereselor iasă armonia (a se aminti armonia lui Bastiat!), se opune: Statul e dator a nu lăsă pe cel slab în prada celui tare, în lupta dintre clase, dintre cei înfometați și cei sătui societatea organizată trebuie să pue ordine, o ordine care să se apropie cât mai mult de Dreptate, așà cum noi o întrevedem ca ideală. Motivul ce împinge pe om a-și satisface dorințele, motiv egoistic și care se poate rezumà în: propriul interes, se caută a se substitui în mare parte un alt motiv egoistic tot așà de puțin etic ca și cel dintâi: frica de pedeapsă, frica de lege. Intrucât acest procedeu este eficace, este de discutat, căci finețea minții omenești știe a înfruntà cu succes chiar forța legii. Totuși nu tăgăduim că multe acțiuni în societate sunt consecința acestui motiv psihologic.

La intervenirea Statului, la limitarea ce caută a o aduce libertății se impune o amănunțită examinare a sufletului omenesc luat ca individ și ca colectivitate dintr'un timp și dintr'o anumită țară, o examinare a institutului juridic ce se voește a se reformà, în prezent ca și în trecut; o examinare a tuturor celorlalte institute cu care se înlănțuește, o confruntare a acestora cu complexitatea impulsiunilor psihologice,—egoitice și altruistice. Numai prin studiul a tuturor manifestărilor vieții naționale se poate face o reformă sănătoasă. Iar psihologia joacă rolul de căpetenie, de aceea în timpurile mai din urmă științele economice caută tot mai mult a se apropià și a utilizà legile găsite de Etică și de Psihologie.

Aceste principii dominate în economie trebuiesc observate de juriști și când e vorba de reglementarea poliței în alb. Privită din punct de vedere obiectiv polița în alb apare ca un inel al întregului lanț ce-l formează obligațiunile comerciale: am puteà spune că însuș acel inel nu este așà de simplu: el e format de cambia în alb în tovărășie cu cambia

în plin. Din punct de vedere subiectiv ea este în strânsă legătură cu sufletul colectiv dintr'o ţară şi dintr'un timp.

Latura obiectivă ne învaţă că orice modificare adusă poliţei în alb se revarsă asupra tuturor celorlalte institute cu ea înrudite.

Latura subiectivă ne arată pe deoparte cum sunt şi în ce proporţie motivele impulsive, iar pe de altă parte cum pot fi modificate acele motive, compensate, înlocuite unul cu altul; ce este posibil şi ce nu este posibil. Aceeaş analiză subiectivă ne arată, spre exemplu, că relele cambiei în alb diferă dela individ la individ, dela popor la popor. Organizaţia economică şi politică nu face decât a accentuà acele deosebiri. Efectele, consecinţele cambiei în alb la Cetinge nu sunt indentice cu ale aceleeaş însă la Bucureşti, şi nici la Bucureşti ca la Londra. O modificare adusă cambiei în alb la Londra nu trebuie să aibă numai decât ca ecou o modificare în Muntenegru, cum şi viceversa.

Privită cambia in alb în abstracto, adică izolată de viaţa psihologică, morală, economică a unui popor, ea poate aveà ca inconveniente de căpetenie:

1. Un abuz din partea primitorului.

Cum am arătat, fundamentul cambiei în alb fiind un raport fiduciar, evident că cel ce subscrie, riscă, lasă primitorului putinţa de a completà cu totul contrar de cum se stabilise (pactul obligator negativ), spre exemplu în loc de a scrì suma de 1000 lei, scrie 20.000.

2. Un mijloc foarte comod minorilor de a contractà împrumuturi, de oarece primitorul cambiei în alb postdatează cu data ajungerii subscriitorului la majoritate.

Să vedem mai de aproape aceste inconveniente.

1. O completare contrar convenţiunii intervenite, poate aveà consecinţe diferite după cum cambia la scadenţă va fi prezentată de însuş primitorul ori de un terţ cambial. In teorie am văzut că faţă de primitor nu este pericol: subscriitorul îi va opune o excepţie, care va doborî pretenţiunea adusă în contră-i. Nu tot aşà în practică, mai ales că codul nostru de comerţ este foarte vag în această privinţă. Rămâne în sarcina jurisprudenţii a interpretà cât mai *omeneşte* articolele legii.

Noi urmând doctrina germană şi italiană (contra cea

franceză) am stabilit că poliţa completată este o poliţă perfectă chiar între subscriitor şi primitor, însă că ori decâte ori primitorul calcă, adică nu observă obligaţiunea negativă ce şi-a asumat-o la primirea poliţei în alb, va aveà de suportat la scadenţă o excepţiune personală.

Relativ la excepţiunile personale avem art. 349 c. com. parag. 3: «Excepţiunile personale nu vor puteà însă întârzia condamnarea la plată decât dacă ele sunt lichide și de o grabnică soluțiune, și, în toate cazurile, întemeiate pe o probă scrisă».

Acest paragraf este traducerea unei părţi a paragrafului 2 al art. 324 c. com. italian, care—paragraf—are următoarea redacţiune:

„Cu toate acestea excepţiunile personale nu pot întârzià esecuţiunea sau condamnarea la plată decât dacă sunt lichide sau de o grabnică soluţiune și în orice caz întemeiate pe o probă scrisă. De va fi nevoie de o mai lungă cercetare, se va face la desfăşurarea procesului, până atunci însă va aveà loc executarea sau condamnarea la plată, *cu sau fără cauțiune*, după aprecierea judecătorului“.

Ideea dominantă atât în articolul nostru cât şi cel italian a fost de a dà o forţă executorie excepţională cambiei. Legea zice debitorului: solve et repete. Orice individ are un drept garantat de a se puteà apără înaintea judecăţii; însă în procesele cambiale apărarea urmează — în principiu—plăţii.

In art. 324 c. com. it. vedem că este vorba și de o puterea magistratului, atunci când va găsì cu cale, să oblige pe creditor a da o cauţiune. Legiuitorul nostru — probabil puţin încrezător în magistrat nu a reprodus această dispoziţiune.

2. In ce priveşte minorii, ei vor aveà o excepţiune faţă de orice posesor cambial. Dar dacă primitorul postdatează cambia cu ajungerea minorului la majorat? Posesorul de bună credință va mai fi înlăturat de o excepţie absolută?

După construcţia ce am dat-o cambiei în alb, rezultă că subsriitorul se obligă din ziua emiterii acelui document. Mai mult am spus că din acelaş moment există un contract de cambie, o obligaţie cambială în suspensiune. Efectul

retroactiv ce duce la conclusiunea că şi faţă de cel de bună credinţă subscriitorul poate invocà minoritatea în momentul emiterii. Profesorul *Thaller* [1]) ajunge la aceeaş conclusiune, dar cu un alt argument, ce ni-l însuşim: „....la loi doit donner raison au mineur, tort au porteur en dépit de sa bonne foi. Autrement tout le système de garantie des incapables croulerait".

Jurisprudenţa franceză a avut prilejul a judecà o cauză destul de interesantă: X. minor, subscrie o cambie în alb dar îi dă ca dată de emisiune o zi în care el va fi major. In această împrejurare se aplică art. 1162 c. civ. (art. 1310 c. fr.)?

Cu drept Curtea din Paris a judecat că simplu fapt al postdatării de însuşi minorul, nu constitue quasi-delictul prevăzut de art. 1162 c. civ. rom. (1310 c. fr. [2]).

Pentru remedierea neajunsurilor cambiei în alb, prof. *Thaller*, propune:

1. Limitarea cambiei numai pentru comercianţi, deci interzicerea necomercianţilor de a o întrebuinţà; *sau*

2. A se impune ca odată cu iscălirea cambiei să se scrie «bun şi aprobat".

Să fie în realitate de folos aceste reforme?

Insuşi Domnul *Thaller* e puţin optimist, căci abuzurile ce în anumite împrejurări se ivesc la cambia în alb, cu greu pot fi imputate legislaţiunii actuale:

„Nous ne prétendons pas que la plus ou moins grande fréquence de ces supercheries doivent ètre imputée à une législation mal faite. Beaucoup d'entre elles tiennent à une malignité que les changements de la loi ne feraient pas disparaître" [3]).

In ce priveşte limitarea cambiei numai la comercianţi. ni se pare o propunere nerealisabilă [4]). Codul de Comerţ şi întreaga legislaţiune comercială germană tinde să devie o legislaţiune de clasă. In acelaş timp însă, institute de odi-

---

[1]) *Annales de droit comm.* 1895, II, 1.

[2]) 17 Iulie 1894, *Annales* 1895, I, p. 11, conform **Thaller**, loc. cit.

[3]) Articolul citat în *Annales de dr. comm.*

[4]) D-l **Thaller** pleacă de la premisa că neguţătorii nu fac uz de cambia în alb. Or această premisă cu nimica nu e dovedită.

nioară pur comerciale, azi sunt intrate în dreptul comun. Cu tot spiritul de clasă al noului cod comercial german, cambia rămâne un institut la dispoziţiunea comercianţilor cât şi a necomercianţilor (ce e dreptul cambia este reglementată de o lege specială, anterioară codului, Wechselordnung). Dificultăţile practice la cari ar da loc I-a propunere a d-lui *Thaller* sunt de neînvins. Cum se va puteà şti că cel ce a subscris o cambie. cum şi toţi giranţii au fost comercianţi? Ce surogat al monetei ar mai fi cambia când circularea ei ar fi condiţionată de o cercetare unică în felul ei: de a descoperi profesiunea tuturor celor ce au iscălit? Or, care este norma de a distinge un comerciant de un necomerciant? Exercitarea de fapte sau mai propriu de acte de comerţ. Deci nu va fi vorba de o examinare superficială ci de un inquisitoriu a activităţii unei persoane. Va fi nevoie de consultarea unui om de legi — avocat, — spre a vedea dacă cutare act e act de comerţ, dacă repetarea lui poate calificà o persoană de neguţător.

Nici a doua propunere nu ne mulţumeşte. Cambia în alb se fundează pe încredere; un raport fiduciar este fundamentul ei. Avantajul, raţiunea ei de a fi constă tocmai în neindicarea sumei şi a scadenţei. Scrierea «bunului şi aprobatului», deci cu indicarea sumei nu însemnează altceva decât desfinţarea poliţei în alb, ori mi se pare această consecinţă în contrazicere cu preocuparea înlăturării neajunsurilor poliţei în alb.

Dar atunci ce rămâne de făcut? Răspundem:

I. Magistratul să aibă facultatea de a „întârzia“ condamnarea ori executarea în urma unei cauţiuni din partea debitorului, ori a pronunţà imediat condamnarea şi ordonà executarea în urma depunerii unei cauţiuni din partea creditorului.

Cauţiunea să consiste din o sumă egală cu cea indicată în cambie, plus cheltuelile.

II. Abuzurile ce se nasc la poliţa în alb, se ivesc şi la cea în plin. O clasă întreagă trăeşte din asemenea speculaţiuni. Magistratul asistă şi condamnă deşi e convins că debitorul are dreptate, dar „dura lex!...“ Această stare de lucruri ar încetà, dacă ideia arătată maî sus (I) s'ar completà cu introducerea în codul nostru a unui articol ase-

mănător art. 138 c. civil german. Acest articol ar fi în general contra speculatorilor, ai „cămătarilor“. El ar aveà o întindere vastă, ar fi o măsură legitimă de apărare a celor nevoiaşi — deci de o mare însemnătate pentru ţara noastră. Ar servì însă şi la judecarea excepţiunilor personale, mai ales pentru necomercianţi, fiind aceştia obişnuitele victime ale cambiei.

Art. 138 c. civ. german este astfel conceput:

„Un act juridic (Rechtsgeschäft) contrar bunelor moravuri este nul.

„In special este nul un act juridic, prin care, în urma exploatării situaţiunii precare, a uşurimii de spirit sau a neexperienţei unei persoane, cineva, în schimbul unei prestaţiuni, lasă a i se promite sau a i se face, fie în favoarea sa, fie în a unui terţ, avantagii patrimoniale, cari întrec valoarea prestaţiunii în aşà măsură încât după circumstanţe prestaţiunea şi avantagiile patrimoniale apar într'o evidentă disproporţie“.

III. Infine, măsuri penale mai energice şi deci mai eficace—decum avem astăzi.

Amortizarea cambiei în alb

Unul din principiile ce guvernează legile moderne asupra cambiei este principiul încorporării creditului în titlu, ceeace se mai obicinueşte a se numì: materializarea creditului. Acest principiu general admis în vechiul drept german, azi îl vedem chemat din nou să joace rol însemnat.

Dar pe când la vechii germani creditul materializat erea o consecinţă a stării culturale înapoiate în care se găseau, neputând ei a se ridicà până la concepţia de drepturi abstracte, liberate de forma de care ereau înconjurate (acele drepturi) fie la naştere, fie la transmitere; din contra astăzi credit materializat corespunde tendinţei moderne de a creà mijloace pentru înlesnirea circulaţiunii bunurilor. Principiul creditului materializat am putea spune este născut nu din reminiscenţele dreptului medio-eval, ci a fost creat a umple un gol ce se simţea din ce în ce mai puternic—şi încă azi e departe de a fi complet înlăturat — cu cât economia popoarelor trecea din faza aşà numită naturală în cea monetară. In organizaţia capitalistică modernă, creditul joacă rol de frunte, rol ce un învăţat german îl compară cu sistemul nervos în organizme [1]).

Pentru a mijlocì circulaţiunea bunurilor economice, în epoca în care trăim ne este imposibil a ne servì numai de moneta metalică ori în hârtie; acolo unde ea lipseşte, omul

[1]) **Kuntze,** în Endemanns, Handbuch, vol. IV, p. 13.

contimporan are la îndemână un alt instrument: titlurile de credit, dintre care cambia joacă primul rol. Cambia cu alte cuvinte este *un surogat al monetei.*

Din principiul creditului materializat rezultă că dreptul ce decurge din titlu nu poate fi valorificat decât şi numai prin prezentarea titlului. Şi aplicând acestea la cambie, rezultă că creditorul nu poate să se folosească de drepturile ce le are decât în calitatea de posesor al documentului. Iar dacă am urmărì consecinţele riguroase ale ideei de credit incorporat (ori materializat) ajungem la concluzia că: ori decâte ori posesorul cambial a distrus sau pierdut — fie chiar că i s'a sustras — corpus, în care erà infiltrat creditul, el nu poate să mai invoace vre-o pretenţiune cambială: debitul cambial s'a stins. Cambia în ultima ei fază a ajuns la următorul rezultat: creditul cambial nu are existenţă în afară de titlul ce-l constată.

O excepţie la principiul arătat găsim în codul nostru de comerţ, Titlul IX, secţiunea XII, Despre cambia pierdută sau sustrasă. Suntem în faţa unei excepţiuni, care tocmai prin formularea ei de către legiuitor consfinţeşte regula.

Drepturile rezultânde din cambie trebuesc a fi invocate numai prin mijlocul documentului cambial; el nu poate fi inlocuit cu alte probe. Cu toate astea legea acordă creditorului, care nu se mai află în posesiunea titlului, o cale de a paralizà efectele ce în mod logic rezultă din noua situaţie (de a nu puteà înfăţişà cambia) şi acea cale este: amortizarea.

* * *

Se aplică art. 354—357 c. com. cambiei în alb?

Am stabilit mai sus că fundamentul cambiei în alb este un pact fiduciar şi am arătat ce înţelegem prin acest termen. In acelaş timp am înfăţişat părerea noastră faţă de chestiunea retroactivităţii completării documentului.

O *parte* din teoria expusă o găsim formulată chiar într'o sentinţă a *Curţii de Casaţie din Roma*, din 15 Decemvrie 1909:

„Facultatea de a dà şi girà în alb o cambie, transfe-

rând posesorului dreptul de a completà mai înainte de a exercità acțiunea cambială, însemnează că polița în acest mod completată este reținută completă încă dela creațiunea ei prin efectul pactului de completare, care menține viu în timpul circulațiunii contractul de cambie“ [1]).

Cambia în alb conpletă reintră deci sub prevederile codului de comerț și în special sub acea parte care tratează despre cambie. Nu de această a doua fază ne vom ocupà. Noi voim să studiem, dacă, chiar în timpul când cambia e în alb, se poate recurge la formalitatea amortizării (art. 354—357).

In favoarea amortizării cambiei în alb s'a pronunțat întreaga doctrină și jurisprudență germană [2]).

In Italia chestiunea e controversată. Jurisprudența înclină în a admite amortizarea la cambia în alb. Doctrina de asemenea. Cu desăvârșire protivnică amortizării la cambia în alb — deși îi recunoaște validitatea — este marea autoritate a profesorului *Cesare Vivante*.

Prima dată când în Italia instanțele judecătorești au fost chemate a stabili cum trebuesc tratate cambiile în alb din punct de vedere al amortizării a fost la 20 Mai 1903, când *Curtea de Apel din Casale* s'a pronunțat pentru admiterea amortizării [3]).

A doua oară, s'a prezentat *Curții de Apel din Trani*, care rezolvă în sensul în care se pronunțase Curtea din Casale.

Socotind că jurisprudența italiană are o deosebită importanță pentru noi, să vedem cum argumentează Curtea de Apel din Trani.

---

1) *Rivista di diritto commerciale*, 1910. II. 135.

2) Conform: **Hartmann**, *Deutsches Wechselrecht*, Berlin 1869, p. 490 și urm.; **Rehbein**, *Allgemeine deutsche Wechsel-Ordnung*, ed. 2-a, art. 73; **Lehmann**, *Lehrbuch des preussischen Privatrechts*, 5-a ed., p. 866; **Merfeld**, *Die Kraftloserklärung von Wechselblankett durch Ausschlussurteil*, în *Gruchots Beiträgen*, vol. 32 p. 278; **Renaud**, *Wechselrecht*, Geissen 1868, p. 241 nota 11; **Neumann**, *Aufgebotsverfahren*, p. 197, nota 265; **Daude**, *Aufgebotsverfahren*, pag. 151; **Staub**, *Kommentar*, p. 44; **Bernstein**, *Wechselrecht*, p. 60. Compară jurisprudența Tribunalului suprem în *Entsch. des* R. O. H. G. vol. XXV p. 16; Jurisprudența austriacă admite de asemenea amortizarea: **Entsch. des** *O. G.* Wien, în colecția lui *Czlechowsky* N. 64.

3) *Annali della giurisprudenza*, III, 380.

Sentinţa are următoarea redactare:

„Chiar şi cambiilor date în alb este aplicabilă, în caz de pierdere, procedura de amortizare.

„Având în vedere că . . . . . , se ridică înaintea Curţii chestiunea dacă pentru cambiile în alb pierdute se aplică institutul amortizării din art. 329 şi urm. c. com. (art. 354 şi urm. c. com. rom. [1]).

„Tribunalul s'a pronunţat contra, opinând că exemplare de cambie, numai iscălite, nu ar puteà să asume caracterul de cambii, ci de simple iscălituri în alb.

„La o astfel de teorie nu se poate aderà. Trebuie să se spuie mai întâi că numai elementele cambiei sunt determinate de legiuitor, despre cambiile iscălite în alb nu se face aluzie.

„Cu toate acestea doctrina şi jurisprudenţa au reţinut valabile obligaţiunile astfel iscălite, nefiind necesar ca formalităţile în obligaţiunile cambiale să fie scrise de mâna debitorului. Astfel că condiţiunile cerute pentru ele nu trebuesc socotite ca neîndeplinite, ci (trebuesc socotite) lăsate la încrederea şi bunul plac al posesorului, cu condiţia ca să fie îndeplinite în momentul în care se va face uz.

„Din acest principiu, ca o consecinţă directă, se deduce că deopotrivă valoare au cambiile şi cele date având toate condiţiile cerute de lege cât şi cele date în alb. Or dacă sunt egale, nu există raţiune pentru ce să se aplice numai pentru cele dintâiu institutul amortizării şi pentru celelalte nu. Dificultatea de a nu se puteà face pentru cambiile în alb descrierea exactă cerută de art. 330 c. com. [2]) nu rezolvă problema; relativ la ele (cambiile în alb) se va dà, după fiecare caz, acea transcriere şi descriere ce va fi posibilă pentru a le identificà. Şi astfel de identificare în cazul de faţă nu lipseşte pentru indicarea valutei fiecărei cambii, a iscăliturii acceptantelui în persoana lui Caradonna, data scadenţei şi declararea de a se găsi în alb toate celelalte condiţii.

Pentru aceste motive se reformează sentinţa [3])".

Se vede uşor că motivarea, ce o face Curtea nu e destul de suficientă.

---

[1]) Adausul traducătorului.

[2]) Art. 355 c. com. rom.

[3]) Publicată în *Riv. di dir. comm.* 1904, II, 568.

In sentința din 24 Ianuarie 1905, tot Curtea din Trani mai aduce 2 argumente în favoarea tezei ce o susține. Extragem următorul pasagiu:

„Odată recunoscută validitatea cambiilor în alb, rezultă în mod evident că în asemenea caz cel căruia i s'a furat sau cel ce a pierdut titlurile are de asemenea drept de a-și apără propriile interese pentrucă dela epoca amortizării completarea și succesiva girată rămân infructoase, pe când până în acel moment rămâne pericolul și posibilitatea dobândirii unui terț de bună credință. — O teorie contrarie ar pune pe debitor totdeauna în situațiunea de a împiedecà amortizarea a oricărui fel de cambie, fiind de ajuns ca el să tăgădue completarea cambiei în momentul pierderii, făcându-i imposibilă creditorului proba contrarie, de oarece nu mai posedă efectul cambial“ [1]).

Cum însă am spus în contra teoriei dominante e prof. *Vivante*. Mai înainte de a examinà obiecțiunile ce D-sa le aduce, să vedem la ce condiții supune art. 355 cod. com. exercitarea dreptului de amortizare.

Art. 355 c. com. cere ca:

a) Creditorul să justifice proprietatea și pierderea sau sustragarea cambiei;

b) prezidentul tribunalului în urma acestei justificări va ordonà, prin încheiere, publicarea unei ordonanțe;

c) care să cuprindă transcrierea exactă sau o descriere precisă a cambiei pierdute sau sustrase;

d) cu înștiințarea ca posesorul să o înfățișeze la grefă în termen de 40 de zile dela data scadenței, dacă ea nu a ajuns încă la scadență, și în caz contrar dela publicarea ordonanței.

Art. 356 decide că „după trecerea acestui termen și constatându-se că cambia pierdută sau sustrasă nu s'a prezentat; ea se va declara fără tărie față cu posesorul, prin o hotărîre a tribunalului dată contradictoriu cu cei obligați“. Posesorul de bună credință legitimat în mod cambial nu e ținut a înapoia cambia, afară numai de nu e vinovat de greșală mare (art 357).

---

[1]) *Riv. di dir. comm.* 1905, II, p. 154.

Din dispoziţiile stabilite de codul de comerţ se invocă argumente în contra amortizării la cambia în alb. *Prof. Vivante* le-a dezvoltat în Tratatul său, ele sunt:

1. Cambiile în alb nu sunt încă cambii;

2. Ele nu indică „de regulă“ locul plăţii şi deci nu dau unul din elementele necesare pentru procedura amortizării;

3. Ele nu indică scadenţa şi deci nu se poate determina când să se pronunţe ineficacitatea lor;

4. La cambiile în alb nu se poate face descrierea exactă cerută de lege pentru a preveni publicul de a nu le mai dobândi.

5. Cum exemplarul poate fi completat cu indicaţiunile cele mai diverse, procedura de amortizare, ar aruncà discreditul asupra tutulor cambiilor, ce poartă aceeaş iscălitură cu exemplarul în alb.

6. Cum cambia în alb poate fi completată cu o dată posterioară procedurii de amortizare, s'ar vedeà o cambie, neajunsă la scadenţă, şi totuşi ineficace, nesocotindu-se astfel buna credinţă a celui ce a dobândit-o; prejudeciindu-se circulaţia şi încrederea faţă de ori ce cambie; inspirându-se teama ca nu cumva o poliţă actualmente în plin să fi fost emisă în alb şi în urmă pierdută ori substrasă.

7. „Mai mult, cu sentinţa de amortizare proprietarul exemplarului în alb va puteà obţine o sentinţă care va constatà dreptul său de proprietate asupra acelui exemplar pierdut invocându-i conţinutul mai mult sau mai puţin incomplet; dar această sentinţă nu va dà la lumină un exemplar în alb capabil de a primì condiţiunile esenţiale ce lipseau în cel pierdut şi de a devenì o cambie regulată: din potrivă sentinţa va fixà în mod irevocabil calitatea sa de exemplar în alb. Proprietarul, cu ajutorul acestei sentinţe, nu se va puteà socotì ca şi un proprietar al unei cambii, ci va trebuì să se supuie la toate excepţiunile ce debitorul ar fi putut opune creditorului său originar, deci nu va aveà avantaj mai mare de acela ce i-l oferă exercitarea acţiunii autorului său prin procedura ordinară.

Procedura de amortizare i-ar puteà folosì numai în mod negativ pentru a împedicà, ca alţii să dobândească de bună credinţă proprietatea cambiei completate; dar, cum demonstrarăm, acea procedură nu e în stare prin natura

însăş a exemplarului în alb de a preveni publicul contra dobândirii lui. Se aplică acestor titluri — din necesitatea lucrurilor — regula dela titlurile la purtător, care interzice amortizarea tocmai din imposibilitatea de a lumină publicul în contra dobândirii lor" [1] [2].

Acestea sunt motivele împotrivirii marelui comercialist italian. Ele au fost adoptate în întregime de o sentinţă tot a Curţii de Apel din Trani (!) din 28 Fevruarie 1908 [3].

Curtea după ce enunţă că „procedura amortizării cambiilor pierdute nu e aplicabilă cambiilor în alb" şi după ce enumeră argumentele văzute mai sus, trece la examinarea posibilităţii aplicării prin analogie sau chiar a perfecţionării legii prin opera magistratului. Dar să ascultă cum se rosteşte *Curtea de Apel din Trani:*

„Apărarea face aluziune [4] la institutul propriu Romanilor, adică dreptul onorar care se formă din jus edicendi, şi care fu desigur mijlocul mai nimerit prin care se obţinù acea dezvoltare progresivă şi organică a dreptului roman care încă are atâta importanţă la naţiunile cele mai civilizate.

„Cu toate astea însăş apărarea Cosi trebuì să convie că între dreptul onorar din acei timpi îndepărtaţi şi rolul rezervat judecătorului de legile actuale e o foarte mare diferenţă.

„Deşi aşà zisa şcoală a dreptului liber încearcă de a-şi face drum pentru a puteà da jurisprudenţei acea mare forţă dinamică, pe care actualmente nu o are, cu toate astea e fără îndoială că azi judecătorul nu este conditor legis. El e interpretul şi nu integratorul (completatorul) legii; de unde rezultă că dacă ar puteà la voia sa să schimbe cu totul norma legislativă sub pretextul de a adapta-o la nevoile timpurilor noi, el ar comite o faptă arbitrară.

---

[1]) **Vivante**, vol. III, ed 3-an. 1321.

[2]) In Italia titlurile la purtător nu sunt amortizabile.

[3]) *Riv. di dir. comm.* 1908, II, 541 urm.

[4]) Apărarea între altele invocase că „în aurora dreptului clasic în transformarea, reînoirea, adaptarea normelor legislative născea şi înflorea dreptul pretorian; această funcţiune este rezervată azi, cel puţin în anumite limite, jurisprudenţei, constrânsă a concilia regulile legislative, care numai decât învechesc, cu raporturile juridice, pe care evoluţiunea economică le transformă şi reînoeşte cu repeziciune".

„Pe de altă parte numai silind şi violând dispoziţiunile clare conţinute în articolile 329 şi urm. c. com., s'ar puteà adaptà la exemplarul în alb pierdut, căruia, e bine să se repete, legea, ca titlu cambial, nu-i dă nicio importanţă. Ei bine judecătorului nu-i e dată facultatea de a siii formula legii şi cu atâta mai puţin aceea de a o violà.

„Şi nici nu e cazul de a se face recurs la interpretarea estensivă: Ubi eadem est legis ratio, ubi eadem esse debet legis dispositio, pentrucă se poate recurge la dispoziţiunile ce regulează materii analoage când controversa nu se poate decide cu o precisă dispoziţiune de lege, iar nu cum e în cazul de faţă".

Deşi profesorul *Vivante* cât şi *Curtea din Trani* aduc în contra amortizării cambiei în alb acel mare număr de obiecţiuni, ce arătarăm, cu toate astea ele se reduc la 2 idei:

a) Amortizarea este o procedare acordată de lege cambiei în plin, nu şi celei în alb;

b) Dacă s'ar aplicà amortizarea cambiilor în alb, acest procedeu ar aveà nefaste consecinţe pentru publicul de bună credinţă.

Mai ales a doua idee e dominantă în toate argumentarea jurisconsultului din Roma. D-sa nu insistă asupra deosebirii esenţiale ce ar existà între cambia în alb şi cea în plin, nu insistă asupra imposibilităţii amortizării la cambia în alb ca rezultând această imposibilitate din diversitatea principiilor ce guvernează cele 2 feluri de cambii, *prof. Vivante* insistă asupra inconvenientelor ce ar rezultà din estinderea amortizării. Ori dacă e vorba de inconveniente e foarte posibil ca cinevà să le vadă chiar acolo unde ele nu sunt, unde ele pot fi evitate.

Pentru cine admite valabilitatea cambiilor în alb — şi azi doctrina şi jurisprudenţa ţărilor civilizate e de acord — e natural a admite chiar amortizarea prevăzută de codul de comerţ în art. 354—357.

Insă *prof. Vivante* nu e de această părere, de oarece cambia în alb nu este cambie. La care răspunde cu multă pătrundere un alt mare comercialist italian, *A. Sraffa*[1]). A

---

[1]) In frumosul articol publicat în *Riv. di dir. Comm.* 1908, I, 201 şi urm.

se spune că amortizarea cambiei în alb este exclusă fiindcă poliţa în alb nu e poliţă, nu poate servì întru nimic la rezolvarea problemei. Fără îndoială, că poliţa în alb nu este poliţă în plin, dar noi voim tocmai acest lucru: să ştim dacă dispoziţiunile scrise de lege în articolile 354—357 pentru cambiile în plin se aplică şi celor în alb: a invocà pur şi simplu neaplicarea, pentrucă poliţele în alb nu sunt acele, la care legea se referă, e o afirmaţiune, iar nu o demonstraţie.

Cambia în alb nu e cambie în plin; aceasta e evident, dar nu decurge de aci că amortizarea nu trebue să se aplice la amândouă.

Cel ce iscăleşte o cambie în alb se obligă a recunoaşte drept creditor cambial pe orice posesor ce va prezentà documentul completat şi se va legitimà printr'o serie neîntreruptă de giruri. Aceasta este esenţa obligaţiei ce şi-o asumă oricine predă unui altuia un exemplar în alb. Iar dacă scopul la emiterea cambiei în alb este tocmai un act ce formează primul pas spre desăvârşirea viitoare a cambiei prevăzută de lege, se poate oare negà biletului în alb dat în asemenea condiţiuni calitatea de cambie în stare de germine?

Dacă obligaţia şi creditul cambial depinde numai de completare, independent de persoana completatorului, nu există aceiaş raţiune, acelaş pericol, aceleaşi interese pe care legea le-a tutelat la cambia în plin prin amortizare? Desigur că interesul şi al posesorului şi al debitorului cere intervenirea amortizării. Acest adevăr e un ce indiscutabil în Germania şi Austria. Ştiinţa şi practica sunt mână în mână a interpretà în mod logic legea, fără a pretinde nimeni ceeace înfricoşează Curtea de apel din Trani: atribuirea magistratului contimporan jus edicendi.

Odată recunoscută validitatea cambiei în alb, e opera doctrinei şi a jurisprudenţei—din marea afinitate a acestor două institute, cambia în alb şi în plin—să examineze caz cu caz normele dictate de lege pentru cambia în plin şi de a vedeà întrucât ele sunt compatibile cu natura cambiei în alb.

Legea nu numeşte în niciun articol cambia în alb. Se recunoaşte ea ca institut creat de uzuri, recunoscut de juris-

prudenţă şi doctrină, prin aceasta opera constructivă nu s'a terminat.

Din contră aci începe partea positivă: introducerea cambiei în alb sub disciplina codului de comerţ.

Scopul amortizării este protejarea intereselor individuale ale creditorului—în unele cazuri chiar ale debitorului—cât şi apărarea publicului, a interesului general. In armonizarea acestor două interese trebue să se vadă avantajul articolelor 354—357 c. com.

Prin amortizarea cambiei în alb nu se păşeşte peste scopul şi efectele, ce legiuitorul le-a avut în vedere; din contră este trecerea unor principii stabilite, la un caz neprevăzut în momentul efectuării codicelui, dar pentru care nu există niciun obstacol de a nu fi aplicate.

Profesorul *Vivante* se întreabă— şi acesta e ultimul argument, pe care de sigur l'a crezut cel mai puternic—dacă cel ce aveà în stăpânire un exemplar de cambie iscălit în alb, are vreun interes a recurge la amortizare. D-sa găseşte că nu, căci la ce i-ar folosì amortizarea întrucât el numai poate aveà exemplarul cel vechiu, spre a-l completà. Creditorul la scadenţă va fi—cu toată procedura amortizării—în imposibilitatea de a prezentà o cambie, deci debitorul îi va opune tot felul de excepţiuni. La un astfel de rezultat este vădit— aşà argumentează *Vivante* — că creditorul va puteà ajunge şi fără amortizare în baza vechiei creanţe civile, ce aveà în contra celuia ce i-a iscălit exemplarul. Cel mult i-se poate recunoaşte un avantaj negativ, adică împedicarea ca un terţ să dobândească de bună credinţă titlul completat. Insă acest avantagiu în realitate nu ar existà de oarece este imposibil— dat fiind natura cambiei în alb să se previe publicul.

In Germania s'au adus diferite motive pentru aplicarea amortizării la cambia în alb. *Gaupp-Wagener*, care fu cel dintâiu ce consacră o lucrare asupra cambiei în alb [1]), trecând în revistă acele păreri, termină prin a spune: „In orice caz amortizarea cambiei în alb este o nevoie imperioasă a circulaţiei (comerţului)“.

De oarece cambia în alb nu se confundă cu cea în plin,

---

[1]) **Gaupp-Wagener**, Blankowechsel und Blankoakzept, Berlin 1898, par. 7.

rezultă că pentru amortizarea uneia nu este indispensabil a se găsi exact acelaş interes, ce conduc pe părţi a recurge la acest procedeu.

Gaupp-Wagener crede că amortizarea se face în interesul subscriitorului exemplarului în alb şi numai indirect în interesul proprietarului. Subscriitorul nu este liberat prin simpla pierdere; tot timpul el se poate vedeà acţionat de un posesor ilegitim. Proprietarul nu poate invocà amortizarea în interesul său, nefiind el creditor cambial, ci are la îndemână vechea acţiune civilă.

Totuş chiar proprietarul are interes, atunci când ar aveà o acţiune civilă de oarece nu ar putea-o exercità fiind debitorul în pericolul de a plătì încăodată la prezentarea titlului completat[1]).

Această părere a lui *Gaup-Wagener* conţine şi just şi nejust.

In cazul în care exemplarul se află încă în stăpânirea subscriitorului, interesul e al subscriitorului care e în acelaş timp proprietar. De asemenea în cazul când a transmis acel exemplar unui al 3-lea, interesul subscriitorului poate fi foarte mare de a se recurge la amortizare în caz de pierdere sau sustragere. Interesul cel va aveà în această din urmă împrejurare poate fi rezultatul ori al pactului fiduciar ce a intervenit între el şi creditor — spre exemplu modul cum să fie făcută completarea, ori învoiala ca exemplarul să nu fie înstrăinat, etc.

Interesul poate rezultà însă din raportul obligator ce există între părţi şi care raport a cauzat emiterea cambiei în alb — spre exemplu dintr'o cumpărare — vânzare, etc.

Proprietarul, abstracţie de cazul de mai sus, când proprietar şi subscriitor sunt una şi aceiaş persoană, va aveà cel mai mare interes de a i se acordà amortizarea. Proprietarul, într'adevăr, va fi interesat şi îi va fi necesar:

A) de a fi declarat cambia în alb ineficace faţă de posesorul ce o dobândì după pierdere sau sustragere şi deci de a împiedicà în acest mod pe debitor de a executà plata;

B) de a stabilì cine erà legitimul posesor al cambiei în alb în momentul pierderii sau sustragerii[2]).

[1]) Conform: **Merfeld,** op. cit., p. 291, 292.
[2]) Conform. **Sraffa**, loc. cit.

A) A declară cambia în alb ineficace, se obiectează că e imposibil și pentru a se probă această afirmaţiune am văzut mai sus ce invoacă *Vivante* (argumentele 2—6).

a) Cambia în alb nu poate fi declarat ineficace, de oarece nu indică locul plăţii, deci nu se poate ști judecătorul competent.

Răspundem: cambia în alb poate să conţie și locul plăţii după cum iarăş poate să nu fie indicat. Chiar dacă am admite cu *Vivante* că spre a se puteà recurge la amortizare, e nevoie ca în cambie să fie indicat locul plăţii, putem obiectà: amortizarea nu se va aplicà la cambiile în cari nu se indică locul plăţii, se va aplicà însă la cele ce arată locul de plată.

In realitate însă, indicarea locului de plată nu e indispensabil. Art. 270 indică ca condiţiune esenţială a cambiei arătarea locului plăţii (numărul 7), dar dacă nu se arată anume — zice art. 272 c. com.—poliţa se va plăti la locul arătat lângă numele sau firma trasului. In biletul la ordin, locul emisiunii se socotește ca loc de plată și în acelaș timp ca domiciliu al emitentului, dacă un alt loc de plată nu s'a arătat. Iacă criterii de a stabili locul plăţii.

Art. 272 c. com. se aplică în cazurile, în care în cambie s'a indicat locul emisiunii (la biletul la ordin) ori locul arătat lângă numele sau firma trasului. Dar să poate foarte bine ca și aceste indicaţiuni să lipsească, de oarece ele nu sunt cerute de art. 270 c. com. In acest caz cum se va determinà locul plăţii? Foarte ușor.

Emitentul cât şi trasul sunt debitori, iar în această calitate, neexistând alt mijloc, vor reintrà în prevederile art. 1104 cod. civil, care în ultimul aliniat decide: «In orice alt caz, plata se face la domiciliul debitorului» [1]).

b) Se susţine că nu se poate pronunţà ineficacitatea cambiei în alb, de oarece nu se indică scadenţa, și deci nu se poate determinà momentul din care exemplarul iscălit îşi pierde forţa obligatorie. Dar și acest argument are aceeaș tărie ca și primul.

Art. 355 c. com. în ultimul său aliniat, decide că „termenul va curge dela data scadenţei cambiei, dacă ea n'a

---

[1]) Conform. **Antonio Brunetti**, în *Rivista di dir. comm.* 1908, II, p. 541 și urm.

ajuns încă la scadenţă, şi în caz contrar dela publicarea ordonanţei". Aici avem de deosebit două ipoteze:

1. Cambia în alb în momentul pierderii conţineà scadenţa, în care caz nicio dificultate;

2. Cambia în alb în momentul pierderii (ori sustragerii) nu indică data scadenţei. Cum se vor calculà cele 40 de zile indicate de art. 355 c. com.?

Legea stabileşte că cele 40 de zile vor începe ori din ziua scadenţei, dacă cambia ajunsese la scadenţă, ori din ziua publicării ordonanţei. In ipoteza noastră tocmai dela data publicării ordonanţei va curge termenul.

Când se emite o cambie în alb, am arătat că primul posesor dobândeşte dreptul de a completà exemplarul în virtutea unui pact fiduciar.

Posesorul trebuie să completeze titlul numai în marginele pactului fiduciar, altminteri la plată va fi expus la o excepţie ex pacto din partea subscriitorului. Cu alte cuvinte, posesorul (primul) e ţinut să indice în cambie scadenţa convenită, ori în lipsa unei atare învoieli, ziua ce-i va plăceà. Aceasta nu însemnează că posesorul chiar în caz când s'a convenit data scadenţei nu poate desemnà o alta; în aceasta se şi deosebeşte (sunt şi alte diferenţe) pactul fiduciar de mandat. Exact e a spune că posesorul (primul) poate înscrì în exemplar orice scadenţă, scadenţa absolut valabilă pentru terţii de bună credinţă. Numai când posesorul calcă pactul fiduciar în ce priveşte desemnarea scadenţei şi în acelaş timp tot el se prezintă la plată, în ceastă împrejurare, debitorul va aveà în contra lui o excepţie.

Prin pierderea exemplarului în alb care nu menţionează scadenţa, obligaţia devine ca şi cum ar fi imediat plătibilă, deoarece posesorul nu are decât a-i indicà scadenţa şi intentà acţiunea cambială. Amortizarea va aveà ca scop să someze pe posesor a prezentà şi deci a evità abuzurile ce acesta ar puteà comite.

Se va obiectà: e posibil ca relativ la scadenţă între subscriitor şi primul posesor, să fi intervenit o învoială relativ la data scadenţei, pe de altă parte prezidentul tribunalului va indicà o alta: ziua pierderii titlului. Cum se va explicà această contrazicere? Când prezidentul tribunalului va invità pe posesor să prezinte cambia în termen de 40 de zile dela

publicarea ordonanţei, el ţine seamă de raporturile dintre subscriitor și terţ. Intre aceştia magistratul va aplică norma: „in omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, praesenti die debetur“ 1. 14, Dig. de reg. iur. Când proprietarul exemplarului va dobândì amortizarea și apoi în virtutea decretului va cere numai decât plata dela debitor, de data aceasta se vor observà consecinţele ce decurg din fundamentul juridic al cambiei în alb: între primul posesor și subscriitor are tărie pactul fiduciar.

Cu aceste observaţiuni credem noi că obiecţiunea, trasă din neindicarea scadenţei în exemplar, reese nefondată.

c) Doctrina adversă spune: la cambia în alb nu se poate face descrierea exactă cerută de lege, deci buna credinţă, interesul general se opune în contra amortizării în acest caz. E obiecţiunea cea mai serioasă. Să ne închipuim o cambie în alb, deci un exemplar în care nu există nicio altă indicaţiune decât iscălitura subscriitorului. Cum se va puteà ea descrì? Cum se vor puteà avertizà terţii de bună credinţă de a se abţine dela dobândirea acestui exemplar, cum se va puteà somà posesorul a-l prezentà, când acel exemplar a putut fi completat cu cele mai diverse indicaţiuni? Nu va aruncà amortizarea discreditul asupra tuturor cambiilor, ce poartă aceeaş iscălitură cu exemplarul în alb? Aceasta e preocuparea, ce domneşte în toată sentinţa Curţii de apel din Trani (ultima citată), preocupare ce se întâlneşte și care e cauza viei opuneri a ilustrului meu profesor.

Cambiile în alb se pot distinge în 2 categorii: identificabile şi neidentificabile [1]). E foarte rar ca o cambie în alb să conţie numai iscălitura debitorului. Aproape în totdeauna în exemplar se fac şi alte menţiuni. Se indică, spre exemplu, data emiterii, ori numele trasului, scadenţa, etc. E o chestiune de fapt când o cambie se poate zice că e identificabilă. Nu în mică măsură se va observà situaţiunea subscriitorului, buneoară de este ori nu comerciant. Că e chestiune de prudenţă în acordarea amortizării la cambia în alb, nu e de

[1]) Meritul de a fi pus în evidenţă și de a fi tras consecinţele din această clasificare, se datorește prof. **Sraffa,** loc. cit. Conform: **Brunetti** loc. cit.

tăgăduit, dar absolut nu e un motiv a decide că: la cambiile în alb este cu neputinţă amortizarea, ele neputându-se descrì.

E destul a ne gândì la o cambie concepută astfel:

Cluj 1 Ianuarie 1920.

Plătiţi pentru această a mea cambie, Domnului Bumelian, la 15 Fevruarie a. c.

Jagow.

„Băncei Generale"
Bucureşti

Presupunem că această cambie e pierdută la Bucureşti, se va pretinde că este imposibil de descris, de identificat? Credem din contră, că majoritatea cambiilor în alb sunt identificabile. Din faptul că poliţile în alb în anumite împrejurări pot da loc la dificultăţi, nu rezultă nimic în contra tezei noastre, căci cum spune *Sraffa* „posibilitatea că în *oarecari* cazuri identificarea este grea, nu trebue să conducă la consecinţa că procedura amortizării este *întotdeauna* imposibilă Singura concluziune exactă este că procedura amortizării va fi posibilă, când va fi posibilă identificarea titlului.

«Dacă deci poate să fie adevărat principiul că procedura amortizării este exclusă pentru cambiile în alb *neidentificabile,* adică pentru acelea consistânde numai din iscălitura emitentului pe o foaie timbrată, nu e de loc adevărată regula că amortizarea nu este admisă la cambiile *indentificabile*"[1]).

d) Se mai obiectează: aplicată amortizarea la cambia în alb, aceasta poate fi declarată ineficace înainte ca ea să fi ajuns la scadenţă, în timp ce ea circulă înconjurată de obicinuita încredere.

Observăm, că aceste obiecţiuni se pot adresà numai cambiei în alb care nu menţionează data scadenţei, nu şi acelora cari indică o asemenea dată. Iată dec io clasă de cambii în alb care pot fi amortizabile. Dar noi credem că chiar celor ce nu au în corpul lor scrisă data scadenţei, se aplică procedura amortizării. Căci din moment ce se examinează indicaţiunile ce se dau asupra exemplarului în alb şi rezultă că este identificabil, chiar dacă i s'ar da o scadenţă poste-

---

[1]) *Riv. di dir. comm.* 1908, 202.

rioară amortizării, posesorul mai întotdeauna va fi vinovat de greşeală gravă. In orice caz la noi chestiunea nu prezintă greutatea de rezolvat pe care o are în Italia, *unde nu e admisă amortizarea titlurilor la purtător furate sau pierdute.* Cambia în alb se aseamănă din punct de vedere extern cu titlurile la purtător, deci acolo unde e admisă amortizarea acestor din urmă a fortiori trebue a se admite şi la cambiile în alb. Aceleaşi desavantagii ce întâlnim când se amortizează o cambie în alb, le vedem şi la amortizarea titlurilor la purtător pierdute. In adevăr pentru acestea există azi două sisteme: un sistem dominant în Europa şi care acordă amortizarea; unul deosebit, ce-l întâlnim în Italia şi care nu admite această procedare. Zicem că, în sistemul dominant, amortizarea pe lângă bunuri are şi rele. Aceste rele le arată tot profesorul *Vivante.* E acelaş inconvenient ce se invoacă la cambiile în alb ce nu indică scadenţa. Această constatare serveşte în Italia ca argument în contra amortizării la cambia în alb, la noi din contră slujeşte ca argument pentru admitere.

Zice *Vivante*: „In celălalt sistem, până acum prevalent în legile Europei, siguranţa circulaţiunii este sacrificată dintr'o pietate faţă de propietarii victime ale furtului. In mod general se adoptă o procedură de amortizare, mai mult sau mai puţin prudentă, care ia orice valoare juridică titlului ce se zice distrus, furat sau pierdut, şi după un determinat period de timp obligă pe Institutul emitent a consemnà victimei un duplicat, care înlocueşte titlul originar rămas stins, *deşi continuă a circulà cu toate aparenţele unui titlu viu.* Intre cele două sisteme prefer incontestabil primul (cel italian), care conciliind cu equitate interesele opuse ne fereşte de pericolul unei circulaţiuni înşelătoare, alimentată de procedura amortizării. Această procedură scoţând din circulaţiune titluri cari cu toate acestea circulă pe piaţă fără nicio indicaţiune referitoare la amortizarea lor, întinde o adevărată cursă bunei credinţe şi răneşte profund creditul titlurilor la purtător“ [1].

E posibil să aibă dreptate, cine aduce o asemenea critică în contra legilor ce acordă amortizarea titluritor la purtător,

[1]) Vivante, *Trattato di dir. commerciale*, terza edizione, vol. III p. 662.

dar existenţa acestor legi însemnează cel mai de samă argument pentru amortizarea cambiilor în alb.

B. Proprietarul cambiei în alb pierdute ori sustrase are interes ca prin amortizare să se stabilească cine ereà posesorul legitim în momentul perderii. Această constatare îi va servì să probeze calitatea sa de creditor al subscriitorului exemplarului cum și a giranţilor.

In acest caz proprietarul va aveà două mijloace de a satisface creditul:

1. Va puteà chemà în judecată pe debitor în baza cambiei în alb amortizate.

Procedând astfel creditorul se va vedeà expus la toate excepţiunile prevăzute de codul şi procedura civilă, întrucât el se va prezentà nu ca creditor cambial, ci ca propietarul unei cambii în alb.

2. Acest inconvenient poate fi înlăturat printr'un procedeu simplu.

Proprietarul unei cambii în alb amortizate va cere girantelui imediat anterior lui un duplicat, pe care îl va completà în conformitatea art. 271 c. com. In acest mod, la plată posesorul duplicatului va fi la adăpostul excepţiunilor ce nu ar derivà ex persoana lui proprie.

Va mai puteà proprietarul cambiei în alb amortizate să facă o copie, care, de asemenea completă, va fi negociată. (A se vedeà art. 299--304 c. com.).

Sunt deci destule motive pentru a admite concluzia *prof. Sraffa:* amortizarea e aplicabilă cambiilor în alb identificabile.

Cambia în alb

(Urmare)

B. Cambia în alb în dreptul românesc

Până la 1900, textul articolului 273 erea reproducerea fidelă a art. 254 codul comercial italian şi avea următoarea cuprindere:

«*Lipsa vreuneia din condiţiunile esenţiale arătate în ar-*«*ticolile de mai sus, exclude calitatea şi efectele speciale ale* «*cambiei cu rezerva efectelor ordinare ale obligaţiunii, după na-*«*tura sa comercială sau civilă.*

«*Promisiunea de dobânzi cuprinsă în cambie sau renun-*«*ţarea la prescripţiune se socoteşte ca nescrisă*».

Cu ocazia modificărilor aduse codului comercial la 6 Aprilie 1900 s'a adăogat la începutul art. 273, cuvintele: «*Lipsa arătării numelui persoanei sau firmei primitorului la facerea cambiei precum şi*», iar Ministrul de Justiţie depe atunci, în Expunerea de motive, a arătat care a fost scopul modificării făcute şi, deoarece expunerea este de o deosebită importanţă întrucât lămureşte când anume cambia în alb nu e valabilă, reproducem partea din motive referitoare la această cestiune:

«In art. 270 se enumeră cari sunt condiţiunile esenţiale «ale cambiei şi la n. 3 se indică numele persoanei sau firma «primitorului (beneficiarului); s'a născut însă dificultatea în «practică şi controversa în jurisprudenţă, când anume trebue «arătat numele primitorului: la emiterea cambiei sau numai «la prezentarea ei spre plată; cu alte cuvinte, cu ordi-

nul deschis, în alb, este ca cambie sau nu? Cred că admiterea cambiilor cu ordinul în alb prezintă un pericol, căci dacă nu pot face nici-o opunere la o cambie, după art. 349, nu e mai puţin adevărat, că este de mare interes a se şti cine este sau a fost primul beneficiar al cambiei, spre a se puteà exercità în contra-i, fie o acţiune în anulare, dacă ar fi în acel caz, fie o acţiune în regres, ceeace la cambiile cu ordinul în alb este nu numai foarte dificil, dar aproape imposibil. De aceea şi spre a nu se mai da loc la nici-o controversă, am adaos în capul art. 273 că «numele primitorului (beneficiarului) trebue arătat la facerea cambiei».

După toate probabilităţile cel ce ţineà acest limbagiu nu a ţinut în seamă ceeace se scrisese în Italia şi Germania, unde legislaţiile se aseamănă cu a noastră, nici nu urmărise argumentele doctrinei şi jurisprudenţei din acele Ţări. Desigur că e de prisos să mai spunem că nici nu s'a cercetat legile ţărilor mai înaintate în comerţ, cum e Anglia şi Statele-Unite.

Această modificare în loc să aducă un progres, însemnează un pas îndărăt faţă de principiile dominante în materie cambială. Ea mai are dezavantagiul de a produce o mare confuziune, căci dela 1900 jurisprudenţa a fost nehotărâtă şi nu s'a limitat în totdeauna la ceeace rezultă din lege şi din expunerea de motive a D-lui *C. Disescu*, care face o deosebire între numele beneficiarului şi celelalte condiţiuni esenţiale ale cambiei; prin modificarea dela 1900, se cere neapărat să se arate beneficiarul, pe când pentru celelalte condiţiuni a rămas aceeaşi situaţiune din înainte de 1900.

Până la acea dată jurisprudenţa română consfinţeà ceeace intrase în uz, declarând valabilă completarea unei cambii cu ordinul în alb, cu condiţiunea ca ea să satisfacă cerinţele legii în momentul prezentării la plată [1]).

După 1900, s'a decis că o cambie emisă cu ordinul în

[1]) *Curtea Galaţi* S. II, 1 Octombrie 1896, *Dreptul*, 1896, p. 577; *C. Casaţie*, II, 13 Mai 1897, *Buletin*, 1897, p. 749; *C. Bucureşti*, 15 Mai 1904. **Eftimie Antonescu**, p. 43.

Contra: *C. Bucureşti* I, 3 Aprilie 1896, *Dreptul*, 1896, p. 379.

alb, este nulă [1]), iar această nulitate se poate opune şi giranţilor de bună credinţă [2]).

Dificultatea cea mare este însă când e vorba a se stabili prin ce mijloace se poate probà că o cambie a fost emisă în alb. Se va face, cu alte cuvinte, această dovadă prin orice mijloc de probaţiune sau este neapărat nevoie de probă scrisă?

Ştim că după art. 349 numai excepţiunile personale trebuesc probate cu înscrisuri; excepţiunile relativ la formă nu sunt supuse acestei rigori şi evident că excepţiunea, ce se ridică unei cambii că la emitere a fost cu ordinul în alb, nu poate fi socotită ca personală deoarece nu vizează raporturile personale ale posesorului, care poate nici nu aveà cunoştinţă de modul cum erea poliţa la emiterea ei, ci este o excepţiune ce, fără îndoială, se referă la formă.

Noi am arătat că spre a înlăturà acest pericol, singurul real, iar nu cel arătat în expunerea de motive, în Italia şi Germania s'a admis valabilitatea cambiei în alb [3]).

---

[1]) *Trib. Gorj*, 20 Februarie 1904, cu adnotaţia D-lui **C. N. Toneanu**, *Curierul judiciar*, 1904, p. 252; *C. Casaţie*, III, 3 Octombrie 1912, *Săptămâna juridică*, 1912, n. 716; *Casaţia* II, 18 Februarie 1914, *Jurisprudenţa română* 1914, n. 221; *Curtea Iaşi*, *Dreptul* 1914, p. 611.

[2]) *Trib. Botoşani*, la 15 Februarie 1905, *Curierul Judiciar*, 1905, p. 158, a decis că asemenea excepţiune fiind privitoare la însăşi forma titlului poate fi opusă de către emitent posesorului prin gir al cambiei date în alb, în virtutea art. 349 C. Com. care, având un caracter absolut şi general nu distinge dacă cambia s'ar găsi în posesiunea beneficiarului în ordinul căruia a fost emisă sau a fost transmisă prin gir.

Această sentinţă redactată de D-l **Corneliu Botez**, pe când D-sa ereà judecător de şedinţă, trage în mod juridic consecinţele logice din modificarea de la 1900, când hotărăşte «că e netăgăduit că excepţiunea «ridicată de apelant e o excepţiune relativă la forma titlului, care do-«vedindu-se fondată are de efect de a desbrăcà cambia emisă de cali-«tatea şi efectele ce legea atribue în genere efectelor cambiale, aceasta «neatârnat de faptul că cambia se găseşte în altă mână decât acea a «beneficientului în ordinul căruia a fost emisă».

In Franţa, după cum am văzut, pentru a se asigurà circulabilitatea cambiei în plin faţă de giratarii de bună credinţă — se decide că faţă de aceştia nu se poate ridicà excepţiunea emiterii în alb a cambiei. A se vedeà: **Lyon Caen** et **Renault**, IV, n. 469; **Thaller**, *Traité élém.* n. 1385.

[3]) In acelaş sens D-l **Ştefan Scriban**, *Curierul Judiciar*, 1909, p. 278 care adnotează o carte de judecată din 11 Martie 1909, a *ocolului Do-*

Instanţele noastre judecătoreşti, însă spre a nu discreditâ cambiile, se depărtează dela principiile anunţate mai sus, şi cu toate că se pronunţă că nu este valabilă o cambie emisă în alb, totuşi cer probarea cu act scris ori de câte ori debitorul pârît ridică excepţiunea că o cambie, ce se prezintă în plin, a fost emisă în alb [1].

---

rohoi, prin care se hotărâse că excepţiunea emiterii în alb este o excepţiune personală în sensul art. 349. D-l Scriban nu împărtăşeşte vederile judecătorului din Dorohoi şi D-sa arată că emiterea unei cambii în alb nu constitue o excepţiune personală, ci o excepţiune relativ la formă şi ştiut este că legiuitorul face o antiteză între excepţiile relative la formă şi cele personale, numai acestea din urmă trebuind a fi probate prin act scris. Pentru excepţiunile relative la formă, legea nu cere probă scrisă, deci intrăm în regula generală, după care interogatorul martorii şi prezumţiunile devin admisibile conform art. 46 din codul comercial. Şi cu toate că avem să facem proba în contra unui înscris, martorii trebuesc admişi, chiar în lipsă de început de probă scrisă căci completarea unei cambii în alb este o fraudă la lege, şi a admite contrariul, este a face iluzorie dispoziţiunea art. 273 c. com.

Această interpretare este singura impusă de modificarea foarte puţin bine venită din 1900.

E drept că în Germania şi Italia excepţiunile trase din completarea unei cambii în alb sunt excepţiuni personale, faţă de cel ce a completat şi de cei ce l'au precedat; dar aceasta provine, după cum am văzut din faptul că poliţa în alb este valabilă şi deci nu se poate ridicâ o excepţiune pentru anularea ei, ci numai excepţiuni că s'a completat contrar convenţiunii intervenite.

S'a decis însă şi s'a redactat în mod juridic, că la noi excepţiunea emiterii în alb este relativă la formă: *Trib. Botoşani*, 15 Februarie 1905 *Curierul* 1905, p. 158.

Această sentinţă datorită D-lui **Corneliu Botez** formează o rază luminoasă în pustiul creat de modificarea *D-lui Disescu*.

In acelaş sens, *Curtea Bucureşti*, 11 Octombrie 1906, *Dreptul 1906*, p. 605; *Trib. Dolj*, S. III, 29 Ianuarie 1901 în Ef. Antonescu, p. 46.

[1]) *Trib. Gorj*, 26 Februarie 1904, *Curierul*, 1904, p. 252; *Trib. Ilfov*, 28 Martie, 1906, *Dreptul*, 1906, p. 261, *Trib. Tutova*, 30 Aprilie 1909. *Curierul*; *Casaţia*, III, 11 Noembrie 1909, dată *după divergenţă*, *Jurisprudenţa*, 1909, 620; *Casaţia* II, 18 Februarie 1914, *Jurisprudenţa*, 1914, p. 221.

Cerându-se probă scrisă, s'a decis că debitorul neavând asemenea dovadă, nu poate întârziâ plata prin înscrierea în fals, atunci când nu contestă iscălitura şi este şi formula „bun şi aprobat": *Casaţia*, II, 23 Martie 1910, *Jurisprudenţa*, 1910, şi 210; *Curtea Craiova* I. 21 Iulie 1915, *Justiţia*, p. 113.

In instanţa penală evident că se va face în orice mod proba. *Jurisprudenţa*. 1914. p. 415.

Şi în doctrină s'a susţinut că excepţiunea emisiunii în alb a unei cambii, trebueşte dovedită cu înscris [1]).

Cambiile în alb sunt foarte răspândite la noi, iar băncile, în ciuda modificării dela 1900 au o deosebită preferinţă pentru ele. De aceea nu e rar să vedem cambii emise în alb, nu numai în ce priveşte numele beneficiarului, dar şi în ce priveşte scadenţa, data emisiunei, etc. Ce se întâmplă cu o cambie care la emiterea ei are indicat numele posesorului însă, lipsindu-i altă menţiune esenţială, se completează şi se prezintă la plată?

Din expunerea de motive din 1900 cum şi din redactarea art. 273 reese că legiuitorul nostru a voit să facă o deosebire între indicarea numelui beneficiarului şi celelalte

---

Curtea de Casaţie, III, 11 Sept. 1915, a decis că excepţiunea că o cambie a fost emisă în alb nu se poate dovedi cu proba testimonială, probă care nu e de grabnică soluţie şi întârzie condamnarea la plată la a cărei lichidare urgentă tinde acţiunea cambială, aşa că anularea cambiei în asemenea împrejurări nu se poate cere decât ulterior pe calea acţiunii principale. *Jurisprudenţa*, 1915, n. 590, pag. 567. Iar acţiunea în anularea unei cambii fiind o acţiune principală, iar nu o acţiune cambială, proba cu martori ca şi prezumţiunile de fapt sunt admisibile în dovedirea ei potrivit art. 46 cod. com.: *Casaţia* III, 14 Ianuarie 1915, *Jurisprudenţa*, 1915, n. 169, p. 186; *Casaţia* III, 25 Februarie 1915, *Jurisprudenţa*, 1915, n. 246, p. 263.

Trib. Brăila, I, 7 Iunie 1912, *Curierul Judiciar*, 1912, p. 967, recunoaşte că proba scrisă a art. 349 e cerută numai pentru excepţiunile personale, nu şi pentru cele relative la condiţiunile cambiei, cum este excepţiunea emiterii în alb; respinge însă în fapt proba cu martori, deoarece nefiind în speţa judecată alte indicaţii şi prezumţiuni, ar fi periculoasă asemenea probaţiune, căci „celeritatea la care s'a gândit legiui„torul, că siguranţa obligaţiei însăş ar deveni iluzorie, dacă dovada „cu martori s'ar admite oricând. Că de aceia cată să respingem această „dovadă şi în lipsa oricăreia altei, să stabilim, că de vreme ce cambia „se înfăţişează azi cu toate elementele necesare, desigur că a trebuit „să le aibă încă din momentul emisiunii şi că deci prima excepţie ri„dicată nu e ustificată".

[1]) In acest sens şi D-l **D. Alexandresco**, *Câteva cuvinte asupra art. 349 din codul comercial*, *Justiţia*, 1 Noembrie 1915, p. 37 şi 68, V. **Gr. Maniu**, în adnotarea ce o face unei sentinţi a *Trib. Tutova*, *Curierul judiciar*, 1909, p. 479.

Mai mult, s'a decis că mărturisirea făcută înaintea judecătorului de instrucţie nu constitue o probă scrisă, cum cere expres art. 349 c. com. pentrucă debitorul să se poată opune la acţiunea cambială, *Casaţia* III, 14 Februarie 1912. *Săptămâna juridică*, 1912, n. 253.

condiţiuni, de oarece numai arătarea numelui persoanei sau firmei primitorului a cerut-o să fie îndeplinită în momentul emisiunii, sub pedeapsă de nulitate; aşà că celelalte condiţiuni esenţiale rămân guvernate de principiile generale asupra cambiei în alb, principii desvoltate de doctrina şi jurisprudenţa din Italia şi Germania.

Cambia în alb şi formula „bun şi aprobat". — Chestiunea cambiei în alb se complică în dreptul nostru şi din cauza art. 275 cod comercial.

Codul civil în art. 1180 prevede că actul sub semnătură privată, prin care o parte se obligă către alta a-i plăti o sumă de bani sau o câtime oare care, trebue să fie scris în întregul lui de acela care l'a subscris, sau cel puţin acesta mainte de a subsemnà, să adaoge întotdeauna în litere suma sau câtimea lucrurilor şi apoi să iscălească. Nu sunt supuşi la această regulă comercianţii, industriaşii, plugarii, vierii, slugile şi oamenii cari muncesc cu ziua.

Legiuitorul nostru comercial, ne mai urmând pe cel italian [1]), a întins, prin art. 275, aplicarea principiului din codul civil şi în materia cambială; aceasta pentru a înlătură abuzurile ce s'ar puteà face cu cambiile în alb.

Prin urmare la redactarea codului nostru de comerţ, şi în special la redactarea art. 275, care vine după articolul, ce determină elementele esenţiale ale cambiei, s'a prevăzut cambii scrise de altul decât cel ce se obligă, fie că acele poliţe erau chiar complete în momentul semnării, fie că ele s'au completat posterior. In această privinţă sunt aceleaşi reguli din dreptul civil.

Rămâne stabilit şi acesta e punctul nostru de plecare că art. 284 admite o cambie emisă complet în alb şi în asemenea ipoteză declară obligatorie formula „bun şi aprobat", exceptându-se anumite persoane de întrebuinţarea acelei formule (comercianţii, plugarii, etc).

Inovaţiunea legiuitorului nostru bună pentru micile pieţi comerciale, unde cetăţenii se cunosc şi îşi cunosc toţi profesiunile, devine foarte periculoasă într'o ţară cu negoţ progresat, căci măsura de siguranţă, prevăzută prin art. 275

---

[1]) Codul civil italian, art. 1325, arată în partea sa ultimă că formula „bun sau aprobat" nu se aplică în materii comerciale.

poate fi o urâtă surpriză pentru un posesor al cambiei, care, acţionând în judecată pe debitorul cambial, ar află că acea cambie nu a fost în întregime scrisă de debitor şi nici nu este debitorul din cei dispensaţi de a întrebuinţă formula „bun şi aprobat".

Să presupunem acum că art. 275 s'a respectat. Pentru o mai lesne înţelegere vom distinge cambiile emise în alb de către cei ce sunt obligaţi la formula „bun şi aprobat", de cambiile emise de comercianţi, industriaşi, plugari, vieri, slugi şi oamenii muncitori cu ziua.

Aceştia din urmă emit în mod valabil o cambie în alb, dacă în cambie se prevede numele primitorului, fără să fie obligaţi a trece în textul poliţei suma datorită şi nici nu sunt ţinuţi să o scrie în litere cu formula „bun şi aprobat".

Legea dispensează de „bun şi aprobat" pe comercianţi, de oarece îi presupune destul de prevăzători pentru a nu fi înşelaţi.

In ce priveşte pe industriaşi, adică lucrători cari exercită un meşteşug sau o artă mecanică, pe plugari, vieri slugi şi cei ce muncesc cu ziua, dispoziţiunea legii se explică prin consideraţiunea că de cele mai multe ori ei sunt neştiutori de carte, putând numai iscăli şi legiuitorul nu a voit să-i îndepărteze dela beneficiile creditului cambial [1]).

In principiu cel ce semnează o cambie trebue, la emiterea ei, să o scrie în întregime cu propria sa mână, sau dacă o scrie alt cineva ori este emisă în alb, emitentul când semnează, este obligat a întrebuinţă formula bunului şi aprobat, scriind în litere suma datorată. Până la 1900 în sistemul legii noastre ereà indiferent când se completà cambia,

---

[1]) A se vedeà **D. Alexandresco**, VII, p. 207; **Laurent**, XIX, 256.

In ce priveşte pe cultivatorii de pământ: vierii (podgorenii) şi plugarii, instanţele judecătoreşti sunt suverane să aprecieze când cineva este în categoria acelor mici cultivatori, pe cari i-a avut în vedere art. 275.

Doctrina şi jurisprudenţa franceză este în acest sens: Laurent, XIX, 256.

S'a decis că chiar arendaşii pot fi socotiţi plugari şi deci scutiţi de formula „bun şi aprobat", iar aprecierea instanţelor de fond nu este supusă censurii Casaţiei: *Casaţia II*, 7 Iunie 1902, *Curierul*, 1903, p. 403. A se vedeà şi **D. Alexandresco**, VII, p. 206, nota 1; *Répert. Sirey*, Aprob

o singură îndatorire aveà emitentul unei poliţe în alb: să scrie „bun şi aprobat pentru suma de lei....“ arătându-se în litere acea sumă. Orice altă condiţiune prevăzută de art. 270 nu ereà indispensibilă în ziua emisiunii.

Cu ocaziunea modificării dela 1900, D-l *C. Disescu* în expunerea sa de motive ne arată că la data emisiunii, o cambie trebue să aibă neapărat arătat în textul ei numele primitorului: deci îndiferent de dispoziţiunea art. 275, legiuitorul la 1900 nu a mai permis cambiile cu ordinul în alb, fie că s'a întrebuinţat formula „bun şi aprobat“, fie că o asemenea formulă nu s'a scris de emitent. Şi într'adevăr aşà trebue înţeleasă modificarea D-lui *C. Disescu*, căci altminteri am ajunge la concluziunea că la poliţele în alb cu „bun şi aprobat“, poate să lipsească numele primitorului în momentul emisiunii, ceeace ar fi în contrazicere cu spiritul şi litera actualului art. 275 şi 273 cod. com.

Jurisprudenţa însă nu este fixată în această privinţă *Inalta Curte de Casaţie* a avut prilejul să se pronunţe de mai multe ori asupra valabilităţii unei cambii, care în momentul emisiunii nu aveà alte menţiuni, decât formula «bună şi aprobată» pentru o sumă arătată în litere, împreună cu semnătura, bine înţeles, a emitentului.

La 23 Martie 1910, Inalta Curte S. II a admis recursul unui reclamant, căruia i se respinsese acţiunea cambială, deoarece pârâtul înscriindu-se în fals, instanţa penală constatase că poliţa fusese emisă în alb neavând la emiterea ei decât formula bunului şi aprobat.

«Considerând — zice Curtea de Casaţie —

«Că înscrierea în fals pentru dovedirea lipsei vreunuia

---

de Somme, 116. *Contra: Trib. Ialomiţa, Dreptul* 1885, n. 56 şi în Et. Antonescu, art. 275, n. 7.

Excepţiunile introduse de art. 1180, cod civil şi 275 cod. com., ca orice excepţii, sunt limitative şi nu se pot întinde şi la alte persoane. Deci orice altă persoană cum şi soţiile persoanelor arătate în art. 275 trebuesc să întrebuinţeze formula „bun şi aprobat“, ori decâte ori cambia nu e scrisă de mâna lor: D. Alexandresco, VII, p. 207; Laurent. XIX, 260; Demolombe, XXIX, 485; Aubry et Rau, VIII § 756, p. 273; Larombière, IV, art. 1326, No. 26; Lyon Caen et Renault, III, 57; *Casaţia, franceză, Sirey,* 60. 1. 47, *D. P.* 59, I, 349; *Trib. Sedan, Pand. Périod,* 92, 2, 137.

«din condițiunile esențiale ale cambiei în momentul emisiunii «ei când semnătura nu e contestată,— ar avea de efect sus- «pendarea acțiunii comerciale pe un timp nedefinit și admi- «terea indirectă a unei probe pe care art. 349 c. com. în in- «teresul circulațiunii cambiilor și a facilitării raporturilor «comerciale, o proibă; că, așa fiind proba cu martori și pre- «zumțiunile de cari instanța de fond se servește pentru a «stabili că cambia a fost emisă în alb și completată de inculpat «sunt inutile, de oarece art. 275 c. com. permite o aseme- «nea completare, când debitorul, înainte de a semnà, a între- «buințat formula bun și aprobat scrisă de el însuș» [1]).

Și Curtea de casație, S. III, la 14 Februarie 1912 a admis tot așà un recurs, deși se dovedeà că recurentul mărturisise la judecătorul de instrucție, că titlul (cambia) fusese dat în alb, fără dată, fără scadență și fără ordin și că fusese completat în urmă, motivând astfel deciziunea sa:

«Considerând că potrivit art. 275 Codul comercial, când «cambia este sub semnătură privată și scrisă de un altul «decât debitorul, acesta dacă nu e comerciant, industriaș, «plugar, slugă sau lucrător cu mâna, e dator, înainte de a-și «pune semnătura, să scrie manu proprio «bun și aprobat», «arătând în litere suma pentru care s'a obligat, spre a fi va- «labilă;

«Considerând că în specie, după cum constată instanța «de fond, cambia, în baza căreia Al. I, a fost obligat la plată, «întrunind toate condițiunile exterioare prescrise de art. 270, «271, 272, și 273;—și că semnătura și formula «bun și aprobat», «nu a fost nici odată contestată, rezultă că completarea ei «în urmă este permisă și legală, când debitorul, înainte «de a o semnà, a întrebuințat formula «bun și aprobat», «arătând și suma la care se obligă în litere scrise de el «însuș» [2]).

Aceeaș Curte de Casație, S. III, în acelaș an, la 3 Octombrie 1912, a decis că o cambie care nu conține, la data emisiunii ei, decât semnatura emitentului cu formula „bun și aprobat“ este nulă, de oarece neconținând numele

[1]) *Jurisprudența*, 1910, n. 210, p. 219.
[2]) *Cercul juridic*, 1912, p. 73; *Săptămâna juridică*, 1912, n. 253, pag. 288.

primitorului intră în prevederile art. 273 și expunerea de motive din 1900 este categorică; de aci concluziunea:

«Prin urmare, Curtea de Apel face o justă aplicare a «articolelor citate când respinge ațiunea cambială, pe motiv «că cambiile pe care se întemeiază acțiunea au fost emise «în alb purtând fiecare în față semnătura unei persoane cu «mențiunea bun și aprobat pentru o sumă arătată în litere «fără indicarea numelui primitorului cambiei, că reclamantul «după ce i-au fost transmise acele cambii, le-a completat «trecând în ele că au fost emise în ziua de..., în ordinul « . . . . . . pentru sumele de bani specificate printr'însele «cu scadența la . . . și cu ordinul de plată la Ploești» [1]).

Este de prisos a mai adăogă, că deciziunea ultimă corespunde cu juridica interpretare a art. 273 și 275 c. com.

Rezumăm: din examinarea art. 273 și 275 rezultă că sunt valabile cambiile în alb cu condițiunea ca la emiterea lor să aibă arătat numele primitorului și în cazul când emitentul nu face parte din cei dispensați prin art. 275, va trebui să scrie în litere suma datorată cu formula bun și aprobat și apoi să semneze, ținându-se seama că și atunci când se întrebuințează formula „bun și aprobat" este obligător ca să scrie în cambie numele primitorului.

Acest sistem inovator al legiuitorului nostru este o stânjenire a cambiei și un regres în dreptul comercial.

Modificarea art. 273 făcută la 1900 cum și introducerea art. 275, au fost rele ispirațiuni și azi când în *Transilvania* și *Bucovina* cambiile în alb sunt valabile și pe de altă parte când proectul citat al unei legi cambiale universale, admis de jurisconsulți, după amănunțite studii, la Haga, a consfințit uzul polițelor în alb, socotim că nu putem rămâne numai noi Românii cu principii retrograde, numai de dragul minorilor risipitori, cari cu orice protecție tot vor cădea pradă vițiilor lor.

Cambia în alb trebue să fie valabilă, altfel cambia în plin e în pericol să iese din circulație sau să azistăm, cum se întâmplă azi, la spectacolul ca jurisprudența să fie nevoită să siluiască principiile invocând cu rost și fără rost

[1]) *Cercul juridic*, 1912, p. 71; *Săptămâna juridică*, 1912, n. 716 p. 652.

art. 349, numai să repare greşelile legiuitorului nostru, care necunoscând doctrina unui cod, traducându-l în româneşte l'a presărat cu adăugiri ne la locul lor.

***

In ce priveşte promisiunea de dobânzi, a se vedea supra *pag. 113.*

Condițiunile esențiale ale Cambiei.

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 274. — Cambia poate să fie trasă asupra unei persoane și plătibilă la alta.

Ea poate fi trasă în folosul trăgătorului. Trăgătorul se poate desemnà el însuș ca primitor.

Ea poate să fie trasă după ordinul și în socoteala unui al treilea.

Codul comercial italian

Art. 255. — La cambiale può essere tratta sopra una persona e pagabile presso un altra.

Può essere tratta a favore del traente.

Può essere tratta per ordine e per conto di un terzo.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 6. — Trăgătorul se poate desemnà el însuș ca primitor (art. 4, No. 3. — Cambie la propriu ordin).

De asemenea trăgătorul se poate desemnà el însuș ca tras (art. 4, No. 7), cu condițiunea ca plata să trebuiască a se face într'alt loc decât locul emisiunii (bilet la ordin tras).

Legea ungară (Transilvania)

Art. 5. — Trăgătorul se poate desemnà el însuș ca primitor (trata la propriu ordin) și se poate desemnà el însuș ca tras, cu condițiunea ca plata să trebuiască a se face într'alt loc decât locul emisiunii (bilet la ordin tras). — Asemenea cambie are sub toate raporturile efectele unei cambii obicinuite.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 3. *A se vedeà la finele Volumului.*

Art. 274 se ocupă de anume variante ale cambiei.

Prima variantă este o cambie plătibilă de o altă persoană decât trăgătorul sau emitentul, adică plătibilă de un *domiciliatar*.

A doua variantă este atunci când trăgătorul se desemnează ca beneficiar. Se discută însă dacă trebue admisă cambia trasă în ordinul trasului.

O altă variantă este cambia trasă din ordinul și în socoteala unui al treilea.

In fine în l. austriacă și ungară avem biletul la ordin tras.

Să ne ocupăm de fiecare specie în parte.

I. **Cambia domiciliată.**

Obicinuit o cambie este plătibilă de însuș trasul sau emitentul la locul arătat în cambie, sau în lipsa de arătare, la locul presupus, în conformitate cu art. 272 cod. com. Dacă aceasta e la regula generală, nu arare ori însă în practică întâlnim cambii plătibile de alte persoane de cât emitentul sau trasul.

Definițiune. Din combinarea art. 274 al. 1, 286 și 341 cod. com. reese că o cambie domiciliată este aceea în care locul plății este diferit de locul în care își are reședința emitentul sau trasul și este plătibilă de o altă persoană decât de tras sau emitent.

Se cere prin urmare diversitate de localități și diversitate de persoane.

1) *Diversitate de localități.* In mod obicinuit trasul sau emitentul plătește direct la domiciliul său; se poate însă ca să fie mai avantagios ca plata să se facă în altă localitate fie pentru înlesnirea trasului, când acesta bunăoară, domiciliază într'o comună rurală, și obicinuește să facă plățile printr'o anumită bancă; fie spre înlesnirea creditorului care, cum sunt băncile, preferă cambiile plătibile în localitățile unde își au sucursalele sau cel puțin unde sunt bănci în relațiuni de afaceri.

Localitatea în care domiciliază emitentul sau trasul trebue să difere de localitatea în care se face plata. Aceasta rezultă din apropierea art. 270, n. 7 cu art. 286. Și întradevăr art. 286 vorbind de cambia «plătibilă într'un alt loc decât acela al reședinței acceptantelui», cuvintele «alt loc» trebue să le înțelegem în sensul art. 270, n. 7, adică în altă localitate, căci am văzut că prin locul plății, se înțelege localitatea plății.

In acest sens avem și art. 88 și 89 cod. civil, după care, în ce privește domiciliul, diferența de loc însemnează diferența de localitate.

De altfel că o cambie este domiciliată numai când e diversitate de localități, rezultă și din faptul, că legiuitorul nu s'a limitat să pue ca condițiune pur și simplu plata la o altă persoană, ci, după cum am văzut, cere diversitate de locuri și diversitate de persoane [1].

Dacă cambia este plătibilă de altă persoană în aceiaș localitate, însă în altă casă, atunci nu mai avem o cambie domiciliată, ci avem numai indicarea unui domiciliu, unde să se facă plata, fără ca să fie nevoe de protest pentru conservarea acțiunii cambiale în contra emitentului sau acceptantelui [2]).

Această interpretare restrictivă cadrează și cu figura excepțională a cambiei domiciliate, la care avem decăderi

---

[1]) *Conform:* **Vivante**, 1093; **Bonelli**, n. 281; **Vidari**, 6539; **Supino**, 484; **Franchi**, *La cambiale domiciliata*, în *Filangieri*, 1887 p. 43 și urm.; *Casația Torino* 25 Aprilie 1891, *Foro italiano*, 1891, p. 983; *Casația Napoli*, 19 Mai 1891, *Foro italiano* 1892, p. 940; *Apel Napoli*, 8 August 1892, *Foro italiano*, 1895, p. 808; *Casația Torino*, 25 Iulie 1895. *Giurisprudenza italiana*, 1895, p. 808; *Casația Torino*, 15 Iunie 1897, *Giurisprudenza it.*, 1897, p. 993; *Casația Torino*, 30 Iunie, 1910, *Giurisprudenza it.*, 1910, p. 1583; *Apel Veneția*, 21 Martie 1911, *Rivista del diritto commerciale*, 1911, II, p. 787; *Casația română*, în *Buletin*, 1901, p. 1574, *Barozzi*, I, p. 193, n. 50.

Alfredo Rocco, profesor la Universitatea din Padova, adnotând decizia Curții de Apel din Veneția, dela 21 Martie 1911 *Rivista del diritto commerciale*, 1911, II, p. 787, se departează dela părerea celorlalți autori și susține că o cambie e domiciliată, când e plătibilă de altă persoană în aceeaș comună, dar în altă locuință, căci după acest profesor, deosebire de loc de plată, însemnează deosebire de casă. In acest sens nu sunt decât 2 deciziuni ale Curții de Apel din Bologna, din 24 Aprilie 1900 și 2 Iunie 1905 (citate de **Rocco**, pag. 794).

[2]) *Conform:* Autorii citați în nota precedentă.

In Germania, asemenea cambie se numește *Zahlstellenwechsel*. A se vedeà: **Grünhut**, par. 57 in fine; **Lehmann**, p. 398; **Staub**, 43, n. 7.

Contrariu celor arătate, s'a decis că un bilet la ordin emis în Dorohoi, plătibil la o persoană tot în acel oraș, este domiciliat și trebue în asemenea caz să se protesteze spre a se conservà acțiunea în contra emitentului, *Trib. Dorohoi*, 18 Septembrie 1912, *Curierul judiciar*, 1912, p. 979 cu nota D-lui **Ștefan Scriban**, care evidențiază eroarea Tribunalului.

mai mult decât la cambia ordinară, aşa că nu putem extinde dispoziţiunile legii, ci din contră să căutăm să reducem aplicabilitatea unei dispoziţiuni excepţionale numai la cazurile pe cari legea le prevede.

Referitor la deosebirea între domiciliul emitentului sau acceptantelui şi locul plăţii, noi ne am mai ocupat, cu ocaziunea art. 272 cod. com.

2. *Diversitate de persoane.* Cambia plătibilă într'un alt loc decât acela al reşedinţei trasului sau emitentului trebueşte să arate persoana prin mijlocirea căreia urmează să se facă plata. Indicarea acestei persoane, numită *domiciliatar*, o face la biletul de ordin emitentul, iar la trată, de obiceiu, trasul când acceptă (art. 286). In lipsa unei asemenea indicaţiuni, este presupus că emitentul sau acceptantul voeşte să plătească el însuş la locul fixat pentru plată, deci nu mai avem o cambie domiciliată.

Persoana prin care urmează să se facă plata, nu trebueşte să fie nici emitentul, nici trasul, căci atunci n'ar mai fi nimic deosebit, am avea un bilet la ordin sau o trată obicinuită, nu domiciliată; aşà că nu ne-am găsi în ipoteza articolului 341, şi s'ar conservà, bine înţeles, acţiunea cambială în contra emitentului şi a acceptantului chiar fără a se face protest.

Domiciliatarul trebue să fie arătat în cambie. Cestiunea însă e foarte discutată, cum se arată, prin ce cuvinte se exprimă că plata urmează să se facă prin altă persoană. Şi in special discuţiunea provine din dificultatea de a distinge alegerea unui domiciliu de plată de cambia adevărat domiciliată.

In doctrină se admite că din art 286 şi 341 reese că o cambie este domiciliată, când este plătibilă «la X», căci în acest caz cuvântul *«la»* traducerea cuvântului *«presso»*, urmat de numele unei persoane, arată prin cine trebue să se facă plata. Cambia plătibilă *la* X, arată persoane prin care se face plata iar nu numai locul în care emitentul sau trasul trebue să se transporte pentru executarea plăţii. A decide altfel însemnează a presupune că debitorul şi creditorul au voit să se aştepte reciproc toată ziua scadenţei, ceeace ar fi o învederată perdere de vreme, pe când e mai raţional a

crede că debitorul a însărcinat pe acea persoană la care se face plata, ca ea însăș să plătească pentru el [1]).

Nu are acest înțeles cuvântul «la», atunci când în cambie se află scrisă clauza «către mine însumi» de oare ce prin aceste cuvinte se vede intențiunea emitentului sau acceptantelui de a plăti el, iar nu persoana, unde se face plata [2]).

Când avem în cambie cuvântul «la domiciliul lui X», sau «la Hotel X» dintr'o localitate, numai e vorba de cambie domiciliată, de oare ce nu se arată prin cine să se facă plata [3]).

---

[1]) **Vivante**, 1096; **Bonelli**, 282; **Supino**, 486; **Franchi**, loc. cit., p. 56; **Bolaffio**, în *Foro italiano*, 1885, p. 440; **Sorani**, II, 245 în notă; **Rocco**, în *Rivista del diritto commerciale* 1911, II, p. 787.

Tot astfel interpretează doctrina germană cuvântul *bei*: **Grünhut** § 57, nota 19; **Staub**, 24, n. 10; **Bernstein**, p. 150.

Jurisprudența italiană este împărțită. Socotesc că cuvântul «presso» („la") indică însărcinarea dată unei persoane de a face plata: *Curtea de apel din Milano* 23 Iunie 1891, *Monitore*, 1891, p. 683; *Casația Napoli* 19 Mai 1892, *Foro it.*, 1892, p. 140; *Apel Napoli*, 8 August 1892, *Foro it.*, 1892, p. 46; *Apel Bologna*, 22 Iunie 1903, *Temi*, 1903, p. 801; *Casația Roma*, 4 August 1910, *Giurisprudenza italiana*, 1910, p. 854; *Apel Torino*, 25 Martie 1912, *Giurisprudenza it.*, 1912, p. 1493.

Socotesc că cuvântul «presso» („la") nu este suficient spre a arăta că plata se face prin o altă persoană, ci indică numai un domiciliu unde debitorul va plăti el însuș: *Casația Torino*, 31 Decembrie 1894, *Giurisprudenza italiana*, 1895, p. 286; *Apel Trani*, 24 Februarie 1905, *Giurisprudenza it.*, 1906, p. 17; *Casația Roma*, 10 Ianuarie 1908, *Foro it.*, 1908, p. 142; *Casația Roma*, 7 Decembrie 1908, *Foro it.*, 1909, p. 10.

[2]) **Bonelli**, p. 543, care ne arată că jurisprudența nu e bine stabilită.

[3]) *Conform*: **Vivante**, 1097; **Bonelli**, 282 nota 4; *Casația Napoli*, 19 Mai 1892, *Foro it.* 1892, p. 940; *Apel Napoli*, 8 August 1892, *Foro it.*, 1893, p. 46; *Casația Palermo* 29 August 1896, *Giurisprudenza it.*, 1896, p. 861; *Casația Torino*, 31 Decembrie 1896, *Giurisprudenza it.*, 1897, p. 199; *Apel Firenze*, 15 Iunie 1899, *Foro it.*, 1900, p. 55; *Apel Milano*, 26 Iunie 1900, *Monitore*, 1900, p. 554; *Casația Roma*, 18 Februarie 1902, *Foro it.*, 1902, p. 691.

Socotesc însă domiciliată cambia plătibilă «la domiciliul lui X», presupunând că s'a însărcinat acea persoană să facă plata: **Supino**, 488; **Errera**, *Temi ven.*, 1884, p. 171; **Sorani**, II, p. 245; *Casația Firenze*, 20 Februarie 1890, *Giurisprudenza it.*, 1890, p. 389; *Apel Brescia*, 2 Iunie 1891, *Monitore* 1891, p. 658; *Apel Bologna*, 2 Iunie 1905, *Giurisprudenza it.*, 1906, p. 1.

S'a decis deasemenea că nu e cambie domiciliată, când e «plătibilă la biroul notarului X» [1])

La noi s'a hotărât că nu e domiciliată cambia la un hotel [2])

Profesorul *Vivante* susţine [3]) că o cambie plătibilă la trăgător sau la primul posesor (beneficiar), nu este domiciliată, de oarece în acest caz cuvântul «la» numai redă ideea de «prin» ci arată numai că debitorul acceptă să facă plata la însuş creditorul, adică transformă plata din cherabilă în portabilă, căci nu este de presupus ca debitorul să plătească pe creditor tot prin acel creditor. O asemenea cambie nedomiciliată dela început, nu poate deveni atare prin circulaţiune ulterioară.

Nu împărtăşim părerea lui *Vivante*, de oarece distincţiunea ce-o face nu se bazează pe lege, care nu distinge şi nu exclude calitatea de domiciliată cambiei plătibilă la trăgător sau beneficiar. Ş'aici părţile au putut aveà în vedere utilitatea ca plata să se facă prin trăgător sau emitent, căci o poliţă este destinată să circule şi ea poate fi emisă din diferite motive aşà că nu putem exclude pur şi simplu aceste cambii din categoria celor domiciliate, fără a cercetà din împrejurările de fapt intenţiunea celui ce s'a obligat [4]).

---

[1]) *Apel Trani*, 6 Mai 1912, **Bonelli**, n. 282. nota 4.

[2]) *Judecătoria ocolului Dorohoi*, 16 Decembrie 1904, *Curierul judiciar*, 1905, p. 39. Iată cum motivează **D-l Stefan Scriban**, judecătorul de atunci, cartea de judecată:

«Considerând că, în specie, nu poate fi vorba de o cambie domi-«ciliată, întru cât nu există un domiciliatar (art. 274 cod. com.), adică «o persoană la domiciliul căreia să se facă plata, căci menţiunea «plata «la Dorohoi, la hotel Segal» nu indică decât un oraş şi un imobil, nu «o persoană determinată; că, prin urmare nu se poate spune că biletele «la ordin sunt plătibile la altă persoană, cum prevede art. 341 cod. com.»

Împărtăşim acest mod de a vedeà, cu observaţiunea ca domiciliatarul nu este «persoana la domiciliul căreia se face plata», ci persoana prin care se face plata, căci numai aşa avem o cambie domiciliată, altminteri se indică numai un domiciliu de plată ceea ce constitue o diferenţă foarte importantă din punct de vedere al conservării acţiunii cambiale.

[3]) n. 1096.

[4]) *Conform:* **Bonelli**, 283, nota 1; **Staub**, 43, n. 5; **Bernstein**, p. 208; **Renaud** par. 42, nota 13; **Wächter**, p. 370.

La noi s'a decis că un bilet la ordin plătibil la beneficiar, nu

In orice caz cestiunea de-a ști dacă persoana indicată în cambie este un adevărat domicilatar, prin care să se facă plata, sau servește numai a indică locul unde emitentul sau acceptantul se vor transportă pentru plată, este o cestiune de fapt, care scapă de sub controlul Inaltei Curți [1]).

Cambia fiind un titlu formal și complet, rezultă că spre a decide dacă este sau nu domiciliată, trebue ca din însuș înscrisul cambial să se vadă diversitatea de persoane și de localități, despre care am vorbit mai sus, fără a mai cercetà dacă domiciliul indicat în cambie este real sau nu [2]).

S'a decis însă și contrariu, că un bilet la ordin emis în Forli, plătibil la domiciliul casei de Economie din Forli, este domiciliat, dacă se constată—deși nu se arată în cambie—că emitentul locuește în alt oraș [3]); iar profesorul *Bolaffio*, adnotând decizia *Curții din Bologna*, o aprobă și susține că

---

este domiciliat, de oarece se înțelege că emitentul va plăti la acel domiciliu. *Trib. Dorohoi*, 26 Februarie 1909. *Curierul judiciar*, 1900, p. 255 cu nota D-lui **Stefan Scriban.**

Admite însă și **Vivante** (n. 1316) că o cambie e domiciliată, când domiciliatar este un posesor ce a dobândit cambia prin gir.

[1]) **Bonelli,** 282 nota 1; **Giannini**, *Azioni ed eccezioni cambiali*, p. 197; *Casația Roma,* 23 Iulie 1889, *Giurisprudenza it.*, 1890, p. 93; *Idem,* 3 Decembrie 1897, *Giurisprudenza*, 1898, p. 72; *Casația Torino*, 30 Iunie 1910, *Giurisprudenza*, 1910, p. 1583. *Contra:* **Supino**, n. 488.

[2]) Pentru determinarea domiciliului emitentului se aplică și aici prezumțiunea stabilită de art. 272. A se vedeà: **Vivante**, 1088, 1093; **Bonelli,** n. 68; nota 9 și n. 281, care spune: «Reședința reală nu are nicio importanță din punct de vedere cambial. Așà încât: 1° dacă această reședință este în realitate deosebită de locul plății, dar din cambie rezultă identică, nu avem o cambie domiciliată; 2°. viceversa. cambia e domiciliată, dacă reședința, ce derivă din cambie e deosebită de locul plății, deși acceptantul sau emitentul ar locuì în acelaș loc»; **Manara** in *Giurisprudenza it*, 1906, 1, 2, 6; **Franchi**, loc. cit., p. 24; **Grünhut**, par. 57, nota 16; **Staub**, 24, n. 2; **Bernstein,** p. 147, 148.

Jurisprudența italiană în acelaș sens: *Apel Milano*, 3 Februarie 1891, *Monitore*, 1891, p. 291; *Casația Napoli*, 19 Mai 1892, *Foro it.*, 1892, p. 940; *Casația Torino*, 31 Decembrie 1894, *Monitore*, 1895, p. 207; *Apel Genova*, 25 Februarie 1895, *Giurisprudenza it.*, 1895, p. 200; *Apel Veneția*, 17 Decembrie 1901, *Consulente commerciale*, 1902, p. 74; *Casația Torino*, 30 Iunie 1910, *Giurisprudenza it.* 1910, p. 1583; *Apel Veneția*, 21 Martie 1911, *Rivista del diritto comerciale*, 1911, II, p. 787.

[3]) *Curtea apel Bologna*, 2 Iunie 1905, *Rivista del diritto commerciale*, 1905, II, p. 370.

atunci când în cambie se arată locul de plată cade prezumţiunea articolului 272, chiar atunci când locul indicat în data emisiunii coincide ca locul plăţii; aşà că spre a se şti unde îşi are reşedinţa emitentul trebue ca posesorul biletului la ordin să verifice dacă emitentul îşi are sau nu reşedinţa în localitatea, în care urmează să se efectueze plata.

Unei speţe identice *Curtea de Casaţie din Roma* [1]) i-a dat o soluţiune contrară decizând că un bilet la ordin emis în Fano, plătibil în Fano, la o altă persoană, neindicându-se domiciliul emitentului nu este domiciliat, de oarece din cambie nu rezultă că emitentul locueşte în alt oraş ci din potrivă prezumţia este că reşedinţa emitentului e tot în Fano.

In sprijinul său, Casaţia din Roma indică motivul că o cambie domiciliată constitue, în sistema dreptului cambial în vigoare, o figură excepţională şi deci judecătorul trebue în caz de dubiu să excludă caracterul de cambie domiciliată, fie din cauza excepţionalităţii arătate, fie pentru a apără de decadenţă pe posesorul titlului, care nu a dresat protest.

Tot astfel s'a pronunţat *Curtea de Apel din Veneţia* [2]) şi anume că un bilet la ordin nu e domiciliat, când este emis în Padova, plătibil tot în Padova, la banca Italici, de un emitent, care locuià în Bovolente, dar nu indicase acest domiciliu în cambie, căci «fiind vorba de un act esenţialmente formal, cum e cambia, tot ceeace o priveşte, trebue să rezulte din conţinutul scriptural chiar al cambiei, căci altfel ar înceta de-a mai fi un titlu autonom, perzând misiunea şi caracterul de cambie».

După cum într'o cambie poate figurà unul sau mai mulţi traşi, tot asemenea pot fi unul sau mai mulţi domiciliatari [3]).

Terminăm acest capitol al cambiei domiciliate cu ob-

---

[1]) 30 Decembrie 1907, *Rivista del diritto commerciale*, 1908, II, p. 1. *Conform:* **Vivante**, 1092.

[2]) 21 Martie 1911, *Rivista del diritto commerciale*, 1911, II, p. 787.

[3]) **Bonelli**, 106, nota 7; **Grünhut**, par. 57, nota 14, **Frommhold** în *Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht*, vol. 61, p. 348.

Contra: **Staub**, 24, n. 11; **Rehbein**, 24, n. 11.

Când sunt mai mulţi domiciliatari, trebue să se prezinte cambia, în caz de neplată, la toţi domiciliatarii şi, în caz de refuz, protestată, **Bonelli** loc. cit.

servațiunea că domiciliatarul nu contractează nici o obligație cambială, deci lui nu i-se cere capacitatea cambială, fiind suficient să aibă capacitatea de a acceptà un mandat. In orice caz raporturile dintre el și acceptant sau emitent sunt raporturi extracambiale și ele se regulează de dreptul comun[1]).

II. **Cambia trasă în favoarea trăgătorului.** De multe ori când trăgătorul nu se bucură de credit, și deci nu ar găsi o persoană care să primească trata numai pe iscălitura sa, trage cambia în favoarea sa, o prezintă trasului pentru a o acceptà și în urmă o transmite prin gir. Presupunem bine înțeles că acceptantul este o persoană cunoscută ca solvabilă, altminteri ne mai fiind necesar să se recurgă la acest soi de cambie. De asemenea cambia în favoarea trăgătorului poate servi a dispensà pe trăgător de cheltuelile de întoarcere, când bănuește că trasul n'ar acceptà; cum poate fi de folos și când trăgătorul voește, ca luând acceptul trasului, să transforme o creanță ordinară într'una cambială sau când trăgând o cambie, până la găsirea creditorului, se trece pe el însuș ca primitor[2]).

In sistemul legii franceze cerându-se indicarea valutei, cambia trasă în favoarea trăgătorului nu e perfectă decât prin girarea ei de către trăgător, căci numai atunci poate fi vorba de primirea unei valori în schimbul obligațiunii cambiale[3]). Codul nostru comercial imitând pe cel italian și legea germană, în art. 274 al. 2. înlătură orice discuțiune admițând că o cambie este desăvârșită când trăgătorul se indică el însuș ca primitor, așa că acceptantul rămâne obligat față de trăgător — primitor, chiar dacă acesta nu a transmis titlul prin gir.

Din faptul că trata e perfectă mai înainte de a fi girată, conform art. 352 cod. com., se susține că trăgătorul primitor rămâne obligat deși girul prin care a transmis cambia nu ar fi valabil, căci în acest caz nu poate contestà obligațiunea sa în calitate de trăgător[4]).

[1]) **Bonelli**, 106.

[2]) **Vivante**, 1060; **Bonelli**, 108; **Supino**, 83; **Staub**, art. 6.

[3]) **Lyon Caen et Renault**, 91; **Thaller**, 1248; **Nouguier**, *Lettre de change*, 143.

[4]) **Vivante**, 1061; **Bonelli**, 108; **Kuntze**, p. 80.

Dacă însă girul primitorului — trăgător ar fi fals, cum el nu s'a

S'a dedus din art. 274 cod comercial că întru cât legea în mod excepţional permite ca trata să fie trasă în favoarea trăgătorului; această excepţiune nu se poate extinde şi la biletul la ordin, mai ales că la acest fel de cambie emitentul s'ar obligă către el însuş [1]).

III. Trata în ordinul trasului.

Bonelli (n. 109) susţine că nimic nu împedică ca să fie valabilă şi cambia în ordinul trasului deşi e foarte rar întrebuinţată[2]).

---

obligat faţă de nimeni, el nu poate să fie ţinut cambiarmente: **Bernstein**, p. 55; **Staub**, art. 6, n. 1.

Clauza «fără obligo» trecută în girul trăgătorului primitor îl descarcă de garanţie ca girant, dar rămâne obligat ca trăgător: **Bonelli**, loc. cit.; **Grünhut**, I, p. 355; **Bernstein**, p. 54; **Staub**, 6, n. 1. Socoteşte că îl liberează şi ca trăgător: **Renand**, 43 în fine.

[1]) Aceasta e doctrina dominantă în Italia şi Germania: **Vivante**, 1061 în fine; **Vidari**, 7238; **Grünhut**, I, p. 427; **Bernstein**, p. 109; **Staub**, 96, n. 6; **Rehbein**, 96, n. 4.

In *Italia*, **Bonelli** *Della cambiale*, loc. cit. şi în *Rivista del diritto Commerciale*, 1911, p. 1033, iar în *Germania* **Thöl**, § 160; **Kuntze**, p. 121; **Lehmann**, p. 351, susţin că e valabil un bilet la ordin în ordinul emitentului. *Bonelli* în special susţine cu multă căldură această teză, argumentând că art. 274 în întregime vorbeşte de trată şi cu toate acestea se aplică şi biletului la ordin dispoziţiunea din prima parte (domicilierea).

Curtea de Apel din Bologno, la 5 Septembrie 1911, *Rivista del diritto commerciale*, 1911, II, p. 1033, a avut ocaziunea să se pronunţe asupra unei acţiuni intentate în baza unui bilet la ordin emis de firma Tito Dartora, plătibil firmei Tito Dartora, având ca avalant pe Scaroni. Acesta din urmă fusese obligat să plătească suma din cambie firmei Tito Dartora şi făcând apel, Curtea a decis, că „emitentul nu poate să emită un bilet la ordin în favoarea lui însuş".

[2]) Asemenea cambie ar servi atunci când trăgătorul primeşte dela tras valuta, iar trasul primeşte cambia. Dacă trăgătorul face proviziunea, el acceptă şi girează altuia cambia; dacă nu primeşte proviziunea, protestează cambia la scadenţă şi-l acţionează în judecată în calitate de primitor (beneficiar). *Conf.*: **Grünhut**, I, p. 350; **Lehmann**, p. 350; **Meyer**, *Wechselrecht*, Berlin 1906, I, p. 120. *Contra*: **Bernstein**, p. 56; **Staub**, art. 4, n. 10 şi 44, care crede că din spiritul legii reese că trasul trebue să fie o persoană deosebită de primitor.

Este de remarcat că în legea germană se admite şi cambia în care trăgătorul să fie şi tras, cu condiţiunea ca să fie şi trasă asupra unei localităţi diferite de locul de emisiune *(distantia loci)*; iar asemenea cambie se numeşte *trassiert—eigene Wechsel*. Iată în această privinţă care este textul articolului 6 din legea cambială germană:

„Der Aussteller kann sich selbst als Remittenten (Art. 4, No. 3) bezeichnen (Wechsel an eigene Order)."

Nu credem însă să aibă dreptate acest autor, de oarece legea cere la o trată să ia parte, 3 persoane, la care regulă nu admite decât o derogare: trata în favoarea trăgătorului.

IV. Cambia trasă după ordinul și în socoteala unui al treilea.

Art. 274 cod. comercial se ocupă și de clauza prin care trăgătorul indică trasului numele unei persoane din ordinul și pe socoteala căruia el trage cambia. Obicinuit trăgătorul e numit *«trăgător pe socoteala altuia»*, iar cel de al treilea, *«dătător de ordin»*.

Asemenea clauză n'are niciun efect cambial, ea se referă numai la raporturile extra cambiale, ce sunt între trăgător și tras [1]).

Trăgătorul pe socoteala altuia nu apare, din punct de vedere cambial, ca reprezentant al dătătorului de ordin, ci ca un comisionar al acestuia. De aceea dătătorul de ordin nu se obligă cambiaricește.

Și aici ca și la comision, avem aface cu un mandatar, dar nu cu un reprezentant.

Trasul înainte de a acceptà trebue să se convingă dacă trăgătorul este întradevăr autorizat de cel ce figurează ca dătător de ordin, pentru a fi sigur în ce privește regularea conturilor reciproce. Imediat ce a acceptat, el rămâne obligat față de posesorii cambiei, și nu le poate opune nici o excepțiune ce ar decurge din raporturile extra cambiale cu trăgătorul sau cu dătătorul de ordin; nici nu poate să se opue la plată invocând lipsa de împuternicire a trăgătorului [2]).

Posesorii cambiei pot recurge la acțiunea ordinară.

„Desgleichen kann der Aussteller sich selbst als Bezogenen (Art. 4, No. 7) bezeichnen, sofern die Zahlung an einem anderen Orte als dem der Ausstellung geschehen soll (trassiert—eigene Wechsel)“.

[1]) **Bonelli**, 107; **Supino**, n. 84; **Grünhut**, par. 68, nota 2; **Alauzet**, IV, n. 1276; **Nouguier**, I, n. 234, **Lyon Caen et Renault**, IV, n. 95.

Acceptantul nu are în contra dătătorului de ordin nici acțiunea de îmbogățire prevăzută în art. 351 c. com. A se vedeà **Bonelli**, loc. cit., nota 7; **Grünhut**, par. 68, nota 8.

[2]) Trasul poate aveà acțiune cambială în contra trăgătorului, acceptând pentru onoarea acestuia, conform art. 291 și urm. cod comercial.

Dacă însă trasul acceptă pur și simplu, plătind, va aveà vreo acțiune extra-cambială în contra trăgătorului? **Nouguier**, I. n. 439 îi

civilă sau comercială, pe care ar avea-o trăgătorul în contra dătătorului de ordin [1]).

In Germania şi Austria este foarte discutată cestiunea dacă este sau nu valabilă o cambie trasă în ordinul însuş al trasului.

Se spune că o cambie trebuind să cuprindă obligaţiunea de plată, această obligaţiune nu este cuprinsă la cambiile când trasul este primitor, când adică şi creditorul şi debitorul din chiar cuprinsul titlului se vede că este una şi aceeaş persoană.

Se răspunde: cambia trasă în ordinul trasului întruneşte toate condiţiunile cerute de lege şi după cum la cambia trasă în favoarea trăgătorului, nu există obligaţie cambială înainte de acceptare sau girare, tot aşà şi atunci când trasul este şi primitor. Atât timp cât trasul deţine cambia chiar dacă o acceptă, bine înţeles că nu poate fi vorba de existenţa unui creditor; dar dacă el însă girează asemenea cambie, care ar fi motivul a nu acordà acţiune cambială giratarului? [2]).

V. **Biletul la ordin tras.**

In legea austriacă art. 6 şi ungară art. 5, pe lângă ipoteza în care trăgătorul se desemnează ca primitor al cambiei, se mai prevede şi *biletul ca ordin tras*.

La aceste bilete la ordin trase avem de observat: 1) *identitatea dintre persoana trăgătorului şi a trasului;* trăgătorul şi trasul sunt una şi aceeaş persoană şi 2) *locul plăţii trebue să difere de locul emisiunii — distantia loci*. Dacă avem numai identitate între trăgător şi tras fără distantia loci, cambia este nulă.

Biletul la ordin tras (Trassiert — eigene Wechsel) este o excepţiune dela principiul că în cambie nu se cere *distantia*

acordă o acţiune pentru a constrânge pe trăgător să justifice ordinul în baza căruia s'a lucrat. **Bonelli**, loc. cit., nota 5 şi **Calamandrei**, p. 71, 72 sunt de părere că trasul în această ipoteză acceptând cambia, a recunoscut existenţa ordinului din partea celui de al treilea.

Când însă în cambie este clauza pe contul propriu sau pe contul lui X după alegerea trasului, avem atunci o indicare improprie a unei persoane, care să plătească la nevoie (art. 322 cod com.) **Bonelli**, loc. cit., nota 5; **Calamandrei**, 34; **Grünhut**, II, p. 463.

1) **Bonelli**, n. 107; **Ef. Antonescu**, 274, n. 6.

2) **Grünhut**, I, p. 359.

loci. Ea se intrebuințează de comercianții (mai ales bănci) cari trag cambii asupra sucursalelor, ce le au în diferite localități, sau când trăgătorul lipsind dela domiciliu trage o cambie asupra sa, însă plătibilă în localitatea de domiciliu, etc.

Să examinăm cele două elemente caracteristice ale biletului la ordin tras:

1) *Identitatea dintre persoana trăgătorului și a trasului*. Această identitate trebue să rezulte din însăș cuprinsul cambiei. Dacă din cambie se vede o deosebire de nume dintre trăgător și tras, pentru toți posesorii de bună credință ea e socotită ca o cambie obicinuită, deși în realitate atât trăgătorul cât și trasul sunt una și aceeași persoană. Dacă din contră trăgătorul și trasul dintr'o cambie sunt desemnați cu acelaș nume, fără să fie și distantia loci, acea cambie se consideră nulă, afară numai dacă creditorul nu dovedește că cu toată potrivirea de nume, persoana trăgătorului este diferită de a trasului [1]).

2) *Distantia loci*. Legea germană ca și austriacă cere în mod imperios ca la biletul la ordin tras localitatea de emisiune să difere de localitatea în care urmează să se facă plata. Dacă localitatea este una și aceeaș, cambia este nulă.

Este contraversată cestiunea dacă biletul la ordin tras nul ca trată, pentrucă nu are distantia loci, poate fi valabil ca bilet la ordin.

Grünhut combate cu multă dreptate pe cei ce susțin că trata bilet la ordin nulă poate fi reținută ca bilet la ordin, de oarece ea nu este un bilet la ordin, căci îi lipsește «voi plăti», adică forma biletului la ordin, și apoi ar fi nelogic ca bilet la ordin tras, atunci când cuprinde distantia loci, să producă anume efecte (trăgătorul nu se obligă direct), iar atunci când lipsește distantia loci, trăgătorul să se oblige direct, ca și un emitent al unui bilet la ordin.

---

[1]) **Bernstein**, p. 56.

Condiţiunile esenţiale ale cambiei

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 275. — Când cambia e sub semnătură privată şi scrisă de un altul decât debitorul, acesta, dacă nu e comerciant, industrial, plugar, vier, slugă sau lucrător cu mâna, e dator să adaoge la semnătura sa cuvintele „bun şi aprobat", arătând în litere suma pentru care se obligă.

Cu formula „bun şi aprobat" m'am mai ocupat cu ocaziunea comentării art. 273 cod. com. Aici vom examină din punct de vedere general, trimiţând pentru tot ce este în legătură cu cambia în alb la cele scrise la pag. 196 şi urm.

Codul civil în art. 1180 prevede că actul sub semnătură privată prin care o parte se obligă către alta a-i plăti o sumă de bani sau o câtime oarecare trebue să fie scris în întregul lui de acela care l-a subscris, sau cel puţin acesta înainte de a subsemnă, să adaoge actului cuvintele «bun şi aprobat» arătând în todeauna în litere suma sau câtimea lucrurilor şi apoi să iscălească. Nu sunt supuşi la această regulă comercianţii, industrialii, plugarii, vierii, slugile şi oamenii cari muncesc cu ziua.

Legiuitorul comercial, nemai urmând pe cel italian [1]), a întins, prin art. 275, aplicarea principiului din codul civil şi în materia cambială; aceasta pentru a înlătură abuzurile ce s'ar puteà face în înscrisurile în alb.

[1]) Codul civil italian art. 1325 arată în partea sa ultimă că formula „bun sau aprobat" nu se aplică în materii comerciale.

Măsura de siguranță prevăzută prin art. 257 poate fi însă o urâtă supriză pentru un posesor al cambiei, care acționând în judecată pe debitorul cambial ar află că acea cambie nu a fost în întregime scrisă de debitor și nici nu este debitorul din categoria celor dispensați de a scrie «bun și aprobat».

Regulile ce se aplică «bunului și aprobat» la cambii sunt aceleași din dreptul civil.

Legea dispensează de formula „bun și aprobat" pe comercianți, de oarece aceștia sunt destul de abili și de prudenți pentru a nu se lăsă fraudați. In ce privește pe industriali, adică lucrătorii cari exercită un meșteșug sau o artă mecanică, pe plugari, vieri, slugile și oamenii ce muncesc cu mâna, dispozițiunea legii se explică prin considerațiunea că aceștia de cele mai multe ori nu știu de cât a se iscălì și legiuitorul a voit să valideze obligațiile lor cambiale, deși sunt neștiutori de carte [1]).

Excepțiunile introduse de art. 1180 cod. civ. și art. 275 cod. com., ca orice excepții sunt limitative și nu se pot întinde și la alte persoane. Deci orice altă persoană cum și soțiile persoanelor arătate în art. 275 trebuesc să scrie manu proprio formula „bun și aprobat" ori de câte ori cambia nu e scrisă de mâna lor [2]).

Legea noastră vorbește de formula „bun și aprobat", iar textul francez și italian zic bun *sau* aprobat. Are toată dreptatea

---

[1]) **D. Alexandresco**, loc. cit.; **Laurent**, XIX, 256.

In ce privește pe cultivatorii de pământ, vierii (podgorenii) și plugării, instanțele sunt suverane să aprecieze când cineva este în categoria acelor mici cultivatori a căror cultură, după situațiunea lor socială, este atât de restrânsă în cât să intre în prevederile art. 275. Doctrina și jurisprudența franceză este în acest sens. A se vedea: **Laurent**, XIX, 256.

S'a decis că chiar și arendașii pot fi plugari, și deci scutiți de „bun și aprobat". *Curtea Galați*, II, 27 Sept. 1901, *Curierul Judiciar*, 1903, p. 403; iar aprecierea instanțelor de fond nu este censurabilă în casație, *Curtea de Casație*, II, 7 Iunie 1902, *Curierul Judiciar*, 1903, p. 403. A se vedeà și **D. Alexandresco**, VII, p. 206, nota 1; *Répert Sirey*, Approb. de somme, 112. *Contra*: *Trib. Ialomița*, *Dreptul*, 1885, n. 26, și în **Ef. Antonescu**, art. 275, n. 7.

[2]) **D. Alexandresco**, VII, p. 207; **Laurent**, XIX, 260; **Demolombe**, XXIX, 485; **Aubry et Rau**, VIII § 756, p. 243; **Larombière**, IV, art. 1326 No. 26, **Lyon Caen et Renault**, III, 57. *Cas. fr Sirey*, 60. 1. 47. D. P. 58. 1. 359, *Trib. Sedan*, *Pand. Périod.*, 92. 2. 137.

însă D-l *Alexandresco* când spune că unul din aceste cuvinte bun *sau* aprobat, ar fi suficient dacă suma la care debitorul se obligă ar fi scrisă în litere, pentru că aceasta ar dovedi în deajuns că debitorul a ştiut la ce se obligă. Mai mult, cuvintele bun şi aprobat nefiind sacramentale, ele se pot înlocui prin altele echivalente [1]).

In dreptul civil se admite unanim, atât de doctrină cât şi de jurisprudenţă că omisiunea bunului şi aprobat nu atrage nulitatea convenţiunii, ci numai scrisul care constată convenţiunea e lipsit de forţă probatorie. Convenţiunea care îşi are existenţa ei, şi în afară de înscris, se va execută dacă va puteă fi dovedită şi prin alte mijloace [2]).

Tot de asemenea întrucât actul, care nu conţine «bun şi aprobat», emană de la debitor, atât doctrina cât şi jurisprudenţa, îi acordă puterea unui început de probă scrisă, care se poate completă cu orice fel de probă [3]).

Ce vom decide în materie cambială? Incontenstabil că vom admite şi aici, pentru aceleaşi motive ca şi în civil, că o cambie emisă de o persoană fără respectarea a t. 275 valorează ca un început de probă scrisă, care se poate completă prin alte dovezi, ca: martori, prezumţiuni şi jurământ supletoriu [4]).

---

[1]) *Conf*: **D. Alexandresco**, VII, p. 200 nota 1. **Demolombe**, XXIX, 652; **Larombière**, IV, art. 1326 No. 15; *Répert. Sirey*, Approbation de Somme. 175.

Şi la noi s'a decis că „intenţiunea legiuitorului erea nu de a da cuvintelor „bun şi aprobat" o formă sacramentală, ci de a pune pe debitor în cunoştinţă de actul ce semnează şi de suma la care se obligă; prin urmare formula „bun şi aprobat" poate fi înlocuită cu orice altă formulă echivalentă şi chiar numai cu arătarea sumei pentru care debitorul se obligă" *Trib. com. Ilfov*, 5 Octombrie 1893, în **Ef. Antonescu**, 275, n. 41

Tot asemenea s'a decis că atunci „când în cambie se constată că la semnătura emitentului existau cuvintele „platnică solidară cu soţul meu", ceeace echivalează cu cuvintele „bun şi aprobat", arătând în acelaş timp suma la care se obligă, atunci o asemenea cambie este valabilă", *Trib. com. Ilfov*, 10 Octombrie 1897, în **Ef. Antonescu**, 275, n. 42

[2]) **D. Alexandresco**, VII, p. 207.

[3]) **D. Alexandresco**, în care la p. 206, nota 7 se găseşte citată doctrina şi jurisprudenţa franceză şi română.

[4]) *Conform*: *Curtea Galaţi*, II, 18 Iunie 1896, *Curierul Judiciar*, 1896, p. 228; *Trib. Covurlui*, I, 25 Februarie 1897, *Curierul Judiciar*, 1897, p. 204; *Curtea Bucureşti*, 23 Octombrie 1900, *Curierul*, 1901, p. 499; *Curtea de Casaţie*, II, 30 Octombrie 1901, *Curierul*, 1901, p. 637.

Discuţiunea însă este a se şti dacă un asemenea înscris mai rămâne o cambie. Principiile generale care guvernează cambia ne duc la concluziunea că înscrisul perde valoarea sa cambială, rămânând ca obligaţiunea să fie dovedită cum am spus mai sus. Şi într'adevăr a spune că o cambie fără «bun şi aprobat» are forţa probantă a unui început de probă scrisă, este în desăvîrşită contrazicere cu a susţine că asemenea document rămâne cu valoare de cambie; căci spre diferenţă de obligaţiunile civile şi comerciale în genere, obligaţiunea cambială nu are existenţă în afară de înscris, cambia fiind o obligaţie scripturală. Mai mult toate menţiunile şi toate cerinţele legii trebuesc să rezulte la cambii din înscris, şi cambia fiind un titlu formal şi complet, nu se poate admite o altă dovadă pentru obligaţiile cambiale, decât cambia [1]).

Dacă prin urmare nerespectarea art. 275 cod com., atrage după sine îndatorirea ca creditorul să completeze înscrisul cu alte dovezi, este evident că din acest punct de vedere nu mai avem a face cu o cambie, ci cu un înscris ordinar; şi numai perzând din vedere caracterele cambiei, şi în special caracterul ei de titlu formal şi complet, s'a putut susţine că forma cerută de art. 275 nu este o condiţiune esenţială, cum sunt acelea arătate în art. 270 [2])

---

[1]) Iată ce spune **Vivante**, n. 1014, relativ la caracterul cambiei de a fi un titlu complet: „Cambia este un titlu *complet* (de sine stătător), adică un titlu care se îndestulează prin sine însuş: dacă conţine o referire la alte documente, fie pentru a completa, fie pentru a modifica dreptul care derivă, ea pierde caracterul de cambie. Cambia trebue să se îndestuleze prin ea însăş; ambiguitatea condiţiunilor sale esenţiale, când nu poate fi înlăturată din ceeace este scris în titlu, îi ridică caracterul de cambie“.

[2]) S'a decis că o cambie semnată de o persoană care nu este comerciant, industrial, plugar, vier, slugă sau lucrător cu mâna, fără să aibă formula „bun şi aprobat“, arătând în litere suma pentru care s'a obligat îşi pierde efectele cambiale şi rămâne ca creditorul să intente acţiune pe cale ordinară. *Trib. Bacău*, 1 Martie 1906, *Curierul Judiciar*, 1906, p. 305; *Trib. Fălciu*, 1 Iunie 1906, *Curierul Judiciar*, 1906, p. 465 (A se observă că în colecţie este greşită paginaţia, şi în loc de p. 465, este 455), într'o speţă în care erau mai mulţi emitenţi.

Curtea de Casaţie, III, 18 Iunie 1908, *Curierul Judiciar*, 1908, p. 567, a decis că o cambie scrisă de altă persoană şi numai subscrisă de de-

Prin urmare odată ce înscrisul este numai un început de probă scrisă, el nu mai este o cambie, deci pe baza lui nu se poate exercită acţiunea cambială.

bitor, care nu este comerciant, trebue să cuprindă menţiunea „bun şi aprobat pentru suma de" conform art. 275 cod. comercial. In caz de lipsă a acestei menţiuni cambia devine o simplă creanţă şi numai sunt aplicabile în acest caz dispoziţiunile restrictive ale art. 349 cod. comercial, în ce priveşte mijloacele de apărare ce poate invocà debitorul.

Tot *Curtea de Casaţie*, printr'o decizie mai veche, din 1905, a hotărât că deşi nu s'a respectat art. 275, totuşi înscrisul rămâne cambie (nu însă început de probă scrisă). Iată considerentele Inaltei Curţi:

„Considerând că condiţiile esenţiale ale cambiei sunt indicate prin art. 270 c. com. în număr de nouă, că lipsa uneia sau alteia din aceste condiţiuni are de efect nulitatea sau neexistenţa unei cambii în sensul art. 270 c. com.

„Considerând că între aceste condiţiuni esenţiale, nu este ca cambia să fie scrisă de trăgător sau în caz contrar să fie precedată de formula bun şi aprobat .....". *Buletin* 1905, p. 581, şi în **Demetriu**, *Cambia*, p. 81, n. 16. *Conform*: *Curtea Galaţi*, în *Majoritate*, 25 Noembrie 1893, în **Ef. Antonescu**, n. 39; *Curtea de Casaţie*, 28 Mai 1896. *Buletin*, 1896, p. 932.

S'a hotărît că dovada nerespectării art. 275 nu se poate face decât prin înscris, fiind o excepţiune personală: *Trib. Brăila*, 7 Iunie 1912, *Curierul Judiciar*, 1912, p. 957. Iată cum motivează Tribunalul:

„Că în ce priveşte secunda condiţie, trebue să constatăm că de oarece calitatea de comerciant sau necomerciant a cuiva e un atribut al persoanei sale, excepţia privitoare la această calitate e desigur, o excepţie personală. Că excepţiile personale trebuind să se bazeze conf. art. 349 al 3......".

O primă eroare, ce comite Tribunalul, este a confunda excepţiunile personale creditorului, cu cele personale debitorului când ştiut este că art. 349 vorbeşte de „excepţiile personale *aceluia care a executat această acţiune*". Dar mai e o eroare: Art. 275 se referă la forma cambiei, ceeace rezultă din termenii legii, din spiritul ei, şi din titlul secţiunei I, din titlul IX, Cartea I, cod. com. Ce condiţiune mai de formă, ca arătarea cum să semnezi?

Condițiunile esențiale ale cambiei

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 276. — Cambia se poate emite și în formă autentică. Cambia semnată prin punere de deget, cu pecete sau cu alte semne, nu are tărie dacă nu este în forma prevăzută de legea pentru autentificarea actelor.

Legea austriacă (Bucovina).

XVIII. Semnături defectoase. [1]

Art. 94. — Declarațiunile cambiale cari nu sunt făcute sub semnătură proprie, ci prin semnul crucii sau alte semne, au putere cambială numai dacă sunt autentificate judecătorește sau de către notar.

Legea ungară (Transilvania).

XX. Semnături defectoase. [1].

Art. 104. — Declarațiunile cambiale cari nu sunt făcute sub semnătură proprie, ci prin semnul crucii sau alte semne, nu au efecte cambiale.

Declarațiunile cambiale ale acelora cari nu pot semnà din cauza unei infirmități sunt valabile dacă semnătura lor este înlocuită printr'un semn făcut de ei și autentificat judecătorește sau de către notar.

---

[1]) In acest capitol se găsește și art. 95 austr. și 105 ungur. A se vedea legea la finele volumului.

Cambia sub formă autentică. Pentru mai mare garanţie, cambia se poate face sub formă autentică, conformându-se legii de autentificare a actelor, iar la scadenţă, învestindu-se cu formula executorie, se va urmări conform dispoziţiunilor din procedura civilă.

Forma autentică este indispensabilă pentru analfabeţi. Pentru aceştia cambia neautentică nu are tărie.

Art. 276 nu are corespunzător în codul italian[1]) şi în forma lui de astăzi se datoreşte unui amendament al D-lui *Tache Ionescu*[2]) şi este reproducerea art. 94 din *ordonanţa generală cambială a imperiului german*[3]).

Legea spune că o cambie semnată prin punere de deget, cu pecete sau cu alte semne, *nu are tărie*, dacă nu este făcută în forma prevăzută de legea pentru autentificarea actelor, făcând o inversiune faţă de textul german, căci acesta spune, că «numai atunci au putere cambială, numai dacă sunt autentificate judecătoreşte sau de către notar».

Cambia emisă de un analfabet şi neautentificată poate să fie nulă faţă de toţi semnatarii cambiei, în orice calitate ar figura ei; însă poate să fie şi fără tărie numai pentru emitent sau trăgător.

a) Este nulă pentru toţi semnatarii, când ne găsim în faţa unei cambii semnată de emitent sau trăgător prin punere de deget, pecete, etc., adică semnată nevalabil însă în mod vizibil pentru oricine; în acest caz, cambia nulă ca formă dintr'un început, orice obligaţie posterioară nu mai poate avea caracterul de obligaţiune cambială. Ipoteza ce examinăm este cu totul deosebită de cele prevăzute în art. 352, în care se cercetează obligaţiile posterioare contractate pe o cambie valabilă ca formă, însă în care emitentul sau trăgătorul nu e obligat fiind semnătura sa falşă, sau din cauza incapacităţii. In sensul susţinerilor noastre este şi expunerea de motive din 1886[4]).

[1]) Totuşi şi în Italia se dă aceleaşi soluţiuni ca şi la noi: Bonelli, n. 51; Supino, 48.

[2]) Vezi, *Dezbaterile Camerei Deputaţilor*, n. 15 din 13 Dec. 1886, p. 162, şi în Ef. Antonescu, p. 150.

[3]) *Art. 94. „Wechselerklärungen, welche statt des Namens mit Kreuzen oder anderen Zeichen vollzogen sind, haben nur dann wenn diese Zeichen gerichtlich oder notariell beglaubigt worden, Wechselkraft“.*

[4]) *Expunerea de motive*: „Art. 275 din proect (azi 276) dispune că

b) Dacă însă pe un analfabet îl semnează altcineva, fără să fie nici un semn din care să rezulte că semnătura nu e

---

analfabeți să emită cambiile totdeauna sub formă autentică, *fără care cambia e nulă*. Asemenea se admite ca ea să se facă și sub formă autentică", Ef. Antonescu, loc. cit.

Astfel s'a decis că o cambie semnată prin punere de pecete nu-și are tăria dacă nu este făcută sub formă autentică, și cambia fiind nulă, nici girurilor puse pe ea nu li se mai poate aplica dispozițiunile legii relative la cambie Posesorului nu-i rămâne decât acțiunea ordinară, care va fi civilă sau comercială, *Trib. com. Ilfov*, 10 Iunie 1894, *Curierul Judiciar*, 1894, p. 258; iar regretatul Petre Borș, fostul director al *Curierului Judiciar*, în aceeaș revistă p. 257, aprobă în întregime soluția dată de *Trib. Ilfov* și ne arată că *Inalta Curte de Casație* mai decisese în acelaș sens prin 2 decizii, la 12 Aprilie 1890 și 28 Aprilie 1892.

Sentința *Trib. Ilfov* venind în recurs, *Inalta Curte de Casație*, la 11 Ianuarie 1895, *Curierul Judiciar*, 1895, p. 75, a confirmat-o. Iată motivarea acestei deciziuni:

„Având în vedere art. 273, 270 alin. 8 și 276 codul comercial;

„Considerând că din combinația acestor articole rezultă că legea face să înceteze efectele speciale ce decurg dintr'o cambie ori de câteori lipsește veri una din condițiunile esențiale prescrise de legiuitor în alcătuirea lor;

„Că după art. 270, alin. 8, una din aceste condițiuni este ca cambia să cuprindă semnătura trăgătorului sau a comitentului iar după art. 276 cambia semnată prin punere de deget, cu pecete sau alte semne, nu are tăria dacă nu este în forma prescrisă pentru autentificarea actelor;

„Având în vedere că cambia cu care se servește reclamantul..... fiind semnată prin punere de pecete de .... fără să fie autentificată, că, conform citatelor texte de lege, nu poate fi considerată ca cambie și dar purtătorul nu poate aveà în virtutea ei o acțiune cambială;

„Considerând că art. 276 citat, nefăcând nicio distincțiune nulitatea unei asemenea cambii, se poate opune de orice parte interesată;

„Că astfel fiind tribunalul n'a violat, ci a interpretat și aplicat bine articolele citate;

„Considerând că art. 352 codul comercial nu-și poate aveà aplicațiunea în specie întru cât cazul de față este anume prevăzut prin art. 276 citat, astfel că nu poate fi loc a se argumentà prin analogie".

Inalta Curte de Casație chemată din nou să se pronunțe, la 20 Sept. 1910, a decis că o cambie semnată prin punere de deget (pecetie) e nulă, dacă nu e autentificată și „considerând că astfel fiind, nu se poate susține nici că s'a putut transmite prin gir o cambie care nu există, și deci recurentul nu poate aveà acțiune cambială nici în contra girantului". *Jurisprudența*, 1910, n. 452.

S'a hotărît însă, cu drept cuvânt, că atunci când sunt mai mulți comitenți și numai unul a semnat prin punere de deget, cambia e va-

a sa proprie (nu e vr'o cruce, sau punere de deget, etc.), atunci cerinţele formale ale cambiei sunt satisfăcute, şi analfabetismul va formă o excepţie pe care o va puteà invocà numai analfabetul, după cum falsitatea semnăturii nu o poate invocà decât acela căruia i s'a falsificat semnătura; fie că numele emitentului a fost scris de altul, fie că i s'a condus mâna de altul sau a copiat mecaniceşte un model[1]).

In acest de al doilea caz, deşi semnătura emitentului nu-l obligă pe acesta, totuşi regularitatea în forma sa exterioară, face ca poliţa să dea loc la obligaţiuni posterioare scrise pe acea cambie, de oarece a se decide altfel ar fi a întinde adevărate curse celor de bună credinţă[2]).

Legea declară nule cambiile semnate de emitent prin semne şi această nulitate nu se poate înlăturà prin recunoaştere judiciară sau extra judiciară, nici prin vreun alt mijloc de probaţiune[3]).

Legea nu se ocupă în special de semnăturile celorlalţi obligaţi cambiariceşte, însă este nediscutat că li se aplică şi

---

labilă pentru ceilalţi emitenţi, cari nu se pot prevală de art. 276, ne privindu-i pe ei, *Curtea de Apel din Bucureşti*, 4 Noembrie 1900, *Curierul Judiciar*, 1901, p. 247.

S'a hotărît greşit că o cambie nulă din cauza art. 276, este valabilă în ce priveşte persoana care a avalat pe emitentul, ce a semnat prin punere de deget, *Judecătoria ocolului II Buzău*, 11 Iulie 1902, *Curierul Judiciar*, 1903, p. 319.

Conform cu cele susţinute de noi: **Bonelli**, n. 51, care spune categoric: „Lipsa sau nevalabilitatea semnăturii trăgătorului sau emitentului, anulează cambia chiar faţă de ceilalţi semnatari", citând şi o decizie în acest fel a *Curţii de Apel din Veneţia*, 16 Iulie 1886, *Temi Ven.*, 1887, p. 400.

In acelaş sens doctrina şi jurisprudenţa germană, a se vedeà: **Staub**, art. 94, n. 7, cu jurisprudenţa citată; **Rehbein**, art. 94 şi 95, n. 2.

[1]) **Bonelli**, 52; **Staub**, loc. cit.; **Rehbein**, loc. cit.

[2]) **Vivante**, 1083.

[3]) *Inalta Curte de Casaţie*, a decis că pe baza unei cambii semnată prin punere de deget, nu se poate intentà acţiune cambială în contra emitentului, chiar dacă dânsul ar recunoaşte cambia, nici contra girantului, căci cu drept spune suprema noastră Curte: „raportul cambial nu se poate stabili prin mărturisirea părţii, precum se susţine prin motivul de casare, ci numai prin cambie, care este un act solemn şi deci trebue făcută în formele determinate de lege". *Casaţia*, III, 20 Sept. 1910,

lor art. 270, n. 8, adică şi ei trebuesc să semneze cu numele sau cu firma lor. Şi atunci când vor semnà în loc de cum zice legea, prin punere de deget, prin semnà, etc. (cazurile prevăzute în art. 276) vom decide că semnătura aşà făcută n'are nici o valoare, iar ei nu rămân obligaţi cambiariceşte. Trebue însă să notăm că nulitatea obligaţiunii unui girant sau a unui acceptant, nu anulează întreaga cambie, căci aceste obligaţiuni nu sunt fundamentale, cum e obligaţiunea emitentului sau trăgătorului. Aci stă toată marea deosebire între valabilitatea semnăturii emitentului sau trăgătorului şi valabilitatea celorlalte semnături cambiale: nevalabilitatea manifestă a celei dintâi atrage nulitatea întregei cambii: nevalabilitatea celor de al doilea are efect numai parţial deşi se poate invocà erga omnes [1]).

Legea ungară în capitolul XX şi *cea austriacă* în cap. XVIII se ocupă de semnăturile defectoase (mangelhafte Unterschriften). Intreg capitolul se compune din 2 articole, dintre care primul se ocupă de semnăturile prin punere de deget, cruci, semne, adică de declaraţiile cambiale cari nu sunt subscrise propriu, iar în al 2-lea articol se ocupă de semnăturile acelor persoane, cari se intitulează procuratori sau reprezentanţi, şi cari în realitate nu au mandat sau deşi au mandat, au depăşit puterile acordate. Şi unii şi alţii rămân obligaţi personal.

In ce priveşte cambia autentificată, principiile sunt aceleaşi şi în codul român art. 276 cum şi în legea austriacă.

Jurisprudenţa, 1910, n. 452; **Staub**, loc. cit.; **Rehbein**, loc. cit. cu jurisprudenţa germană, citată de aceşti autori.

In *Germania* se admite că nulitatea semnăturii acceptantului atrage şi nulitate avalului dat pentru acceptant, **Staub**, 94, n. 7; **Rehbein** 94 şi 95, n. 2.

S'a decis contrar că beneficiarul unui gir semnat cu pecetie are acţiune cambială, de oarece asemenea gir nu anulează cambia. Ce grosolană eroare şi ce confuziune, parcă nu se poate a fi gir nul şi cambie valabilă, *Trib. com. Ilfov*, 22 Februarie 1895, **Ef. Antonescu**, art. 276, n. 8.

[1]) Constatarea că cineva nu ştie citi şi scrì este o cestiune de suverană apreciere a judecătorului de fond, care nu comite un exces de putere atât timp cât motivează de ce pune temei pe unele probe şi de ce respinge pe altele, *Casaţia*. III, 21 Aprilie 1914, *Jurisprudenţa*, 1914 n. 335

Legea ungară art. 104 deşi este inspirată de art. 94 al legii germane (identic cu art. 94 austriac) totuşi cuprinde 2 aliniate: în primul declară nule cambiile semnate prin semne şi în al doilea se ocupă de declaraţiile cambiale ale celor ce nu pot semnà din cauza unei infirmităţi. Aceştia, infirmii se pot obligà cambiariceşte însă numai dacă fac un semn şi se autentifică de judecător sau notar.

Legea ungară nu interzice ca orice persoană să se oblige cambiariceşte printr'o cambie autentificată.

Comparând art. 104 unguresc cu art. 94 german şi austriac, vedem că legiuitorul ungur, care obicinuit nu face decât să traducă legea germană, introduce o modificare destul de importantă. Aşa, pe când în legea germano-austriacă se spune că semnăturile prin semne nu sunt valabile dacă nu sunt autentice, în legea ungară găsim că semnăturile prin semne sunt nule şi în aliniatul 2 se admite iscălituri cu semne însă cu două condiţiuni: *a*) să fie vorba de infirmii, cari nu pot semnà (dar cari prin urmare ştiu carte) şi *b)* ca aceşti infirmi să facă ei însăşi un semn, pe care să-l autentifice un judecător sau un notar.

Credem că legiuitorul ungur a fost preocupat de ideea că o cambie este de natura ei un act scriptural, deci nu se pot obligà cambiariceşte cei ce nu ştiu să scrie.

SECŢIUNEA II

Despre gir.

Codul comercial român

Art. 277. — Proprietatea cambiei, cu toate garanţiile şi drepturile ce decurg dintrânsa, se transmite prin gir.

Giranţii sunt solidari răspunzători de acceptare şi de plata la scadenţă.

Art. 278. — Dacă trăgătorul, purtătorul sau girantul a interzis transferarea cambiei prin gir, înserând într'însa clauza «nu la ordin» sau o altă clauză echivalentă, girurile făcute contra acestei interziceri produc numai în privinţa celui care a înserat clauza efectele unei cesiuni.

Codul comercial italian

Art. 256. — La girata trasferisce la proprietà della cambiale e tutti i diritti a questa inerenti.

I giranti sono solidariamente responsabili dell'accettazione e del pagamento cambiale alla scadenza.

Art. 257 — Se il traente, l'emittente od il girante ha vietato il trasferimento della cambiale per mezzo di girata colla clausola «non all'ordine» od altra equivalente, le girate fate malgradio il divieto producano soltanto, rispetto a colui che appose la clausola, gli efetti di una cessione.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 9. — Primitorul poate să transmită cambia unei altei persoane prin gir.

Dacă însă trăgătorul a interzis în cambie transferarea prin

cuvintele «nu la ordin» sau printr'o altă expresiune cu acelaş înţeles, atunci girul nu are nici nu efect de drept cambial.

Art. 10. — Prin gir se transmit giratarului toate drepturile din cambie şi în special facultatea de-a girà cambia mai departe. Cambia poate fi girată în mod valabil şi către trăgător, tras, acceptant sau către un girant anterior, şi de către acesta mai departe.

Art. 14. — Girantul răspunde cambiarmente faţă de oricare posesor posterior al cambiei, pentru acceptarea şi plata ei. Girantul însă care a adăogat în gir clauza «fără garanţie», «fără oblig» sau o altă rezervă cu acelaş înţeles, este liberat de obligaţiunea ce ar rezultà din gir.

Art. 15. — Dacă în gir s'a oprit transmiterea mai departe prin cuvintele «nu la ordin» sau printr'o expresiune cu acelaş înţeles, atunci acei cari au primit cambia dela giratar, nu au regres în contra girantului.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 8. — *Identic cu art. 9 austriac, tradus mai sus.*
Art. 9. — *Identic cu art. 10 austriac, tradus mai sus.*
Art. 12. — *Identic cu art. 14 austr., tradus mai sus.*
Art. 13. — *Identic cu art. 15 austr., tradus mai sus.*

Art. 16 — Drepturile din cambie pot deasemenea să fie transmise prin cesiune, cu efectul că cesionarul poate să-şi valorifice drepturile pe cale cambială în contra acceptantului şi în contra predecesorilor cedentului.

Cesiunea trebue caşi girul să fie scrisă pe cambie sau pe copia cambiei sau pe o foae anexată la cambie sau la copie (allonge).

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 10, 13, 14. Vezi la finele acestui volum

Cambia este un titlu la ordin, adică debitorul trebue să plătească acelei persoane, care se va legitimà, în ziua scadenţei, printr'un şir neîntrerupt de ordine scrise pe însăş cambie.

Girul nu este decât ordinul pe care primitorul cambiei îl dă emitentului sau trasului ca să plătească, unei alte per-

soane, suma la scadență și la locul arătat în cambie. El este un act scriptural accesoriu și poate fi scris pe cambia originală, pe o copie sau pe prelungirea unei cambii (Allonge).

Cel ce transmite cambia prin gir, se numește *girant*, iar cel ce-o primește se numește *giratar*.

Giratarul, la rândul său, poate girà cambia unei alte persoane și așà mai departe, făcând să se mărească numărul giranților și deci să se mărească și creditul cambiei, căci cum vom vedea, toți giranții sunt răspunzători solidari de plată la scadență.

Girul se aseamănă cu cambia trată căci cașì trăgătorul, girantul dă ordin trasului de a plătì unei altei persoane obligându-se solidar pentru acceptare și plată. O singură deosebire: girantul are o acțiune cambială de regres în caz când plătește cambia, pe când trăgătorul unei cambii neacceptate, plătind, numai are la cine să se adreseze [1]).

Girul produce 2 efecte; 1⁰ transferă proprietatea cambiei, cu toate garanțiile și drepturile ce decurg dintr'însa (*efect translativ*); 2⁰ face ca toți giranții să fie solidari răspunzători de acceptarea și de plata cambiei la scadență (*efect de garanție*).

1⁰ *Efect translativ.* Legea ne vorbește de transmiterea proprietății cambiei, însă în doctrină se deosebește proprietatea formală de proprietatea materială.

Girul transmite proprietatea formală, adică aceea ce apare din cambie, căci se poate ca girantul să nu fie proprietarul material, real al cambiei, ci să fie numai un mandatar, un încasator sau chiar să fi furat cambia, cum deasemenea se poate ca unul din girurile anterioare să fie fals sau un girant să fie încapabil.

Girantul, proprietar formal, dobândește cambia în virtutea girului și el nu e obligat să restitue cambia adevăratului proprietar, decât în caz de rea credință sau de greșală gravă săvârșită în dobândirea ei. (Art. 357) [2]).

Transmitându-se proprietatea cambiei, se transmit și toate drepturile ce derivă din cambie; însă este de notat că girul nu transmite drepturile ce le-ar aveà girantul, ci drep-

---

[1]) **Vivante**, 1123; **Supino**, 89; **Bonelli**, 110.

[2]) **Vivante**, 1126; **Bonelli**, p. 218; **Grünhut**, II, p. 86.

turile așà cum rezultă din cambie și prin urmare giratarul, spre deosebire de cesionar, dobândește drepturi autonome. De aci rezultă că giratarului nu i se pot opune excepțiunile personale ce s'ar fi putut invocà în contra girantului [1]).

Girantul transferă proprietatea și drepturile ce rezultă din cambie, însă nu e mai puțin adevărat că el rămâne creditor cambial, însă sub condițiune: dacă la scadență cambia nu e plătită de obligatul principal, girantul, care plătește, nu dobândește un drept nou de creanță, ci îndeplinindu-se condțiunea, el reintră în vechile sale drepturi, pe cari nu le exercità atâta timp cât cambia se află la giratar [2]).

In Italia se discută dacă girul transmite și drepturile ce rezultă din ipoteci, privilegii și gajuri, constatate prin acte și cari garantează obligațiunea cambială.

Cestiunea este foarte importantă, căci dacă am admite, că prin gir cambia circulă cu privilegiile, ipotecile sau gajurile derivând din lege sau din contracte, ar trebuì să spunem că sunt creditori cambiali și ipotecari sau cu gaj, toți aceia cărora o bancă le girează cambii, emise de diverși debitori și cari au garantat o deschidere de credit cu ipoteci ori gajuri.

La noi, credem, că nu se poate admite doctrina dominantă din Italia, deoarece textul nostru diferă de cel italian.

Intr'adevăr pe când la Italieni primul aliniat al art. 256 spune: «Girul transferă proprietatea cambiei și *toate drepturile inerente acesteia*», la noi în art. 277 se prevede că «proprietatea cambiei cu toate garanțiile și drepturile *ce decurg dintr'însa* se transmite prin gir».

Doctrina și jurisprudența italiană, interpretând cuvântul

---

[1]) De aceea legea nu spune că girul transmite drepturile girantului, ci drepturile ce derivă din cambie. A se vedea: **Bonelli**, n. 112; **Staub**, art. 10, n. 23.

Grünhut, II, par. 84, pag. 107 arată că girul are 3 efecte: 1° face pe girant garant cambial; 2° legitimează pe posesor; 3° giratarul dobândește drepturi autonome.

S'a decis că giratarul care a transmis cambia, fără a respectà convențiunea intervenită între el și predecesorul său, este răspunzător de daune față de acesta, iar dacă posesorul fiind de rea credință protestează cambia, este și el responsabil solidar. *Trib. comercial Ilfov*, 2 Decembrie 1906, *Curierul judiciar*, 1907, p. 111.

[2]) **Staub**, art. 10 n. 6; **Bernstein**, art. 10, par. 3, nota 2. Aplicarea acestui principiu o găsim la înscrierea creanțelor la masa falimentului.

«inerente», admit că şi gajurile, privilegiile şi ipotecile, ce garantează o cambie, sunt inerente acesteia, aşa că se transmit prin gir. Mai mult, intenţiunea legiuitorului se vede şi din schimbarea introdusă în proectul preliminar de cod de comerţ italian, căci pe când în acest prim proect citim *«şi toate drepturile ce derivă dintr'însa»* (e tutti i diritti che ne derivano), în proectul definitiv s'a trecut «drepturile inerente acesteia». Această schimbare s'a făcut — după unii autori — tocmai pentru a se putea cuprinde şi garanţiile accesorii, ca privilegiile, ipotecile şi gajurile [1]).

Vidari a combătut părerea dominantă făcând o importantă distincţiune, după cum garanţiile accesorii sunt sau nu prevăzute în cambie. Girul nu poate transmite şi garanţiile accesorii, nementionate în cambie, deoarece cambia este un titlu de credit formal, abstract şi nu se poate acordă giratarilor mai multe drepturi decât cele prevăzute în titlu [2]).

Articolul nostru are o mai mare asemănare cu prima parte a articolului 10 din legea cambială germană, care prescrie: *«Prin gir se transmit giratarului toate drepturile din cambie, în special şi facultatea de a girà mai departe cambia»*.

La noi, la Germani, Austriaci şi Unguri se vorbeşte de drepturile *din* cambie.

Faţă de cuvintele *«alle Rechte aus dem Wechsel»* — toate drepturile din cambie — în Germania în mod unanim se admite că prin gir nu se transmit de ipso jure drepturile extra cambiale, ca ipotecile, privilegiile gajurile, etc.; părţile,

---

[1]) **Vivante**, 957; **Bonelli**, 113; **Supino**, 94; **Sorani**, par. 120; **Ottolenghi**, în *Il diritto commerciale*, 1885, p. 37 şi urm.; **Giorgi**, *Teoria delle obbligazioni*, VI, p. 252.

Conform: *Casaţia Torino*, 7 Sept. 1883, *Foro*, 1884, p. 477; *Curtea de Apel Catania*, 24 Martie 1891, *Foro*, 1891, p. 614; *Apel Genova*, 15 Martie 1892, *Foro*, 1892, p. 814; *Apel Veneţia*, 1 Sept. 1896, *Legge*, 1896, II, p. 776; *Casaţia Palermo* 2 Iulie 1901, *Monitore*, 1901, p. 783; *Apel Napoli*, 13 Sept 1905, *Monitore*, 1906, p. 233.

[2]) **Vidari**, 6601; **Marghieri**, *La cambiale*, ed. 2-a, p. 233; **Picinelli** în *Il diritto commerciale*, I, p. 295; **Calamandrei**, *Cambiale*, ed. 2-a, p. 86.

In acelaş sens: *Casaţia Napoli*, 19 Ianuarie 1893, *Legge*, I, p. 624.

Bonelli, n. 113, nota 1, obiectează că după cum obligaţiunea cambială este adresată unei persoane nedeterminate şi viitoare, tot astfel garanţiile ei se adresează în acelaş mod, aşà încât e natural ca ele să întovărăşească cambia în circulaţia ce o face prin ajutorul girului.

însă pot cuprinde și transmisiunea acestor drepturi de garanție extra cambială și atunci ne vom referi la dreptul comun spre a vedeà care este forma eficace pentru a transferà aceste drepturi. In orice caz, garanțiile extra cambiale nu se pot transmite de cât așà cum erau în momentul transmisiunii, adică cu efectele cesiunii [1]).

Mai mult, mențiunea în cambie a unui gaj sau a unei ipoteci trebue socotită ca nescrisă și deci fără vreun efect cambial ca o clauză ce acordă drepturi mai mari de cât cele voite de legiuitor [2]).

Aceiaș soluțiune trebue s'o admitem și în dreptul nostru [3]).

---

[1]) **Staub**, art. 10, n. 4; **Rehbein**, art. 9, n. 11; **Bernstein**, art. 10, par. 3: *«Nur die Rechte aus dem Wechsel überträgt das Indossament einschliesslich des Rechts der Weiterindossirung.*

«Nicht überträgt es hingegen—in Gegensatz zur Cession—die ausserhalb des Wechselversprechens begründeten Nebenrechte, wie Pfand- und Bürgschaftsrechte oder das Recht auf Konventionalstrafe»

In acelaș sens și jurisprudența austriacă, importantă pentru noi și din cauza Bucovinei; a se vedeà *Curtea supremă austriacă* în *Krall's Sammlung von Wechselr. Entscheidungen des öster. Gerichtshofes* No. 177.

[2]) A se vedeà *Grünhut*, I, p. 487 care citează doctrina și jurisprudența *pro* și *contra*.

[3]) Chiar susținătorii părerii că girul transmite de plin drept ipotecile, gajurile, etc. cari n'ar figurà în cambie, admit totuș că fiecare giratar poate să dispună cum crede de acele garanții, fără a puteà posesorul posterior al cambiei să ceară despăgubiri. Dacă însă acele garanții figurează în cambie, girantul este răspunzător față de posesorul cambiei, în limitele actelor cari au constituit zisele garanții, ele neavând caracterul scriptural. A se vedeà **Vivante**, 957.

In *Franța*, art. 136 cod comercial prevede numai:

«La proprié d'une lettre de change se transmet par la voie de l'endossement» și se admite, în lipsă de alt text, că trebue să se facă aplicațiunea art. 1692 c. civil francez, după care cesiunea unei creanțe implică și accesorile, ca privilegiile, ipotecile, etc. A se vedeà **Merlin**, *Questions*, V° *Hypothèque*, par. 18, n. 1; **Troplong**, II, n. 906; **Duvergier** II, n. 212; **Marcadé**, art. 1692 n. 3; **Guillouard**, II, n. 815; **Demangeat** *sur Bravard*, III, p. 142, nota; **Lyon Caen et Renault**, IV, n. 129; **Alauzet**, IV, n. 1349; **Boistel**, n. 752; **Nouguier**, I, n. 715 și 716.

Contra: **Massé**, *Le droit commercial dans ses rapports*, etc. IV, n. 2996; **Cabantous**, în notă la decizia Casației din 21 Februarie 1839. S. 38. 1. 238.

In *legea belgiană* avem art. 26, care, admiţând in mod expres că girul transmite şi ipoteca ce garantează obligaţiunea cambială, adaugă:

«*Si l'hypothèque a été consentie pour sûreté d'un crédit ou-«vert, les porteurs des effets créés ou négociés en vertu de cette «ouverture de crédit ne pourront en profiter que jusqu'à concur-«rence du solde final du compte*».

După cum am văzut, acelaş lucru se admite în Franţa şi chiar în Italia. Se susţine că, girul transmiţând şi garanţiile extra cambiale, urmează că atunci când s'a deschis un credit garantat cu gaj sau ipotecă, odată cu cambia se transmite şi garanţia, iar la tabloul de distribuţie, toţi posesorii vin în acelaş grad, indiferent de data emiterii diferitelor cambii, cu condiţiunea numai ca toate cambiile la un loc să nu depăşească creditul deschis. In caz contrariu, data emisiunilor are importanţă, întrucât cele posterioare completării sumei, cu care a fost acreditat emitentul, nu mai sunt garantate şi ca atare girul lor nu transmite garanţii extra cambiale[1]).

Dacă în loc de o deschidere pe credit pur şi simplă, avem o deschidere de credit pe baza unui cont curent, garantat cu gaj sau ipotecă, atunci posesorii cambiilor nu se vor folosi de acele garanţii decât la lichidarea contului şi numai în limita soldului final[2]).

---

[1]) **Bonelli**, 114; **Supino**, n. 96.

[2]) A se vedea autorii citaţi în nota precedentă.

In *Franţa* s'a decis că ipoteca, consimţită de debitor pentru garantarea unei deschideri de credit şi pentru care a subscris cambii, se transmite de plin drept odată cu girarea cambiilor chiar când ipoteca nu ar fi menţionată în cambie: *Casaţia*, 11 Iulie 1839, *S.* 39. 1. 939, *P.* 39. 2. 425; 20 Iunie 1854, *S.* 54. 1. 593, *P.* 54. 2. 537, *D.* 54. 1. 305; *Colmar*, 30 Decembrie 1850, *S.* 54. 2. 487, *P.* 53. 1. 229, *D.* 54. 2. 145, *D. Rép.* V° *Privil. et hypothèque*, n. 1267-70; *Dijon*, 5 August 1858, *S.* 59. 2. 50, *P.* 68. 1022.

De asemenea s'a decis că transmiterea ipotecii se face fără a mai fi nevoie de vreo notificare către debitorul cedat. *Colmar*, 30 Decembrie 1850, *S.* 54. 2. 487, *P.* 53. 1. 229, *D.* 54. 2. 145.

Când debitorul a subscris efecte de comerţ ca garanţie a unui credit pentru care a consimţit o ipotecă, toţi terţii portori ai acestor efecte au drept a fi colocaţi în concurenţă la distribuirea preţului bunurilor subscriitorului, figurând cu data la care s'a constituit ipoteca şi indiferent de data girurilor respective. Aceasta chiar dacă unii au

Girul transmițând drepturile ce decurg din cambie, nu transmite și drepturile ce nasc din raportul fundamental al cambiei [1]).

2. **Efect de garanție al girului.** Cel ce transmite o cambie prin gir se aseamănă cu trăgătorul unei cambii, deoarece după cum am văzut girul nu este din punct de vedere juridic decât o trată. Girantul este deci obligat solidar pentru acceptarea și plata cambiei, iar girul are natura obligațiunii trăgătorului: o obligație scripturală și abstractă. Intre girant și giratar există un raport fundamental, care poate da loc la excepțiuni personale, dar cari nu pot fi invocate decât în limitele art. 349.

Girantul se obligă nu numai față de acela căruia a transmis cambia, ci față de toți aceia cari vor dobândi posterior cambia prin gir; iar giratarii dobândesc drepturi autonome [2]) și în această privință legea germană (austriacă, ungară) este categorică.

---

fost subrogați în drepturile și acțiunile ce ar rezultă din actul de ipotecă. — *Colmar*, 30 Decembrie 1850, citată mai sus.

Aceleași soluțiuni pentru privilegii: *Metz*, 26 Ianuarie 1854, *S.* 54. 2. 743, *P.* 54. 1. 196, *D.* 54. 3. 259; *Casația*, 15 Martie 1825, *D. Rép.* V° *Privil. hipoth.* n. 414.

Jurisprudențele sunt citate după Code de Commerce annoté par **Em. Cohendy et Alcide Darras, I,** art. 136.

In *Italia* se admite că cel ce a deschis credit, dacă și el este posesor de efecte, vine în concurență, în acelaș rang cu posesorii cambiilor girate de el: **Bonelli 114; Supino,** 96.

Lyon Caen et Renault, IV, 732 e de părere a se preferă terții, pe baza principiului *quem de evictione tenet.*

[1]) A se vedeà cele spuse la capitolul: Raportul fundamental al cambiei și acțiunea cambială, *supra*, p. 35 și urm.

[2]) S'a decis însă că girantul nu este obligat cambiarmente dacă cambia transmisă prin gir nu conțineà toate condițiunile esențiale cerute de art. 270 c. com. și nici nu se poate susține în speță principiul independenței diferitelor obligațiuni cuprinse într'o cambie, de oarece acest principiu își găsește aplicarea atunci când avem un înscris ce întrunește toate cerințele art. 270. Or cambia nulă pentru lipsa datei de emisiune girată nu poate servì ca bază unei acțiuni cambiale în contra girantului, și nici nu poate să se schimbe în apel acea acțiune într'o acțiune comercială sau civilă, după cum a fost raportul juridic dintre girant și giratar. — *Curtea de Apel București*, S. I, 3 Noembrie 1911, *Curierul Judiciar*, 1912, p. 80.

Curtea de Casație, la 12 Noembrie 1912, a confirmat decizia citată

Examinând efectele girului, le-am grupat în două categorii: efect translativ și efect de garanție.

Grünhut [1]) crede că este mai complet când enumeră 3 efecte și anume:

1) Fiecare girant se obligă cambiarmente ca garant. — Efect de garanție.

2) Numai acela este îndreptățit să ceară plata, care se poate legitimă printr'o serie neîntreruptă de giruri.

3) Giratarii capătă prin gir drepturi autonome.

Cum se vede, cele două din urmă sunt dublarea efectului translativ.

In legea cambială germană (art. 14), și după ea legea austriacă și ungară, în acelaș articol în care vorbește de

---

stabilind că:

a) Cambia fiind un act solemn și trebuind a fi făcută în anumite forme, lipsa uneia din condițiunile esențiale externe atrage perderea efectelor speciale ale cambiei; iar cel ce dobândește prin gir un înscris căruia îi lipsește caracterul de cambie, nu poate aveà beneficiul acțiunii cambiale.

In adevăr 352 și 353 c. com., după care cambia ce poartă semnătura unui incapabil sau o semnătură falșe are tărie față de persoanele capabile și ale cărora semnături nu sunt falșificate, cuprind niște dispozițiuni excepționale cari nu se pot aplicà la alte cazuri, cum este când îi lipsesc cambiei vreuna din condițiunile esențiale externe cum ar fi data emisiunii.

b) Dacă la prima instanță s'a intentat o acțiune cambiala, reclamantul nu o poate schimbà în instanța de apel într'o acțiune ordinară comercială, pentru că ar lipsi pe adversar de beneficiul celor două grade de jurisdicție, ceeace oprește art. 327 pr. civ. — *Curierul Judiciar*, 1913, p. 115, cu nota D-lui **Trancu-Iași**.

Când avem un gir falș, sau girant incapabil, cerințele formale ale cambiei fiind satisfăcute, se va aplicà regulile prevăzute în art. 352 și 353 c. com.

S'a decis că emitentul unei cambii girate nu poate opune ultimului posesor falsitatea girului, și că din art. 309 și 349 rezultă că subscriitorul trebue să plătească ultimului giratar chiar dacă ar aveà motive de a crede că deține titlul printr'un abuz. — *Casația*, III, 11 Ianuarie 1916, *Jurisprudența română*, 1916, p. 119.

Când însă s'a făcut opoziție la plată, refuzul subscriitorului este fondat. — *Casația română*, III, 11 Ianuarie 1916, *Jurisprudența*, 1916, p. 120. A se vedea și *Casația franceză*, 30 Martie 1853, *S.* 53. 1. 470, *P.* 53. 2. 143, *D.* 53. 1.92; *Trib. com. Anvers*, 20 Iunie 1853, *S.* 53. 2. 562, **Cohendy-Darras**, art. 136, n. 69.

[1]) *Wechselrecht*, par. 84, p. 107.

obligaţia girantului se ocupă şi de girul cu clauză *„fără garanţie"*, *„fără oblig"*. De această clauză vom trată cu ocazia art. 280 c. comercial român.

Girul „nu la ordin"

Insuşirea de a se transmite cambia prin gir derivă din însăş natura ei, iar nu prin efectul clauzei „la ordin", deoarece cambia este esenţialmente girabilă şi aceasta ne-o dovedeşte art. 278 codul de comerţ, care prevede că atunci când trăgătorul, emitentul sau girantul a interzis transmiterea cambiei prin gir, girurile făcute contra acestei interziceri produc, *numai în privinţa celui care a înserat o asemenea interzicere*, efectele unei cesiuni.

Deci rezultă din art. 278 că nimeni, nici chiar emitentul sau trăgătorul, nu poate oprì o cambie de a fi girată, iar cel ce ar scrie în cambie sau în gir clauza „nu la ordin" sau alta echivalentă trebue să se mulţumească ca girurile făcute contra voinţei sale, să aibă efectul unei cesiuni, rămânând efectele proprii girului să se aplice tutulor celor ce n'au interzis girarea [1]).

Este interesantă formarea art. 257 Cod. comercial italian, după care am luat noi art. 278, căci urmărind lucrările pregătitoare vom înţelege mai uşor efectele clauzei „nu la ordin", sau a oricărei clauze care interzice girarea.

In Italia luându-se ca model art. 9 din legea cambiei germane, comisiunea însărcinată cu redactarea proectului de cod comercial s'a prezintat cu art. 4 astfel redactat: „proprietatea cambiei se transmite prin gir exceptându-se cazul când ea cuprinde clauza *nu la ordin* sau alta echivalentă". Când s'a desbătut acest articol în plenul comisiunii, *Vidari* a arătat că dispoziţiunea luată ar produce consecinţe foarte grave, căci clauza „nu la ordin" ar trebuì să aibă efect numai între trăgător şi primitorul cambiei, în sensul că dacă acesta din urmă, deşi contravenind la acea clauză, transmite cambia altora prin gir nu trebue să

---

[1]) **Vivante**, 1124; **Bonelli**, 118; **Sapino**, 101 — 105.

se interzică giratarului a transmite mai departe titlul, şi nici să se nege efectele cambiale girurilor posterioare.

Raportorul răspunse că intenţiunea subcomisiunii nu a fost de a împedică cesiunea drepturilor ce derivă dintr'o cambie negirabilă, ci numai înţelese să exprime că girul, făcut în asemenea ipoteză, nu conferă giratarului dreptul de a cere *jure proprio* plata cambiei, de oare ce acesta nu se poate prezintă decât în calitate de cesionar *(jure cesso)*, şi deci este supus la toate excepţiunile ce s'ar puteà invocà în contra cedentului.

In urma acestor lămuriri comisiunea respinse observaţiunile lui *Vidari*.

Inainte de a se prezintà proectul codului de comerţ parlamentului italian, s'a cerut părerea magistraturii şi camerilor de comerţ, cari însă nu aprobară principiul stabilit de comisiunea de elaborare de oare ce el are contrar circulaţiunii cambiilor şi în contra independenţei obligaţiunilor cuprinse într'o cambie. De aceia s'a revenit la cele susţinute de *Vidari*, şi s'a admis art. 257 cu textul următor: „Dacă trăgătorul, emitentul sau girantul a interzis transferarea cambiei prin gir, inserând clauza „nu la ordin" sau o altă echivalentă, girurile făcute contra acestei interziceri produc numai în privinţa aceluia care a inserat clauza, efectele unei cesiuni".

Raportorul codului de comerţ astfel a explicat în parlamentul italian art. 257 (258 românesc):

„Girarea ilimitată a cambiei nu puteà fi considerată ca regulă generală inerentă vechiului sistem, în care cambia ereà înscrisul care probà contractul încheiat pentru transportul de bani (cambio traettizio); şi tocmai pentru a imprimà acest caracter al cambiei, erà necesară clauza *la ordin* exprimată de trăgător, fără de care nu puteà fi pusă în circulaţiune.

„Din potrivă, după noul sistem, girarea ilimitată derivă din însăş natura cambiei, şi nu poate fi esclusă cu efecte limitate, decât printr'o declarare expresă în însuş titlu *(nu la ordin)*; şi în asemenea caz girurile făcute în contra acestei interziceri au *numai faţă de cel ce a inserat clauza*, valoarea unei cesiuni ordinare". A se vedeà *Supino*, loc. cit.

La noi în proectul codului de comerţ se făcuse oare

care modificări, însă în urma discuţiunilor din cameră, s'a adoptat un amendament prin care s'a revenit la traducerea textului italian însă articolul începe greşit, căci trebuià să zică: «dacă trăgătorul, emitentul sau girantul...», iar nu cum e azi: «Dacă trăgătorul, *purtătorul* sau girantul...», căci ce poate fi un purtător care girează de cât un girant?!

Din toate cele spuse se vede că este eronat a susţine că trăgătorul sau emitentul nu pot înserà clauza «nu la ordin» ci numai giranţii (*Ef. Antonescu*, art. 278, n. 6). Adevărul e că trăgătorul sau emitentul nu pot prin asemenea clauză să facă cambia netransmisibilă prin gir, dar girurile în contra clauzei «nu la ordin» au faţă de ei efect de cesiune.

Am văzut că atunci când se transmite cambia prin gir, girantele poate să însereze clauza «nu la ordin». In asemenea ipoteză giratarul dobândeşte proprietatea cambiei şi drepturi cambiale independente de ale girantelui, însă faţă de girant orce giratar posterior nu mai dobândeşte drepturi independente ci drepturi derivate. Acel ce a înserat în gir clauza «nu la ordin» sau alta echivalentă, va puteà ridicà în contra oricărui giratar posterior girului său toate excepţiunile personale giratarului către care s'a transmis cambia cu girul „nu la ordin". Acest drept nu-l are decât numai girantele care a înserat acea clauză. Dacă contrar clauzei, giratarul girează cambia fără să pună aceeaş clauză, el răspunde ca orice girant şi nu poate să se prevaleze de o clauză care nu este scrisă în girul său. Acest lucru legea o spune categoric în art. 278 cod. com.: „girurile făcute contra acestei interziceri produc numai în privinţa celui care a înserat clauza, efectele unei cesiuni».

Interzicerea de care vorbeşte art. 278, trebue deci înţeleasă nu că poliţa nu mai poate fi girată, ci numai că girul pentru cel ce înserează clauza are efectele cesiunii. Aşa, giratarii posteriori când vor cere plata dela girantul care a înserat clauza «nu la ordin» vor fi socotiţi ca reprezentanţi ai primului giratar. Şi dacă giratarul acesta va plăti pe cale de regres, achitând o socoteală de întoarcere, el nu poate cere dela girantul, „nu la ordin" socoteala de întoarcere de oarece faţă de el, cambia este fixată în mâna giratarului şi pe acesta îl priveşte consecinţele girării făcute în contra clauzei «nu la ordin»[1].

---

[1] **Bonelli**, p. 230; **Lehmann**, § 123, nota 10; **Staub**, 15, n. 3; **Bernstein**, p. 101.

Nu este neapărat să se scrie clauza «nu la ordin». Poate să se treacă orice altă clauză echivalentă, din care să rezulte însă intențiunea girantului că polița să nu mai fie girată. Așa se socotesc echivalente clauzele: «numai D-lui X»; «fără giruri»; «să rămâie în portofoliul său» [1]).

In legea austriacă și ungară, exact ca și în legea germană, se face o importantă deosebire între cambia cu clauza „nu la ordin" această clauză fiind scrisă de emitent (*Rectaklausel des Ausstellers*) și între aceeaș clauză scrisă de un girant în girul său (*Rectaklausel des Indossanten).*

Clauză «nu la ordin» scrisă de emitent face ca o cambie să devie netransmisibilă prin gir, în mod absolut, adică prin gir orice transmitere și de oricine ar fi făcută nu produce nici un efect cambial. La o asemenea cambie singurul legitimat cambiarmente să ceară plata este numai primitorul, el se poate îndreptà în contra trăgătorului și a acceptantelui, iar în caz că plătește trăgătorul, acesta are acțiune cambială în contra acceptantelui. Un giratar nu are acțiune cambială nici măcar în contra aceluia, care i-a girat, de oarece clauza «nu la ordin» scrisă în cambie o face negirabilă (art. 9 austriac, art. 8 ungar).

Doctrina și jurisprudența germană și austriacă, deși recunosc că un giratar al unei asemenea cambii nu dobândește drepturi cambiale, totuși admite că girantul poate cere dela debitorii cambiali plata și aceasta o face nu *ex proprio nomine*, ci ca reprezentant al primitorului, de oarece trăgătorul sau acceptantul nu are nici un interes de a face plata numai în mâinile primitorului și nu și în mâinile unui împuternicit al acestuia.

Girul unei cambii „nu la ordin" este socotit fie ca o delegațiune, fie ca o cesiune, fie ca o procură [2]).

Cu totul altfel este o cambie la ordin, dar girată cu clauza «nu la ordin». In această ipoteză, clauza „nu la ordin" are aceleași efecte ca și în codul comercial român și italian; adică cambia este transmisibilă prin gir însă produce numai față

---

[1]) **Bonelli**, p. 229, nota 5, care foarte bine ne arată că clauza trebuie să preceadă iscălitura.

O clauză scrisă în afară de cambie și care ar interzice girarea nu poate da loc decât la o excepțiune personală.

[2]) A se vedeà **Grünhut**, vol. 2. p. 90.

de cel ce a inserat clauza, efectele unei cesiuni (art. 15 l. austr., art. 13 l. ungară).

Reîntoarcerea cambiei prin gir (Girate di ritorno).

Cambia circulând se poate să fie girată unei persoane, al cărei nume să figureze pe poliţă, adică să se gireze trăgătorului unui girant sau acceptantului[1]). In acest caz giratarul, poate deveni creditor al propriilor săi creditori. Cum însă obligaţia cambială devine exigibilă în ziua scadenţei nu se poate vorbi de stingerea obligaţiei prin confuziune şi să declarăm pe toţi cari ar fi şi creditori şi debitori ai giratarului ca liberaţi de obligaţie. In asemenea caz trebue aşteptată ziua scadenţei. Până atunci giratarul poate gira din nou şi cambia să circule mai departe, rămânând obligaţi cambiali toţi cei ce au semnat cambia sub diferite titluri.

Dacă însă după scadenţă cel ce a redobândit cambia prin gir de întoarcere, voeşte să-şi exercite drepturile ce le are, avem de observat următoarele:

1) Este această persoană însuş trăgătorul, el este obligat faţă de toţi semnatarii de pe cambie, exceptându-se acceptantul. Faţă de toţi creanţa este stinsă prin confusio; el nu poate intenta acţiune cambială decât în contra acceptantelui.

2) Este această persoană acceptantul, el nu mai are acţiune cambială în contra nimănui de oarece faţă de el nimeni nu s'a obligat, ci din contră toţi sunt creditorii lui.

Dacă însă cambia nu s'a acceptat, trasul ne fiind obligat cambiariceşte poate, dobândind cambia prin gir, să exercite acţiunea cambială în contra tutulor obligaţilor cambiali, inclusiv trăgătorul.

3) Dacă cambia se întoarce prin gir unui girante anterior, toţi giranţii posteriori girului său, faţă de cari el este obligat de regres, sunt liberaţi prin confusio.

Din această cauză giratarul în astfel de condiţii poate şterge toate girurile ce se găsesc între girul prin care a transmis el cambia şi girul, prin care a redobândit acea cambie.

[1]) Art. 10 l. germană şi austriacă, art. 9 l. ungară.

Alte forme de transmitere a cambiei

Cambia se poate transmite nu numai prin gir, dar şi prin celelalte moduri de transmitere cu titlu particular sau cu titlu universal.

Se poate prin urmare transmite după forma comună a cesiunii (vezi art. 16 l. ungară) a donaţiunilor, a legatelor, cum şi conform legii în caz de succesiune.

Când se transmite nu prin gir, ci pe calea cesiunii, cesionarul nu dobândeşte drepturi autonome, ci dobândeşte creanţa cambială aşa cum o aveà în patrimoniul său cedentul; prin urmare supusă la toate excepţiile ce se puteau invocà în contra acestuia. Cesionarul va puteà exercità toate drepturile cambiale ale cedentului în contra emitentului şi giranţilor, afară numai dacă prin convenţiune nu s'a limitat drepturile lui.

Cesiunea având ca obiect creanţa cambială, se admite că cesionarul nu dobândeşte drepturile ce le aveà cedentul şi cari derivau din raportul fundamental [1]).

Cedentul răspunde de existenţa creanţei, autenticitatea şi capacitatea celor ce au semnat, dar nu răspunde dacă la scadenţă poliţa nu va fi plătită. Cum vedem cesiunea produce efecte mult mai uşoare decât girul, deaceea se admite că cel ce este împuternicit să cesioneze o cambie, nu o poate girà [2]).

O cestiune foarte controversată este aceea dacă cesionarul unei cambii o poate la rândul lui girà.

După unii autori prin faptul cesiunii, cambia încetează de a mai circulà la ordin prin gir; însă după alţii, transmiterea prin cesiune are ca efect că se întrerupe seria girurilor şi prin urmare dacă mai târziu ea se transmite prin gir, posesorul ei nu se poate legitimà printr'o serie neîntreruptă de giruri, ci trebue să vie şi cu acte (cesiune, donaţiune, etc.), cecace face ca el să nu aibă drepturi autonome, ci să aibă drepturile pe cari le aveà cedentul. Prin urmare se zice că şi cesionarul poate transmite prin gir, însă gi-

[1]) Bonelli, p. 227; Wächter, p. 264, Bernstein, p. 281.
[2]) Bonelli, 1. 226, nota 11; Grünhut § 91, nota 2; Bernstein, p. 75.

ratarul rămâne expus la toate excepţiile privitoare la girant şi la cedentul cambiei [1]).

Dacă cambia se transmite prin succesiune cu titlu universal sau în caz de fuziune a două sau mai multe societăţi comerciale, în acest caz, succesorul, care a dobândit cambia, este continuatorul persoanei vechiului posesor şi prin urmare el poate gira cambia, iar girul transmite drepturi autonome, nefiind în acest caz vreo întrerupere de giruri [2]).

[1]) Sunt pentru părerea că nu poate cesionarul să gireze: **Bonelli**, p. 225; **Rehbein**, art. 9, n. 2; **Volkmar** şi **Löwy**, p. 66.

Sunt de părere că cesionarul poate gira: **Vidari**, 6645, **Supino**, 291; **Sorani**, § 148; **Staub**, 9, n. 9; **Canstein**, § 10, nota 32; **Bernstein**, p. 81.

Arată în mod clar că deşi cesionarul poate gira, giratarul nu dobândeşte drepturi autonome, nefiind legitimat printr'o serie neîntreruptă de giruri: **Vivante**, 1162 şi 1173; **Grünhut**, p. 154.

[2]) **Vivante**, 1164; **Bonelli**, p. 226, nota 6; **Grünhut**, II, pag. 110; **Staub**, art. 36, par. 14.

In ce priveşte transmiterea cambiei prin succesiune ereditară, a se vedea un foarte important studiu al cunoscutului jurisconsult italian **Vittorio Sacerdoti**. *La transmissione della cambiale per successione ereditaria*, în *Rivista del diritto commerciale*, 1913, I, p. 81 şi urm. După acest autor, cambia conţinând o obligaţiune indivizibilă, în caz de succesiune, când sunt mai mulţi moştenitori, fie debitori, fie creditori, nu se mai aplică norma *«nomina et debita haereditaria ipso jure inter haeredes dividuntur»*, ci fiecare moştenitor creditor are dreptul la *totum obligationis*, iar în caz de debit, fiecare trebue să plătească *totum obligationis*.

Contrar celor susţinute de **Vivante**, 1059, nota 48 şi **Bonelli**, 47, 122, **Sacerdoti** admite opiniunea lui **Vidari**, n. 6510, după care în caz de pluralitate de creditori, nu e nevoie ca toţi să exercite drepturile cambiale în mod colectiv, ci acela le va putea exercita, care este în posesiunea cambiei.

Tot după acest autor în caz de mai mulţi beneficiari sau giratari indicaţi în mod conjunctiv, poate şi numai unul din ei să gireze, iar giratarul nu dobândeşte creanţa cambială în întregime, ci reintră în locul girantului, devenind astfel congiratar sau conbeneficiar cu cei ce nu au girat şi, dat fiind principiul indivizibilităţii, dacă se află în posesiunea cambiei, la scadenţă poate cere întreaga sumă.

Bonelli, a făcut critica acestui studiu, tot în *Rivista del diritto commerciale*, 1913, I, 533 şi urm., într'un articol: *La successione di più eredi nel rapporto cambiario*.

După **Bonelli** nu obligaţia cambială este indivizibilă, ci realizarea drepturilor cambiale, cauzată această indivizibilitate de indivizibilitatea titlului. Consecinţe: In caz de concreditori, toţi concreditorii la o laltă trebuesc să ceară plata, întrucât nu s'a stabilit solidaritate activă. Când

Regulamentul uniform dela Haga

In art. 10 se prevede că orice cambie este girabilă chiar dacă în ea n'ar fi clauza la ordin; dacă însă emitentul înserează clauza «nu la ordin» sau o altă expresiune echivalentă, cambia nu se poate transmite decât în forma și cu efectele unei cesiuni ordinare.

Cambia poate fi girată către tras, fie el acceptant sau nu, către trăgător sau către oricare obligat. Aceste persoane o pot girà mai departe.

Efectele girului sunt arătate în art. 13 și 14. In primul se spune că «girul transmite toate drepturile rezultând din cambie» (efect translativ), iar prin cel de al doilea articol ne arată efectul de garanție: «girantul este, afară de o clauză contrarie, garant de acceptare și de plată».

In regulamentul uniform dela Haga se face ca și în legislațiile germane deosebire între efectele clauzei «nu la ordin» înserată de emitent și între efectele ale aceleaș clauze înserate însă într'un gir.

Intr'adevăr dupăce prin art. 10 se arată că o cambie care are înserată pe ea, de către emitent, clauza «nu la ordin» nu poate fi girată în mod absolut, ci numai transmisă — și aici este de notat — în formele și efectele cesiunii; în art. 14 al. 2 se spune că girantul «poate să interzică o nouă girare; în acest caz el nu este ținut garant față de persoanele cărora ulterior li s'a girat cambia». Cu alte cuvinte girul nu la ordin, în regulamentul dela Haga, are aceleași efecte ca și în legea germană.

---

avem pluralitate de debitori, trebue să distingem: avem pluralitate de subscriitori, atunci fiecare este obligat solidar; avem însă pluralitate provenită din succesiune ereditară și de cujus ereà debitor principal, fiecare nu va fi ținut să plătească decât *pro parte*. Dacă însă de cujus ereà debitor de regres, atunci pentru ca unul din moștenitori să poată la rândul său recurge la acțiunea cambială în contra celorlalți obligați, trebue să plătească întreaga sumă, căci numai astfel va puteà dobândi cambia indispensabilă la exercitarea drepturilor cambiale.

Ne asociem în totul criticii lui **Bonelli**.

Despre gir.

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 279. — Girul trebue să fie scris pe cambie, datat şi semnat de girant.

Girul este valabil şi când girantul scrie numai numele sau firma sa în dosul cambiei, fără să arate numele aceluia în ordinul căruia el e făcut (gir în alb).

Infăţişătorul e în drept să umple girul în alb.

Codul comercial italian

Art. 258. — La girata dev'essere scritta sulla cambiale, datata, e sottoscritta dal girante. Essa è valida, ancorchè il girante scriva soltanto il suo nome e cognome o la sua ditta, a tergo della cambiale.

Ogni possessore ha diritto di riempiere le girate in bianco.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 11. — Girul trebue să fie scris pe cambie, pe o copie a acesteia sau pe o foaie unită cu cambia sau cu copia (allonge).

Art. 12. — Un gir este valabil chiar dacă girantul scrie numai numele său sau firma sa pe dosul cambiei sau pe dosul copiei, sau pe allonge. (Girul în alb).

Art. 13. — Orice posesor al cambiei este în drept să completeze girurile în alb ce se află pe cambie; el poate însă să gireze mai departe cambia şi fără această completare.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 10. — Girul trebue să fie scris pe dosul cambiei, pe dosul unei copii a cambiei, sau pe o foaie unită cu cambia sau cu copia acesteia (allonge) şi este valabil chiar dacă girantul scrie numai numele său sau firma sa pe dosul cambiei sau pe dosul copiei sau pe allonge (girul în alb).

Art. 11. — Orice posesor al cambiei este în drept să completeze girurile în alb ce se află pe cambie sau să gireze mai departe cambia şi fără această completare.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 11, 12, 13. — A se vedeà la finele acestui volum.

Forma girului. Am spus dela început că girul este un act scriptural accesoriu, el trebue neapărat să fie scris pe cambie [1]). Girul plin poate fi scris atât pe dosul cât şi pe faţa cambiei; obişnuit însă girurile se scriu pe dosul cambiei, în şir unul după altul, şi în caz de număr mare, cambia se poate înădì (allonge), iar atunci girurile posterioare se scriu pe prelungire.

Art. 279, cod. com. ne spune că girul trebue să fie scris pe cambie, datat şi semnat. Ar păreà din acest articol să trei condiţiuni esenţiale trebue să întrunească girul: *a*) să fie scris pe cambie; *b*) să fie semnat şi *c*) să fie datat.

Este adevărat că cele două dintâi sunt condiţiuni esenţiale, căci ştim că toate obligaţiile cambiale trebuesc scrise pe cambie şi cambia fiind un titlu complet şi formal, în circularea ei nu trebue să se completeze cu alte înscrisuri; cum de asemenea ştim că nu poate fi obligaţiune cambială fără să fie semnată. In ce priveşte data girului, ea nu este prevăzută sub pedeapsă de nulitate, deci lipsa ei nu are nici o sancţiune, neputându-se aplicà art. 273, care se referă numai la condiţiunile esenţiale ale cambiei, nu la condiţiunile girului [2]).

---

[1]) **Vivante**, 1123; **Bonelli**, 120; **Supino**, 111; **Grünhut**, p. 84; **Staub**, art. 11, şi art. 9, n. 2: *Curtea de apel din Bucureşti*, 10 Iunie 1898, *Curierul* 1898, p. 229.

[2]) **Bonelli**, n. 121; **Supino**, 113; **Angelini-Rota** in *Riv. di dir. comm.*, p. 229, 1919, I, 355; *Casaţia Roma*, 15 Dec. 1909, *Riv. di dir. comm.*, 1910, 135 cu nota lui **Vidari**. —A se vedeà şi expunerea de motive reprodusă în **Namur** (550). «Il convient donc. à notre avis, de maintenir en principe la

Data poate aveà o importanță deosebită, de exemplu: spre a arăta locul și prin urmare a determinà forma girului, cum poate fi importantă pentru stabilirea capacității unei persoane. Când girul nu e datat, cel ce are interes, trebue să dovedească data, iar când data e scrisă, ea se va crede bună până la proba contrarie[1]).

Când girurile se succed, datele lor nu trebue să se contrazică, adică să nu poarte, spre pildă, primul gir data de 7 Ianuarie 1916, iar al doilea gir data de 9 Martie 1914, căci în acest caz ar eșì că al doilea girant a transmis cambia când nu ereà încă proprietar. O asemenea contrazicere are ca consecință un șir neregulat de giruri, cari n'ar fi în conformitate cu art. 309[2]).

O cestiune foarte controversată este valabilitatea girului parțial. Având, buneoară, o cambie de 1000 lei, se poate girà numai 500? Asupra acestui punct nefiind în codul de comerț o dispoziție categorică, interpreții sunt nevoiți să recurgă la principiile generale.

După unii, un asemenea gir este nul, căci dacă am admite că creanța cambială s'ar puteà divide, ar trebui să admitem că în caz de mai mulți creditori fiecare creditor ar puteà girà la rândul său; ar puteà să ceară pentru partea sa un accept sau o cauțiune deosebită; ar puteà fiecare să ceară separat plată și separat să facă protest. Acestea toate sunt însă în contrazicere cu legea, care dă drept debitorului cambial să se libereze cu o singură depunere a sumei cambiale (art. 320), care impune facerea protestului numai printr'un singur act și nu dă drept a se cere decât o singură cauțiune. Necesitatea apoi de a dispune de document pentru a exercità drepturile ce decurg din cambie, ar face în practică

nécéssité de la date, toute fois sans faire de cette énonciation une condition absolue de la validité de l'endossement».

Vidari, în adnotarea deciziunii mai sus citată a *Curții de Casație din Roma* crede că un gir nedatat e nul, căci legea în art. 279 spune că girul «trebue» să fie datat și că aceaș rațiune este la nulitatea sancționată de lege pentru lipsa datei în cambii, ca și la lipsa datei la gir.— Mai mult, zice **Vidari**, în art. 279 aliniatul al 2-lea ni se arată că poate cambia să nu fie datată și cu toate astea să fie valabilă, dar atunci trebue girul să fie în alb.

[1]) **Bonelli**, n. 121.

[2]) **Vivante**, 1163; *Contra* **Bonelli**, loc. cit., note 10.

imposibilă exercitarea drepturilor deferiților creditori, căci pe când creditorul, ce s'ar află în posesiunea cambiei, ar exercită dreptul său, ceilalți ar vedeà că trec termenele impuse de lege sub pedeapsă de decădere fără să aibă putință de a face diligențile necesare [1]).

Bonelli [2]) asimilează girul parțial cambiei cu mai mulți beneficiari sau girului făcut către mai mulți giratari (plătită D-lor G. și I. Georgescu) sau girului către un giratar, care murind lasă mai mulți moștenitori. In toate aceste cazuri avem mai mulți creditori și în ultimul caz avem o diviziune a creanței ipso jure. In toate aceste cazuri însă debitorul cambial nu este prejudiciat, de oare ce toate actele îndreptate în contra sa trebuesc exercitate de toți laolaltă, în mod colectiv, și acelaș lucru trebue decis în caz de gir parțial, drepturile rezultând din cambie trebuind să se exercite ca și când ar fi gir obicinuit, adică creditorii să lucreze laolaltă.

In Regulamentul uniform dela Haga, art. 11 se declară nul girul parțial.

Girul în alb. Articolul 279 cod. com., pentru a curmà orice controversă spune că girul este valabil și când girantul scrie numai numele sau firma sa în dosul cambiei, fără să arate numele aceluia în ordinul căruia el a girat (girul în alb). Infățișătorul e în drept să umple girul în alb.

Caracteristica girului în alb este că îi lipsește numele noului creditor (a giratarului). Aceasta este deosebirea esențială între girul în plin și girul în alb. Căci de alt fel girul în alb nu cunoaște o formulă, el putând cuprinde cuvinte mai multe decât girul în plin, poate să aibă loc liber pentru a puteà fi completat, dar poate și să nu lase un asemenea loc, poate să aibă diferite clauze, etc. Rămâne însă întotdeauna caracterizat prin semnătura pe dosul cambiei fără ară-

---

[1]) **Este oprit în mod expres girul parțial: legea engleză, sect. 32 § 3; nord americană, sect. 62; rusă 17; brasiliană, 8 § 3; argentina 634. Deasemenea este nul girul parțial și după proectul comisiunii internaționale dela Haga (Art. 12).**

Conform: **Vivante**, 1059; **Vidari**, 6593; **Staub**, 9, n. 4; **Wächter**, p. 220; **Grünhut** § 92; **Bernstein**, p. 77. *Sunt pentru valabilitate:* **Lehmann**, p. 491; **Renaud** § 53; **Kuntze**, p. 84; **Supino**, 110; **Borsari**, 814.

[2]) Op. cit., p. 235.

tarea noului creditor. Cel mai scurt gir în alb nu conţine decât semnătura girantului pe dosul cambiei [1]).

Ca şi cambia în alb, tot aşà girul în alb face ca titlul să circule din mână în mână fără ca deferiţii posesori intermediari să se oblige la ceva, numele lor nefigurând pe poliţă. Cambia circulă atunci la fel cu titlurile la purtător, însă ea nu-şi perde caracterul ei de titlu la ordin. De aceea este nul girul, care în loc să fie în alb, ar fi la purtător, legea necunoscând de cât girurile la ordin: unul plin, iar altul în alb [2]).

Dacă legea admite girul alb, aceasta nu îndreptăţeşte pe un giratar să şteargă numele în ordinul căruia s'a făcut girul, căci în asemenea caz girul este suspect şi deci socotit ca nescris [3]).

Giratarul poate completà girul în alb, cum poate foarte bine să ceară plata fără să fie nevoe să mai completeze. Girul în alb legitimează prin el însuş pe posesorul cambial ca să ceară plata la scadenţă [4]).

---

[1]) **Grünhut**, vol. II, p. 99.

[2]) **Grünhut**, vol. II, p. 100. Cambia rămâne întotdeauna transmisibilă la ordin căci orice posesor poate completà girul şi transmite mai departe prin gir plin la ordinul unei alte persoane şi aşà mai departe. Regulamentul dela Haga, în art. 11 declară nul girul la purtător.

Vivante, n. 1128 socoteşte că nu e la purtător un gir conceput astfel: «Plătiţi pentru mine purtătorului acestei cambii», deoare ce această clauză nu transformă cambia în titlu la purtător, fiindcă posesorul cambiei ca să ceară plata trebue să se legitimeze printr'un şir neîntrerupt de giruri.

Proectul dela Haga, în ultimul aliniat al art. 11 prevede «Est également nul l'endossement au porteur».

[3]) **Vivante**, 1134; **Staub**, art. 12, par. 2; **Lehmann**, p. 482, nota 2. A se vedeà şi jurisprudenţa germană citată de Vivante.

De asemenea se va socotì ca nescris când ştergerea a făcut-o însuş girantul, care a scris girul, sau un posesor, care a voit să îndrepte o greşeală, ce se făcuse trecându-se din eroare un nume în loc de altul. In toate aceste cazuri debitorul cambial nu e ţinut să ştie cine anume şi din ce cauză s'a făcut ştersătura. Pentru el şirul girurilor este întrerupt, altfel plătind este responsabil. **Vivante**, loc. cit.

[4]) **Vivante** 1132; **Bonelli**, 124, nota 4; **Vidari**, 6882; **Giannini**, 102; **Sorani**, par. 112, 116, 347.

In Germania doctrina şi jurisprudenţa unanimă în acest sens. A se vedeà: **Grünhut**, II, p. 104; **Staub**, 13, n. 2.

In Italia sunt de părere contrarie: **Supino**, 290; *Curtea de Apel*

Dacă un giratar preferă să completeze girul, el trebue să se conforme convenţiunii, ce a intervenit între el şi girant, adică să completeze girul în condiţiunile stipulate.

In lipsă de convenţiune specială, girul în alb se poate completà cu orice clauză, compatibilă cu un gir şi care nu îngreunează situaţiunea debitorului cambial [1]).

O completare contrarie convenţiunii sau, in lipsă de convenţiune, cu clauze cari îngreunează poziţiunea debitorului cambial, dă loc în favoarea acestuia la *exceptio doli* [2]).

Posesorul cambiei poate, are un drept prin urmare a completà un gir alb şi a-l transformà prin urmare în gir plin. Mai mult, un posesor legitim al unei cambii, dacă găseşte pe dosul cambiei un gir în alb şi dacă crede de cuviinţă să libereze pe toţi giranţii ce sunt între girul alb şi girul prin care i s'a transmis cambia, poate să şteargă toate acele giruri şi să completeze girul în alb cu numele sau [3]).

Efectele girului în alb. In genere avem la girul în alb

Casale, 15 Martie 1890 in *Annali*, 1890, p. 365; *Curtea Apel Genova*, 22 April 1910, *Rivista del dir. Comm.* 1910, II, 975.

In speţa judecată de *Curtea de Apel din Genova*, cambia nu purtà decât un singur gir în alb, deşi ereà constatat că ea trecuse între timp graţie acestui gir în alb, în posesiunea mai multor persoane, al căror nume, natural, nu figurà pe cambie.

Curtea de Apel din Genova a admis excepţiunea invocată de debitor şi anume că în caz de gir în alb, când se constată că o cambie a circulat în baza acelui gir, nu este suficient acel singur gir în alb, ci trebue atâtea giruri, fie toate chiar în alb, câte persoane au avut în posesiune cambia. Numai astfel—zice Curtea—avem un şir neîntrerupt de giruri.

Brunetti, adnotând decizia Curţii din Genova arată cât e de nejuridică. Acest autor documentează cu lucrările pregătitoare ale codului italian, că girul în alb e luat din art. 12 şi 13 din legea germană şi toată lumea în Germania vede ca o consecinţă invederată a girului în alb, lipsa numelor celor ce au posedat cambia, iar nici de cum nu se cere o serie de giruri în alb.

O judecătorie de ocol a nesocotit legea şi a spus că nu se poate obligà judecătoreşte pe baza unui gir în alb. *Curierul*, 1907, p. 447.

[1]) **Bonelli**, p. 242, nota 7; **Grünhut**, par. 83; **Staub**, 13, n. 3.

Se consideră ca nevalabilă adăogarea unui domiciliu, ales, căci asemenea clauză nu este obicinuită în giruri. A se vedeà autorii citaţi mai sus, în această notă.

[2]) A se vedeà autorii citaţi in nota precedentă.

[3]) **Vivante**, n. 1234.

aceleaşi efecte ca şi la girul în plin. De observat este însă, după cum am arătat, că pe când la girurile în plin toţi diferiţii posesori ai cambiei apar pe dosul cambiei într'o serie neîntreruptă de giruri, la girul în alb am văzut că netrecându-se numele giratarului, poliţa circulă din mână în mână fără ca diferiţii posesori să fi lăsat urme şi deci să rămâie obligaţi cambiariceşte. Bine înţeles că între ei diferiţii posesori ai cambiei, cari au dobândit-o şi transmis-o cu ajutorul girului în alb, deşi nu figurează pe poliţă, rămân totuşi obligaţi unul altuia după dreptul comun, nu însă după rigorile cambiale [1]).

Girul în alb transmite cambia cu toate drepturile ce isvorăsc din cambie, acelaş principiu ca şi la girul în plin, de oarece legea parifică aceste două feluri de transmiteri. Şi cum nu trebue confundat girul în plin cu cesiunea tot aşa să nu se confunde efectele girului în alb cu efectele cesiunii. — In consecinţă cel ce dobândeşte o cambie care a circulat prin acelaş gir în alb, nu dobândeşte cambia cu acele drepturi pe cari le aveau diferiţii posesori intermediari, ci dobândeşte drepturile ce rezultă din cambie, adică drepturi autonome. Prin urmare, excepţiunile personale diferiţilor posesori cari nu figurează pe cambie, dar cari au avut cambia prin girul în alb, nu se invoacă faţă de posesorul legitimat în ziua plăţii [2]).

Transformarea unui gir în plin într'unul în alb. Dacă girul în alb este valabil, posesorul unei cambii nu poate însă cu dela sine putere să corecteze un gir în plin şi să-l transforme în gir în alb. Un gir care ar avea ştersături şi transformat în

---

[1]) Va puteà fi o acţiune rezultând din vânzare, cont curent, etc după raportul care a dat loc la acea transmisiune cu girul alb. **Vivante** n 1130; **Bonelli** 125.

[2]) **Vivante**, 1130; **Bonelli**, n.; **Bolaffio**, *Temi V.*, 1886, 194 şi 1892, 526; **Marghieri**, *Filangieri* 1886, 2, 234, **Giannini**, *Azioni ed ecceziori*, 120; **Supino**, 121; **Sorani** § 115; **Errera**, *Temi V.* 1886, 37; **Grünhut** § 83, nota 29; **Bernstein**, p. 66.

In acest sens şi jurisprudenţa în Italia: *Curtea Apel Venezia*, 13 Decembrie 1889, *Annali* 89, 56; *Casaţia Firenze*, 8 Mai 1899, *Guir. it.*, 1899, 624; *Curtea Apel Modena*, 20 Iulie 1912, *Riv. dir. comm.* 1912, II, p. 898 cu adnotaţia advocatului **Cesare Pagani**.

Contra: **Vidari**, în *Foro it.*, 1880. 834 şi *Temi V.* 86, 1; *Casaţia Roma* 6 Oct. 1889. *Foro it.*, 1839, 834.

alb nu legitimează cambiarmente decât dacă portorul dovedește că girantul așă i-a transmis cambia sau că modificarea s'a făcut cu consimțimântul acelui girant. (*Grünhut* II, p. 101).

Girul sub condiție. In legislațiile cari au adoptat principiile legii cambiale germane, nu se admite, în principiu o obligațiune cambială sub condițiune și prin urmare girul sub condițiune este nul.

In *Regulamentul dela Haga* găsim art. 11, care după ce spune că girul trebue să fie pur și simplu, adaogă: orice condiție, la care el este subordonat, se socotește ca nescrisă. Prin această dispozițiune se recunoaște că est incompatibilă cu cambia înserarea unei condițiuni, dar în loc să se anuleze girul, se declară condițiunea ca nescrisă, ceea ce evident se face nesocotindu-se voința celui ce a girat.

Legea austriacă și ungară, cuprinde aceleași dispozițiuni cași codul nostru relativ la forma girului. In aceste legi se cere ca girul să fie scris pe cambie, fără să mai spună că trebue semnat, de oarece aceasta e un lucru știut: nu se poate obligă nimeni cambiarmente dacă nu a semnat o declarațiune cambială; de asemenea nu se mai menționează că girul să fie datat căci data nu este o condițiune esențială a girului.

Este de observat că pe când în legea germană, austriacă, italiană și română girul plin poate fi scris atât pe față cât și pe dosul cambiei, în legea ungară, art. 10 prevede că girul plin cași cel în alb *trebue* scris pe dosul cambiei.

Despre gir

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 280. — Girul în care s'a adăogat clauza „pentru încasare“, „prin procurațiune“, „pentru mandat“, „valoarea în garanție“, sau altele de asemenea, nu transmite proprietatea cambiei, ci împuternicește pe înfățișător a cere plata cambiei, a o protestà și a notificà lipsa de plată autorului său, a cere în justiție plata, a încasà suma depusă și a o girà prin procurațiune.

Dacă se adaogă în gir clauza „fără garanție“ și „fără oblig“, sau o alta de asemenea, girantul e scutit de obligațiunea cambială ce ar puteà să decurgă din girul său.

Codul comercial italian

Art. 259. — La girata colla clausola „per procura“, „per incasso“, „per mandato“, „valuta in garantia“ od altra equivalente non trasferisce la proprietà della cambiale, ma autorizza il giratario ad esigerla, a protestarla, a stare in giudizio ed anche a girarla per procura.

Se alla girata fu aggiunta la clausola „senza garantia“ od altra equivalente, il girante non contrae obbligazione cambiaria.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 17. — Girul în care s'a adăogat clauza „pentru încasare“, „prin procurațiune“ sau o altă formulă care exprimă un mandat, nu transmite proprietatea cambiei, ci împuternicește pe giratar a cere plata, a o protestà și notificà lipsa de plată predecesorului

girantului său, precum și a acționà pentru datoria cambială neplătită și a ridicà datoria cambială consemnată.

Un astfel de giratar poate să transmită aceste drepturi unei alte persoane printr'un nou gir prin procurațiune.

Din potrivă un astfel de giratar nu poate să transmită cambia printr'un gir propriu zis, nici chiar atunci când girului prin procurațiune i s'a adăogat clauza „sau la ordin".

Art. 14. — Girantul răspunde cambiarmente față de oricare posesor posterior al cambiei pentru acceptarea și plata ei. Girantul însă care a adăogat în gir clauza „fără garanție", „fără oblig sau o altă rezervă cu acelaș înțeles, este liberat de obligațiunea ce ar rezultà din gir.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 15. — Identic cu art. 17 l. austriacă, tradus mai sus.

Art. 12. — Identic cu art. 14 l. austriacă, tradus mai sus.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 14, art. 17, art. 18. — *A se vedeà la finele acestui volum.*

Obicinuit prin gir se transmite proprietatea cambiei, codul comercial însă în art. 280 prevede cazuri când prin gir, deși cambia materialicește trece dela girant la giratar, totuși girantul rămâne proprietar al creanței cambiale.

Girul „prin procurațiune" este primul caz arătat de art. 280 și este întrebuințat atunci când posesorul cambiei vreà să deà mandat unei persoane de a lucrà în numele lui (mandantelui), în ce privește acea cambie, față de debitorii cambiali. Acelaș principiu în art. 17 l. austriacă și art. 15 l. ungară.

Legea nu cere o formulă sacramentală, cel ce vreà să deà o procură prin gir, va puteà să-și manifeste această intențiune a sa prin orice clauză proprie de a învederà o asemenea voință, iar art. 280 dă exemple de atari clauze: *„prin procurațiune"*, *„pentru mandat"*, *„pentru încasare"*, adăugând legiuitorul: sau altele asemenea [1]).

---

[1]) S'a decis că clauza *«pour aquit»* într'un gir, arată că acel

Art. 280 şi art. 17 austr. şi 16 ung. ne arată ce efecte are girul prin procuraţiune. El nu transferă proprietatea, titular al drepturilor cambiale rămâne girantul, în numele căruia lucrează giratarul[1]).

Giratarul va puteà, pe baza cambiei girate lui pentru încasare, să ceară plata cambiei, să o protesteze şi să notifice lipsa de plată mandantelui său, (în l. austro-ungară: predecesorului mandantelui) să ceară în justiţie plata, să încaseze suma depusă şi să gireze la rândul său, însă nu mai „prin procuraţiune", adică tot cu puteri de mandatar, el neputând înstreinà proprietatea cambiei.

Giratarul fiind reprezentantul girantului, el nu dobândeşte drepturi independente şi prin urmare toate excepţiunile personale ce se puteau invocà contra girantelui, vor fi admisibile şi faţă de giratar. In această privinţă *Regulamentul uniform dela Haga* scoate şi în mai relief figura de reprezentat al giratarului când spune în al. 2 al art. 17: «obligaţii nu pot în acest caz să invoce în contra portorului, decât excepţiunile cari ar fi opozabile girantului».

Se poate însă întâmplà ca un creditor cambial spre a scăpà de anumite excepţiuni, ce i s'ar invocà de către debitor, să transmită cambia spre încasare, fără însă a întrebuinţà girul cu titlu de mandat, ci să gireze pur şi simplu. In acest caz se admite că debitorul, respectând modul de probaţiune în materie cambială, poate să dovedească înaintea judecăţii

---

gir este pentru încasare. *Curtea de apel Galaţi*. I. 30 Octombrie 1900. *Curierul judiciar*, 1901, p. 268.

S'a decis însă că clauza «*valoarea in cont*» nu este echivalentă cu expresiunile din art. 280 şi deci un asemenea gir transmite proprietatea cambiei. *Curtea de apel Galaţi*, 25 Noembrie 1894. *Curierul* 1895, p. 78.

[1]) S'a decis că girul «prin procuraţiune» este un mandat, iar nu o cesiune, de aceea giratarul poate fi un advocat, fără să se aplice art. 1309 c. civ. *Curtea Galaţi*, 1 Octombrie 1896, *Dreptul*, 96, p. 576.

S'a mai decis că termenul pentru exercitarea acţiunii de regres începe a curge pentru giratarul mandatar, dela facerea protestului în numele şi pentru girant. *Casaţia*, II, 9 Nov. 1899, *Buletin*, 99, p. 1304; *Curierul*, 900, p. 9.

dului, să se stabilească prin urmare că înfăţişetorul în realitate este un mandatar [1]).

Este evident că oricum ar fi girul, între girant şi giratar vor rămâne în vigoare raporturile de drept ce au existat la facerea acelui gir [2]).

Giratarul este un mandatar al girantului şi, ca atare, acesta din urmă poate oricând revocà mandatul şi cere restituirea cambiei. Dacă însă girantul — mandantele — nu a reintrat în posesiunea cambiei mai înainte de scadenţă, debitorul, care a plătit cu bună credinţă în mâinile giratarului, rămâne achitat cu toată revocarea mandatului [3]).

Creanţa cambială rămânând proprietatea girantelui creditorii acestuia o pot urmărì ca orice creanţă aflată în patrimoniu debitorului lor [4]).

Este controversată cestiunea dacă mandatul este sau nu revocabil prin moartea sau falimentul uneia din părţi [5]).

---

[1]) *Conform:* **Vivante**, 1149; **Vidari**, 7130; **Supino**, 583; **Giannini**, 115; **Ramella**, I, p. 179; *Curtea Apel Veneţia*, 25 Iunie 1878, *Temi*, 495; *Idem*, 18 Noembrie 1879, *Foro*, 1879, 1287; *Idem* 28 Iulie 1892, *Temi*, 1892, 525; *Casaţia Firenze*, 15 Martie 1877, *Annali*, 1877, 167; *Apel Catania*, 18 Mai 1900, *Monitore*, I, 55; *Casaţia Firenze*, 12 Martie 1908, *Temi*, 1908, 413.

În acelaş sens, doctrina dominantă în Germania: **Grünhut**, par. 89; **Thöl**, par. 182, n. 5; **Wächter**, p. 238.

Contra: **Bonelli**, n. 128, care susţine că a dovedi simulaţia la gir, care este un act juridic abstract, este o contradictio in terminis. El citează în acest sens: *Curtea Veneţia*, 18 Iunie 1886; pe **Werthauer**, în *Grünhut's Zeitschrift*, XIII, p. 582; **Koch**, în *Arhiv für W. Recht*, XV, p. 284; **Lehmann**, par. 122, nota 13. A se vedeà şi **Merlin**, *Répertoire: Endossement*, n. 4.

[2]) **Vivante** şi **Bonelli**, în loc. cit.

[3]) **Bonelli**, n. 126. Girantul, care redobândeşte cambia nu este obligat să şteargă girul-procură, el este legitimat, chiar dacă mai lasă să figureze asemenea gir. — **Grünhut**, II, p. 191; **Staub**, 17, n. 13; **Bernstein**, p. 111, 112.

[4]) **Vidari**, 6635; **Bonelli**, n. 126; **Sorani**, I, p. 233, 234; **Ramella**, 147; **Grünhut**, II, p. 191.

[5]) Susţin că mandatul gir nu este caduc prin moartea, incapacitatea sau falimentul girantelui, deoarece această soluţiune este mai conforma cu exigenţele comerciale: **Bonelli**, 126, nota 8; **Renaud**, 204; **Canstein**, par. 9, nota 26; **Bernstein**, p. 109.

Susţin că este caduc: **Grünhut**, II, p. 191; **Staub**, 17, n. 4; **Sorani**, I, p. 234. **Thaller**, 1488.

Însuş **Bonelli**, loc. cit., recunoaşte că cestiunea este foarte delicată.

Giratarul pentru procură este obligat, ca mandatar, să facă toate actele, cari tind la conservarea creanței cambiale: să prezinte cambia la scadență, să ceară plata, să facă protest, să facă notificările cerute de art. 341 c. com., etc. Călcarea acestor obligațiuni atrage după sine condamnarea la daune [1]).

Dacă nu s'a convenit în mod special, giratarul poate, dar nu este obligat, să acționeze în judecată pe debitor. Este destul dacă prezintă girantului cambia întovărășită de protest [2]).

Mandatul, pe care îl are giratarul, se referă numai la raporturile cambiale. Raportul juridic fundamental, care a dat naștere cambiei și care poate fi civil sau comercial, este strein acestui mandat și prin urmare giratarul nu poate intentă o acțiune ce ar rezultă din acel raport [3]).

In ce privește raporturile cambiale se admite că giratarul poate să primească plăți anticipate, însă se socotește că nu stă în puterile lui să renunțe la creanță, să facă tranzacțiuni, să acorde concordate, sau să preschimbe polițele fără un consimțimânt special al girantului [4]).

---

când e vorba de incapacitatea, falimentului ori moartea giratarului.

Natural că girantul poate oricând cere restituirea cambiei girate cu titlu de mandat.

[1]) **Vidari**, 6635; **Bonelli**, 127; **Grünhut**, II, p. 190.

Se socotește că părțile pot conveni ca giratarul să nu răspundă de daune, în caz când protestul ar fi făcut tardiv: **Thaller**, 1487.

[2]) **Vivante**, 1147; **Ramella**, I, p. 253; **Bonelli**, 127; **Grünhut**, par. 97, nota 13; **Wächter**, par. 60; **Staub**, 17, n. 4; **Bernstein**, p. 110,

S'a decis că girul unei cambii cu clauza «*pentru încasare*», deși nu strămută proprietatea, împuternicește însă pe giratar să intente acțiunea cambială, în numele său personal, iar nu în numele mandantelui. *Trib. Com. Ilfov*, 16 Ianuarie 1889, *Dreptul*, 1889, p. 144; *Casația română II*, 13 Mai 1897, *Buletin*, 1897, 749, *Curierul judiciar*, 1897, p. 209.

[3]) **Bonelli**, 127; **Grünhut**, par. 97, nota 12; **Bernstein**, p. 111, nota 1.

[4]) **Supino**, 122; **Sorani**, I, p. 233; **Bonelli**, loc. cit.; **Grünhut**, II, p. 192; **Bernstein**, p. 111; **Staub**, 17, n. 3.

S'a decis în acest sens, că un giratar pentru încasare nu poate cere declararea în faliment. — *Curtea Apel Craiova*, II, 17 Martie 1889 și *Curtea București*, III, 30 August 1898, în *Ef. Antonescu*, p. 205, n. 8.

S'a decis că un giratar pentru încasare nu poate votă un concordat, neavând puterile cerute de art. 770 c. com.: *Curtea Galați*, I, 23 Iunie 1893, *Ef. Antonescu*, p. 206, n. 10.

S'a decis însă că girantul, care primește cotele concordatare, ratifică prin aceasta concordatul acordat de giratar. — *Trib. Covurlui*, II, 29 Septembrie 1909, *Ef. Antonescu*, p. 295, n. 9.

Giratarul — ca orice mandatar, are dreptul la restituirea tutulor cheltuelilor ce le-a făcut ca reprezentant al girantelui și, de oarece mandatul comercial nu se prezumă gratuit, în regulă generală va avea dreptul la un provizion.

Pentru satisfacerea drepturilor sale, giratarul se poate folosi de dispoziția art. 387, care îi acordă privilegiu asupra sumelor ce deține[1]).

Girul «fără garanție,» «fără oblig». Prin clauza «nu la ordin» girantul oprește girarea mai departe a cambiei. Orice girare făcută în contra acestei clauze produce față de cel ce a inserat clauza efectele unei cesiuni, însă girantele rămâne obligat cambiaricește față de giratarul său.

Prin înserarea clauzei «fără garanție» «fără oblig» sau alta asemenea, girantele nu-și ia nici o obligație cambială. Girul în acest caz își menține 2 din cele 3 efecte ale sale: transmite proprietatea cambiei, legitimează pe posesor a cere plata; perde însă efectul de garanție, întrucât cel ce girează nu vrea să-și ia vreo obligație de garanție cambială.

Dacă girantul «fără oblig» nu este ținut cambiaricește la nimic, rămâne însă obligat după dreptul comun ca orice cedent, adică rămâne răspunzător de existența creanței și deci de autentecitatea tuturor semnăturilor anterioare girului său cum și de capacitatea celor ce au semnat cambia[2]).

---

[1]) **Bonelli**, n. 127, p. 245.

[2]) **Vivanti**, 1142; **Bonelli**, n. 130.

Se susține însă că girul fără oblig însemnează transmiterea cambiei pe rizicul și pericolul giratarului, iar girantul nu răspunde decât în caz de dol. **Cattaneo**, art. 14. n. 2; **Bernstein**, p. 100, 101.

Iar **Vidari**, 6589 și **Staub**, 14 n. 5, susțin că în ceeace privește răspunderea girantelui față de giratar trebue să se examineze raportul juridic care a fost la baza girului.

Este de observat că la început, proectul codului de comerț italian se spunea că «girantul nu garantează decât existența creditului», formula abandonată în urma observațiunilor Curților de Apel din Venezia și Camerei de Comerț din Treviso, «de oarece nici nu se înțelegea despre existența cărui credit trebuia să garanteze girantele». Vezi **Vivante**, loc cit., nota 34.

Jurisprudența italiană cere, pentru ca giratarul să recurgă la garanție în contra girantului, să se dovedească că semnatarii sunt necunoscuți în localitățile arătate în cambie în mod absolut, adică nu numai în lumea comercială, și deci nu este suficient proba generică că acele persoane sunt necunoscute în comerț, că nu se știe dacă există

Girul cu titlu de gaj. Din art. 479 și 280 c. com. rezultă că posesorul cambial atunci când voește să gajeze creanța cambială, 2 căi: 1) poate să îndeplinească formele obicinuite după dreptul comun în materia gajului creanțelor, 2) poate însă cu ajutorul girului să deà în gaj cambia. Gajarea cambiei se face în modul cel mai simplu prin inserarea în gir a clauzei: «valoarea în garanție» sau o alta de asemenea, din care să rezulte voința că acest titlu este dat în gaj, iar nu că s'a transmis proprietarului (art. 479).

Efectele girului cu titlu de gaj. Citind articolul 280 cod. com. ajunge repede la concluziunea că girul cu clauze de gaj nu transmite proprietatea cambiei, că adevăratul creditor cambial rămâne girantul, al căruia reprezentant este giratarul gagist. Totuș în Italia cestiunea este controversată.

O parte din doctrină în conformitate cu articolile citate declară că giratarul nu dobândește drepturile independente, ci este supus tutulor excepțiunilor ce se puteau invocà în contra girantului [1]).

Este bine înțeles că excepțiunile personale ce s'ar naște în contra girantului, după girarea cambiei cu titlu de gaj, nu se mai pot invocà contra giratarului (creditor gagist), deoarece debitorul punând în circulare un titlu la ordin a renunțat la formalitățile notificării, în caz de gajare a creanței, ce ar fi fost necesară după dreptul comun [2]).

Sunt însă autori cari cu tot art. 280 c. com. face o distincțiune esențială între girul cu titlu de mandat și girul cu titlu de gaj.

Ca și la girul cu titlu de mandat între girant și giratar sunt suverane convențiunile intervenite între ei. Față de debitorii cambiali, giratarul va face toate actele de conservare,

---

și ce profesiune exercită. Vezi: *Casația Torino*, 28 Decembrie 1883, *Giurisprudenza Torinese*, 1884, 58; *Curtea Apel Torino*, 30 April 1892, *Annali*, 1892. 288.

[1]) **Vivante**, 1139; **Vidari**, 4131 și adnotațiile în *Legge* 1893, II, 255 și 1895, II, 379; **Calamandrei**, *Digesto Italiano*, cuvântul *Cambiale*, n. 111, bis; **Supino**, 123; **Ramella**, p. 232; **Giannini**, 122 și urm.; **Papa**, *Giurisprudenza italiana*, 1910, IV, 129 și urma. Jurisprudență: *Apel Roma*, 28 Mai 1892, *Giurisprudenza italiana*, 1892, p. 620; *Casația Roma*, 20 Iulie 1893, *Giurisprudenza italiana*, 1893, p. 928.

[2]) **Vivante**, 1119, cu Jurisprudența citată acolo.

va cere plata la scadență; va puteà urmări pe calea justiției. va puteà girà pentru ca un altul să încaseze (gir prin procură) [1]).

Giratarul având la dispoziție o creanță gajată, va puteà la rândul său chiar girà cu titlul de gaj [2]).

Giratarul gagist având un drept propriu și nefiind numai un reprezentant fără interes al girantelui, acesta din urmă nu mai poate revocà girul, nici revendicà polița în caz de faliment al giratarului. Revocarea și caducitatea, care le-am văzut la girul pentru încasare, sunt proprii acelui gir, nu se extind și la girul pentru garanție [3]).

Girul cu titlu de mandat transferă numai detențiunea cambiei; din punct de vedere juridic posesor rămâne girantul. La girul cu titlu de gaj, deși nu se transferă proprietatea cambiei, totuși se transferă posesiunea legitimă a cambiei. Ori, debitorul fiind obligat să plătească ultimului posesor legitim, pe el acest lucru îl interesează: cine este la scadență posesor legitim al cambiei. Cestiunea proprietății îi este indeferentă. De aceea cu transferarea posesiunii legitime, giratarul gagist dobândește drepturi indepedente, și față de el, rămâne suveran principiul inoponibilității excepțiunilor [4]).

---

[1]) **Bonelli**, n. 129, nota 6.

[2]) **Bonelli**, n. 129, nota 7; **Canstein**, n. 225; **Adler**, 112.

[3]) **Bonelli**, p. 250.

Este controversată cestiunea dacă o acțiune în revendicare ce se puteà intentà în contra girantelui (în caz de sustragere, bunăoară) se mai poate exercità și în contra giratarului pentru garanție, care este de bună credință.

După o primă opiniune, giratarul fiind dobânditor de un drept real asupra unui bun mobil va aveà ca sprijin în contra unei asemenea revendicări maxima „en fait de meubles possession vaut titre“ și va fi deci apărat de această pretențiune. Cf. **Bonelli**, p. 250, nota 5; **Ramella I**, p. 232, 233; *Curtea Apel Genova*, 26 Iunie 1885, *Eco giuridico commerciale* 1885, 173; *Curtea Apel Parma*, 11 Aprilie 1887, *Eco*, 1887, 159.

Vivante (1139) socotește că acțiunea de revendicare se va puteà intentà și contra girantului pentru garanție de buna credință, căci „en fait de meubles“ nu-și întinde aripile protectoare și asupra posesorului de titluri la ordin, mai ales când din însuș gir se vede că proprietatea s'a transmis. Conf: *Casația Torino*, 4 Martie 1886, *Giurisprudenza* 1886, p. 319.

[4]) **Bonelli**, p. 251 și nota 8, care în sprijinul părerii sale aduce ca argument și faptul că în vechiul cod de comerț italian față de gira-

După *Vivante*[1]), este un mijloc ca creditorul gagist să fie la adăpost de excepţiunile personale girantului: să nu se mulţumească cu un gir cu titlu de gaj, ci să ceară un gir translativ de proprietate, adică un gir pur şi simplu.

In acest caz, debitorul găsindu-se în condiţiile prevăzute de art. 277 şi 349 c. com. nu ar mai puteà să invoce vreo excepţiune personală girantului, nici nu i-ar fi permis să dovedească, că în realitate nu este un gir translativ de proprietate, ci un gir care ascunde un gaj, căci girându-se astfel o cambie, girantele a dat toate garanţiile ce le puteà dà şi nu se poate despoià creditorii de bună credinţă [2]).

In legea cambială austriacă şi ungară, ca şi în cea germană nu se vorbeşte nimic de gajarea cambiilor prin gir, însă asemenea gir este admisibil faţă de art. 305 codul comercial austriac şi art. 303 codul comercial ungar.

Giratarul gagist dobândeşte dreptul de a girà mai

---

tarul gagist nu se puteà opune excepţiunile personale girantului. Vezi acelaş în *Giurisprudenza italiana*, 1895, IV, 337 şi urm.; **Bolaffio**, *Foro italiano*, 1892, 343; **Errera**, *Diritto commerciale* (revista) 1893, 165 şi urm.; **Mirabelli**, *Contratti speciali*, *Pegno*, n. 13 şi 16; **Coviello**, în *Critica forense*, I. 392; **Della Carlina**, în *Monitore*, 1892; 378; **Sorani**, 146 şi urm.

Ca Jurisprudenţă, **Bonelli** citează: *Curtea Apel Catania*, 8 Mai 1889, *Monitore*, 1889, 615; *Curtea Apel Roma*, 25 Iulie 1895, *Giurisprudenza italiana*, 1895, 721.

In proectul «Réglement uniforme sur la lettre de change et le billet a ordre» de la Haga, această controversă este curmată prin art. 18 care spune:

«Lorsqu'un endossement contient la mention «valeur en garantie» «valeur en gage» ou toutte-autre mention impliquant un nantissement, le porteur peut exercer tous les droits derivant de la lettre de change, mais un endossement fait par lui ne vaut que comme endossement à titre de procuration.

«Les obligés ne peuvent invoquer contre le porteur les exceptions fondées sur les raports personeles avec l'endosseur, à moins que l'endossement n'ait eu lieu à la suite d'une entente frauduleuse».

[1]) **Vivante**, 1138.

[2]) **Vivante**, loc. cit.; *Curtea Apel Genova*, 26 Iunie 1885, *Eco*, 1885, 173; *Curtea Apel Parma*, 11 April 1887, *Eco*, 1887, 149.

S'a decis însă că excepţiunile personale girantelui se pot invocà şi faţă de un giratar, ori de câte ori se va dovedì că deşi este un gir pur şi simplu, totuşi în realitate cambia a fost dată în gaj: *Curtea Apel Venezia*, 10 Februarie 1892, *Foro italiano*, 1892, 343; *Casaţia Firenze*, 4 August 1895, *Foro italiano*, 1892, 1117.

departe cu acelaş titlu şi drepturile lui cambiale sunt independente [1]).

In Regulamantul uniform dela Haga avem art. 18 care se ocupă de girul cu titlu de gaj. In cazul unui asemenea gir, girantele poate să exercite toate drepturile derivând din cambie. El poate de asemenea girà mai departe cambia, însă girul lui nu poate fi socotit decât ca un gir cu titlu de mandat (de reprezentare): *«ne vaut que comme endossement à titre de procuration»*. Giratarul gagist dobândeşte drepturi autonome, afară numai dacă nu se dovedeşte o înţelegere frauduloasă între girant şi giratar (art. 18, al. 2).

Făuritorii regulamentului socotind, că normal o cambie nu este destinată a fi gajată, ci a circulà, au prevăzut în „convention sur l'unification du droit relative à la lettre change et au billet a ordre», art. 4: «Fiecare Stat contractant poate să prescrie, prin derogare dela art. 18 din Regulament, că, pentru un gir făcut pe teritoriul său, clauza de gaj va fi socotită ca nescrisă.

„In acest caz această clauză va fi socotită nescrisă şi pentru celelalte State".

---

[1]) *Conform:* Bernstein, *p. 26. Este însă controversat dacă drepturile unui astfel de giratar sunt independente.*

Despre Gir

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 281. — Girul cambiei ajunsă la scadenţă produce numai efectul unei cesiuni.

Codul comercial italian

Art. 260. — La girata d'una cambiale già scaduta produce soltanto gli effetti di una cessione.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 16. — Dacă o cambie este girată după ce a trecut termenul stabilit pentru facerea protestului de neplată, giratarul dobândeşte drepturile în contra trasului dacă el a acceptat şi drepturile de regres în contra acelora cari au girat cambia după trecerea acestui termen.

Dacă însă cambia a fost protestată pentru neplată mai înainte de a fi girată, atunci giratarul nu are decât drepturile girantului său în contra acceptantelui, a emitentului şi acelora cari au girat cambia până la facerea protestului. Girantul însă în acest caz nu este obligat cambiarmente.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 14. — Dacă o cambie este girată după ce a trecut termenul stabilit pentru facerea protestului de neplată, giratarul este subrogat în drepturile girantului.

In acest caz girantul nu este obligat cambiarmente.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 19. Girul posterior scadenței produce aceleași efecte ca și un gir anterior. Cu toate acestea girul posterior protestului de neplată sau făcut după expirarea termenului fixat pentru dresarea lui, nu produce decât efectele unei cesiuni ordinare.

După codul de comerț român — și aici nu este nici o deosebire între textele italiene și române — cambia circulă prin gir chiar și după ajungerea ei la scadență, cu o singură deosebire: girul după scadență produce efectele unei cesiuni (art. 281. c. com.).

Legiuitorul a crezut nu numai că nu trebue protejată o cambie ajunsă la scadență — și neplătită — întrucât prin neplata ei, fiind discreditată, este chiar în interesul circulațiunii titlurilor de credit, ca ea să fie îngrădită [1]), dar a ținut minte că până la scadență nu se știe cine va fi creditorul cambial. Venită însă scadența, acel creditor e cunoscut, el dobândește dreptul de a cere plata, după cum și debitorul are dreptul să se libereze în mâinile lui sau să-i opuie alte mijloace de liberațiune, cum e compensația (vezi *Grünhut*, II, p. 169).

Girul după scadență face ca toți giratarii posteriori acestei date, să nu mai dobândească drepturi autonome, ci să primească cambia cu drepturile așa cum le aveà posesorul din momentul scadenței.

După scadență nu se mai pot adăugà noi obligațiuni cambiale. Toate girurile sunt cu efect de cesiune, iar giranții sunt obligați față de giratari ca orice cedent față de cesionar.

Dar dacă girul după scadență produce efectele unei cesiuni, nu trebue să credem că obligațiile celor ce au semnat pe cambie se transformă din cambiale în simple comerciale, sau civile. Acele obligațiuni rămân așa cum erau și supuse acelorași reguli, inclusiv prescripția, numai cesionarul va exercità o acțiune cambială așa cum o aveà cedentul, putându-i-se invocà însă orice excepțiuni personale ce s'ar fi

---

[1]) Vezi Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, 3-a edizione, vol. III, n. 1148,

putut invocà posesorului din momentul scadenței, cum și tutulor giranților posteriori scadenței [1]).

Girul după scadență diferă de girul anterior scadenței numai prin efectele sale. Ca formă nu este nicio deosebire, legea spunând că girul după scadență are efectele cesiunii. a recunoscut ca valabilă transmiterea cambiei și după scadență. Fiind vorba deci de gir, vom decide că transmiterea prin gir dispensează pe părți de formalitatea notificării, cerută la cesiuni.

Nu trebue notificată transmiterea cambiei când e un gir anterior scadenței și,nefiind nicio deosebire între girul anterior și cel posterior scadenței, desigur că singura soluțiune logică este că nici la acest din urmă gir nu e necesară notificarea, cerută de codul civil. Și este foarte explicabilă dispensarea de notificare. Debitorul cambial e ținut să plătească numai în mâinile celui ce va prezentà cambia și se va legitimà creditor în ziua scadenței sau în ziua plății posterioare scadenței. Notificarea în acest caz ar fi de prisos, ba încă ar fi și imposibilă când sunt giranți răspândiți în diferite țări [2]).

---

[1]) «Giratarul dobândește drepturile, girantului său așa cum erau. în momentul scadenței, pentrucă cesiunea nu altereazà natura dreptului cesionat și deci giratarul dobândește toate drepturile și toate desavantagiile legate de creanță». **Vivante**, vol. III, n. 1151. In acelaș sens: **Bonelli**, *Cambiale*, ediția Vallardi, n. 133; **Vidari**, *Temi Veneti*, XII, 329; **Sacerdoti**, *Diritto commerciale*, 1888, 636; *Curtea de Apel Torino*, 19 Aprilie 1890, *Temi genov*, 1899, 447; *Casația Palermo*, 2 Decembrie 1888. *Monitore*, 1879, 405; *Apel Trani*, 18 Februarie 1893, *Foro italiano*. 1893, 978; *Apel Genova*, 31 Martie 1891, *Temi genov*. 1894,, 279.

După vechea lege a timbrului erau discuțiuni la noi. dacă girurile după scadență sunt supuse la taxa timbrului proporțional, ca orice cesiune.

Tribunalul Fălciu, 25 Aprilie 1896, *Curierul Judiciar*, 1896, p. 12. a hotărît că girurile după scadență nu sunt supuse la taxa proporțională.

Dupa actualul art. 32, legea timbrului, nu mai poate fi discuțiune căci sunt scutite de taxa propoționalǎ numai «girarea efectelor la ordin neajunse la scadență». de unde per a contrario, sunt supuse la acea taxă girarea efectelor ajunse la scadența.

[2]) Vezi **Vivante** și **Bonelli**, loc. cit.; **Rota**, în *Rivista di diritto commerciale* 1913, II, 890.

In acelaș sens: *Tribunalul Brăila*, *Dreptul*, 1901, 614; *Tribunalul comercial Ilfov*, 26 Aprilie 1895, în *Eftimie Antonescu, cambia* art. 281

Curtea noastră de Casație, prin două deciziuni, din 1902 și 1905, s'a pronunțat în sens contrariu, cerând la girul după scadență și notificarea prevăzută în codul civil [1]).

Această deciziune este de acum 14 ani; nu cunoaștem o deciziune mai nouă, dar suntem convinși că Inalta noastră instanță nu va mai spune că după scadență «cambia primitivă nu mai este», de oarece nu ar mai aveà o dată precisă.

Legiuitorul în art. 281 ne arată că o cambie după scadență se poate transmite prin gir. Care sunt formalitățile girului, nu trebuesc căutate în art. 281, ci în articolul 279 cod. com., iar dacă în art. 281 se vorbește de cesiune, aceasta a făcut-o legiuitorul, numai spre a arătà efectele acestui gir între părți.

Notificarea cesiunii este o cestiune de formă și n'are nimic de a face cu efectele ei, ori, în ce privește forma, girul după scadență nu se deosebește întru nimica de girul anterior scadenței [2]).

De aceea aprobăm deciziunea Curții de Casație din 1896, prin care s'a hotărât că:

«Deși este adevărat că după art. 281 din codul de comerț, girul cambiei ajunse la scadență, produce efectul unei cesiuni,

---

n. 20 g.; *Idem* 21 Martie 1896 și 18 Iulie 1902, în *Ef. Antonescu*, art. 281, n. 20, litera h și i; *Curtea de Casație*, decizia 87 din 1896, *Buletin*, 1896, 751.

S'a decis și motivat foarte bine: «prin scadență cambia nu încetează de a fi un efect transmisibil prin calea ordinului; legea n'a limitat această facultate și consecințele cari rezultă din ea la periodul de timp dintre subscripțiunea cambiei și scadența ei; transmisiunea prin gir a unui titlu nu este decât o consecință a clauzei la ordin conținută în el: această clauză constă tocmai în acceptațiunea anticipată din partea debitorului a cesiunilor ce beneficiarul le va face; față cu această acceptațiune anticipată, care rezultă din clauza la ordin nu este admisibil a se mai cere pentru transferarea proprietății titlului o notificare a cesiunii; deci rău Tribunalul de primă instanță a considerat că reclamantul nu a devenit proprietar al cambiei în virtutea căreia reclamă pentru motiv că girul prin care i s'a transmis nu s'a notificat debitorului» (*Curtea apel Iași*, 20 Aprilie 1896, *Ef. Antonescu*, art. 281, n. 20, VII):

Au decis contrariu cerând notificare: *Curtea de Apel București*, *Curierul*, 1895, 77, *Dreptul*, 1895, 107; *Tribunalul Iași*, 3 Noembrie 1894, *Ef. Antonescu*, art. 281, n. 20, IV; *Casația Firenze*, 14 Iunie 1888, *Foro*, 1888, 806; *Curtea de Apel Palermo*, 7 Iulie 1890, *Foro*, 1890, 1150.

[1]) *Casația II*, 11 Noembrie 1902. *Buletin* 1902, p. 1177; *Idem* 3 Mai 1905, *Dreptul* 1905, p. 475.

[2]) **Nic. M. Pârvulescu** și **C. St. Radian**, p. 167.

«pentru aceasta însă nu e nevoe de notificarea cesiunii către debitor».

Intr'un asemenea caz, debitorul nu se poate opune «la plata ei sub cuvânt că cesionarul n'ar fi proprietarul ei legal» [1].

Cestiunea cea mai desbătută este însă aceea de a se ști dacă prin girul după scadență se transmite și acțiunea cambială.

In Italia, unde cambia este un titlu executoriu, sunt mulți autori cari susțin că prin girarea titlului după scadență, cambia pentru giratarii posteriori acestei date nu mai poate servì ca titlu executoriu și deci nu se mai poate folosì de avantagiile art. 324 cod. it., neputându-se concilia ideea titlului executoriu cu efectele cesiunii.

Acești autori italieni recunosc că prin girarea după scadență, creanța nu se schimbă, ea rămâne cambială; mai mult, debitorul va invocà mai departe prescripția de 5 ani, totuși se contestă că giratarul, în asemenea condiții, ar puteà intentà o acțiune cambială [2].

Și ca să învederăm și mai bine că în Italia, argumentul principal adus în contra admiterii acțiunii cambiale la girul după scadență, constă tocmai în forța executorie a cambiei, vom reproduce următoarele rânduri din *Vivante:*

„Când legea spune (art. 324 it.): **excepțiunile personale opozabile celui ce exercită acțiunea nu pot întârzià executarea**, *arată prin aceasta că acordă cambiei putere executorie, numai când*

---

[1]) *Decizia 87/96 a Casației s. II, Buletinul.* 1896, p. 751; **Pârvulescu** și **Radianu**, p. 168.

[2]) **Vivante**, 1152; **Giorgi**, *Teoria delle ogligazioni*, VI, n. 216; **Gallavresi**, *La cambiale*, p. 38; Ricci, în *Giurisprudenza italiana*, 1889 I, 79; **Supino**, *Codice di commercio commentato*, vol. VI, n. 129, editura Tip. torinese, 1913; **Cesare Console**, *Espropriazione*, I, p. 70; **Rocco**, în *Diritto commerciale*, 1897, 161;

In acelaşi senz: *Casația Firenze*, 14 Iunie, 1888, *Monitore*, 1888, 566; *Apel Palermo*, 7 Iulie 1890, *Foro italiano*, 1890, 1150; *Casația Roma*, 27 Mai 1894, *Monitore*, 1895, 4; *Apel Roma*, 27 Martie 1895, *Giurisprudenza italiana* 1895, 298; *Apel Venezia*, 28 Iunie 1901, *Temi ven.* 1902, 417; *Idem*, 7 Octombrie 1903, *Rivista di diritto commerciale*, 1903, 506; *Casația Firenze*, 14 Aprilie 1902, *Giurisprudenza italiana*, 1902, 612; *Apel Milano*, 10 Decembrie 1902, *Monitore*, 1902, 74; *Casația Roma*, 18 August 1903, *Temi*, 1903, 826; *Casația Palermo*, 19 Aprilie 1904, *Giurisprudenza italiana*, 1904, 1299; *Apel Roma*, 29 Martie 1904, *Foro italiano*, 1904, 1029; *Apel Firenze* 28 Iulie 1906, *Temi genov.*, 193, 637; *Tribunal Roma*, 12 Iulie 1912, *Rassegna commerciale*, 1912, 155.

debitorul are o apărare limitată în ce privește excepțiunile opozabile creditorului. Când se pot opune acestuia și excepțiunile personale altora, chiar multor altora, dispare atunci ipoteza în care legea acordă cambiei puterea de titlu executoriu. Această considerațiune, care îmi pare decisivă, a rămas, până acum fără un răspuns convingător" [1]).

In codul italian este o strânsă legătură între acțiunea cambială și caracterul cambiei de titlu executoriu, de aceia *Vivante* socotește că o cambie girată după scadență nemai fiind un titlu executoriu, nu mai poate fi obiectul unei acțiuni cambiale [2]).

La noi cambia nu este un titlu executoriu și deci toată controversa italiană nu'și are locul în legislația noastră. Înțelegem ca din doctrina și jurisprudența italiană să tragem învățăminte pentru curmarea discuțiunilor de prisos, dar din aceste izvoare, în loc de lumină să aducem întuneric, aceasta este operă de inconștiență ce trebuiește îndepărtată și criticată cu asprime, pentru a nu se mai repetà.

Girul după scadență, și la Italieni ca și la noi, nu schimbă natura creanței: ea rămâne cambială, nu se transformă în civilă; și cambială fiind creanța, ea se transmite cum există în momentul scadenței, evident deci și cu putința ca creditorul să intente o acțiune cambială.

Dar observațiunile noastre nu sunt noi, deși încă nu s'a arătat până acum că există deosebire esențială între rezolvarea problemei în Italia și în România. Menținerea acțiunii cambiale și la girul după scadență a fost adoptată în două cărți de judecată, ce vor rămâne în analele jurisprudenței noastre ca model de logică juridică. Ambele cărți de judecată sunt pronunțate de d-l *Nic. M. Pârvulescu*, pe când d-sa erà ajutor de judecător [3]).

---

[1]) **Vivante**, 1152.

[2]) A se vedeà acelaș autor de mai sus, n. 1151, nota 146, când aprobă deciziunea *Curței de Apel din Torino*, din 19 Aprilie 1890, după care prin girul după scadență, obligațiunea ce naște din cambie nu se transformă întru nimic din cambială în civilă.

[3]) *Judecătoria ocolului I Ploești*, 3 Martie 1902, *Curierul*, 1902, 221; *idem* 1 Iunie 1902, *Curierul* 1902, 421, cu nota în acelaș sens a cunoscutului comercialist **C. N. Toneanu**. A se consultà și *Cesiunea cambiei după scadență* de **C. N. Toneanu**, *Curierul*, 1907, 73.

Și tot d-l *Nic. M. Pârvulescu* în cartea de judecată, citată din 1 Iunie 1902, ne arată că, deși conform art. 289 unui giratar după scadență i se pot opune toate excepțiunile personale tuturor giranților ce au figurat din ziua scadenței, totuși conform art. 349, acele excepțiuni trebuiesc să fie bazate pe o probă scrisă și de grabnică soluție.

In rezumat: Girul după scadență nu schimbă natura obligațiunii ce naște din cambie; obligațiunea rămâne cambială, deci și acțiunea ce o garantează este tot cambială. Giratarii după scadență însă se văd expuși la excepțiunile personale tutulor giranților ce au intervenit dela data scadenței.

Art. 281 trebue armonizat cu art. 349: vom aveà deci opozabilitatea excepțiunilor personale, dar bazate pe proba scrisă și de grabnică soluție [1]).

Girul după scadență în dreptul austriac

Art. 16 al legii austriace are aceeaș redactare ca și art. 16 al legii cambiale germane.

Din art. 16 resultă că avem un gir după scadență, atunci când s'a girat cambia după ce s'a făcut protest de neplată sau, dacă nu s'a făcut protest de neplată, după expirarea termenului înnăuntrul căruia se puteà dresà protestul. Girul făcut înnăuntrul acelui termen și fără să se fi dresat protest, se socotește ca gir anterior scadenței [2]).

Spre a protege pe giratar. Doctrina dă o interpretare foarte largă art. 16, atunci când decide că trebue să se socotească tot ca gir posterior scadenței oridecâteori girarea se face în așa împrejurări încât giratarul nu are timp a mai dresà protest, de ex. când locul plății e prea departe și girarea se face târziu, dar în termenul de dresare a protestului, însă fără a lăsà timpul necesar de facerea protestului [3]).

[1]) Majoritatea jurisprudenței noastre este contrarie principiilor arătate de noi.

A se vedeà și un articol: *Girul unei cambii în urma scadenței îi transmite proprietatea?* de **Petre Borș**, în *Curierul judiciar*, 1892, p. 9.

[2]) **Grünhut**, II, p. 171.

[3]) **Grünhut**, II, p. 172; **Thöl** I, 193, p. 498, nota 17; **Volkmar und Lövy**, p. 84, — Contra **Bernstein**, p. 102.

Efectele girului după scadență în Germania și Austria diferă după cum cambia a fost girată după ce s'a dresat protestul de neplată sau a fost girată după expirarea termenului de dresarea protestului, fără ca să se fi dresat protest de neplată.

I. *Cambia a fost protestată.* In acest caz giratarul cunoaște refuzul de plată al trasului. De cele mai multe ori o asemenea cambie se dobândește pentru o sumă mult mai mică decât cea prevăzută în ea, de aceia legiuitorul a găsit de cuviință că girantul după scadența unei polițe protestate să nu fie obligat cambiarmente, căci el transmite cambia cu toate drepturile cuprinse în ea, însă avertizând, prin predarea actului de protest, că trasul refuză să plătească. Prin urmare, giratarii după scadență nu și-au vreo obligațiune cambială, răspund însă după dreptul comun, în baza raportului ce a dat loc girului.

Giratarul după scadență a unei cambii protestate deși nu are vreun drept cambial în contra girantului totuși, datorită girului, dobândește drepturile girantului său în contra acceptantelui și tutulor obligaților de regres, adică în contra celor ce figurează pe cambie până la scadență.

Aceleași drepturi le are giratarul după scadență, chiar când cambia nu este protestată, față de acceptant și de obligații de regres cari au renunțat la dresarea protestului de neplată (art. 42).

Drepturile giratarului nu sunt autonome, ci derivate (abgeleitete Rechte), adică drepturile așa cum le aveà girantul, deci în contra giratarului se vor puteà invocà toate excepțiunile ce s'ar fi putut invocà în contra girantului.

Deși drepturile sunt derivate, transferarea cambiei se face prin gir și girul după scadență în Germania și Austria nu este egal cu o cesiune [1]), de aceea giratarul este legitimat dacă este de bunăcredință și șirul de giruri este neîntrerupt chiar dacă a dobândit prin gir după scadență dela unul care furase acea cambie; și nici nu se pot invocà în contra unui giratar după scadență, excepțiunile ce s'ar fi invocat unui posesor al cambiei după scadență în baza unui gir în alb

[1]) In proectul german, girul după scadență era asimilat unei cesiuni. Conferința statelor germane nu a admis această asimilare. A se vedea **Grünhut**, p. 167, nota 4.

şi care la rândul lui a transmis cambia fără să se vadă că el ar fi fost girant sau giratar. Giratarul dobândeşte drepturi derivate, dar drepturile acelor cari figurează în cambie ca giranţi după scadenţă [1]).

Obligaţii cambiarmente pot opune giratarului după scadenţă a unei cambii protestate, toate excepţiunile ce le-ar fi putut invocà în contra girantului, afară de excepţiunea că girantul a fost de rea credinţă când a dobândit cambia, ştiind-o că a fost perdută sau furată, de oarece după art. 74 combinat cu art. 36 al legii cambiale, această excepţiune nu se poate invocà decât personal în contra celui de rea credinţă, şi fiecare girant este legitimat, dacă e de bună credinţă ca proprietar al cambiei, legea nedistingând între giratarul după sau înainte de scadenţă [2]).

Dacă după protest, cambia a fost mai de multe ori girată, în contra ultimului giratar se pot opune excepţiunile ce s'ar fi putut invocà în contra tutulor giranţilor dela scadenţă şi până la el [3]).

II. *Cambia neprotestată*. Dacă posesorul cambiei a lăsat să treacă termenul de protest şi nu a protestat, însă o girează, prin aceasta el transmite o cambie cu care giratarul nu se poate adresà decât acceptantelui, obligaţilor de regres nemaiputându-le cere plată, fiind decăzut, şi din vina girantelui, din acţiunea de regres; de aceea legiuitorul german (după el cel austriac) la girarea unei cambii după scadenţă şi neprotestată a socotit că e bine să menţină obligaţi cambiarmente în afară de acceptant şi pe toţi cei ce au girat cambia după trecerea termenului fixat pentru facerea protestului.

Drepturile giratarului după scadenţa unei cambii neprotestate sunt drepturi autonome, iar nu derivate, deci în contra lui nu se pot opune excepţiunile ce s'ar fi putut invocà în contra giranţilor anteriori, dar posteriori scadenţei.

Giratarii posteriori scadenţei rămânând obligaţi, se naşte întrebarea cât timp pot fi ţinuţi ei cambiarmente.

O mare parte din doctrină raţionează astfel: scadenţa cambiei a trecut, cel ce girează o asemenea cambie înţelege să plătească în orice moment, adică se obligă ca şi cum ar fi

[1]) **Grünhut**, II p. 171, 175.

[2]) **Grünhut**, II, p. 167.

[3]) **Grünhut**, II, p. 174.

o cambie la vedere. Odată asimilată obligaţia girantului cu o cambie la vedere, îi aplică şi termenul prevăzut în art. 31 legea cambială germană şi austriacă, adică, 2 ani dela data primului gir după scadenţă [1]).

După alţii însă cambia trebue prezentată mai înainte de expirarea termenului de prescripţie, socotit dela scadenţa din cambie [2]).

După o a treia părere cambia trebue prezentată imediat, dar această părere, admisă în proectul statului Braunschweig, a fost respinsă chiar de conferinţă cu 18 voturi contra 1 vot [3]) şi de altfel, dacă ar fi aşà, legea ar spune-o, pe când în art. 16 nu se vorbeşte de niciun termen urgent.

După a patra părere, girul cambiei neprotestate trebue să cuprindă o nouă scadenţă, altfel este nul [4]).

In fine se mai susţine că aici, în mod excepţional, scadenţa este fixată de obiceiul locului [5]).

Proba. Când girul este datat, data lui ne arată dacă este sau nu un gir după scadenţă. Dacă însă girul nu este datat, cel ce îşi sprijină o pretenţiune pe existenţa unui gir după scadenţa unei cambii protestate (când voeşte să stabilească drepturile derivate ale giratarului), trebue să facă această dovadă.

Girul după scadenţă şi girul în alb. Cambia ajunsă la scadenţă circulă în acelaş mod ca şi înainte de scadenţă. Posesorul ei se legitimează după aceleaşi norme ca şi când ar fi vorba de o cambie mai înainte de scadenţă. Deci o cambie după scadenţă circulă prin gir în plin caşi prin gir în alb. Un giratar după scadenţă, găsind un gir în alb anterior scadenţei, poate şterge toate girurile posterioare şi să ceară plata în baza acelui gir în alb. Dacă poliţa este neprotestată, niciun inconvenient: giranţii anteriori acelui gir sunt liberaţi, pentrucă nu s'a dresat protest,

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 178, **Thöl**, p. 492; **Lehmann**, p. 498; **Renaud**, p. 186; **Hartmann**, p 297, cum şi jurisprudenţa şi doctrina citată de **Grünhut**.

[2]) **Liebe**, p. 77; **Volkmar** und **Löwy**, p. 82; *Curtea austriacă*, 1865 citată de **Grünhut**; **Riesser** citat tot de **Grünhut**, II, p. 179, nota 20, limitează această teorie numai la cambiile acceptate, fiind asimilate celor la vedere.

[3]) **Canstein**, p. 295.

[4] [5]) A se vedeà în **Grünhut** loc. cit., care menţionează jurisprudenţe vechi în acest sens.

acceptantul nu are vreun interes ca giratarul să fie considerat ca giratar după scadenţă, de oarece giratarul după scadenţă al unei cambii neprotestate dobândind drepturi autonome, acceptantului îi este indeferent dacă posesorul este sau nu anterior scadenţei.

Cu totul altfel la cambia protestată. Un giratar după scadenţă dobândeşte drepturi derivate şi el nu poate, folosindu-se de un gir în alb, să se treacă ca giratar anterior scadenţei. Se admite că şi se poate folosi de girul în alb numai pentru a legitimà proprietatea cambiei, însă cum la dresarea protestului se constată cine ereà posesorul cambiei, posesorul care se foloseşte de gir şi şterge girurile posterioare se prezintă la plată ca înlocuitorul posesorului dela scadenţă şi se va expune excepţiunilor ce s'ar fi opus acestuia.

De asemenea acel care a girat în alb anterior scadenţei este socotit ca atare şi deci rămâne obligat cambiarmente. exceptându-se cazul când girul a fost scris în adevăr înainte de scadenţă, dar în realitate transmiterea cambiei a avut loc după scadenţă. In această din urmă ipoteză, girantul în alb este un giratar după scadenţă şi neobligat cambiarmente.

Girul după scadenţă în dreptul ungar

In dreptul ungar ca şi în cel german, girul este socotit ca anterior scadenţei, dacă a avut loc în timpul în care se puteà încă dresà protest de neplată. După dresarea protestului sau după expirarea termenului fixat pentru dresarea lui, girul intră în prevederile art. 14, legea cambiei.

Girantul după scadenţă nu se obligă cambiarmente, iar giratarul întodeauna dobândeşte drepturi derivate, adică este subrogat în drepturile girantelui său. Spre diferenţă de cele ce am văzut în legèa austro-germană, în legea ungară giratarul după scadenţă niciodată nu dobândeşte drepturi autonome.

Din acest punct de vedere, legea ungară se aseamănă cu codul italian şi român, cu o deosebire că la noi art. 281. la Italieni art. 260, Portugalia art. 302, Chili art. 664, Guatemala art. 438, Honduras art. 27, Anglia, secţiunea 36 § 2, giratarul dobândeşte drepturi derivate; girul însă nu e tratat

ca o cesiune, ci tot ca gir, şi am văzut importanţa acestei deosebiri, când am vorbit mai sus despre efectele girului după scadenţă la o cambie protestată, în legislaţia austro-germană.

In legea ungară girul după scadenţă produce aceleaşi efecte fie cambia protestată, fie neprotestată.

Regulamentul uniform dela Haga

In art. 29 al Regulamentului găsim fixată aceeaş epocă de când girul începe a-şi produce alte efecte, caşi în legea germană (austriacă, ungară). Intradevăr din Regulamentul delaHaga rezultă că girul posterior scadenţei dar anterior protestului, sau, dacă nu s'a dresat protest, anterior expirării termenului fixat pentru dresarea lui, produce efectele unui gir obicinuit. Dela datele de mai sus (dresarea protestului, expirarea termenului fixat pentru dresarea lui), girul are numai forma girului, însă în ce priveşte efectele este asimilat întotdeauna cu o cesiune.

SECȚIUNEA III

Despre Acceptățiune

§ 1. Dispozițiuni generale

Art. 282. Cambia trasă la o epocă fixă după vedere, trebue să fie înfățișată pentru acceptare înăuntrul anului dela data sa, sub pedeapsă pentru posesor de a perde acțiunea sa de recurs în contra giranților și în contra trăgătorului.

Trăgătorul și fiecare din giranți vor puteà să fixeze un termen mai scurt decât un an. In acest caz, acela care a stabilit acest termen și obligații cari vin după dânsul, vor fi descărcați de acțiunea de recurs, dacă cambia nu s'a înfățișat spre acceptare în termenul fixat de dânșii.

Când cambia este trasă dintr'un loc al țării și plătibilă într'o țară străină cu care comerțul se face pe apă, în total sau parte, termenul indicat în prima parte a acestui articol va fi îndoit în timp de resbel maritim.

Codul comercial italian

Art. 261. — La cambiale tratta a certo tempo vista dev'essere presentata per l'accetazione entro un anno dalla data: altrimenti il possessore decade dall'aziono di regresso.

Il traente e ciascuno dei giranti può stabilire un termine minore. In questo caso colui che ha stabilito il termine e gli obbligati che lo seguono sono liberati dall'azione di regresso, se la cambiale non è presentata entro il termine stabilito.

Se la cambiale è tratta da una piazza del Regno e pagabile in un paese estero col quale il commercio si fa in tutto od in parte per via di mare, il termine indicato nella prima parte del presente articolo è raddoppiato in tempo di guerra marittima.

Legea austriacă (Bucovina)

IV. **Despre prezentarea la accept** [1])

Art. 18. — Posesorul unei cambii este îndreptăţit să prezinte imediat trasului cambia la accept şi în caz de refuz de acceptare să facă a se dresà protest; o convenţiune contrarie nu produce efecte cambiale.

Se exceptează numai cambiile plătibile în bâlciuri şi târguri, cari nu se prezintă la accept decât în timpul fixat pentru prezentare la accept [2]), şi în lipsă de accept se protestează.

Simpla posesiune a cambiei dă dreptul la prezentarea cambiei şi la dresarea protestului în caz de refuz de acceptare.

Art. 19. — Numai la cambiile plătibile la un timp determinat dela vedere, posesorul este obligat să prezinte cambia la accept. Asemenea cambii trebuesc prezentate la accept, conform stipulaţiunii din cambie şi, în lipsa unei stipulaţiuni, în termen de doi ani dela emisiune sub pedeapsă de a perde acţiunea cambială în contra giranţilor şi a trăgătorului.

Dacă un girant al unei cambii de acest fel a prevăzut în girul său un termen special de prezentare, obligaţiunea sa cambială se stinge, dacă cambia nu a fost prezentată înăuntrul acelui termen.

Legea ungară (Transilvania)

V. **Despre prezentarea la accept**

Art. 17. — Posesorul unei cambii are dreptul să prezinte trasului cambia la accept oricând până la scadenţă (afară de cambiile plătibile la un bâlciu), şi să o protesteze în caz de refuz. Orice convenţiune contrarie nu produce efecte cambiale.

Simpla posesiune a unei cambii dă dreptul la prezentarea cambiei la accept şi la dresarea protestului în caz de refuz de acceptare.

Art. 18. — Cambiile plătibile în bâlciurile sau târgurile interne pot fi prezentate la accept oricând în timpul bâlciului sau a târgului până la termenele fixate în art. 35.

Art. 19. — Cambiile plătibile la un anume timp dela vedere

---

[1]) Tot din acest capitol face parte şi art. 20, pe care-l comentăm *infra*, la art. român 254.

[2]) In decretul imperial din 25 Ianuarie 1850, prin care s'a promulgat în Austria, legea cambială germană, găsim paragr. 3, cu următorul cuprins:

«Cambiile plătibile în bâlciurile sau târgurile interne, nu pot fi prezentate la accept mai înainte de începerea târgului, şi dacă el ţine opt sau mai multe zile, nu mai înainte de a doua jumătate a acelui târg».

trebuesc prezentate la acceptare conform stipulaţiunilor cuprinse în cambie şi în lipsă de stipulaţiuni înăuntrul a doi ani dela emisiune, sub pedeapsă de a se perde dreptul de regres în contra giranţilor şi a trăgătorului.

Dacă un girant al unei asemenea cambii a prevăzut în girul său un termen special de prezentare şi cambia nu a fost prezentată înăuntrul acelui termen, obligaţiunea sa cambială se stinge.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 20, 21, 22, 23. *A se vedeà la finele acestui volum*

La cambia-trată atâta vreme cât trasul nu a acceptat, el nu este debitor cambial şi posesorul cambial nu are nicio acţiune în contra lui [1]).

Numai din momentul acceptării trasul devine debitor cambial.

Posesorul cambiei însă nu e obligat să prezinte cambia la accept. Prezentarea este pentru el numai facultativă. Ea prezintă avantagiul că face să se ştie dacă trasul va onorà sau nu cambia; are însă desavantagiul că în caz de refuz,

---

[1]) In sistemul codului de comerţ francez se admite că trăgătorul prin cambie transmite proprietatea provisiunii, şi deci posesorul are în contra trasului neacceptant o acţiune bazată pe transmisiunea acestei proprietăţi. La noi şi în codul italian proviziunea ne mai jucând nici un rol, trăgătorul nu are nici o acţiune. N'are nici acţiunea ce derivă din raportul juridic dintre tras şi trăgător, de oarece posesorului cambiei, acel raport îi este cu totul strein: cambia neavând ca scop mobilizarea unei asemenea raport, ci creerea unei obligaţiuni abstracte, fără cauza. *Conform*: **Vivante**, 1174, **Bonelli**, p. 262.

Se admite că se poate transmite şi drepturile ce le-ar aveà trăgătorul în contra trasului, dar în acest caz avem o convenţiune deosebită şi conform dreptului comun trebueşte notificată o asemenea cesiune. *Conform*: **Vivante**, 966 şi 1174; **Bonelli**, p. 262; *Casaţia Torino*, 10 Mai 1889. *Foro italiano*, 1889, 1312.

La noi s'a decis însă sub influenţa codului francez că beneficiarul unei cambii este proprietarul sumei cuprinsa într'însa în virtutea unei delegaţiuni sau cesiuni ce are dela trăgător, şi poate reclamà plata în numele său propriu. Convenţiunea născută între trăgător şi beneficiar din faptul emisiunii rămâne valabilă, fie că trasul acceptă sau nu plata, pentrucă nici în civil, necum în comercial, participarea debitorului nu este necesară pentru validitatea transferării creanţei dela un creditor la altul; tot ceeace poate opune debitorul este că nu datoreşte suma din trată (*Curtea Apel Galaţi*, II, 1 Februarie 1900. *Dreptul* 1900, 156).

dacă se face protest de neacceptare, discreditează acea poliță și deci cu anevoie va mai circulà.

Trăgătorul sau oricare din giranți poate prevede obligația de a se prezentà cambia la acceptare sau invers să se oprească o asemenea prezentare. Poate de asemenea prescrie ca prezentarea să se facă neapărat înăuntru unui termen, cum poate să prevadă ca polița să nu se prezinte decât după trecerea unui anumit termen. Toate aceste clauze sunt permise, căci ele nu contrazic nici un principiu dominant în materie cambială. Trăgătorul poate aveà interes să treacă o asemenea clauză spre a regulà în interval raporturile juridice cu trasul.

Nerespectarea unor asemenea clauze nu atrage perderea dreptului de a cere plata la scadență. Prezentarea la accept este cu totul deosebită de dreptul la plată. Cel ce nu respectă prescripțiile în ce privește prezentarea la accept este răspunzător de daune și nu are drept la cauțiune, dar dreptul posesorului de a recurge la acțiunea cambială în caz de neplată rămâne neștirbit. Orice clauză contrarie face ca titlul să-și piardă caracterul de cambie, de oarece obligația de a plătì ar fi supusă unei decadenți care nu este scrisă în lege [1])

Nici la cambia «*la vedere*» nu este necesară prezentarea spre acceptare. La acest fel de cambii, scadența este ziua când se prezintă polița la plată. Posesorul cambial înainte de a cere plata, spre a se convinge dacă va fi plătit, poate să prezinte polița nu la plată, ci prealabil la acceptare. Dacă ea va fi acceptată, nu trebue să facem confuziunea și să socotim că polița a ajuns la scadență, căci este deosebire între prezentarea la plată și prezentarea la accept. Numai prezentarea la plată face ca polița să ajungă la scadență. (vezi *infra*, art. 305).

Odată cambia «la vedere» acceptată ea tot mai trebue prezentată încă odată la plată în termenul prevăzut de art. 311 și 382, adică în interval de 1 an dela data emisiunii, iar nu dela acceptare.

În caz de acceptare, acțiunea cambială în contra acceptantului unei cambii la vedere se va prescrie prin trecere a 5 ani, socotiți din ultima zi a termenului prevăzut în art. 282.

---

[1]) A se vedeà **Vivante**, 1167.

Dacă polița «la vedere» se poate prezentă la acceptare, în caz însă de refuz, nu se poate face protest, nici nu se va puteà cere cauțiune dela obligații de regres.

La cambia trasă la o epocă fixă după vedere, cambia trebue înfățișată conform art. 282, înăuntru anului dela data sa, pentru ca astfel să înceapă să curgă termenul de plată. Un exemplu ne va lămuri mai bine: o cambie emisă la 1 Ianuarie 1920, plătibilă 20 zile dela vedere, trebue neapărat prezentată trasului (la cambia trată) sau emitentului, (la biletul la ordin), în termen de 1 an, adică până la 1 Ianuarie 1921. Admitem că s'a prezentat la 1 Octombrie 1920; scadența va fi în acest caz la 20 Octombrie 1920.

Neprezentarea cambiei în termen de 1 an, are ca efect perderea acțiunii cambiale.

Trăgătorul și fiecare din giranți vor puteà fixà un termen mai scurt decât un an, nu însă mai lung. In acest caz, acel care a stabilit acest termen, și obligații cari vin după dânsul vor fi descărcați de acțiunea de recurs dacă cambia nu s'a înfățișat în termenul fixat de dânșii.

Când cambia este trasă dintr'un loc al țării și plătibilă într'o țară străină cu care comerțul se face pe apă, în total sau în parte, termenul de 1 an va fi îndoit în timp de resbel maritim.

Se interpretează că prin resbel maritim, legiuitorul nu a avut în vedere starea de drept ci de starea de fapt, de existența de fapt a unui răsboi pe mare, indiferent între ce țări, suficient numai existența lui pe mările sau marea, ce servește de comunicație cu țară unde cambia este plătibilă [1]).

In ultimul aliniat al art. 282 se spune că «termenul indicat în prima parte a acestui articol va fi îndoit în timp de resbel maritim»; iar în prima parte se vorbește de termenul de 1 an. Deci în conformitate cu textul articolului 282 ar trebui să decidem că numai termenul legal se îndoește în caz de răsboi maritim, nu și termenul convențional. Cu toate acestea cestiunea este contraversată. Sunt autori cari susțin că chiar în cazul prevăzut în a doua parte a

---

[1]) **Vivante**, n. 1170, care arată cu foarte multă dreptate că termenul se dublează, chiar dacă răsboiul începe în cursul anului în care trebuià prezentată cambia. Conf: **Bonelli**, p. 22. Vezi și **Soranl**, 171.

art. 282, termenul se dublează în caz de răsboi maritim [1]).

Citind articolul 282, am puteà ușor să facem o greșeală. Intr'adevăr în acest articol se spune că o cambie trasă la o epocă fixă după vedere «trebue să fie înfățișată pentru *acceptare...*». In realitate prezentarea ce se face nu este pentru acceptare, ci pentru vedere, ceeace nu este acelaș lucru. Dacă la trată prezentarea pentru acceptare are înțeles, nu putem pricepe cum s'ar puteà prezentà spre accept un bilet la ordin plătibil la o epocă fixă dela vedere. Deaceea trasul îndeplinește prescripțiunile legii dacă în loc de «accept» va scrì «*văzut*», arătând data și subsemnând. *(A se vedeà art. 284 și 306 c. com.).*

In acest sens este și denumirea acestui fel de cambii. Legea le numește cambii trase la *o epocă fixă dela vedere*, iar nu trase la *o epocă fixă dela acceptare*.

Natural că trasul poate să accepte cambia, dar el poate să nu accepte, ci să scrie, cum am mai spus, «văzut». In acest sens este și *art. 284* [2]).

Dacă la prezentare, trasul refuză să accepte sau refuză să semneze de vedere, posesorul cambiei va face să se constate refuzul prin protest. De asemenea și lipsa de datare, adică când cel ce semnează de vedere nu pune data.

Ziua protestului va ține loc de dată sau de zi de înfățișare.

Dacă nu s'a făcut protest pentru datare, atunci scadența se socotește dela cea din urmă zi a termenului de înfățișare. Un exemplu: O cambie emisă la 1 Ianuarie 1919 este plătibilă 20 zile dela vedere. Această cambie a fost prezentată la vedere și trasul a scris «văzut», a semnat, dar

[1]) **Vivante,** 1170; **Bonelli,** loc. cit.; **Majorana,** *Prescrizione commerciale*, p. 135. Acesta din urmă arată, că dacă, atunci când s'a trecut termenul special de prezentare la vedere, răsboiul isbucnise, trebue respectată voința părților și deci acele termene nu se mai dublează. Sunt de părere că termenul prevăzut în partea a doua a art. 282 nu se dublează deoarece nu se referă la el ultimul aliniat al articolului: **Supino,** 139; **Sorani,** 277.

[2]) **Vivante,** n. 1171; **Bonelli,** n. 138; **Vidari,** 6683; **Supino,** 132; **Calmandrei,** 56; **Sorani,** *I*, p. 296.

In acelaș sens doctrina dominantă în Franța și Germania. A se vedeà **Lyon Caen et Renault,** 194 și 583; **Thaller** 1405; **Boistel,** 722; **Bedarride** 220; **Lehmann,** 387; **Staub,** 20, n. 2; **Bernstein,** 120.

nu a scris data; în acest caz, art. 284 ne spune că data vederii se socotește ultima zi în care trebuia să se prezinte spre înfățișare, adică 31 Decembrie 1919. Dela această zi se va începe a se numără cele 20 zile.

Vom mai examinà încă trei cestiuni: 1. Cine este îndreptățit să prezinte cambia spre acceptare; 2. Cui trebue prezentată cambia; 3) Sancțiunea pentru neprezentare.

1. *Cine este îndreptățit să prezinte cambia, spre acceptare.* Nu se cere un mandat scris și nici un gir, pentru ca cineva să poată prezintà o cambie la accept. Orice detentor, prin faptul posesiunii cambiei, este presupus împuternicit a veni la tras și să-l invite să accepte, iar în caz de refuz să protesteze pentru neacceptare.

Trasul acceptând nu se obligă față de detentor, ci față de legitimul posesor din ziua scadenței.

Doctrina ajunge la această soluțiune, fără a aveà un text precis de lege și nu s'a prevăzut vreo dispozițiune în acest sens nici în proectul dela Haga [1]).

2. *Cui trebuie prezentată cambia pentru accept.*

In regulă generală cambia se prezintă trasului, chiar dacă am aveà un domiciliatar, de oarece posesorul cambiei se va adresà domiciliatarului la plată dar nu la accept.

Dacă trasul are un mandatar, posesorul cambiei se poate adresà acestuia; bine înțeles că și aici ca și la emiterea unui cambii, se va cere un mandat special, așà după cum s'a arătat la comentarea art. 270.

Dacă trasul a murit, posesorul nu este obligat să caute pe moștenitori, deși, de vrea poate face și acest lucru. Este însă suficient să se transporte la ultimul domiciliu al trasului și acolo agentul judecătoresc să dreseze actul de protest în contra defunctului [2]).

---

[1]) Este text formal, care autoriză pe orice detentor să ceară accept: legea cambială germană, art. 18; ungurească, 17; scandinavă, 17; rusă, 19, etc. A se vedeà în **Bonelli**, p. 270, nota 1.

[2]) **Bonelli**, p. 271; **Grünhut**, par. 71, nota 51 și par. 98, nota 25; **Staub**, 88, n. 18; **Bernstein**, 118 și 369.

Contra: **Vidari**, 6674; **Sorani**, 186, după cari cambia trebuie prezentată tutulor moștenitorilor.

Dacă s'a prezentat și acceptat numai de unii dintre moștenitori, aceștia trebuie să arate în accept, că sunt acceptanți numai în limita părții lor succesorale.

Dacă trasul e falit, posesorul se va prezentà acestuia, cerându-i să accepte. In caz de refuz îi va face protest; in caz de acceptare, cum acceptarea nu are efect faţă de masa credală, posesorul va cere cauţiune în conformitate cu art. 34 cod. com.[1]).

Dacă trasul este incapabil, posesorul va face protestul faţă de incapabil; iar dacă în cambie figurează reprezentantul său legal, prezentarea şi protestul se va dresà în contra acelui reprezentant, indiferent dacă acesta din urmă ar aveà sau nu puteri de a acceptà.

Capacitatea şi puterile reprezentantului legal se examinează atunci, când, cambia fiind acceptată, urmează a se şti dacă acceptul leagă juridiceşte pe acceptant[2]).

Dacă sunt mai mulţi traşi, cambia se va prezentà fiecăruia, şi în cazul când pe lângă tras mai e arătată in cambie şi o persoană care să accepte la nevoie, după ce acceptarea va fi refuzată de tras, cambia se va prezentà şi persoanei indicate la nevoie[3]).

3. *Sancţiune pentru neprezentare.* Art. 282 românesc (19 austro-ungar) prevede şi sancţiunea pentru posesorul care nu prezintă cambia în termen de un an dela data ei, (doi ani în Austria şi Ungaria) bine înţeles că vorbim numai de cambia plătibilă la o epocă fixă după vedere: un atare posesor negligent, care lasă să treacă un an de zile fără să înfăţişeze cambia, perde acţiunea cambială de regres în contra giranţilor şi în contra trăgătorului.

Legiuitorul nu a voit să ţie prea mult timp pe giranţi in nesiguranţa, dacă şi când îi va place posesorului să ceară plata. De asemenea şi trăgătorul, care a îngrijit ca trasul să aibă suma necesară plăţii, nu poate fi lăsat la bunul plac al posesorului timp indelungat, căci s'ar puteà ca trasul să devie falit, de aceea legiuitorul român a fixat un an şi cel austro-ungar 2 ani, timp în care posesorul poate să prezinte cambia spre a se puteà astfel stabili scadenţa. Posesorul, care contravine acestei dispoziţiuni şi nu prezintă de loc în acest interval cambia trasului, perde acţiunea în contra trăgătorului şi giranţilor. Dacă o prezintă trasului, şi acesta o acceptă, dar acep-

[1]) **Bonelli**, p. 272.

[2]) **Bonelli**, p. 271, nota 6.

[3]) **Vivante**, n. 1173.

tul nu e datat, posesorul trebue să dreseze protest de nedatare. Dacă posesorul omite dresarea protestului de nedatare, el perde acţiunea de regres în contra trăgătorului şi giranţilor, însă acceptantul rămâne obligat cambiarmente şi se socoteşte că a dat acceptarea în ultima zi a termenului fixat de art. 282 (art. 19 l. austro-ungară). *A se vedeà infrà la art. 284.*

Acceptantul este obligat principal şi nu se poate să se eschiveze pe motiv că n'a datat acceptul. Cu acceptantul este asimilat emitentul la biletul la ordin. Şi acesta este obligat principal, iar nu de regres cum este trăgătorul la cambia trată. Legiuitorul prevăzând în art. 282 o decădere, care evident este de strictă interpretare — vorbeşte numai de decăderea din acţiunea de recurs, iar nu de acţiunea cambială directă în contra acceptantului şi emitentului unui bilet la ordin [1].

Prezentarea la accept în dreptul austriac şi ungar

Atât legea germană (austriacă) cât şi legea ungară înainte de a tratà despre accept, tratează într'un capitol (IV l. germană, V, legea ungară) despre prezentarea la accept. Din art. 18 l. germană şi art. 17 l. ungară rezultă următoarele norme:

a) Posesorul cambiei are un drept a prezentà cambia la accept, însă nu este obligat la aceasta. Rămâne să procedă aşa după cum interesul îi va dictà. (Vezi infrà la art. 19 şi 24 l. austriacă şi ungară).

b) Nu se poate limità timpul în care să se prezinte cambia la accept. Nu se poate stipulà în cambie ca posesorul să o prezinte numai dela o anumită dată şi nici să-l oblige a o prezentà numai până la o anumită dată. Orice convenţiune care aduce asemenea limitări sunt socotite ca nescrise.

c) Prezentarea la accept fiind facultativă, posesorul în caz de refuz de acceptare *poate*, dar nu e obligat să dreseze protest.

d) La norma că posesorul poate oricând, bine înţeles până la scadenţă, să prezinte cambia la accept, avem o singură excepţiune: cambiile plătibile în bâlciuri sau târguri

[1] Grünhut, I, p. 394.

nu se pot prezentà decât în timpul fixat pentru prezentare. şi acest timp în Austria s'a determinat prin decretul imperial din 25 Ianuarie 1850, stabilindu-se că asemenea cambii nu se pot prezentà la accept mai înainte de începerea bâlciului şi dacă bâlciul ţine 8 sau mai multe zile, în a doua jumătate a lui; iar în Ungaria (art. 18) se pot prezentà ori când în timpul bâlciului, până la scadenţa arătată în art. 35.

e) Tot în legea germană (austriacă art. 18 şi în legea ungară art. 17) se determină cine poate prezentà cambia la accept: este îndreptăţit a o prezentà ori ce posesor al cambiei, fără să fie nevoie de procură sau gir. «Simpla posesiune» legitimează a prezentà cambia la accept şi în caz de refuz să se ceară dresarea protestului.

f) Cambia trebue prezentată trasului, deci la biroul lui comercial şi în lipsă de birou comercial, la locuinţa lui (art. 91 l. austr. 102, l. ung.), aceasta chiar când cambia e domiciliată [1]).

g) După art. 92 austr. şi 103 ung. cambia nu poate fi prezentată duminicile şi în zilele de sărbători legale.

Prezentarea la accept a cambiilor plătibile la un anume timp dela vedere în dreptul austriac şi ungar

Art. 18 austriac şi art. 17 ungar, am văzut că stabilesc ca principiu că posesorul cambiei are facultatea iar nu obligaţiunea de a prezentà cambia la accept. Prin art. 19 se face o derogare dela acest principiu, o derogare legală, căci mai avem o derogare facultativă, la cambiile domiciliate (art. 24).

Legea în art. 19 (identic în Austria şi Ungaria) ne spune că posesorul unei cambii plătibile la un anume timp dela vedere *trebue* să prezinte cambia *la accept* în termenul fixat în cambie şi în lipsă de o asemenea fixare, în termen de 2 ani dela data emisiunii.

Trăgătorul poate fixà un termen mai scurt de 2 ani, dar e liber să fixeze un termen şi mai lung de 2 ani şi tot

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 207.

astfel oricare girant poate fixà un termen mai lung sau mai scurt decât cel legal sau mai lung sau mai scurt decât termenul fixat de trăgător sau de alt girant [1].

Pin urmare aici vedem o deosebire între legile din Bucovina și Transilvania și între codul comercial român, care în art. 282 nu permite fixarea unui termen mai lung decât cel legal; termen legal destul de scurt de 1 an, pecând în legile austro-ungare termenul deși e mai lung de 2 ani, totuși se mai poate și prelungì.

Termenul fixat de trăgător are un efect absolut, servește drept termen legal față de toți obligații cambiali cari n'au fixat un alt termen. Termenul fixat de un girant are efect relativ, numai față de cel ce l'a fixat. Rezultă deci că un posesor al cambiei pentru a conservà acțiunea cambială în contra tutulor obligaților de regres trebue să prezinte cambia la accept înăuntrul celui mai scurt dintre termenele fixate de către acei obligați.

Un obligat de regres, care n'a fixat niciun termen, nu se poate prevalà decât de termenul fixat de trăgător, iar dacă nici acesta n'a fixat, de termenul legal; în nici un caz nu se poate prevalà de un termen stabilit de un alt girant; după cum nici posesorul cambiei nu-i poate opune un termen fixat de altul decât de trăgător [2].

Este suficientă prezentarea numai spre vizare? Am văzut că în Italia și la noi în vechiul Regat, deși din cuprinsul art. 282 ar părea indispensabilă prezentarea pentru acceptare, totuși se intrepretează ca suficientă numai prezentarea spre vizare, mai ales, că în codul nostru de comerț, art. 284, se prevede că se va dresà protest dacă se refuză acceptarea sau scrierea pe cambie a unei vize datate. Tot așa se interpretează și art. 19 al legilor germane-austro-ungare?

Cu tot textul categoric al art. 19 al legii germane austriace și ungare, majoritatea doctrinii și jurisprudenței socotește că este suficientă vizarea cambiei și, odată viza dobândită, numai e nevoie de protest spre a conservà acțiunea de regres, de oarece scopul legii este atins: pre-

[1]) In acest sens doctrina dominantă citată de Grünhut, I. p. 379 nota 4.

[2]) A se vedeà Grünhut, I, p. 379.

zentarea cambiei în termenul fixat pentru a se puteà calculà scadența [1]).

Grünhut combate părerea majorității și arată tocmai deosebirea dintre legea germană (austriacă) și art. 284 românesc, deoarece art. 20 (corespunzător art. 284), legea germană, este consecvent cu art. 19 și nu se mulțumește numai cu viza. Dealtfel, spune el, obligațiunea de a prezentà acest fel de cambii la accept este o reminiscență a vechiului drept cambial, după care posesorul ereà îndatorat a cere acceptarea și în afară de asta, acceptarea este nu numai în interesul posesorului ci și în interesul obligaților de regres, așa că după acest autor, posesorul care se mulțumește numai cu vizarea și nu protestează pentru neacceptare, pierde acțiunea de regres [2]).

Regulamentul Uniform dela Haga

Și in ce privește prezentarea la accept în Regulamentul dela Haga s'au luat dispozițiuni din legea germană, dar cu modificări foarte însemnate, sub influența vădită a doctrinii italiene.

Prin art. 20 se stabilește în principiu:

a) Posesorul cambiei *poate* să prezinte cambia la accept oricând până la scadență. El nu este obligat la aceasta.

b) Prezentarea se face la domiciliul trasului.

c) Simpla detențiune a cambiei dă dreptul la prezentare.

Prin art. 21 se aduc derogări.

a) Trăgătorul și giranții pot obligà pe posesor să prezinte cambia la accept și de vor crede de cuviință vor fixà și un termen de prezentare.

b) Trăgătorul poate interzice prezentarea la accept, afară de cambiile domiciliate. Interzicerea are efect absolut, adică giranții numai pot obligà pe posesor să prezinte cambia la accept.

c) Trăgătorul poate stipulà ca prezentarea să nu se facă mai înainte de anumită dată.

---

[1]) Thöl. § 40, p. 177; **Lehmann**, § 96, p. 367; **Dernburg**, § 260, p. 811 și **Brauer**, p. 63; **Bluntschli**, p. 56; **Bernstein**, art. 19. Contra: **Staub**, art. 19 § 2. **Volkmar und Lövy**, p. 104.

[2]) **Grünhut**. I, p. 387, nota 6.

In art. 22 Regulamentul se ocupă de cambiile plătibile la un anume timp dela vedere.

a) Ele trebuesc prezentate la accept în termen de 6 luni dela data lor. Este de observat că nu s'a curmat controversa dacă este suficientă numai vizarea.

b) Trăgătorul poate stipulà un termen mai scurt sau chiar mai lung.

c) Giranţii pot stipulà termene mai scurte decât cel legal sau decât cel stipulat de trăgător, în caz când acesta a prevăzut un termen special; girantul însă nu poate stipulà un termen mai lung.

Prin art. 23 se prevede:

a) Posesorul cambiei nu este obligat să predeà cambia trasului.

b) Trasul poate cere ca să i-se prezinte cambia din nou a doua zi.

c) Cei interesaţi nu pot opune posesorului că nu a prezentat cambia şi a doua zi, decât dacă în protest se prevede că trasul a cerut acel nou termen.

Despre Acceptațiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 283. — Acceptațiunea trebuie să fie scrisă pe cambie și semnată de acceptant.

Acceptarea se exprimă prin cuvântul «accept» sau prin alte cuvinte de asemenea; cu toate acestea, pentruca o acceptare să fie valabilă, este destul ca acceptantul să semneze numele sau firma sa pe fața anterioară a cambiei.

Codul comercial italian

Art. 262. — L'accettazione dev'essere scritta sulla cambiale e sottoscritta dall'accetante.

Essa si esprime calla parola «accetto»; ma per la validità dell'accettazione basta chel'accettante scriva il suo nome e cognome, o la sua ditta, sulla faccia anterioare della cambiale.

Legea austriacă (Bucovina)

V. Acceptarea

Art. 21. — Acceptarea cambiei trebue să fie scrisă pe cambie.

Orice declarațiune scrisă pe cambie și semnată de tras se socotește ca o acceptare nelimitată, dacă nu se menționează expres într'însa, că trasul nu voește deloc să accepte sau că acceptă numai cu anumite restricțiuni.

Deasemenea se socotește ca o acceptare nelimitată, când trasul scrie, fără vreo adăogare, numele său ori firma sa pe fața anterioară a cambiei.

Odată acceptarea efectuată, nu se mai poate revocà.

Legea ungară (Transilvania)

VI. Acceptarea

Art. 21. indentic cu art. 21 austriac tradus mai sus.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 24. *A se vedeà la finele acestui volum.*

Forma acceptului. Comentànd art. 283, vom examinà pe ràncl următoarele cestiuni: 1. Unde trebue scris acceptul; 2. Cu ce cuvinte se exprimă un accept; 3. Trasul şi acceptantul este aceeaş persoană; 4. Acceptarea unei cambii false; 5. Capacitatea celui ce se obligă prin accept.

1. *Unde trebue scris acceptul.* Art. 283 nu lasă vreun dubiu: acceptarea trebue să fie scrisă pe cambie. Şi această cerinţă este logică, de oarece fiind vorba de o obligaţiune cambială, ea trebue să rezulte din cambie. Trasul poate să scrie că acceptă în orice act extra cambial, cu toate acestea nu este obligat cambiariceşte decât numai dacă scrie acceptul său pe cambie[1]). Prin urmare dacă trasul invitat să accepte, dă un accept scris pe act separat, aceasta înseamnează un refuz şi posesorul este îndreptăţit să dreseze protest de neacceptare.

2. *Cu ce cuvinte se exprimă un accept.* Art. 283 face o distincţiune: dacă trasul acceptă şi scrie acceptul pe faţă anterioară a cambiei, este suficient, să semneze pur şi simplu fără altă adăogare; dacă însă acceptă pe dosul cambiei, pe lângă semnătură se mai cere să scrie şi cuvântul «accept» sau alte cuvinte din care să rezulte intenţiunea de a accepta. Natural că trasul poate să accepte în acest mod şi atunci când semnează pe faţa anterioară a cambiei, numai că legea se mulţumeşte în acest caz cu simpla iscălitură a acceptantului, neputându-se interpretà altfel semnătura trasului pe faţa anterioară decât că s'a acceptat cambia; pe când simpla semnătură pe dosul cambiei poate fi luată drept gir sau aval.

Art. 283 ne spune că acceptantul va semnà cu numele sau firma sa, reproducând cuvintele din art. 270 referitoare la semnătura trăgătorului; de aceea trimetem la comentarea

[1]) Sau pe copie ori duplicat.

Scrierea acceptului pe cambie este cerut *ad solemnitatem. Casaţia* II. 29 Mai 1901, *Buletin*, 1901, 921

articolului 270, deoarece cu acea ocaziune ne-am ocupat în genere de toate semnăturile cambiale. *Şi tot acolo trimetem pentru cestiunea semnării prin procurator.*

Art. 283 prevede că acceptarea se exprimă prin cuvântul «accept» sau prin alte cuvinte echivalente. In articolul italian corespunzător se spune că acceptarea se exprimă prin cuvântul «accept», fără să se adaoge, cum s'a făcut la noi «sau prin alte cuvinte de asemenea».

Cu toată diferența de text se admite în mod unanim şi în Italia că acceptarea se poate exprimà prin orice cuvinte apte să arate voința de a se obligà prin accept [1]).

Se socotesc ca echivalente cuvântului «accept», expresiunile: «voi plătì», «voi onorà», «bună pentru suma de lei...» [2]).

Dacă trasul întrebuinţează cuvinte, al căror sens este dubios, după principiile dreptului comun, ar trebui să interpretăm în favoarea debitorului, deci a celui pretins acceptant şi să decidem că cel ce a semnat în asemenea condițiuni nu a acceptat; cu toate acestea la accept suntem nevoiți a ne depărtà dela norma generală, de oarece trasul, care nu acceptă, nu trebue să semneze, iar odată ce a semnat, se presupune că a acceptat, el putând exclude prezumțiunea de acceptare prin arătarea în mod clar a intențiunii sale de a nu acceptà. Altfel, in caz de dubiu, se va interpretà că a acceptat [3]).

In consecință, semnătura trasului însoțită de cuvintele «primit», «luat nota», sau numai arătarea domiciliatarului, se interpretează drept accept.

Când trasul scrie cuvântul «văzut» şi semnează, după unii întodeauna se va socotì că trasul a acceptat; după alții se face distincțiune: avem o cambie cu scadență la o zi fixă, cuvântul «văzut» însemnează accept; avem din contră o cambie cu scadență la un timp anume hotărât după vedere, cuvântul «văzut» scris de tras nu însemnează alt ceva decât constatarea că s'a prezentat cambia pentru a se puteà calculà scadența, iar nici de cum nu se va socotì drept accept. Prima părere este admisă de doctrina germană şi în Italia

---

[1]) **Vivante**, 1175; **Bonelli**, 141.

[2]) A se vedeà autorii citați în nota precedentă.

[3]) **Grünhut**, par. 99, nota 8; **Bonelli**, 141.

de *Bonelli* [1]. Cea de a doua este opiniunea dominantă în Italia și Franța [2]. *Bonelli* susținând prima părere crede că la cambiile cu scadență la un timp anume dela vedere, trasul dacă nu vrea să accepte trebue să scrie «văzut dar nu acceptat». Intr'adevăr această formulă este recomandabilă, însă nu e mai puțin adevărat că la cambiile plătibile la atâtea zile dela vedere, înfățișătorul trebue să prezinte trasului cambia, pentru ca acesta să-și pue viza, dar această viză nu înseamnează acceptare. De altfel că viza ce o pune trasul la asemenea cambii diferă de acceptare, ne-o dovedește art. 284 cod comercial, care pune în antiteză acceptarea cu «viza» și trebue notat că această antiteză nu figurează în articolul 263 italian, corespunzător articolului 284 românesc.

Art. 283 nu cere ca acceptarea să fie datată, deși datarea este utilă spre a se putea stabili capacitatea acceptantelui, cum și locul unde s'a acceptat.

Atunci când acceptarea este datată, cel ce are interes, cum ar fi în caz de incapacitate, poate dovedi că data din accept, nu este cea reală [3].

Acceptantul poate să scrie și suma de plătit; aceasta o va face când se va teme de falșificare. Dacă acceptantul va scri două sume diferite, aplicându-se art. 313, va plăti suma cea mai mică.

3. *Trasul și acceptantul este aceiaș persoană.* Acceptant nu poate fi decât trasul; trebue deci să fie identitate între tras și acceptant.

---

[1]) A se vedea în **Bonelli**, loc. cit., cum și în comentariile lui **Staub**, art. 21, n. 8 și **Bernstein**, p. 127.

Dacă trasul a semnat așa în cât semnătura lui, conform legii se socotește acceptare, orice posesor de bună credință este îndreptățit să-l ție drept acceptant și nu este admisibilă proba, că în realitate n'a fost vorba de acceptare.

A se vedea **Vivante**, 1175.

[2]) **Vivante, 1175**; **Vidari**, 6714; **Supino**, 154; **Sorani**, 194; **Alauzet**, 1335; **Boistel**, 781; **Lyon Caen et Renault**, 209. Acești autori francezi nu fac distincțiune între cambia cu scadență fixă și cambia cu o scadență la un timp hotărât dela vedere. Această distincțiune o face însă **Bedarride**, 214.

[3]) Când nu este datată, cel ce are interes va putea dovedi data **Bernstein**, 128; **Bonelli**, p. 276.

O persoană streină, care nu este tras, dacă semnează pentru accept, nu se obligă prin aceasta cambiariceşte, de oarece ca să accepţi trebue să ţi se fi adresat o propunere de către trăgător, ori această propunere se face numai trasului.

Este drept că legea prevede acceptarea pentru onoare dar această excepţie admisă de codul de comerţ, numai când s'a făcut protest de neacceptare, confirmă regula generală, şi cată a fi ţinută în limitele voite de lege.

Bolaffio a susţinut că oricine poate acceptà, de oarece în sistema dreptului nostru cambial, orice semnătură pe cambie produce obligaţie cambială [1]), la care *Vivante* răspunde: «Nu există în dreptul nostru cambial un principiu «general, după care orice semnătură pusă pe cambie să pro- «ducă o obligaţiune cambială: din potrivă trebue să reţinem «că orice semnătură, care nu poate intrà în nexul cambial, «nu are putere cambială. Şi aceasta cu atât mai mult cu cât «lipseşte în codul nostru o dispoziţiune corespunzătoare art. 81 «al ordonanţei germane: «obligaţiunea cambială leagă pe «trăgător, acceptant şi giranţii cambiei cum şi pe oricare «ar adăogà propriea sa semnătură la cambie, copie, ac- «ceptare şi gir». S'ar nesocoti legea (art. 274 c. it.) conside- «rând orice semnătură ca aval, de oarece semnăturile ava- «lanţilor trebuesc specificate printr'o clauză, care să le de- termine scopul» [2]).

Semnătura acceptantului trebue să corespundă cu numele trasului, pentru ca să se poată vedeà că este aceiaş persoană. Deosebiri ortografice, linguistice, chiar neexactităţi în desemnarea trasului, rămân fără importanţă, din moment ce trasul, recunoscând că el este acea persoană, semnează ca acceptant.

Astfel s'a decis în Germania că este bine acceptată o cambie deşi trasul este arătat cu numele de *Louis*, iar el semnează *Ludwig*, de oarece este acelaş nume; dease-

[1]) *Temi Ven.*, 1888, p. şi *Temi ven.*, 1900, p. 430.

[2]) 1176, care citează în sprijinul său jurisprudenţa constantă a Tribunalului suprem de comerţ german, cum şi autorii: **Lehmann**, par. 114, 445; **Staub**, art. 21, par. 4; **Grünhut**, II, p. 214, nota 7; **Rehbein**, art. 21, n. 9.

menea, este valabilă acceptarea făcută de o femeie sau de o firmă socială, deşi înaintea numelui trasului este scris cuvântul «Domnul» [1]).

Dar dacă trasul este arătat cu un nume ce nu este identic cu acel al acceptantului, acesta dacă semnează acceptarea nu cu numele său, ci cu numele din cambie, acceptul nu este valabil, de oarece legea cere semnătura acceptantului cu numele său şi, în cazul nostru, nu există semnătura acceptantului [2]).

Exemplu: Tras este Al. M. Finţescu; cel ce vrea să accepte se numeşte M. N. Finţescu, însă văzând greşeala trăgătorului se conformă cambiei şi semnează Al. M. Finţescu. Acest accept nu-i valabil [3]).

După cum la gir am văzut că şirul girurilor nu este întrerupt dacă girantul murind, cambia e girată de moştenitorii lui; tot astfel şi la accept, moştenitorii trasului pot acceptà şi atunci natural nu va mai coincide exact numele trasului cu numele acceptantului, dar acceptul e valabil, acceptantul fiind continuatorul persoanei trasului [4]).

§ 4. *Acceptarea unei cambii false.* Art. 353 este categoric: acel ce a acceptat o cambie falşă este obligat faţă cu posesorul caşi când ar fi acceptat o cambie adevărată.

Vom reveni cu ocaziunea comentării acelui articol.

5. *Capacitatea acelui ce se obligă prin accept.* Cel ce acceptă, luându-şi o obligaţiune cambială, trebue să fie capabil să-şi asume asemenea obligaţiuni, adică trebue să aibă capacitatea cambială, pe care am examinat-o cu ocaziunea semnăturii emitentului (art. 270).

---

[1]) **Staub**, art. 21, n. 6; **Bonelli**, n. 430, nota 7.

[2]) **Vivante**, 1176. *Contra*: **Bonelli**, n. 430 nota 9, care respinge părerea lui **Vivante**, cu aceste cuvinte: «ar fi un formalism excesiv şi ne la locul lui».

[3]) **Bonelli**, n. 430, socoteşte valabil acceptul dat, după ce s'a schimbat firma comercială, cu care acceptantul figurează ca tras, însă recomandă ca în accept să se refere şi la fosta firmă. De asemenea trasul poate semnà cu numele său, deşi în cambie este arătat prin firma sa comercială. *Contra*: **Staub**, art. 21, n. 6.

[4]) Acelaş lucru când două societăţi au fuzionat, sau când o societate e în lichidare; în primul caz va acceptà societatea continuatoare a persoanei fuzionate, în ultimul caz societatea în lichidare. — **Bonelli**, 430, nota 5; **Staub**, art. 21, n. 4 şi 6.

Forma acceptului în dreptul austriac şi ungar

Art. 21 din legea cambială germană a fost reprodus fără nici o modificare în Austria şi Ungaria.

Din acest articol 21 rezultă următoarele:

a) Acceptul trebue scris neapărat pe însăş cambia. El nu poate fi scris pe un act separat. Posesorul cambiei poate refuză un accept scris pe o copie a cambiei; dacă însă îl primeşte, acest accept obligă pe acceptant (arg. art. 62 şi 81 l. austr. art. 61 l. ungară).

b) Nu există nici o formulă sacramentală pentru exprimarea voinţei de a acceptà. Dacă trasul îşi scrie acceptul pe faţa anterioară a cambiei este suficient să-şi scrie (nu-i suficient o pecete, ci e nevoie de semnătură) numele sau firma, fără să mai adaoge altceva. Dacă trasul voeşte să accepte pe dosul cambiei, simpla semnătură nu-i deajuns, şi atunci trebue să-şi exprime prin cuvinte scrise voinţa de a acceptà.

c) Când trasul întrebuinţează expresiuni din cari s'ar naşte îndoiala dacă a voit sau nu să accepte pur şi simplu sau cu restricţiuni, art. 21 spre a curmà orice discuţiune decide că în asemenea cazuri acceptarea se socoteşte nelimitată, adică pur şi simplă [1]). Liber este trasul să scrie că nu acceptă sau că acceptă cu restricţiuni, dar este ţinut să-şi exprime lămurit această intenţiune.

d) Acceptul nu are nevoie să fie datat nici să arate locul sau suma.

e) Semnătura trasului trebue să corespundă cu numele (A se vedeà supra la interpretarea art. 283 românesc).

f) Acceptul *odată scris* nu mai poate fi revocat. Asupra acestui punct vom reveni cu ocaziunea interpretării art. 287 cod. com. român.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 24 are 2 aliniate. Despre al 2-lea aliniat vom vorbi la interpretarea art. 284 c. com. român, de oarece se referă la forma acceptului cambiilor plătibile la un anume timp dela vedere.

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 209.

In primul aliniat nimic deosebit de cele cuprinse în art. 283 românesc. Iată cuprinsul: «Acceptarea se scrie pe cambie. Ea se exprimă prin cuvântul «accept» sau prin oricare altul echivalent, ea se semnează de tras. Simpla semnătură a trasului pe fața anterioară a cambiei se socotește accept».

Despre Acceptațiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 284. — Acceptarea unei cambii trasă la o epocă fixă dela înfățișare, trebue să fie datată. Dacă trasul refuză datarea acceptului său, sau în lipsă de accept, a pune pe cambie o viză datată, în acest caz posesorul va trebuì să facă să se stabilească înfățișarea la timp a cambiei printr'un protest de lipsă de datare făcut înăuntrul termenului de înfățișare.

Ziua protestului va ține loc, în acest caz, de dată sau de zi de înfățișare.

Dacă nu s'a făcut protest, atunci scadența în contra acceptantului, care a omis datarea, se socotește dela cea din urmă zi a termenului de înfățișare.

Codul comercial italian

Art. 263. — L'accettazione della cambiale a certo tempo vista dev'esser datata; in difetto, tiene luogo di data il giorno della presentazione acertato nei modi stabiliti nella sezione VIII del presente capo.

Legea austriacă și legea ungară (Bucovina și Transilvania)

Art. 20. — Dacă nu se poate obține acceptarea unei cambii plătibilă la un anume timp dela vedere, sau dacă trasul refuză datarea acceptului său, posesorul trebue, sub pedeapsa de a perde acțiunea de regres în contra giranților și a trăgătorului, să dovedească prezentarea la timp a cambiei printr'un protest dresat înăuntru termenului de prezentare (art. 19).

Ziua protestului se socotește în acest caz ca ziua prezentării.

Dacă nu s'a dresat protest, scadența cambiei se calculează față de acceptantul, care a omis datarea acceptului, dela ultima zi a termenului de prezentare.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 24 al. 2. Când cambia este plătibilă la un anume timp dela vedere sau când trebue să fie prezentată la acceptare într'un termen stabilit printr'o stipulațiune specială, acceptarea trebue să fie datată din ziua în care s'a dat, afară numai dacă posesorul nu cere ca acceptarea să fie datată cu ziua prezentării. In lipsă de dată, posesorul, pentru a conservă drepturile sale de regres în contra giranților și în contra trăgătorului, va constată această omisiune printr'un protest dresat în timp util.

Legiuitorul nostru în art. 284 nu a mai reprodus articolul corespunzător din codul comercial italian (art. 263), ci inspirându-se din legea germană (art. 20), a dat o redactare mai completă și mai fericită decât aceea din codul italian.

Din articolul nostru 284 și din art. 20 germano-austro-ungar se vede că ceeace preocupă pe legiuitor este prezentarea cambiei plătibilă la o epocă fixă dela înfățișare într'un anume termen și constatarea zilei în care s'a făcut prezentarea spre a se ști exact ziua scadenței.

Am văzut că art. 282 c. com. prevede obligațiunea pentru posesor de a prezentà trasului cambia, plătibilă la o epocă fixă dela vedere, în termen de 1 an dela tragerea ei (în legea germană, austriacă și ungară, 2 ani).

Când o astfel de cambie se presintă trasului, acesta poate: *a*) să o accepte; *b*) să nu o accepte, dar s'o vizeze; *c*) nici să o accepte, nici să o vizeze.

a) *Trasul la înfățișare acceptà.* In acest caz, trasul trebue să dateze acceptul său, tocmai spre a se ști ziua scadenței. Dacă el acceptă, dar refuză datarea, posesorul spre deosebire de ce se întâmplă la Italieni, unde cestiunea este controversată, nu poate să completeze acceptul datându-l, de oarece art. 284 și 20 german prevede, în asemenea ipoteză, obliga-

țiunea pentru posesor de a face să se protesteze cambia, iar data protestului va servi și de dată acceptului [1]).

In caz de nu ar vroi posesorul să se constate data acceptării, el perde acțiunea de regres în contra trăgătorului și a giranților, de oarece față de aceștia ziua scadenței nu este fixată. Acceptantul rămâne însă obligat, de oarece a crezut legiuitorul german, după care s'a tradus ultimul aliniat al art. 284, că nu e drept ca cel ce dă acceptul să se eschiveze dela plată, pe motiv că nu și-a datat acceptul.

Să se noteze, legea spune că în lipsă de protest de datare scadența se calculează *față de acceptantul, care a omis datarea*, dela ultima zi a termenului de prezentare, adică în vechiul Regat dela ultima zi a unui an dela emitere, iar în Bucovina și Transilvania — chiar dacă trăgătorul sau giranții au fixat alte termene — dela ultima zi a celor 2 ani. Deci această derogare este numai față de acceptant, care este obligatul cambial direct [2]).

Cu acceptantul se asimilează emitentul unui bilet la ordin. El este un obligat direct și posesorul unei cambii nu decade din acțiunea directă, prin neprezentarea în termen de 1 an (2 ani după legea austro-ungară), ci se socotește prezentată în ultima zi a termenului.

Pentru interpretarea art. 284 aliniatul final nu ne putem călăuzi decât de doctrina germano-austriacă, textul legii fiind acelaș.

b) *Trasul la înfățișare nu acceptă, deci nu se obligă cambiaricește, însă vizează cambia*, adică constată că i s'a prezentat. (A se vedea cele spuse la art. 283 relativ la clauza «văzut» cum și la controversa din Austria și Ungaria, supra pag. 284, 285).

După cum am arătat la art. 283, legiuitorul nostru pune față în față acceptul și viza cambiei, arătând prin aceasta deosebirea dintre viză și dintre accept, căci pe când cel ce

---

[1]) **Bonelli** crede că trasul acceptând fără datare, lasă posesorului facultatea de a dată. *Contra:* **Vivante, 1177; Calamandrei, 64; Saprino, 160.**

In sensul art. 284 al codului nostru: legea germană, art. 20; legea ungară art. 20; scadinavă, art. 19; l. elvețiană, 738; bulgară, 447, etc., citate de **Bonelli**.

[2]) A se vedea **Grünhut**, I, p. 349-397.

vizează — și vizarea se poate face cu orice cuvinte, dar mai ales «văzut» — nu-și ia nici o obligațiune, vizarea neavând alt scop de cât calcularea scadenței; din potrivă acceptul dă naștere la obligație cambială.

Am văzut (art. 283) că cuvântul „văzut" însoțit de semnătura trasului la cambiile cu scadența la o zi fixă nu poate fi interpretat decât ca un accept, ne mai fiind vorba la aceste cambii de calcularea scadenței. — Am văzut asemenea (art. 19) că în Austria și Ungaria este controversată cestiunea dacă este suficientă vizarea (p. 284, 285).

Viza trebue datată. Dacă nu s'a datat trebue dresat protest, altfel se perde acțiunea de regres.

c) *Trasul refuză nu numai să accepte, dar și să vizeze.* In acest caz posesorul nu are alt procedeu de urmat decât să facă a se dresà protest, constatându-se astfel înfățișarea cambiei și refuzul trasului de a o vizà; iar dela data protestului se va calculà scadența.

Dispozițiunile art. 284 relativ la vizare, nu și la acceptare se aplică nu numai cambiilor trate, dar și biletelor la ordin plătibile la o epocă fixă dela vedere, deși în zisul articol nu se vorbește decât de trate[1]).

Dacă un bilet la ordin plătibil la un anume termen dela emitere este vizat, însă viza e nedatată și nici nu s'a dresat protest de nedatare, emitentul fiind obligat direct este asimilat unui acceptant și deci i se aplică ultima parte a art. 284 românesc și 20 l. austro-ungară.

Regulamentul uniform dela Haga
și art. 284 românesc (art. 20 austriac și ungar)

Am văzut că acest proect de lege universală prevede în art. 21 că într'o cambie se poate prevede fie de trăgător, fie de giranți, un termen pentru prezentarea cambiei la accept. De aceea în art. 24 se tratează la fel aceste cambii cu cambiile plătibile la un anume timp dela vedere. Asimilarea este logică, de oarece tot prin protest se va dovedi refuzul de acceptare, cum și data când s'a prezentat cambia la accept.

[1]) Lucru esplicabil de oarece ultimul aliniat este luat din art. 20 al. 3 al legii germane, și o dispoziție în acest sens nu există în codul italian, iar în legea germană, biletul la ordin e tratat separat.

Legiuitorul român nu s'a ocupat de cambiile, în care s'a prevăzut prezentarea la o anumită dată, deoarece art. 284 românesc este luat după art. 20 german, şi, după legea germană (austriacă, ungară) neputându-se pune posesorului vreo obligaţiune de a prezentà cambia la accept, era natural ca art. 20 să trateze numai despre singurile cambii, la cari, după dreptul german, interesează data prezentării: cambiile plătibile la un anume timp dela vedere.

In vechiul regat, trăgătorul şi giranţii punând anume termene pentru ca o cambie să fie prezentată la accept, posesorul trebue să respecte acele termene, conformându-se prescripţiunilor prevăzute, cu sancţiuni, în art. 284.

Art. 24 din Regulamentul dela Haga mai prevede ca acceptul unor asemenea cambii trebue datat cu ziua în care el s'a făcut; posesorul poate însă pretinde să se deà data zilei în care cambia s'a prezentat în realitate la accept.

In lipsă de dată, posesorul trebue să dreseze protest în timp util, adică în termenul legal de 6 luni dela emisiune, dacă nu s'a stipulat un alt termen (art. 22). Posesorul care nu dresează protest în timp util perde acţiunea de regres. Dar acţiunea în contra acceptantului care n'a datat? Decăderile sunt de strictă interpretare și art. 24 neprevăzând o atare decădere faţă de acceptant, trebue să conchidem că posesorul negligent are totuși acțiune în contra aceptantului, pentru aceleaşi motive pentru cari are acţiune în dreptul românesc. Numai că aci se iveşte o dificultate provenită din lacuna art. 24. In codul românesc ca și în legea germană se prevede cum se va calculà scadenţa, atunci când aceptantul nu datează acceptul și nici protest de nedatare nu s'a dresat; o asemenea normă de calcul nu e prevăzută de art. 24 Reg. dela Haga, însă trebue să o aplicăm și aici ca cea mai logică.

Despre Acceptațiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 285. — Acceptarea trebue să fie cerută la domiciliul trasului, chiar când cambia ar arătà un alt loc de plată.

(Fără corespunzător în codul italian).

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 91. — Prezentarea la accept sau la plată, protestul, cererea unui duplicat al cambiei, precum și toate celelalte acte ce urmează a se face la o anumită persoană, trebuesc îndeplinite în localul afacerilor acelei persoane și, în lipsa unui atare local, la locuința ei. Intr'alt loc, spre exemplu la bursă, nu se pot îndeplinì decât cu consimțimântul ambelor părți.

Localul afacerilor sau locuința sunt socotite că nu se pot găsi, numai dacă cercetarea notarului sau a funcționarului judecătoresc la poliția din localitate a rămas fără rezultat, ceeace trebue menționat în protest.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 102. — Prezentarea la accept sau la plată, protestul și în general toate actele ce se fac, în virtutea acestei legi, la o anumită persoană, pentru exercițiul și conservarea drepturilor cambiale, trebuesc îndeplinite în localul afacerilor acelei persoane și în lipsa unui atare local, la locuința ei dela orele 9—12 a. m., sau dela 2—5 p. m. Intr'alt loc, spre exemplu la bursă, nu se pot îndeplini decât cu consimțimântul celor interesați.

Localul afacerilor sau locuinţa sunt socotite că nu se pot găsi, numai dacă cercetările făcute de şeful poliţiei sau şeful comunei pentru a găsi persoana căreia urmează a i se dresà protest, au rămas fără rezultat, împrejurări ce trebuesc menţionate în protest.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 20. — Cambia poate fi prezentată trasului la accept, până la scadenţă, *la domiciliul lui*, de către posesorul legitim („porteur") sau chiar de către un simplu detentor.

Legiuitorul român, în dorinţa de a fi cât mai clar şi a nu lasă vre un dubiu asupra locului unde trebueşte înfăţişată cambia pentru acceptare a introdus art. 285, care nu are corespunzător în codul de comerţ italian.

In cambie pe lângă locul plăţii poate să fie arătat şi locul în care cambia urmează a fi acceptată şi atunci faţă de voinţa părţilor, acceptarea se va cere în acel loc, chiar dacă ar fi altul domiciliul trasului.

Dacă un loc anume pentru acceptare nu se arată în cambie, atunci acceptarea se va cere la domiciliul trasului, domiciliu, ce poate reeşi chiar din cambie, când alături de numele trasului este indicată adresa acestuia.

Art. 285 trebue completat cu art. 327 cod. comercial, care se ocupă cu locul unde trebue dresat protestul în caz de refuz de acceptare. Ori, este evident că protestul trebue făcut la locul unde se cere acceptarea.

Art. 327 prevede că protestul se face:

1. La locul însemnat în cambie pentru acceptare şi, în lipsă de asemenea indicaţiune, la reşedinţa sau la domiciliul trasului sau la ultimul său domiciliu cunoscut.

2. La reşedinţa sau domiciliul persoanelor însemnate în cambie, fie de către trăgător, fie de către girant pentru a o acceptà la nevoie.

Evident că trasul poate acceptà şi în altă localitate sau în aceeaş localitate, în afară de domiciliul sau biroul său, însă în caz de refuz, protestul se dresează valabil numai la locul indicat în cambie pentru acceptare şi, în lipsă de asemenea indicare, la domiciliul ori reşedinţa trasului.

Este de notat că o cambie chiar domiciliată trebue prezentată pentru accept la domiciliul trasului.

Locul acceptului are importanță și din punct de vedere al dreptului internațional privat, căci în caz de conflict de legislații, se va aplicà și aici maxima «*locus regit actum*».

Este controversată cestiunea de a se ști care lege are întâietate: legea locului unde trebuià dat acceptul, sau legea locului unde întâmplător trasul a acceptat. Exemplu: Trasul domiciliază în România, dar acceptă la Londra, unde se află întâmplător. Care lege se aplică, adică în ce formă își dă acceptul, după legea română sau după legea engleză? Noi credem că «locus regit actum» însemnează aplicarea legii nu a țării unde se face în mod normal un act, ci a țării unde efectiv s'a săvârșit acel act [1]).

Din combinarea art. 18 austr. (17 unguresc) cu art. 91 austr. (102 unguresc) reese, că o cambie, chiar domiciliată [2]), trebue prezentată pentru acceptare în localul afacerilor trasului și, dacă acesta nu are asemenea local, la locuința lui. Intr'alt loc nu i se poate prezentà decât dacă trasul admite.

In cambie însă se poate prevede un alt loc de prezentare la accept și posesorul trebue să se conformeze [3]).

Este de observat că dacă nu se găsește localul sau locuința trasului, trebue să se menționeze în protest că s'a cercetat și prin poliție (sau șeful comunei, zice textul ungar).

Art. 20 al Regulamentului uniform dela Haga, care se ocupă în genere de prezentarea la accept, spune numai că prezentarea trebue să se facă la domiciliul trasului.

Evident că tot la domiciliul trasului urmează a se prezentà pentru accept și cambia domiciliată, de oarece domiciliul cambiei este indicat pentru plată, iar nu pentru accept.

---

[1]) *Conform*: **Diena**, Diritto commerciale internazionale, vol. III, p. 119; **Lyon Caen et Renault**, 634. *Contra*: **Bonelli**, n. 142, nota 9, care citează în sprijinul său o decizie a *Casației belgiene* din 3 Iunie 1874. In acest sens și *Curtea noastră de Casație*, în *Jurisprudența*, 1908, n. 70. *Veri supra, art. 270. Forma cambiei în dreptul internațional.*

[2]) **Grünhut**, II, p. 207.

[3]) **Bernstein**, p. 120.

Despre Acceptaţiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 286. — Acceptarea cambiei plătibilă într'un alt loc decât acela al reşedinţei acceptantului, trebue să arate persoana prin mijlocirea căreia urmează să se facă plata. In lipsa unei asemenea indicaţiuni, este presupus că acceptantul voeşte să plătească el însuş la locul fixat pentru plată.

Codul comercial italian

Art. 264. — L'accettazione di una cambiale pagabile in luogo diverso da quello della residenza dell'accettante deve indicare la persona, per mezzo della quale deve eseguirsi il pagamento. In mancanza di tale indicazione, s'intende che l'accettante stesso voglia pagare nel luogo stabilito.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 24. — Dacă în cambie s'a indicat un alt loc de plată decât acela al locuinţei trasului (cambie domiciliată), iar cambia nu arată prin cine trebue să se efectueze plata la locul de plată, trasul poate cu ocazia acceptării să facă această arătare. Dacă aceasta nu s'a făcut, se va socoti că trasul voeşte să plătească el însuşi la locul fixat pentru plată.

Trăgătorul unei cambii domiciliate poate ordonà în aceeaş cambie prezentarea la accept. Neobservarea acestei dispoziţiuni are ca consecinţă perderea dreptului de regres în contra trăgătorului şi a giranţilor.

Legea ungară (Transilvania).

Art. 24. — *Acelaș cuprins ca și art. 24 l. austriacă. A se vedeà la finele volumului.*

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 26. — Când trăgătorul a indicat în cambie un loc de plată altul decât acela al domiciliului trasului, fără să desemneze pe domiciliatar, acceptantul va indicà persoana, care trebue să efectueze plata. In lipsă acestei indicațiuni, acceptantul se socotește că s'a obligat să plătească el însuș la locul plății.

Dacă cambia este plătibilă la domiciliul trasului, acesta poate, în acceptare să indice o adresă în aceeaș localitate, unde trebue să se efectueze plata.

Articolul 286 cod comercial român este traducerea fidelă a art. 264 c. com. italian care la rându-i este luat după art. 24 al legii germane (identic cu art. 24 din legea austriacă și cea ungară).

In proectul preliminar al codului de comerț italian, art. 264 ereà astfel redactat: «acceptarea unei cambii plătibile într'alt loc decât acela al reședinței acceptantului trebue să arate domiciliul unde trebue să se facă plata».

In proectul preliminar se reproduceà art. 210 din vechiul cod italian, care ereà traducerea art. 123 al codului comercial francez și legiuitorul nu cereà acceptantului să indice persoana prin care urmează să se facă plata, atunci când cambia e plătibilă într'o localitate unde trasul nu locuește, ci cereà ca acesta să arate precis domiciliul de plată.

Actuala redactare a art. 264 italian se datorește Curții de Apel din Milano, care s'a inspirat dela legea cambială germană, art. 24, fără însă a reproduce, după cum vom vedeà, toate dispozițiunile articolului german [1]).

Art. 286, pe care îl analizăm, se ocupă de acceptarea cambiilor plătiblă într'un alt loc decât acela al reședinței acceptan-

[1]) A se vedeà Bonelli, 144, nota 2. Conform cu legea germană, în afară de cea austriacă, sunt și legile: ungară, art. 24; scandinavă, 24; elvețiană, 743; bulgară 553.

Cele ce vom spune, prin urmare, relativ la legea germană, se vor aplica și acestor legi și deci și în Transilvania și Bucovina.

tului. Notăm că legea nu întrebuințează cuvântul *«domiciliu»* ci *«reședință»*, voind a arătà intențiunea de a se aplicà art. 286 oridecâteori cambia este plătibilă nu numai în alt loc decât acela al domiciliului, ci și al reședinței acceptantului.

Ce se înțelege prin *„alt loc“*, am spus-o cu ocaziunea comentărei art. 274.

Cambia plătibilă într'alt loc decât acela al reședinței acceptantului, poate fi domiciliată, dar poate să nu fie domiciliată, ci să aibă numai un domiciliu de plată.

Este domiciliată cambia plătibilă într'o altă localitate decât aceea a domiciliului sau reședinței acceptantului și în care se arată anume persoana prin mijlocirea căreia acceptantul va face plata.

Cambia are numai un domiciliu de plată, fără să fie domiciliată — și vom vedeà importanța acestei distincțiuni mai târziu (art. 341) —, atunci când, deși plătibilă într'altă localitate decât aceea a domiciliului sau reședinței acceptantului, nu arată o persoană prin mijlocirea căreia acceptantul să facă plata. In acest caz art. 286 presupune că acceptantul voește să plătească el însuș la locul fixat pentru plată.

Persoana arătată în cambie și prin mijlocirea căreia acceptantul urmează a plăti la scadență, se numește *domiciliatar*.

Cine poate desemnà pe domiciliatar?

După articolul 24 din legea germană (identic în Austria și Ungaria) acceptantul poate să desemneze pe domiciliatar, dacă acest lucru nu l'a făcut trăgătorul. De aceea doctrina și jurisprudența germană susțin: 1) că dreptul acceptantului de a indicà un domiciliatar există atunci când trăgătorul nu l'a desemnat și 2) în cazul când desemnarea s'a făcut de trăgător, acceptantul nu o poate modificà, arătând un alt domiciliatar [1]).

[1]) **Staub**, 24, n. 5; **Bernstein**, p. 131 și 150., *Contra*: totuși, **Grünhut**, II, p. 223.

In proectul dela Haga, art. 26 este luat după art. 24 german de care diferă numai prin ultimul aliniat: «Quand le tireur a indiqué dans la lettre de change un lieu de paiement autre que celui du domicile du tiré, sans désigner le domicilistaire, l'acceptation indique la personne

In sistema dreptului cambial român soluţiunea este alta. La noi articolul 286 rezervă acceptantului dreptul de a desemnà pe domiciliatar, căci el este în măsură a arătà persoana ce o va însărcinà cu efectuarea plăţii.

Dacă trăgătorul a indicat pe domiciliatar, a înţeles să lucreze în interesul trasului, şi probabil cunoscând relaţiunile de afaceri ale trasului în localitatea unde urmează a se plăti cambia. Dar dacă trăgătorul s'a înşelat, numind un domiciliatar, cu care acceptantul nu are şi nu voeşte să aibă, sau nu poate să aibă relaţiuni comerciale, ar fi nelogic să nu i se dea putinţa să corecteze eroarea trăgătorului, arătând un domiciliatar care să onoreze cambia la scadenţă.

Trăgătorul are interes ca trata să fie plătită la scadenţă în localitatea fixată de el; persoana însă a domiciliatarului nimeni nu o poate arătà mai cu folos, pentru însăş cambia, ca acceptantul [1]).

Dacă trăgătorul a arătat pe domiciliatar, iar trasul acceptând nu face vreo observaţiune, desigur desemnarea făcută de trăgător capătă toată tăria.

Trasul arătând persoana domiciliatarului şi semnând, prin aceasta arată că acceptă. *Bonelli* merge însă prea departe când spune că trebue socotit ca acceptant trasul care desemnează pe domiciliatar, dar are grijă să menţioneze «fără să accept». In acest caz ni se pare că intenţiunea manifestă a trasului e de a nu acceptà, iar desemnarea domiciliatarului este de prisos.

Posesorul cambiei are tot interesul să prezinte la accept cambia plătibilă într'alt loc decât reşedinţa trasului, pentru a puteà să vadă prin cine va plăti trasul. Prezentarea la accept rămâne totuşi facultativă pentru posesor; legea nu-l obligă a prezentà cambia la accept [2]).

«qui doit effectuer le paiement. A de faut de cette indication, l'accepteur «est reputé s'être obligé à payer lui même au lieu du paiement.

«Si la lettre est payable au domicile du tiré, celui-ci peut, dans «l'acceptation, indiquer une adresse du même lieu où le paiement doit «être «effectué».

[1]) **Vivante**, 1180; **Bonelli**, 144. *Contra*: **Supino**, 82; **Calamandrei**, p. 47. Credem de asemenea că acceptantul poate chiar posterior acceptului să desemneze pe domiciliatar. — **Bonelli**, loc. cit., nota 5. Adăogăm: bine înţeles dacă consimte posesorul cambiei. A se vedea **Bonelli**, loc. cit. Conform cu cele susţinute de noi: **Grünhut II**, p. 20. p.

[2]) A se vedeà comentarea art. 282, cum şi; **Vivante**, 1168; **Bonelli**, 144

Dar dacă legea nu-l obligă, poate trăgătorul sau un girant să oblige pe posesor ca să înfăţişeze trata la accept, fixând chiar şi un termen de prezentare, după cum ar putea să interzică prezentarea la acceptare? [1]).

Am văzut că în legea austriacă, art. 18 şi ungară, art. 17, posesorul cambiei nu poate fi obligat să se prezinte la accept, prezentarea la accept fiind cu totul facultativă. La acest principiu se fac 2 derogări: prima la cambiile plătibile la un anume timp dela vedere, când posesorul este obligat prin lege (art. 19) să prezinte cambia la accept într'un anumit timp; a două derogare o avem în ultimul aliniat al art. 24: trăgătorul unei cambii plătibile în altă localitate decât unde îşi are trasul domiciliul, *poate* obligă pe posesor să se prezinte la accept într'un anume termen. Această obligaţiune o poate ordonà numai trăgătorul, nu şi giranţii [2]).

Trăgătorul are interes să pue această obligaţiune posesorului, pentru ca, în cazul când domiciliatarul nu a fost indicat, să-l indice trasul prin acceptul său, iar dacă domiciliatarul este indicat, să poată şti dacă trasul acceptă spre a lua măsuri ca domiciliatarul să plătească la locul şi timpul arătat în poliţă.

Neprezentarea unei asemenea cambii la accept, când s'a ordonat acest lucru decătre trăgător atrage perderea dreptului de regres în contra trăgătorului şi a giranţilor.

De asemenea se perde drepturile de regres când posesorul prezintă cambia, iar trasul indică numai pe domiciliatar, dar nu acceptă, iar pe de altă parte posesorul omite să dreseze protest de neacceptare.

Trăgătorul sau acceptantul poate să desemneze mai mulţi domiciliatari, întocmai cum, în baza art. 291, se pot arătà în cambie mai multe persoane care să accepte la nevoie [3]). In ipoteza mai multor domiciliatari, plata se va cere pe rând dela fiecare şi constatându-se refuzul lor prin protest, se va deschide acţiunea cambială în contra trăgătorului şi a obligaţilor de regres.

---

[1]) **Bonelli**, loc. cit., socoteşte că trăgătorul nu poate în acest caz să interzică prezentarea pentru accept; însă nu ne spune de ce? Oare dispoziţia art. 286 e de ordine publică?

[2]) **Grünhut**, II, p. 199.

[3]) **Bonelli**, loc. cit.; **Bernstein**, p. 152.

Despre Acceptaţiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 287. — Acceptarea trebuie să fie dată la înfăţişearea cambiei, sau cel mai târziu în cele 24 de ore dela înfăţişare. Ea nu poate fi revocată după ce cambia a fost înapoiată.

Codul comercial italian

Art. 265. L'accettazione dev'esser data all'atto della presentazione della cambiale, o al più tardi entro ventiquattr'ore, e non può essere rivocata dopo che la cambiale è stata restituita.

Legea austriacă şi legea ungară (Bucovina şi Transilvania)

Art. 21, al. final. — Odată acceptarea efectuată, nu se mai poate revocà.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 23. Posesorul nu este obligat să lase în mânile trasului cambia prezentată la accept.

Trasul poate cere ca să i se facă o a doua prezentare a doua zi. Cei interesaţi nu sunt în drept a obiectà că nu s'a satisfăcut această cerere decât dacă s'a făcut mențiune despre aceasta în protest.

Art. 28. — Dacă trasul care a scris pe cambie acceptul său, l'a sters înainte de a înapoià cambia, acceptarea este socotită ca refuzată; cu toate acestea, trasul rămâne obligat în limitele acceptului său, dacă l'a şters după ce prin scris a adus la cunoştinţa posesorului sau a oricărui semnatar că a acceptat cambia.

Vom examinà: 1. Obligaţiunea de a acceptà; 2. Termenul pentru darea acceptului şi 3. Irevocabilitatea acceptării.

1. *Când există obligaţiunea de a acceptà.*

Art. 287 începe prin a spune că *«acceptarea trebue să fie dată»*.

Cu tot acest *«trebue»*, noi ştim, încă dela comentarea art. 282, că trasul e liber să accepte sau să nu accepte. E posibil ca trasul să fie debitorul trăgătorului, dar prin acest fapt trasul nu este ţinut să accepte, chiar dacă creanţa ar fi lichidă şi exigibilă, de oarece trăgătorul — după cum zice *Vivante*,— nu poate să constrângă pe debitor a acceptà o trată, fiindcă creditorul nu poate să înrăutăţească condiţiunea debitorului său, supunându-l la rigorile cambiale şi nici nu se poate extinde facultatea excepţională acordată de lege celui ce are sume de bani disponibile la o persoană de a dispune de acele sume prin cecuri [1]).

Dar dacă legea nu obligă pe tras să accepte, totuşi el poate să-şi ia o asemenea obligaţiune, fie faţă de trăgător, fie faţă de posesorul cambiei. Şi în acest caz cu toată obligaţiunea ce şi-a luat-o, trasul încă poate refuzà acceptarea; de data aceasta însă el este răspunzător de daune faţă de cel ce se obligase să accepte, rămânând bine stabilit că trăgătorul sau posesorul nu are vreo acţiune cambială în contra trasului [2]).

Prin cambie, trăgătorul prin ordinul său, dă un mandat trasului să plătească suma cuprinsă în titlu şi atâta timp

---

[1]) **Vivante, 1174.** *Conform*: **Bonelli, 145. Supino, 165**: **Vidari, 669**, cum şi doctrina germană citată de *Bonelli*. In Franţa cestiunea e controversată, fiind răspândit uzul ca trasul debitor să accepte. Vezi pentru obligaţia trasului de a acceptà: **Thaller, 1421; Lyon Caen et Renault, 224.** *Contra*: **Pardessus, 364; Alauzet, 1295; Boistel, 980.** *La noi cestiunea uzurilor nu se poate pune.*

[2]) **Bonelli, 145; Supino, 165;** *Curtea Genova*, 24 Iulie 1883, *Legge*, 1884. 1, 88; *Casaţia Firenze*, 14 Noembrie 1889. *Giurisprudenza it.*, 1890, 185.

cât acceptul nu s'a dat, trăgătorul poate revocà ordinul. chiar dacă trasul, față de trăgător, convenise să accepte, dar nu-și dedese acceptul [1]).

Ordinul trăgătorului fiind un mandat și obligațiunea luată de tras față de trăgător, nefiind altceva decât primirea mandatului, dacă nu a acceptat, mandatul se revoacă de plin drept prin falimentul trăgătorului [2]).

Până la acceptare raporturile dintre tras și trăgător fiind, în regulă generală, raporturi derivate dintr'un mandat și, cum falimentul mandantelui (trăgător) atrage revocarea mandatului, trebue să conchidem că atunci când s'a făcut proviziunea, adică trăgătorul a trimes trasului suma necesară pentru efectuarea plății, căzând trăgătorul în stare de faliment, proviziunea va reveni la masa falimentului, deoarece până la acceptare proviziunea este deținută de tras numai cu titlu de depozit.

Dacă trasul a acceptat înainte de falimentul trăgătorului, el prin acceptare devine debitor cambial, iar proviziunea nu o deține numai ca un depozit, așà că ea nu se mai întoarce la masa falimentului [3]).

Dacă trasul acceptă posterior falimentului trăgătorului, acceptarea îl obligă, însă fiind făcută după revocarea de drept a mandatului, el nu poate reține proviziunea, invocând buna sa credință, întrucât aveà un termen de 24 ore spre a se informà [4]).

Când însă în loc de mandat avem o delegațiune, prin care trasul își ia asupra sa datoria trăgătorului față de beneficiar, aceasta nu se mai revocă prin faliment de plin drept, ci trebue o revocare expresă [5]).

---

[1]) **Bonelli**, 145 și 24; **Staub**, art. 8, n. 8; **I. Adler**, *die Entwicklung der Wechselbegebung auf das kausale Schuldverhältnis*, in revista *Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht* 1909, p. 237, 238.

[2]) **Bonelli**, loc. cit.; **Bedarride**, 217; **Lyon Caen et Renault**, 204; **Sorani**, 217; *Apel Milano*, 11 Octombrie 1887, *Giurisprudenza it.* 1885, 685. *Contra: Casația Torino*, 24 Februarie 1888, *Monitore*, 1881, 261; *Apel Torino*, 19 Iunie 1888, *Monitore*, 1888, 996.

[3]) **Bonelli**, *Commentario al codice di commercio. Del Fallimento*, partea I, pag. 379—380. In dreptul francez proviziunea devine proprietatea creditorului cambial.

[4]) **Bonelli**, *Fallimento*, p. 380, nota 5.

[5]) **Bonelli**, 156.

Dacă ar trebuì să aplicăm în totul regulile dela mandat, ar mai trebuì să admitem că și moartea trăgătorului liberează pe tras de obligațiunea ce-și luase de a acceptà. Cu toate acestea se recunoaște ordinului, dat de trăgător trasului caracterul de mandat ce privește patrimoniu și care nu se revocă prin cauzele de rezoluțiune pur personale, cum e moartea [1]).

Obligațiunea luată de tras față de trăgător de a acceptà nu îl leagă față de posesorii cambiei, de oarece am văzut că girul nu transmite decât drepturile ce derivă din cambie. Cu totul altfel este atunci când între tras și trăgător a intervenit o stipulațiune în favoarea terțiilor, adică în favoarea posesorilor cambiali [2]).

Trasul se poate obligà direct față de posesorul cambiei să o accepte și în acest caz, refuzul lui de a acceptà, îndreptățește pe creditorul cambial să intente acțiunea în daune, iar trasul nu poate invocà revocarea ordinului dat de trăgător, ori falimentul acestuia [3]).

2°. *Termenul pentru darea acceptului.*

Când i se prezintă trasului o cambie la accept, are *dreptul* la un termen de 24 ore dela prezentare pentru reflectare, termen socotit suficient pentru a cercetà registrele sale, situația conturilor ce le are cu trăgătorul, etc., cum și a comunicà cu trăgătorul, în caz când la data prezentării nu ar fi primit avizul prin care trăgătorul obicinuit anunță pe tras de tragerea cambiei.

Ora prezintării se va constatà în dovada ce va da trasul sau prin orice mijloc de probațiune.

Acest termen de 24 ore este luat din art. 221 vechiul codice de comerț italian, care la rândul lui îl luase din art. 125 cod comercial francez.

Un asemenea termen nu există în legea germană și nici în legile austriacă și ungară, cari cer o acceptare imediată (art. 21 [4]); bine înțeles dacă posesorul nu convine să acorde timp de gândire trasului.

---

[1]) **Bonelli,** Della Cambiale, n. 145.
[2]) **Bonelli**; loc. cit.; **Bernstein,** p. 124.
[3]) **Bonelli**; loc. cit.: **Lyon Caen et Renault**, 204: **Bedarride,** 217.
[4]) **Grünhut,** p. 202

Articolul 287 c. com. prescriind un termen de 24 ore, vorbeşte de înapoerea cambiei, înapoere ce o va face trasul persoanei în drept. De aci se deduce că trasul poate pretinde să i se lase cambia 24 ore, dând bine înţeles o dovadă [1]).

In vechiul cod italian, art. 212, se prevedeà în mod expres că trasul care nu restituià la timp cambia se făceà răspunzător de daune. In actualul art. 265 nu s'a reprodus această dispoziţiune, iar în procesele verbale ale comisiunii, însărcinată cu redactarea, se spune motivul suprimării: «şi pentrucă nu se poate presupune în nici un mod că purtătorul ar fi obligat să lase cambia în mâna aceluia ce trebue să accepte» [2]). Dar cu toată motivarea comisiunii, în textul art. 265 it. găsim cuvintele «cambiale... restituita», ceeace însemnează că purtătorul a lăsat-o în mâna celui ce urmează să accepte [3]).

In art. 23 al proectului dela Haga, care este destinat să devie lege uniformă în toate statele, în mod categoric se arată că purtătorul nu poate fi obligat să lase trasului cambia, dar trasul poate pretinde ca să i se mai prezinte cambia încă odată a doua zi.

După articolul 287 c. com. trasul fiind obligat a restitui cambia în 24 ore, dacă refuză să restitue, după trecerea acestui termen, este răspunzător de daunele ce le-ar fi cauzat, dacă purtătorul din această pricină nu a putut negocià cambia sau nu a putut exercità în timp util acţiunea de cauţiune în contra obligaţilor cambiali [4]). Această răspundere există chiar dacă o restitue tardiv, dar acceptată [5]). Nu răspunde însă de nicio daună, dacă restitue cambia înăuntru celor 24 ore, însă neacceptată, de oarece termenul de 24 ore este dat, după cum s'a arătat, pentru ca trasul să reflecteze de trebue sau nu să accepte.

Termenul de 24 ore este acordat de lege trasului, iar purtătorul nu i-l poate refuzà. Purtătorul cambiei poate, de găseşte cu cale, să acorde trasului şi un termen mai lung [6]).

---

[1]) **Bonelli**, n. 146.
[2]) **Bonelli**, n. 14, note 3.
[3]) Conf.: **Vivante**, 1177; **Bonelli**, n. 146.
[4]) **Vivante**, 1177; **Bonelli**, loc. cit.
[5]) **Bonelli**, loc. cit., nota 8.
[6]) **Vivante**, loc. cit.; **Bonelli**, loc. cit.

Dacă portorul păstrează el cambia, însă trasul îi tot amână peste termenul de 24 ore, portorul nu ar puteà să-şi întemeieze o acţiune în daune pe amânările trasului, deoarece daunele ce i s'ar pricinuì ar derivà din culpa lui de a nu fi făcut la timp protestul de neacceptare, afară numai dacă trasul nu a întrebuinţat manopere dolosive [1].

Dacă însă trasul refuzând a acceptà, i se dresează protest de neacceptare, mai poate el în urmă să revie şi să accepte? Această cestiune a fost discutată cu ocaziunea lucrărilor pregătitoare ale codului italian. Astfel s'a propus să se prevadă în lege că trasul poate să accepte şi după dresarea protestului, despăgubind pe portor de cheltuelile făcute din cauza refuzului de a acceptà. Propunerea însă a fost respinsă, deoarece membrii comisiunii aveau păreri deosebite asupra admisibilităţii unei acceptări tardive [2].

Nu vedem de ce posesorul s'ar opune la acceptarea tardivă, când bine înţeles a păstrat tot timpul cambia şi deci din acest punct de vedere nu se poate plânge de daune, iar cât priveşte cheltuelile cu protestul, cu cererea de cauţiuni etc., trasul se oferă a le achità [3].

La cambiile plătibile la o epocă determinată dela vedere, purtătorul poate cere dela tras să noteze ziua prezentării, chit ca acceptul să-l dea în timp de 24 ore.

Revocabilitatea declaraţiilor cambiale în genere şi revocabilitatea acceptării în special

In Germania, Austria şi Ungaria avem ultimul aliniat al art. 21: «Odată acceptarea efectuată nu se mai poate revocà», de unde rezultă că odată ce trasul şi-a scris acceptul, el nu mai poate reveni, adică nu mai poate şterge sau modificà acceptul, deşi cambia nu a fost restituită posesorului. Ştergerea acceptului nu are niciun efect, acceptul socotindu-se

[1] **Bonelli**, loc. cit.

[2] A se vedea **Bonelli**, loc. cit., nota 10.

[3] *Conform*: **Bonnelli**, loc. cit., *Contra*: **Sorani**, par. 207.

Prezentarea la accept se poate face până la scadenţa, ba încă trasul se poate obligà prin acceptul său, chiar după scadenţă, înăuntrul termenului de prescripţie (Grünhut, II, p. 204), însă după scadenţă nu se mai poate dresà protest de neacceptare.

ca neatins, aşa că un posesor care găseşte un accept şters, poate acţionà pe acceptant şi acesta nu poate obiectà că a şters acceptul mai înainte de a restituì cambia, de oarece acceptul este irevocabil dela data scrierii lui, iar nu dela data înapoierii cambiei [1]).

Acceptul nu se poate şterge nici chiar cu consimţimântul posesorului cambiei, de oarece acceptarea s'a făcut în interesul tutulor obligaţilor de regres cum şi a eventualilor posesori; totuşi acceptantul poate opune o excepţiune personală numai în contra aceluia, ce a consimţit la ştergere.

Posesorul care a consimţit la ştergerea acceptului îşi păstrează acţiunea de regres, de oarece, dacă prin faptul ştergerii el a renunţat să aibă obligat pe tras, nu a prejudiciat întru nimic pe obligaţii de regres, întru cât faţă de aceştia toţi acceptul şters este socotit ca neatins [2]).

Este controversată însă cestiunea dacă există acţiune cambială în contra unui acceptant când ştersătura este de aşa natură încât nu se mai poate citi acceptul sau el a dispărut cu totul depe cambie.

Grunhüt [3]) admite şi în acest caz că acceptantul este obligat cambiarmente, cu condiţiunea ca posesorul să dovedească că în cambie a fost scris acel accept, de care se prevalează; pe când alţi autori admit numai o acţiune de drept comun, prin care trasul să fie obligat să scrie din nou acceptul [4]).

Cum explică doctrina această irevocabilitate a acceptului? In principiu declaraţiunile cambiale nu devin irevocabile din momentul scrierii lor, ci numai după ce au trecut în posesiunea unui terţ de bună credinţă. Aşa e cu declaraţiunea trăgătorului, tot aşa e cu aceea a girantului. Cât timp cambia nu a eşit din posesiunea trăgătorului sau a girantului, aceştia pot să şteargă semnăturile lor, de oarece prin asemenea ştersături revin numai asupra unor proecte de obligaţiuni.

---

[1]) A se vedeà asupra întregului capitol: **Grünhut**, II, p. 34 şi urm.

[2]) In afară de **Grünhut, Grawein**, *Die Perfektion des Accepts* (1876), p. 126; **Volkmar und Löwy**, p. 113.

[3]) Vol. II, p. 42.

[4]) **Bernstein**, p. 130. Unii autori pretind că posesorul întotdeauna în caz de ştergere are numai un drept de a se scrie din nou acceptul: **Thöl** § 79, p. 275; **Siegel**, p. 134, cum şi jurisprudenţa citată de **Grünhut**, loc. cit., şi de **Bernstein**, idem.

Din moment însă ce cambia a fost remisă primitorului sau giratarului, nici trăgătorul, nici girantul nu mai pot reveni asupra oligaţiunilor luate. Dacă cu toate acestea trăgătorul sau girantul, ar reuşi să şteargă şi după această dată, declaraţiunile lor, se vor vedeà expuşi la o acţiune de drept comun şi obligaţi a repune înscris pe cambie declaraţiunile şterse, cum şi să repare daunele cauzate.

Aceeaş obligaţiune de drept comun o are trăgătorul şi girantul, când nu au transmis cambia, dar au înştiinţat pe cel de al treilea că a tras cambia în favoarea lui sau că i-a girat cambia.

Până aici nicio deosebire între dreptul german (austriac, ungar) şi dreptul românesc. Deosebirea se iveşte numai la accept.

Declaraţiunile trăgătorului sau ale giranţilor se pot revocà pentru că în aceste cazuri cambia este în deplina posesiune a lor şi deci liberi sunt ei a transmite sau nu cambia unei alte persoane. La accept numai este acest lucru. Aici cambia se găseşte in posesiunea unui terţiu, trasul o are numai ca simplu detentor şi în consecinţă odată ce a scris acceptul, obligaţiunea lui devine perfectă, existând din acel moment înăscut dreptul posesorului în contra acceptantului şi trasul nu mai poate şterge semnătura sa scrisă pe un titlu ce nu-i aparţine şi care i-a fost încredinţat numai pentru acea semnare.

Trasul care scrie acceptul, îl scrie pe propriul său risc şi nu mai poate reveni, căci dacă ar puteà şterge acceptul mai înainte de restituirea cambei, ar aduce vătămare posesorului, întru cât oricine ar citi un accept şters nu ar mai primi cambia; cu alte cuvinte ea ar fi discreditată, ceeace legea germană nu permite trasului, care este liber să accepte sau nu, dar nu să lucreze cu uşurinţă: să scrie şi apoi să şteargă [1]).

In codul român. Art. 287 român ca şi art. 265 italian se termină prin observaţiunea că acceptarea nu poate fi revocată după ce cambia a fost înapoiată portorului.

Prin urmare atât timp cât trasul deţine cambia, el

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 34.

poate reveni asupra acceptării şi deci, dacă şterge acceptul, ce-l scrisese, nu mai e obligat cambiariceşte. Ca acceptarea să devie irevocabilă, trebue ca trata să fie restituită, ceeace înseamnează că legiuitorul italian a repudiat principiul german.

Faţă de dispoziţiunea art. 265 italian, doctrina, care susţine că fundamentul juridic al obligaţiunilor cambiale este numai declararea unilaterală de voinţă, se simte atât de sdruncinată, încât — pentru obligaţiunea acceptantului — mulţi autori, şi dintre cei mai cu autoritate, o părăsesc, pentru a pune contractul la baza obligaţiunii acceptantului [1]).

La noi trasul poate reveni asupra acceptului scris, atâta vreme cât are cambia în mâinile sale, chiar dacă ar fi înştiinţat pe portor că şi-a dat acceptul [2]).

Din momentul ce cambia este restituită, legea ne spune că acceptarea devine irevocabilă.

Noi ştim că orice obligaţiune, dată perfectă, este irevocabilă. Acest lucru a vrut legiuitorul să-l spue prin art. 287?

Doctrina italiană intrepretează irevocabilitatea din art. 265 (287 românesc), ca o irevocabilitate specială acceptării, căci dacă ar fi vorba de irevocabilitate obicinuită nu ar mai fi fost nevoie să se repete, fiind comună tutulor obligaţiunilor.

Legea, spunând că acceptarea devine irevocabilă, a înţeles că odată cambia acceptată şi înapoiată celui în drept, *trasul nu mai poate reveni nici chiar cu consimţimântul purtătorului.*

S'a voit prin această irevocabilitate ca să fie aparaţi obligaţii de regres în contra fraudelor ce uşor s'ar putea face de către acceptant de comun acord cu portorul, convenind ambii să şteargă acceptul şi să acţioneze în judecată pe giranţi şi trăgători [3]).

In consecinţă se admite că dacă acceptarea este ştearsă

---

[1]) A se vedea: **Vivante**, 1183; **Sorani**, par. 214; **Supino**, 172; **Calamandrei**, 67; **Bonelli**, 147, rămâne credincios teoriei sale, că la baza acceptului, ca la baza oricărei obligaţiuni cambiale stă declararea unilaterală de voinţă, dar care nu obligă atâta vreme cât un terţ de bună credinţă nu ia în legitimă posesiune cambia.

[2]) **Bonelli**, n. 147.

[3]) A se vedeà **Vivante**, n. 1183; **Bonelli**, n. 147; **Supino**, 174.

posterior înapoerii cambiei, acceptantul rămâne obligat față de toți creditorii cambiali având numai o excepțiune personală în contra acelora cu consimțimântul cărora s'a șters acceptul [1]). Deci un posesor cambial, poate contà și pe un accept șters numai cu o condițiune: să dovedească că ștergerea s'a făcut după înapoierea cambiei acceptate [2]).

Unii merg cu consecințele irevocabilității atât de departe, în cât susțin că creditorii cambiali au acțiune cambială în contra acceptantului, chiar dacă acceptul s'a șters cu totul, nemai putându-se distinge numele lui [3]).

Ce se întâmplă dacă trasul revine și șterge acceptul mai înainte de a restitui cambia, dar după ce a înștiințat pe posesor că a acceptat? Desigur că la restituirea cambiei posesorul negăsind pe cambie scris acceptul sau găsindu-l șters nu mai poate acționà pe tras pe calea unei acțiuni cambiale, poate însă pe calea dreptului comun să-i ceară daune.

In Regulamentul uniform dela Haga, art. 28 se prevede ca trasul este în drept să șteargă acceptul său până la înapoerea cambiei, deci nu s'a admis norma germană, însă adaogă că, dacă trasul șterge acceptul după ce a înștiințat prin scris pe posesor sau pe ori care obligat cambial că a acceptat, rămâne obligat în limitele acceptului.

Eroarea, violența, dolul. Am arătat în introducere cât și cu ocaziunea examinării raportului juridic fundamental, că o cambie conține drepturi autonome, literale, indiferent de cauza care le-a dat naștere.

Intre cei ce au luat parte la creerea unei obligațiuni cambiale, se admite ridicarea tutulor excepțiunilor ce derivă *ex causa* și deci și excepțiunile bazate pe viții de consimțimânt; însă asemenea excepțiuni sunt inadmisibile față de creditorii de bună credință, pe cari nu-i privesc modul cum s'a emis cambia.

Neoponibilitatea excepțiunilor ce sunt bazate pe eroare, violență, dol, față de posesorii de bună credință ai cambiei, este astăzi un principiu admis și derivă în mod logic

---

[1]) **Bonelli**, loc. cit.

[2]) **Vivante**, loc. cit.; **Bonelli**, loc. cit.

[3]) **Grünhut**, II, p. 160; *Contra*: **Vivante**, loc. cit.; **Bonelli**, loc. cit., cari cer ca semnătura să fie vizibilă.

din teoria titlurilor de credit în genere și a cambiei în special.

Opunerea unor asemenea excepțiuni a preocupat doctrina italiană mai înainte însă de a se aprofundà și stabili teoria cambiei şi raportul dintre obligațiunile cambiale, ce sunt abstracte, şi dintre raporturile de drept cari au dat naştere diferitelor obligațiuni cambiale.

Despre Acceptațiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 288. — Acceptarea poate să fie restrânsă la o sumă mai mică decât cea însemnată în cambie.

Dacă se adaogă alte restricțiuni în accept, atunci cambia astfel acceptată se privește ca o cambie a cărei acceptare s'a refuzat, și posesorul poate să exercite recursul în garanție în contra giranților și în contra trăgătorului; cu toate acestea, acceptantul rămâne îndatorat *conform regulelor relative la cambii* în limitele acceptului său.

Codul comercial Italian

Art. 266. — L'accettazione può essere limitata ad una somma minore di quella indicata nella cambiale.

Qualunque altra limitazione o condizione equivale a mancanza di accettazione e dà luogo all'azione di regresso, ma l'accettante rimane obbligato entro i limiti della sua accettazione.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 22. — Trasul poate să restrângă acceptarea la o parte din suma indicată în cambie.

Dacă se adaogă alte restricțiuni în accept, atunci cambia se privește ca o cambie a cărei acceptare s'a refuzat cu totul, însă aceptantul rămâne îndatorat conform regulelor relative la cambii în limitele acceptului său.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 22. — Trasul poate să restrângă acceptarea la o parte din suma indicată în cambie; orice altă restricțiune se consideră ca refuz complet de a acceptà. Acceptantul însă rămâne îndatorat conform regulilor relativ la cambii în limitele acceptului său.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 25. — Acceptarea este pură și simplă; dar ea poate fi restrânsă la o parte din sumă.

Orice altă modificare adusă prin acceptare enunțărilor cambiei se consideră ca un refuz de acceptare. Cu toate acestea acceptantul rămâne obligat în limitele acceptului său.

Art. 288 c. com. român nu diferă intru nimic de art. 22 german (austriac, ungar) și se ocupă în prima parte cu acceptarea parțială, iar în ultima parte cu acceptarea modificată. Vom urmà pe legiuitor și vom examinà pe rând aceste două feluri de acceptări.

1°. **Acceptare parțială.** Prima parte a articolului 288 este traducerea fidelă a primei părți din articolului 266 cod. comercial italian, care la rându-i este luat, după art. 22 l. germană. Deci, în ce privește acceptarea parțială avem acelaș text cu Italienii, cum și aceleași principii aplicabile în Bucovina și Transilvania.

Trasul înainte de acceptare nefiind obligat cambiaricește, citind cambia și socotind afacerile existente între el și trăgător sau situațiunea financiară a acestuia, poate să ție următorul limbagiu purtătorului cambiei prezentate la accept: conviu să accept, dar nu pentru întreaga sumă, ci numai pentru jumătate sau pentru o anumită sumă. Această ofertă de acceptare parțială, nu poate fi refuzat de purtător, după cum nu se poate refuzà o plată parțială (art. 314 c. com.). Dacă, cu toate acestea purtătorul cambiei ar refuzà o asemenea acceptare și ar protestà cambia pentru întreaga sumă, el ar perde dreptul la cauțiunea prescrisă de art. 339, în ce privește suma pentru care trasul se oferise să accepte, rămânându-i dreptul la cauțiune numai pentru restul ce trasul nu voise să accepte.

Dacă portorul nu voește să recurgă la acțiunea prevăzută de art. 339 și în acelaș timp nu-i convine să se vadă

scris pe cambie un accept parțial, care ar descredità cambia, poate să refuze un atare accept—în ipoteza în care prezentarea la accept nu este obligatorie printr'o clauză — și să aștepte scadența, când el sau un posesor succesiv să se adreseze din nou trasului, care de dată aceasta va plătì, fie total, fie parțial (vezi art. 314).

Creditorul cambial dobândind un accept parțial trebue să ție seama, că suma de plătit rămâne tot aceea arătată în cambie de către trăgător, așà că la scadență, cu tot acceptul parțial, trebue să ceară trasului întreaga sumă și în caz de plată parțială, pentru a-și conservà acțiunea de regres, va constatà refuzul trasului de a plătì în întregime suma din cambie (art. 314). Și această formalitate nu este de prisos, de oarece se poate întâmplà ca între timp trăgătorul să fi furnizat trasului întreaga sumă [1]).

Legea se ocupă numai de acceptarea restrânsă. Ce vom spune însă de acceptarea pentru o sumă mai mare decât cea prevăzută în cambie de către trăgător?

Din acceptarea trasului pentru o sumă mai mare de cât cea din cambie, nu se poate vedeà de cât dorința lui de a onorà cambia.

Acest fapt nu ne poate duce însă la concluziunea că acceptantul rămâne obligat pentru o sumă superioară celei arătate de trăgător, fiindcă am văzut că acceptul se bazează pe ordinul trăgătorului și după cum nu poate acceptà de cât acela, căruia i-se adresează trăgătorul, tot asemenea acceptantul — chiar cuvântul ni-l arată — nu este obligat să plătească mai mult decât îi cere trăgătorul [2]).

In Germania și Austria comentatorii sunt divizați: unii susțin că acceptarea este valabilă numai pentru suma arătată în cambie de către trăgător [3]), alții, din potrivă susțin, sprijiniți pe autonomia obligațiunilor cambiale, că acceptantul rămâne obligat cambiarmente pentru întreaga sumă ară-

[1]) **Bonelli**, n. 148, analizând acceptarea parțială, arată că o asemenea acceptare conține o dublă declarație: o declarație de acceptare pură și simplă pentru suma indicată de acceptant și care e numai o parte din aceea indicată de trăgător, o declarație de refuz pentru rest.

[2]) Conf. **Vivante**, 1182; **Bonelli**, loc. cit., nota 5; **Supino**, 184.

[3]) **Canstein**, p. 144; **Staub**, art. 22, n. 11; **Bernstein**, p. 134; **Renaud**, pag. 37.

tată în accept, chiar și pentru partea ce întrece suma din cambie [1]).

2° **Acceptare modificată.** Legiuitorul român ajungând la partea a doua a art. 266 italian, nu l'a mai luat ca model ci a tradus partea corespunzătoare a art. 22 din legea cambială germană, adăogând cuvintele: «și posesorul poate să exercite recursul în garanție contra giranților și a trăgătorului», cuvinte ce lipsesc în textul german, fiind de prisos.

Avem prin urmare și în ce privește acceptarea parțială, cași în ce privește acceptarea modificată același text de lege în tot cuprinsul României.

Posesorul cambiei când prezintă cambia la accept, poate refuzà să i se scrie un accept care să difere de ordinul dat de trăgător în cambie. El când a dobândit cambia, a contat pe ordinul așa cum l'a scris trăgătorul, de aceea poate refuzà să i se scrie un accept ce diferă de ceeace este cuprins în cambie.

O-singură excepțiune găsim la această regulă: posesorul este obligat să lase pe tras să accepte numai pentru o parte din suma din cambie și cum acceptarea este facultativă, să nu uităm că posesorul poate așteptà scadența, când se va prezentà trasului și-i va cere întreaga sumă. Dacă trasul plătește numai ceeace a acceptat, posesorul va primì această sumă, însă spre a-și conservà acțiunea de regres, va aveà grije să dreseze protest pentru neplata întregei sumi. — Și când trasul acceptă numai parte din sumă, posesorul poate dresà protest pentru neacceptarea întregei sumi, dar să se observe că nedresarea unui astfel de protest nu atrage decăderea din acțiunea cambială pentru plată, ci numai posesorul neglijent nu se poate întoarce în contra obligaților de regres spre a le cere cauțiune.

Pentru posesorul cambiei un accept modificat — adică care să modifice una din enunțările cambiei, ex. cu locul de plată, — însemnează un refuz de acceptare și, dresând protest, poate cere cauțiunea dela trăgător și giranți. Acest drept îl are purtătorul chiar dacă trasul a scris acceptul modificat cu învoirea lui, de oarece, când posesorul cambiei lasă să să scrie un accept cu restricții, deși se socotește ca un refuz

[1]) **Grünhut**, p. 225; **Lehmann**, p. 472.

de accept, totuşi acceptantul rămâne obligat faţă de toţi giranţii şi de trăgător, în limitele acceptului [1]).

Posesorul, care primeşte cambia acceptată cu restricţii, poate dresà imediat protest, dar poate dresà protest mai târziu, după cum poate face acest lucru şi un posesor posterior, de oarece cambia – afară de cazurile în care ea trebue prezentată într'un anumit timp — se poate prezentà oricând până la scadenţă; deci până la acea dată se poate şi dresà protest [2]).

Avem un accept modificat oridecâte ori acceptul conţine clauze prin cari se aduc modificări enunţărilor cambiei (Regulamentul dela Haga, art. 25).

Să examinăm diferitele modificări ce se pot aduce:

1. *Accept cu altă scadenţă.* Trasul poate să prevadă în acceptul său că va plăti la o altă zi decât cea prevăzută în cambie. Posesorul nu e ţinut la observarea acestei zile, căci el poate socotì acceptul astfel dat ca inexistent, dar dacă voeşte să se prevaleze de accept, trebue să-l ia aşà cum e dat, adică să ceară acceptantelui plata in ziua fixată de el Prin aceasta însă nu se poate spune că s'a modificat scadenţa din cambie. Scadenţa fixată de trăgător rămâne aceeaş pentru toţi obligaţii cambiali, fie anteriori, fie posteriori acceptului [3]), exceptându-se acceptantul. Şi în adevăr, să presupunem că o cambie este plătibilă la 1 Ianuarie 1921, iar acceptantul scrie: «Accept, însă scadenţa la 1 Decembrie 1920». In virtutea acestui accept, acceptantul se obligă să plătească la 1 Decembrie 1920; toţi ceilalţi obligaţi sunt însă ţinuţi de regres numai cu începere dela 1 Ianuarie 1921. Dacă acceptantul refuză plata la 1 Decembrie 1920, posesorul nu poate exercità acţiunea cambială în contra trăgătorului şi a giranţilor mai înainte de 1 Ianuarie 1921, adică mai înainte de scadenţa cambiei; însă imediat după 1 Decembrie 1920, posesorul poate exercità acţiunea cambială în contra acceptantului. Dar pentruca posesorul să exercite acţiunea de regres trebue să aştepte scadenţa din cambie, 1 Ianuarie 1921, să dreseze protest de neplată la acea dată, iar nu la 1 De-

---

[1]) **Grünhut,** II, p. 217, nota 3; **Vivante,** 1179; **Supino,** 181; **Bonelli,** 149; **Staub,** art. 26, n. 2. *Contra*: **Vidari,** 6704.

[2]) **Bonelli,** 149, nota 4.

[3]) Conf.: **Grünhut,** II, p. 224.

cembrie 1920, și numai așa va conservà acțiunea în contra trăgătorului și giranților.

Dar cum acceptantul rămâne obligat în limitele acceptului său, prescripția în favoarea lui va începe să se socotească nu dela scadența cambiei, ci dela scadența pusă de el în accept; în exemplul nostru prescripția în favoarea acceptantului va începe să se socotească nu dela 1 Ianuarie 1921, ci dela 1 Decembrie 1920 [1]).

Să presupunem acum o cambie, cu scadența tot la 1 Ianuarie 1921, dar un acceptant care scrie: Accept însă scadența la 1 Mai 1921.

Acceptantul nu este obligat să plătească mai înainte de 1 Mai 1921; pentru toți ceilalți însă scadența este 1 Ianuarie 1921, deci pentru a se conservà acțiunea de regres, posesorul trebue să prezinte și să protesteze cambia la 1 Ianuarie 1921, iar nu la 1 Mai 1921. Protestul ce s'ar dresà la 1 Mai 1921, ar fi tardiv.

2. *Accept cu alt loc de plată.* Acceptantul, care acceptă, însă cu restricțiunea ca plata să o facă într'altă localitate decât cea prevăzută în cambie, nu poate fi obligat să plătească decât așà cum prevede acceptul său. Cum cambia își păstrează însă față de toți ceilalți obligați, fie anteriori, fie posteriori acceptului, vechiul loc de plată, posesorul este dator, pentru a-și conservà acțiunea de regres în contra lor, să prezinte cambia la plată la localitatea și adresa indicată de trăgător, deoarece numai acesta fixează locul plății.

Cambia care nu este domiciliată nu poate fi transformată în domiciliată de către acceptant. Acesta fixând un alt loc de plată, rămâne definitiv obligat să plătească, fără să mai fie nevoie, față de el, de dresarea vreunui protest [2]).

Acceptantul în loc să arate altă localitate de plată poate arătà o adresă anumită în aceeaș localitate, însă care să difere de locuința sa, buneoară localul unei bănci, unde să se efectueze plata. In acest caz nu s'a schimbat locul plății și acceptul se consideră pur și simplu. Posesorul la scadență

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 222; **Liebe**, p. 99; **Thöl** § 195, p. 789. *Contra:* **Staub**, art. 77, n. 11; **Volkmar und Löwy**, p, 269, 273.

[2]) **Grünhut**, II, 224 cu jurisprudența germană și austriacă în acest sens.

se poate prezentà la acea adresă (*Zahlstelle*) şi să protesteze cambia acolo, cum se poate îndreptà direct la domiciliul acceptantelui şi să potesteze acolo[1]).

3. *Acceptarea cu clauza «plătibilă mie însumi»*. In acest caz acceptantului se obligă, dar posesorul cambiei fiind şi debitor, îşi rezervă dreptul ca la scadenţă să opuie compensaţiunea faţă de oricare posesor. Un asemenea accept face aproape imposibilă circulaţiunea cambiei, deoarece greu se va găsì cineva să mai vrea o cambie, care poartă o menţiune de această natură[2]).

4. *Acceptarea în care se prevede o stipulaţiune de dobânzi*. In dreptul german, italian, ungar şi român stipulaţiunea de dobânzi nu anulează obligaţiunea cambială, ci numai acea stipulalaţiune se consideră ca nescrisă. In dreptul austriac (Bucovina), art. 7, stipulaţiunea anulează obligaţiunea cambială şi prin urmare un accept cu astfel de stipulaţiune este nul.

5. *Acceptarea sub condiţie*. Legiuitorul român nu a reprodus, cum a făcut de obiceiu, articolul corespunzător italian, pentrucă textul italian vorbeşte de «orice altă restricţiune *sau condiţiune*» şi în afară de aceasta nici nu precizează dacă acceptarea modificată dă naştere la obligaţiune cambială sau la o obligaţiune de drept comun. De aceea foarte bine s'a făcut că s'a tradus textul german.

In art. 288 c. românesc ca şi în art. 22 l. germană, austriacă şi ungară nu se vorbeşte de acceptul sub condiţiune, adică de acel accept care este subordonat îndeplinirii unui eveniment viitor şi nesigur, ci numai de restricţiuni, adică de modificări ale enunţărilor din cambie. Desigur că legea putea fi şi mai clară, dar şi aşa cum este ne dă putinţa a-i da justa interpretare, ţinând în seamă principiile generale.

Am văzut că nu se poate, că este incompatibilă o obli-

---

[1]) **Grünhut**, II, 223.

Regulamentul uniform dela Haga prevede în ultimul aliniat al art. 26; «Dacă cambia este plătibilă la domiciliul trasului, acesta poate, în acceptare, să arate o adresă în aceiaş localitate, unde să se efectueze plata».

[2]) A se vedeà **Grünhut**, II, p. 221; **Vivante**, n. 1181; **Borelli**, n. 150; In Franţa: **Bedarride**, n. 230 şi urm.; **Lyon Caen et Renault**, n. 205; **Namur**, p. 265.

gațiune cambială cu o obligațiune condițională, că ori decâte ori avem o obligațiune cambială supusă unei adevărate condițiuni, acea obligațiune este nulă din punct de vedere al dreptului cambial. Acesta este un principiu indiscutabil. Intrebarea este: se derogă prin art. 288 (22 german) dela principiu enunțat? Răspundem că nu, căci dacă s'ar derogà s'ar fi spus ceva de condiție, pe când din textul legii vedem numai că-i vorba de restricțiune și când e vorba de a înfrânge un principiu atât de important din dreptul cambial, nu putem da cuvântului restricțiuni și înțelesul de condițiuni, ci înțelesul care este în armonie cu normele dreptului cambial.

Să nu se interpreteze art. 288 cu ajutorul doctrinei franceze, de oarece în art. 124 c. francez se vorbește de acceptare condițională, termen ce figurează la italieni, dar care nu figurează în legea germană și nici în legile ce au împrumutat textul german.

Deci este nul acceptul când scadența, locul plății, suma de plătit sunt supuse unei condițiuni care le fac incerte, de oarece obligația acceptului fiind un act scriptural nu trebue să deprindă de evenimente nesigure, ce sunt în afară de cambie. Și nu se poate socotì valabil acceptul când plata se condiționează în genere unui eveniment, a cărui întâmplare nu se poate cunoaște din cambie[1]).

6. *Acceptarea cu plata în rate.* O cambie plătibilă în rate este nulă, de oarece legiuitorul a voit o singură scadență pentru întreaga sumă și tot așa vom decide și când e vorba de accept; acceptul cu clauza plății în rate este incompatibil cu obligațiunea cambială și ca atare este nul din punct de vedere al dreptului cambial[2]).

---

[1]) Conform: **Grunhut**, I, p. 437, II, p. 220, care citează jurisprudența înaltelor instanțe austriace; **Staub**, art. 22, n. 6; **Wächter**, p. 306.

Sunt însă autori germani și austriaci cari susțin că condițiunea din accept se consideră ca nescrisă: **Canstein**, p. 273, nota 23, ceeace evident este contra și textului de lege și voinței acceptantelui; alții că un asemenea accept trebue asimilat cu o acceptare restrânsă: **Lehmann**, p. 449 și înfine după altă părere (**Bluntschli**, p. 60) acceptul e valabil numai când din cambie rezultă fără discuție că condițiunea nu se va îndeplinì sau se va îndeplinì.

[2]) *Conform:* **Grünhut**, II, p. 221; **Thöl**, p. 295; **Vivante**, n. 1171; **Bonelli**, n. 150. *Contra:* **Bernstein**, p. 131.

Despre Acceptaţiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 289. — *Acceptarea defectuoasă* sau refuzul total ori în parte al acceptării, se constată în chipul arătat în secţiunea VIII-a a capitolului de faţă.

Codul comercial italian

Art. 267. — *La mancanza* o il rifiuto totale o parziale di accettazione si prova nei modi stabiliti nella sezione VIII del presente capo.

Legea austriacă şi l. ungară

A se vedeà art. 25, corespunzător art. 339 românesc.

Trimetere la art. 339 românesc (art. 25 l. Austriacă şi l. ungară. Pentru ca posesorul să poată exercità dreptul la cauţiune în contra trăgătorului şi a giranţilor trebue să dreseze protest, constatator că trasul a refuzat să accepte, sau a acceptat parţial sau în fine că a acceptat cu restricţiuni.

Art. 289 este luat după art. 267 italian; el este superfluu, de oarece de acelaş lucru se mai vorbeşte în art. 339. Intr'adevăr protestul pentru neacceptare serveşte numai pentru exercitarea dreptului ce-l are posesorul unei cambii, căruia i s'a refuzat acceptul, să ceară dela obligaţii cambiali o cau-

ţiune. Ori legiuitorul nostru ca şi cel german (austriac, ungar) se ocupă de acest drept într'un capitol special, unde este locul a se vorbì de condiţiunile pentru a se puteà cere cauţiune: şi prima condiţiune este dresarea protestului de neacceptare, art. 339 românesc, (art. 25 l. austriacă şi l. ungară). Legiuitorul german este deci consequent şi nu vorbeşte în două articole de acelaş lucru cum face legiuitorul nostru.

Deci la acţiunea de regres pentru obţinerea unei cauţiuni (art. 339), vom vorbì de necesitatea protestului de neacceptare; iar de forma protestului vom vorbì cu ocaziunea comentării art. 326 şi urm.

Despre Acceptațiune
(Urmare)

Codul comercial român

Art. 290. — Acceptantul contractează direct obligațiunea de a plăti cambia.

Acceptantul este obligat prin acceptarea făcută, deși trăgătorul ar fi căzut în faliment înaintea acceptării fără ca acceptantul să fi știut.

Acceptantul e de asemenea îndatorat conform regulilor relative la cambii către trăgător; el însă nu are în contra trăgătorului acțiunea cambială.

Codul comercial italian

Art. 268. — L'accettante è direttamente obbligato al pagamento della cambiale.

L'accettante è tenuto ancorchè il traente fosse fallito prima dell'accettazione ed egli lo ignorasse.

L'accettante è obbligato cambiariamente anche verso il traente, ma non ha azione cambiaria verso di lui.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 23. — Trasul prin accept se obligă cambiarmente să plătească la scadență suma acceptată de el.

Trasul se obligă cambiarmente prin accept și față de trăgător.

Din potrivă trasul nu are nici un drept cambial în contra trăgătorului.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 23. — Trasul prin accept se obligă cambiarmente să plătească la scadenţă suma acceptată.

Acceptarea obligă cambiarmente pe tras şi faţă de trăgător; din contră trasul în virtutea acceptului său, n'are nici o acţiune cambială în contra trăgătorului.

Regulamentul uniform dela Haga.

Art. 27. — Prin acceptare, trasul se obligă să plătească cambia la scadenţă.

In lipsă de plată, posesorul, chiar dacă este trăgătorul, are acţiune directă rezultând din cambie în contra acceptantului pentru tot ceeace se poate cere în virtutea art. 47 şi 48.

Art. 290, care se ocupă cu efectele acceptării, este traducerea art. 268 italian, cu observaţiunea că în articolul italian se spune că «*acceptantul este direct* obligat...», pe când în articolul nostru «*acceptantul contractează direct* obligaţiunea...», ceeace ne întăreşte şi mai mult în convingerea noastră că obligaţiunea acceptantului naşte dintr'un contract, iar nu dintr'o declaraţie unilaterală de voinţă (vezi supra pag. 316.

Articolul 268 italian este inspirat în primul şi al doilea aliniat de vechiul cod italian, art. 208, care la rândul lui ereà luat după art. 121 cod francez, iar al treilea aliniat este luat din art. 23 al legii germane. Ca principii nu este nici o diferenţă între textul român şi german (austriac, ungar). Şi aceiaş teorie a acceptului este consfinţită în art. 27 al Regulamentului dela Haga.

Cel ce acceptă o cambie[1]) se obligă *direct* la plata cambiei, ceea ce însemnează că din acel moment el este *debitorul principal,* iar ceilalţi (giranţi, trăgător) rămân obli-

[1]) Acceptul, dat conform legii, trebue scris pe cambie, deci pe un titlu care să întrunească elementele esenţiale cerute de art. 270. Credem că faţă cu modificarea din 1900 a art. 273, acceptul scris pe o cambie căreia îi lipseşte numele beneficiarului, nu obligă cambiariceşte. Contrar în Germania, Austria, Ungaria (**Grünhut,** II, p. 16) unde se poate da acceptul în alb.

gaţi de regres, adică obligaţi numai dacă acceptantul nu va plăti cambia la scadenţă.

Situaţiunea acceptantului se aseamănă cu aceea a emitentului dela biletul la ordin, căci faţă de unul şi faţă de celalt pentru a se conservà acţiunea cambială nu trebue îndeplinită vreo formalitate la scadenţă, singura condiţiune este chemarea lor în judecată în cel mult 5 ani dela scadenţă (la Germani, Austriaci, Unguri 3 ani), de oarece după acest timp acţiunea cambială se prescrie. Nu tot astfel este pentru obligaţii de regres. Faţă de aceştia pentru a se conservà acţiunea cambială, trebue să se dovedească prin protest că acceptantul sau emitentul nu a plătit la scadenţă şi în afară de această formalitate, acţiunea de regres trebueşte intentată în 15 zile dela data protestului (art. 345), iar în Germania, Austria, Ungaria în termen de 3, 6 şi 18 luni, după cum locul plăţii e în Europa, în Asia, Africa, sau în alte continente.

Odată cambia acceptată, obligaţii de regres nu mai pot fi obligaţi să dea vreo cauţiune prin care să garanteze plata cambiei la scadenţă, afară de cazul excepţional prevăzut de art. 340, după cum nu se mai poate exercità acţiune cambială în contra lor, îndată ce acceptantul a plătit.

Obligaţiunea acceptantului este ca orice obligaţiune cambială abstractă, literală. In contra creditorilor cambiali de bună credinţă acceptantul nu poate invocà excepţiunile ex causa, aceste excepţiuni nu le poate invocà decât faţă de purtătorul cambiei care a obţinut acceptul. El poate invocà faţă de orice creditor excepţiunile: că acceptul nu este dat conform cu legea, că semnătura sa e falşă sau că documentul pe care s'a scris acceptul nu este o cambie sau nu a fost o cambie în momentul acceptării.

Pentru ca o acceptare să fie valabilă este necesar ca acceptarea să fie dată în forma cerută de lege pe o cambie, care la rândul ei să fie valabilă în mod formal, adică să întrunească cerinţele din art. 270. Nu se cere ca obligaţiile cuprinse în cambie să fie valabile substanţial, adică, ca să ne explicăm mai bine, nu se cere ca cel ce figurează ca trăgător, girant etc., să fie în realitate obligat; semnăturile lor pot fi falşificate sau persoanele acelea să fie incapabile, cu toate acestea obligaţia acceptantului fiind autonomă de a celor-

lalţi, este perfect valabilă după toate rigorile dreptului cambial (art. 353).

Obligaţiunea acceptantului este independentă de raporturile de drept sau economice existente între acesta şi trăgător sau de situaţiunea financiară a trăgătorului. Acest lucru care reese din natura obligaţiei literale, abstracte, nu mai ereà nevoie să se mai menţioneze în art. 290, după cum nu este menţionat în art. 23 german (austriac ungar)[1]), totuşi din cauza discuţiunilor din vechiul drept francez şi italian, citim în al 2-lea aliniat al articolului, ce comentăm: *„Acceptantul este obligat prin acceptarea făcută, deşi trăgătorul ar fi căzut în faliment înaintea acceptării fără ca acceptantul să fi ştiut"*.

Dacă purtătorul cambiei prin manopere dolosive a determinat pe tras să accepte, făcându-l să creadă că trăgătorul este solvabil, acceptantul va aveà la îndemână o excepţiune personală în contra acelui portor cum şi o acţiune de drept comun de despăgubire în caz când ar trebuì să plătească unui posesor de bună credinţă.

Doctrina franceză şi italiană discută diferite ipoteze de dol. Aşà, se discută dacă simpla asigurare că trăgătorul e solvabil constitue dol; după unii fiind suficientă această asigurare, după alţii nu, căci trasul e în culpă că nu a cercetat, având la dispoziţie 24 ore[2]).

Noi credem că nu este locul aici să facem cazuistică. Dolul depinde de circumstanţele de fapt, pe cari, caz cu caz, le apreciază suveran instanţele judecătoreşti[3]).

Codul nostru comercial nu se ocupă de proviziune, adică de fondurile puse la dispoziţia trasului de către trăgător, fonduri afectate la plata cambiei.

Proviziunea, la noi, este o chestiune extra cambială, ca şi toate raporturile de drept în legătură cu proviziunea.

Noi totuşi am arătat (supra pag. 276, nota 1) că beneficiarul şi giratarii nu dobândesc vreun drept asupra proviziunii, cum am arătat, deasemenea, ce se întâmplă cu proviziunea în cazul când trăgătorul a fost declarat falit (supra pag. 310).

---

[1]) Totuşi se dă aceeaşi soluţie: **Grünhut**, II, B. 15.
[2]) A se vedeà în **Supino**, n. 192; **Bedarride**, n. 204.
[3]) *Conform.* **Supino**, n. 192.

Art. 290 în ultimul său aliniat prescrie că acceptantul este îndatorat cambiariceşte faţă de trăgător; el însă nu are în contra trăgătorului acţiune cambială.

In mod obicinuit trasul care acceptă, este sau debitorul trăgătorului sau a primit acoperirea acceptului, deci este natural ca prin accept să rămâie obligat, conform regulilor relative la cambie, faţă de creditorul său, trăgătorul. Este posibil însă ca acceptantul în realitate să nu fie debitorul trăgătorului. In acest caz, dacă acţiunea este exercitată de trăgător, acceptantul îi va opune o excepţiune, dovedind însă alegaţiunea sa, căci până la probare, el este ţinut cambiariceşte [1].

Când însă acţiunea este exercitată de un alt creditor cambial, raporturile dintre trăgător şi acceptant nu se mai pot valorificà. Acceptantul va trebuì să plătească, şi, cum el nu are acţiune cambială în contra trăgătorului, va recurge la acţiunea de drept comun, cerând restituirea sumei plătite. Vom vedeà însă că acceptantul prin intervenţiune are acţiune cambială.

In Germania autorii susţin că este suficient ca acceptantul să prezinte cambia achitată, pentru ca trăgătorul să fie obligat a probà că el ereà creditorul trasului pentru acea sumă sau că i-a expediat suma necesară pentru efectuarea plăţii aşà că acţiunea lui e nefondată. Se susţine prin urmare că trasul a plătit în urma ordinului ce l'a primit dela trăgător, ori acesta trebue să dovedească că a făcut proviziune [2].

Această opiniune nu poate fi admisă în dreptul românesc. Trasul acceptant, care a achitat cambia, trebue să dovedească: *a)* că într'adevăr a plătit cambia şi *b)* că el nu ereà debitorul trăgătorul şi nici nu a primit proviziunea.

a) Dovada că a plătit cambia, o va face acceptantul cu mijloacele de probaţiune admise de dreptul comun, dar

---

[1] Conf. **Vivante**, n. 1185; **Grünhut**, II, p. 19, care spune că altfel acţiunea cambială a trăgătorului ar fi iluzorie.

[2] **Thöl**, § 208; **Einert**, *Archiv.* VI, **Ströl**, *Die Wechselrevalirungsklage*; **Windscheid** *Pandekten*, II, par. 412, nota 8; **Renaud**, par. 41; **Lehmann**, par. 117; **Grünhut**, II, p. 20, nota 8.

și prin prezentarea cambiei, care conține adeverința că a fost achitată (art. 318).

b) Dar dovada că acceptantul a plătit cambia nu este suficient pentru ca o instanță judecătorească să oblige pe trăgător să despăgubească pe cel ce a plătit, de oarece în lipsă de dispozițiune în codul comercial, se aplică și aici art. 1092: „*Orice plată presupune o datorie*; ceeace s'a plătit fără să fie debit, este supus respetițiunii".

Acceptantul plătind, se presupune că ereà datornic, și el—iar nu trăgătorul—trebue să răstoarne prezumția stabilită de art. 1092 § 1, dovedind că nu ereà obligat și deci a plătit fără cauză [1]).

„Nu se poate zice că ar fi vorba în specie de un fapt negativ a cărui dovadă este cu neputință, pentrucă faptul negativ se transformă într'o afirmațiune" [2]).

Dacă sunt mai mulți acceptanți și numai unul plătește, cel ce plătește nu are acțiune cambială în contra celorlalți, căci raporturile de drept dintre acceptanți sunt extra cambiale, și nu se poate spune că acceptantul care plătește este subrogat în drepturile cambiale ale celui ce primește plata, de oarece subrogarea în materie cambială este admisă în mod excepțional și trebue respinsă acolo unde nu e un text de lege [3]).

---

1) **D. Alexandresco**, vol. VI, p. 432.

2) **D. Alexandresco**, loc. cit. A se vedea și **Vivante**, 1187; **Supino**, 197; **Vidari**, 6660.

3) **Vivante**, 1188; **Bonelli**, 152.

Despre Acceptațiune

(Urmare)

—

Codul comercial român

§. 2. Despre acceptațiunea prin intervențiune sau pentru onoare

Art. 291. — Cambia pe care trasul nu a acceptat-o poate fi acceptată de persoanele arătate într'însa pentru a o acceptà sau a o plătì la nevoe.

Codul comercial italian

§. 2. Dell'accettazione per intervento o per onore.

Art. 269. — La cambiale non accettata dal trattario può essere accettata per intervento dalle persone in essa indicate per accettarla o per pagarla al bisogno.—

Legea austriacă (Bucovina)

IX. Despre intervențiune

Art. 56.— Dacă pe o cambie protestată pentru neacceptare se află un indicat la nevoe (Notadresse) în localitatea de plată, atunci trebue, mai înainte de a se pretinde garanția, să se ceară acceptul dela indicatul la nevoe.

Intre mai mulți indicați la nevoi precădere se cuvine aceluia prin a cărui plată se liberează cei mai mulți obligați.

Legea ungară (Transilvania)

X. Despre intervențiune

Art. 56. — Dacă pe o cambie protestată pentru neacceptare se află un indicat la nevoe în localitatea de plată atunci posesorul cambiei trebue, mai înainte de a pretinde garanție și după ce a dresat protest de neacceptare, să ceară acceptul dela indicatul la nevoe.

Intre mai mulți indicați la nevoe, cambia trebue prezentată mai întâi aceluia, care a fost indicat de posesorul cel mai vechi și dacă aceasta nu reese din cambie, nu există o obligațiune de a se prezentà cambia în vreo ordine.

Regulamentul uniform dela Haga

CAPITOLUL VIII

Despre intervențiune

Art. 54. — *A se vedea la finele acestui volum.*

Legiuitorul italian, și după el cel român, a împărțit secțiunea III din titlul IX în două părți. In prima parte tratează despre acceptarea în general; această parte am comentat-o. In a doua, se ocupă de acceptare excepțională: acceptarea prin intervențiune sau pentru onoare, parte ce începem a comentà.

Nu tot astfel este în legea germană, austriacă, ungară. In aceste legi după ce se tratează acceptarea, se vorbește despre regresul pentru obținerea unei cauțiuni, despre îndeplinirea obligațiunii cambiale (scadența, plata), depre regresul pentru neplată, și numai după aceasta despre intervențiune, care este împărțită în două părți: 1. Acceptarea pentru onoare și 2. Plata pentru onoare. — Acelaș sistem a fost adoptat în Regulamentul uniform dela Haga, care în capitolul VIII. după ce prin art. 54 se vorbește în genere despre acceptarea și plata la nevoe, împarte materia intervențiunii în două: 1. Acceptarea prin intervențiune (art. 55-57) și 2. Plata prin intervențiune (art. 58—62).

Am văzut că cel ce acceptă o cambie, este trasul; legea, urmând dreptul cosuetudinar din evul mediu, prevede cazul când trasul refuză să accepte și atunci intervine o altă persoană care acceptă prin intervențiune sau pentru onoare. Intervenientul poate fi arătat de mai înainte în cambie, pentru ca posesorul la nevoe să se adreseze lui și atunci pe intervenient

îl numim *indicatul la nevoe (bisognatario recommandataire, Notadrese)*. Dacă cambia nu este acceptată nici de tras, nici de recomandatul la nevoe, ea poate fi acceptată de o terţă persoană. Şi acceptarea dată de o terţă persoană şi acceptarea dată de recomandatul la nevoe este tot o acceptare prin intervenţiune sau pentru onoare. Legea le examinează la olaltă, de oarece ambele produc aceleaşi efecte, totuşi sunt deosebiri importante între aceste două feluri de acceptări în ce priveşte regulile ce trebue să observe posesorul cambiei.

Art. 291 se ocupă de indicatul la nevoe. Acest articol traducerea fidelă a art. 269 cod comercial italian este corespunzătorul articolului 56 al. 1 din legea cambială germană austriacă şi ungară[1]).

In codul de comerţ francez, în rubrica «*De l'acceptation par intervention*» (art. 126 şi urm.), nu se vorbeşte nimic de acceptarea indicatului la nevoe, aşa că la Francezi nu s'a reglementat decât intervenţiunea terţului şi terţ e socotit şi indicatul la nevoe.

Acceptarea prin intervenţiune sau pentru onoare îşi are origina în evul mediu şi chiar de atuncea s'a făcut distincţiunea între intervenirea spontană a unui terţ şi intervenirea unei persoane arătată de trăgător.

Când o trată nu erea acceptată, comercianţii, cari erau în legături negustoreşti cu trăgătorul, pentru a-i face un serviciu, interveneau şi onorau cambia, adică acceptau. Cel ce intervenea erea un *negotiorum gestor* şi avea dreptul la un provizion pentru serviciul făcut trăgătorului, căci dacă nu intervenea să accepte, posesorul ar fi cerut dela trăgător cauţiunea plus cheltuelile ocazionate cu această cerere, mai ales când erau mai mulţi giranţi şi când cauţiunea s'ar fi cerut dela ultimul girant, iar acesta dela predecesorul său, ajungând astfel după o serie de cereri şi cheltueli până la trăgător.

De multe ori trăgătorul se adresă singur unui prieten şi-l rugă să accepte, în cazul când trasul nu ar acceptă. Insărcinarea aceasta — mandat, trăgătorul o dedea printr'o scrisoare o parte, sau chiar pe cambie, prin cuvintele: «al bisogno presso il signor X» (la nevoie la D-l X). Astfel s'a

[1]) Despre aliniatul 2 al art. 56 al legii austriace şi ungare, vezi infrà, la art. 294.

desvoltat în decursul vremii această specie de acceptare: acceptarea prin intervențiune sau pentru onoare și în special indicarea unei persoane care să accepte cambia în ipoteza că trasul nu o acceptă [1]).

Din art. 291 românesc și art. 56 al. 1 l. austriacă și l. ungară reese că pentru a fi loc la acceptarea unui indicat la nevoe se cere două condițiuni: 1) Trasul trebue să fi refuzat să accepte, și 2) cambia să cuprindă scris într'însa numele uneia sau mai multor persoane, cari să accepte sau să plătească la nevoe [2]).

In afară de aceste condițiuni mai este și o a treia: posesorul cambiei să aibă încă dreptul să ceară cauțiune.

1. *Trasul trebue să fi refuzat să accepte.* Aceasta este prima condițiune. Cambia pentru a fi acceptată de cel indicat la nevoe, trebue mai întâi prezintată trasului. Dacă acesta acceptă, nu se mai poate prezentà celui indicat la nevoe, de oarece nu s'a îndeplinit condițiunea — neacceptarea de către tras —, în vederea căreia numele lui a fost scris în cambie; iar dacă totuși cel indicat la nevoe acceptă, acceptarea lui nu poate fi ținută în seamă, însă se poate lua ca aval dacă întrunește condițiunile de formă ale acestei obligațiuni literale [3]).

Dacă indicatul la nevoe acceptă fără să se dreseze protestul de neacceptare față de tras, acceptul e valabil numai că acceptantul nu se poate întoarce în contra obligaților de regres [4]).

2. *Cambia să cuprindă scris într'însa numele uneia sau mai multor indicați la nevoe să plătească sau să accepte.*

Pentru ca să fie accept dat de un indicat la nevoe, trebue ca indicarea să se scrie chiar în cambie. Legea face aici

---

[1]) A se vedea **Bonelli**, n. 157 și **Arcangeli**, în *Rivista del diritto comm.* 1912, I, p. 218 și urm., care citează vechii autori.

[2]) Aceasta rezultă din art. 292, 339 și 340 cod. com., toate aceste articole cerând protestul. A se vedea și **Vivante,** 1198.

[3]) **Vivante,** 1198; A se vedea și **Bonelli,** 161.

[4]) **Bonelli**, loc. cit.; **Grünhut**. par. 153, nota 24. Dacă trasul refuză să accepte, prezentarea celui indicat la nevoe trebue să i se facă imediat pentrucă, de refuză și acesta, urmează a se face un singur protest care să constate ambele refuzări, iar dacă acceptă, se va menționà în protest (art. 292, 295, 327 c. com.).

aplicațiunea principiului, după care cambia este un titlu complet, adică nu are nevoe de a se completă cu alte documente.

Am enunțat că o cambie poate fi acceptată pentru onoare și de un terț, ce nu este indicat în cambie, iar această cestiune o vom examină amănunțit la articolul următor. De acuma este necesar să menționăm că atunci când în cambie se găsește scris numele unei persoane, posesorul cambiei aderând la stipulațiunile din cambie, este obligat ca mai înainte de a se adresă trăgătorului și giranților și să le ceară cauțiune, să dovedească că s'a adresat și persoanelor indicate la nevoe. Iar dacă un indicat la nevoie acceptă nu poate refuză acest accept și nici nu mai e loc la acțiunea pentru cauțiune. Dacă în cambie nu e un indicat la nevoe și se prezintă un terț să accepte pentru onoare, posesorul îl va lăsă sau nu să-și scrie acceptul, el însă nu e ținut să se mulțumească cu acceptul unei persoane streine, care poate fi chiar insolvabilă și are intactă acțiunea pentru a dobândi cauțiune.

Prin urmare, posesorul ca să-și conserve acțiunea de regres pentru cauțiune trebue să se adreseze indicatului la nevoe, care joacă rolul unui tras subsidiar și odată cambia acceptată de acesta, posesorul nu mai poate cere cauțiune.

Art. 291 întrebuințează expresiunea «poate fi acceptată de persoanele arătate», iar textul austriac și ungar «să ceară acceptul dela indicatul la nevoe» ceeace însemnează că persoanele indicate la nevoe nu sunt obligate cambiaricește să accepte. In această privință se aplică și aici cele arătate cu ocaziunea acceptării trasului (supra).

Cuvântul «poate» cum și cuvintele din textul austriac și ungar: «mai înainte de a pretinde cauțiune» maï însemnează că posesorul cambiei, care vede că i se refuză acceptarea de către tras având încredere în trăgător și giranți, poate să nu le ceară cauțiune și, cum prezentarea la accept este facultativă, să aștepte scadența, fără a se mai prezentă indicatului la nevoe la accept. Prin neprezentarea cambiei indicatului la nevoe, ca să accepte, nu se perde decât acțiunea de regres pentru cauțiune, iar nu dreptul de a cere plata, la scadență, trasului și indicatului la nevoe.

Articolul 291 mai spune «persoanele arătate într'însa *pentru a o acceptà sau a o plătì la nevoe*»; ceeace echivalează cu «Notadresse», din art. 56 german, austriac: de unde rezultă

că este acelaş lucru dacă persoana este indicată fie să accepte la nevoe, fie să plătească la nevoe. Prin urmare dacă în cambie este scris: «La nevoe plata se va cere dela X», posesorul spre a putea cere cauţiune, trebue în prealabil să se adreseze trasului şi persoanei arătată ca să facă plata la nevoe şi să se dreseze protest în ipoteza că aceştia ar refuză să accepte [1]).

Fiind stabilit că indicatul la nevoe trebue arătat în cambie, vom examină acum: *a)* cine poate indică pe o persoană care să accepte sau să plătească la nevoe, şi *b)* cine poate fi indicatul la nevoe.

a) Cine poate indică persoana care să accepte sau să plătească la nevoe? In evul mediu, uzul erea ca indicatul la nevoe să fie desemnat de trăgător, mai apoi acest lucru îl făcură şi giranţii cari denumeau o persoană să plătească la nevoie, când aveau teama că trasul nu va acceptă sau atunci când trasul refuză să accepte, pentru ca astfel să scape de cauţiune şi cheltuelile de regres.

Legea cambială germană, dela care s'a inspirat legiuitorul italian, tratează la fel pe indicatul la nevoie fie el numit de trăgător, giranţi sau avalanţi.

Legea nefăcând distincţiune între persoana indicată la nevoie de către trăgător şi între indicatul la nevoie de către giranţi şi avalanţi. distincţiunea făcută în acest sens de *Bonelli* [2]) este cu totul arbitrară.

După acest autor posesorul cambiei pentru a cere cauţiune trebue să prezinte cambia la accept celui indicat de trăgător să accepte la nevoie, de oarece trăgătorul indică pe debitorul cambial. Când indicatul la nevoie nu e desemnat de trăgător ci de un girant, cum girantul nu poate schimbà pe tras cu un altul, posesorul cambiei poate cere cauţiune fără să ceară în prealabil acceptul dela persoana indicată de girant.

Bonelli, deşi caută să se sprijine pe desbaterile ce au avut loc cu ocaziunea lucrărilor pregătitoare, opiniunea sa este în contrazicere cu însăşi acele lucrări pregătitoare ale codului italian, întrucât în acele desbateri se spune categoric

[1]) Conform: **Supino**, art. 269.
[2]) p. cit., n. 162.

că în ce privește indicatul la nevoie, modelul a fost legea germană, care nu distinge între indicatul la nevoie de trăgător ori de giranți, și apoi s'a discutat dacă cei ce indică persoana care să accepte la nevoie trebue sau nu să semneze clauza prin care se face indicațiunea spre a se putea ști cine este autorul ei și s'a admis în cele din urmă că nu e nevoie de semnătură. Nicăieri nu se vede distincțiunea lui *Bonelli*[1]); distincțiune *ce nu se poate* face față de textul articolului 327 n. 2 care asimilă pe indicații la nevoie fie arătați de trăgător, fie de giranți[2])

Dar dacă pentru a se recurge la acțiunea pentru dobândirea de cauțiune dela obligații de regres trebue în prealabil să se fi prezentat cambia la accept și indicatului la nevoie arătat în cambie de trăgător sau de giranți, totuși este locul să menționăm că pe când celui indicat la nevoie de către trăgător trebue întotdeauna să i se prezinte cambia la accept pentru a se conservà acțiunea de regres pentru cauțiune, când e vorba de un indicat la nevoie de către un girant sau de către un avalant al unui girant, prezentarea la accept este necesară numai față de cel ce a făcut indicațiunea și de cei ce s'au obligat cambiaricește posterior lui, de oarece toți aceștia au contat pe neacceptarea trasului și pe acceptarea indicatului la nevoie; față însă de obligații anteriori celui ce a făcut indicațiunea nu este necesară prezintarea la accept indicatului la nevoie, este destul ca posesorul să dovedească cu protestul că trasul a refuzat să accepte, întrucât ei nu pot profità de o indicațiune ce s'a scris după ce cambia a eșit din patrimoniul lor și pe care indicațiune evident ne având-o în vedere, nu se pot plânge că nerespectarea ei i-ar vătămà[3]).

In Germania și Austria doctrina socotește pe indicatul la nevoie ca o persoană însemnată în cambie în interesul tutulor obligaților de regres chiar și în interesul predecesorilor celui ce a făcut indicațiunea, așa că neprezentarea cambiei indicatului la nevoie atrage perderea dreptului de

---

[1]) A se vedea desbaterile în **Supino**, art. 269.

[2]) **Art. 327** este inspirat de legea germană. In art. 304 italian corespunzător nu se vorbește de indicații la nevoie desemnați de giranți.

[3]) **Vivante**, n. 1103.

a cere cauţiune dela ori care din obligaţi (trăgător sau giranţi) fără nicio distincţiune (*Grünhut*, II p. 501—502).

Dacă trăgătorul, giranţii şi avalanţii lor pot indică la nevoie o persoană care să accepte sau să plătească, această indicaţiune nu o poate face acceptantul. Că nu poate acceptantul indică o persoană care să accepte la nevoie este evident de oarece ca să se accepte prin interveţiune trebue ca o trată să nu fie acceptată, iar dacă trasul a acceptat nu se poate înţelege şi acceptarea prin interventiune. Poate însă acceptantul să indice o persoană care să plătească la nevoie? Da, dar atunci acceptarea este condiţională şi, pentru posesor echivalând cu refuzul de acceptare, el poate cere cauţiune fără să se mai adreseze indicatului. Când însă posesorul voeşte să ceară plata dela acceptantul cu condiţie, trebue să ia acceptarea aşa cum s'a dat şi deci mai înainte urmează ca plata să fie cerută indicatului la nevoie[1]).

Acelaş lucru la cambiile domiciliate, trasul cu ocaziunea acceptării determină pe domiciliatar, dar dacă pe lângă domiciliatar mai indică şi o altă persoană care să plătească la nevoie, această acceptare este condiţională şi deci se aplică regulile expuse la art. 288. Faţă de obligaţii de regres, posesorul cambiei nu e ţinut să prezinte cambia celui indicat la nevoie de către tras.

b) Cine poate fi indicat la nevoie? Indicarea la nevoie nu se face în interesul posesorilor cambiali ce urmează celui ce a indicat persoana care să accepte sau să plătească în cazul când trasul ar refuză să execute ordinul trăgătorului; indicarea la nevoie nici nu e menită să adaoge încă un obligat cambial, ea este numai în interesul celui ce face indicaţiunea pentru a înlătură cheltuielile ce ar pricinui o serie de cereri de cauţiune, adresată dela girant la girant[2]).

In consecinţă indicatul la nevoie poate fi un terţ ce nu este obligat cambiariceşte, dar poate fi şi trăgătorul, un girant sau avalant[3]). Trăgătorul sau un obligat de regres prevăzând refuzul trasului, poate să arate că la nevoe să

---

[1]) *Conform:* **Vivante**, 1194.

[2]) **Vivante**, 1195; **Bonelli**, 159; **Grünhut**, II, p. 466, nota 19; *Staub*, art. 56, n. 5; **Bernstein**, p. 238.

[3]) *Contra:* **Vidari**, n. 6775.

se adreseze direct lui, iar nu să ceară cauţiune şi cheltueli pe calea acţiunii de regres. Posesorul cambial nu se poate plânge, că astfel nu dobândeşte un nou obligat cambial, cum ar fi dacă ar acceptà trasul sau un terţ, de oarece el primind cambia cu o asemenea clauză, a aderat şi e ţinut a respectà clauza introdusă în favoarea obligatului de regres.

Logica ne împedică însă a admite că trasul poate fi un indicat la nevoie. (Contra *Bernstein*, p. 233).

Legea austriacă şi ungară cer ca indicatul la nevoie să fie din localitatea plăţii; cel puţin să nu rezulte altfel din cambie.

3. *Posesorul cambial să aibă încă dreptul a cere cauţiune.* Această condiţiune nu rezultă din art. 291, ea însă rezultă din scopul însăş al indicării la nevoie, adică de a scutì pe obligaţii de regres de cheltuelile pricinuite de cererile de cauţiune; ori, dacă posesorul nu mai poate cere cauţiune, fie că poliţa a ajuns la scadenţă [1]) şi urmează a se plătì, fie că o poliţă trebuià prezentată la accept într'un termen anumit, care a expirat, evident că în asemenea cazuri nu mai are raţiune acceptarea prin intervenţiune.

Ne mai rămâne să examinăm: forma indicării la nevoie; forma acceptării prin intervenţiune şi capacitatea celui ce este indicat la nevoie.

Forma indicării la nevoie. Legea nu prevede nici o formulă, aşà că rămâne a se face indicarea prin orice cuvinte, cari să redeà intenţiunea că persoana este indicată a acceptà sau plătì la nevoie. Obicinuit se va scrie: „*La nevoie a se adresà D-lui X*“, sau numai «La nevoie D-lui X» [2]).

Forma acceptării. Legea nu prevede prin ce cuvinte cel indicat la nevoie va exprimà acceptul. Insă se vor aplicà şi aici normele dela acceptarea obicinuită, întrucât acele norme sunt compatibile cu acceptarea prin intervenţiune şi aceasta cu atât mai mult cu cât acele norme sunt cuprinse în primul paragraf al Secţiunii III. care tratează despre «Dispoziţiuni generale». Cu această cestiune ne vom ocupà mai pe larg la comentarea art. 292.

---

[1]) Conform: Bonelli, 161.

[2]) Localitatea unde să se prezinte cambia, nu poate fi decât aceiaş ca şi pentru tras, de oarece trebue un singur act de protest.

Vom spune aici că cel indicat la nevoie va scrie: «pentru onorarea D-lui X», sau «pentru onoarea cambiei» etc., dar poate numai să semneze, căci numele lui figurând în cambie pentru a acceptà, semnătura nu i se poate lua decât drept accept [1]).

Acceptul însă neapărat trebue scris pe cambie, el nu poate fi dat numai verbal sau constatat numai prin protest (*Grünhut*, II, p. 483).

Acceptul indicatului la nevoie poate să fie restrâns? Indicatul la nevoie are menirea să accepte dacă trasul refuză să accepte sau acceptă dar cu restricţiuni. Prin urmare, posesorul are dreptul să ceară dela indicatul la nevoie un accept fără restricţii. De aceea posesorul cambiei poate refuzà ca indicatul la nevoie să scrie pe cambie un accept modificat, şi chiar dacă îl lasă să scrie un accept modificat, îşi păstrează dreptul a cere cauţiune. Acceptantul se obligă însă în limitele acceptului său, cu toate acestea posesorul la scadenţă poate socotì asemenea accept ca inexistent şi deci nu este ţinut a cere plata dela un atare acceptant. Acest principiu este aplicabil şi faţă de dispoziţiunile legii austriace şi ungare.

Socotim însă că posesorul nu poate refuzà un accept parţial pentru onoare [2]), adică numai pentru o parte din suma din cambie, de oarece dacă acceptarea modificată este egală cu un refuz de acceptare, nu tot aşa este cu acceptarea parţială (art. 288), aplicându-se şi aici dispoziţiunile generale dela accept [3]).

Capacitatea celui indicat la nevoie. Cel indicat la nevoie să accepte sau să plătească trebuie să fie capabil a se obligà cambiariceşte, altfel, acceptarea lui neavând valoare cambială, posesorul cambiei nu e ţinut a mai prezentà cambia ca să fie acceptată de un incapabil şi poate numai dovedind refuzul trasului şi incapacitatea indicatului la nevoie să ceară cauţiune [4]).

[1]) *Conf.*: Bonelli, 164.

[2]) *Contra:* **Grünhut**, II, p. 500; **Bernstein**, p. 238. Acesta din urmă spune că posesorul poate refuzà pe un indicat la nevoie, care ar acceptà nu pentru cel ce l'a indicat, ci pentru un predecesor al acestuia.

[3]) In acest sens **Lehmann**, p. 479, nota 9.

[4]) *Conform:* Bonelli, 159; **Bernstein**, p. 238.

Existența mai multor indicați la nevoie. Vezi infră art. 294.

Menționarea în protest a acceptului pentru onoare. Vezi infră art. 295 unde vom examină și cestiunea dacă se poate acceptă pentru onoare după dresarea protestului.

Drepturile acceptantelui. Indicatul la nevoie care a acceptat, are dreptul să ceară: *a)* a i se da protestul spre a-l înmână persoanei onorate (art. 295 românesc, art. 58 austriac și ungar) pentru că acesta să poată cere cauțiune dela obligații ei de regres și *b)* în Transilvania și Bucovina un provizion de $1/3$ %, căci art. 65 l. austriacă și l. ungară mai prevede că acceptantul pentru onoare, chiar când nu a fost nevoie să plătească, are drept la un provizion $1/3$%.

Refuzul indicatului la nevoie de a acceptă se constată în vechiul Regat prin acelaș protest, prin care se constată refuzul trasului de oarece codul comercial nu admite mai multe proteste, art. 327.

In legea austriacă și ungară refuzul de acceptare al indicatului la nevoie se poate constată și mai în urmă într'o anexă a protestului (argument din art. 58), și se admite chiar dresarea unui al 2-lea protest separat.

Despre Acceptaţiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 292. — Cambia care nu e acceptată de tras, nici de persoanele arătate pentru a o acceptà sau plăti la nevoie, poate fi acceptată de către un al treilea.

Posesorul cambiei are facultatea a primì sau nu acceptarea prin intervenţiune ce o oferă cel de al treilea; cu toate acestea acceptarea celui de al treilea nu lipseşte pe posesor de acţiunea de recurs pentru a dobândi cauţiune, afară nu mai dacă din actul de protest nu reese că posesorul a consimţit la acea acceptare.

Pot încă interveni ca persoane de al treilea trasul sau persoanele arătate pentru a acceptà cambia sau a o plăti la nevoie, cu toate că în această calitate ele ar fi refuzat acceptarea.

Codul comercial italian

Art. 270 it. — La cambiale non accettata dal trattario, nè dalle persone indicate per accettarla o per pagarla al bisogno, può essere accettata per intervento da un terzo. Però l'accettazione del terzo non toglie al possessore l'azione di regresso, per ottenere cauzione, quando non consti dall'atto di protesto che fu da lui consentita.

Può intervenire come terzo anche il trattario o l'indicato al bisogno, benchè abbia ricusato in questa qualità l'accettazione.

Legea austriacă şi legea ungară (Bucovina şi Transilvania)

Art. 57. — Posesorul nu este ţinut să permită acceptarea pentru onoare din partea unei persoane, care nu figurează în cambie ca indicat la nevoie.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 54 şi 55. — A se vedea la finele acestui volum

Articolul 292 este traducerea fidelă a articolului 270 codul comercial italian, cu singura deosebire că aliniatul al 2-lea începe cu următoarele cuvinte adăogate de legiuitorul nostru: «Posesorul cambiei are facultatea a primi sau nu acceptarea prin intervențiune ce o oferă cel de al treilea?;

Vom examina: *1º Când se poate accepta o cambie de către un terț; 2º ce se înțelege prin cuvântul «un al treilea»; 3º conduita posesorului cambiei față de intervențiunea celui de al treilea; 4º în favoarea cui se poate interveni; 5º forma acceptării prin intervențiune.*

1º. *Când se poate accepta o cambie de către un terț.* Pentru a se putea accepta o cambie de un al treilea trebue: *a)* Ca acea cambie să fi fost prezentată trasului și eventual persoanelor indicate la nevoie și aceștia să fi refuzat să accepte, constatându-se atât refuzul cât și acceptarea celui de al treilea printr'acelaş protest. Dacă trasul sau un indicat la nevoie a acceptat, nu mai poate fi vorba de acceptarea unui terț, ci cel mult de un aval din partea acestuia, bine înțeles însă ca condițiunile de formă ale avalului să fie satisfăcute. Dacă trasul acceptă tardiv, acceptarea terțului, făcută în conformitate cu legea, rămâne valabilă însă terțul nu va fi obligat decât dacă trasul, care este obligatul principal, nu va plăti [1])

b) Posesorul cambiei să aibă încă acțiunea de regres, căci dacă el este decăzut și nu poate cere cauțiune sau plata dela obligații de regres, acceptarea prin intervențiune nu-și mai are rațiunea de a fi [2]).

2º. *Ce se înțelege prin cuvântul «un al treilea».* Dacă trasul și cei indicați la nevoie nu acceptă, poate accepta o persoană streină în mod spontan sau în urma unei invitațiuni din partea trăgătorului sau altor obligați cambiali. Acceptarea prin intervențiune trebue însă să aibă loc până la încheerea actului de protest, căci odată acesta încheiat, nu mai este admisibilă acceptare pentru onoare. Acceptantul pe de altă parte să fie capabil să se oblige cambiarmente.

In condițiunile arătate mai sus, art. 292 spune că trata *«poate fi acceptată de către un al treilea».* Și atunci întrebarea: cine poate fi socotit ca «al treilea»?

---

[1]) Bonelli, 164, nota 2.

[2]) Vezi supra, la art. 291.

Legiuitorul italian care avea în orice moment faţă în faţă legea cambială germană şi vechiul cod de comerţ italian, care la rândul său erea reproducerea codului francez a întrebuinţat modul, de exprimare al codului francez, art. 126, «peut être acceptée par un tiers», diferind astfel de legea germană [1]).

In spiritul articolului 292, ca şi al articolului 126 francez, ori cine poate acceptà pentru onoare, cu condiţiunea de a fi terţ, adică de a nu figurà ca obligat cambial. Deci nu pot intervenì trăgătorul, giranţii, avalanţii, de oarece sunt dejà obligaţi, şi nu oferă nicio nouă garanţie. Iată cum se exprimă în acest sens *Bedarride* (n. 248):

„Tout le monde peut s'offrir, pour gérer les affaires d'un correspondant ou d'un ami. Aussi la loi n'exclut-elle personne de l'acceptation par intervention. Le mot tiers, dont elle se sert dans notre article 126, n'a pas d'autre portée que de distinguer ceux qui par la nature des choses elles-mêmes ne pouvaient devenir accepteur.

„L'acceptation doit ajouter un nouveau débiteur à ceux qui existent déjà, offrir une autre garantie de payement. Or comment atteindrait-on ce resultat, si le tireur, le donneur d'aval ou l'endosseur était admis à accepter? Leur signature en cette qualité ajouterait-elle quelque chose à l'obligation qu'ils ont déjà contractée?

„Ainsi, dans notre article, les tiers sont tous ceux qui, étrangers jusque-là à la lettre de change, n'en deviendront responsables et garants qu'en vertu de leur acceptation".

Să nu ni se spue că ne contrazicem cu cele spuse la articolul precedent, relativ la indicatul la nevoie, de oarece textul articolului 291 com. este de origină germană şi apoi se poate pricepe de ce indicatul la nevoie poate fi trăgătorul sau alt obligat de regres, întrucât indicatul la nevoie figurează în cambie şi posesorul cambiei când primeşte cambia însemnează, că acceptă în mod eventual ca acceptant pe cel indicat la nevoie, cecace nu este cazul când e vorba de a primì ca debitor cambial în calitate de acceptant o persoană ce nu a fost indicată la nevoie [2]).

---

[1]) Legea germană art. 57.

[2]) *Conform*: **Vivante**, 1196; **Vidari**, 6776; **Supino**, 209; *Contrà* **Bonelli**, 163, influenţat de doctrina germană.

Terț este și trasul care nu vrea să accepte în această calitate, dar vrea să accepte pentru onoare, de oarece pe când acceptantul comun nu are acțiune cambială în contra trăgătorului, în caz că plătește, acceptantul pentru onoare are acțiune cambială și deci este evident interesul trasului de a recurge la acest fel de acceptare (art. 323).

Și indicatul la nevoie, când nu este obligat cambiaricește, poate preferà să accepte ca un al treilea și are interes să facă acest lucru, când voește să accepte în onoarea unui obligat cambial, posterior celui ce l'a indicat la nevoie și deci să conserve acțiunea cambială în contra acestuia și în contra predecesorilor acestuia, bine înțeles în cazul când ar plătì la scadență (art. 324[1]).

Și domiciliatarul este un terț și poate intervenì să accepte pentru onoare[2]).

Dacă însă ar intervenì și ar acceptà o persoană deja obligată cambiaricește, posesorul cambiei chiar dacă s'ar mulțumì cu un asemenea accept, totuși la scadență nu este obligat a se adresà și intervenientului protestând cambia pentru neplată și față de el, căci intervenientul fiind obligat de regres, față de el și de toți ceilalți obligați e destul protestul dresat trasului și indicaților la nevoie[3]).

3°. *In favoarea cui se poate intervenì.* Acceptarea pentru onoare se face în onoarea unei persoane obligate cambiaricește și care ar fi expusă, din cauza refuzului trasului, să dea cauțiune. Se poate prin urmare intervenì în favoarea trăgătorului, giranților și avalanților. Nu se poate intervenì în favoarea celor ce nu și-au luat nicio obligațiune cambială. cum sunt: trasul, domiciliatarul, ultimul posesor cambial.

Nu se poate intervenì nici în onoarea acceptantului, de oarece am văzut că o condițiune a acceptării este ca trasul să nu accepte și apoi, cum bine arată *Vivante*[4]), legea consideră pe trăgător ca pe ultimul obligat, în favoarea căruia se poate intervenì pentru acceptare (art. 294, 324), cum de altfel tot legea presupune că celui onorat îi urmează giratari, și acceptantelui nu-i poate urmà vreun giratar (art. 324)

[1]) *Conform:* Vivante, 1196; Bonelli, 163.
[2]) Vivante, Bonelli, loc. cit.
[3]) Vivante, 1196.
[4]) n. 1197.

4. *Conduita posesorului cambiei față de intervențiunea celui de al treilea.* Ce atitudine poate să ia posesorul cambiei față de un terț care voește să accepte pentru onoare?

In Franța această cestiune este fără interes, de oarece art. 128 cod. com. francez prevede că:

«Le porteur de la lettre de change conserve tous ses droits contre le tireur et les endosseurs à raison du défaut d'acceptation par celui sur qui la lettre était tirée nonobstant toutes acceptations par intervention».

Deci față de acest text, posesorul cambiei nu are nici un interes a se opune unei acceptări pentru onoare, întrucât oricând el își poate executà acțiunea de regres, nefiind niciodată legat de acest accept.

In Germania lucrurile stau altfel: posesorul are libertatea între a refuzà și a permite scrierea pe cambie a acceptului pentru onoare. Când a permis acceptul, prin această singură permitere, posesorul este legat de accept și nu mai poate cere cauțiune dela obligații de regres [1]).

Legiuitorul italian nu a admis sistemul francez după care posesorul cambial în totdeauna poate cere cauțiune deși cambia a fost acceptată pentru onoare, dar nici sistemul german, după care prin faptul acceptării prin intervențiune, posesorul nu mai poate cere cauțiune. In codul italian s'a admis un sistem intermediar: posesorul cambiei nu se poate opune la acceptarea pentru onoare, în schimb acceptarea pentru onoare nu leagă pe posesor decât dacă se constată din protest că s'a declarat mulțumit cu acest accept, neadmițându-se vreo altă dovadă.

Prin urmare rămâne bine stabilit: *a)* După art. 270 italian posesorul cambiei nu poate să se opună ca un terț să accepte pentru onoare, iar dacă s'ar opune și nu ar lăsà să se scrie acceptul ar perde acțiunea pentru cauțiune; *b)* că posesorul va putea cere cauțiune cu toată acceptarea pentru onoare, afară numai dacă din actul de protest nu rezultă că a declarat că se mulțumește.

Din cele mai sus arătate reese că posesorul cambial la Italieni va avea o atitudine pasivă, lăsând pe orice terț să accepte, păstrându-și dreptul de a cere cauțiune; drept

---

[1]) Legea germană art. 57, 61; Legea ungară 57, 60.

ce nu se perde decât, după cum am arătat, în cazul că posesorul ieşind din pasivitate, ar consimţi la accept, şi această consimţire să fie neapărat consemnată în actul de protest [1]).

Care este situaţia la noi? Legiuitorul nostru prin adăogarea, la inceputul aliniatului al 2-lea, a cuvintelor următoare: «*Posesorul cambiei are facultatea a primi sau nu acceptarea prin intervenţiune ce o oferă cel de al treilea*», cuvinte ce nu au corespunzătoare in articolul italian, s'ar putea crede că a voit să schimbe sistema codului italian în sensul că posesorul cambiei poate refuzà ca un terţ să-şi scrie acceptul său pentru onoare, fără ca prin aceasta să sufere decădere; însă atunci când posesorul permite acceptul, legiuitorul român revine la sistema italiană, căci posesorul perde acţiunea de recurs pentru a dobândì cauţiune, numai dacă s'a declarat mulţumit cu acceptarea pentru onoare [2]).

Nu putem admite această soluţiune, de oarece ea este în contrazicere cu art. 294 al. 2.

Din art. 294 al. 2 rezultă că posesorul cambiei trebue să dea precădere, între mai mulţi ce se oferă a acceptà pentru onoare aceluia care liberează mai mulţi obligaţi, sub pedeapsă pentru posesor de a perde acţiunea de recurs în contra acelora cari ar fi fost liberaţi. Deci, atunci când se prezintă mai mulţi să accepte pentru onoare posesorul cambiei nu poate fără de cădere să prefere pe unul care să libereze mai puţini obligaţi de regres şi cu atât mai mult nu poate refuza pe toţi; ori, aceiaş raţiune este şi atunci când se prezintă unul singur care să accepte: dacă posesorul nu-i permite a scrì acceptul, perde acţiunea pentru cauţiune în contra celor ce ar fi fost liberaţi.

Legiuitorul prin cuvintele introduse şi citate mai sus a voit să fie explicit arătând că posesorul are libertate între a consimţì sau nu la acceptarea terţului şi că acest consimţimânt nu poate rezultà numai din faptul scrierii pe cambie a acceptului, ci trebue să rezulte din actul de protest. A da

---

[1]) In proectul preliminar al codului italian se admitea proba consimţimântului şi prin alte mijloace de probaţiune, decât protestul, dar apoi s'a eliminat această dispoziţiune, rămânând numai probarea prin protest (Bonelli, 165, nota 6).

[2]) In acest sens: **Ef. Antonescu**, art. 292 şi **Pârvulescu** şi **Radian**, op. cit., 229.

altă interpretare art. 292 al. 2 ar fi să nu-l putem armoniză cu art. 294.

Este natural că atunci când posesorul se mulţumeşte cu acceptarea terţului, să nu mai poată cere cauţiune pe cale de regres. In această privinţă nu e nevoie de vreo lămurire.

5. *Forma acceptării prin intervenţiune.* Legea nu se ocupă în special de forma acceptării prin intervenţiune; chestiunile referitoare la forma acceptărei prin intervenţiune sau pentru onoare le găsim împrăştiate în diferite articole (art. 294—295). In principiu se aplică şi acestei acceptări regulile dela acceptarea obicinuită, de oarece acele reguli sunt cuprinse sub rubrica «Dispoziţiuni generale»; bine înţeles întrucât nu contrazic natura acceptării prin intervenţiune sau pentru onoare.

Aşa vom spune, că acceptarea trebue să fie scrisă pe cambie şi semnată de către acceptantul pentru onoare.

Legea ne arătând prin ce cuvinte se exprimă acceptarea prin intervenţiune sau pentru onoare, acceptantul va scrie «*pentru onoarea lui X*,» indicând persoana onorată, sau «*pentru onoarea cambiei*» fără să mai arate persoana onorată, căci în acest caz art. 294 suplineşte ceeace a omis acceptantul. De asemenea se va întrebuinţă orice altă formulă proprie a manifestă intenţiunea terţului de a acceptă pentru onoare [1]).

Acceptarea pentru onoare dacă este parţială sau modificată, acceptantul nu este ţinut decât în limitele acceptării (art. 288 [2]).

Acceptarea pentru onoare trebue dată cu ocaziunea protestării cambiei, căci protestul care constată refuzul

---

[1]) Am văzut (supra . . .) că indicatul la nevoe poate acceptă numai semnând cambia, de oarece semnătura lui nu poate însemnă altceva decât accept prin intervenţiune. Dar acceptarea unui terţ pentru onoare, poate rezultă numai din semnătura acestuia? *Controversă.* Unii susţin că nu, putându-se confundă cu avalul (**Staub**, art. 59, n. 2; **Vidari**, 6788; **Bonelli**, 164); alţi că da, de oarece protestul ne arată calitatea de acceptant (**Grünhut**, II, p. 483).

[2]) Deci se aplică aceleaşi reguli dela art. 288. *Conform*: **Vivante**, 1202; **Bonelli**, 164; **Vidari**, 6790. In Germania nu se admite acceptarea pentru onoare parţială sau modificată (**Grünhut**, II, 485), şi această părere o au şi **Sorani**, 243, 253 şi **Cattaneo**, 542.

trasului de a acceptà, trebue să constate și acceptarea pentru onoare (argument din art. 292 și 295).

Acceptarea pentru onoare trebue să rezulte suficient din cambie fără să fie nevoe de a se completà cambia cu protestul, căci cambia este un titlu complet, toate obligațiunile cambiale rezultând numai din titlu cambial, și, în afară de aceasta, protestul care constată acceptarea pentru onoare nu însoțește cambia (art. 295).

Acceptarea pentru onoare mai poate avea loc și în cazul prevăzut de art. 340 c. comercial român și art. 29 austro-ungar, adică atunci când acceptantul a căzut în faliment sau insolvabilitate; iar doctrina germană-austriacă admite accept pentru onoare și la biletele la ordin, când emitentul a devenit falit, în încetare de plăți sau insolvabil, de oarece și în aceste cazuri posesorul poate cere cauțiune exact ca la trate[1]).

Legea austriacă și ungară, în art. 57, se ocupă de acceptul pentru onoare dat de o persoană care nu a fost indicată la nevoie. Sunt aceleași principii ca în codul nostru comercial, cu următoarele observațiuni:

a) Legea nu cere ca acceptantul pentru onoare să fie un terț, deci el poate fi deja obligat cambiarmente.

b) Posesorul cambiei care lasă să se scrie pe cambie un accept pentru onoare este socotit că s'a mulțumit cu acel accept și perde dreptul de a mai cere cauțiune.

c) O cambie se poate acceptà pentru onoare chiar după ce s'a încheiat definitiv protestul de neacceptare, de oarece art. 58 admite menționarea lui și pe o anexă a protestului.

d) Majoritatea doctrinei germano-austriace admite că posesorul cambiei poate să nu ție în seamă un accept pentru onoare care nu este pur și simplu, neaplicându-se aici dispozițiunile art. 22 al. 1 (acceptarea parțială[2]).

---

[1]) *Conf.*: **Grünhut**, II, p. 482, care aduce în sprijin și art 98 l. germană și austriacă, după care se aplică biletelor la ordin și art. 65, articol referitor la dreptul de provizion ce se cuvine acceptantelui pentru onoare. Aici legea ungară diferă, de oarece prin art. 112 aplică la biletele la ordin numai dispozițiile referitoare la plata pentru onoare și enumerațiunea ce o face nu prevede și articolul 65.

[2]) **Lehmann**, p. 474, credem că cu drept cuvânt, aplică și acceptului pentru onoare dispozițiunile art. 22 (corespunzător art. 288) și deci acceptul pentru onoare parțial odată primit nu mai poate fi nesocotit. *Contra*: **Grünhut**, II, p. 500; **Bernstein**, p. 238.

Regulamentul uniform dela Haga prevede: a) Acceptantul pentru onoare poate fi un terţ, chiar şi trasul, cum şi o persoană dejà obligată cambiarmente, exceptându-se acceptantul (art. 54).

b) Posesorul poate să refuze acceptarea pentru onoare oferită chiar de un indicat la nevoe (art. 55).

c) Dacă posesorul cambiei admite acceptarea, perde dreptul de a cere cauţiune (art. 55 al. ultim).

d) Acceptarea pentru onoare poate avea loc în toate cazurile când este loc la acţiunea de regres mai înainte ca o *cambie acceptabilă*, să fi ajuns la scadenţă (art. 55); adică: 1°. dacă s'a refuzat acceptul, 2°. dacă trasul, acceptând sau nu a fost declarat falit, sau a încetat plăţile, chiar dacă acest lucru nu e constatat judecătoreşte sau când o urmărire asupra bunurilor lui a rămas fără rezultat (art. 42). Regulamentul vorbind de *Cambie acceptabilă*, sunt excluse biletele la ordin.

e). In cazul 2-lea al art. 42 (faliment, încetare de plăţi, insolvabilitate) posesorul trebue în prealabil să ceară plata cambiei si să dreseze protest de neplată (art. 43).

Despre Acceptațiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 293. — Acceptantul prin intervențiune se obligă conform regulelor relative la cambii către toți giranții cari succed persoanei în onoarea căreia el a acceptat.

Această obligațiune se stinge când cambia nu se înfățișează acceptantului pentru onoare în termenul hotărît pentru facerea protestului.

Persoana onorată și giranții anteriori păstrează acțiunea de recurs pentru lipsa de acceptare în contra autorilor lor, deși cambia a fost acceptată prin intervențiune.

Codul comercial italian

Art. 271 — L'accettante per intervento contrae obbligazione cambiaria verso tutti i giratarii che susseguono alla persona in onore della quale ha accettato.

Questa obbligazione si estingue, se la cambiale non sia presentata all'accettante per intervento entro il termine stabilito per fare il protesto.

L'onorato e i giratarii che lo precedono conservano l'azione di regresso per mancata accettazione verso i loro giranti, sebbene la cambiale sia stata accettata per intervento.

Legea cambială austriacă (Bucovina)

Art. 60. — Acceptantul pentru onoare se obligă conform regulelor relative la cambii către toți giranții cari succed persoanei onorate. Această obligațiune se stinge, dacă cambia nu se înfățișează pentru plată acceptantelui pentru onoare cel mai târziu a doua zi de lucru care urmează zilei de plată.

Art. 61. — Dacă cambia a fost acceptată pentru onoare de un indicat la nevoie sau de către un alt intervenient, atunci posesorul și giranții, cari succed persoanei onorate, nu au acțiune de regres pentru a cere garanție.

Onoratul și giranții anteriori acestuia pot exercità acțiunea de regres pentru a cere garanție.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 60. — Acceptantul pentru onorate se obligă conform regulelor relative la cambii către toți giranții, cari succed persoanei onorate. Această obligațiune se stinge însă dacă cambia nu se înfățișează pentru plată acceptantelui pentru onoare înainte de sfârșitul zilei a doua de lucru, care urmează zilei de scadență.

Dacă cambia a fost acceptată pentru onoare de un indicat la nevoie sau de către un alt intervenient, atunci posesorul și giranții, cari succed persoanei onorate, nu au acțiune de regres pentru a cere garanție. Onoratul și giranții anteriori acestuia pot exercità însă acțiunea de regres pentru a cere cauțiune.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 57. — A se vedea la finele acestui volum.

Art. 293 este traducerea fără nicio modificare a art. 271 cod comercial italian care la rându-i este reproducerea art. 60 și 61 german (austriac, art. 60 unguresc) și se ocupă cu efectele acceptării prin intervențiune sau pentru onoare, efecte comune și acceptării făcută de un indicat la nevoie și acceptării făcută de un terț.

Vom examinà: 1°. Efectele față de acceptantul prin intervențiune sau pentru onoare, 2°. Efectele față de posesorul cambiei, 3°. Efectele față de ceilalți obligați de regres.

1°. *Efectele față de acceptantul prin intervențiune.* Intervenientul acceptând pentru onoarea unui obligat de regres nu se obligă cambiarmente decât față de creditorii cambiali ai onoratului, adică, după cum legea ne spune, către toți giranții, cari succed persoanei în onoarea căreia el a acceptat.

Obligația ce și-o ia intervenientul este de a plăti cambia, dacă trasul nu va plăti la scadență.

Deci ca să se cează plata dela intervenient trebue să

se constate refuzul trasului şi în acelaş timp să i se prezinte acceptantului cambia în termenul hotărât pentru facerea protestului. Dacă cambia este prezentată tardiv, obligaţiunea acceptantelui pentru onoare se stinge (art. 293 al. 2 românesc, art. 60 l. austriacă şi ungară).

Constatarea că prezentarea cambiei s'a făcut la timp va rezultà din protestul care constată refuzul trasului (art. 336).

Deosebirea dintre acceptarea obicinuită a trasului şi între acceptarea prin intervenţiune reese lămurit: *a)* fiindcă acceptarea obicinuită obligă pe acceptant către posesor şi toţi obligaţii de regres, pe când acceptarea prin intervenţiune leagă pe acceptant numai faţă de posesor şi giranţii ce succed celui onorat; *b)* faţă de acceptantul obicinuit pentru a conservà acţiunea în contră-i, nu e nevoie de un protest, pe când faţă de intervenient trebue să se probeze prin protest că trasul a refuzat să plătească; *c)* faţă de acceptantul obicinuit acţiunea se poate intentà în timp de 5 ani, pe când faţă de acceptantul intervenient pe de o parte plata trebue să i se ceară în termenul hotărît pentru facerea protestului, iar pe de altă parte, acţiunea cambială în contra lui nu se poate intentà decât în termen de 15 zile (în Bucovina şi Transilvania 3 luni, art. 78 austriac şi 85 ungar), de oarece el are dreptul ca atunci când plăteşte să ceară, tot după regulile relative la cambii, suma achitată, dela onorat şi predecesorii lui (art. 323 românesc, art. 63 al. 2 austriac şi ungar) fiind subrogat în drepturile posesorului achitat; ori, dacă acţiunea s'ar putea îndreptà în contra intervenientului în tot cursul timpului în care se poate acţionà un tras care a acceptat, ar însemnà că dispoziţiile art. 323 românesc (63 austro-ungar) nu ar avea niciun sens, întrucât faţă de obligaţii de regres, intervenientul nu ar mai avea acţiune cambială [1]).

Acceptantul prin intervenţiune sau pentru onoare (fie terţ, fie indicat la nevoie) nu are nici o acţiune în contra onoratului şi giranţilor anteriori acestuia; el nu poate cere cauţiune, căci acceptarea prin intervenţiune are de scop tocmai de a scutì pe onorat de darea cauţiunii. Numai din momentul ce

---

[1]) Conf. **Bonelli**, 167.

acceptantul a plătit ca intervenient, el este subrogat în acțiunea cambială a posesorului în contra onoratului și a giranților anteriori (art. 323 [1]).

2°. *Efectele față de posesorul cambiei.* Obligații cambiali: trăgătorul, giranții și avalanții lor garantează în mod solidar, că la prezentare cambia va fi acceptată de tras sau, în caz de refuz al acestuia, de către cei indicați la nevoie. Posesorul cambiei la dobândirea cambiei are în vedere, pe lângă solvabilitatea celor obligați de regres, mai ales solvabilitatea și plata la ziua fixată și locul fixat de către tras și indicații la nevoie. Dacă însă cambia nu este acceptată de către aceștia, în a căror punctualitate și solvabilitate a contat, posesorul cambiei nu poate fi constrâns a se mulțumi pe acceptarea unui terț, ce nu-i inspiră încredere, și de aceea am văzut că legea lasă deplină libertate posesorului să consimtă sau nu la un accept pentru onoare. In cazul că posesorul nu consimte la accept el are deschisă calea acțiunii spre a dobândi cauțiune, de oarece pentru el există pericol că trata nu va fi plătită de tras și cei indicați la nevoie, din moment ce ei au refuzat să accepte. Dacă din contra posesorul găsește că terțul acceptant este o persoană demnă de încrederea sa, va consimți la accept și în acest caz îi va remite protestul, fără să mai recurgă la acțiunea de regres pentru cauțiune.

Posesorul dobândește prin acceptul terțului cât și al indicatului la nevoie încă un debitor cambial, însă după cum am arătat obligația lui se aseamănă cu obligația celor ținuți pe cale de regres (trăgător, giranți), așà că posesorul decade din acțiunea în contra intervenientului acceptant, dacă nu prezintă cambia la timp la plată și dacă nu exercită acțiunea înăuntrul termenului fixat de art. 345 românesc (78 austriac, 85 ungar).

3°. *Efectele față de obligații de regres.* Dacă posesorul cambiei nu a consimțit la acceptarea terțului, toți obligații de regres sunt ținuți de a da cauțiune, de va găsi cu cale să ceară posesorul legitim al cambiei.

Dacă acceptarea terțului a fost consimțită de posesor,

---

[1]) Conf.: Grünhut, II. p. 512.

distingem între obligaţii cambiali anteriori persoanei onorate şi obligaţii cambiali posteriori.

Giranţii anteriori persoanei onorate împreună cu trăgătorul nu sunt liberaţi de obligaţiunea de a da cauţiune, chiar dacă posesorul a consimţit la acceptarea pentru onoare, deoarece persona onorată le-o poate cere. Şi lucru este foarte explicabil: Intervenientul acceptant, care plăteşte, este subrogat în drepturile cambiale ale posesorului în contra persoanei onorate şi predecesorilor ei (art. 323); şi cum persoana onorată poate fi obligată de intervenient să-i plătească suma din cambie, pentru a se pune la adăpost de orice risc poate cere dela obligaţii săi cambiali să-i garanteze la rândul lor plata prin darea unei cauţiuni.

Obligaţii de regres, posteriori persoanei onorate, nu pot cere cauţiune, de oarece, intervenientul plătind, ei sunt liberaţi de orice obligaţiune.

Intervenientul, care acceptă pentru onoare, face acest lucru, fie în baza unui mandat, fie ca o gestiune de afaceri, şi din timpurile cele mai vechi s'a admis că el are dreptul în afară de restituirea cheltuelilor ce posesorul a făcut cu protestul şi pe care intervenientul le-a achitat, dar şi la un provizion, drept ce-l are chiar dacă nu a fost nevoit să plătească. Provizionul şi cheltuelile odată plătite de persoana onorată, ea are dreptul să ceară achitarea lor dela obligaţii săi de regres [1]).

Provizionul în Transilvania şi Bucovina est de $^1/_3$ $^0/_0$ (art. 65).

Dar dacă posesorul nu prezintă cambia la plată acceptantelui pentru onoare? In codul comercial român din combinarea art. 293 şi 327 c. com. rezultă că neprezentarea la timp a cambiei şi nedresarea protestului constatator al refuzului de plată stinge acţiunea cambială în contra acceptantelui pentru onoare şi deci această acţiune fiind perdută şi pentru obligaţii cambiali cari urmează după persoana onorată, şi aceasta din culpa posesorului cambiei, urmează că posesorul nu poate exercită acţiunea de regres şi cere plata dela aceşti obligaţi de regres, căci ei i-ar putea

[1]) **Vivante,** 1206.

opune propria lui neglijență; își păstrează însă acțiunea cambială în contra onoratului și a predecesorilor acestuia.

In legea austriacă, art. 62 și legea ungară art. 61 se prevede pentru posesorul negligent perderea acțiunii de regres în contra *onoratului* și a obligaților, cari urmează după acesta [1]).

Regulamentul uniform dela Haga, prin art. 57, caracterizează mai lămurit felul obligațiunii ce și-o ia acceptantul pentru onoare. In Germania se discută dacă acceptul intervenientului trebue privit ca și acceptul trasului, sau obligația lui să se considere ca o obligațiune de regres. Cestiune importantă spre a rezolvà dacă obligația se prescrie prin acelaș timp cași obligația trasului, sau printr'un timp mai scurt, cum se prescrie obligația celor ținuți de regres.

Spre a curmà orice discuțiune în Regulamentul dela Haga prin art. 57 al. 1 se spune că acceptantul pentru onoare se obligă în acelaș fel cași persoana pe care o onorează.

De asemenea prin art. 59 se prevede că în caz că nu s'a dresat protestul de neplată și față de indicații la nevoie sau de acceptanții pentru onoare, cel ce a făcut indicațiunea la nevoie, sau acela în onorea căruia s'a dat acceptarea precum și giranții posteriori încetează de a mai fi obligați.

---

[1]) Grünhut, II, p. 514.

Despre Acceptațiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 294. — Dacă acceptantul pentru onoare a omis să însemneze în acceptul său, în onoarea cărei persoane anume se face acceptarea aceasta se socotește dată în onoarea trăgătorului.

Intre mai multe acceptațiuni pentru onoare, precăderea se cuvine aceluia care liberează mai mulți obligați, sub pedeapsă, pentru posesor, de a perde acțiunea de recurs în contra acelora cari ar fi fost liberați.

Codul comercial italian

Art. 272 — Se non è indicata la persona per onore della quale ha luogo l'accettazione, questa si reputa data per onore del traente.

Se l'accettazione per onore è offerta da più persone, dev'essere preferita quella che libera il maggior numero di obbligati, altrimenti il possessore perde l'azione di regresso contro coloro che sarebbero stati liberati.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 59. — Dacă acceptantul pentru onoare a omis să însemneze în acceptul său, în onoarea cărei persoane se face acceptarea, atunci trăgătorul se socotește ca onorat.

Art. 56, al. 2. — Intre mai mulți indicați la nevoie precăderea se cuvine aceluia, prin a cărui plată se liberează cei mai mulți obligați.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 59. — Dacă acceptantul pentru onoare a omis să însemneze în acceptul său în onoarea cărei persoane face acceptarea, atunci trăgătorul este socotit ca onorat.

Art. 56, al. 2. — Intre mai mulţi indicaţi la nevoie, cambia trebue prezentată mai întâi aceluia, care a fost indicat de posesorul cel mai vechi (anterior), şi dacă aceasta nu reese din cambie, nu există o obligaţiune de a se prezentà cambia în vreo ordine.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 56 şi 59. *A se vedea la finele acestui Volum*

Art. 294, este traducerea... liberă a art. 272 cod. comercial italian şi corespunde art. 59 şi 56 al. 2 al legii austriace şi ungare.

In primul aliniat legiuitorul român se ocupă de cazul când intervenientul nu a arătat în onoarea cui a acceptat şi soluţia e la fel ca în legea ungară şi austriacă.

In al doilea aliniat legiuitorul român se ocupă de concursul mai multor intervenienţi. Când e vorba de mai mulţi indicaţi la nevoie este aceaş soluţie caşi în l. austriacă şi ungară. Când e vorba de mai mulţi ce se oferă să accepte fără să fie indicaţi la nevoie, soluţia diferă.

Vom examinà: 1°. Acceptantul prin intervenţiune sau pentru onoare nu a indicat persoana onorată; 2° concursul mai multor indicaţi la nevoie; 3° concursul mai multor terţi intervenienţi.

1. **Acceptantul prin intervenţiune sau pentru onoare nu a indicat persoana onorată**

Textul românesc este la fel cu cel austriac şi ungar.

Am arătat (supra, p. 351) că onorantul în acceptul său va indicà persoana în onoarea căreia acceptă. Dacă însă acceptantul a omis să facă această indicaţiune, legea prin art. 294 interpretează că acceptarea s'a dat în onoarea trăgătorului, adică acelui din urmă obligat de regres.

Prezumţiunea din primul aliniat al art. 294 nu este *juris tantum*, ci *juris et de jure*. In contra ei nu se poate face

proba contrarie, cu mijloace probatorii altele în afară de cambie și nu se poate dovedì contrariu nici chiar cu protestul [1]).

Dispozițiunea cuprinsă în primul aliniat al art. 294 este generală; ea se aplică atât terțului intervenient, cât și indicatului la nevoie.

Dacă n-ar fi dispozițiunea art. 294, acceptarea indicatului la nevoie, fără să indice persoana onorată, s'ar fi luat în favoarea celui ce l'a indicat, însă față de cuprinsul categoric al art. 294 trebue să decidem că în lipsă de indicare a persoanei onorate, acceptul e dat în onoarea trăgătorului [2]).

2. Concursul mai multor indicați la nevoie

Am văzut că pentru a putea cere cauțiune, posesorul cambiei trebue în prealabil să prezinte cambia trasului și indicaților la nevoie și aceștia să refuze acceptarea. Numai justificând refuzul trasului și al indicaților la nevoie, posesorul are dreptul la cauțiune.

Dacă nici o dificultate nu se naște când indicații la nevoie sunt desemnați de aceeași persoană (trăgător sau girant), cestiunea însă este mai dificilă când diferiții indicați la nevoie sunt desemnați de diferiții obligați de regres și aceasta rezultă din cambie.

Vom lua exemplul dat de prof. *Vivante* (n. 1200) și vom argumentà după acest savant italian.

Presupunem că trăgătorul, primul și al treilea girant au desemnat câte un indicat la nevoie. Să însemnăm cu *A*, *B*, *C*, pe trăgător și giranți, iar cu *a*, *b*, *c*, pe indicații la nevoie

Posesorul cambiei pentru a conservà acțiunea de regres, pentru a obține cauțiune dela *A*, trebue să constate prin protest refuzul lui *a*, de a acceptà; pentru a conservà acțiunea în contra lui *B*, trebue să constate prin protest refuzul lui *a*, și lui *b*, pentrucă *B*, a subordonat acțiunea de regres prezen-

---

[1]) **Bonelli**, n. 170; **Staub**, 59, n. 3.

[2]) *Conform*: **Vivante**, 1199; **Vidari**, 6779; **Supino**, 223; **Sorani**, 244, 245, toți acești autori citați de **Bonelli**, n. 170, nota 1 sunt de părere că art. 294 (272 it.) se aplică și indicaților la nevoie. **Bonelli** crede însă, că acest text nu este aplicabil decât terților intervenienți.

tării prealabile a cambiei nu numai lui *a* ci şi lui *b*; pentru a conserva acţiunea în contra lui *C*, trebue să probeze cu protest că au refuzat să accepte toţi indicaţii la nevoie: *a*, *b*, *c*, de oarece *C*, a subordonat acţiunea de regres refuzului lui *a*, lui *b* şi lui *c*.

Dacă posesorul constată prin protest numai refuzul lui *a*, poate cere cauţiune numai dela *A*; dacă constată şi refuzul lui *b*, are dreptul a cere cauţiune de la *A* şi *B*; dar pentru a cere cauţiune şi de la *C*, trebue să se dovedească şi refuzul lui *c*.

Din cele arătate mai sus se conchide, că pentru a putea cere pe cale de regres cauţiune dela toţi obligaţii de regres, trebue să se protesteze cambia pentru neacceptare faţă de toţi indicaţii la nevoie, fie ei desemnaţi de trăgător, fie de către giranţi (art. 327, n. 2).

Dar dacă posesorul cambiei trebue să prezinte cambia tutulor indicaţilor la nevoie, pentru ca în caz de refuz, să poată cere cauţiune dela obligaţii de regres, se naşte întrebarea: în ce ordine să se facă acea prezentare? Şi revenind la exemplul nostru, cui trebue să i se prezinte întâi, lui *a*, lui *b* sau lui *c*?

Din dispoziţiunea legii că posesorul trebue să dea preferinţă intervenientului care liberează mai mulţi obligaţi, *Vivante*, trage, ca o consecinţă, obligaţiunea pentru posesor de a cere acceptarea mai întâi aceluia ce liberează numărul cel mai mare de obligaţi, adică în exemplul nostru lui *a*, indicat de trăgător, de oarece dacă acesta acceptă nu mai e loc la acţiune de regres. Refuzând *a*, posesorul trebue să se adreseze lui *b* şi refuzând şi *b* se va adresà lui *c*. Constatat refuzul lui *a*, *b* şi *c* printr'un singur act de protest, posesorul poate intentà acţiunea de regres pentru a obţine cauţiune.

«Dacă posesorul nu a observat ordinea indicaţiunilor şi indicaţii la nevoie refuză acceptarea, el perde dreptul a cere cauţiune dela toţi aceia, cari ar fi fost liberaţi dacă interpelarea (prezentarea la accept) s'ar fi adresat în ordinea indicaţiunilor. Şi cu drept cuvânt, pentrucă orice indicat la nevoie somat anticipat poate să răspundă: refuz, pentrucă trebuiaţi, în conformitate cu legea, să daţi preferinţă aceluia ce liberează numărul cel mai mare de obligaţi; refuz, pentrucă acceptând în onoarea aceluia ce m'a indicat nu aş putea să-i

procur dreptul de a cere cauţiune dela giranţii anteriori, după cum vrea legea (293), de oarece aceştia au subordonat obligaţiunea de regres prezentării cambiei persoanelor indicate de ei a o acceptà».

Bonelli (n. 171) critică această opiniune a prof. *Vivante* şi critica şi-o bazează pe două motive: *a*) este eronat a se vorbì de somaţiune (interpellanza) *anticipată*, din moment ce legea nu impune o ordine de preferinţă în a somà, ci ea impune o asemenea ordine numai când este vorba de a primì un accept, în ipoteza că se prezintă mai mulţi intervenienţi ce se oferă să accepte în onoarea diferiţilor obligaţi; *b*) posesorul nu este obligat a prezentà cambia la accept decât indicatului la nevoie desemnat de trăgător.

Faţă de articolul nostru 327, n. 2, care asimilă pe cel indicat de către trăgător cu cel indicat la nevoie de către giranţi, nu vom mai discutà al doilea motiv al lui *Bonelli*.

In ce priveşte primul motiv, să convenim că legea în art. 294 nu se ocupă de ordinea în care posesorul trebue să se adreseze diferiţilor indicaţi la nevoie, ci de preferinţa ce posesorul trebue să dea când mai mulţi intervenienţi se oferă să accepte.

Să convenim de asemenea că preferinţa se acordă avându-se în vedere persoana onorată şi că indicaţii la nevoie sunt liberi să accepte în onoarea oricărui obligat, indiferent de cine i-a indicat. Cu toate acestea natura indicării la nevoie ne arată că o ordine în prezentarea cambiei la accept trebue observată, ordine însă ce nu este aşà rigidă după cum pare că o admite *Vivante*.

Să revenim la exemplul nostru şi să examinăm diferite ipoteze, pentru a ne da mai bine seama.

Posesorul cambiei prezintă cambia întâi lui *c*, care refuză, apoi lui *b*, care de asemenea refuză, în fine lui *a* care acceptă. Aici nu s'a urmat ordinea lui *Vivante*, însă întrucât a acceptat cel indicat de trăgător, ultimul obligat cambiarmente, nimeni nu are drept să se plângă şi posesorul nu poate să mai ceară cauţiune.

Posesorul cambiei prezintă cambia întâi lui *c*, care refuză să accepte, apoi lui *b*, care acceptă în onoarea trăgătorului, deşi fusese indicat de girantul *B*; şi de data aceasta nicio obiecţiune nu se poate ridicà, de oarece acceptarea

în onoarea trăgătorului liberează cel mai mare număr de obligați de regres, în ipoteza noastră doi, din 3, și anume *A* și *B* sunt liberați.

Posesorul cambiei prezintă cambia întâi lui *c*, care acceptă în onoarea celui ce l'a indicat, adică în onoarea lui *C*, evident acceptul lui e bun și posesorul nu mai poate cere cauțiune, însă nu e mai puțin adevărat că *c* este în culpă, de oarece nu trebuià să accepte mai înainte de a vedea dacă *a* și *b* nu acceptă ei, liberându-se un număr mai mare de obligați. Știm că *A* și *B* au subordonat acțiunea de regres prezentării prealabile a cambiei lui *a* și *b*, ori acceptând *c*, fără ca trata să fi fost prezentată celorlalți indicați la nevoie, se perde acțiunea de regres, ce o avea onoratul *C*, pentru dobândire de cauțiune; iar la scadență dacă *c* plătește, perde acțiunea de regres pentru plată. Posesorul, după cum se vede nu este prejudiciat întru nimic [1]).

Poseserul cambiei prezintă cambia lui *c*, acesta însă refuză arătând că trebuia cambia prezentată mai întâi celorlalți indicați anteriori, apoi se prezintă lui *b*, care pentru acelaș motiv refuză, și în fine lui *a*, care refuză pentru alt motiv. Și în acest caz posesorul fiind în culpă nu mai poate cere pe cale de regres cauțiune.

Din diferitele ipoteze se vede interesul ce-l are posesorul cambiei de a prezentà cambia celor indicați la nevoe în ordinea în care ei au fost indicați, începând cu cel indicat de către cel din urmă (cel mai vechi) obligat de regres.

In dreptul german și austriac, cu care este la fel cel ungar, sunt aceleași principii. Iată, în această privință ce scrie *Grünhut*, profesor la Universitatea din Viena și care a dat lumii cel mai bun tratat de drept cambial: «Posesorul cambial, care dobândește cambia prevăzută cu un șir de indicați la nevoie, se supune din propria sa inițiativă la condițiunea impusă de fiecare dintre cei ce au făcut indicațiunea, adică de a nu putea să se întoarcă împotriva lui și acelor ce-i urmează, decât dacă a încercat în zadar să obție onorarea cambiei dela acel indicat de el în caz de nevoie, observându-se însă ordinea în care sunt trecuți diferiții indicați la nevoie.

---

[1]) In acest sens doctrina germană. A se vedea: **Grünhut**, par. 137; **Staub**, 56, n. 10; **Bernstein**, p. 234.

Prin urmare posesorul trebuie să observe ca protestul să se facă în consecinţă faţă de indicaţii la nevoie adică în acea ordinea în care sunt arătaţi în cambie, până ce găseşte un indicat la nevoie care să onoreze cambia[1]».

Când sunt mai mulţi indicaţi la nevoie şi nu se arată de cine sunt indicaţi la nevoie, sau apar ca indicaţi de aceiaş persoană, conf. cu art. 56 austro-ungar, posesorul poate să se adreseze oricăruia dintre ei şi să primească acceptarea aceluia care îi place, pe când în dreptul român faţă de art. 294 trebue să se primească acceptul celui care liberează, prin plată, pe cât mai mulţi obligaţi[2]).

3. Concursul mai multor terţi intervenienţi.

A. In dreptul român.

Art. 294 al. 2, se ocupă de ipoteza, în care trasul refuzând să accepte, se prezintă mai multe persoane, terţe, cari oferă să accepte pentru onoare, însă nu toţi în onoarea aceluiaş obligat.

Exemplu: Posesorul prezintă la accept trata, trasul refuzând, se oferă a acceptà trei persoane şi anume: *a* pentru onoarea trăgătorului *A*, *b* pentru primul girant *B*, *c* pentru al 2-lea girant *C*.

Dacă nu ar fi art. 294, posesorul ar putea să lase pe oricare din ei să accepte, sau inspirându-i încredere *c*, să consimtă la acceptul acestuia.

Faţă însă de dispoziţiunea categorică a art. 294 al. 2, posesorul nu poate consimţi la un accept, care ar liberà un număr mai mic de obligaţi, deci în exemplu dat nu poate consimţi la acceptul lui *b* sau *c*. El este ţinut să lase ca cel ce liberează numărul cel mai mare de obligaţi, să-şi scrie acceptul, în exemplul nostru *a*. Prin aceasta nu trebue să se interpreteze că posesorul preferind conform legii pe *a*, a consimţit la acceptarea lui şi deci conf. art. 292 al. 2, perde dreptul de a cere cauţiune pe cale de regres.

Dreptul de a cere cauţiune pe cale de regres se stinge pentru posesor numai atunci când din protest rezultă că s'a

[1]) II, p. 528.
[2]) In acest sens, Grünhut, II, p. 531, nota 8.

mulţumit, a consimţit la acceptarea unui terţ sau când nu permite să-şi scrie acceptul o persoană care oferă a accepta pentru trăgător. In primul caz, posesorul perde dreptul la cauţiune în baza art. 292 al. 2; în al doilea caz în baza art. 294 al. 2.

Dacă se oferă să accepte numai *b*, şi *c*, şi posesorul permite să scrie acceptul numai *c*, în conformitate cu art. 294 al. 2, posesorul perde dreptul de a cere cauţiune în contra celor ce ar fi fost liberaţi prin acceptul lui *b*, adică în această ipoteză nu poate cere cauţiune decât dela *A*.

Această sancţiune a legii se potriveşte la plata prin intervenţiune sau pentru onoare, unde este logic să se piardă acţiunea de regres în contra acelora cari ar fi fost liberaţi, dacă posesorul consimţea să primească plata de la un intervenient care s'a oferit să libereze mai mulţi obligaţi; pentru dreptul de a cere cauţiune sancţiunea nu se înţelege, căci nu poate fi vorba de liberarea celor ţinuţi de regres. Intr'adevăr să presupunem că posesorul lasă pe *b*, să accepte prin aceasta nu sunt liberaţi *B*, şi *C*, de obligaţiunea de a da cauţiune, ci numai adeziunea posesorului la acceptul lui *b* poate să aibă asemenea efect (art. 292 al. 2). Ori cum ar fi de imperfectă legea, ea este categorică şi impune posesorului obligaţiunea să dea întâietate la accept aceluia care liberează mai mulţi obligaţi.

B. In dreptul austro-ungar.

Legea germană şi după ea cea austriacă şi cea ungară nu se ocupă de concursul mai multor intervenienţi, cari nu sunt indicaţi la nevoe, de oarece conf. art. 57, posesorul este liber să primească sau nu ca un neindicat la nevoe să accepte pentru onoare şi dacă lasă să se scrie un asemenea accept, perde acţiunea de regres pentru cauţiune. De aceea şi când se oferă unul singur ca şi când se oferă mai mulţi, posesorul este liber să primească pe cine îi place sau să respingă pe toţi, fără să decadă din vreun drept[1]).

Aşa se explică că aliniatului 2 din art. 294 românesc nu găsim un corespunzător în l. germană, austriacă şi ungară,

---

[1]) Grünhut, II, p. 532.

în cari însă găsim o dispozițiune asemănătoare, dar la plata pentru onoare, unde se înțelege ca posesorul să nu refuze o plată dela un intervenient căci acesta plătind liberează un cât mai mare număr de obligați.

Prin urmare în dreptul românesc, spre deosebire de dreptul din Transilvania și Bucovina, posesorul cambial nu poate oprì pe un intevenient să accepte pentru onoare (art. 302), iar când se oferă mai mulți, *trebue* să prefere pe cel care, prin plată, va liberà cât mai mulți obligați.

In Regulamentul dela Haga, în art. 56 după ce se spune că acceptul pentru onoare trebue scris pe cambie și semnat de intervenient, adaogă că acceptantul va indicà și persoana în onoarea căreia acceptă și, în lipsă de asemenea indicațiune, acceptarea se socotește dată pentru trăgător.

Posesorul însă nu e ținut să prezinte trata la acceptare indicaților la nevoe în vreo ordine, de oarece el poate refuza acceptarea pentru onoare chiar din partea unui indicat la nevoe (art. 55). Deci posesorul are libertatea cea mai mare să prezinte și să primească intervenirea numai aceluia pe care îl socotește cu destulă chezășie.

Libertatea posesorului este îngrădită numai când e vorba de plata pentru onoare (art. 62 al. ultim).

Despre acceptațiune

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 295. — Acceptantul prin intervențiune trebue să facă a i se înmână prin posesor protestul pentru neacceptare și să-l remită fără întârziere persoanei onorate.

Codul comercial italian

Art. 273. — L'accettante per intervento deve farsi consegnare dal possessore il protesto per mancata accettazione, e trasmetterlo senza ritardo all'onorato.

Legea austriacă (Bucovina) și legea ungară (Transilvania)

Art. 58. — Acceptantul pentru onoare trebue să facă a i se înmână protestul de neacceptare plătind cheltuelile și făcând a se menționă acceptarea pentru onoare într'o anexă a protestului.

El trebue să încunoștiințeze de intervențiunea întâmplată pe onorat prin trimiterea protestului și această încunoștiințare cu protestul să o predea la poștă înăuntrul a două zile după ziua dresării protestului. Dacă omite aceasta, el răspunde de daunele rezultate din omisiune.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 54 al. ultim și art. 57 al. ultim. *A se vedea la finele acestui comm*

Din articolul 293 românesc şi art. 60 austriac şi ungar am văzut, că cu toată acceptarea unui terţ, persoana onorată şi giranţii anteriori îşi păstrează acţiunea de recurs pentru lipsă de acceptare. Ca o consecinţă a acestei dispoziţiuni, articolul 295 românesc care este traducerea fidelă a art. 273 cod. com. italian precum şi art. 58 austriac şi ungar prevăd obligaţiunea pentru acceptantul prin intervenţiune de a face să i se înmâneze protestul pentru neacceptare şi să-l remită fără întârziere persoanei onorate, pentru ca astfel onoratul armat de protest să poată cere cauţiune dela obligaţii săi de regres.

Prin urmare art. 296 românesc şi 58 austro-ungar prevăd: 1° înmânarea protestului de către posesorul cambiei intervenientului acceptant şi 2° remiterea protestului de către intervenient persoanei onorate.

1° *Inmânarea protestului de către posesorul cambiei intervenientului acceptant.*

In dreptul românesc, trebue să distingem pe acceptanţii indicaţi la nevoie de acceptanţii terţi intervenienţi.

a) Indicatul la nevoie acceptând are dreptul de a cere protestul dela posesor, bine înţeles achitând cheltuelile ocazionate cu dresarea protestului. Posesorul nu are nici un interes a reţine protestul, prin care se constată refuzul trasului, de oarece acceptând indicatul la nevoie, el nu se mai poate servi de protest spre a cere cauţiune, şi în drept de a cere cauţiune nu este de cât persoana onorată.

b) Dacă acceptă un terţ intervenient acesta are dreptul la înmânarea protestului, numai atunci când posesorul cambiei nu se mai poate servi de el spre a cere cauţiune, adică atunci când posesorul a consimţit la acceptarea terţului. In cazul în care posesorul nu a consimţit la accept, intervenientul acceptant nu-i poate cere protestul, de oarece protestul este un act indispensabil la exercitarea acţiunii de regres pentru dobândirea cauţiunii, acţiune ce posesorul a înţeles să-şi păstreze.

In asemenea caz intervenientul se va mulţumi să încunoştiinţeze pur şi simplu pe onorat de acceptul dat.

Legea vorbeşte de înmânarea protestului din partea posesorului cambiei, deci este vorba de originalul protestului, care conform art. 330 i se predă celui ce a prezentat cambia la acceptare.

Fiind vorba de originalul protestului, şi pe de altă parte art. 295 întrebuinţând cuvântul de «acceptantul», adică la singular, se deduce că nu se pot admite mai multe acceptaţiuni prin intervenţiune, fiind imposibil a se înmână mai multe originale ale protestului [1]).

In dreptul austro-ungar, nu este locul a face vreo distincţiune: întotdeauna acceptantul pentru onoare — fie indicat sau nu la nevoie — are dreptul să ceară protestul după ce achită cheltuelile ocazionate cu dresarea lui, pentrucă ştim că orice accept, ridică posesorului dreptul la cauţiune (art. 57).

2° *Remiterea protestului de către acceptantul-intervenient persoanei onorate.*

Am văzut care este scopul acestei remiteri: de a pune pe onorat în situaţiune de a cere cauţiune, pentru ca astfel să se asigure, că la scadenţă, dacă pe cale de regres i se va cere plată, să poată la rându-i să se despăgubească. Deci remiterea protestului este o măsură luată în interesul persoanei onorate.

Art. 295 românesc nu prevede un timp anume înăuntru căruia să se facă această remitere, totuşi din cuvântul «fără întârziere» reese că intervenientul acceptant trebue să fie diligent şi să nu amâne remiterea, în caz contrariu făcându-se răspunzător de daunele pricinuite prin întârzierea sa (ex.: insolvabilitatea obligaţilor de regres).

Legea austriacă şi legea ungară în art. 58 prevăd că acceptantul pentru onoare trebue să depue la poştă încunoştiinţarea şi protestul pentru a fi înmânate onoratului în termen de 2 zile, cari urmează zilei în care s'a dresat protestul, stabilind expres că cel ce omite această încunoştiinţare răspunde de daunele ce ar putea derivà.

Legea românească obligă pe intervenient la remiterea protestului şi întrebuinţează cuvântul «*trebue*», fără să prevadă vre-o sancţiune specială. Aşà că acceptantul prin intervenţiune care nu ar face de loc remiterea protestului nu este expus decât eventual la acţiunea de daune caşi în legea austriacă şi ungară, când din pricina acestei neremiteri, ono-

[1]) *Conform*: **Bonelli**, 171, *Contra*: **Sorani**, 261, citat de **Bonelli**. Doctrina franceză nu poate avea autoritate întrucât textele de lege sunt cu totul altfel.

In *Germania*. *Conform*: **Staub**, 60, n. 7. *Contra*: **Grünhut**, II, p. 485, 486.

ratul nu a putut cere cauţiune şi între timp obligaţii de regres ar deveni insolvabili.

Din articolul 295 românesc mai rezultă că acceptarea prin intervenţiune trebue să rezulte în mod suficient din cambie şi în acelaş timp să fie prevăzută şi în protest, deoarece aceste două documente: cambie şi protest sunt destinate a merge în mâni deosebite: cambia rămâne la posesor şi e susceptibilă de circulaţiune la alţi posesori ulteriori, pe când protestul e menit să meargă la persoana onorată spre a se exercità acţiunea de regres pentru dobândirea cauţiunii[1]).

Din art. 58 al legii austriace şi ungare rezultă că acceptantul pentru onoare trebue să facă a se menţionà acceptul pentru onoare şi într'o anexă a protestului (protest de intervenţiune). Deci avem un protest principal de neacceptare şi o anexă, un protest de intervenţiune, in care se face numai menţiunea acceptului pentru onoare. Nu este însă nevoie de acest protest anexă, căci dacă intervenientul acceptă pe când încă nu s'a încheiat protestul principal, se va face menţiune în chiar acest protest[2]).

Comparând art. 295 românesc cu art. 58 german, austriac şi ungar, înţelegem de ce în dreptul românesc şi italian cari nu cunosc de cât un protest, nu se poate acceptà pentru onoare după ce s'a încheiat protestul de neacceptare, şi de ce autorii germani şi austriaci, bazându-se pe dispoziţiile legii lor, admit că acceptarea prin intervenţie se poate face oricând, bine înţeles atâta timp cât posesorul poate cere dela obligaţii de regres cauţiunea[3]), făcându-se menţiune în protestul anexă.

In regulamentul dela Haga în art. 54 ultimul aliniat se spune numai că intervenientul trebue să înştiinţeze de îndată (sans retard) pe onorat de acceptul dat, fără să se fixeze timpul, după cum am văzut că se fixează în legislaţiile de origină germană şi ceeace este mai important nici nu-l obligă pe intervenient să trimită onoratului protestul.

---

[1]) *Conform:* **Vivante**, 1139.

[2]) **Bernstein**, p. 239; **Grünhut**, II, p. 472.

[3]) Conform: **Grünhut**, II, p. 484.

Din art. 57 al. 2 rezultă că protestul de neacceptare rămâne tot în mâinile posesorului cambiei şi după ce s'a dat acceptul pentru onoare, însă onoratul şi giranţii acestuia pot cere dela posesor protestul şi cambia acceptată pentru onoare, achitând complet cambia, aşa după cum cere art. 47.

SECŢIUNEA IV

Despre aval

Codul comercial român

Art. 296. — Plata cambiei poate fi garantată prin aval.
Avalul e scris pe cambie şi semnat de către acela care-l dă.
El se exprimă prin cuvintele «*pentru aval*» sau altele de asemenea.

Codul comercial italian

SEZIONE IV

Dell'avallo

Art. 274. — Il pagamento della cambiale, può essere garantito con avall.
L'avallo è scritto sulla cambiale, e sottoscritto da chi lo presta.
Esso si esprime colle parole «per avallo» od altre equivalenti.

Legea ungară

XI. **Despre aval**

Art. 66.—Avalul trebue să fie scris pe însăş cambie, sau pe copia acesteia, sau pe o prelungire (allonge) lipită de cambie ori de copia acesteia şi semnată în modul arătat în art. 3 al. 5; altfel nu produce nici o obligaţiune de drept cambial.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 29 şi 30. *A se vedeà la finele acestui volum.*

Pe lângă garanţia ce rezultă din giruri (art. 277 al. 2), plata unei cambii poate fi garantată printr'o garanţie specială cambiei, numită *aval.*

Avalul este o garanţie cambială în plus ce nu este indispensabilă cambiei, acest titlu existând şi fără aval şi aşà se explică termenii articolului 296: plata cambiei *poate* fi garantată prin aval.

In legea cambială germană, care este în vigoare şi în Austria, deci şi Bucovina, nu se reglementează avalul. Această lege enumeră însă avalul alături de gir şi accept în art. 7, când vorbeşte de declaraţiunile scrise pe un titlu căruia îi lipseşte una din condiţiunile esenţiale ale cambiei, şi în art. 81 când arată în contra cui are posesorul cambiei acţiune cambială.

In lipsa unor taxe de lege, doctrina germană-austriacă ţinând seamă că şi avalul este o declaraţie cambială (art. 7) scrisă pe cambie, a ajuns la formarea teoriei avalului, teorie, ce nu diferă de teoria ce rezultă din codul nostru comercial, căci ştiut este că legiuitorul italian a ţinut seamă nu numai de litera legii germane, ci şi de doctrina acelei legi.

Legea ungară în vigoare în Transilvania, care de obicei urmează fidel legea germană, a intercalat de data aceasta după plata prin intervenţiune, capitolul XI, despre aval.

Vom examinà natura juridică şi efectele avalului cu ocaziunea comentării art. 297 şi 298; acum ne vom limità a cercetà: 1° Cine poate fi avalant; 2° forma avalului; 3° avalul dat după scadenţă.

1. Cine poate fi avalant

Am spus că avalul este o garanţie de plată, ce se dă cambiei în plus. Acest lucru însemnează că avalul este o garanţie special cambială în afară de garanţia ce rezultă din giruri şi independentă atât de giruri cât şi de faptul dacă o cambie a fost sau nu acceptată [1]).

Din acest principiul că avalul este o garanţie în plus,

---

[1]) In codul francez avem art. 141: «*Le payement d'une lettre de change, indépendamment de l'acceptation et de l'endossement, peut être garanti par un aval*».

sunt autori italieni, cari nu admit că cei ce se află deja obligați cambiarmente (acceptant, trăgător, emitent, giranți) să poată fi și avalanți, de oarece ei avalând nu ar adăogà nici o nouă garanție și deci ar fi inutil un asemenea aval [1]).

In Franța aceasta este opiniunea admisă în doctrină și jurisprudență, și e sprijinită și de textul articolului 142 al. 1 cod. comercial francez: «*Cette garantie est fournie par un tiers*, sur la lettre même ou par un acte séparé» [2]).

In consecință s'a decis că avalul nu poate fi dat decât de un terț, deci nu poate fi dat de o persoană deja obligată la plata cambiei [3]) și nici chiar de către beneficiar [4]).

Se socotește însă, fără discuțiune, că pot avalà, fiind terți, trasul și indicatul la nevoie, cu condițiunea ca ei să nu fi acceptat cambia [5]).

La Francezi, la aval întrebuințându-se cuvântul de terț ca și la acceptarea pentru onoare, se esclud dela aval acei ce nu sunt terți. In codul italian și în codul român ca și în legea ungară, nefăcându-se restricțiunea ce am întâlnit-o și studiat-o la comentarea art. 292, rămâne să examinăm dacă nu este util și avalul dat de persoane, ce se găsesc deja obligate cambiarmente.

Avalul acceptantelui este inutil, de oarece acceptantul fiind obligat solidar față de toți cei ce figurează în cambie (trăgător, girant), nu adaugă nici o garanție nouă. De asemenea nici trăgătorul nu poate avalà, întrucât și el este obligat față de toți giranții și giratarii cambiei [6]). Tot în această situație se află beneficiarul cambiei (primul girant) care ori pe cine ar avalà, nu adaogă o nouă garanție.

Cum vom decide în ce privește pe ceilalți giranți?

Autori de seamă susțin că giranții pot avalà, cu condițiunea să-și dea avalul pentru un obligat anterior, însă nu

[1]) **Supino**, 233, **Vidari**, 6312; **Piola Caselli** in Dizionario Scialoja, citat de **Bonelli**, 173, nota 3.

[2]) A se vedeà: **Lyon Caen** et **Renault**, 251; **Alauzet**, 1385; **Bedarride**, 351.

[3]) *Rouene*, 19 Decembrie 1848, *S*. 48. 2. 706; *D*. 49. 2. 208. *Casația* 10 Iulie 1895, *S* și *P*. 99. 1. 460, *D*. 96. 1. 570, *Pand*. 97. 1. 347.

[4]) *Casația* 10 Iulie 1895. citat mai sus; *Casația* 30 Ianuarie 1907. *S*. și *P*. 1908. 1. 321, *Pand*. 1907. 1. 94.

[5]) Vezi **Lyon Caen** et **Renault**, n. 251.

[6]) **Vivante**, 1224. In acelaș sens și in *Austria*: **Grünhut**, II. p. 27

imediat precedent semnăturii sale în calitate de girant. In acest sens şi doctrina austriacă [1]).

Un exemplu: sunt 5 giranţi: *A*, *B*, *C*, *D*, *E*. Dacă *B* ar avalà pentru *A*, nu ar produce nici o garanţie nouă, de oarece *B* este deja obligat faţă de *C*, *D* şi *E*. Dacă însă *D* avalează pentru *B*, se produce încă o garanţie, de oarece el devine debitorul lui *C* şi deci pentru acesta din urmă ar fi util avalul girantului posterior lui şi care numai în calitate de girant i-ar putea fi creditor, iar nici decum debitor [2]).

Avalul dat de un girant, în exemplul nostru de către *D*, ar fi în special util în cazul, când trasul refuzând să accepte, *C* ar cere cauţiune dela *B*, iar acesta în loc de cauţiune oferă avalul lui *D*.

In proectul dela Haga, a triumfat această ultimă părere şi în art. 29 citim:

«Le payement d'une lettre de change peut être garanti par aval.

«Cette garantie est fournie par un tiers ou même par un signataire de la lettre».

Cu ocaziunea comentării art. 297 vom vedeà *pentru cine se poate avalà.*

2. Forma avalului

Art. 296 românesc şi art. 66 ungar arată:

a) Avalul e scris pe cambie.

In codul francez, art. 142 al. 1 se prevede: *«Cette garantie est fournie par un tiers, sur la lettre même ou par un acte séparé».* Avalul se putea da prin act separat şi în vechiul nostru cod comercial, ca şi în vechiul cod italian. Chiar în proectul preliminar al actualului cod italian se admitea avalul dat prin act separat; însă în textul definitiv nu s'a mai admis acest lucru, de oarece el erà o contrazicere cu principiul, că orice obligaţiune cambială trebue să rezulte numai din cambie.

In Austria (Bucovina) chiar în lipsă de text de lege doc-

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 27.

[2]) Conform: **Vivante**, 1224, **Bonelli**, 173; **Sorani**, 281; **Terrana** (Dell'avallo, 1907), 38; *Apel Roma*, 14 Martie 1905, *Rassegna comm.* 47. *Contra*: **Vidari**, 6812; **Supino**, 233;

trina şi jurisprudenţa cere ca avalul, ca orice declaraţie cambială, să fie scris pe cambie *(Grünhut*, II, p 25).

Şi în proectul dela Haga art. 30 al. 1 citim: «*L'aval est donné sur la lettre de change ou sur une allonge*», deşi ţinându-se seamă de norma «locus regit actum», în art. 5 al convenţiunii, ce însoţeşte proectul, se prevede: «*Par dérogation à l'article 30, alinéa 1, du Réglement, chaque état contractant a la faculté de prescrire qu'un aval pourra être donné sur son territoire par un acte séparé indiquant le lieu où il est intervenu*».

Avalul se poate da însă pe copie sau pe un duplicat al cambiei [1]).

Legea nu spune în ce loc pe cambie să se scrie avalul, nici ca el să se dateze.

b) Avalul e semnat de către acela care îl dă. Nu există un obligat cambiarmente, care să nu semneze pe cambie.

In privinţa semnăturii şi capacităţii celui ce semnează, a se vedeà cele spuse la semnătura trăgătorului şi capacitatea lui (art. 270), de oarece, după cum am mai repetat (art. 283) aceleaşi principii se aplică pentru toţi obligaţii cambiali, în ce priveşte semnătura, capacitatea, viţiile consimţimântului [2]).

c) După codul comercial român avalul se exprimă prin cuvintele «pentru aval» sau altele de asemenea.

Ca şi fidejusiunea (art. 1656 c. civ.), avalul în vechiul regat nu se prezumă; el trebue să fie expres. Legiuitorul român nu a prevăzut o formulă sacramentală, ci a lăsat părţilor libertatea de exprimare, indicând totuşi ca model cuvintele: *pentru aval.*

Faţă de această libertate de exprimare, instanţele de fond vor apreciă dacă cuvintele ce însoţesc semnătura unei persoane sunt echivalente, adică au acelaş sens cu cuvintele «pentru aval», şi în caz de dubiu, vor pronunţà că nu este aval.

Este contraversată în dreptul românesc cestiunea, dacă avalul se poate manifestà numai prin semnătură fără vreo altă însoţire de cuvinte.

---

[1]) Legea ungară, art. 66 prevede expres că avalul poate fi scris şi pe allonge, sau copie. In ce priveşte duplicatul, vezi infra.

[2]) Art. 66 ungar face trimetere expresă la art. 3, al. 5 care tocmai vorbeşte despre semnătura trăgătorului.

După unii autori, semnătura, care nu e însoţită de nici o declaraţiune, nu poate avea semnificarea de aval, pentrucă legea impune avalantului de a-şi declarà calitatea în care semnează şi îi lasă numai facultatea de a alege cuvintele, cu cari să manifeste aceastà intenţiune. Dacă cuprinsul cambiei consimte, se va puteà considerà ca un al doilea emitent sau un al doilea acceptant şi astfel cel ce voià să dea un simplu aval, din cauza neglijenţei sale, perde acţiunea cambială în contra aceluia, pe care tocmai voià să-l garanteze şi în contra tutulor obligaţilor anteriori [1]).

După alţi autori însă, avalul se poate exprima şi prin simplă semnătură, de oarece însăş legea, admiţând orice cuvinte echivalente formulei «pentru aval», arată că-i este indiferentă formula, destul numai să se evite posibilitatea unui echivoc asupra sensului precis al semnăturii şi asupra caracterului obligaţiunii ce a voit să-şi asume semnătorul. Când nu e posibil un echivoc, nu e raţional să se spue că o semnătură nu are nici o valoare, ca şi când semnătura pe cambie s'ar fi dat în glumă, căci nu se glumeşte cu un document cum e cambia [2]).

Credem că semnătura scrisă fie pe faţă, fie pe dosul cambiei şi care din cuprinsul cambiei nu poate fi luată nici ca accept, nici ca semnătura unui coemitent sau coträgător, ori girant, trebue socotită ca aval.

Această din urmă părere a fost adoptată de Inalta Curte de Casaţiune [3]).

Iată considerentele deciziunei:

„Văzând art. 296 c. comercial;

„Considerând că dacă prin al. 3 din acest articol se declară că avalul se exprimă prin cuvintele „pentru aval" sau alte asemenea, prin aceasta nu se stabileşte însă că enunciarea scrisă pentru a indicà că e vorba de aval, e indispensabilă, sacramentală

---

[1]) **Vivante**, 1222; *Conform*: *Apel Roma*, 29 Decembrie 1910, *Foro it.*, 1911, p. 518.

[2]) **Bonelli**, 174, care citează în acelaş sens pe: **Vidari**, 6821; **Marghieri**, p. 70; **Calamandrei**, 87.

Nu admit avalul prin simplă iscălitură, fără să arate ce valoare are acea semnătură: **Supino**, 239; **Terrana**, *Dell'avallo* 31.

[3]) *Casaţia s. III*, 12 Iunie 1912; *Curierul*, 1912, p. 793; *Săptămâna juridică*, 1912, n. 554.

şi sub pedeapsă de nulitate, aşà că, simpla iscălitură pe dosul unei cambii, fără nicio arătare, poate fi, după împrejurări, un gir sau un aval;

„Considerând că, în speţă, instanţa de fond având în vedere şi examinând cambia aflată de dosar în baza căreia societatea recurentă a intentat acţiunea, constată în fapt că ea, nefiind transmisă prin gir nici lui Frantz Semerad, nici lui Ion Atanasiu şi că aceştia n'au fost niciodată posesorii ei, apreciind împrejurările în cari dânşii au dat iscăliturile în alb pe acea poliţă, îşi face convingerea că acele iscălituri nu pot avea altă semnificare, decât că ei garantând plata, le-a dat pentru aval;

„Considerând că avalul nefiind supus la vreo formă particulară, nici în modul formulării lui, nici în ce priveşte locul ce trebue a ocupà, odată ce în speţă se constată că poliţa n'a fost dată în ordinul recurenţilor Frantz Semerad şi Ion Atanasiu şi nici că au fost vreodată portorii ei, de oarece acel în ordinul căruia s'a emis poliţa a transmis-o prin gir în urma semnăturii lor, rezultă că dânşii nu pot fi consideraţi ca giranţi, ci numai ca dătători de aval şi prin urmare solidar responsabili la plată împreună cu subscriitorul şi girantul poliţei şi deci, tribunalul ajungând la această soluţie, prin mijloace trase din însăşi cambie iar nu din împrejurări sau acte streine ei, n'a violat art. 296 c. com. şi n'a comis nici un exces de putere".

In dreptul austro-ungar este admisibil un aval numai prin simpla semnătură [1]), principiu admis expres de *Regulamentul uniform* dela Haga, art. 30, al 3 specificând, că să nu fie vorba de semnătura trăgătorului sau a trasului.

Tot cu ocaziunea formei adăogăm, că în aval se poate arătà o sumă mai mică decât cea cuprinsă în cambie, dar obligaţia avalantului nu poate fi condiţională, legea admiţând obligaţiuni condiţionale numai la accept şi aceasta fiind o excepţiune, nu este susceptibilă de a se extinde şi la alte obligaţiuni cambiale.

Avalantul nu poate introduce o clauză care să fie în contrazicere cu natura avalului, de ex.: «fără garanţie», sau «garantez acceptarea, dar nu plata», etc.

Avalantul poate pune o clauză ce ar fi putut-o scrie şi avalatul, buneoară numirea unui indicat la nevoie, sau la cambia la vedere să fixeze un termen înăuntru căruia să se prezinte cambia.

---

[1]) Grünhut, II, p. 25.

3. Avalul dat după scadență

Am văzut (art. 281) că o cambie ajunsă la scadență poate să fie încă girată, deși girul în acest caz produce efectele limitate (vezi supra). Intru cât nu este nici un text de lege care să interzică avalarea chiar după scadență, credem că *se poate da* un aval și după ce cambia a ajuns la scadență, deoarece nici unul din argumentele ce se aduc în potriva acestei soluțiuni, nu ne convinge.

In această privință scrie *Vivante* (n. 1223):

«Avalul scris după scadență nu dobândește caracter cambial: așà e cu girul (art. 260 it.); așà e cu acceptarea și plata prin intervențiune (art. 273 și 299), deoarece titlul poate să-și mărească creditul prin adăogarea de noi semnături cambiale, însă numai în perioada circulațiunii sale normale. Venită scadența, circulațiunea sa ulterioară, chiar dacă conservă forma cambială, este lipsită de creditul cambial și de garanțiile juridice, ce îl ajută».

Dar cu drept cuvânt scrie *Bonelli*, (n. 176, nota 3), după ce citează pe *Grünhut*, II, p. 38; *Staub*, art. 81, n. 12; *Bernstein* p. 302; *Demangeat* sur *Bravard*, p. 321; *Lyon Caen* et *Renault* 564: «scriitorii noștri din potrivă socotesc că avalul dat după scadență ar fi o simplă *fidejusiune*: *Vidari*, 6825; *Supino*, 244; *Piola Caselli*, loc. cit. p. 425; *Vivante*, 1223; *Sorani* 309; *Terrana* (Dell'avallo) 36; conf.: Casația Roma, Ianuarie 1890, *Annali*, 486 (per incidens). Această părere vine dela acei scriitori francezi cari socotesc încetată la scadență orice funcțiune a cambiei (Vezi *Nouguier*, 517; deasemenea *Borsari*, 833: «operațiunea cambială este consumată»). Și se justifică făcându-se paralelă cu girul, care după scadență valorează simplă cesiune. Numai că scadența are ce e drept efectul de a oprì circulațiunea și de a subiectivà creanța în persoana ultimului posesor, dar cambia nu se stinge cu scadența, și atât timp cât durează obligațiunea cambială, nu e rațional ca să nu poate fi garantată ca atare, adică avalată. Și când avalul oferă toate formele cerute de lege (și între aceste forme nu este *data*), nu este rațional a-i refuzà toate efectele legale».

Dacă s'ar avalà o cambie când posesorul ar fi decăzut din acţiunea cambială, sau i s'ar fi prescris acţiunea, avalantul va putea să ridice excepţiunile corespunzătoare, întocmai ca şi avalatul [1]).

---

[1]) **Bonelli**, loc. cit.; **Staub**, art. 81, n. 12; **Bernstein**, p. 320; **Grünhut**, loc. cit., merge mai departe şi socoteşte că avalul nu obligă cambiarmente, dacă e dat după ce acţiunea s'a prescris sau posesorul a decăzut faţă de avalat.

Despre aval

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 297. — Dătătorul avalului ia asupră-şi îndatoririle persoanei pentru care se face garant şi se obligă conform regulelor relative la cambii, cu toate că obligaţiunea persoanei pentru care s'a dat avalul nu ar fi valabilă.

Dacă nu sè arată persoana pentru care se dă avalul, el este socotit dat la poliţe, pentru acceptant; iar dacă poliţa nu e încă acceptată, pentru trăgător. La biletele la ordin sau valori cambiali, el e socotit dat pentru emitent.

Posesorul cambiei trebue să îndeplinească în contra dătătorului avalului toate actele care sunt trebuincioase pentru a păstrà acţiunea cambială în contra persoanei pentru care s'a dat avalul.

Codul comercial italian

Art. 275 — Chi dà l'avallo assume le obbligazioni della persoana per la quale garantisce, ed è obbligato cambiariamente, ancorchè non sia valida l'obbligazione della persona per la quale l'avallo è dato.

Se non è dichiarata la persona per la quale l'avallo è dato, questo si reputa dato nelle cambiali tratte per l'accettante, e se la cambiale non è ancora accettata per il traente; nei pagherò o vaglia cambiarii, si reputa dato per l'emittente.

Il possessore della cambiale deve adempiere verso il datore d'avallo tutti gli atti necesarii a conservare l'azione cambiaria verso la persoana per la quale l'avallo è dato.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 67. — Avalul, care dă naștere unei obligațiuni solidare, este valabil chiar atunci când acela, pentru care s'a dat avalul, nu posedă capacitatea necesară de a se obligà prin cambie. Dacă nu s'a prevăzut expres pentru cine s'a dat avalul, se consideră dat pentru acceptant sau pentru trăgător în caz de neacceptare.

Art. 68. — Posesorul, pentru a dobândì și conservà acțiunea cambială sau recursul în contra avalantelui, trebue să îndeplinească tot ceea ce prescrie legea de față pentru conservarea dreptului de recurs în contra acelor obligați cambiali, pentru cari s'a dat avalul.

Regulamentul uniform dela Haga.

Art. 30 al. ultim și art. 31 al. 1 și 2. *A se vedea la finele acestui volum.*

Art. 297, care este traducerea articolului 275 din codul comercial italian, se ocupă cu 3 cestiuni: 1⁰ pentru cine se dă avalul; 2⁰ efectele avalului între avalant și posesorul cambiei; 3⁰ cum își păstrează posesorul cambiei acțiunea cambială în contra avalantului.

In legea ungară aceste cestiuni sunt rezolvate în art. 67 și 68. In Austria și Germania doctrina și jurisprudența a rezolvat prin teoria generală a avalului.

1. Pentru cine se dă avalul

Prin aval garantându-se plata cambiei, această garanție se dă nu *in personam*, ci *in rem*, adică în favoarea ori cărui posesor cambial, nu numai în favoarea unui anumit creditor (posesor al cambiei). Dar dacă avalantul se obligă, ca orice obligat cambial, direct față de orice posesor viitor al cambiei, el însă prin avalul ce-l dă se face garantul unei anumite persoane, ce din cuprinsul cambiei reese debitoare, fie acea persoană girant, acceptant, trăgător sau emitent, fie chiar un alt avalant, de oarece un avalant poate fi avalizat, cum de asemenea pe un debitor cambial îl pot avalizà mai mulți avalanți [1].

[1]) Conf. **Sorani**, II, p. 24; **Terrana**, 39; **Bonelli**, n. 177, nota 7: «*Avalantul unui avalant nu se consideră ca un coavalant; el va avea regres cambial în contra avalantului avalizat de el.*»

Legea nu cere ca avalantul să numească persoana avalizată, de oarece, în lipsă de indicaţiune, art. 297 românesc şi 67 ungar stabileşte care este avalizatul. (Vezi supra cele zise relativ la forma avalului). Pentru valabilitatea avalului este destul ca el să fie scris pe cambie (art. 296 românesc, 67 ungar), de unde rezultă, ţinând seama de art. 273 românesc, că în dreptul nostru este nul avalul nu numai când se cere plata pe baza unui aval dat pe un înscris ce nu conţine toate condiţiunile prevăzute de art. 270, dar e nul şi avalul dat pe o cambie în alb [1]. In Germania, Austria şi Ungaria este valabil avalul în alb mai înainte ca trăgătorul să fi semnat, cu condiţia ca în urmă să se completeze cambia, iar persoana avalizată să figureze în calitate de obligată cambial [2].

Nu se poate avaliză o persoană ce nu figurează în cambie, de oarece nu se poate reţine cineva avalant, când nu există obligaţia ce s'a voit avala (vezi *infrà* . . .).

Avalantul este liber să arate înscris pe cambie pentru cine înţelege să avaleze, dacă însă nu arată pe avalizat, legea stabileşte o prezumţiune *juris et de jure* şi anume: dacă avalul s'a dat pe un bilet la ordin, se presupune dat pentru emitent, de oarece emitentul este răspunzător de plată faţă de toţi giranţii şi se presupune că avalantul a voit să garanteze plata faţă de toţi creditorii (posesor şi giranţi); dacă e o trată acceptată, avalul e socotit dat pentru acceptant, pentru acelaş motiv ca şi la biletul la ordin; când trata nu e acceptată, obligatul, care răspunde faţă de toţi, este trăgătorul şi, în atare situaţiune, legea socoteşte avalul dat pentru trăgător.

Această prezumţiune, după doctrina şi jurisprudenţa dominantă în Italia, se menţine şi atunci când semnătura avalantului se scrie pe dosul cambiei alături de semnătura unui girant [3].

Sunt autori italieni însă cari socotesc că în acest caz avalantul a arătat că înţelege să avaleze pe acel anumit girant lângă care semnează [4].

---

[1]) Vezi *supra*, art. 273.

[2]) **Grünhut**, II, p. 24, nota 9.

[3]) **Vivante**, n. 1226; **Bonelli**, n. 178; **Supino**, n. 241; **Calamandrei**, 89; **Terrana**, p. 119 şi jurisprudenţa numeroasă citată de aceşti autori.

[4]) **Vidari**, 6816; **Marghieri**, ed. 4-a, p. 71 şi *Casaţia Napoli*, 20 Februarie 1893; *Curtea Apel Trani*, 30 Mai 1890; *Curtea de Apel Genova*, 21 Iunie 1909, toate citate de **Vivante** şi **Bonelli**.

Doctrina germană şi austriacă, în lipsă de text de lege, socoteşte că simpla semnătură alături de a unui obligat cambial, fără vreo adăogare, însemnează că este un aval şi că avalul s'a dat pentru acea persoană alături de care s'a semnat [1]).

In Germania şi Austria lipsind prezumţiunea din art. 297 al. 2 românesc (art. 67 ungar), în caz când se vede că e aval, însă este îndoială pentru cine s'a dat avalul, posesorul nu este ţinut să se preocupe pentru cine s'a dat acel aval, însă este prudent din parte-i să îndeplinească toate formalităţile pentru conservarea acţiunii de regres, căci chemând în judecată pe un astfel de avalant se poate că acesta să dovedească că a avalat pe un obligat de regres faţă de care posesorul este decăzut [2]).

Două observaţiuni de făcut:

a) In articolul 297 al. 2 citim: «*La biletul la ordin sau valori cambiali*» şi ar fi neînţelese cuvintele *valori cambiali*, dacă n'am şti că aceste cuvinte sunt corespunzătoare cuvintelor italiene: «*nei pagherò o vaglia cambiarii*». La Italieni biletul la ordin — ne spune art. 251 cod italian—se numeşte «*pagherò*» sau «*vaglia cambiario*», dar legiuitorul nostru pentru ambele expresiuni nu a prevăzut în art. 270 decât o singură denumire «*bilet la ordin*».

Este deci natural ca legiuitorul italian, ocupându-se de avalul dat la biletul la ordin, să întrebuinţeze ambele denumiri, însă cel ce a făcut traducerea în româneşte a uitat ce făcuse când tradusese art. 251 italian (art. 270 românesc) şi a tălmăcit cuvintele italieneşte prin: La biletele de ordin sau valori cambiali, pe când trebuia să zică numai: la biletele la ordin, fără adăogirea cuvintelor *valori cambiali*».

In legea ungară prin art. 110 n. 8 se extinde dispoziţiile relative la aval (art. 66, 69) şi biletelor la ordine, cu prezumţiunea că dacă nu se arată pentru cine se dă avalul, se consideră dat pentru emitent. In Austria se aplică principiile avalului şi biletului la ordin, fără să fie text de lege.

b) Din cuprisul aliniatului 2 al articolului 297, (art. 67 ungar) care ne spune că, dacă nu se arată persoana pentru

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 25.
[2]) **Grünhut**, II, p. 26—27.

care se dă avalul, el este socotit dat la poliţe, pentru acceptant, iar dacă poliţa nu este încă acceptată, pentru trăgător, s'a susţinut că legiuitorul stabileşte presumţiunea referitoare la persoana avalatului, având în vedere momentul şi situaţiunea cambiei la darea avalului, iar schimbarea situaţiunii, posterior dării avalului, rămâne fără influenţă. Aşa, o trată neacceptată este avalată fără să se indice persoana avalatului; conform legei, avalul se socoteşte dat pentru trăgător şi, după teoria enunţată, acest aval se va considerà dat pentru trăgător chiar dacă în urmă trata a fost acceptată, de oarece legea stabilind presumţiunea a avut în vedere posibilitatea, că trata va fi acceptată posterior dării avalului, probă cuvintele «dacă poliţa nu e încă acceptată» [1]. Această soluţiune a fost respinsă de autorii mai noui, de oarece admiţând-o ajungem la consecinţe cu totul neraţionale: Să presupunem că o trată a fost avalată înainte de a fi acceptată şi ea trece încă prin mâinele altor 4 giranţi. Utimul posesor ştiind prezumţiunea din art. 297 că avalul într'o cambie acceptată se consideră dat pentru acceptant, nu dresează protest de neplată şi cheamă în judecată pe garantul acceptantului (pe avalant), însă, care i-ar fi mirarea, când acesta probând că a avalat înainte ca trata să fi fost acceptată, ar susţine, că e avalant al trăgătorului şi faţă de acesta şi de avalantul lui pentru a exercità acţiunea cambială, trebue în prealabil să fi protestat cambia pentru neplată. Desigur că nu aceasta a fost intenţiunea legiuitorului, care întotdeauna este preocupat a protege buna credinţă şi nu admite surprize, orice posesor cambial trebuind să se preocupe numai de ce e scris în cambie [2].

Legiuitorul în art. 297 a voit ca în lipsă de indicare a avalizatului, să se considere avalul ca dat pentru acea persoană, care este obligată faţă de toţi: aşa este emitentul la biletele la ordin, aşa e trăgătorul unei cambii neacceptate şi acceptantul unei cambii acceptate. Cel ce avalează o cambie

---

[1]) In acest sens: **Vidari**, 6815; **Supino**, 252; **Calamandrei**, p. 171, nota 2; *Casaţia Roma*, 20 Februarie 1889, *Monitore* 1889, p. 494.

[2]) In acest sens: **Vivante**, 1226; **Bonelli**, 179; **Bolaffio**, în *Foro italiano*, 1886, I, 122; **Sorani**, II, p. 42; **E. Ottolenghi**, în revista *Legge*, 1905, p. 2175, nota 3; *Curtea de Apel din Venezia*, 6 Octombrie 1885, *Foro italiano*, 1886, p. 122.

neacceptată este considerat — dacă el nu a dispus alfel — că a garantat pe ultimul obligat, care până la acceptare e trăgătorul, iar după acceptare este acceptantul.

Cuvântul de «încă» se poate explică referindu-l la acțiunea de regres pentru dobândirea unei cauțiuni, atunci când trasul refuză să accepte. In această ipoteză — trasul refuză acceptarea — știm că posesorul cambiei poate cere cauțiune dela obligații de regres și atunci poate cere dela ori care din ei și deci și dela avalantul presupus al trăgătorului, întru cât cambia nu a fost *«încă acceptată»* [1]).

In legea austriacă și germană neexistând, după cum am arătat mai sus, prezumțiunea din art. 297 (67 ungar) nu încape vreo discuțiune și se aplică principiul general aplicabil ori de câteori nu s'a arătat lămurit persoana avalată.

2. Obligațiunea avalantului

Avalul este o garanție de drept cambial. Dătătorul de aval — avalantul — garantează, față de toți posesorii, plata cambiei și pentru aceasta se obligă solidar, fără să mai poată invocà beneficiul de discuțiune sau de diviziune.

Art. 297 cod. comercial român spune că «dătătorul avalului ia asupra-și îndatoririle persoanei pentru care se face garant și se obligă conform regulelor relative la cambii, cu toate că obligațiunea persoanei pentru care s'a dat avalul nu ar fi valabilă»; iar art. 67 ungar mai puțin corect: «avalul, care dă naștere unei obligațiuni solidare, este valabil chiar atunci când acela, pentru care s'a dat avalul, nu posedă capacitatea necesară de a se obligà prin cambie».

De unde rezultă următoarele:

a) Avalul este o obligațiune cambială accesorie. Avalantul ia asupra-și obligația avalatului. Dacă avalatul este acceptant, avalantul se obligă față de posesor cum și de toți obligații de regres, inclusiv trăgătorul; dacă cel garantat, este un girant, avalantul se obligă numai față de cei ce urmează acelui girant, cu alte cuvinte: «dătătorul avalului este ținut în tocmai ca și acela pentru care a garantat». (Regulamentul dela Haga, art. 31 al. 1).

---

[1]) *Conform*: **Vivante**, 1226; **Bonelli**, loc. cit.

Avalul este o obligaţiune accesorie nu în sensul că nu se poate aval fără să avem o cambie; adică accesorie nu privită din punct de vedere al obligaţiunii principale a trăgătorului, căci privită astfel tot accesorie este şi obligaţiunea girantului şi acceptantelui. Obligaţiunea avalantului pe lângă existenţa cambiei mai are nevoie şi de obligaţiunea celui garantat şi prin urmare este nul un aval nu numai când titlul pe care este scris nu conţine toate condiţiunile cerute de legea cambială, dar şi atunci când dătătorul avalului garantează o persoană, care nu figurează ca obligată cambiarmente.

Din principiul că obligaţia cambială a avalantului este accesorie faţă de obligaţia celui garantat rezultă dispoziţia ce o citim în ultimul aliniat al art. 297 românesc şi în art. 68 ungar, că adică posesorul cambiei pentru a-şi conservà acţiunea cambială în contra avalantului este destul să-şi conserve acţiunea în contra celui garantat, adică să îndeplinească acele formalităţi cerute de lege pentru păstrarea drepturilor cambiale în contra garantatului.

Un exemplu ne va lămurì mai bine: *X* avalează pe girantul *C*. Pentru ca posesorul să aibă dreptul a cere plata dela X, trebue să fi îndeplinit aceleaşi forme şi în acelaş termen ca şi când ar cere plata dela avalatul C., adică să fi dresat protest de neplată faţă de tras în termenul prevăzut de lege şi să acţioneze tot în termen legal.

Dacă *X* avalează pe emitent sau pe acceptant, posesorul nu trebue să dreseze nici un protest, întru cât oligaţiunea emitentului la biletul la ordin şi a acceptantului — la trată —, nu e subordonată dresării prealabile a protestului. Deci protestul trebue dresat pentru a se conservà acţiunea în contra avalantului numai atunci când e nevoie de protest pentru conservarea acţiunii în contra celui avalizat [1]).

---

[1]) *Conform*: *Curtea de Casaţie*, *S. II*, 1 Iulie 1902, *Curierul*, 1903, p. 13, cu adnotaţiunea d-lui **C. N. Toneanu.** Vom observa că atât Inalta Curte cât şi adnotatorul numesc pe emitentul unui bilet la ordin: trăgător, aşà că deşi în speţă s'a judecat bine, totuşi din cauza acestei numiri se poate da loc la confuziuni, căci este inexat că pentru a conservà acţiunea în contra trăgătorului nu e nevoie de protest. Emitent şi trăgător nu e acelaş lucru, pentru emitent nu trebue, pentru trăgător trebue protest.

Termenii art. 297 nefiind destul de clari au dat loc la confuziuni şi n'au lipsit sentinţe cari să ceară ca protestul să fie adresat chiar atunci când nu erea necesar, pentru că se dedese avalul pentru emitent[1]).

Cestiunea conservării acţiunii cambiale în contra avalantului, este în strânsă legătură cu subrogarea avalantului în drepturile posesorului cambial achitat, despre care vom vorbì la art. 298.

Posesorul cambiei, decăzut din acţiunea cambială ce o avea în contra avalantului, nu mai poate recurge la nicio acţiune în contra acestuia: nu-l poate acţionà ca fidejusor, decât dacă ar probà că avalantul s'a mai obligat şi în această calitate; nu se poate folosì nici de dispoziţiunea art. 273, de oarece acea dispoziţiune se aplică numai atunci când îi lipseşte cambiei o condiţiune esenţială şi dat fiindcă emiterea unei cambii nu se face obicinuit fără o contra prestaţiune, pe când avalul de obiceiu se dă de complezenţă; nici nu se poate invoca art. 351, de oarece el se referă numai la perderea acţiunii cambiale în contra trăgătorului sau emitentului[2]).

Dătătorul avalului se obligă în aceleaşi condiţiuni ca şi cel garantat. Deci dacă cel garantat a scris anume clauze, avalantul se poate prevalà de ele, deşì nu le-a mai reprodus în aval. Aşa dacă avalează un acceptant parţial, avalantul nu garantează de cât pentru partea din sumă, care a fost acceptată.

Dacă dătătorul avalului a garantat pe trăgător sau un girant, el garantează nu numai plata, dar şi acceptarea cambiei şi deci în caz de neacceptare este obligat să deà cauţiune.

Din acelaş principiu al accesorietăţii mai decurge, că dreptul posesorului în contra avalantului se prescrie prin acelaş timp, prin care se prescrie dreptul în contra celui garantat, iar avalantul poate opune posesorului toate excepţiunile pe care i le-ar fi putut opune garantatul tinzând la dovedirea stingerii obligaţiunii: plata, compensaţiunea, etc.

b) Deşi avalul este privit atât de codul nostru comercial cât şi de legile cambiale din Germania, Austria şi Ungaria

---

[1]) Sentinţa casată prin deciziunea citată mai sus.

[2]) *Conform:* **Vivante**, 1231; **Bonelli**, 182.

ca obligație accesorie, totuşi ţinând seamă că avalul se dă către oricare posesor cambial, deci *in rem*, legiuitorul nu a voit să-l asimileze cu fideiusiunea.

Art. 297 românesc în această privință ne spune, că obligația avalantului este valabilă chiar dacă obligația celui garantat nu ar fi valabilă, iar art. 67 ungar ne spune că obligația avalantului este valabilă chiar dacă cel garantat nu e capabil cambiarmente.

In ambele legislații, (în acest sens este și doctrina și jurisprudența austriacă), legiuitorul nu a voit ca avalantul să opue posesorilor cambiali viții ascunse ale obligațiunii principale (ale garantatului), cum ar fi incapacitatea și falșificarea semnăturii celui pentru care s'a dat avalul, dolul, violența, eroarea sub imperiul cărora acesta s'a obligat.

Dar derogarea trebue limitată aci, avalantul poate opune vițiurile de formă ale obligațiunii principale. Dacă obligația celui garantat este nulă ca formă cambială, de această nulitate se poate prevalà avalantul. Avalantul nu poate opune că semnătura celui garantat e falșă, de oarece falșitatea nu rezultă din cambie, dar poate opune posesorului nulitatea obligațiunii principale, bazată pe faptul că garantatul e semnat prin punere de deget.

In această privință *Regulamentul uniform dela Haga* în art. 31 este foarte explicit, când după ce în primul aliniat stabileşte că dătătorul avalului este ţinut întocmai caşi acela pentru care a garantat, în al 2-lea aliniat prevede: «Son engagement est valable, alors même que l'obligation qu'il a garantie serait nulle pour toute cause autre qu'un vice de forme.»

Ceeace am spus relativ la obligațiunea avalantului este și în spiritul legii noastre și în acelaș timp și în conformitate cu doctrina austro-germană [1]).

In Italia autorii nu sunt de acord și *Vivante* (n. 1221) motivează această discordanță, în parte, pe faptul că lipsește sprijinul legii și doctrinei germane, în cari avalul este aproape necunoscut.

Este adevărat, după cum am mai spus, că în legea austriacă ca și în cea germană nu se reglementează avalul.

[1]) A se vedea în special **Grünhut, II**, p. 21 și urm.

iar legea il enumeră în două art. (7 şi 81) şi doctrina a construit teoria avalului, care se potriveşte cu legea noastră.

Autorii italieni susţin că obligaţiunea avalantului este autonomă, iar nu accesorie, dar pe când după unii această autonomie merge până la cea mai completă independenţă, în cât nulitatea ca formă a obligaţiunii garantatului nu atrage nulitatea avalului, care mai mult este valabil chiar dacă persoana garantată nu figurează în cambie [1]; după alţii însă obligaţia avalantului e autonomă, dar cu condiţie să existe obligaţiunea garantată măcar ca formă, căci legea spune că obligaţia dătătorului avalului este valabilă chiar dacă obligaţia garantatului nu e valabilă, dar desigur este deosebire între nevalabilitatea şi inexistenţa obligaţiunii [2].

Deci după primii este o independenţă şi formală şi substanţială. Este independenţă formală, adică forma avalului, valabilitatea lui, întinderea obligaţiunii lui sunt independente de ale obligaţiunii garantatului, iar clauzele dintr'o obligaţiune nu se subînţeleg în cealaltă. Este independenţă substanţială, întrucât avalantul nu poate să opue excepţiunile derivând din raporturile dintre garantat şi posesor, deci nu-i poate opune modurile de stingere ale obligaţiunii, cum e compensaţiunea şi nici excepţiunea că cel garantat în realitate nu a primit nimic dela beneficiar (primitor) [3].

După cei de al doilea se admite aceiaş independenţă substanţială, însă, cum am văzut, se susţine existenţa unei dependinţe formale.

In expunerea de motive a codului italian se spune că obligaţiunea avalantului este autonomă şi independentă, dar, după cum observă *Vivante*, n. 1225 una stă scris în expunerea de motive şi cu totul altceva în lege.

---

[1] A se vedea **Bonelli**, p. 343 şi urm.; **Supino**, n. 243; **Marghieri**, p. 73; **Sorani**, 282.

[2] **Vivante**, 1225.

[3] *Casaţia Torino*, 22 Noembrie 1919, *Riv. di dir. comm.*, 1920, II, p. 224.

Despre aval

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 298. — Dătătorul avalului care plăteşte cambia sosită la scadenţă, e subrogat în drepturile ce are posesorul în contra persoanei pentru care s'a dat avalul şi în contra obligaţilor anteriori.

Codul comercial italian

Art. 276. — Il datore di avallo che paga la cambiale scaduta è surrogato nei diritti del possessore verso la persona per la quale l'avallo fu dato e verso gli obbligati anteriori.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 69. — Dătătorul avalului, care plăteşte cambia, dobândeşte acţiune cambială în contra aceluia pentru care a plătit. El nu are acţiune sau recurs în contra altor obligaţi cambiali decât dacă acest drept ar fi aparţinut, în caz de plată, aceluia pentru care el a dat avalul.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 31. al. 3. — El are când plăteşte cambia, dreptul de recurs în contra garantatului şi în contra garanţilor acestuia.

Art. 298, care este traducerea fără nicio modificare a art. 276 italian, se ocupă de *subrogarea cambială a avalantului*, care a plătit.

Intre avalant şi persoana avalizată poate foarte bine să fi existat raporturi de drept comun, din care cauză să se fi dat avalul, acele raporturi sunt extra cambiale şi nu pot servi de bază unei acţiuni cambiale. Insă acele raporturi — bune oară de fidejusiune — nu se sting prin avalare, de oarece cum am văzut supra (pag. 35 şi urm.) obligaţiunea cambială nu novează, în principiu, obligaţiunea civilă sau comercială care i-a dat naştere.

In art. 298 legiuitorul nu se ocupă de raporturile extra cambiale ce pot existà între avalant şi avalizat, ci de efectele cambiale dintre aceste persoane.

Dătătorul avalului nu dobândeşte acţiune cambială în contra avalizatului şi giranţilor anteriori ai acestuia — de cei posteriori nu poate fi vorba, de oarece ei sunt creditori ai avalantului —, decât dacă plăteşte cambia sosită la scadenţă.

In acest caz se produce o subrogaţiune. Avalantul este subrogat *ipso jure* în drepturile posesorului achitat în contra avalizatului şi contra obligaţilor anteriori ai acestuia [1]).

In legea cambială germană în vigoare şi în Austria (Bucovina) nu se prevede nimic relativ la drepturile avalantelui care a plătit cambia. Totuşi doctrina şi jurisprudenţa din aceste ţări bazându-se pe codul civil au soluţionat şi această cestiune. Intr'adevăr în Austria, pentru că această ţară ne interesează în deosebi din cauza Bucovinei, în baza art. 1358 c. civil, care tratează subrogarea, se decide că avalantul prin faptul că plăteşte datoria celui garantat, achitând pe creditorul cambial, este subrogat prin lege în drepturile acestuia. Şi fiind vorba de o subrogare în drepturile pe care le avea creditorul cambial, drepturile, ce le dobândeşte avalantul, nu sunt drepturi autonome, independente, cum am văzut că sunt drepturile ori cărui girant, ci sunt drepturi derivate; cu alte cuvinte drepturile ava-

---

[1]) Avalantul are dreptul să ceară: suma plătită de el, dobânda dela ziua plăţii, plata cheltuelilor şi a preţului schimbului (art. 344).

lantelui, care plăteşte, sunt drepturile creditorului plătit, exercitate numai de avalantul subrogat [1]).

Dacă sunt mai mulţi avalanţi cari au dat avalul pentru unul şi acelaş obligat cambial, cel ce a achitat pe creditor, în baza art. 796 şi 1359 din codul civil austriac, este subrogat în drepturile cambiale ale creditorului achitat, însă nu poate cere dela coavalanţi întreaga sumă, ci numai *pro rata parte*, adică dacă sunt 3 coavalanţi şi unul plăteşte întreaga sumă, el nu poate cere decât $^1/_3$ din sumă dela fiecare [2]).

Legiuitorul italian negăsind un text de sprijin în legea germană a fost şi el călăuzit de principiile generale cuprinse în codul civil, admiţând subrogarea avalantelui, care plăteşte, în drepturile creditorului achitat. Dispoziţia aceasta din codul italian a trecut fără nici o modificare în codul român.

Doctrina italiană [3]) a voit însă să înlăture inconvenientele subrogaţiunii, aşà cum e concepută în dreptul comun, căci ştiut este că subrogatul se expune la toate excepţiunile ce se puteau invocà în contra subrogantului.

Li s'a părut autorilor italieni că a admite simpla subrogaţiune ar fi să se expue avalantul, care plăteşte, la cele mai neplăcute surprize, de aceea aplicând şi aici teoria drepturilor autonome, ei spun că este într'adevăr o subrogaţiune, dar e subrogaţiune de drept cambial şi în dreptul cambial drepturile se transmit nu ca în dreptul civil (cesiune). ci în mod independent de cum le avea predecesorul. Prin urmare avalantului, care plăteşte, nu i se poate invocà excepţiunile personale ce se puteau invocà în contra creditorului cambial achitat.

Recunoaştem că această teorie trebueşte consfinţită de lege, însă textul art. 297 românesc se împotriveşte.

Se împotriveşte textul art. 297, căci în acest articol citim despre subrogare «*în drepturile ce are posesorul*».

In dreptul nostru cambial ca şi în dreptul german şi austriac diferiţii posesori cambiali dobândesc drepturi auto-

---

[1]) A se vedea **Grünhut,** II, p. 31.

[2]) **Grünhut, II,** p. 31, nota 27.

[3]) A se vedea: **Vivante,** n. 1235; **Bonelli,** n. 183; **Supino,** n. 254 **Sorani,** n. 299.

nome, însă pentru aceasta trebuesc să se legitimeze prin o serie neintreruptă de giruri. Ori, avalantul nu a fost nici odată girant sau giratar, el se legitimează cu dreptul altuia, cu al creditorului achitat şi ca atare drepturile sale sunt derivate [1]).

Cu totul altfel trebue tratat avalantul care cere plata în baza unui gir în care chiar el este giratar, iar girul este anterior scadenţei.

Teoria italiană a drepturilor autonome, pe care le dobândeşte avalantul care plăteşte, se poate împăcă cu redactarea pe care o are art. 69 din legea cambială ungară. Intr'adevăr în acest articol nu se vorbeşte nimic de subrogare, ci numai că «dătătorul avalului dobândeşte acţiune cambială». Această exprimare se poate interpretà şi pentru şi contra subrogării; şi aşa fiind, este recomandabil a se interpretà aşa după cum cere mersul evolutiv al avalului.

Nici în art. 31 al. 3 al Regulamentului uniform dela Haga nu se vorbeşte de subrogare, ci de «dreptul de recurs» pe care îl are avalantul care plăteşte.

Avalantul este subrogat de drept în acţiunea cambială, în drepturile ce rezultă din sentinţa ce a dobândit-o posesorul în operaţiunile falimentului unuia din obligaţi, cum şi în operaţiunile de executare, etc.[2]).

Avalantul se subrogă şi în toate garanţiile accesorii cambiei (ipoteci, gajuri, privilegii [3]).

Subrogaţiunea operându-se, este de prisos să mai insistăm că avalantul va avea o *acţiune directă* în contra emitentului şi acceptantelui, ce se prescrie în 5 ani (3 ani în Transilvania) şi va avea o *acţiune de regres* în contra avalizatului şi obligaţilor anteriori, ce trebueşte exercitată în termen mult mai scurt (art. 345 şi 348 c. com.[4]).

Deşi cestiunea este controversată în doctrina italiană, credem totuşi că situaţiunea avalantului fiind la fel cu aceea a girantului avalizat (art. 297 al. 1), el va avea acţiunea

[1]) Conf. **Grünhut**, II, p. 31.

[2]) **Vivante**, 1233; **Bonelli**, 183; *Casaţia Roma*, 12 Mai, 1897, *Consulente commerciale*, 1897, 282.

[3]) Vezi autorii mai sus citaţi.

[4]) A se vedea totuşi discuţiunea: **Toneanu**, *Avalul* în revista *Dreptul* 1910, p. 357, 493, 517 şi în **Ef. Antonescu**, p. 368.

cambială nu numai după ce achită suma, dar şi înainte de a achită cambia, însă după ce a fost acţionat pentru plata acelei sume, exact caşi un girant (argument tras din articolile 344 şi 348 [1]).

Avalantul având dreptul a fi subrogat în acţiunea cambială, cum şi în toate garanţiile accesorii, existente în momentul în care a dat avalul, urmează că posesorul poate cere plata dela avalant cu condiţiunea ca să nu fie decăzut din acţiunea cambială faţă de avalizat, de debitorii cambiali ai acestuia şi chiar faţă numai de unul din ei. De asemenea subrogarea operându-se şi în ce priveşte garanţiile accesorii (ipoteci, gaj, etc.), avalantul se poate opune la plată atunci când posesorul a perdut acele garanţii. Dacă perderea s'a făcut în parte, (ex.: s'a renunţat numai în una din ipoteci), posesorul nu poate cere plata decât în proporţiunea garanţiei rămase [2]. In ori ce caz avalantul nu are drept să se plângă de perderea unor garanţii date posterior avalului şi deci garanţii ce nu le-a avut în vedere la darea avalului [3]).

Un avalant poate fi garantat de un al 2-lea avalant. Plătind, cel de al doilea avalant este subrogat în acţiunea cambială în contra primului avalant, în contra persoanei avalizate de primul avalant cum şi în contra obligaţilor anteriori [4]).

Mai mulţi avalanţi pot aviză aceeaş persoană. Intre mai mulţi avalanţi (coavalanţi) nu există raporturi cambiale, deci dacă un coavalant plăteşte, nu este subrogat în acţiunea cambială în contra celorlalţi coavalanţi. Raporturile dintre coavalanţi ne fiind reglementate de codul de comerţ, rămân supus şi interpretate după dreptul comun [5]).

---

[1]) Conform: **Bonelli**, 183. *Contra:* **Vivante, Supino**, 252. Jurisprudenţa italiană face aplicaţiune şi la aval a dispoziţiunilor art. 1919 c. civ. (art. 1673 cod. civil român) *Conform:* **Terrana**, p. 176; **Angeloni**, p. 73.

[2]) **Vivante**, 1234; **Bonelli**, 181, nota 4; **Terrana**, p. 250, **Angeloni**, p. 72. De asemenea avalantul poate refuză plata când posesorul i-o cere în ultima zi de împlinire a celor 5 ani de prescripţie, aşa că dacă ar plăti, el (avalantul) nu ar mai puteà săceară suma plătită dela avalizat şi debitorii acestuia **Vivante**, 1234.

[3]) **Vivante** loc. cit. cu jurisprudenţa citată acolo. *Contra*, **Bonelli**, n. 18, nota 4.

[4]) **Vivante**, 1239.

[5]) **Vivante**, 1240; **Bonelli**, 185; **Terrana**, p. 65 şi 75. In acelaş sens jurisprudenţa dominantă (*Vezi* **Vivante**).

Avalantul are dreptul a cere plata prezentând cambia, căci e presupus că cel ce i-a dat-o a fost achitat, deşi nu se menţionează acest lucru pe titlu (*Vivante*, 1232).

Avalantul decăzut din acţiunea cambială, poate recurge la acţiunea ce-i dă raportul de drept care a dat naştere avalului, dacă a existat un asemenea raport, şi atunci acea acţiune se prescrie după dreptul comun prin 10 sau 30 ani, după cum e comercială sau civilă, însă numai prin faptul avalării nu trebue să se presupue un raport de drept preexistent, acesta de multe ori putând lipsì între avalant şi avalizat[1]).

Iar în caz de lipsă a unui asemenea raport nu se poate spune că există o gestiune de afaceri, căci gestiunea de afaceri nu este preexistentă, ci se confundă aici cu avalul şi nu se poate acordà pentru acelaş act juridic două acţiuni: una ce se prescrie în 5 ani, iar alta în 10 şi 30 ani.

---

[1]) **Vivante**, 1238 presupune că întotdeauna avalantul mai are şi o acţiune de drept comun pe lângă cea cambială; credem însă mai întemeiată opiniunea lui **Bonelli**, 184, că între avalant şi avalizat *poate* să existe un raport de drept comun preexistent, care a dat naştere avalului, dar poate şi să nu existe.

SECŢIUNEA V

Despre duplicate şi copie

Codul comercial român

§ 1. Despre duplicate

Art. 299. — Trăgătorul sau emitentul cambiei e ţinut a da primitorului, după cererea sa unul sau mai multe duplicate.

Orice alt posesor al cambiei poate de asemenea să ceară duplicate. El trebue să se adreseze pentru aceasta la girantul său nemijlocit, care la rândul său se adresează la girantul său nemijlocit, până când cererea ajunge în cele din urmă la trăgător.

Codul comercial italian

SEZIONE V.

Dei duplicati e delle copie

§ 1. Dei duplicati

Art. 277. — Il prenditore ha diritto di avere dal traente o dall'emittente uno o più duplicati della cambiale.

Eguale diritto ha ogni altro possessore della cambiale verso il suo girante, e, pe mezzo dei giranti anteriori, verso il treente o l'emittente.

Legea austriacă (Bucovina)

XII. *Multiplicarea unei cambii*

1. Despre duplicate

Art. 66.—Trăgătorul unei cambii trate este obligat să dea primitorului, după cererea sa, mai multe exemplare identice cu cambia.

Acestea trebuesc însemnate în text ca prima, secunda, terţia, etc., iar în caz contrariu fiecare exemplar se socoteşte ca o cambie de sine stătătoare (singură cambie).

Chiar şi un giratar poate să ceară un duplicat al cambiei. El trebue să se adreseze pentru aceasta la girantul său nemijlocit, care la rândul său se adresează la girantul său, până când cererea ajunge la trăgător. Oricare giratar poate pretinde dela girantul său, ca girurile anterioare să fie repetate pe duplicat.

Legea ungară (Transilvania)

XII. *Multiplicarea cambiilor*

1. Despre duplicate

Art. 70. — Trăgătorul unei cambii trate este obligat să dea primitorului, după cererea sa, mai multe exemplare identice cu cambia. Aceste exemplare trebuesc însemnate în text ca prima, secunda, terţia, etc., iar în caz contrariu fiecare exemplar se socoteşte ca o cambie de sine stătătoare („singură" cambie).

Chiar şi un giratar poate să ceară un duplicat al cambiei şi trebue să se adreseze pentru aceasta la girantul său nemijlocit, care la rândul său se adresează la girantul său, până când cererea ajunge la trăgător. Acesta trimite girantului duplicatele emise în modul de mai sus; giranţii sunt obligaţi atunci să repue girurile lor pe duplicate.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 63. — *A se vedea la finele acestui volum.*

Secţiunea V al titlul IX c. comercial român se ocupă de duplicatele şi copiile cambiilor, iar primul paragraf care începe cu art. 299, tratează despre duplicate. Capitole speciale avem şi în legea austriacă (X) şi legea ungară (XII).

Duplicatele ereau mult întrebuinţate în evul mediu, când nu exista siguranţa averei şi a transporturilor pe uscat şi pe apă; astăzi duplicatele se întrebuinţează foarte rar, doar în comerţul făcut cu ţările peste ocean [1]).

---

[1]) **Vivante**, 1241.

Pentru evul mediu, **Scaccia** (2. gl. 6. n. 3.) vorbind de creditorul cambial, spune că el «debit semper penes se habere plures litteras, ut unicis perditis litteris aliae non deficiant». De asemenea *De Turri* (disp.

In practica de toate zilele nu întâlnim duplicate, însă ca o reminiscenţă a întrebuinţării lor, găsim uzitată formula «pentru această *singură* a mea poliţă», făcând aluziune că nu există duplicate.

Duplicatele au un dublu scop: 1° ca să se înlocuiască, atunci când originalul ar dispare; 2° ca posesorul cambiei să poată negocia duplicatul în timp ce originalul ar fi trimis la accept, căci trasul având domiciliu în altă localitate (mai ales peste ocean), posesorul care n'ar avea duplicat, nu ar putea negocià poliţa tot timpul cât trata ar sta in localitatea unde se află trasul cum şi în timpul necesar călătoriei.

Art. 66 german şi austriac conţine 3 aliniate; aliniatul 1 şi 3 formează articolul nostru 299, aliniatul al 2 german formează art. 300 românesc. Această modificare se datoreşte legiuitorului italian şi nu-i nimerită, de oarece în primul aliniat se recunoaşte dreptul primitorului cambiei de a cere duplicate şi cu această ocazie ne spune ce sunt duplicatele: exemplare identice cu cambia, lucru ce în codul nostru comercial îl găsim tot în art. 300. Legiuitorul ungar urmează fidel pe cel german.

După ce legiuitorul german recunoaşte astfel dreptul la exemplare identice (gleiclautende Exemplare), în al doilea aliniat ne arată cum un duplicat se distinge de o cambie de sine stătătoare: deosebirea constă în trecerea în textul duplicatului a cuvântului prima, secunda, terţia, etc.

In al treilea aliniat se ocupă de cele ce tratează şi al. ultim al art. 299 românesc, adică despre dreptul la duplicat al giratarului şi procedura de a dobândi duplicate.

Cel mai metodic şi concis este art. 63 din Regulamentul uniform dela Haga, care în primul aliniat arată că o cambie poate fi trasă în mai multe exemplare, în al doilea aliniat cum un duplicat se distinge de o cambie originală şi în fine în al treilea aliniat despre dreptul posesorului cambial de a cere duplicat şi procedura de urmat.

Duplicatul trebue să cuprindă toate obligaţiile scrise pe original, căci numai astfel în poate înlocui. (Vezi infrà art. 300)

---

2 qu. 2 § 5): «multiplicatio litterarum est admodum utilis et fere necessaria, cum enim transmittuntur eas non servaret remaneret stipulator absque ulla probatione sui crediti». A se vedea Bonelli, 187 care citează aceşti autori vechi.

Trăgătorul este obligat să dea, la cererea posesorului, atâtea duplicate câte voeşte acesta. Numărul duplicatelor nu e limitat, fiecare posesor având toată libertatea să ceară câte va voi. Cererea se îndreaptă de posesorul care este beneficiar trăgătorului sau emitentului, dacă posesorul e un giratar el trebue să se adreseze girantului său nemijlocit şi acesta girantului său şi aşa mai departe urmându-se şirul giranţilor, fără a se sări cineva, până se ajunge la trăgător [1]). Trăgătorul sau emitentul va semnà duplicatul şi vor semnà apoi toţi ceilalţi obligaţi exact ca şi pe original; dela această regulă nu se admite decât o excepţiune: acceptantul, care nu poate scri acceptul şi pe original şi pe duplicat (vezi art. 301, n. 2 [2]).

Obligatul cambial, afară de acceptant, care refuză să semneze duplicatul, este răspunzător de dauna şi în afară de aceasta, va putea fi obligat de judecată la darea duplicatului cu semnătura sa. Aceiaş răspundere o are obligatul cambial, care refuză a transmite cererea mai departe pentru a obţine duplicat [3]).

Legea după cum nu fixează câte duplicate poate cere posesorul, nu fixează nici timpul înăuntru căruia este admisibilă asemenea cerere; de unde se trage concluziune că posesorul are dreptul la duplicate şi după ce cambia a ajuns la scadenţă, cum şi după ce a mai obţinut alte duplicate.

Din cele arătate se mai deduce că cererea de duplicate este admisibilă atât la trate cât şi la bilete de ordin, de oarece primul scop al duplicatelor, de a servì în caz de pierderea originalului, este comun ambelor specii de cambii.

Din contră în dreptul austriac art. 98 şi ungar art. 112 nu se admit duplicate la biletele la ordin. Prin urmare emi-

---

[1]) Trăgătorul poate refuzà darea duplicatelor, dacă nu s'a respectat şirul girurilor. *Conform:* **Bonelli**, loc. cit.

[2]) **Bonelli**, 188; **Grünhut**, II, p. 328 chiar avalanţii sunt obligaţi la aceasta: **Vidari**, 6565; **Bonelli**, loc. cit.

Sunt ţinuţi să coopereze la darea duplicatelor toţi giranţii, chiar cei «fără garanţie», «nu la ordin», «prin procură»; de asemenea giranţii în alb, ai căror nume se află pe cambie, nu însă şi cei ce pe baza unui gir în alb au transmis cambia, fără ca numele lor să figureze pe ea (transmisiune brevi manu): **Vivante**, 1242.

[3]) **Vivante**, loc. cit., **Bonelli**, loc. cit. Acţiunea în daune nu e însă cambială: **Vivante**, loc. cit.; **Bernstein**, p. 262; **Grünhut**, II, p. 324.

tentul care dă mai multe exemplare, chiar numerotate emite în realitate tot atâtea cambii [1]).

Trăgătorul sau emitentul, precum şi alt obligat cambial, poate stipulà printr'o clauză cambială că nu este ţinut a da duplicate. O asemenea derogare este admisibilă, dispoziţiunea art. 299 (66 austriac, 70 ungar) nefiind de ordine publică, însă se interpretează, în genere, că cuvântul, «*singură*» (pentru această *singură* a mea poliţă) nu exclude dreptul de a cere duplicate [2]).

Din contră după Regulamentul uniform dela Haga, art. 63, pentru ca posesorul cambiei să aibă dreptul a cere duplicate trebue ca în cambie să nu se menţioneze că a fost trasă într'un singur exemplar: «*Tout porteur d'une lettre n'indiquant pa qu'elle a été tirée en un exemplaire unique peut exiger à ses frais la délivrance de plusieurs exemplaires*».

Dacă clauza este scrisă în cambie, trăgătorul sau emitentul va avea excepţiune opozabilă erga omnes [3]). Dacă există o convenţiune, însă nu e scrisă în cambie, va avea o excepţiune personală numai faţă de cel ce a renunţat la dreptul la duplicate [4]).

Cheltuelile necesitate de emiterea duplicatelor îl privesc pe cel ce cere acele duplicate.

---

[1]) **Grünhut**, II, p. 330. Acelaş lucru în regulamentul dela Haga, art. 79. Se admit însă copii — vezi infra.

[2]) *Conform*: **Vivante**, 1242; **Bonelli**, 188, **Supino**, 259; **Bernstein**, p. 262 *Contra*: **Sorani**, II, p. 95.

Sunt unii autori cari socotesc ca nescrisă o asemenea clauză: **Wächter**, p. 249; **Canstein**, p. 196.

[3]) **Vivante**, 1242 în fine; **Vidari**, 6562; **Bernstein**, p. 262.

[4]) **Bonelli**, 188.

Despre duplicate şi copie

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 300. — Orice duplicat trebue să aibă aceeaş cuprindere ca şi cambia şi să fie însemnat ca prima, secunda, etc.

In lipsa unei asemenea indicaţiuni, fiecare exemplar e socotit ca o cambie deosebită.

Codul comercial italian

Art. 278 — Ogni duplicato dev'essere dello stesso tenore della cambiale, salva la diversa indicazione di «prima», «seconda», ecc.

In mancanza di questa diversa indicazione, i duplicati si considerano come altrettante cambiali distinte.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 66.—Trăgătorul unei cambii trate este obligat să dea primitorului, după cererea sa, mai multe exemplare identice cu cambia.

Aceste trebuesc însemnate în text ca prima, secunda, terţia, etc. iar în caz contrariu, fiecare exemplar se socoteşte ca o cambie de sine stătătoare (singură cambie).

Al. 3 — *a se vedea supra sub art. 299.*

Legea ungară (Transilvania)

Art. 70.—Trăgătorul unei cambii trate este obligat să dea primitorului, după cererea sa, mai multe exemplare identice cu cambia. Aceste exemplare trebuesc însemnate în text ca prima

secunda, terţia, etc., iar în caz contrariu fiecare exemplar se socotește ca o cambie de sine stătătoare (singura cambie).

Al. 2. — *a se vedea supra sub art. 299.*

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 63. — *A se vedea la finele acestui volum*

Orice duplicat trebue să fie identic cu originalul și să conţie semnăturile obligaţilor cambial în original. numai astfel poate duplicatul să înlocuiască originalul.

In caz că duplicatul diferă de original, obligații cambiali răspund faţă de posesorii de bună credinţă caşi când s'ar fi obligat prin două (sau mai multe) cambii.

Nu orice deosebire dintre un duplicat și original face să se considere duplicatul ca o cambie distinctă, de oarece pot fi deosebiri fără nici o importanţă, cum buneoară în original să fie scris «cambie», iar în duplicat «poliţă», lucru permis întrucât chiar legea în art. 270 admite ori una ori alta din aceste denumiri [1]).

Legea pe lângă identitatea originalului și a duplicatului mai cere ca originalul să fie indicat cu *prima*, iar duplicatele cu *secunda*, *terța*, etc.

Când emisiunea duplicatelor se face odată cu a originalului lucru este uşor. Când însă emiterea duplicatelor se face în urmă, atunci trăgătorul sau emitentul va avea grije să ceară originalul, dacă nu se găsește scris deja pe el, cuvântul „*prima*“, spre a face această menţiune, ce este în special necesară atunci când cambia în original poartă cuvinte «pentru această *singură* a mea poliţă [2])».

Când nu figurează cuvintele *prima*, *secunda*, etc., fiecare exemplar e socotit ca o cambie distinctă.

Cuvintele mai sus menţionate (*prima*, *secunda*, etc.) pot fi scrise atât în textul cambie, cât și în afară de text. pe marginile cambiei, legea necerând un anumit loc.

[1]) **Vivante**, 1242; **Bonelli**, 189.

[2]) **Bonelli**, 189; **Lehmann**, § 108; **Canstein**, p. 197.

Dacă originalul nu se poate prezenta, fiind perdut, nu se poate emite duplicate, iar cel care le emite răspunde: **Bonelli**, loc. cit. In acelaş sens doctrina germană citată de acest autor. *Contra*: **Supino**, 258.

Despre duplicate şi copie

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 301. — *Dacă s'a plătit cambia după înfăţişarea unuia din mai multe exemplare emise, celelalte pierd puterea lor. Răspunderea de celelalte exemplare are însă loc în cazurile următoare*:

1. Girantul care a girat mai multe exemplare ale aceleeaş cambii la diferite persoane şi toţi giranţii posteriori ale căror semnături se găsesc pe *exemplarele neînapoiate în momentul plăţii*, răspund de girurile lor;

2. Acceptantul care a acceptat mai multe exemplare ale aceleaşi cambii, răspunde de acceptările aflate pe *exemplare neînapoiate în momentul plăţii.*

3. Dacă mai multe exemplare sunt girate către persoane diferite şi toate acceptate, girantul şi acceptantul sunt ţinuţi solidar pentru fiecare gir şi pentru toate acceptele.

Codul comercial italian

Art. 279 — Se più exemplari di una cambiale sono girati dallo stesso girante a più persone, questi e responsabile delle girate come se si trattasse di cambiali diverse. Eguale responsabilità assumono i giranti posteriori per le loro girate.

Se più esemplari sono accettati, l'accettante è obbligato per ciascuna accettazione.

Se più esemplai sono girati a persone diverse e tutti accettati, il girante e l'accettante sono obbligati solidariamente per ogni girata e per ogni accettazione.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 67. — Dacă s'a plătit unul din mai multe exemplare emise, celelalte îşi pierd puterea lor.

Totuşi rămân obligaţi din celelalte exemplare:

1. girantul care a girat mai multe exemplare ale aceleaş cambii la diferite persoane, şi toţi giranţii posteriori, ale căror semnături se găsesc pe exemplarele neînapoiate la facerea plăţii, în virtutea girurilor lor;

2. acceptantul, care a acceptat mai multe exemplare ale aceleaş cambii, în virtutea acceptelor de pe exemplarele neînapoiate în momentul plăţii.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 71. — Dacă se plăteşte unul din mai multe exemplare celelalte îşi pierd puterea lor.

Se face excepţiune în această privinţă:

1. faţă de girantul care a girat mai multe exemplare ale aceleaş cambii la diferite persoane, şi faţă de giranţii posteriori, ale căror semnături se găsesc pe exemplarele neînapoiate în momentul plăţii: ei rămân obligaţi din girurile lor, care se găsesc pe exemplarele nerestituite;

2. faţă de acceptantul care a acceptat mai multe exemplare ale aceleaş cambii. Acesta rămâne obligat în virtutea acceptelor depe exemplarele neînapoiate în momentul plăţii, dacă nu rezultă din acceptările multiple că ele nu au fost date decât cu condiţiunea ca să nu se mai fi acceptat vreun exemplar.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 64. — *A se vedea la finele acestui volum*

Legiuitorul român, văzând că cel italian nu este complet, traduce art. 67 din legea cambială germană, în vigoare şi în Austria. Dar având înainte şi codul italian, adaogă în art. 301, ultimul aliniat fără să se gândească că ceeace cuprinde acest aliniat devine cu totul de prisos faţă de redactarea germană. Fidel celui german este legiuitorul ungar.

In aliniatul 1 (care lipseşte la Italieni) al art. 301 se vorbeşte de circulaţiunea normală a duplicatelor, în restul articolului despre circulaţiunea anormală.

Ne vom ocupà pe rând: 1° de circulaţiunea normală a duplicatelor şi 2° de circulaţiunea anormală.

1. Circulaţiunea normală a duplicatelor

Inţelegem prin circulaţiune normală a duplicatelor, acea trecere din mână în mână fără ca exemplarele cambiei să înceteze de a mai fi identice. Aşa, avem o circulaţiune normală, când toate exemplarele sunt emise de acelaş trăgător (sau emitent), în numele aceluiaş beneficiar, care la rândul său le girează pe toate aceluiaş giratar; giratarul le girează pe toate aceleiaş persoane şi aşa mai departe.

Când circulaţiunea este normală, toate exemplarele cambiei fiind identice, oricare din ele poate fi prezentate la accept, la plată, la protest.

Dacă un exemplar a fost acceptat, nu se mai poate cere un al doilea accept pe alt exemplar, de oarece acceptul pe un exemplar, însemnează că trasul a onorat cambia şi legea, ce e drept nu tocmai logic, reţine pe acceptantul, care şi-a scris acceptul pe mai multe exemplare ca pe un acceptant a mai multor cambii distincte, bine înţeles dacă atunci când plăteşte nu reuşeşte să obţie celelalte exemplare *(vezi infra)*.

Plata făcută pe un duplicat, anulează toate celelalte exemplare identice, deoarece toate celelalte exemplare au fost înlocuite de exemplarul prezentat la plată.

Atât timp cât s'a semnat, în orice calitate *afară de acceptant*, mai multe exemplare identice şi cari să poarte menţiunea de: *prima*, *secunda*, etc., persoana, ce a semnat, fie trăgător, girant, avalant, nu răspunde decât odată, unică fiind obligaţiunea sa.

La acest principiu, după cum am mai spus, legea face o singură excepţiune: acceptantul care a acceptat mai multe exemplare ale aceleiaş cambii răspunde de acceptările aflate pe exemplarele neînapoiate în momentul plăţii; de unde rezultă dreptul pentru acceptant ca să ceară toate exemplarele mai înainte de a plăti, însă trebue să dovedească conform cu regulile dela cambii, existenţa mai multor exemplare acceptate ale aceleiaş poliţe[1]).

Dacă exemplarele acceptate au fost girate la diferite persoane acceptantul plăteşte fiecăreia, însă se poate întoarce pe calea dreptului comun în contra aceluia care transmiţând

[1]) *Conform:* **Bonelli**, 191; **Grünhut**, § 116, nota 29, p. 346; **Lehmann**, § 115, p. 452, § 134, p. 539. Nu admite acest drept pentru acceptant: **Adler**, p. 160.

cambia la diferiți giratari s'a înbogățit în detrimentul acceptantului (*Grünhut*, II, p. 316, nota 2 a).

Din cele de mai sus arătate putem trage următoarele reguli, pe cari le reproducem după *Cesare Vivante*[1]):

1. Trăgătorul, giranții, avalanții mai multor exemplare ale aceleiaș cambii răspund o singură dată;

2. Acceptarea unui singur exemplar liberează de obligațiunea de a da cauțiune pe toți obligații de regres;

3. Plata făcută posesorului legitim al unui exemplar liberează pe toți obligații de regres (plătit un exemplar, sunt plătite toate exemplarele[2]).

4. Protestul dresat pentru neacceptare sau pentru neplată, pe baza unui exemplar, legitimează pe posesor să recurgă la acțiunea de regres, servindu-se în acest scop de oricare exemplar, indiferent de exemplarul menționat în actul de protest.

2. Circulațiunea anormală

Avem circulațiunea anormală oridecâteori un posesor al cambiei, din eroare sau de rea credință girează exemplarele identice până aci, la diferite persoane. Din acest moment exemplarele încetează de a mai fi identice și pe când toți obligații cari au pus semnăturile pe exemplare, anterior girului care a produs circulațiunea anormală, sunt ținuți cambiaricește pentru o singură obligațiune în conformitate cu regulile expuse mai sus (circulațiune normală); girantul care a transmis exemplarele la diferite persoane cum și cei ce vor semnă în urmă acele exemplare răspund ca și cei ce își pun semnătura pe diferite cambii. Din această cauză girantul este ținut să plătească de atâtea ori câte exemplare a transmis în mod anormal și tot asemenea acceptantul răspunde de atâtea ori câte exemplare neidentice a acceptat.

Să luăm un exemplu: *A* trăgător, *B* și *C* giranți. *C* dobândește un duplicat pe lângă originalul ce-l avea și apoi

---

[1]) n. 1243.

[2]) In ipoteza că plata o face trasul în această calitate.

girează originalul lui *D*, iar duplicatul lui *E*. In acest caz *C* răspunde față de *D* și față de *E*, ca și când ar fi girat două cambii deosebite, *A* și *B* însă nu răspund decât o singură dată și ei vor plăti aceluia ce le va prezentà cambia întâi, iar dacă *D* și *E* ar prezentà de odată, A și B au libertate să plătească cui vor crede de cuviință.

Girantul dela care a început circulațiunea anormală răspunde de atâtea ori câte exemplare sunt transmise la persoane deosebite, chiar dacă el a girat în alb și posterior fără știrea lui acele exemplare, au ajuns în mâna diferitelor persoane ce se legitimează creditori, de oarece numai astfel se poate apără buna credință, atât de necesară circulațiunea titlurilor de credit [1]).

Revenind la exemplul nostru, conform art. 301, n. 3, dacă exemplarele girate de *C* lui *D* și *E* sunt acceptate fiecare, atunci acceptantul este solidar răspunzător împreună cu girantul *C* de plata ambelor exemplare.

Dacă un exemplar e girat în plină proprietate lui *D*, iar celălalt exemplar lui *E*, girantul nu răspunde de cât o dată: față de *D*. (vezi, *Bonelli*, 192).

Pericolile duplicatelor. Cu toată dispozițiunea art. 301 în cazul circulațiunei anormale, totuși întrebuințarea duplicatelor este foarte pericoloasă și foarte ușor cineva se poate vedeà silit să mai plătească încă odată, deși cambia fusese achitată; așà, un tras plătește în baza unui exemplar, posesorul unui alt exemplar se prezintă la acelaș tras și acesta refuzând să mai plătească, posesorul cere plata unui obligat de

---

[1]) *Conform:* **Bonelli**, 192, dela care am luat și exemplul de mai sus. **Grünhut, par.** 119, nota 13; **Canstein**, par. 14, nota 119, *Contra*, **Vivante**, 1244; **Staub, art.** 67, n. 6; **Adler**, p. 163, 164; **Bernstein, p.** 264.

Vivante, crede că nu trebuie să plătească de două ori girantul în alb de bună credință, căci el nu a încasat de două ori, cum face un girant de rea credință; la care răspundem: bine dar între buna credința unui girant căruia i se poate imputà totuși o neglijență și între buna credință a publicului, nu e bine să sacrificăm pe girant?

Mai îndreptățită este părerea lui **Bernstein** (loc. cit.) care distinge: dacă cel ce cere plata încă odată se prezintă în baza unui gir în alb, cată a fi respins de oarece existența unui gir în alb pe un duplicat trebuià să-l facă să se gândească la posibilitatea unui abuz; dacă însă se prezintă cu unul ce se vede a fi complet, girantul va plăti celui de bună credință rămânându-i o acțiune în contra celui ce a abuzat.

regres, care imediat achită însă se vede expus să i se respingă cererea de către obligaţii de regres, cari îi vor opune liberarea efectuată prin achitarea de către tras. In acest caz îi rămîne girantului o acţiune în contra celui ce abuziv a transmis duplicatele la diferite persoane, dar de cele mai multe ori el va fi insolvabil (*Vezi Vivante*, nota 241).

Despre Duplicate şi Copie

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 302. — Acel care a trimes un exemplar al cambiei pentru acceptare, trebue să însemneze pe celelalte exemplare persoana la care s'a expediat acest exemplar pentru acceptare; omisiunea acestei însemnări nu exclude efectele cambiei.

Depozitarul exemplarului expediat pentru acceptare e dator să-l înmâneze posesorului duplicatului la a sa cerere.

Posesorul unui duplicat, pe care este însemnat la cine se găseşte exemplarul expediat pentru acceptare, nu poate să exercite recursul în garanţie pentru lipsă de acceptare sau pentru lipsă de plată, dacă nu dovedeşte, în formele stabilite în secţiunea VIII a capitolului de plată:

1. Că exemplarul expediat pentru acceptare nu i s'a înmânat de către depozitar;
2. Că acceptarea sau plata nu s'a putut dobândi în temeiul duplicatului.

Codul comercial italian

Art. 280. — Chi ha spedito un esemplare della cambiale per l'accettazione deve indicare sugli altri esemplari la persona cui quelo fu spedito; ma la mancanza di questa indicazione non nuoce agli effetti della cambiale.

Il possessore di un duplicato contenente tale indicazione non può esercitare l'azione di regresso per mancanza di accettazione o di pagamento, se non prova nei modi stabiliti nella sezione VIII del presente capo.

1. che l'esemplare spedito per l'accettazione non gli fu consegnato dal depositario;

2. e che l'accettazione o il pagamento non potè ottenersi sul duplicato.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 68. — Acel care a trimis la accept unul dintre exemplarele cambiei, trebue să însemneze pe celelalte exemplare persoana la care se găseşte exemplarul trimis de el pentru acceptare. Omisiunea acestei însemnări nu ridică cambiei puterea cambială.

Depozitarul exemplarului expediat pentru acceptare e dator să-l înmâneze aceluia, care se legitimează ca giratar (art. 36) sau în alt mod ca autorizat să-l primească.

Art. 69. — Posesorul unui duplicat, pe care este însemnat la cine se găseşte exemplarul expediat pentru acceptare, nu poate să exercite recursul în garanţie pentru lipsă de acceptare sau recursul pentru plată în caz de lipsă de plată, decât dacă a făcut să se stabilească prin protest:

1. Că exemplarul expediat pentru acceptare nu i s'a înmânat de către depozitar;

2. Că acceptarea sau plata nu s'a putut dobândi pe duplicat

Legea ungară (Transilvania)

Art. 72. — Identic cu art. 68 austriac.

Art. 73. — Identic cu art. 69 austriac.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 65. — *A se vedea la finele acestui volum.*

Articolul 302, ca şi art. 280 din codul comercial italian se ocupă de consecinţele juridice ale expedierei unui exemplar al cambiei, pentru acceptare, pe când celalt exemplar rămas în circulaţiune poartă menţiunea scrisă a persoanei căreia i s'a făcut expediţiunea.

Articolul 280 cod italian este contopirea articolelor 68 şi 69 din legea germană (în vigoare şi în Austria; art. 72—73 l. ungară); legiuitorul italian a înlăturat următorul aliniat german:

Depozitarul exemplarului expediat pentru acceptare este

obligat să-l înmâneze aceluia care se legitimează ca giratar sau într'alt mod ca autorizat să-l primească."

Legiuitorul nostru a tradus articolul italian însă a revenit la textul german şi, dându-i o redacţiune mai clară, a reprodus aliniatul german suprimat de legiuitorul italian.

Aliniatul 1 al articolului, ce comentăm, prevede că acel ce a trimis un exemplar al cambiei la accept (*exemplar de acceptare*) „*trebue*" să însemneze pe celelalte exemplare (*exemplare de circulaţiune*) numele persoanei, căreia s'a făcut expediţiunea; însă numele acestei persoane (*depozitar*), cu tot «trebue» al legii, poate să lipsească, de oarece aliniatul se termină cu cuvintele: «omisiunea acestei însemnări nu exclude efectele cambiei».

Art. 302 supune la anume formalităţi şi reguli pe posesorul exemplarului de circulaţiune şi chiar pe tras, însă aceste formalităţi şi reguli nu trebuesc observate decât atunci când pe exemplarul de circulaţiune se prevede persoana, căreia s'a trimis exemplarul pentru acceptare; iar dacă desemnarea acestei persoane, nu este suficient făcută, astfel că posesorul exemplarului de circulaţiune nu poate şti cine este depozitarul, se va socotì ca şi când indicaţiunea nu ar fi scrisă[1]).

Depozitarul fiind persoana însărcinată de către expeditor de a cere trasului să-şi scrie acceptul, va urmà în totul instrucţiunile primite dela cel ce i-a trimis exemplarul.

Dar dacă depozitarul trebue să urmeze instrucţiunile trimise de cel ce i-a expedieat exemplarul, instrucţiuni referitoare la luarea acceptului dela tras, rezultă de aci că depozitarul este îndreptăţit să restitue acel exemplar expeditorului la a sa cerere, fără să se mai preocupe dacă el mai este sau nu posesor al exemplarului de circulaţiune?

Doctrina italiană şi germană-austriacă răspunde afirmativ. Depozitarul este subordonat ordinelor ce va primì dela cel ce i-a trimis exemplarul. Această subordonare nu

[1]) Conform: **Vivante**, 1247; **Bonelli**, 193; **Grünhut**, II, p. 348, 339; **Bernstein**, p. 265.

Aşa dacă se scrie: «Prima trimisă la accept» fără să arate cui s'a trimis.

Dacă se spune cui s'a trimis dar nu se indică adresa depozitarului se presupune că acesta domiciliază în oraşul de domiciliu al trasului (**Bonelli**, loc. cit.).

încetează decât din momentul, în care un alt legitim posesor al exemplarului de circulaţiune îi va cere remiterea exemplarului de acceptare. Din acel moment depozitarul este subordonat ordinelor ce va primi dela acest ultim posesor, pentru că posesorul este terţul în favoarea căruia s'a stipulat [1]).

Nu este lipsită de argumente juridice nici părerea lui *Canstein* [2]), după care depozitarul poate restitui exemplarul trimis la accept numai celui ce se legitimează ca posesor al exemplarului de circulaţiune, de oarece imediat ce expeditorul a girat acel exemplar, el a perdut dreptul de a dispune de cel expediat pentru acceptare şi deci nu mai poate fi legitimat a-l primi; ceea ce însemnează că depozitarul la rându-i trebue să se convingă dacă cel ce cere restituirea este posesorul exemplarului de circulaţiune sau cel puţin autorizatul acestuia, iar nu să se mulţumească să constate pur şi simplu că cel ce cere este aceiaşi persoană, care i-a expediat exemplarul pentru acceptare.

Depozitarul care va refuză să înmâneze exemplarul pentru acceptare, legitimului posesor, va putea fi obligat judecătoreşte răspunzând şi de daune. Cum însă depozitarul nu este debitor cambial, acţiunea ce s'ar intenta în potrivă-i nu poate fi socotită drept acţiune cambială [3]).

Posesorul exemplarului rămas în circulaţiune şi pe care este făcută menţiunea, că celălalt exemplar se află la X pentru accept, dacă voeşte să se prezinte personal să ceară trasului acceptarea, trebue în prealabil să dobândească dela depozitar exemplarul trimis la accept [4]), căci trasul e ţinut să-şi scrie acceptarea pe acel exemplar, altfel putând fi făcut răspunzător de daune faţă de trăgător [5]).

Dacă depozitarul va fi obţinut deja acceptarea, va înmână exemplarul acceptat. In orice caz depozitarul are drept la o adeverinţă că a înmânat exemplarul ce i se expediase. Această adeverinţă poate fi dată chiar pe cambie

---

[1]) **Vivante**, 1249; **Bonelli**, 194; **Grünhut**, II, p. 357; **Bernstein**, p. 267.

[2]) par. 14, nota 14.

[3]) **Grünhut**, in Germania se discută dacă această acţiune (de a se restitui duplicatul) este o acţiune utilis depositi, o acţiune reală sau o acţiune personală ad exhibendum. A se vedea **Canstein**, par. 14, nota 31.

[4]) *Conform:* **Vivante**, 1247; **Grünhut**, II, p. 349.

[5]) **Vivante**, 1247.

ştergându-se clauza de expediere şi inlocuindu-se cu o alta: *prima (sau secunda) restituità*[1]).

Depozitarul, care a făcut să se dreseze protestul de neacceptare e dator să restituie odată cu exemplarul încredinţat şi protestul pentru ca astfel posesorul legitim al exemplarului rămas în circulaţiune bazat pe ambele exemplare şi pe protest să poată exercità acţiunea de regres pentru dobândirea unei cauţiuni: Dacă nu i se remite protestul, va face el să se dreseze asemenea protest.

Dacă depositarul remite posesorului exemplarul neacceptat; posesorul de va voi să ceară acceptul se va prezentà cu ambele exemplare trasului, care de va refuzà să accepte, i se va dresà protest pentru că numai astfel se deschide acţiunea de regres.

Să presupunem însă că posesorul se prezintă întâi depozitarului, însă acesta refuză restituirea exemplarului ce i s'a trimis. In acest caz posesorul va face să i se dreseze protest de nepredarea exemplarului şi numai în urmă va cere trasului să accepte şi să scrie acceptul pe exemplarul rămas în circulaţiune. Dacă trasul refuză — ceeace va face întotdeauna când a acceptat exemplarul prezentat de depozitar —, posesorul va constatà acest refuz fie prin acelaş protest prin care a constatat refuzul depozitarului, fie prin protest separat dacă trasul domiciliază în altă localitate[2]).

Prin urmare acţiunea de regres nu este admisibilă decât dacă posesorul dovedeşte în ce priveşte neacceptarea:

a) Că depozitarul i-a remis duplicatul împreună cu protestul doveditor că trasul a refuzat acceptarea, sau

b) că a cerut duplicatul dela depozitar şi după cum se constată din protest el a refuzat înmânarea acelui exemplar cum de asemenea trebue să constate şi refuzul posterior al trasului de a accepta exemplarul rămas în circulaţiune, sau

c) că posesorul s'a prezentat cu ambele exemplare la tras, dar acesta a refuzat să accepte, pentru care fapt i s'a dresat protest dovedind că au refuzat şi indicaţii la nevoie dacă sunt.

Posesorul nu are însă acţiune de regres dacă se adre-

---

[1]) **Vivante**, 1249; **Bonelli**, 194, nota 5.
[2]) **Bonelli**, 194; **Vivante**, 1247.

sează direct trasului fără a-i prezentă exemplarul la acceptare [1]).

Dacă posesorul duplicatului rămas în circulaţiune voeşte să exercite acţiunea de regres pentru lipsă de plată, trebue să dovedească:

a) Că a prezentat trasului atât exemplarul rămas în circulaţiune cât şi exemplarul trimis spre acceptare, şi cu toate acestea trasul a refuzat să plătească, pentru care refuz i s'a dresat protest.

Posesorul nu poate prezentă numai unul din exemplare chiar dacă ar fi acceptat acel exemplar, căci dacă exemplarul cel prezentat la plată e cel ce fusese expediat depozitarului bine a făcut trasul să refuze plata, de oarece din acel exemplar nu rezultă cine este creditor în momentul scadenţei; iar dacă se prezintă numai exemplarul destinat circulaţiunii şi din care rezultă cine e creditor, refuzul trasului de a plăti nu îndreptăţeşte la acţiunea de regres, fiindcă legea obligă pe posesor să prezinte neapărat exemplarul trimis depozitarului sau să constate în prealabil că depozitarul somat nu a restituit acel exemplar; sau

b) că posesorul, care nu obţinuse exemplarul trimis la acceptare, s'a adresat în prealabil acestuia şi prin protest a constatat că depozitarul a refuzat să i se dea exemplarul ce i se încredinţase, şi în urma acestui refuz s'a prezentat cu exemplarul rămas în circulaţiune la tras (dacă sunt indicaţi la nevoie este evident că şi lor), dar şi acestuia i-a dresat protest, întrucât şi el a refuzat să plătească.

Se poate întâmplă ca exemplarul trimis spre acceptare să fi fost perdut sau sustras, în acest caz posesorul ce se legitimează cu exemplarul rămas în circulaţiune are dreptul să ceară amortizarea lui conform art. 354 şi urm. din codul comercial [2]).

Legitimul posesor al cambiei poate revendică exemplarul trimis la acceptare, ori dela ce persoană.

De asemenea posesorul poate cere celelalte duplicate, când dovedeşte că sunt mai multe şi le-ar fi oprit unul din giranţi [3])

---

[1]) Vivante, 1217; Grünhut, II, p. 349.

[2]) *Conform:* Bonelli, 194.

[3]) Bonelli, loc. cit.; Sorani, II, p. 108.

Aceleaşi principii se găsesc şi în art. 65 din *Regulamentul uniform dela Haga.* Dacă în duplicat nu se menţionează nu numai că «prima pentru acceptare la X», ci «prima acceptată la X», aceasta însemnează că cel ce a expediat exemplarul şi giranţii cari succed garantează pe posesor că poliţa a şi fost acceptată, aşa că nu trebue să se mai îngrijească de luarea acceptului. In acest caz, ei sunt răspunzători dacă posesorul încrezându-se în menţiunea făcută a suferit daune, de oarece când a aflat că în realitate cambia nu fusese acceptată, erea prea târziu a mai luà măsurile necesare; iar dacă cambia erea plătibilă într'un anume timp dela vedere şi deţinătorul exemplarului trimis la accept, nu l-a prezentat în timp util, expeditorul cum şi următorii lui, când pe duplicat este scris «prima acceptată la...», nu pot spune posesorului că este decăzut întrucât n'a prezentat trasului cambia în termenul cerut de lege, de oarece chiar ei i-au garantat că acea cambie fusese acceptată [1]).

[1]) **Grünhut**, II, p. 356.

Despre duplicate și copie

(Urmare)

Codul comercial român

§ 2. Despre copie

Art. 303. — Orice posesor al unei cambii poate să scoață copie *pentru trebuințele sale.*

Copiile scoase trebue să fie conforme cu originalul și să cuprinză toate girurile și însemnările ce se găsesc în el, cu adăugirea *„aceasta e o copie“* sau o alta de asemenea.

Codul comercial italian

§ 2. Delle copie

Art. 281. — Le copie di una cambiale possono farsi da qualunque possessore.

Le copie devono essere conformi all'originale e contenere tutte le indicazioni che in esso si trovano, coll'aggiunta «*fin qui copia*» od altra equivalente.

Legea austriacă (Bucovina)

2. Despre copie

Art. 70. — Copiile cambiei trebuesc să cuprindă reproducerea cambiei și a girurilor și mențiunilor aflate pe ea și să fie prevăzută cu declarațiunea: «până aici copie» sau cu o desemnare de acest fel.

In copie se va însemnà, la cine se află originalul cambiei trimis pentru acceptare. Omisiunea acestei însemnări nu ridică însă copiei girate puterea sa de drept cambial.

Legea ungară

Art. 74.—Copiile cambiei trebuesc să cuprindă textul complet al cambiei cu toate girurile şi menţiunile aflate pe ea. Pe lângă aceasta trebue scris până unde se întinde copia (reproducerea).

Dacă originalul s'a trimis pentru acceptare, se va însemnà la cine se află originalul. Omisiunea acestei însemnări însă nu ridică copiei girate puterea sa de drept cambial.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 66 şi 67. — *A se vedeà la finele acestui volum.*

Art. 303 codul comercial român e traducerea *infidelă (!)* a articolului 281 italian, de oarece articolul 281 italian se sfârşeşte cu cuvintele «cu adăugirea «până aici copie» sau alta echivalentă», iar legiuitorul nostru traduce: «cu adăugirea «*aceasta e o copie*» sau alta de asemenea». Vom reveni asupra acestei deosebiri.

Fără importanţă este adăogarea din primul aliniat a cuvintelor: «pentru trebuinţele sale».

Copiile se deosebesc de duplicate:

a) Copiile se fac de posesorul cambiei, nu de trăgător; pe când duplicatul este cerut de posesor dar îl emite trăgătorul.

b) Copiile ca şi duplicatele trebuesc să fie conforme cu originalul, însă pe când la duplicate toate semnăturile de pe cambie sunt originale, din contra semnăturile de pe copie ale persoanelor ce preced pe posesorul, care a făcut copia, sunt şi ele în copie şi prin urmare acele persoane nu pot în nici un caz răspunde cambiariceşte numai în baza copiei, de oarece lipseşte semnătura originală, condiţiune indispensabilă pentru a se putea exercità acţiunea cambială în contra cuiva;

c) La duplicate avem pe fiecare exemplar menţionat al câtelea este, prin cuvintele: *prima*, *secunda*, etc.; la còpii trebue arătat că nu avem de a face cu originalul. Prin ce cuvinte se va arăta că suntem în faţa unei còpii, vom arăta mai jos, tot la acest articol.

Articolul 303 ne spune că orice posesor poate să facă còpii— şi numărul e nelimitat — după cambie, *pentru nevoile sale.*

Cari sunt acele nevoi? Posesorul cambiei poate să se servească de copie, ca şi de duplicat, trimiţând originalul la accept, iar copia punând-o în circulaţiune. In acest caz pe

copia din circulaţiune se va însemnà la cine se află originalul trimis la accept, ceeace nu este indispensabil. (Analogie cu art. 302 românesc, expres prevăzut de art. 70 austriac şi 74 ungar).

Conform legii austro-ungare nu poate fi trimisă copia la accept, de oarece un asemenea accept este fără valoare (*Bernstein*, p. 270).

In dreptul românesc este admisă soluţia contrară (art. 304).

Conform cu legea germană, austriacă şi ungară copia nu poate servì decât la acest scop: să circule prin gir, pe când originalul e la accept, căci copia în zisele legislaţii nu pot fi nici acceptate, nici avalate, (*Grünhut*, II, p. 319).

Copia poate servì şi pentru a da chitanţă unui debitor cambial care a plătit numai o parte din suma datorată şi atunci vom aveà copia cu semnătura originală a posesorului prin care se adevereşte primirea unei părţi din sumă, copie ce va trece în posesiunea debitorului, şi vom aveà originalul, pe care se poate face chiar menţiune de plată parţială, însă în posesiunea creditorului.

Acelaş lucru când copia urmează să servească debitorului ca probaţiune a unui termen acordat de către posesorul cambiei.

Copia mai poate servì şi pentru a fi trimisă pentru ca un terţ să garanteze cambia, pe când originalul să continue a fi în circulaţiune [1]).

Posesorul cambiei mai poate să se folósească de copie, atunci când originalul e sechestrat, etc.

Forma copiilor. Am arătat deosebirea care există între copii şi duplicate, vom examinà acum formula ce trebueşte întrebuinţată pentru a se deosebì copiile de originale.

Articolul 281 cod comercial italian, urmând legiuitorului german (art. 70, ungar 74), prevede că o copie trebue să fie identică cu originalul, însă legiuitorul preocupându-se de cele cuprinse în articolul următor 282 (românesc 304, german 71, ungar 75), că adică copia poate circulà prin giruri originale, a voit să se determine unde încetează de a fi numai

[1]) Pe o copie se poate scri un aval. — **Vivante**, 1250 nota 250; **Bonelli**, 195.

copie şi unde începe deci semnăturile originale. In acest scop articolul italian (şi german), ne dă ca exemplu formula *«fin qui copia»*, «până aici copie».

Legiuitorul nostru, probabil ignorând scopul acestei formule, a tradus-o prin *«aceasta e o copie»*, care e departe de a da înţelesul formulei italiene. Totuşi intenţiunea legiuitorului nostru nefiind a modificà ceva din principiile articolului italian, când într'o cambie vom vedea «aceasta e o copie», vom decide că până la locul unde s'a scris formula avem o copie, iar de aci în colo semnăturile sunt originale.

Dacă cuvântul copie este scris în capul cambiei, încât predomină întreaga cambie, sau în însăş textul ei, atunci se presupune că toate semnăturile sunt în copie [1]).

Dacă din contră lipseşte cu totul cuvântul *copie*, atunci se presupune că toate semnăturile sunt originale, rămânând celor ce n'au semnat în original, dreptul de a se opune la plată.

Copia trebuind să fie identică cu originalul, posesorul care a făcut-o răspunde de daunele ce le-ar suferì posesorul copiei din cauza neconformităţii cu originalul. Aşa, se dă ca exemplu o copie care conţine o scadenţă mai apropiată de cât cea în original; pe baza acestei còpii posesorul ei, o protestează, iar trasul cere despăgubiri pentru daunele pricinuite de un protest prematur [2]).

In regulamentul dela Hagà art. 66, găsim:

a) Că orice posesor al cambiei poate să scoată còpii;

b) Copia trebue să fie reproducerea fidelă a originalului, arătând unde se termină, adică unde încetează a mai fi copie;

c) Copia poate fi girată şi avalizată în acelaş fel şi cu aceleaşi efecte ca şi originalul.

Iar în art. 67 al. 1 citim că copia trebue să arate pe

---

[1]) In Germania doctrina e împărţită: *a)* unii susţin că nu este admisibilă dovada că unele semnături sunt originale, de oarece cel ce semnează un titlu ce are ca denumire *copia*, nu se obligă cambiariceşte (**Staub**, art. 70, n. 6; **Bernstein**, p. 271), la care părere aderă şi **Vivante**, 1250; *b)* alţii socotesc că este admisibilă proba că cei ce au semnat în original au înţeles să se oblige cambiariceşte: **Grünhut**, **II**, p. 362; **Wächter** par. 101, p. 435; **Canstein**, par. 14 nota 21-a, la care opiniune pare că aderă şi **Bonelli**, 195, nota 6.

[2]) **Bonelli**, 195 la fine.

deținătorul titlului original. Deținătorul este dator să înmâneze cambia originală posesorului legitim al copiei.

Este de observat că în Regulamentul dela Haga este neapărat a se arătă *întotdeauna* în copie la cine se află originalul. Vom vedea importanța acestei dispozițiuni la comentarea imediată a art. 304.

Despre duplicate şi copie

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 304. — Acceptarea şi girurile originale scrise pe copie îndatorează pe acceptant, şi pe giranţi ca şi când ar fi scrise pe cambia originală.

Codul comercial italian

Art. 282. — L'accettazione e le girate originali scritte sulla copia obbligano l'accettante e i giranti, come se fossero scritte sulla cambiale originale.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 71. — Orice gir orginal, ce se află pe o copie, obligă pe girant ca şi când s'ar aflà pe o cambie originală.

Art. 72. — Depozitarul cambiei originale este dator să-l înmâneze posesorului copiei prevăzute cu unu sau mai multe giruri originale, întru cât acesta se legitimează ca giratar sau autorizat în alt mod a-l primì.

Dacă cambia originală nu se înmânează de către depozitar, posesorul copiei, numai după dresarea protestului menţionat în art. 69 No. 9, este îndreptăţit să exercite recursul în garanţie pentru neacceptare, iar după ajungerea la scadenţa prevăzută în copie, să exercite recursul pentru plată în contra acelor giranţi, ale căror giruri se găsesc în original pe copie.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 75. — Orice gir original, ce se află pe o copie, obligă pe girant ca şi când s'ar află pe o cambie originală.

Art. 76. — Depozitarul cambiei originale este dator să-l înmâneze aceluia care justifică dreptul de a-l primi printr'un gir original scris pe copie sau în alt mod.

Dacă depozitarul refuză însemnarea cambiei originale, posesorul copiei, numai după dresarea protestului menţionat în art. 73, este îndreptăţit să exercite recursul în garanţie pentru neacceptare sau, în caz de neplată, recursul pentru plată în contra acelor garanţi, ale căror giruri se găsesc în original pe copie.

Regulamentul dela Haga

Art. 66, 67. — *A se vedea la finele acestui volum.*

In dreptul românesc. Atâta vreme cât copia nu cuprinde semnături originale, ea nu prezintă nici un interes juridic.

Articolul 304 însă se ocupă de semnăturile originale puse pe o copie, menţionând numai acceptarea şi girurile, dar se admite că şi avalul se poate scrì pe copie, cum şi o acceptare prin intervenţiune sau pentru onoare.

Un posesor pentru motivele arătate la articolul precedent, poate girà copia; giratarul la rândul său o poate girà mai departe. In acest caz posesorul copiei va avea ca obligaţi de regres pe toţi giranţii cari au semnat cu propria lor semnătură pe copie; în contra giranţilor şi celorlalţi obligaţi de regres a căror semnătură este numai în copie, posesorul copiei cât şi giranţii, cari ar fi achitat, nu au acţiune cambială decât, dacă, pe lângă copie, vor prezentà şi originalul, căci numai astfel vor dovedì pe de o parte obligaţia cambială a pârâţilor, iar pe de altă parte vor dovedì şirul neîntrerupt de giruri, care până la prezentarea originalului nu se ştie dacă într'adevăr există [1]).

Trasul foarte greu va fi determinat să-şi scrie acceptul pe o copie, căci nici el nu ştie dacă cel ce se prezintă cu copie este într'adevăr legitimat printr'un şir neîntrerupt de giruri (art. 309); dar dacă trecând peste această dificultate,

[1]) *Conform:* **Vivante, 1253; Bonelli, 196.**

acceptă totuşi şi scrie acceptul pe copie, devine prin aceasta obligat cambial direct, iar posesorul copiei va av a acţiune în contra lui, acţiune cambială, iar acceptantul nu poate să refuze plata, motivând că nu i se prezintă originalul [1]).

Dacă acceptantul va refuză însă, posesorul dresând protest, va recurge la acţiunea de regres în contra celor ce au girat semnând cu proprie semnătură copia; el va putea recurge şi în contra celor ce au semnat originalul, însă pentru aceasta, cum am văzut mai sus, îi trebue să capete în prealabil cambia originală, pentru ca astfel originalul şi copia să se întregească.

Cel ce avalează o copie, poate să-şi dea avalul atât pentru un obligat a cărui semnătură e reprodusă în copie. cum şi natural pentru unul care a semnat propriu copia.

Avalantul care garantează pe unul ce nu a semnat propriu pe copie, riscă ca plătind să nu aibă acţiune în contra avalantului, dacă pe original nu ar existà semnătura acestuia.

Avalul dat pe copie şi nearătându-se pentru cine s'a dat, se va socoti dat pentru ultimul obligat (emitent, trăgător sau acceptant).

Relativ la acţiunea de regres, să examinăm o cestiune discutată în doctrina italiană: să presupunem că originalul s'a trimis într'o altă localitate pentru accept, iar copia, în care se menţionează anume cui s'a trimis originalul, este pusă în circulaţiune. Vom aplică şi aici prin analogie dispoziţia art. 302 (vezi *supra* comentariile zisului articol)?

Cu alte cuvinte posesorul copiei spre a avea acţiunea de regres, trebue să se adreseze mai întâi depozitarului, să constate refuzul lui, apoi să se adreseze trasului dresând şi acestuia protest? *Vivante* (n. 1254) răspunde afirmativ şi iată cum argumentează:

«Când copia arată unde-i originalul trimis pentru acceptare, atunci, prin voinţa aceluia care a emis copia şi a giranţilor succesivi, obligaţia lor de regres este subordonată condiţiunii ca ultimul posesor să caute originalul la persoana indicată în copie şi să se dreseze protest în caz de refuz de a consemnà (originalul), şi eventual chiar pentru refuzul trasului de a accepta sau de a plăti copia: întocmai cum s'a

---

[1]) *Conform*: **Vivante**. **Bonelli**, loc. cit.

spus la duplicate, ale căror norme se aplică şi la această ipoteză, pentru că cine a scris indicaţiunea pe copie a vroit implicit această aplicaţiune».

Această opiniune deşi urmată de majoritatea autorilor italieni [1]), totuşi e combătută de *Bonelli* (n. 196, nota 4) care nu admite în această ipoteză aplicarea prin analogie a dispoziţiunii din art. 302, și motivul este că legea nu o mai reproduce la copii.

Socotim că prima opiniune este preferabilă, căci copia în acest caz având aceiaş funcţiune cu a duplicatului, indicarea persoanei căreia i s'a trimis originalul nu poate avea alt înţeles decât acela ce-l dă legea când se ocupă de expedierea unui exemplar la accept (art. 302).

In dreptul austro-ungar. După legea germană (art. 71) în vigoare în Austria ca şi după legea ungară (art. 75) copia unei cambii poate circulà prin giruri originale, însă pe o asemenea copie nu se. poate scrì nici acceptul, nici avalul [2]).

Acel care transmite copia prin gir, adică transmiţând copia scrie pe ea și girul său în original, se obligă cambiarmente faţă de posesorul cambiei.

Art. 72 german (austriac), și art. 76 ungar se ocupă de recursul posesorului legitim al copiei în contra acelor cari au girat în original copia. Atât textul german cât și cel ungar presupun că în copie se prevede persoana la care se află originalul şi în consecinţa obligă pe posesorul copiei ca mai întâi să se adreseze acestei persoane și să-i ceară originalul şi astfel înarmat de copie și original să îndeplinească toate formalităţile pentru conservarea acţiunii de regres. Dar deţinătorul originalului poate să refuze a i-l înmânà, atunci legea impune posesorului copiei a dresà protest constatator de acest refuz. El nu trebue să se prezinte cu copia la tras şi să-i ceară accept sau plată, căci în sistemul german (ungar) trasul nu acceptă și nu plătește decât în baza originalului [3]).

---

[1]) **Supino**, 269; **Marghieri**, par. 17; **Sorani**, II, p. 112.

Sunt autori italieni (**Vidari**, 6568; **Supino**, 268), cari susţin de altfel în contrazicere cu art. 304 (282 it.), că întotdeauna pentru a avea acţiunea de regres trebue pe lângă copie și originalul.

[2]) **Grünhut**, p. 319, nota 9.

[3]) **Grünhut**, p. 365; **Bernstein**, p. 272.

Posesorul bazat deci pe copie şi pe protestul de nepredarea originalului va putea recurge în contra acelora cari au transmis copia prin giruri originale, cerându-le cauţiune mai înainte de scadenţă şi după scadenţă plata.

Dar dacă în copie nu se menţionează la cine se află originalul? Evident că dacă posesorul copiei poate dobândì originalul şi fără să se arate unde se află, se va adresà cu originalul şi copia la tras şi, în caz de refuz, va avea acţiune de regres în contra tutulor giranţilor şi în contra trăgătorului.

In copie nefiind însă menţionată persoana detentoare a originalului, sau menţionarea nefiind completă, posesorul poate fi în situaţie de a nu şti cui să se adreseze spre a obţine cambia originală. Ca numai pe baza copiei să se adreseze trasului, este exclus în dreptul german (austriac şi ungar), căci trasului trebue să i se prezinte originalul. Nu se poate în asemenea ipoteză, ca posesorul copiei să recurgă în contra celor ce au transmis prin giruri originale acea copie? Credem că da, de oarece art. 70 al. 2 (74 al. 2 ungar) prevede că chiar dacă nu s'a însemnat în copie la cine se află originalul, totuşi această omisiune nu ridică copiei girate puterea sa de drept cambial, ceeace nu poate însemnà decât că cu toată omisiunea, giranţii unei copii rămân obligaţi cambiarmente.

Legea vorbeşte de dresarea protestului pentru nepredarea originalului, dar acest protest este necesar numai când este arătat la cine se află originalul, ca o consecinţă a acestei menţiuni, dar nicăeri nu se spune că dacă nu s'a făcut o asemenea menţiune, posesorul copiei nu poate recurge în contra acelor cari au transmis copia prin giruri originale [1]).

Doctrina dominantă însă susţine contrariu.

Intradevăr se susţine că copia are putere cambială numai graţie originalului, care deci este indispensabil pentru posesorul copiei. Acesta are nevoie de cambie şi de girurile precedente tutulor celor ce au girat copia; de aceea el trebue să dobândească titlul pe care se află acele giruri anterioare. Fără original, sau în lipsa originalului fără protestul,

---

[1]) Conform: **Lehmann**, § 137, p. 561; **Canstein**, § 14, p. 204, nota 27; **Bernstein**, p. 273.

prin care să se constate refuzul din partea deţinătorului de a se predă originalul, copia nu are nicio întrebuinţare, ea fiind numai un accesoriu al originalului. Originalul, ca titlu principal se poate întrebuinţa singur fără copie, însă copia nu poate fi întrebuinţată în acţiunea de regres decât însoţită de original sau cel puţin de protestul de refuz de predarea originalului. Acest protest este un surogat al originalului. Cel ce voeşte a se întoarce în contra obligaţilor de regres trebue să aibă ambele titluri. Girantul în original al copiei se obligă numai dacă se va prezentă trasului la timp originalul sau cel puţin s'a dresat protest constatator că deţinătorul originalului refuză înmânarea lui. Posesorul copiei, chiar când nu se arată cine deţine originalul, trebue să facă tot posibilul să-l găsească, căci numai găsindu-l se poate întoarce în contra giranţilor în original ai copiei. Posesorul copiei nu se poate plânge de situaţia lui, deoarece chiar el este în culpă că a primit o copie în care nu se arată la cine este originalul [1]).

Greu se poate, după cum am văzut, armoniză opiniunea de mai sus cu art. 70 german (75 ungar).

Cel ce transmite prin gir o copie în care este însemnat la cine se află originalul, nu se obligă fără expresă stipulaţiune, de altfel ca şi la duplicate, ca să se predea posesorului copiei originalul. Pentru girant este indiferent ce va face deţinătorul sau chiar dacă originalul este sau nu în realitate la pretinsul deţinător. Ceea ce-l interesează este ca posesorul copiei să se adreseze acelui indicat şi, la refuzul lui, să dreseze la timp protest de nepredare.

Posesorul copiei care a lăsat să treacă termenul defipt de lege şi a decăzut din acţiunea de regres, nu poate pretinde dela girant eliberarea originalului spre a exercită acţiunea cambială în contra acceptantului. Se socoteşte că posesorul poate să facă asemenea cerere când pe copie este menţiunea: «Originalul acceptat la X [2])».

Bilete la ordin. In dreptul român şi duplicatele şi copiile sunt admise şi la biletele la ordin; în legea germană (aus-

---

[1]) Grünhut, II, p. 369, 370. In acelaş sens: **Volkmar und Löwy**, p. 251; **Dernburg**, § 265, nota 13; **Staub**, art. 71 § 1, art. 72 § 2; **Hartmann**, p. 212 şi urm.

[2]) **Grünhut**, II, p. 370.

triacă) art. 98, n. 8 şi legea ungară, art. 112, n. 9, sunt admisibile numai copiile la biletele la ordin.

Regulamentul uniform dela Haga, în art. 66 ultimul aliniat admite că o copie poate fi girată şi avalizată. Deci acceptul nu se poate scri pe o copie.

In art. 67 obligă întotdeauna ca să se indice unde se află originalul. Posesorul copiei nu are recurs decât dacă posedă şi originalul sau cel puţin protestul constatator că deţinătorul a refuzat predarea cambiei originale. Deci în Regulamentul dela Haga a triumfat principiul german şi anume că o copie, spre diferenţă de duplicat, îşi trage puterea sa cambială numai dela original, care nu poate fi înlocuit decât prin protestul ce constată refuzul de predare al originalului cambiei.

Terminând comentarea art. 304, vom adăogà că copiile îndeplinesc multe funcţiuni fără însă a aduce pericole neprevăzute pentru diferiţi posesori, cum se întâmplă cu duplicatele. La còpii, posesorul ştie pe ce poate contà şi pe ce nu poate contà: poate contà numai pe semnăturile scrise propriu iar nici decum pe semnăturile reproduse după originalul cambiei.

Duplicatul şi copiile foarte rar întrebuinţate, au fost totuşi studiate amănunţit de germani, dat fiind metodul lor teoretic de a lucra, şi nu a lipsit de a găsì şi la noi adepţi [1].

---

[1]) Vezi lucrarea D-lui M. Paşcanu, Duplicate şi còpii.

SECŢIUNEA VI

Despre Scadenţă

Codul comercial român

Art. 305. — O cambie la vedere are scadenţa la înfăţişarea ei.

Art. 311 — Cambia emisă la vedere sau la o epocă fixă după vedere, trebue să fie înfăţişată pentru plată în termenul şi în modul prevăzut de art. 282.

Codul comercial italian

SEZIONE VI

Della scadenza

Art. 283. — La cambiale a vista scade all'atto della presentazione.

Art. 289. — La cambiale tratta a vista, ed il pagherò o vaglia cambiario a vista o a certo tempo vista, devono essere presentati per il pagamento nei termine e per gli effetti indicati nell' art. 261.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 31. — O cambie emisă la vedere are scadenţa la înfăţişarea ei.

O asemenea cambie, sub pedeapsă de a se perde acţiunea cambială în contra giranţilor şi contra trăgătorului, trebue prezentată la plată în conformitate cu stipulaţiunile speciale cuprinse

în cambie şi în lipsă (de stipulaţiune) în termen de doi ani dela emisiune.

Dacă un girant al unei cambii de acest fel a prevăzut în girul său un termen special de prezentare şi cambia nu a fost prezentată înăuntrul acestui termen, obligaţiunea sa de drept cambial se stinge.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 31. — Cambiile la vedere au scadenţa la prezentarea lor. Asemenea cambii sub pedeapsă de a se perde acţiunea de regres în contra giranţilor şi în contra trăgătorului, trebue prezentată la plată în conformitate cu stipulaţiunile speciale cuprinse în cambie şi în lipsă (de stipulaţiuni) în termen de doi ani dela emisiune.

Dacă un girant a scris un termen special de prezentare pe o cambie plătibilă la vedere, şi cambia nu a fost prezentată înăuntrul acelui termen, obligaţiunea sa de drept cambial se stinge.

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 33. — Cambia la vedere este plătibilă la presentarea ei. Ea trebue prezentată la plată în termenele legale sau convenţionale fixate pentru prezentarea la acceptare a cambiilor plătibile la un anume timp de la vedere.

**

Codul comercial român se ocupă de scadenţa, privită ca o condiţiune esenţială a cambiei în art. 270 şi 271. In secţiunea VI, legiuitorul se ocupă de scadenţele cari nu sunt arătate în cambie printr'o zi fixă (cum este: la 15 Ianuarie 1921), determinându-le mai de aproape şi curmând neînţelegerile la cari ar da loc calcularea lor. Aşà:

1. se ocupă de scadenţa la vedere în art. 305;

2. de scadenţa la un timp anume hotărât după vedere în art. 306;

3. de scadenţa fixată pe zile, săptămâni, luni şi de scadenţa fixată la jumătatea sau finitul lunei, în art. 307;

4. in fine de scadenţa la un anume bâlciu, în art. 308.

Legea cambială austriacă şi cea ungară consacră un capitol îndeplinirii obligaţiunii cambiale. Acest capitol (VII l. austriacă şi VIII l. ungară) se împarte în două părţi: prima parte tratează despre ziua plăţii, iar a doua parte despre plată.

In legea austriacă şi cea ungară sunt grupate toate cestiunile referitoare la ziua plăţii în rubrica respectivă, pe când legiuitorul român tratează în secţiunea VI despre scadenţă şi găsim în secţiunea VII, unde se vorbeşte despre plată, cestiuni referitoare la ziua plăţii; de oarece deşi în regulă generală ziua scadenţii se confundă cu ziua plăţii, totuşi aceste zile, în mod excepţional pot diferi şi un exemplu ni-l dă art. 310 al. 2, unde avem scadenţa în zi de serbătoare, însă ziua de plată este cea dintâi zi de lucru (art. 92 l. austriacă, 103 l. ungară).

Este important a şti în ce moment cambia a ajuns la scadenţă, căci:

a) din acel moment cambia devine exigibilă (art. 310, 316);

b) din acel moment începe a curge prescripţia în contra obligaţilor direcţi (art. 949)[1];

c) din acel moment se calculează ziua în care trebue dresat protestul de neplată (art. 319)[2] şi intentă acţiunea cambială de regres (art. 345)[3];

d) din acel moment girurile au efect de cesiune (art. 281[4]).

e) din acel moment se calculează termenul pentru prezentarea cambiilor perdute sau sustrase (art. 355)[5].

Cunoscând importanţa scadenţei să urmăm pe legiuitorul român şi să ne ocupăm de cambiile cu scadenţa la vedere.

Intre articolul 305 cod. com. român şi art. 285 cod. italian nu există nici o deosebire.

Art. 31 l. austriacă şi art. 31 legea ungară, după ce prevede că o cambie la vedere are scadenţa la înfăţişarea ei, stabileşte şi pentru aceste cambii acelaş termen de prezentare şi sub aceiaşi sancţiune (perderea dreptului de regres) caşi pentru cambiile plătibile la un anume timp dela

---

[1]) Art. 77 l. austriacă, art. 84 l. ungară.

[2]) In legea austriacă, protestul trebue făcut ori când în ziua scadenţei (Grünhut, II, p. 288), pe când în legea ungară art. 41 protestul nu poate fi făcut decât dela 12 din ziua scadenţei şi cel mai târziu în a doua zi de lucru care urmează după ziua scadenţei.

[3]) Art. 78 l. austriacă, art. 85 l. ungară.

[4]) In legea austriacă şi ungară numai dela expirarea termenului de dresarea protestului (vezi supra sub art. 281).

[5]) Art. 73 l. austriacă. Art. 77 l. ungar.

vedere, şi despre care am vorbit la acceptare (vezi *supra* art. 282).

Tot aşà şi în legea română, cambia la vedere are scadenţa la înfăţişarea ei, însă posesorul cambiei trebue să o înfăţişeze în termenul prevăzut de art. 282 (art. 311). In ce priveşte termenul de prezentare şi stipulaţiunile referitoare la acest termen se aplică aceleaşi principii expuse la art. 282.

Infăţişarea efectivă a cambiei nu poate fi înlocuită printr'o somaţiune sau prin citarea în judecată, căci până ce nu s'a prezentat cambia la plată, ea nu este exigibilă şi nu se poate intentà o acţiune cambială pe baza ei [1].

Pentru ca o cambie la vedere să devie exigibilă, înfăţişarea ei trebue să se facă în scopul de a se cere plata, iar nu pentru vreun alt scop.

Cei ce socotesc că o cambie la vedere nu se poate acceptà, prezentarea la accept face ca asemenea cambii să devie exigibile (vezi *supra*, art. 282 [2]).

Odată cambia la vedere prezentată la plată ea devine exigibilă, indiferent dacă a fost sau nu protestată.

In consecinţă, dela prezentare curge prescripţia, girul posterior acestei date va fi un gir după scadenţă, iar protestul dresat în urmă cu ocaziunea unei prezentări posterioare, numai e în termen [3]).

Sunt autori însă cari socotesc, că posesorul, care a prezentat cambia, văzând că nu e plătită, poate să nu dreseze protest şi să mai aştepte, prezentându-se mai târziu, însă în termenul prevăzut de art. 282, şi de data aceasta să dreseze protest, care protest să se socotească în termen [4]).

Sancţiuni pentru neprezentarea în termen. Căci la cambiile plătibile la un anume timp dela vedere, atât legiuitorul

[1]) *Conform*: **Bonelli,** 197; **Bernstein,** p. 122, 123. *Contra*: **Grünhut,** par. 46, nota 1 care citează şi jurisprudenţa austriacă ca în acest sens; **Staub,** art. 31 n. 1; **Vivante,** (1259) stabileşte *în principiu* că prezentarea unei cambii se poate face direct prin intentarea acţiunei alăturându-se cambia, însă în acest caz, cheltuelile privesc pe creditor.

[2]) **Supino,** 274.

[3]) *Conform*: **Grünhut,** I, p. 379; **Staub,** art. 32, n. 2; **Bernstein,** p. 171; **Supino,** 345.

[4]) *Conform*: **Bonelli,** 197; **Calamandrei,** p. 259; **Adler,** p. 147, 148.

român cât și cel austriac și ungar au fixat pentru cambiile plătibile la vederea aceleași termene de prezentare și cu aceiași sancțiune: perderea acțiunii de regres.

Dacă cambia la vedere a fost acceptată, data acceptării nu însemnează scadența, de oarece nu orice prezentare aduce cambia la scadență, ci numai prezentarea pentru plată. De unde rezultă, că posesorul unei cambii la vedere acceptată, pentru a-și conservà acțiunea de regres, trebue să prezinte cambia acceptată și pentru plată [1]). Dacă nu face acest lucru decade din acțiunea de regres, păstrează însă acțiunea directă în contra acceptantelui, legiuitorul român fixând în acest caz scadența: ultima zi a termenului prevăzut de art. 282. In sprijinul acestei interpretări vine și ultimul aliniat al art. 949.

Legiuitorul, după cum am mai arătat cu ocazia art. 282 și 284, vorbește numai de decăderea din acțiunea de regres și această decădere nu poate fi întinsă și la acțiunea în contra emitentului unui bilet la ordin, de oarece acțiunea în potriva acestuia este întocmai cași acțiunea în contra trasului: acțiunea cambială directă.

In art. 31 legea germană, austriacă și ungară se prevede că neprezentarea cambiei plătibile la vedere, în termen de doi ani, atrage decăderea posesorului din acțiunea cambială de regres.

Prin expresă dispozițiune a legii (art. 68, n. 5 l. germană și austriacă, art. 112, n. 5 l. ungară) această dispozițiune este aplicabilă și biletelor la ordin, însă emitentul nu este asimilat trăgătorului ci unui acceptant, ori legiuitorul german nu s'a gândit și deci nu a reglementat ipoteza cambiei la vedere acceptată [2]).

Este adevărat că o cambie la vedere nu se prezintă în regulă generală la accept dar posesorul poate însă încercà pe tras și să-i ceară numai acceptul. Dacă trasul refuză, posesorul nu poate cere cauțiune dela obligații de regres, de oarece un asemenea posesor trebuie să ceară plata, iar nu accept.

Să presupunem însă că trasul acceptă iar posesorul nu

---

[1]) A se vedeà cele spuse sub art. 282

[2]) *Conform:* **Grünhut**, I, p. 379, **Bernstein**, p. 172.

mai prezintă încă odată cambia la plată. Posesorul decade prin acţiunea de regres, păstrează însă acţiunea contra acceptantului. Cestiunea este însă: când e socotită o astfel de cambie ajunsă la scadenţă? când începe să curgă prescripţia în contra acceptantului (şi cu acceptantul este asimilat emitentul unui bilet la ordin).

In legea germană-austro-ungară lipseşte dispoziţia cuprinsă în ultimul aliniat al art. 949 c. comercial român şi atunci părerile sunt împărţite.

După o primă părere, prescripţiunea acţiunii în contra acceptantelui şi a emitentului unui bilet la ordin începe după trecerea ultimei zile a termenului de 2 ani prevăzut de art. 31, de oarece atunci se socoteşte cambia scăzută [1]).

După o altă părere legiuitorul german nu s'a preocupat de cambia la vedere acceptată şi nici de acţiunea cambială în contra emitentului unui bilet la ordin plătibil la vedere şi neprezentat în termen.

Scadenţa faţă de aceştia nu poate fi determinată prin analogie cu ceeace se întâmplă la cambiile plătibile la un anume timp dela vedere. La asemenea cambie (art. 20 l. germană-austriacă, art. 20 l. ungară) în caz când acceptarea sau vizarea nu este datată, cambia se socoteşte prezentată în ultima zi a termenului de 2 ani. Această dată, ultima zi a termenului de 2 ani, a fost fixată de legiuitor pentrucă cambiile plătibile la un anume timp dela vedere nu ar fi putut niciodată ajunge la scadenţă faţă de acceptant sau emitent, de oarece scadenţa fiind condiţionată de prezentarea înăuntrul termenului de 2 ani dela emisiune, odată acest termen expirat, posesorul nu mai poate dresà protest de nedatare, aşà că legiuitorul a trebuit chiar el să fixeze o dată.

Nu tot aşà este la cambia la vedere. Aici prin neprezentare în termen de 2 ani nu se perde acţiunea în contra acceptantului, ci posesorul cambiei are putinţa ca oricând să fixeze scadenţa obligaţiunii prin faptul cererii plăţii şi înfăţişării cambiei. Avem cu alte cuvinte o condiţiune pur potestativă. Trasul la o cambie la vedere nu trebue să accepte, dar dacă

---

[1]) *Conform:* **Dernburg**, par. 260, nota 14; **Volkmar** und **Löwy**. p. 143, 372; **Hartmann**, p. 449; **Canstein**, 26, nota 40; **Staub**, art. 315; **Bernstein**, p. 172 şi jurisprudenţa austriacă citată de acest din urmă autor.

acceptă rămâne obligat să plătească când îi va place posesorului [1]).

In Regulamentul uniform dela Haga (prin art. 33 combinat cu art. 22) se prevede un termen legal de 6 luni pentru prezentare dacă nu s'a stipulat în cambie altfel. Nu s'au determinat nici de acest proect de lege universală, efectele neprezentării la plată în termen faţă de emitentul unui bilet la ordin şi faţă de acceptantul unei trate, ambele plătibile la vedere.

[1]) *Conform:* **Grünhut**, I, p. 383. De aceiaş părere: **Thöl**, § 39, p. 175; **Renaud**, § 65 p. 212: **Lehmann**, § 95, p. 365, cum şi jurisprudenţa austriacă citată de **Grünhut**, pag. 383, nota 9.

Despre scadenţă

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 306. — Scadenţa unei cambii plătibilă la o epocă fixă după vedere, e hotărâtă prin data acceptării sau aceea a înfăţişerii constatată în modul prevăzut de art. 284.

Codul comercial italian

Art. 284 it. — La scadenza della cambiale a certo tempo vista e determinata dalla data dell'accettazione, o da quella della presentazione accertata nei modi stabiliti nella sezione VIII del presente capo.

Art. 306 este traducerea articolului 284 cod comercial italian, însă pe când articolul italian face trimetere la secţiunea VIII, care tratează despre protest, articolul nostru 306 ne trimete la art. 284, în care s'a arătat cum se constată prezentarea cambiilor platibile la o epocă fixă după vedere.

Intrucât art 306 nu conţine nimic nou, trimitem şi noi la cele ce am spus cu ocaziunea comentării art. 284, pentru a ne dispensà de repetări fără niciun folos. A se vedea de asemenea şi art. 307.

Despre scadență

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 307. — *Dacă termenul e fixat pe zile, scadența are loc la ultima zi a termenului; în calculul termenului, nu intră nici ziua când s'a emis cambia plătibilă după dată, sau când s'a înfățișat pentru acceptare cambia plătibilă după vedere, nici ziua scadenței. Cambia plătibilă la o lună sau mai multe luni, sau la o săptămână sau mai multe săptămâni după data sau după vedere, e plătibilă la data lunii sau a săptămânii scadenței corespunzătoare cu data emiterii sau a înfățișerii.*

Dacă această dată corespunzătoare nu există, cambia e plătibilă în ziua cea depe urmă a lunii scadenței.

Dacă scadența este fixată la jumătatea unei luni, ea se împlinește la 15 ale acestei luni. Scadența la începutul sau la sfârșitul lunii este la prima sau ultima zi a lunii.

Codul comercial italian

Art. 285. — I mesi si computano secondo il calendario gregoriano.

Se la scadenza è fissata per la metà di un mese, la cambiale scade nel giorno quindici del mese.

Se è fissata per il principio o per la fine di un mese, la cambiale scade nel primo o nell'ultimo giorno del mese.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 30. — Dacă într'o cambie s'a arătat ca ziuă a plății o anumită zi, atunci scadența este în acea zi.

Dacă epoca plății s'a fixat la jumătatea unei luni, atunci cambia este exigibilă la 15 ale acelei luni: dacă epoca plății s'a

fixat la începutul sau la sfârşitul unei luni, trebue să se înţeleagă prin aceasta prima sau ultima zi a lunii.

Art. 32. — La cambiile, plătibile după expirarea unui anumit termen dela vedere sau dela dată, scadenţa are loc:

1. dacă termenul este fixat pe zile, în ultima zi a termenului; la calcularea termenului nu se socoteşte ziua când s'a emis cambia plătibilă după dată sau când s'a înfăţişat pentru acceptare cambia plătibilă după vedere;

2. dacă termenul este fixat după săptămâni, luni sau după un spaţiu de timp cuprinzând mai multe luni (an, jumătate de an, trimestru), în acea zi a săptămânii de plată sau a lunii de plată, care prin numirea sa sau prin număr corespunde zilei de emisiune sau de înfăţişare; dacă această zi lipseşte în luna de plată, atunci scadenţa are loc în ultima zi a lunii de plată.

Prin expresiunea «jumătate lună» se înţelege un spaţiu de timp de 15 zile. Dacă cambia este plătibilă la una sau mai multe luni şi jumătate se vor numără cele 15 zile la sfârşit.

Art. 33. — Nu sunt admise zile în care să nu se ceară plata.

Art. 34. — Dacă o cambie plătibilă în interiorul ţării şi la atâta timp dela dată s'a emis într'o ţară, în care se socoteşte după vechiul stil, şi nu se arată în cambie că ea este datată după stilul nou, sau dacă este datată după ambele stiluri, atunci scadenţa se calculează după ziua calendarului noului stil, care corespunde zilei de emisiune a vechiului stil.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 30. — Dacă într'o cambie s'a arătat ca ziua plăţii o anumită zi, atunci scadenţa este în acea zi.

Dacă ziua plăţii s'a fixat la jumătatea unei luni, scadenţa are loc la 15 ale acelei luni; dacă plata s'a fixat la începutul sau la sfârşitul unei luni, scadenţa are loc în prima sau ultima zi a lunii. Dacă s'a fixat luna şi ziua fără să se arate anul, se înţelege anul emisiunii cambiei; dacă ziua indicată a trecut, scadenţa are loc în anul următor.

Art. 32. — La cambiile plătibile după expirarea unui anumit termen dela vedere sau dela dată, pentru calcularea scadenţei se vor observà următoarele dispoziţiuni:

1. dacă termenul este fixat pe zile, scadenţa are loc în ultima zi a termenului; la calcularea termenului nu se socoteşte ziua când s'a emis cambia plătibilă după dată, sau când s'a înfăţişat pentru acceptare cambia plătibilă după vedere;

2. dacă termenul este fixat după săptămâni, luni sau după o epocă cuprinzând mai multe luni: după un an, după un semestru, după un trimestru, scadenţa are loc în acea zi a săptămânii sau

lunii, care prin numirea sa sau prin număr corespunde zilei de emisiune sau de înfăţişare; dacă această zi lipseşte în luna de plată, atunci scadenţa are loc în ultima zi a acelei luni;

3. prin expresiunea «jumătate lună» se înţelege întotdeauna 15 zile.

Dacă termenul de plată este fixat după una sau mai multe luni întregi şi jumătate, jumătatea se va socotì întodeauna la sfârşitul termenului.

Art. 33. — Plata trebue făcută în ziua scadenţei până la 12 ore din zi.

Art. 34. — *Identic cu art. 34 l. austriacă.*

Regulamentul uniform dela Haga

Art. 34, 35. — *A se vedea la finele acestui volum.*

Din punct de vedere al modului cum e arătată scadenţa avem 5 feluri de cambii (art. 271 românesc, art. 4, No. 4 austriac, art. 3, No. 4 unguresc): 1. cambii la o zi fixă (Tagwechsel); 2. cambii la vedere (Sichtwechsel); 3. cambii la un timp anume după vedere (Zeitsichtwechsel); 4. cambii la un timp anume după dată (Datowechsel); 5. cambii la un anume bâlciu (Messwechsel sau Marktwechsel).

Despre scadenţa cambiilor la vedere am vorbit cu ocaziunea comentării art. 305 c. comercial român. Cum se determină scadenţa la cambiile la un timp anume după vedere am arătat cu ocazia comentării art. 282 şi 284 c. com. român şi vom revenì numai decât spre a arătà cum se calculează acel anume timp după vedere. In ce priveşte cambiile plătibile într'un anume bâlciu, legiuitorul se ocupă într'un articol special (art. 308 românesc, art. 35 austriac şi ungar). Rămâne deci a vorbì despre scadenţa cambiilor la o zi fixă, şi despre scadenţa cambiilor la un timp anume după dată cum şi acelor la un timp anume după vedere.

1. *Cambiile la o zi fixă* (Tagwechsel). La aceste cambii scadenţa apare imediat din cambie, care devine exigibilă chiar în ziua indicată. Aşa o cambie cu scadenţa la 1 Ianuaria 1922, devine exigibilă în acea zi. Acest lucru este aşa de natural, încât legiuitorul român nici nu se ocupă în rubrica «despre scadenţa» despre astfel de scadenţă, ci numai când vorbind de plată, în art. 310 arată că o cambie este plătibilă în ziua scadenţei.

In legea austriacă și în cea ungară, avem art. 30, care în primul aliniat se ocupă de cambiile plătibile într'o anumită zi. (Ex. 1 Ianuarie 1922), iar în aliniatul al doilea se ocupă de cambiile plătibile la începutul, jumătatea sau sfârșitul lunii. Și aceste din urmă cambii intră tot în categoria cambiilor cu scadența la o zi fixă, căci buneoară cambia plătibilă la începutul unei luni nu poate intrà în nici o altă categorie din cele prevăzute de art. 271 românesc (4 austriac, 3 ungar).

Legiuitorul german și după el cel austriac și ungar este mai metodic: vorbește într'un articol despre ziua plății la cambiile la o zi fixă (art. 30), într'altul despre scadența cambiilor la vedere (art. 31), în alt articol despre calcularea scadenței la cambiile la un anume timp după vedere sau după dată (art. 32) și în fine rezervând art. 35 cambiilor plătibile într'un bâlciu.

Legiuitorul român, găsind că în codul italian nu se vorbește de calcularea scadențelor la un anume timp după vedere sau după dată, a contopit în art. 307 ceeace se găsea în art. 285 italian, adică dispoziția referitoare la cambiile plătibile la începutul, jumătatea sau finitul lunii (art. 30 austro-ungar), cu ceeace găsim cuprins în art. 32 germano-austro-ungar.

Când într'o cambie citim că plata se va face la începutul unei luni, buneoară la începutul lunii Februarie, legea fixează scadența la 1 ale acelui luni, în exemplul nostru 1 Februarie. Când într'o cambiei citim că plata se va face la jumătatea lunii, legea fixează scadența la 15 ale lunii, în exemplul nostru la 15 Februarie, deși exact jumătatea acestei luni este 14. Se poate însă în cambie să se specifice că scadența să fie exact la jumătatea lunii și atunci, față de voința manifestă a părților, încetează a se mai aplicà dispozițiunea legii care fixează ziua de 15, deoarece legea nu face decât să precizeze în caz de tăcere a părților [1]. Când în fine scadența este la finele lunii, legea fixează ziua plății în ultima zi a acelei luni, ceeace în exemplul nostru este 28 (29) Februarie.

In dreptul românesc cași în dreptul german și austriac se discută dacă este valabilă o cambie care are scadența

---

[1]) Conform: Bernstein, p. 170.

indicată printr'o zi a unei luni, fără să se arate și anul, bunăoară o scadență astfel indicată: 1 Mai. Jurisprudența dominantă în Austria admite că o asemenea scadență este determinată, întrucât în comerț cambiile sunt menite să circule scurt timp, așa că în lipsa anului, se înțelege că acea cambie urmează să fie plătită la prima ajungere a zilei indicate. Așa în exemplul nostru dacă cambia este emisă la 1 Martie 1921 și plătibilă la 1 Mai, se înțelege plătibilă la 1 Mai 1921, iar dacă cambia plătibilă la 1 Mai este emisă la 1 Noembrie 1921, ea devine exigibilă la cel mai apropriat 1 Mai, adică la 1 Mai 1922 [1]).

In Germania parte din jurisprudență, distinge dacă ziua și luna indicată ca scadență este posterioară zilei și lunii de emisiune, cambia e valabilă, înțelegându-se că acea cambie este plătibilă în acelaș an; dacă însă ziua și luna scadenței este anterioară datei de emisiune, cambia este nulă, căci scadența este incertă, nemai știindu-se în ce an să se facă plata. Cu alte cuvinte după această jurisprudență, o cambie emisă la 1 Martie 1921 cu scadența la 1 Mai, se socotește plătibilă la 1 Mai acelaș an; dacă însă este emisă la 1 Martie 1921 dar cu scadența 1 Februarie, scadența ar fi incertă iar cambia nulă [2]).

Spre a curmà orice discuție legiuitorul ungar a introdus ultimul aliniat al art. 30: «Dacă s'a fixat luna și ziua fără să se arate anul, se înțelege anul emisiunii cambiei; dacă ziua indicată a trecut, scadența are loc în anul următor».

2. *Calcularea scadenței la cambiile plătibile după un anumit timp dela dată (Datowechsel) sau dela vedere (Zeitsichtwechsel). Aici distingem.*

a) Dacă termenul este fixat pe zile, scadență este în ultima zi a termenului (art. 307 românesc, art. 32 austro-ungar). Există însă o deosebire între art. 307 românesc și art. 32 austriac și ungar. Pe când articolul român consequent cu cele cuprinse în art. 729 și 730 procedura civilă prescrie că în calculul termenului nu intră nici ziua când s'a emis cambia plătibilă după data sau ziua când s'a înfățișat cambia cu scadența după vedere — *dies a quo* —, nici ziua când se

[1]) *Conform*: **Thöl**, § 37, p. 169; **Grünhut**, I p. 363 cu jurisprudența austriacă citată în nota 8.

[2]) A se vedeà în **Grünhut**, I, p. 363, nota 8. **Staub**, art. 4, par. 17, susține că o scadență, care nu are indicat anul atrage nulitatea cambiei

împlinește acest termen — *dies ad quem;* în art. 32 austriac și ungar se prevede că nu se socotește în termen *dies a quo*, se socotește însă *dies ad quem*. Așa o cambie, emisă în vechiul Regat la 1 Ianuarie 1921 și plătibilă tot în vechiul Regat la 7 zile dela dată, are scadență la 9 Ianuarie 1921, iar dacă este emisă la 1 Ianuarie 1921 și plătibilă la 7 zile dela vedere, presupunând-o că s'a prezentat la vedere, la 15 Ianuarie 1921, scadența va fi la 24 Ianuarie acelaș an. Aceleași cambii în ținuturile cari au aparținut vechei monarchii Austro-Ungare, vor avea, cea dintâi scadență la 8 Ianuarie 1921, iar cea de a doua la 22 Ianuarie 1921. — Vom vedea îndată ce se întâmplă în caz de conflict de legislații.

b) Dacă termenul este fixat după săptămâni, luni sau după mai multe luni (ani, semestre, trimestre), scadența are loc în acea zi a săptămânii de plată sau a lunii de plată, care prin numirea sau numărul său corespunde zilei de emisiune sau de înfățișare.

Exemple: O cambie emisă Mercuri 1 Ianuarie 1920 cu scadență la 2 săptămâni după dată, are scadența Miercuri 15 Ianuarie 1920; iar o cambie plătibilă la 2 săptămâni dela vedere și înfățișată Joi 15 Ianuarie 1920 are scadența Joi 30 Ianuarie 1920.

O cambie emisă la 28 Februarie 1920 și plătibilă peste una lună dela dată, are scadența la 28 Martie 1920, pe când dacă este plătibilă la una lună dela vedere și înfățișată la 30 Martie, are scadența la 30 Aprilie.

Dacă o cambie este plătibilă peste 8 zile dela emitere sau dela vedere, ea nu se socotește că are scadența după o săptămână, ci scadența ei se calculează ca la cambiile cu scadența fixată pe zile (supra *a*[1]).

Legea mai prevede un caz: o cambie plătibilă la una sau mai multe luni ar urmă să aibă scadența într'o zi care lipsește în luna de plată, buneoară o cambie emisă la 31 Ianuarie 1920 plătibilă peste o lună dela dată, în asemenea ipoteză legea decide că scadența va fi în ultima zi a lunii de plată, adică în exemplul nostru, la 28 Februarie, deși în această zi nu se înplinesc 30 de zile

[1]) Expres *Regulamentul dela Haga* art. 35.

In această privinţă textul articolului 730 procedura civilă română este mai clar. El spune:

«Termenii însemnaţi cu anii, cu lunile sau săptămânile, se fârşesc în ziua lunii sau a săptămânii corespunzătoare cu ziua punctului de plecare.

«Termenul care, plecând dela 29, 30 sau 31 ale lunii, se împlineşte într'o lună care nu are acea zi corespunzătoare, se va socotì ca sfârşit în ziua cea din urmă a lunii».

Articolul 32 al legii austriace şi celei ungare, în ultimul său aliniat, mai prevede cambii plătibile după o jumătate lună dela dată sau dela vedere. Prin «jumătate lună» legea înţelege, bine înţeles când nu s'a stipulat altfel în cambie, un spaţiu de 15 zile. Prin urmare o cambie emisă la 14 Februarie 1920 şi plătibilă după o jumătate de lună dela dată, are scadenţa peste 15 zile, adică, ţinând seama de calculul pe zile, este exigibilă la 1 Martie.

In dreptul românesc legea neprevăzând această dispoziţiune, cambia plătibilă peste o jumătate lună este nulă, neştiindu-se când se împlineşte termenul.

Tot în ultimul aliniat al art. 32 al legii austro-ungare, găsim că dacă într'o cambie scadenţa este arătată prin una sau mai multe luni şi jumătate, atunci se vor calculà întâi lunile şi apoi cele 15 zile.

Un exemplu: O cambie emisă la 28 Februarie şi plătibilă peste o lună şi jumătate dela dată. Calculul se face în modul următor: întâi se ţine seama de lună, 28 Februarie — 28 Martie, se adaogă 15 zile şi ne dă scadenţa la 12 Aprilie; pe când dacă s'ar numărà întâi cele 15 zile şi apoi luna, ne-ar da 29 Februarie — 15 Martie — 15 Mai.

In dreptul român nu se admite asemenea scadenţe, de oarece ar fi nesigur modul de calculare.

Regulamentul dela Haga, art. 35 prevede că expresiunea «jumătate de lună» însemnează un termen de 15 zile.

Deosebire de stil. O cambie poate fi emisă într'o ţară unde e în vigoare stilul nou şi plătibilă într'o alta, unde este stilul vechiu şi viceversa. In dreptul cambial român ca şi în cel italian nu avem în această privinţă niciun text de lege şi atunci ne referim la intenţiunea prezumată a trăgătorului. Intr'o cambie cu scadenţa la o zi fixă, fără să se indice care stil, bunăoară 15 Ianuarie 1920, se presupune

că trăgătorul s'a referit la stilul în vigoare în ţara, unde urmează a se face plata [1]).

Dacă scadenţa este la un anume timp dela dată, în lipsă de stipulaţiune contrarie, data emisiunii este socotită în stilul din ţara de emisiune, la care se va adăogà termenul scadenţei şi în urmă rezultatul se va transformà în stilul în vigoare în ţara de plată. Un exemplu: O cambie emisă la 28 Februarie într'o ţară cu stil vechiu e plătibilă în România — ţară cu stil nou, peste una lună dela dată. In acest caz trăgătorul e presupus că a voit ca acea cambie să devie exigibilă la o lună dela 28 Februarie st. v., adică la ziua corespunzătoare în stilul nou a zilei de 28 Martie stil vechiu. Aşà că scadenţa este în acest caz 10 aprilie, pe când dacă am socotì transformând dela început data emisiunii din stilul vechiu în cel nou şi în urmă am calculà scadenţa, am ajunge la alt rezultat: 28 Februarie st. v. = 13 Martie st. n., iar scadenţa peste una lună = 13 Aprilie.

La cambiile plătibile după vedere trasul vizând, se va calculà după stilul locului de plată; dacă însă este un bilet la ordin, viza fiind dată de emitent, se va calculà după stilul locului de emisiune [2]).

In legea cambială germană şi după această lege în cea austriacă şi ungară avem o dispoziţiune specială relativ la diversitatea de calendare (art. 34).

Această dispoziţiune se aplică cambiilor plătibile după dată. Legea austro-ungară prevede că dacă o cambie este emisă într'o ţară cu stilul vechiu şi plătibilă după dată în Austria sau Ungaria, scadenţa se calculează ţinând seamă mai întâi de ziua ce corespunde în stilul nou zilei de emisiune şi apoi se adaogă tèrmenul. Aşa cambia emisă la 28 Februarie într'o ţară cu stil şi vechi plătibilă în Bucovina sau în Transilvania peste una lună dela dată, va avea scadenţa la 13 Aprilie (28 Februarie st. v. = 13 Martie — 13 Aprilie).

Doctrina dominantă socoteşte dispoziţia art. 34 ca excepţională şi deci nu o aplică decât numai cambiilor plătibile

---

[1]) *Conform*: Grünhut, I, p. 363; Staub, art. 34, n. 4; Bernstein, p. 175. Bonelli socoteşte însă că se aplică stilul din ţara de emisiune în cazul unui bilet la ordin domiciliat, însă în care emitentul însuş urmează a face plata într'o ţară cu alt calendar (387, nota 8).

[2]) Conform: Bonelli, p. 387.

după dată şi chiar la acestea numai în ipoteza prevăzută de lege, nu şi atunci când cambia este emisă în Austria sau Ungaria — Bucovina şi Transilvania — şi plătibilă într'o ţară cu stil vechiu [1]).

Ce se întâmplă când cambia este datată cu ambele stiluri însă în mod greşit, buneoară 27/10 Februarie? Majoritatea susţine că în tot ce priveşte scadenţa se va ţine în seamă stilul vechiu, adică 27 Februarie, dela care se va calculà scadenţa. Ţifra de 10 este fără vreo importanţă [2]).

In Regulamentul uniform dela Haga, art. 36 se prevede în ce priveşte diversitatea de calendare:

1. când scadenţa este o zi fixă, se aplică stilul din ţara de plată;

2. când este o cambie plătibilă după dată şi între două localităţi cu stiluri diferite (deci dispoziţie generală tutulor cambiilor după dată), scadenţa se calculează în tocmai modul arătat de art. 34 germano-austro-ungar;

3. aceste reguli nu se aplică oridecâteori reese că părţile au voit să deroge.

Scadenţa şi plata. Odată cambia ajunsă la scadenţă, nu se admit termene nici legale, nici judecătoreşti. Acest principiu îl găsim în art. 312 codul comercial român, cum şi în art. 33 germano-austriac şi aceiaş normă rezultă şi din art. 33 legea cambială ungară. Există însă o deosebire între legea germano-austriacă de o parte şi legile ungară şi română de altă parte.

După legea germano-austriacă posesorul în ziua scadenţei va cere plata şi, odată refuzat, va face să i se dreseze protest de neplată, fără să mai fie nevoit a mai revenì la debitor. In legea ungară protestul nu se poate dresà mai înainte de ora 12 din ziua scadenţei (art. 41); iar după codul de comerţ român debitorul cambial are libertatea de a plătì în întreaga zi a scadenţei, aşa că în ziua aceia nu i se poate dresà protest, ci creditorul trebue să se mai prezinte cu cambia şi a doua zi când numai atunci, în caz de refuz, agentul judecătoresc va dresà actul legal (art. 319, al. 2).

---

[1]) *Conf.:* **Grünhut**, p. 369, nota 13, citând şi jurisprudenţa austriacă: **Staub**, art. 34, n. 5.

[2]) *Conform:* **Grünhut**, p. 370; **Lehmann**, par. 97; **Volkmar** und **Löwy**, par. 98. *Contra*: **Bernstein**, p. 175, care socoteşte cambia ca nulă.

Conflict de legislaţii. Am văzut mai sus ce se întâmplă atunci când calendarul diferă între ţara de emisiune şi cea de plată. Să vedem acum ce lege se aplică atunci când o cambie emisă într'o localitate este plătibilă întralta, însă modul de calculare al scadenţei este diferit, de oarece în localitatea de emisiune legea stabileşte un anume mod de calculare, iar în legea din localitatea de plată fixează un altul.

Această cestiune prezintă o deosebită importanţă pentru noi, unde calcularea scadenţei în ce priveşte cambiile plătibile după vedere sau după dată nu este la fel în vechiul Regat şi în ţinuturile alipite. Aşa am văzut că în vechiul regat nu se numără *dies a quo* şi nici *dies ad quem*, pe când în Transilvania şi Bucovina nu se numără *dies a quo*, dar se numără *dies ad quem*.

In drept cestiunea este dintre cele mai controversate.

Unii susţin că la calcularea scadenţei trebue să se aibă în vedere numai legea în vigoare în localitatea, în care s'a emis cambia, de oarece scadenţa o fixează trăgătorul în momentul şi locul emisiunii, deci legea din acea localitate trebue să determine cum să se facă calculul [1]).

Alţii susţin din contra că plata facându-se într'o ţară (sau localitate) în care calculul diferă de cel al ţării (localităţii) de emisiune, nu se poate să se aplice altă lege decât legea locului de plată [2]).

Bonelli (n. 200) crede că nu trebue adoptată nici una din aceste 2 păreri fiind prea absolute. Acest autor socoteşte că atunci când scadenţa depinde de trăgător se ţine în seamă legea locului de emisiune. Aşa legea locului de emisiune va decide când scade o cambie plătibilă la începutul, jumătatea sau finitul lunii, sau la atâta timp după dată. Când însă scadenţa este după vedere, ea este determinată de viza trasului, ea numai depinde de ceeace a putut socoti trăgătorul, şi prin urmare se calculează conform legii locului de plată.

Credem că este în interesul circulaţiunii cambiilor a aplica întotdeauna, în ce priveşte calculul scadenţei, legea locului de plată.

---

[1]) *Conform:* **Grünhut,** II, p. 578 şi urm.; **Ramella,** *Titoli all'ordine* 290, 291.

[2]) **Vidari,** 6849; **Supino,** 280; **Diena,** III, p. 145 şi urm.; **Lyon Caen et Renault,** 655.

Despre Scadență

(Urmare)

Codul comercial român

Art. 308. — Termenul unei cambii plătibilă în timpul unui bâlciu se împlinește în ajunul spargerii bâlciului, sau în ziua de bâlciu dacă bâlciu nu ține mai mult de o zi.

Codul comercial italian

Art. 236. — La cambiale pagabile in fiera scade nel penultimo giorno della fiera o nel giorno della fiera se essa non dura che un giorno.

Legea austriacă (Bucovina)

Art. 35. — Cambiile plătibile într'un târg sau bâlciu devin exigibile în termenul fixat de legile locului în care se ține târgul sau bâlciul, și în lipsă de asemenea fixare, în ajunul închiderii târgului sau bâlciului.

Dacă târgul sau bâlciul nu ține decât o zi, scadența cambiei este în acea zi.

Decretul de promulgare al legii, § 2. — Cu începere din această zi (1 Mai 1850), în acele țări ale Monarhiei, în care este în vigoare codul civil, se vor mai observà, în ce privește termenul de prezentare și de plată a cambiilor plătibile într'un târg sau bâlciu, următoarele dispozițiuni:

§ 3. — Cambiile cari sunt plătibile într'un târg sau bâlciu din țară, nu trebuesc prezentate la accept înainte de începerea bâlciului și dacă acesta ține opt sau mai multe zile, nu se vor prezentà la accept mai înainte de jumătatea a doua a acelui bâlciu.

§ 4. — Asemenea cambii, dacă bâlciul sau târgul ține numai o zi, devin exigibile în acea zi. Dacă bâlciul ține mai multe zile, însă nu peste opt zile, atunci scadența se împlinește în ajunul închiderii legale a bâlciului sau a târgului. Cambiile plătibile în bâlciuri, cari țin mai mult de opt zile, devin exigibile în ziua a treia ce precede închiderea bâlciului.

Legea ungară (Transilvania)

Art. 35. — Scadența cambiilor plătibile într'un bâlciu sau târg are loc:

1. In ziua bâlciului sau târgului, dacă acesta ține numai o zi.
2. In ulima zi a bâlciului sau a târgului, dacă acesta ține mai mult de o zi, dar nu mai mult de opt zile.
3. In ziua a opta a bâlciului, dacă el ține mai mult de opt zile.

Cambiile plătibile într'un bâlciu sunt o rămășiță a mediului eviu. In acel timp mijloacele de comunicațiune ereau atât de grele, în cât în bâlciuri se concentrau viața economică a unei sau chiar a mai multor țări (buneoară bâlciul dela Lipsca). In acele bâlciuri comercianții obicinuiau să-și achite datoriile, după ce încasau la rândul lor bani din vânzarea mărfurilor, iar creditorii plăteau cu acei bani mărfurile ce le cumpărau în acele bâlciuri. De aceea legile și uzurile stabileau când urmă să se facă plata acestor cambii spre a satisface nevoile și ale debitorilor, dar și ale creditorilor.

In zilele noastre a vedeà o cambie plătibilă într'un bâlciu este cu desăvârșire o raritate și încă în desbaterile ce au precedat votarea legii cambiale germane găsim glasuri cari s'au ridicat în contra menținerii acestor cambii [1]). Totuși de oarece pe atunci încă mai ereau în uz, legiuitorul german le-a menținut și tot astfel s'au menținut în Italia, România, Austria, Ungaria.

In proectul uniform dela Haga art. 32 nu mai figurează printre diferitele feluri de scadențe și cele într'un bâlciu, iar pe de altă parte Regulamentul declară nule cambiile, cari ar avea scadențe neprevăzute de lege [2]).

Despre cambiile plătibile într'un bâlciu am mai avut ocaziune să ne ocupăm la comentarea art. 271 (diferitele fe-

---

[1]) **Grünhut**, p. 370, nota 1.

[2]) Prin derogare dela art. 32, Convențiunea dela Haga art. 6 permite ca Statele să prevadă în teritoriile respective cambii plătibile în bâlciuri.

luri de scadenţă), art. 282 (prezentarea la accept). Acum vom arătà cum se calculează scadenţa acestor cambii.

In legea cambială germană art. 35, reprodus şi în legea austriacă, se prevede în principiu, că acest soi de cambii devin exigibile în conformitate cu legile (deci nu cu uzurile) în vigoare în locul în care se ţine bâlciul şi numai în subsidiar, dacă în acel loc nu există vreo lege care să fixeze scadenţa, vine legea cambială generală şi determină, că, dacă bâlciul ţine numai o zi, cambia scade în acea zi, iar dacă bâlciul ţine mai multe zile scadenţa este în ajunul închiderii legale a bâlciului.

In legea austriacă deşì s'a reprodus art. 35 din legea cambială germană, prin paragraful 4 din decretul de promulgare al legii se aduce o însemnată derogare, de oarece în acest paragraf se spune, că dacă bâlciul durează mai multe zile dar nu mai mult de opt, scadenţa este în ajunul închiderii legale a bâlciului sau a târgului, iar dacă bâlciul ţine legal mai mult de opt zile, în ziua 3-a ce precede închiderea bâlciului. Cât ţine şi când se închide un bâlciu este fixat prin legi sau regulamente locale şi nu se ţine în seamă durata *de fapt* peste termenul legal [1]).

In legea cambială ungară, art. 35 fixează scadenţa în ziua bâlciului, dacă bâlciul ţine o singură zi; în ultima zi dacă nu ţine mai mult de 8 zile; în ziua a opta a bâlciului, dacă acesta ţine mai mult de opt zile.

In practică, deşì azi asemenea cambii sunt foarte rare, se pot ivì dificultăţi:

1. Bâlciul, la care urmà să se facă plata, nu s'a ţinut în acel an. Toată lumea e de acord că deşì nu se ţine bâlciul, cambia devine exigibilă ca şi când s'ar ţine bâlciul, de oarece trăgătorul sau emitentul a avut în vedere acea dată atunci când au dat cambia beneficiarului [2]).

2. Bâlciul, din cauze excepţionale, se ţine în acel an mai înainte de vreme, sau mai târziu ca de obicei. Majoritatea autorilor de drept susţin, cu drept cuvânt, că în acest caz cambia urmează soarta bâlciului şi va devenì exigibilă

---

[1]) Grünhut, I, p. 372.

[2]) Vivante, 1076; Bonelli, 201; Supino, 284; Calamandrei, 106; Sorani, 44; Grünhut, par. 45; Bernstein, p. 371; Staub, art. 35, n. 4.

nu atunci când ar trebui să se ţie bâlciul, ci atunci când în realitate se ţine[1]).

3. Bâlciul se ţine dar în mod excepţional în altă localitate. Şi de data aceasta cambia urmează soarta bâlciului, de oarece scadenţa la un bâlciu (vezi cele spuse la art. 271) determină nu numai data ci şi locul plăţii[2]).

4. Bâlciul este prelungit *în mod legal*, şi scadenţa urmează a se amână în proporţia acelei prelungirii[3]).

In caz când cambia este emisă dintr'o ţară şi plătibilă într'un bâlciu din altă ţară (sau localitate) unde este în vigoare altă lege, se va aplică legea locului de plată (vezi *supra* art. 307.

---

[1]) *Conform*: autorii mai sus citaţi, afară de **Sorani**, care nu admite această soluţie; iar **Calamandrei** susţine că trebue să admitem că, atunci când pe lângă numele bâlciului, trăgătorul a arătat şi ziua plăţii, această ultimă dată va fi respectată. **Calamandrei** greşeşte, de oarece în acest caz nu mai e vorba de scadenţă la un anume bâlciu, ci de o scadenţă la o zi fixă (vezi supra, art. 271).

[2]) **Bonelli**, loc. cit.; **Supino**, 285. Vezi cele spuse la art. 271 referitor la scadenţa la un anume bâlciu, dar cu indicarea unei localităţi diferită.

[3]) **Grünhut**, I, p. 373; **Lehmann**, p. 371; **Staub**, art. 35, n. 4; **Bernstein**, p. 176.

Legea cambială Austriacă (Bucovina)

1. Decretul imperial din 26 Ianuarie 1850 prin care se promulgă legea cambială.

Noi Franz Iosef I,

prin graţia lui Dumnezeu împărat al Austriei, etc.

Pentru a satisface, în interesul comerţului, nevoia imperioasă a unui drept cambial unic în întreg cuprinsul Monarhiei şi pentru a realizà, în această importantă ramură a legislaţiei o cât mai posibilă potrivire între dreptul austriac şi între legea cambială germană în vigoare în statele uniunei germane, în urma propunerii Ministrului nostru de Justiţie şi după avizul Cosiliului nostru de miniştri, în conformitate cu §§ 36 şi 120 din constituţia imperiului, am găsit cu cale a introduce o lege cambială generală pentru întreg cuprinsul imperiului Austriac ordonăm după cum urmează:

§ 1. Legea cambială a imperiului Austriac intră în vigoare dela 1 Maiu 1850 în toate Ţările Monarchiei.

§ 2. Cu începere din această zi, în acele ţări ale Monarchiei, în cari este în vigoare codul civil, se vor mai observà, în ce priveşte termenul de prezentare şi de plată a cambiilor plătibile într'un târg sau bâlciu, următoarele dispoziţiuni:

§ 3. Cambiile cari sunt plătibile într'un târg sau bâlciu din ţară, nu trebuesc prezentate la accept înainte de începerea bâlciului, şi dacă acesta ţine opt sau mai multe zile, nu se vor prezentà la accept mai înainte de jumătatea a doua a acelui bâlciu.

§ 4. Asemenea cambii, dacă bâlciul sau târgul ţine numai

o zi, devine exigibile în acea zi. Dacă bâlciul ţine mai multe zile, însă nu peste opt zile, atunci scadenţa se împlineşte în ajunul închiderii legale a bâlciului sau a târgului. Cambiile plătibile în bâlciuri, cari ţin mai mult de opt zile, devin exigibile în ziua a treia ce precede închiderea legală a bâlciului.

§ 5. Cu începere dela 1 Maiu 1850 în acele ţări ale Monarchiei în cari este în vigoare codul civil, se abrogă ordonanţele cambiale de până acum şi legile cambiale, şi anume: Ordonanţele cambiale din 10 Septembrie 1717 şi din 1 Octombrie 1763, din 22 Iulie 1775 şi din 10 Octombrie 1797, şi statutele bâlciului din Botzen din 13 Ianuarie 1787 şi din 23 Martie 1792, precum şi titlul al VIII-lea al cărţii I din codice di commercio, întrucât aceste legi se referă la raporturile de drept cambial, la influenţa şi efectele lor.

§ 6. Decretul din 14 Maiu 1772 pentru Boemia, relativ la perderea dreptului cambial prin intabularea şi prenotarea cambiei, se abrogă.

§ 7. De asemenea în acele ţări ale Monarchiei în cari este în vigoare dreptul cambial ungar din anul 1840, se abrogă dela această zi dreptul cambial cuprins în prima parte a articolului lege XV din anul 1840 şi dispoziţiunile referitoare la această primă parte a'e articolului lege-ungar VI din anul 1844, cu excepţia dispoziţiunilor cuprinse în §§ 39, 40, 54, 55, 56, 57, 97, 100, 112, 135, şi 193 — 200 ale primei părţi a articolului XV din anul 1840 şi în §§ 2 şi 28 din articolul VI din anul 1844, cari în mod expres se menţin.

§ 8. Ministrul nostru de Justiţie este autorizat cu aducerea la îndeplinire a acestui decret.

Dat în Viena, capitala imperială şi oraşul de reşedinţă, la 25 Ianuarie 1850.

2. Ordonanţa generală cambială pentru statele regale şi imperiale austriace

SECŢIUNEA I.

Despre capacitatea cambială

Art. 1. — Capabil cambiamente este acela, care se poate obligă prin contracte. — *L. ung. 1.*

Art. 2. — Debitorul cambial răspunde de îndeplinirea obligaţiunilor cambiale ce şi-a luat, cu persoana şi averea sa.

Art. 3. — Dacă pe o cambie se găsesc semnături ale unor persoane, cari nu se pot obligă de loc cambiarmente sau nu se pot obligă cambiarmente în mod complet, aceasta nu are vreo influență asupra obligațiunii celorlați obligați cambiarmente. *Com. rom. 352; l. ung. 2.*

SECȚIUNEA II-a

Despre cambiile trate

1. Cerințele unei cambii trate

Art. 4. — Cerințele esențiale ale unei cambii trate sunt:

1. denumirea de cambie cuprinsă chiar în cambie, sau dacă cambia este scrisă într'o limbă streină, o expresiune corespunzătoare în limba streină acelei denumiri.

2. indicarea sumei de plătit.

3. numele persoanei sau firma, căreia trebúe să se facă plata (primitorul).

4. indicarea timpului când trebue să se facă plată; timpul de plată nu poate fi decât unic pentru întreaga sumă și numai astfel stabilit:

la o anumită zi;

la vedere (înfățișare, a vista, a piacere);

sau la un anumit timp după vedere;

la un anumit timp după ziua emisiunii (după dată);

la un târg sau bâlciu (Messwechsel sau Marktwechsel).

5. semnătura emitentului (a trăgătorului cu numele sau cu firma sa);

6. indicarea locului, ziua lunii și anului emisiunii;

7. numele persoanei sau firma, care trebue să facă plata (a trasului);

8. indicarea locului, unde trebue să se facă plata; locul arătat lângă numele sau firma trasului se socotește pentru cambie, întrucât nu s'a indicat un loc de plată special, ca loc de plată și în acelaș timp ca domiciliul trasului. *Com. rom. 270; l. ung. 3.*

Art. 5. — Dacă suma de plătit (art. 4, No. 2) este exprimată în litere și țifre, în caz de nepotrivire, se va ține în seamă suma exprimată în litere.

Dacă suma este scrisă de mai multe ori în litere sau

de mai multe ori în ţifre, în caz de nepotrivire, se va ţine în seamă suma mai mică. — *Com. rom. 313; l. ung. 4.*

Art. 6. — Trăgătorul se poate desemnà el însuş ca primitor (art. 4, No. 3. — cambie la propriu ordin).

De asemenea trăgătorul se poate desemnà el însuşi ca tras (art. 4, No. 7), cu condiţiunea ca plata să trebuească a se face într'alt loc de cât locul emisiunii (bilet la ordin tras). *Com. rom. 274; l. ung. 5.*

Art. 7. — Dintr'un înscris, căruia îi lipseşte una din cerinţele esenţiale ale unei cambii (art. 4) sau în care se cuprinde o stipulaţie de dobânzi, nu decurge nici o obligaţiune cambială. Chiar şi declarările (gir, accept, aval) scrise pe un asemenea act nu au putere cambială. — *Com. rom. 273; l. ung. 6, 93.*

Ordonanţa ministerială din 6 Octombrie 1853.

«Excepţiunea că la epoca, în care fu scrisă pe poliţă acceptarea ori altă declarare obligatorie (gir, aval) lipsea iscălitura trăgătorului, ori vreuna din celelalte condiţiuni esenţiale cerute de art. 4 şi că numai târziu a fost completată, nu va putea niciodată să fie opusă contra unui terţ de bună credinţă posesor al cambiei; însă în contra aceluia care a luat parte la succesiva completare, numai atunci poate fi opusă când se probează că de înscrisul necomplet s'a făcut uz în mod ilegitim printr'o completare arbitrară sau contrarie convenţiunii intervenite.»

II. Despre obligaţia trăgătorului.

Art. 8. — Trăgătorul unei cambii răspunde cambiarmente de acceptarea şi plata ei. — *l. ung. 7.*

III. Despre gir.

Art. 9. — Primitorul poate să transmită cambia unei persoane prin gir.

Dacă însă trăgătorul a interzis în cambie transmiterea prin cuvintele «nu la ordin» sau printr'o altă expresiune cu acelaş înţeles, atunci girul nu are nici un efect de drept cambial. — *Com. rom. 278; l. ung. 8.*

Art. 10. — Prin gir se transmit giratarului toate drep-

turile din cambie şi în special facultatea de a girà cambia mai departe. Cambia poate fi girată în mod valabil şi către trăgător, tras, acceptant saŭ către un giratar anterior şi de către acesta mai departe. — *Com. rom. 277; l. ung. 9.*

Art. 11.—Girul trebue să fie scris pe cambie, pe o copie a acesteia sau pe o foaie unită cu cambia sau cu copia (allonge).— *Com. rom. 279; l. ung. 10.*

Art. 12. — Un gir este valabil chiar dacă girantul scrie numai numele săŭ sau firma sa pe dosul cambiei sau pe dosul copiei, sau pe allonge (girul în alb). — *Com. rom. 279; l. ung. 10.*

Art. 13. — Orice posesor al cambiei este în drept să completeze girurile în alb ce se află pe cambie; el însă poate să gireze mai departe cambia şi fără această completare. — *Com rom. 279; l. ung. 11.*

Art. 14. — Girantul răspunde cambiarmente, faţă de oricare posesor posterior al cambiei, pentru acceptarea şi plata ei. Girantul însă care a adăogat in gir clauza «fără garanţie», «fără oblig» sau o altă rezervă cu acelaş înţeles, este liberat de obligaţiunea ce ar rezultà din gir. —*Com. rom. 280; l. ung. 12.*

Art. 15. — Dacă în gir s'a oprit transferarea mai departe prin cuvintele «nu la ordin» sau printr'o expresiune cu acelaş înţeles, atunci acei ce au primit cambia dela giratar nu au regres în contra girantului. — *Com. rom. 278; l. ung. 13.*

Art. 16. — Dacă o cambie este girată după ce a trecut termenul stabilit pentru facerea protestului de neplată, giratarul dobândeşte drepturile în contra trasului, dacă el a acceptat, şi drepturile de regres în contra acelora, cari au girat cambia după trecerea acestui termen.

Dacă însă cambia a fost protestată pentru neplată mai înainte de a fi girată, atunci giratarul nu are decât drepturile girantelui săŭ în contra acceptantului a emitentului şi a acelora, cari au girat cambia până la facerea protestului. Girantul însă în acest caz nu este obligat cambiarmente. — *Com. rom. 281; l. ung. 14.*

Art. 17. — Girul în care s'a adăogat clauza «pentru încasare», «prin procuraţiune» sau o altă formulă care exprimă un mandat, nu transmite proprietatea cambiei, ci împuterniceşte pe giratar a cere plata, a'o protestà şi a notificà lipsa de plată predecesorului girantului săŭ, precum şi a acţionà

pentru datoria cambială neplătită şi a ridică datoria cambială consemnată.

Un astfel de giratar poate să transmită aceste drepturi unei alte persoane printr'un nou gir prin procuraţiune.

Din potrivă un astfel de giratar nu poate să transmită cambia printr'un gir propriu zis, nici chiar atunci când girului prin procuraţiune i s'a adăogat clauza «sau la ordin». — *Com. rom. 280; l. ung. 15.*

IV. Despre prezentarea la accept

Art. 18 — Posesorul unei cambii este îndreptăţit să prezinte imediat trasului cambia la accept şi în caz de refuz de acceptare să facă a se dresă protest; o convenţiune contrarie nu produce efecte cambiale.

Se exceptează numai cambiile plătibile în bâlciuri şi târguri, cari nu se prezintă la accept decât în timpul fixat pentru prezentarea la accept şi în lipsă de accept se protestează.

Simpla posesiune a cambiei dă dreptul la prezentarea cambiei şi la dresarea protestului în caz de refuz de acceptare. — *L. ung. 17.*

Art. 19. — Numai la cambiile plătibile la un timp determinat dela vedere posesorul este obligat să prezinte cambia la accept. Asemenea cambii trebuesc prezentate la accept conform stipulaţiunii din cambie şi, în lipsa unei sipulaţiuni, în termen de doi ani dela emisiune sub pedeapsă de a perde acţiunea cambială în contra giranţilor şi a trăgătorului.

Dacă un girant al unei cambii de acest fel a prevăzut în girul său un termen special de prezentare, obligaţiunea sa cambială se stinge dacă cambia nu a fost prezentată înăuntrul acelui termen. — *Com. rom. 282; l. ung. 19.*

Art. 20. — Dacă nu se poate obţine acceptarea unei cambii plătibilă la un anume timp dela vedere, sau dacă trasul refuză datarea acceptului său, posesorul trebue, sub pedeapsă de a perde acţiunea de regres în contra giranţilor şi a trăgătorului, să dovedească prezentarea la timp a cambiei printr'un protest dresat înăuntrul termenului de prezentare (art. 19).

Ziua protestului se socoteşte în acest caz ca ziua prezentării.

Dacă nu s'a dresat protest, scadenţa cambiei se calculează faţă de acceptantul, care a omis datarea acceptului său, dela ultima zi a termenului de prezentare. — *Com. rom. 282, 284; l. ung. 20.*

V. Despre acceptare

Art. 21. — Acceptarea cambiei trebue să fie scrisă pe cambie.

Orice declaraţiune scrisă pe cambie şi semnată de tras se socoteşte ca o acceptare nelimitată, dacă nu se menţionează expres într'însa că trasul nu voeşte deloc să accepte sau că acceptă numai cu anumite restricţiuni.

Deasemenea se socoteşte ca o acceptare nelimitată, când trasul scrie, fără vreo adăogire, numele sau firma sa pe faţa anterioară a cambiei.

Odată acceptarea efectuată, nu se mai poate revocà. — *Com. rom. 283, 287; l. ung. 21.*

Art. 22. — Trasul poate să restrângă acceptarea la o parte din suma indicată în cambie.

Dacă se adaogă alte restricţiuni în accept, atunci cambia se priveşte ca o cambie a cărei acceptare s'a refuzat cu totul, însă acceptantul rămâne îndatorat conform regulelor relative la cambii în limitele acceptului său. — *Com. rom. 288; l. ung. 22.*

Art. 23. — Trasul prin accept se obligă cambiarmente să plătească la scadenţă suma acceptată de el.

Trasul se obligă cambiarmente prin accept şi faţă de trăgător.

Din potrivă trasul nu are nici un drept cambial în contra trăgătorului. — *Com. rom. 290; l. ung. 23.*

Art. 24. — Dacă în cambie s'a indicat un alt loc de plată decât acela al locuinţei trasului (cambie domiciliată), iar cambia nu arată prin cine trebue să se efectueze plata la locul de plată, trasul poate cu ocazia acceptării să facă această arătare. Dacă aceasta nu s'a făcut, se va socotì că trasul voeşte să plătească el însuş la locul fixat pentru plată.

Trăgătorul unei cambii domiciliate poate ordonà în aceiaşi cambie prezentarea la accept. Neobservarea acestei dispoziţiuni atrage după sine perderea dreptului de regres în contra trăgătorului şi a giranţilor. *Com. rom. 286; l. ung. 24.*

VI. Despre recursul în garanție

1. *Pentru neacceptare*

Art. 25. — Dacă acceptarea unei cambii nu a avut loc sau a avut loc cu restricțiuni sau numai pentru o sumă mai mică, atunci giranții și trăgătorul sunt obligați cambiarmente, la înmânarea protestului dresat pentru neacceptare, să dea garanție îndestulătoare, că se va face la scadență plata sumei prevăzută în cambie sau a părții din sumă neacceptată cum și întoarcerea cheltuelilor cauzate de neacceptare.

Felul garanției și locul unde trebue păstrate lucrurile date spre garanție, depinde de înțelegerea părților. Dacă ele nu cad de acord atunci suma ce se garantează trebue depusă în numerar la tribunal.

Creditorul cambial are un drept de gaj asupra lucrurilor depuse spre garanție, chiar când nu i s'a dat în mod expres acest drept. — *Com. rom. 339; l. ung. 25.*

Art. 26. — Primitorul și fiecare dintre giratari sunt în drept, prin posedarea protestului dresat pentru neacceptare, să ceară garanție dela trăgător și dela ceilalți predecesori și să acționeze pe calea procedurii cambiale.

Cel ce exercită recursul în garanție nu este ținut să observe ordinea girurilor și nici nu-i legate de alegerea ce ar fi făcut-o.

Nu este nevoie de prezintarea cambiei și de dovedirea că cel ce exercită recursul în garanție a dat el însuș garanție următorilor lui. — *L. ung. 26.*

Art. 27. — Garanția dată răspunde nu numai față de cel ce a exercitat recursul, ci și față de toți ceilalți următori ai acelui ce a dat garanția, întrucât ei exercită recursul în garanție. Aceștia sunt îndreptățiți să pretindă garanții mai mari numai în cazul, când obiecțiunile lor relativ la felul și quantumul garanției date sunt întemeiate. *L. ung. 27.*

Art. 28. — Garanția dată trebuie să fie restituită: 1. îndată ce ulterior a avut loc completa acceptare a cambiei;

2. dacă în timp de un an dela scadența cambiei, nu s'a acționat pentru plată pe baza cambiei în contra obligatului de regres, care a dat garanția;

3. dacă s'a efectuat plata cambiei sau dacă s'a stins puterea cambială a acesteia. — *L. ung. 28.*

2. *Pentru solvabilitatea nesigură a acceptantelui*

Art. 29. — Dacă o cambie a fost complet sau numai în parte acceptată, nu se poate cere garanție pentru suma acceptată decât:

1. dacă asupra patrimoniului acceptantelui s'a deschis procedura concursuală (procedura debitelor, falimentul) sau dacă acceptantul a încetat numai plățile sale;

2. dacă după emisiunea cambiei o executare asupra patrimoniului acceptantelui a rămas fără rezultat sau dacă în contra lui pentru îndeplinirea unei obligațiuni bănești s'a dispus executarea arestului personal.

Dacă în aceste cazuri nu s'a dat garanție de către acceptant și pentru aceasta s'a dresat în potrivă-i protest, și, după ce s'a prezentat protestul, nu s'a obținut acceptarea nici dela cei indicați în cambie la nevoie, atunci posesorul cambiei și fiecare giratar poate cere garanție dela predecesorii săi, înmânând protestul (Art. 25—28).

Simpla posesiune a cambiei ține loc de procură pentru a cere garanție dela acceptant în cazurile prevăzute la No. 1 și 2, și, dacă nu se obține garanție, a dresà protest. — *Com. rom. 340; l. ung. 29.*

VII. Despre îndeplinirea obligațiunii Cambiale

1. *Despre ziua plății*

Art. 30.—dacă într'o cambie s'a arătat ca ziuă a plății o anumită zi, atunci scadența este în acea zi.

Dacă epoca plății s'a fixat la jumătatea unei luni, atunci cambia este exigibilă la 15 ale lunii; dacă epoca plății s'a fixat la începutul sau la sfârșitul unei luni, trebuie să se înțeleagă prin aceasta prima sau ultima zi a lunii. — *Com. rom. 307; l. ung. 30.*

Art. 31. — O cambie emisă la vedere are scadența la înfățișarea ei.

O asemenea cambie, sub pedeapsă de a se perde acțiunea cambială în contra giranților și în contra trăgătorului trebuie prezentată la plată în conformitate cu stipulațiunile speciale cuprinse în cambie și în lipsă (de stipulațiuni) în termen de doi ani dela emisiune.

Dacă un girant al unei cambii de acest fel a prevăzut în girul său un termen special de prezentare şi cambia nu a fost prezentată înăuntrul acelui termen, obligaţiunea sa de drept cambial se stinge. — *Com. rom. 305, 311; l. ung. 31.*

Art. 32. — La cambiile plătibile după expirarea unui anumit termen dela vedere sau dela dată, scadenţa are loc:

1. dacă termenul este fixat pe zile, în ultima zi a termenului; la calcularea termenului nu se socoteşte ziua când s'a emis cambia plătibilă după dată sau când s'a înfăţişat pentru acceptare cambia plătibilă după vedere;

2. dacă termenul este fixat după săptămâni, luni sau după o epocă cuprinzând mai multe luni (an, jumătate de an, trimestru), în acea zi a săptămânii de plată sau a lunii de plată care prin numirea sa sau prin număr corespunde zilei de emisiune sau de înfăţişare; dacă această zi lipseşte în luna de plată atunci scadenţa are loc în ultima zi a lunii de plată.

Prin expresiunea «jumătate lună» se înţelege un spaţiu de timp de 15 zile. Dacă cambia este plătibilă la una sau mai multe luni şi jumătate, se vor număra cele 15 zile la sfârşit. — *Com. rom. 307; l. ung. 32.*

Art. 33. — Nu sunt admise zile în care să nu să ceară plata (*Respekttage*). — *Com. rom. 312; l. ung. 33.*

Art. 34.—Dacă o cambie plătibilă în interiorul ţării şi la atâta timp dela dată, s'a emis într'o ţară, în care se socoteşte după vechiul stil şi nu se arată în cambie că ea este datată după stilul nou, sau este datată după ambele stiluri, atunci scadenţa se calculează după ziua calendarului noului stil care corespunde zilei de emisiune a vechiului stil. — *L. ung. 34.*

Art. 35. — Cambiile plătibile într'un târg sau bâlciu devin exigibile în termenul fixat de legile locului în care se ţine târgul sau bâlciul, şi, în lipsă de asemenea fixare, în ajunul închiderii legale a târgului sau bâlciului.

Dacă târgul sau bâlciul nu ţine decât o zi, scadenţa cambiei este în aceia zi. — *Com. rom. 308; l. ung. 35. Vezi decretul austriac de promulgare, 4.*

2. *Despre plată*

Art. 36. — posesorul unei cambii girate se legitimează ca proprietar al cambiei printr'un şir neîntrerupt de giruri,

care ajunge până la el. Primul gir trebuie să fie semnat cu numele primitorului, orice gir următor cu numele aceluia care este arătat ca giratar în girul imediat precedent. Dacă după un gir în alb urmează un alt gir, se presupune, că autorul acestuia din urmă a dobândit cambia prin girul în alb.

Girurile şterse sunt socotite ca nescrise la examinarea legitimării.

Cel care plăteşte nu este ţinut să examineze autenticitatea girurilor. — *Com. rom. 309; l. ung. 36.*

Art. 37. — Dacă în cambie este prevăzut un soi de monetă care nu are curs în localitatea de plată sau un sistem monetar, atunci suma din cambie poate fi plătită după valoarea ei la scadenţă în moneta ţării, întru cât trăgătorul prin întrebuinţarea vorbei «efectiv» sau a altei expresiuni de acest fel nu a stabilit expres plata în moneta arătată în cambie. — *Com. rom. 315; l. ung. 37.*

Art. 38. — Posesorul cambiei nu poate refuzà o plată parţială ce i se oferă chiar atunci când acceptarea s'a dat pentru întreaga sumă prevăzută în cambie. *Com. rom. 314; l. ungară 38.*

Art. 39. — Debitorul cambial este dator să plătească numai în schimbul remiterii cambiei cu menţiunea că s'a achitat.

Dacă debitorul cambial a plătit numai parţial, el nu poate pretinde decât ca plata să se treacă pe cambie şi să i se dea chitanţă pe o copie a cambiei. — *Com. rom. 318; l. ung. 39.*

Art. 40. — Dacă plata cambiei nu se cere la scadenţă, atunci acceptantul, după expirarea termenului fixat pentru dresarea protestului de neplată, este autorizat să depue suma din cambie la Tribunal pe riscul şi cheltuiala posesorului.

Nu este nevoie de citarea posesorului cambiei. — *Com. rom. 320; l. ung. 40.*

VIII. Despre recursul în caz de neplată

Art. 41. — Pentru exercitarea recursului; în caz de neobţinerea plăţii, în contra trăgătorului şi a giranţilor este necesar:

1. ca să se fi prezentat cambia la plată.

2. ca să se constate atât prezentarea cât şi neobţinerea plăţii printr'un protest dresat în acest scop la timp.

Dresarea protestului poate să aibă loc în ziua plăţii, însă trebue să aibă loc cel mai târziu a doua zi de lucru care urmează după ziua plăţii. — *Com. rom. 319; l. ung. 41.*

Art. 42. — Dispoziţiunea de a nu se dresă protest («fără protest», «fără cheltuială», etc.) însemnează dispensarea de protest, nu însă dispensarea de obligaţiunea de prezentare la timp. Obligatului cambial, dela care provine acea dispoziţiune şi care contestă că prezentarea s'a făcut la timp, îi incumbă sarcina probaţiunii.

Zisa dispoziţiune nu apără de obligaţiunea de a întoarce cheltuelile protestului. — *Com. rom. 333; l. ung. 42.*

Art. 43. — Cambiile domiciliate trebuesc prezentate la plată domiciliatului, sau dacă nu s'a desemnat domiciliatul, însuş trasului în acel loc în care cambia s'a domiciliat şi dacă nu se efectuiază plata, acolo trebue să se protesteze.

Dacă nu se protestează la timp la domiciliat, se perde acţiunea cambială nu numai în contra trăgătorului şi giranţilor, dar chiar şi în contra acceptantelui. — *Com. rom. 34; l. ung. 43.*

Art. 44. — Pentru a păstră dreptul cambial în contra acceptantelui, exceptându-se cazul prevăzut în art. 43, nu e nevoie nici de prezentare în ziua plăţii, nici de dresarea unui protest. — *L. ung. 44.*

Art. 45. — Posesorul unei cambii protestate pentru neplată este obligat să încunoştinţeze în scris de neplată pe predecesorul său nemijlocit (imediat) în termen de două zile după ziua dresării protestului, pentru care scop este destul dacă încunoştiinţarea scrisă s'a predat la poştă înnăuntrul acestui termen.

Fiecare predecesor încunoştiinţat trebue în acelaş mod să încunoştiinţeze pe predecesorul său nemijlocit în acelaş termen, socotit dela primirea înştiinţării.

Posesorul sau giratarul, care nu încunoştiinţează sau nu transmite încunoştiinţarea predecesorului nemijlocit, este dator să despăgubească de daunele pricinuite prin neîncunoştiinţare pe toţi predecesorii sau numai pe acei pe cari i-a sărit. Deasemenea el perde în contra acestor persoane dreptul la procente şi cheltueli, aşă încât el nu este îndreptăţit a cere decât suma din cambie. — *Com. rom. 342; l. ung. 45.*

Art. 46. — Pentru a dovedi că încunoştiinţarea înscrisă s'a dat la timp predecesorului, este destul pentru acest scop proba ce rezultă din adeverinţa poştii, că o scrisoare s'a expediat de cel interesat adresantului în ziua indicată, întru cât nu se stabileşte că scrisoarea primită avea alt cuprins.

Şi ziua primirii încunoştiinţării scrise se poate dovedi prin atestatul poştii. — *Com. rom. 342; l. ung. 46.*

Art. 47. — Dacă un girant a transmis cambia fără să-şi indice un domiciliu, de refuzul de plată se va încunoştiinţă predecesorul acestuia. — *Com. rom. 342*; *l. ung. 47.*

Art. 48. — Oricare debitor cambial are dreptul să ceară dela posesor, plătind suma din cambie cu procente şi cheltueli, ca acesta să-i înmâneze cambia cu menţiunea achitării şi protestul dresat pentru neplată. — *L. ung. 48.*

Art. 49. — Posesorul unei cambii protestate pentru neplată poate să exercite acţiunea cambială în contra tutulor obligaţilor cambiali sau numai în contra unora sau unuia din aceştia, fără ca prin aceasta să piardă acţiunea în contra obligaţilor neacţionaţi.

Posesorul nu este ţinut să observe ordinea girurilor. — *Com. rom. 343; l. ung. 49.*

Art. 50. — Drepturile de recurs ale posesorului, care a protestat cambia pentru neplată, se limitează la:

1. suma din cambie neplătită cu procente de 6%;
2. cheltuelile de protest şi alte cheltueli;
3. un provizion de $^1/_3$ %.

Dacă obligatul de regres locueşte într'altă localitate decât localitatea de plată, sumele arătate mai sus se vor plăti după cursul ce-l are o cambie la vedere trasă din localitatea de plată asupra localităţii, unde domiciliază obligatul de regres.

Dacă în localitatea de plată nu există un curs asupra localităţii acelui domiciliu, atunci se va luă cursul pieţei celei mai apropiate de domiciliul obligatului de regres.

La cererea obligatului de regres cursul se dovedeşte prin buletinul emis de o autoritate publică sau prin atestarea unui mijlocitor jurat sau în lipsa acestora prin atestarea a doi comercianţi. — *Com. rom. 344*; *l. ung. 50.*

Art. 51. — Girantul care a achitat cambia sau care a primit-o ca rimesă, este îndreptăţit să ceară dela un girant anterior sau dela trăgător:

1. Suma plătită de el sau suma acreditată prin rimesă cu 6% procente pe an din ziua plăţii;

2. cheltuelile făcute;

3. un provizion de $^1/_3$ %.

Dacă obligatul de regres nu locueşte în aceeaşi localitate cu recurentul, sumele arătate mai sus se vor plăti după cursul ce-l are o cambie la vedere trasă din localitatea unde domiciliază recurentul asupra localităţii, unde domiciliază obligatul de regres.

Dacă în localitatea, unde domiciliază recurentul nu există un curs asupra localităţii, unde domiciliază obligatul de regres, atunci se va lua cursul pieţii celei mai apropiate de localitatea unde domiciliază obligatul de regres.

Pentru dovedirea cursului se aplică dispoziţiunea art. 50. — *Com. rom. 344; l. ung. 51.*

Art. 52. — Prin dispoziţiunile art. 50 şi 51 No. 1 şi 3 nu se opreşte, în caz de regres asupra unei localităţi din streinătate, calcularea mai urcată a sumelor aşà după cum sunt admise în acel loc. — *L. ung. 52.*

Art. 53. — Recurentul poate să tragă o contra cambie asupra obligatului de regres pentru suma creanţei sale.

În acest caz la creanţă se mai adaogă şi taxele mijlocitorului pentru negocierea contra cambiei, precum şi eventualele taxe de timbru.

Contra cambia trebue să fie plătibilă la vedere şi trasă direct (a drittura). — *Com. rom. 335; l. ung. 53.*

Art. 54. — Obligatul de regres este îndatorat să plătească numai predându-i-se cambia, protestul şi o socoteală de întoarcere cu menţiunea că este achitată. — *L. ung. 54.*

Art. 55. — Fiecare girant, care a achitat pe unul din următorii lui, poate să-şi şteargă propriul său gir şi girurile posterioare. — *Com. rom. 338; l. ung. 55.*

IX. **Despre intervenţiune**

1. *Despre acceptarea pentru onoare*

Art. 56. — Dacă pe o cambie protestată pentru neacceptare se află un indicat la nevoie în localitatea de plată, atunci trebue, mai înainte de a se pretinde garanţie, să se ceară acceptul dela indicatul la nevoie.

Intre mai mulţi indicaţi la nevoie precăderea se cuvine aceluia, prin a cărui plată se liberează cei mai mulţi obligaţi. — *Com. rom. 291; l. ung. 56.*

Art. 57. – Posesorul nu este ţinut să permită acceptarea pentru onoare din partea unei persoane, care nu figurează în cambie ca indicat la nevoie.—*Com. rom. 292; l. ung. 57.*

Art. 58. — Acceptantul pentru onoare trebue să facă a i se înmânà protestul de neacceptare plătind cheltuelile şi să facă a se menţionà acceptarea pentru onoare într'o anexă a protestului.

El trebue să încunoştiinţeze de interventiunea întâmplată pe onorat prin trimeterea protestului şi această încunoştiinţare cu protestul să o predeà la poştă înăuntrul a două zile după ziua dresării protestului. Dacă omite aceasta, el răspunde de daunele rezultate din omisiune. — *Com. rom. 295; l. ung. 58.*

Art. 59. — Dacă acceptantul pentru onoare a omis să însemneze în acceptul său, în onoarea cărei persoane se face acceptarea, atunci trăgătorul se socoteşte ca onorat.— *Com. rom. 294; l. ung. 59.*

Art. 60. — Acceptantul pentru onoare se obligă conform regulelor relative la cambii către toţi giranţii cari succed persoanei onorate. Această obligaţiune se stinge, dacă cambia nu se înfăţişează pentru plată acceptantului pentru onoare cel mai târziu a doua zi de lucru, care urmează zilei de plată. — *Com. rom. 293; l. ung. 60.*

Art. 61. — Dacă cambia a fost acceptată de un indicat la nevoie sau de către un alt intervenient, atunci posesorul şi giranţii, cari succed persoanei onorate, nu au acţiune de regres pentru a cere garanţie. — *Com. rom. 293; l. ung. 60.*

2. *Plata pentru onoare*

Art. 62. — Dacă pe o cambie neachitată de către tras sau pe copie se află indicaţi la nevoie sau un accept pentru onoare, cari să plătească la locul plăţii, atunci posesorul trebue să prezinte cambia la plată, cel mai târziu în a doua zi de lucru după ziua de plată, tutulor indicaţilor la nevoie şi acceptantelui, pentru onoare, iar rezultatul să facă a se notà în protestul de neplată sau într'o anexă a acestuia.

In caz de omisiune posesorul perde dreptul de recurs în contra celui ce a indicat la nevoe (adresantul) sau în contra onoratului şi a următorilor lor.

Dacă posesorul refuză plata pentru onoare oferită de un alt intervenient, el perde recursul în contra următorilor onoratului. — *L. ung. 61.*

Art. 63. — Celui ce plăteşte pentru onoare trebue să i-se înmâneze cambia şi protestul de ne plată în schimbul întoarcerii cheltuelilor.

El prin plata pentru onoare intră în drepturile posesorului (art. 50 şi 52) în contra celui onorat, a predecesorilor acestuia şi în contra acceptantelui. — *Com. rom. 323*; *l. ung. 63.*

Art. 64. — Între mai mulţi cari se oferă să plătească pentru onoare, i se cuvine precăderea aceluia prin plata căruia sunt liberaţi cei mai mulţi obligaţi cambiali.

Un intervenient, care plăteşte, deşi se vede din cambie, sau din protest că un altul, care trebuià preferat, a fost gata să plătească, nu are regres în contra acelor giranţi, cari ar fi fost liberaţi prin plata oferită de celalt. — *Com. rom. 324; l. ung. 64.*

Art. 65. — Acceptantul pentru onoare, care nu reuşeşte să plătească, de oarece trasul sau un alt intervenient a plătit, este îndreptăţit să pretindă dela cel ce plăteşte un provizion de 1/3°/₀ — *L. ung. 65.*

X. Multiplicarea unei cambii

1. *Despre duplicate.*

Art. 66. — Trăgătorul unei cambii trate este obligat să dea primitorului, după cererea sa, mai multe exemplare identice cu cambia.

Acestea trebuesc însemnate în text cu prima, secunda, terţia, etc., iar în caz contrariu fiecare exemplar se socoteşte ca o cambie de sine stătătoare (singură cambie).

Chiar şi un giratar poate să ceară un duplicat al cambiei. El trebue să se adreseze pentru aceasta la girantul său nemijlocit, care la rândul său se adresează la girantul său, până când cererea ajunge la trăgător. Oricare giratar poate

pretinde dela girantul său, ca girurile anterioare să fie repetate pe duplicat. — *Com. rom. 299, 300; l. ung. 70.*

Art. 67. — Dacă s'a plătit unul sau mai multe exemplare emise, celelalte îşi perd puterea lor.

Totuşi rămân obligaţi din celelalte exemplare:

1. girantul care a girat mai multe exemplare ale aceleaşi cambii la diferite persoane, şi toţi giranţii posteriori, ale căror semnături se găsesc pe exemplarele neînapoiate la facerea plăţii, în virtutea girurilor lor;

2. acceptantul, care a acceptat mai multe exemplare ale aceleaşi cambii, în virtutea acceptelor depe exemplarele neînapoete în momentul plăţii. — *Com. rom. 301; l. ung. 71.*

Art. 68. — Acel care a trimis la accept unul dintre exemplarele cambiei, trebue să însemneze pe celelalte exmplare persoana la care se găseşte exemplarul trimis de el pentru acceptare. Omisiunea acestei însemnări nu ridică cambiei puterea cambială.

Depozitarul exemplarului expediat pentru acceptare e dator să-l înmâneze aceluia, care se legitimează ca giratar (art. 36) sau în alt mod ca autorizat să-l primească. — *Com. rom. 302; l. ung. 72.*

Art. 69. — Posesorul unui duplicat, pe care este însemnat la cine se găseşte exemplarul expediat pentru acceptare, nu poate să exercite recursul în garanţie pentru lipsă de acceptare sau recursul pentru plată în caz de lipsă de plată, decât dacă a făcut să se stabilească prin protest:

1. că exemplarul expediat pentru acceptare nu i-s'a înmânat de către depozitar;

2. că acceptarea sau plata nu s'a putut dobândi pe baza duplicatului. — *Com. rom. 302; l. ung. 73.*

2. *Despre còpii.*

Art. 70. — Copiile cambiei trebuesc să cuprindă reproducerea cambiei şi a girurilor şi menţiunilor aflate pe ea şi să fie prevăzută cu declaraţiunea: «până aici copie» sau cu o desemnare de acest fel.

In copie se va însemnà la cine se află originalul cambiei trimis pentru acceptare. Omisiunea acestei însemnări

nu ridică însă copiei girate puterea sa de drept cambial. — *Com. rom. 303; l. ung. 74.*

Art. 71. — Orice gir original, ce se află pe o copie, obligă pe girant caşi când s'ar află pe o cambie originală. — *Com. rom. 304; l. ung. 75.*

Art. 72. — Depozitarul cambiei originale este dator să-l înmâneze posesorului copiei prevăzute cu unu sau mai multe giruri originale, întru cât acesta se legitimează ca giratar sau autorizat în alt mod de a-l primì.

Dacă cambia originală nu se înmânează decătre depozitar, posesorul copiei, numai după dresarea protestului menţionat în art. 69 No. 1, este îndreptăţit să exercite recursul în garanţie pentru neacceptare, iar după ajungerea la scadenţa prevăzută în copie, să exercite recursul pentru plată în contra acelor giranţi, ale căror giruri se găsesc în original pe copie. — *L. ung. 76.*

XI. Despre cambiile perdute

Art. 73. — Proprietarul unei cambii perdute poate să ceară dela Tribunalul locului de plată amortizarea ei.

Tribunalul, la care s'a depus o cerere de amortizare, va da o ordonanţă cu invitarea ca posesorul cambiei să o depue la Tribunal, pentru care va hotărî un termen de 45 de zile, şi va fixà începutul acestui termen, când cambia nu a ajuns încă la scadenţă, în prima zi după scadenţa cambiei.

După începerea procedurii de amortizare şi după scadenţa cambiei, proprietarul poate să ceară plata dela acceptant, dacă dă garanţie până la sfârşitul amortizării. Fără darea unei asemenea garanţii, el este îndreptăţit numai să ceară consemnarea la Tribunal a sumei datorite din accept. — *Com. rom. 355, 356; l. ung, 77, 78, 79.*

Art. 74. — Posesorul cambiei legitimat conform art. 36 nu poate fi ţinut să o restitue decât atunci când a dobândit cambia cu rea credinţă sau când e vinovat de o negligenţă gravă în dobândirea ei. — *Com. rom. 357; l. ung. 80.*

XII. Despre cambiile falşe

Art. 75. — Chiar când semnătura trăgătorului unei cambii este falşe sau falşificată acceptul adevărat şi girurile

adevărate îşi păstrează efectul de drept cambial. — *Com. rom. 352; l. ung. 81.*

Art. 76. — Dintr'o cambie prevăzută cu un accept sau giruri falşe sau falşificate, rămân obligaţi cambiarmente toţi giranţii şi trăgătorul ale căror semnături sunt adevărate. — *Com. rom. 353; l. ung. 82.*

XIII. Despre prescripţia cambială

Art. 77. — Acţiunea cambială în contra acceptantelui se prescrie prin trei ani, socotiţi dela scadenţa cambiei. — *Com. rom. 949; l. ung. 84.*

Art. 78. — Acţiunea de regres a posesorului (art. 50) în contra trăgătorului şi a celorlalţi predecesori, se prescrie:

1. în 3 luni, dacă cambia este plătibilă în Europa cu excepţia Islandei şi insulelor Feröe;

2. în 6 luni dacă recurentul locueşte în ţările depe litoralul Asiei şi Africei, dealungul mărei Mediterane şi mărei Negre, sau în insulele din aceste mări, aparţinând acestor ţări;

3. în 18 luni, dacă cambia este plătibilă într'o ţară în afară de Europa sau în Islanda ori în insulele Feröe.

Prescripţia începe în contra posesorului din ziua dresării protestului. — *Com. rom. 345; l. ung. 85.*

Art. 79. — Acţiunea de regres a giranţilor (art. 51) în contra trăgătorului şi a celorlalţi predecesori, se prescrie:

1. în 3 luni, dacă recurentul locueşte în Europa, cu excepţia Islandei şi insulelor Feröe;

2. în 6 luni dacă recurentul locueşte în ţările depe litoralul Asiei şi Africei, dealungul mărei Mediterane şi mărei Negre, sau în insulele din aceste mări, aparţinând acestor ţări;

3. în 18 luni, dacă recurentul locueşte într'o ţară în afară de Europa sau în Islanda ori în insulele Feröe.

In contra girantului termenul începe, dacă el a plătit mai înainte de a i se fi intentat acţiune cambială, din ziua plăţii însă în toate celelalte cazuri din ziua comunicării acţiunii sau a citaţiei. — *Com. rom. 346; l. ung. 86.*

Art. 80. — Prescripţia (art. 77—79) se întrerupe numai

prin comunicarea acţiunii şi numai faţă de acela, în contra căruia s'a acţionat.

Totuşi în această privinţă ţine loc de acţiune notificarea procesului făcută de către pârât. — *L. ung. 87.*

XIV. Drepturile creditorului cambial.

Art. 81. — Sunt obligaţi cambiarmente: trăgătorul, acceptantul şi giranţii cambiei, precum şi oricare a contrasemnat cambia, copia cambiei, acceptul sau girul, chiar atunci, când el s'a denumit numai ca garant (per aval)

Obligaţiunea acestor persoane se întinde la tot ceea ce posesorul cambiei poate să ceară în caz de neîndeplinirea obligaţiunii cambiale.

Posesorul cambiei poate să ceară întreaga creanţă dela fiecare, el are libertatea să aleagă la care din obligaţii cambiali să se adreseze mai întâi. — *Com. rom. 343; l. ung. 91.*

Art. 82. — Debitorul cambial poate opune numai acele excepţiuni, cari rezultă din însăşi dreptul cambial sau cari îi aparţin direct în contra eventualului reclamant. — *Com. rom. 349; l. ung. 92.*

Art. 83. — Dacă obligaţiunea cambială a trăgătorului sau a acceptantelui s'a stins prin prescripţie sau prin aceea că nu s'au îndeplinit formalităţile prescrise de lege pentru conservarea dreptului cambial, atunci aceştia rămân obligaţi faţă de posesor numai întru atât, întru cât s'ar fi îmbogăţit în dauna lui. — *Com. rom. 351; l. ung. 90.*

XV. Despre legiuiri streine.

Art. 84. — Capacitatea unui strein de a-şi asumă obligaţiuni cambiale se determină după legile Statului, căruia îi aparţine. Totuşi un strein care nu ar fi capabil cambiarmente după legile patriei sale, răspunde de obligaţiunile cambiale asumate de el în interior (în Austria), când este capabil cambiarmente după legile interioare. — *L. ung. 95.*

XVI. Despre protest

Art. 87. — Orice protest trebue să fie dresat de către un notar sau un funcţionar judecătoresc.

La aceasta nu e nevoie de martori sau de un grefier. — *Com. rom. 376; l. ung. 98.*

Art. 88. — Protestul trebue să cuprindă:

1. o reproducere cuvânt cu cuvânt a cambiei sau a copiei şi a tutulor girurilor şi menţiunilor ce se află pe ea;

2. numele sau firma persoanei, pentru care şi contra căreia se dresează protestul;

3. somaţiunea făcută persoanei, în contra căreia se protestează, răspunsul sau menţiunea, că ea nu a dat nici un răspuns sau că nu a putut fi găsită;

4. indicarea locului cum şi a zilei, lunii şi anului, când s'a făcut somaţiunea (No. 3) sau când s'a căutat a se face însă fără rezultat;

5. în cazul unei acceptări pentru onoare sau a unei plăţi pentru onoare menţionarea, de către cine, pentru cine şi cum a fost oferită şi cum a fost dată;

6. semnătura notarului sau a funcţionarului judecătoresc, care a dresat protestul cu adăogarea pecetiei funcţiunii. — *Com. rom. 328; l. ung. 99.*

Art. 89. — Dacă se cere o prestaţiune cambială dela mai multe persoane, atunci este destul un singur protest pentru toate somaţiunile. — *L. ung. 100.*

Art. 90 — Notarii şi funcţionarii judecătoreşti sunt datori, ca protestele dresate de ei să le treacă în întregime zi cu zi şi în ordinea datei într'un registru special, care să fie numerotat foaie cu foaie. — *Com. rom. 330; l. ung. 101.*

XVII. Locul şi timpul pentru prezentare şi pentru alte acte referitoare la cambie.

Art. 91. — Prezentarea la accept sau la plată, protestul, cererea unui duplicat al cambiei, precum şi toate celelalte acte ce urmează a se face la o anumită persoană, trebuesc îndeplinite în localul afacerilor acelei persoane şi, în lipsa unui atare local, la locuinţa ei. Intr'alt loc, spre exemplu la bursă, nu se pot îndeplini decât cu consimţimântul ambelor părţi.

Localul afacerilor sau locuinţa sunt socotite că nu se pot găsi, numai dacă cercetarea notarului sau a funcţionarului judecătoresc la poliţia din localitate a rămas fără rezultat, ceeace trebue menţionat în protest. — *Com. rom. 327; l. ung. 102.*

Art. 92. — Dacă cambia are scadența într'o duminecă sau într'o sărbătoare legală, ziua plății este în cea mai apropiată zi de lucru. Deasemenea numai într'o zi de lucru se poate cere darea unui duplicat al cambiei, declarațiunea relativă la acceptare, precum și orice altă declarațiune. Dacă se împlinește într'o duminică sau într'o sărbătoare legală termenul când cel mai târziu se pot cere îndeplinirea actelor de mai sus, ele se vor cere în cea mai apropiată zi de lucru.

Această dispozițiune se aplică și la dresarea protestului.— *Com. rom. 310; l. ung. 103.*

Art. 93. — Dacă există într'o piață de schimb, zile generale de plată (Kassiertage) atunci plata unei cambii exigibilă în intervalul dintre zilele de plată se va face în cea mai apropiată zi de plată, întrucât cambia nu este la vedere.

Totuși nu trebuie să se depășească termenul fixat în art. 41 pentru dresarea protestului de neplată.

XVIII. Semnături defectoase.

Art. 94. — Declarațiunile cambiale cari nu sunt făcute sub proprie semnătură, ci prin semnul crucii sau alte semne au putere cambială numai dacă sunt autentificate judecătorește sau de către notar. — *Com. rom. 276; l. ung. 104.*

Art. 95. — Acel care semnează o declarațiune cambială în calitate de împuternicit al unei alte persoane, fără să aibă împuternicire pentru aceasta, se obligă personal în acelaș mod în care s'ar fi obligat presupusul mandante, dacă ar fi dat împuternicire.

Aceiaș normă se aplică tutorilor și altor reprezentanți, cari emit declarațiuni cambiale depășind mandatul lor. — *L. ung. 105.*

SECȚIUNEA III.

Despre biletul la ordin

Art. 96.— Cerințele esențiale ale unui bilet la ordin sunt:

1. denumirea de cambie cuprinsă chiar în cambie, sau, dacă cambia este scrisă într'o limbă streină, o expresiune corespunzătoare în limba streină acelei denumiri;

2. indicarea sumei de plătit;

3. numele persoanei sau firma, căreia sau în ordinul căreia emitentul voeşte să plătească;

4. fixarea timpului, în care trebue să se plătească (Art. 4, No. 4);

5. semnătura emitentului cu numele sau cu firma sa;

6. indicarea locului, ziua lunii şi a anului emisiunii. — *L. ung. 110.*

Art. 97. — Locul emisiunii se socoteşte pentru biletul la ordin, întrucât nu s'a indicat un loc de plată special, ca loc de plată şi în acelaş timp ca domiciliul emitentului. — *Com. rom. 272; l. ung. 111.*

Art. 98. — Următoarele dispoziţiuni prescrise de această lege pentru cambiile trate, se aplică şi biletului la ordin:

1. art. 5 şi 7 relative la forma cambiei;

2. art. 9—17 relative la gir;

3. art. 19 şi 20 relative la prezentarea cambiei după un anumit timp dela vedere cu observaţiunea că prezentarea trebue făcută emitentului;

4. art. 29 relativ la recursul în garanţie cu observaţiunea, că este loc la recurs şi în caz de solvabilitate nesigură a emitentului;

5. art. 30—40 relative la plată şi la facultatea de a consemnă suma cambiei ajunsă la scadenţă, cu observaţiunea că consemnarea se poate face de către emitent;

6. art. 41 şi 42, precum şi art. 45—55 relative la recursul în contra giranţilor în caz de neplată;

7. art. 62—65 relative la plata pentru onoare;

8. art. 70—72 relative la copii;

9. art. 73—76 relative la cambiile false, cu observaţiunea că în cazul art. 73 plata trebue să se facă prin emitent;

10. art 78—96 relative la principiile generale ale prescripţiei cambiale, la prescripţia drepturilor de recurs în contra giranţilor, la dreptul de a acţionă al creditorilor cambiali, la legiuirile cambiale streine, la protest, la locul şi timpul pentru prezentare şi pentru alte acte referitoare la cambie, precum şi relativ la semnături defectoase. — *L. ung. 112.*

Art. 99. — Biletele la ordin domiciliate trebuesc prezentate la plată domiciliatarului sau dacă nu s'a desemnat do-

miciliatarul, însuş emitentului, în acel loc în care cambia s'a domiciliat şi, dacă se refuză plata, acolo să se şi protesteze. Dacă nu se protestează la timp la domiciliatar, se perde acţiunea cambială în contra emitentului şi giranţilor.— *L. ung 113.*

Art. 100. — Acţiunea cambială în contra emitentului unui bilet la ordin se prescrie prin trei ani socotiţi dela scadenţa cambiei. — *Com. rom. 949*; *l. ung. 114.*

Din
Procedura civilă austriacă din 1 August 1895

SECŢIUNEA II.

Procedura în procesele cambiale

§ 555. — In procedura referitoare la acţiunile cambiale se vor observà:

1. în sentinţă se va fixà un termen de trei zile pentru îndeplinirea obligaţiunii puse în sarcina pârîtului;

2. termenul pentru depunerea cererii de repunere în starea de mai înainte, pentru facerea apelului sau a revizuirii, precum şi a recursului este de opt zile. Aceste termene nu se pot prelungì.

§ 556. — In procese cambiale nu este admisibilă repunerea în starea de mai înainte şi nici reluarea procedurii în dauna unei părţi, care a lucrat cu bună credinţă în procesul principal, dacă această parte între timp a perdut cu totul sau numai parţial acţiunea cambială în contra unui al treilea prin expirarea termenului sau dacă nu o mai poate exercità din cauza prea scurtului timp, ce a mai rămas.

§ 558. — Dacă dreptul de creanţă valorificat prin acţiune se întemeiază pe o cambie care întruneşte toate cerinţele pentru a fi valabilă şi în contra ei nu există bănuială că n'ar fi adevărată, şi când la acţiune pe lângă cambie se alătură în original protestul şi socoteala de întoarcere, întrucât aceste acte sunt necesare după cazuri spre a-şi întemeià acţiunea, atunci reclamantul poate cere ca să se ordone pârîtului, ca în termen ce nu se prelungeşte, de trei zile — în caz contrariu se va executà silit — să plătească

datoria cambială împreună cu creanțele accesorii menționate și cheltuelile declarate și fixate de judecător, sau să ridice excepțiunile sale (ordin de plată).

Intr'o acțiune în garanție intentată în baza art. 25 și 29 al legii cambiale, dacă reclamantul prezintă originalul protestului și, în cazurile prevăzute de art. 21, dacă și îndeplinirea celorlalte cerințe necesare acțiunii sale, le dovedește prin documente anexate în original la acțiune, poate să ceară ca să se ordone pârîtului ca într'un termen de trei zile — în caz contrariu se va execută silit — să dea garanția corespunzătoare dispozițiunilor legii cambiale cum și cheltuelile declarate și fixate de judecător sau să ridice excepțiunile sale. (Ordin de darea garanției).

§ 559. — Când în acțiune se cere ordin de plată sau ordin de darea garanției, se aplică pentru procedura ce urmează dispozițiunile primei secțiuni (art. 550—554).

Legea Cambială ungară

PARTEA I

Despre capacitatea cambială

Art. 1. — Capabil cambiarmente este acela care se poate obligà prin contracte.

Minorii nu sunt capabili cambiarmente decât atunci când exercită un comerț în nume propriu.

Femeile, chiar în cazul majoratului fixat de § 2 al legii XXIII din 1874 când exercită comerț în nume propriu, nu au capacitatea de a se obligà cambiarmente decât după împlinirea a 24 ani.—*L. austr. 1.*

Art. 2. — Dacă pe o cambie se găsesc semnături ale unor persoane care nu se pot obligà cambiarmente, aceasta nu are vreo influență asupra obligațiunilor valabil luate.— *Com. rom. 352; l. austr. 3.*

PARTEA II.

Despre cambii trate

I. Cerințele unei cambii trate

Art. 3. — Cerințele esențiale ale unei cambii trate sunt:

1. denumirea de cambie cuprinsă chiar în textul sau dacă cambia nu este scrisă în limba ungară, o expresiune corespunzătoare în limba streină;

2. indicarea sumei de plată. Dacă pe lângă capital, s'a

stipulat drepturi accesorii, asemenea stipulaţiuni se consideră nescrise;

3. numele primitorului, adică a persoanei sau firmei căreia sau în ardinul căreia trebue să se facă plata;

4. epoca plăţii care trebue să fie unică pentru întreaga sumă din cambie. Ea nu poate fi decât la anumită zi, la vedere (înfăţişare, a vista, a piacere), la un anumit timp după vedere sau după dată, la un târg sau bâlciu;

5. numele sau firma emitentului (trăgătorului);

6. indicarea trasului adică a acelei persoane sau firmei care trebue să facă plata;

7. locul plăţii. Locul arătat lângă numele sau firma trasului se socoteşte pentru cambie, întrucât nu s'a arăta un loc de plată special, ca loc de plată şi în acelaş timp ca domiciliul trasului. Dacă în cambie sunt indicate mai multe locuri de plată, atunci locul cel dintâi se consideră ca loc de plată;

8. locul, anul, luna şi ziua emisiunii. — *Com. rom. 270; l. austr. 4.*

Art. 4. — Dacă suma de plătit este exprimată în litere şi în ţifre, în caz de nepotrivire se va ţine în seamă suma exprimată în litere.

Dacă suma este scrisă de mai multe ori în litere sau în ţifre, în caz de nepotrivire se va ţine în seamă suma cea mai mică. — *Com. rom. 313; l. austr. 5.*

Art. 5. — Trăgătorul se poate desemnă el însuş ca primitor (trată la propriu ordin) şi se poate desemnă el însuş ca tras, cu condiţiunea ca plata să trebuiască a se face întralt loc decât locul emisiunii (bilet la ordin tras). Asemenea cambie are sub toate raporturile efectele unei cambii obicinuite *Com. rom. 273; l. austr. 6.*

Art. 6. — Dintr'un înscris căruia îi lipseşte una din cerinţele esenţiale ale unei cambii (art. 3), nu decurge nicio obligaţiune cambială.

Declaraţiunile scrise pe un asemenea act nu au putere cambială. Acelaş lucru când s'a şters cu intenţiune din cambie una din cerinţele esenţiale: Stersătura se socoteşte până la proba contrarie ca făcută cu intenţiune. — *L. ung. 93; Com. rom. 273; l. austr. 7.*

II. Despre trăgător

Art. 7. — Trăgătorul unei cambii răspunde cambiarmente de acceptarea şi plata cambiei. — *L. austr. 8.*

III. Despre gir

Art. 8. — Primitorul poate să transmită cambia unei alte persoane prin gir.

Dacă însă trăgătorul a interzis în cambie transmiterea prin cuvintele «nu la ordin» sau printr'o altă expresiune cu acelaş înţeles, atunci girul nu are nici un efect de drept cambial. — *Com. rom. 278; l. austr. 9.*

Art. 9. — Prin gir se transmit giratarului toate drepturile din cambie şi în special facultatea de a gira cambia mai departe. Cambia poate fi girată în mod valabil şi către trăgător, tras, acceptant sau către un girant anterior şi de către acesta mai departe. — *Com. rom. 277; l. austr. 10.*

Art. 10. — Girul trebue să fie scris pe cambie, pe dosul unei copii a cambiei sau pe o foae unită cu cambia sau cu copia acesteia (allonge) şi este valabil chiar dacă girantul scrie numai numele său sau firma sa pe dosul cambiei sau pe dosul copiei, sau pe allonge (girul în alb). — *Com. rom. 279; l. austr. 11.*

Art. 11. — Orice posesor al cambiei este în drept să completeze girurile în alb ce se află pe cambie; sau să gireze mai departe cambia şi fără această completare. — *Com. rom. 279; l. austr. 13.*

Art. 12. — Girantul răspunde cambiarmente, faţă de oricare posesor posterior al cambiei, pentru acceptarea şi plata ei. Girantul însă care a adăogat în gir clauza «fără garanţie», «fără oblig» sau o altă rezervă cu acelaş înţeles. este liberat de obligaţiunea ce ar rezultà din gir. — *Com. rom. 277, 280; l. austr. 14.*

Art. 13. — Dacă în gir s'a oprit transmiterea mai departe prin cuvintele «nu la ordin» sau printr'o expresiune cu acelaş înţeles, atunci acei ce au primit cambia dela giratar nu au regres în contra girantului. — *Com. rom. 278; l. austr. 15.*

Art. 14. — Dacă o cambie este girată după ce a trecut

termenul stabilit pentru facerea protestului de neplată, giratarul este subrogat în drepturile girantelui.

In acest caz girantul nu este obligat cambiarmente. — *Com. rom. 281; l. austr. 16.*

Art. 15. — Girul în care s'a adăogat clauza «pentru încasare», «prin procurațiune» sau o altă formulă care exprimă un mandat, nu transmite proprietatea cambiei, ci împuternicește pe giratar a cere plata, a o protestà și a notificà lipsa de plată predecesorului girantului său. precum și a acționà pentru datoria cambială neplătită și a ridicà datoria cambială consemnată.

Un astfel de giratar poate să transmită aceste drepturi unei alte persoane printr'un nou gir prin procurațiune.

Din potrivă un astfel de giratar nu poate să transmită cambia printr'un gir propriu zis, nici chiar atunci când girului prin procurațiune i s'a adăogat clauza «sau la ordin». — *Com. rom. 280; l. austr. 17.*

IV. Despre cesiune

Art. 16. — Drepturile din cambie pot deasemenea să fie transmise prin cesiune, cu efectul că cesionarul poate să-și valorifice drepturile pe cale cambială în contra acceptantelui și în contra predecesorilor cedentului.

Cesiunea trebue ca și girul să fie scrisă pe cambie sau pe copia cambiei sau pe o foaie anexată la cambie sau la copie (allonge).

V. Despre prezentarea la accept

Art. 17. — Posesorul unei cambii are dreptul să prezinte trasului cambia la accept oricând până la scadență (afară de cambiile plătibile la un bâlciu), și să o protesteze în caz de refuz. Orice convențiune contrarie nu produce efecte cambiale.

Simpla posesiune a unei cambii dă dreptul la prezentarea cambiei la accept și la dresarea protestului în caz de refuz de acceptare. — *L. austr. 18.*

Art. 18. — Cambiile plătibile în bâlciurile sau târgurile

interne pot fi prezentate la accept oricând în timpul bâlciului sau a târgului până la termenele fixate în art. 35. — *L. austr. 18.*

Art. 19. — Cambiile plătibile la un anume timp dela vedere trebuesc prezentate la acceptare, conform stipulaţiunilor cuprinse în cambie şi, în lipsă de stipulaţiuni, înăuntrul a doi ani dela emisiune, sub pedeapsă de a se perde dreptul de regres în contra giranţilor şi a trăgătorului.

Dacă un girant al unei asemenea cambii a prevăzut în girul său un termen special de prezentare şi cambia nu a fost prezentată înăuntrul acelui termen, obligaţiunea sa cambială se stinge. — *Com. rom. 282; l. austr. 19.*

Art. 20. — Dacă nu se poate obţine acceptarea unei cambii plătibilă la un anume timp dela vedere, sau dacă trasul refuză datarea acceptului său, posesorul trebue, sub pedeapsă de a perde acţiunea de regres în contra giranţilor şi a trăgătorului, să dovedească prezentarea la timp a cambiei printr'un protest dresat înăuntrul termenului de prezentare (art. 19). Ziua protestului făcut în termenul prevăzut în art. 19 se socoteşte în acest caz ca ziua prezentării.

Dacă nu s'a dresat protest scadenţa cambiei se calculează faţă de acceptantul, care a omis datarea acceptului său, dela ultima zi a termenului de prezentare. — *Com. rom. 282, 284; l. austr. 20.*

VI. Despre acceptare

Art. 21. — Acceptarea cambiei trebue să fie scrisă pe cambie.

Orice declaraţiune scrisă pe cambie şi semnată de tras se socoteşte ca o acceptare nelimitată, dacă nu se menţionează expres într'însa că trasul nu voeşte deloc să accepte sau că acceptă numai cu anumite restricţiuni.

Deasemenea se socoteşte ca o acceptare nelimitată, când trasul scrie, fără vreo adăogire, numele său ori firma sa pe faţa anterioară a cambiei.

Odată acceptarea efectuată, nu se mai poate revocă. — *Com. rom. 283, 287; l. austr. 21.*

Art. 22. — Trasul poate să restrângă acceptarea la o

parte din suma indicată în cambie; orice altă restricțiune se consideră ca refuz complet de a acceptà. Acceptantul însă rămâne îndatorat conform regulelor relative la cambii în limitele acceptului său. — *Com. rom. 288; l. austr. 22.*

Art. 23. — Trasul prin accept se obligă cambiarmente să plătească la scadență suma acceptată.

Acceptarea obligă cambiarmente pe tras și față de trăgător; din contră trasul, în virtutea acceptului său, n'are nici o acțiune cambială în contra trăgătorului. — *Com. rom. 290; l. austr. 23.*

Art. 24. — Dacă în cambi s'a indicat un alt loc de plată decât acela al locuinței trasului, iar cambia nu arată prin cine trebue să se efectueze plata, trasul poate cu ocazia acceptării să facă această arătare. Dacă aceasta nu s'a făcut, se va socotì că trasul voește să plătească el însuși la locul fixat pentru plată.

Trăgătorul unei cambii domiciliate poate ordonà în cambie prezentarea la accept.

Neobservarea acestei dispozițiuni atrage după sine perderea dreptului de regres în contra trăgătorului și a giranților. — *Com. rom. 286; l. austr. 24.*

VII. Despre recursul în garanție

1. *Pentru neacceptare*

Art. 25. — Dacă acceptarea n'a avut loc sau a avut loc cu restricțiuni sau nu pentru întreaga sumă, posesorul poate, înmânând protestul, să ceară dela trăgător și giranți o garanție îndestulătoare, că plata sumei prevăzută în cambie, sau a părții din sumă neacceptată împreună cu cheltuelile cauzate de neacceptare, se va face la scadență.

Felul și quantumul garanției se pot stabilì de comun acord de părți. Dacă ele însă nu se pot înțelege în această privință, suma trebue să fie fixată de justiție. — *Com. rom. 339; l. ung. 25.*

Art. 26. — Primitorul și fiecare dintre giranți sunt în drept, prin posedarea protestului dresat pentru neacceptare, să ceară pe calea acțiunii cambiale garanție dela predecesorii lor.

Nu este nevoie de prezentarea cambiei și de dovedirea că cel ce exercită recursul în garanție a dat el însuși garanție următorilor lui. — *L. austr. 26.*

Art. 27. — Garanția dată răpunde nu numai față de cel ce a exercitat recursul, ci și față de toți ceilalți următori ai aceluia ce a dat garanția, întru cât ei exercită recursul în garanție. Aceștia sunt îndreptățiți să ceară garanții mai mari numai în cazul, când obiecțiunile lor relativ la felul și quantumul garanției date sunt întemeiate. — *L. austr. 27.*

Art. 28. — Garanția dată trebue să fie restituită:

1. îndată ce ulterior a avut loc completa acceptare a cambiei;

2. dacă în timp de 1 an dela scadența cambiei, nu s'a exercitat acțiunea de recurs în contra obligatului de regres, care a dat garanția;

3. dacă cambia a fost plătită sau dacă obligațiunea acelui care dăduse garanție nu mai are putere cambială. — *L. austr. 28.*

2. *Pentru solvabilitatea nesigură a acceptantelui*

Art. 29. — Dacă cambia a fost acceptată în totul sau în parte, nu se poate exercită recursul pentru lipsă de siguranță decât în cazurile următoare:

1. dacă acceptantul a fost declarat falit;

2. dacă după acceptarea sau după emisiunea cambiei o executare asupra patrimoniului acceptantelui pentru o datorie bănească a rămas fără rezultat.

Dacă în aceste cazuri nu s'a dat garanție de către acceptant și pentru aceasta s'a dresat protest, și după ce s'a prezentat protestul, nu s'a obținut acceptarea nici dela cei indicați în cambie la nevoie, atunci posesorul cambiei și fiecare giratar poate cere garanție dela posesorii săi înmânând protestul.

In privința felului și efectelor dării garanției, se vor aplică aliniatul 2 al art. 25 și art. 27.

Garanția se va restitui în cazurile prevăzute de art. 28 alin. 2 și 3 și atunci când cambia a fost acceptată ulterior de către un indicat la nevoie.

Predecesorii pot cere restituirea garanției date de ei chiar și atunci când acceptantul ulterior dă o garanție îndestulătoare.

Simpla posesiune a cambiei ține loc de procură pentru a cere garanție dela acceptant în cazurile, prevăzute de aliniatele 1 și 2 și, în caz de refuz, a dresà protest. — *Com rom. 340; l. austr. 29.*

VIII. Despre îndeplinirea obligațiunii cambiale

1. *Despre ziua plății*

Art. 30. — Dacă într'o cambie s'a arătat ca ziua plății o zi fixă, atunci scadența este în acea zi.–

Dacă ziua plății s'a fixat la jumătatea unei luni, scadența are loc la 15 ale lunii; dacă plata s'a fixat la începutul sau sfârșitul lunii, scadența are loc în prima sau ultima zi a lunii.

Dacă s'a fixat luna și ziua fără să arate anul, se înțelege anul emisiunii cambiei; dacă ziua indicată a trecut, scadența are loc în anul următor. — *Com. rom. 301; l. austr. 30.*

Art. 31. — Cambiile la vedere cu scadență la prezentarea lor. Asemenea cambii, sub pedeapsă de a se perde acțiunea de regres în contra giranților și în contra trăgătorului, trebue prezentat la plată în conformitate cu stipulațiunile speciale cuprinse în cambie și în lipsă (de stipulațiuni) în termen de doi ani dela emisiune.

Dacă un girant a scris un termen special de prezentare pe o cambie plătibilă la vedere, și cambia nu a fost prezentată înăuntru acelui termen, obligațiunea sa de drept cambial se stinge. — *Com. rom. 305, 311; l. austr. 31.*

Art. 32. — La cambiile plătibile după expirarea unui anumit termen dela vedere sau dela dată, pentru calcularea scadenței se vor observà următoarele dispozițiuni:

1. dacă termenul este fixat pe zile, scadența are loc în ultima zi a termenului; la calcularea termenului nu se socotește ziua când s'a emis cambia plătibilă după dată, sau când s'a înfățișat pentru acceptare cambia plătibilă după vedere.

2. Dacă termenul fixat după săptămâni, luni sau după o epocă cuprinzând mai multe luni: după un an, după un semestru, după un trimestru, scadența are loc în acea zi a

săptămânii sau lunii, care prin numirea sau prin număr corespunde zilei de emisiune sau de înfăţişare; dacă această zi lipseşte în luna de plată, atunci scadenţa are loc în ultima zi a acelei luni.

3. Prin expresiunea «jumătate lună» se înţelege întotdeauna 15 zile.

Dacă termenul de plată este fixat după una sau mai multe luni întregi şi jumătate, jumătatea se va socoti întotdeauna la sfârşitul termenului. — *Com. rom. 301*; *l. austr. 32.*

Art. 33. — Plata trebue făcută în ziua scadenţei până la 12 oare din zi. — *Com. rom. 312*; *l. austr. 33.*

Art. 34. — Dacă cambia plătibilă în interiorul ţării şi la atâta timp dela dată s'a emis într'o ţară, în care se socoteşte după vechiul stil şi nu se arată în cambie că ea este datată, după stilul nou, sau dacă este datată după ambele stiluri, atunci scadenţa se calculează după ziua calendarului noului stil care corespunde de emisiunea vechiului stil. — *L. austr. 34.*

Art. 35. — Scadenţa cambiilor plătibile într'un bâlciu sau târg are loc:

1. In ziua bâlciului sau a târgului, dacă ţine numai o zi.

2. In ultima zi a bâlciului sau târgului, dacă acestea ţin mai mult de o zi, dar nu mai mult de opt zile.

3. In ziua a opta a bâlciului, dacă el ţine mai mult de opt zile. — *Com. rom. 308; l. austr. 35.*

2. Despre Plată

Art. 36. — Posesorul unei cambii girate se legitimează ca proprietar al cambiei printr'un şir neîntrerupt de giruri, care ajunge până la el. Şir ne'ntrerupt este atunci când primul gir este semnat de primitor şi orice gir următor cu numele aceluia, care este arătat ca giratar în girul imediat precedent. Dacă după un gir în alb urmează un alt gir, se presupune, că autorul acestuia din urmă a dobândit cambia prin girul în alb.

Girurile şterse sunt socotite ca nescrise la examinarea legitimării.

Cel care plăteşte nu este ţinut să examineze autenticitatea girurilor. — *Com. rom. 309; l. austr. 36.*

Art. 37. — Plata trebue făcută în moneta indicată în cambie.

Dacă în cambie este prevăzută o monetă sau o valoare, care nu are curs în localitatea de plată, atunci plata se poate face în moneda având curs în țară și după cursul mijlociu al fiecărei monete din ziua scadenței la bursa din capitală, întrucât trăgătorul prin întrebuințarea vorbei «efectiv» sau a altei expresiuni de acest fel nu a stabilit expres plata în moneta arătată în cambie. — *Com. rom. 314; l. austr. 73.*

Art. 38. — Posesorul cambiei nu poate refuză o plată parțială ce i se oferă. *Com. rom. 314; l. austr. 38.*

Art. 39. — Debitorul cambial este dator să plătească numai în schimbul remiterii cambiei cu mențiunea că s'a achitat.

Dacă debitorul cambial a plătit numai parțial, el nu poate pretinde decât ca plata să să treacă pe cambie și să i se dea chitanță pe o copie a cambiei. — *Com. rom. 315; l. austr. 39.*

Art. 40. — Dacă plata cambiei nu se cere la scadență atunci acceptantul, după expirarea termenului fixat pentru dresarea protestului de neplată, este autorizat să depue suma din cambie la tribunal pe riscul și cheltuiala posesorului. Pentru valabilitatea consemnării nu este nevoie de citarea posesorului cambiei. — *Com. rom. 320; l. austr. 40.*

IX. Despre recursul în caz de neplată

Art. 41.—Pentru exercitarea recursului în caz de neobținerea plății, în contra trăgătorului și a giranților este necesar:

1. ca să se fi prezentat cambia la plată;
2. ca să se constate atât prezentarea cât și neobținerea plății printr'un protest dresat la timp.

Dresarea protestului poate să se facă în ziua scadenței cu începere dela ora 12 din zi, însă trebue să se facă cel mai târziu a doua zi de lucru, care urmează după ziua plății. — *Com. rom. 319; l. austr. 41.*

Art. 42.—Dacă un predecesor a scris pe cambie cuvintele «fără protest» sau «fără cheltueli», posesorul nu este ținut

față de acesta de a da protest pentru conservarea acțiunii de regres. Renunțarea la protest nu dispensează însă pe posesor de obligațiunea de prezentare la timp. Obligatului cambial, care a renunțat la protest și care contestă că prezentarea s'a făcut la timp, îi incumbă sarcina probațiunii.

Renunțarea la protest nu apară pe predecesor de a întoarce cheltuelile protestului. — *Com. rom. 333; l. austr. 42.*

Art. 43. — Cambiile domiciliate trebuesc prezentate la plată domiciliatului sau dacă nu s'a desemnat domiciliatul, însuși trasului în acel loc în care cambia s'a domiciliat. Tot acolo trebue să se facă protestul, dacă nu s'a efectuat plata.

Dacă cambia nu se protestează la timp la domiciliat, posesorul pierde acțiunea de regret nu numai în contra trăgătorului și a giranților ci și acțiunea cambială în contra acceptantelui. — *Com. rom. 341; l. austr. 43.*

Art. 44. — Pentru a păstrà dreptul cambial în contra acceptantului nu este nevoe de protest, exceptându-se cazul prevăzut în al. 2 al art. 43.

Această dispozițiune se întinde și la cambiile plătibile la un alt domiciliu decât al trăsului și în cari nu se prevede ca domiciliatar persoană diferită de tras, sau la cari posesorul este el însuși domiciliatar. — *L. austr. 44.*

Art 45. — Posesorul unei cambii protestate pentru neplată este obligat să încunoștiințeze în scris de neplată pe predecesorul său nemijlocit (imediat) în termen de două zile după ziua dresării protestului, pentru care scop este destul dacă încunoștiințarea scrisă s'a predat la poștă înăuntrul acestui termen.

Fiecare predecesor încunoștiințat trebue în acelaș mod să încunoștiințeze pe predecesorul său imediat în termen de două zile dela primirea înștiințării.

Posesorul sau giratarul, care nu încunoștiințează sau nu transmite încunoștiințarea predecesorului nemijlocit, este dator să despăgubească de daunele pricinuite prin neîncunoștiințare pe toți predecesorii sau numai pe acei pe cari i-a sărit. Deasemenea el perde în contra acestor persoane dreptul la procentele ce curg dela scadență până la comunicarea hotărîrii date în cauza, precum și la cheltueli. *Com. rom. 342; l. austr. 45.*

Art. 46. — Pentru a dovedi că încunoștiințarea s'a dat la timp este destul proba ce rezultă din adeverința poștii,

că o scrisoare s'a expediat predecesorului interesat în ziua indicată, întrucât nu se stabileşte că scrisoarea avea un alt cuprins.

Şi ziua primirii încunoştiinţării se dovedeşte prin adeverinţa poştii. — *Com. rom. 342; l. austr. 45.*

Art. 47. — Dacă un girant a transmis cambia fără să-şi indice un domiciliu, de refuzul de plată se va încunoştiinţà predecesorul lui, care şi-a indicat domiciliu. — *Com. rom. 342; l. austr. 47.*

Art. 48. — Oricare debitor cambial are drept să ceară dela posesor, plătind suma din cambie cu procente şi cheltueli, ca acesta să-i înmâneze cambia cu menţiunea achitării şi protestului dresat pentru neplată.

Dacă mai mulţi obligaţi cambiali se oferă să plătească, posesorul trebue să accepte oferta aceluia, prin plata căruia se liberează cel mai mare număr de obligaţi. — *L. austr. 48.*

Art. 49 — Posesorul unei cambii protestate pentru neplată, poate să exercite acţiunea cambială în contra tutulor obligaţilor cambiali sau numai în contra unora sau unuia dintre aceştia, fără ca prin aceasta să piardă acţiunea în contra obligaţilor neacţionaţi.

Posesorul nu este ţinut să observe ordinea girurilor. — *Com. rom. 343; l. austr. 49.*

Art. 50. — Drepturile de recurs ale posesorului, care a protestat cambia pentru neplată, se limitează la:

1. suma din cambie neplătită cu procente de 6 % dela scadenţă;

2. cheltuelile de protest şi alte cheltueli;

3. un provizion de 1/3 %;

Aceste sume le poate pune în socoteală şi atunci când acţiunea este îndreptată numai în contra acceptantului.

Dacă obligatul de regres locueşte într'altă localitate decât localitatea de plată, sumele arătate mai sus se vor plăti după cursul ce-l are o cambie la vedere trasă din localitatea de plată asupra localităţii, unde domiciliază obligatul de regres.

Dacă în localitatea de plată nu există un curs asupra localităţii acelui domiciliu, atunci se va luà cursul pieţii celei mai apropiate de domiciliul obligatului de regres.

La cererea obligatului de regres cursul se dovedeşte

prin buletinul autentic sau prin atestarea a doi comercianţi. — *Com. rom. 344; l. austr. 50.*

Art. 51. — Girantul care a achitat cambia este îndreptăţit să ceară dela giranţii anteriori, dela trăgător sau dela acceptant:

1. suma plătită de el cu 6 % procente din ziua plăţii;
2. cheltuelile făcute;
3. un provizion de 1/3 %.

Dacă obligatul de regres domiciliază în alt loc, sumele arătate mai sus se vor plăti după cursul ce-l are o cambie la vedere trasă din localitatea unde domiciliază recurentul asupra localităţii, unde domiciliază obligatul de regres.

Dacă nu există curs pe această piaţă, se va lua cursul pieţii celei mai apropiate de domiciliul obligatului de regres.

Pentru dovedirea cursului se aplică dispoziţiunile art. 50. — *Com. rom. 344; l. austr. 51.*

Art. 52. — Prin dispoziţiunile aliniatelor 1 şi 3 ale articolelor 50 şi 51 nu se opreşte, în caz de regres asupra unei localităţi din streinătate, calcularea mai urcată a sumelor aşà după cum sunt admise în acel loc, ceeace se aplică şi aceluia care exercită recursul din străinătate asupra unei localităţi din ţară relativ la sumele mai urcate pe care el a trebuit să le plătească. — *L. austr. 52.*

Art. 53. — Recurentul poate să tragă o contra cambie asupra obligatului de regres până la concurenţa creanţei sale.

În acest caz la creanţă se mai adaogă şi taxele mijlocitorului pentru negocierea contra cambiei, precum şi eventualele taxe de timbru.

Contra cambia trebue să fie plătibilă la vedere şi trasă direct asupra domiciliului aceluia în contra căruia se exercită recursul. — *Com. rom. 335; l. austr. 53.*

Art. 54. — Obligatul de regres este îndatorat să plătească numai predându-i-se cambia, protestul şi o socoteală de întoarcere cu menţiunea că este achitată. — *L. austr. 54.*

Art. 55. — Fiecare girant care a achitat pe unul din următorii lui, poate să-şi şteargă propriul său gir şi girurile posterioare. — *Com. rom. 338; l. austr. 55.*

X. — Despre intervenţiune

1. *Despre acceptare pentru onoare*

Art. 56. — Dacă pe o cambie protestată pentru neacceptare se află un indicat la nevoie în localitatea de plată, atunci posesorul cambiei trebue, mai înainte de a pretinde garanţie şi după ce a dresat protest de neacceptare, să ceară acceptul dela indicatul la nevoe.

Intre mai mulţi indicaţi la nevoe, cambia trebue prezentată mai întâi aceluia, care a fost indicat de posesorul cel mai vechi, şi, dacă aceasta nu reese din cambie, nu există o obligaţiune de a se prezentà cambia în vreo ordine. — *Com. rom. 291; l. austr. 56.*

Art. 57. — Posesorul nu este ţinut să permită acceptarea pentru onoare din partea unei persoane, care nu figurează în cambie ca indicat la nevoe. — *Com. rom. 292; l. austr. 57.*

Art. 58. — Acceptantul pentru onoare trebue să facă a i se înmână protestul de neacceptare plătind cheltuelile şi făcând a se menţionà acceptarea pentru onoare într'o anexă a protestului.

El trebue să încunoştiinţeze de intervenţiunea întâmplată pe onorat prin trimeterea protestului şi această încunoştiinţare cu protestul să o predeà la poştă înăuntrul a două zile după ziua dresării protestului. Dacă omite aceasta, el răspunde de daunele rezultate din omisiune. — *Com. rom. 295 l. austr. 58.*

Art. 59. — Dacă acceptantul pentru onoare a omis să însemneze în acceptul său în onoarea cărei persoane face acceptarea, atunci trăgătorul este socotit ca onorat. — *Com. rom. 294; l. austr. 59.*

Art. 60. — Acceptantul pentru onoare se obligă conform regulelor relative la cambii către toţi giranţii, cari succed persoanei onorate.

Această obligaţiune se stinge însă dacă cambia nu se înfăţişează pentru plată acceptantelui pentru onoare înainte de sfârşitul zilei a doua de lucru, care urmează zilei de scadenţă.

Dacă cambia a fost acceptată pentru onoare de un indicat la nevoe sau de către un alt intervenient, atunci posesorul şi giranţii, cari succed persoanei onorate, nu au acţiune

de regres pentru a cere garanţie. Onoratul şi giranţii anteriori acestuia pot exercità însă acţiunea de regres pentru a cere cauţiune. — *Com. rom. 203; l. austr. 60, 61.*

2. *Plata pentru onoare*

Art. 61. — Dacă pe o cambie neachitată de către tras şi protestată sau pe copia ei, se află o indicare la nevoe sau un accept pentru onoare, posesorul trebue să prezinte cambia la plată, mai înainte de împlinirea zilei a doua de lucru ce urmează zilei de plată, indicaţilor la nevoe şi acceptantelui pentru onoare, iar rezultatul să facă a se notà în protestul de neplată sau într'o anexă a acestuia.

In caz de omisiune posesorul perde dreptul de recurs în contra aceluia ce a indicat la nevoe sau în contra onoratului şi următorilor lui. — *L. austr. 62.*

Art. 62. — Posesorul nu poate refuzà plata oferită în întregime de către orice intervenient. In caz de refuz, el perde dreptul de recurs în contra aceluia pentru care s'a făcut intervenţiunea şi în contra următorilor lui.

Art. 63. — Cel ce plăteşte pentru onoare prin efectuarea plăţii intră în drepturile posesorului în contra acceptantului, a onoratului şi a predecesorilor acestuia, de aceia el poate pretinde să i se înmâneze cambia şi protestul de neplată în schimbul întoarcerii cheltuelilor. — *Com. rom. 323; l. austr. 63.*

Art. 64. — Intre mai mulţi cari se oferă să plătească pentru onoare, i se cuvine precădere aceluia, prin plata căruia sunt liberaţi cei mai mulţi obligaţi cambiali.

Un intervenient, care plăteşte, deşi se vede din cambie sau din protest că un altul, care trebuià preferat, a fost gata să plătească, nu are regres în contra acelor giranţi, cari ar fi fost liberaţi prin plata oferită de intervenienţii, cărora li se cuvenea preferinţă. — *Com. rom. 324; l. austr. 64.*

Art. 65. — Acceptantul pentru onoare, care nu reuşeşte să plătească, de oarece trasul sau un alt intervenient a plătit este îndreptăţit să pretindă dela acela ce plăteşte un provizion de $^1/_2\,^0/_0$. — *L. austr. 65.*

XI. — Despre aval.

Art. 66. — Avalul trebue să fie scris pe însăş cambie, sau pe copia acesteia, sau pe o prelungire (allonge) lipită de cambie ori de copia acesteia şi semnată în modul arătat în art. 3, al. 5; altfel nu produce nici o obligaţiune de drept cambial. — *Com. rom. 296.*

Art. 67. — Avalul, care dă naştere unei obligaţiuni solidare, este valabil chiar atunci când acela, pentru care s'a dat avalul, nu posedă capacitatea necesară de a se obligà prin cambie. Dacă nu s'a prevăzut expres pentru cine s'a dat avalul, se consideră dat pentru acceptant sau pentru trăgător în caz de neacceptare. — *Com. rom. 297.*

Art. 68. — Posesorul, pentru a dobândi şi conservà acţiunea cambială sau recursul în contra avalantului, trebue să îndeplinească tot ceeace prescrie legea de faţă pentru conservarea dreptului de recurs în contra acelor obligaţi cambiali, pentru cari s'a dat avalul. — *Com. rom. 297.*

Art. 69. — Dătătorul avalului, care plăteşte cambia, dobândeşte acţiunea cambială în contra aceluia pentru care a plătit. El nu are acţiune sau recurs în contra altor obligaţi cambiali de cât dacă acest drept ar fi aparţinut, în caz de plată, aceluia pentru care el a dat avalul. — *Com. rom. 298.*

XII. — Multiplicarea cambiilor

1. *Despre duplicat*

Art. 70. — Trăgătorul unei cambii trate este obligat să dea primitorului, după cererea sa, mai multe exemplare identice cu cambia. Aceste exemplare trebuesc însemnate în text cu prima, secunda, terţia, etc. iar în caz contrariu fiecare exemplar se socoteşte ca o cambie de sine stătătoare («singura» cambie).

Chiar şi un giratar poate să ceară un duplicat al cambiei şi trebue să se adresecze pentru aceasta la girantul său nemijlocit, care la rândul său se adresează pentru aceasta la girantul său, până când cererea ajunge la trăgător. Acesta trimete girantului în modul de mai sus duplicatele emise, giranţii sunt obligaţi atunci să repue girurile lor pe duplicate. — *Com. rom. 299, 300; l. austr. 70.*

Art 71. — Dacă se plăteşte unul din mai multe exemplare celelalte îşi perd puterea lor.

Se face excepţiune în această privinţă:

1. faţă de girantul, care a girat mai multe exemplare ale aceleaşi cambii la diferite persoane, şi toţi giranţii posteriori, ale căror semnături se găsesc pe exemplarele neînapoiate în momentul plăţii,; ei rămân obligaţi din girurile lor, care se găsesc pe exemplarele nerestituite;

2. faţă de acceptantul care a acceptat mai multe exemplare ale aceleaşi cambii. Acesta rămâne obligat în virtutea acceptelor depe exemplarele neînapoiate în momentul plăţii, dacă nu rezultă din aceptările multiple că ele nu au fost date decât cu condiţiunea ca să nu se mai fi acceptat vr'eun exemplar. — *Com. rom. 391; l. austr. 67.*

Art. 72. — Acel care a trimes la accept unul dintre exemplarele cambiei, trebue să însemneze pe celelalte exemplare persoana la care se găseşte exemplarul trimis de el pentru acceptare. Omisiunea acestei însemnări nu ridică cambiei puterea cambială.

Depozitarul exemplarului expediat pentru acceptare e dator să-l înmâneze aceluia care se legitimează ca giratar sau în alt mod ca autorizat să-l primească. — *Com. rom. 302. l. austr. 68.*

Art. 73. — Posesorul unui duplicat, pe care este însemnat la cine se găseşte exemplarul expediat pentru acceptare, nu poate să exercite recursul în garanţie pentru lipsă de acceptare sau recursul pentru plată în caz de lipsă de plată, decât dacă a făcut să se stabilească prin protest:

1. că exemplarul expediat pentru acceptare nu i s'a înmânat de către depozitar;

2. că acceptarea sau plata nu s'a putut dobândi pe baza duplicatului. — *Com. rom. 302; l. austr. 69.*

2. *Despre còpii*

Art. 74: — Copiile cambiei trebuesc să cuprindă textul complet al cambiei cu toate girurile şi menţiunile aflate pe ea. Pe lângă aceasta trebue scris până unde se întinde copia (reproducerea).

Dacă originalul s'a trimis pentru acceptare, se va însemnă la cine se află originalul. Omisiunea acestei însemnări însă nu ridică copiei girate puterea sa de drept cambial. — *Com. rom. 303*; *l. austr. 70.*

Art. 75. — Orice gir original, ce se află pe o copie, obligă pe girant caşi când s'ar află pe o cambie originală. — *Com. rom. 304*; *l. austr. 71.*

Art. 76 — Depozitarul cambiei originale este dator să-l înmâneze aceluia care justifică dreptul de a-l primi printr'un gir original scris pe copie sau în alt mod.

Dacă depozitarul refuză înmânarea cambiei originale, posesorul copiei, numai după dresarea protestului menţionat în art. 73, este îndreptăţit să exercite recursul în garanţie pentru neacceptare sau, în caz de neplată, recursul pentru plată în contra acelor giranţi, ale căror giruri se găsesc în original pe copie. — *L. austr.* 72.

XIII. Despre cambiile perdute

Art. 77. — Proprietarul cambiei perdute poate să ceară dela Tribunalul locului de plată amortizarea ei.

Petiţionarul trebue să prezinte o copie a cambiei sau cel puţin să arate conţinutul ei esenţial şi să stabilească posesiunea anterioară a acestei cambii. Dacă Tribunalul socoteşte indicaţiunile îndestulătoare, opreşte pe acceptant să plătească şi dă o ordonanţă prin care invită pe posesor de a-şi valorifică drepturile sale prezentând cambia într'un termen de 45 de zile.

Acest termen se calculează, dacă cambia nu a ajuns la scadenţă, din prima zi după scadenţă, iar pentru cambiile ajunse la scadenţă din ziua ce urmează zilei în care pentru prima oară s'a publicat în ziarul oficial decretul dat în urma cererii de amortizare. — *Com. rom. 355*; *l. austr. 73.*

Art. 78. — După începerea procedurii de amortizare şi după scadenţa cambiei, proprietarul poate să ceară plata dela acceptant, dacă dă garanţie până la sfârşitul amortizării. Fără darea unei asemenea garanţii, el este îndreptăţit numai să ceară consemnarea la Tribunal a sumei din cambie.

Proprietarul poate să ceară amortizarea cambiilor do-

miciliate, în cari domiciliatarii sunt alţii de cât trasul, numai cu condiţiunea de a dovedi cu protest că s'a prezentat domiciliatarului cambia la timp. — *Cod. com. 356; l. austr. 73.*

Art. 79. — Dacă în urma ordonanţei publicate nimeni nu se prezintă ca posesor, cambia este anulată. Dacă posesorul se prezintă în termen, el este supus procedurii de anulare şi petiţionarul este trimis a-şi valorifica drepturile sale de proprietate în contra posesorului pe calea dreptului comun.

Proprietarul cambiei recunoscut judecătoreşte ca atare, după anularea cambiei, poate să ceară dela acceptant plata pe calea dreptului cambial. — *Com. rom. 356; l. austr. art. 73.*

Art. 80. — Posesorul cambiei, legitimat conform art. 36, nu poate fi ţinut să o restitue decât atunci când a dobândit cambia cu rea credinţă sau când e vinovat de o neglijenţă gravă în dobândirea ei. — *Com. rom. 357; l. austr. 74.*

XIV. Despre cambiile falşe sau falşificate

Art. 81. — Semnăturile falşe sau falşificate ce se găsesc pe o cambie nu exercită nici o influenţă asupra efectelor de drept cambial ale semnăturilor adevărate care se găsesc pe ea. — *Com. rom. 352; l. austr. 75.*

Art. 82. — Dacă cambia a fost falşificată, giranţii cari au transmis-o înainte de falşificare sunt răspunzători după cuprinsul primitiv al cambiei; cei cari au girat după falşificare, sunt ţinuţi după conţinutul falşificat.

In caz de îndoială, girurile se socotesc că sunt anterioare falşificării. — *Com. rom. 353; l. austr. 76.*

Art. 83. — In caz de falşificare dispoziţiunile articolului precedent se aplică şi acceptantului şi avalantului. — *Com. rom. 353; l. austr. 76.*

XV. Despre prescripţia cambială

Art. 84. — Acţiunea cambială în contra acceptantului se prescrie prin trei ani socotiţi dela scadenţa cambiei. — *Com. rom. 949; l. austr. 77.*

Art. 85. — Acţiunea de regres a posesorului în contra trăgătorului şi a celorlalţi predecesori, se prescrie:

1. în 3 luni, dacă cambia este plătibilă în Europa, cu excepţia Islandei şi isulelor Feröe;

2. în 6 luni, dacă cambia este plătibilă în regiunile depe litoralul Asiei, Africei, dealungul mării Mediterane şi mării Negre, sau în insulele din aceste mări;

3. în 18 luni, dacă cambia este plătibilă într'o ţară în afară de Europa sau în Islanda ori în insulele Feröe.

Prescripţia în contra posesorului, în cazurile de mai sus, începe din ziua dresării protestului. — *Com. rom. 345; l. austr. 78.*

Art. 86. — Acţiunea de regres a giranţilor în contra trăgătorului şi a celorlalţi predecesori, se prescrie:

1. în 3 luni dacă recurentul locueşte în Europa, cu excepţia Islandei şi insulelor Feröe;

2. în 6 luni dacă recurentul locueşte în ţările depe litoralul Asiei şi Africei, dealungul mării Mediterane şi mării Negre, sau insulele din aceste mări aparţinând regiunilor menţionate;

3. în 18 luni, dacă recurentul locueşte într'o ţară în afară de Europa sau în Islanda ori în insulele Feröe.

In contra girantului termenul începe, dacă el a plătit mai înainte de a i se fi intentat acţiune cambială, din ziua plăţii, însă în toate celelalte cazuri din ziua comunicării acţiunii. — *Com. rom. 346; l. austr. 79.*

Art. 87. — Prescripţia se întrerupe numai prin intentarea acţiunii şi numai faţă de acel obligat cambial, contra căruia s'a acţionat.

Girantul contra căruia s'a exercitat dreptul de recurs, pentru a conservà propriul său drept de recurs în contra prescripţiei, poate în loc ca să intente acţiune în contra predecesorului său, să-i notifice acţiunea îndreptată în potriva sa.

Prescripţia dreptului de recurs a aceluia căruia i s'a notificat acţiunea începe a curge decând sentinţa pronunţată în contra sa a dobândit autoritatea lucrului judecat. *L. austr. 80.*

Art. 88. — Prescripţia nu se poate invocà din oficiu.

Art. 89. — In timpul falimentului posesorului, prescripţia nu începe şi dacă începuse, se întrerupe.

Art. 90. — Dacă obligaţiunea cambială a trăgătorului sau a acceptantului s'a stins prin prescripţie sau prin aceea că

nu s'au îndeplinit formalitățile necesare pentru conservarea dreptului cambial, atunci aceștia rămân obligați față de posesor numai întru atât, întrucât s'ar fi înbogățit în dauna lui.

Această acțiune nu se poate intentà în contra giranților ale căror obligațiuni de drept cambial sunt stinse. — *Com. rom. 351; l. austr. 83.*

XVI. Drepturile creditorului cambial

Art. 91. — Trăgătorul, acceptantul, girantul și avalantul sunt obligați solidar față de posesorul cambiei. Această obligațiune solidară se întinde la tot ceeace posesorul cambiei poate să ceară în caz de neîndeplinirea obligațiunii cambiale. — *Com. rom. 343; l. austr. 82.*

Art. 92. — Debitorul cambial poate opune numai acele excepțiuni, cari rezultă din însăș dreptul cambial sau cari îi aparțin direct în contra eventualului reclamant. — *Com. rom. 349; l. austr. 82.*

Art. 93. — Debitorul cambial nu poate opune unui terțiu de bună credință excepțiunea că lipsea una din condițiunile esențiale ale cambiei, atunci când a scris acceptarea sau o altă semnătură el; nu poate opune asemenea excepțiune nici contra altora, decât dacă dovedește că completarea posterioară s'a făcut în contra celor convenite.

Art. 94. — Compensațiunea creanțelor reciproce nu este admisibilă decât atunci când debitorul are drepturi bănești în contra eventualului posesor dintr'o cambie trecută de scadență, sau dintr'o hotărîre rămasă definitivă sau în fine dintr'o tranzacțiune făcută în justiție.

XVIII. Despre protest

Art. 95. — Protestele cambiilor trebuesc dresate de către notarii publici în locul de reședință al notariatelor publice și în circumscripțiile cari le sunt anexate, în celelalte circumscripții de către judecătorul districtual, de către judecătorul subdistrictual și de către notarii și vice-notarii districtuali.

Dispozițiunile § 213 al legii XXXV din 1874, relativ la

menţinerea competinţii notarilor cambiali, rămân în vigoare. — *Com. rom. 326; l. austr. 87.*

Art. 99. — Protestul trebue să cuprindă:

1. o copie exactă a cambiei sau a copiei şi a tutulor girurilor şi menţiunilor ce se află pe ea;

2. numele sau firma persoanei pentru care şi contra căreia se dresează protestul;

3. somaţiunea făcută persoanei în contra căreia se protestează, răspunsul ei sau menţiunea că ea nu a dat niciun răspuns sau că nu a putut fi găsită;

4. în cazul unei acceptări pentru onoare sau a unei plăţi pentru onoare menţionarea, de către cine, pentru cine şi cum a fost oferită şi cum a fost dată;

5. indicarea locului, anului, lunii şi zilei, când s'a făcut somaţiunea (No. 3) sau când s'a căutat a se face însă fără rezultat;

6. semnătura şi sigiliul celui ce a dresat protestul. — *Com. rom. 328; l. austr. 88.*

Art. 100 — Dacă se cere o prestaţiune cambială dela mai multe persoane, atunci este destul un singur protest pentru toate somaţiunile. — *L. austr. 89.*

Art. 101. — Cei, cari dresează protestul, sunt obligaţi să elibereze imediat originalul protestului posesorului cambiei sau împuternicitului său.

Totdeodată sunt obligaţi ca protestele dresate de ei să le treacă în întregime zi cu zi şi în ordinea datei într'un registru special care să fie numerotat foaie cu foaie, liberând oricând còpii simple sau legalizate părţilor interesate sau succesorilor acestora, cari trebuesc în schimb să plătească cheltuelile pricinuite cu liberarea còpiilor. — *Com. rom. 330; l. austr. 90.*

XIX. Locul şi timpul pentru prezentarea şi pentru alte acte referitoare la cambie

Art. 102. — Prezentarea la accept sau la plată, protestul şi în general actele, cari, în virtutea prezentei legi, se fac la o anumită persoană, pentru a se exercità sau conservà drepturile cambiale, trebuesc îndeplinite în localul afacerilor acelei persoane şi, în lipsa unui atare local, la domiciliul ei, dela

ora 9 la 12 dimineaţa sau dela ora 2 la 5 după amiază. Intr'alt loc, spre exemplu la bursă, nu se pot îndeplini decât cu consimţimântul celor interesaţi.

Localul afacerilor sau domiciliul sunt socotite că nu se pot găsi numai dacă cercetările făcute de autoritatea poliţienească din localitate sau de către autoritatea comunală au rămas fără rezultat, ceeace trebue menţionat în protest. — *Com. rom. 321; l. austr. 91.*

Art. 103.— Dacă scadenţa unei cambii este într'o duminică sau într'o sărbătoare după calendarul gregorian, ziua plăţii este în cea mai apropiată zi de lucru.

Această dispoziţiune se aplică şi la darea duplicatelor şi còpiilor cambiei, la declaraţiunea relativă la acceptare, la protest, precum şi la îndeplinirea oricărei obligaţiuni decurgând din cambie. — *Com. rom. 310; l. austr. 92.*

XX. Semnături defectoase

Art. 104. — Declaraţiunile cambiale cari nu sunt făcute sub proprie semnătură, ci prin semnul crucii sau alte semne, nu au efecte cambiale.

Declaraţiunile cambiale ale acelora cari nu pot semnă din cauza unei infirmităţi, sunt valabile dacă semnătura lor este înlocuită printr'un semn făcut de ei şi autentificat judecătoreşte sau de către notar. — *Com. rom. 276; l. austr. 94.*

Art. 105. — Acel care semnează o declaraţiune cambială în calitate de împuternicit al unei alte persoane fără să aibă împuternicire pentru aceasta, se obligă personal în acelaş mod în care s'ar fi obligat presupusul mandante, dacă ar fi dat împuternicire.

Aceiaş normă se aplică tutorilor şi altor reprezentanţi, cari emit declaraţiuni cambiale depăşind mandatul lor. — *L. austr. 95.*

XXI. Dreptul de gaj şi de retenţiune

1. Despre dreptul de gaj.

Art. 106.— Posesorul cambiei se poate plăti pe calea dreptului cambial, din bunurile asupra cărora a dobândit un drept de gaj, dacă debitorul nu plăteşte la scadenţă, şi în acest scop:

1. să întrebuinţeze bunurile mobile pentru plată, conform regulelor procedurii cambiale;

2. să vândă valorile, cari au un curs la bursă, în ziua scadenţei, la bursa locului de plată, şi, în lipsă, la bursa cea mai apropiată, 3 zile după scadenţă sau să şi le atribue ca plată până la concurenţa sumei ce i se datorează şi pe cursul acelei zile. El trebue însă a înştiinţă pe debitor printr'o scrisoare în 24 de ore despre îndeplinirea acestor operaţiuni. Prin bursa cea mai apropiată se înţelege, relativ la valorile cotate în ţară, o bursă din ţară, relativ la valori, o bursă din străinătate;

3. să încaseze creanţele cambiale sau altele şi să le reţie în folosul său până la concurenţa propriei sale creanţe.

Posesorul cambiei are aceste drepturi, chiar dacă în interval debitorul a fost declarat falit.

In acest caz, el trebue însă, dacă a fost integral achitat, să restitue debitorului sau mesei credale originalul cambiei şi suma rămasă după acoperirea creanţei sale.

Art. 107. — Dacă posesorul cambiei a săvârşit o omisiune care a atras perderea totală sau parţială a obiectului sau a creanţei gajate, este obligat să despăgubească pe debitor.

2. *Despre dreptul de retenţiune.*

Art. 108. — Posesorul cambiei are un drept de retenţiune pentru creanţele cambiale ajunse la scadenţă, asupra bunurilor mobile şi valori ale debitorului, cari ajung în mod regulat în posesiunea sa de fapt sau la dispoziţiunea sa.

El nu poate însă exercită acest drept, dacă obiectele mai sus arătate au ajuns în posesiunea creditorului printr'o dispoziţiune a debitorului sau a unui terţiu anterioară acestei remiteri sau în momentul în cari ele au ajuns la dispoziţia sa.

Posesorul cambiei are drept de retenţiune, chiar pentru creanţa sa cambială neajunsă la scadenţă, dacă debitorul a căzut în faliment sau dacă o executare silită îndreptată împotrivă-i pentru o datorie a rămas fără rezultat.

In acest caz, exercitarea dreptului de retenţiune nu este împedicată printr'o delegaţiune a debitorului sau prin dispoziţiunea hotărâtă a creanţei, dacă aceste fapte se produc

după remiterea obiectelor sau dacă creditorul nu a fost încunoştiinţat decât după remitere.

Posesorul cambiei care are dreptul de retenţiune în conformitate cu acest articol, trebue să înştiinţeze imediat despre aceasta pe debitor.

Art. 109. — Dreptul de retenţiune se poate valorifică pe calea acţiunii în justiţie şi cu acelaş efect caşi dreptul de gaj.

PARTEA III

Despre biletul de ordin

Art. 110. — Cerinţele esenţiale ale biletului la ordin sunt următoarele:

1. denumirea de cambie cuprinsă chiar în textul ei sau dacă cambia nu este scrisă în limba ungară o expresiune corespunzătoare în limba streină;

2. indicarea sumei de plătit. Dacă pe lângă capital, s'a stipulat drepturi accesorii, asemenea stipulaţiuni se consideră nescrise;

3. numele persoanei sau firma căreia sau în ordinul căreia trebue să se facă plata;

4. epoca plăţii;

5. numele sau firma emitentului;

6. locul, anul, luna şi ziua emiterii. — *L. austr. 96.*

Art. 111. — Dacă locul de plată nu s'a indicat, se consideră ca atare locul emisiunii şi în acelaş timp ca domiciliul emitentului. — *Com. rom. 272; l. austr. 97.*

Art. 112. — Următoarele dispoziţiuni ale legii de faţă relativ la cambiile trate se aplică şi biletului la ordin:

1. art. 4 şi 6 relativ la forma cambiei;

2. art. 8-16 relative la gir şi la cesiunea cambiei;

3. art. 19 şi 20 relative la prezentarea cambiei după un anumit timp dela vedere cu observaţiunea că prezentarea trebue făcută emitentului;

4. art. 29 relativ la recursul în garanţie cu observaţiunea că este loc la recurs şi în caz de solvabilitate nesigură a emitentului;

5. art. 30 şi 40 relative la scadenţă şi plată cu obser-

vaţiunea că consemnarea sumei din cambie se poate face de către emitent;

6. art. 41 şi 42 precum şi *art. 45-55* relative la recursul în caz de neplată;

7. art. 61-64 relative la plata pentru onoare;

8. art. 66-69 relative la aval, cu observaţiunea, că, atunci când nu s'a spus pentru cine s'a dat avalul, se va considerà dat pentru emitent;

9. art. 74-75 relative la còpii;

10. art. 77-83 relative la cambiile perdute şi la cambiile falşe, cu observaţiunea că în cazul art. 73 plata trebue să se facă prin emitent;

11. dispoziţiunile art. 85-109 relative la principiile generale ale prescripţiei cambiale, la prescripţia drepturilor de recurs în contra giranţilor, la dreptul de a acţionà al creditorilor cambiali, la legiuirile cambiale streine, la protest, locul şi timpul pentru prezentare şi pentru alte acte referitoare la cambie, la semnăturile defectoase, la dreptul de gaj şi retenţiune. — *L. austr. 98.*

Art. 113. — Biletele la ordin domiciliate trebuesc prezentate la plată domiciliatarului sau, dacă nu s'a desemnat domiciliatarul, emitentului, în acel loc în care cambia s'a domiciliat iar dacă se refuză plata tot acolo se şi protestează

Dacă biletul la ordin nu s'a protestat la timp la domiciliatar, posesorul cambiei pierde nu numai acţiunea cambială de regres în contra giratarilor dar şi acţiunea cambială în contra emitentului.

Pentru a conservà această ultimă acţiune, nu este nevoe de a se protestà la scadenţă biletul la ordin nedomiciliat, nici cel domiciliat, în care însă nu se arată o terţă persoană ca domiciliatar, nici cel domiciliat, în care domiciliatar este însuş posesorul cambiei. — *L. austr. 99.*

Art. 114. — Acţiunea cambială în contra emitentului unui bilet la ordin se prescrie prin trei ani socotiţi dela scadenţa cambiei. — *Com. rom. 949; l. austr. 100.*

Dispoziţiuni transitorii şi de punere în aplicare

Art. 115. — Cerinţele cambiilor şi biletelor la ordin şi ale declaraţiunilor scrise pe aceste titluri înainte de intrarea în vi-

goare a prezentei legi, precum şi capacitatea de a se obligă cambiarmente a persoanelor cari şi-au luat obligaţiuni cambiale anterioare acestei legi, se examinează după legea precedentă.

Art. 116. — Dispoziţiunile prezentei legi referitoare la dreptul de a acţionă şi la dreptul de regres derivând din cambie, cum şi la conservarea şi perderea acestor drepturi se aplică şi cambiilor cari ajung la scadenţă după intrarea în vigoare a acestei legi, deşi emise anterior.

Art. 117. — Cambiile, a căror prescripţie a început înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi, se judecă în ce priveşte prescripţia acţiunii ce derivă din ele şi-a dreptului de recurs după legea precedentă.

Art. 118. — Ministrul de Justiţie este autorizat să reglementeze, printr'o ordonanţă, procedura în materie cambială până ce o lege va stabilì procedura generală pentru toate materiile civile.

Art. 119. — Ministrul de Justiţie, iar în Croaţia, Slavonia, Dalmaţia, Banul, este însărcinat să fixeze data intrării în vigoare a prezentei legi.

Convention sur l'Unification du Droit relatif à la Lettre de Change et au Billet à Ordre.

Art. 1. — Les Etats contractants s'engagent à introduire dans leurs territoires respectifs, soit dans le texte original, soit dans leurs langues nationales, le Règlement ci-annexé concernant la lettre de change et le billet à ordre, qui devra entrer en vigueur en même temps que la présente Convention.

Cet engagement s'étend, à moins d'une réserve générale ou spéciale, aux colonies, possessions ou protectorats et aux circonscriptions consulaires judiciaires des Etats contractants, dans la mesure où leurs métropolitaines s'y appliquent.

Art. 2. — Par dérogation à l'article premier, 1°, du Règlement, chaque Etat contractant peut prescrire que des lettres de change crées sur son territoire, qui ne contiennent pas la dénomination de *lettre de change*, sont valables, pourvu qu'elles contiennent l'indication expresse qu'elles sont *à ordre*.

Art. 3. — Chaque Etat contractant a, pour les engagements pris en matière de lettre de change sur son territoire, la faculté de déterminer de quelle manière il peut être supplée à la signature elle-même, pourvu qu'une déclaration authentique inscrite sur la lettre de change constate la volonté de celui qui aurait dû signer.

Art. 4. — Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire, par dérogation à l'article 18 du Règlement, que, pour un endossement fait sur son territoire, la mention impliquant un nantissement sera réputée non écrite.

Dans ce cas, la mention sera également considérée comme non écrite par les autres Etats.

Art. 5. — Par dérogation à l'article 30, alinéa 1, du Règlement, chaque Etat contractant a la faculté de prescrire qu'un aval pourra être donné sur son territoire par un acte séparé indiquant le lieu où il est intervenu.

Art. 6. — Par dérogation à l'article 32 du Règlement, chaque Etat contractant a la faculté d'admettre des lettres payables en foire sur son territoire et de fixer la date de leur échéance.

Ces lettres seront reconnues valables par les autres Etats.

Art. 7.—Chaque Etat contractant peut compléter l'article 37 du Réglement en ce sens que, pour une lettre de change payable sur son territoire, le porteur sera obligé de la présenter le jour même de l'echéance; l'inobservation de cette obligation ne devra donner lieu qu'à des dommages-intérêts.

Les autres Etats auront la faculté de déterminer les conditions sous les quelles ils reconnaîtront une telle obligation.

Art. 8. — Par derogation à l'article 38, alinéa 2, du Règlement, chaque Etat contractant peut, pour les titres payables sur son territoire, autoriser le porteur à refuser un paiement partiel.

Le droit ainsi accordé au porteur doit être reconnu par les autres Etats.

Art. 9. — Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire qu'avec l'assentiment du porteur, les protêts à dresser sur son territoire peuvent être remplacés par une declaration datée et écrite sur la lettre de change elle même, signée par le tiré et transcrite sur un registre public dans le délai fixé pour les protêts.

Une telle déclaration sera reconnue par les autres Etats.

Art. 10. — Par dérogation à l'article 43, alinéa 2, du Règlement, chaque Etat contractant a la faculté de prescrire, soit que le protêt faute de paiement doit être dressé le premier jour ouvrable qui suit celui où le päiement peut être exigé, soit qu'il doit être dressé dans les deux jours ouvrables qui suivent.

Art. 11. — Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire que l'avis du non paiement prévu par l'article 44,

alinéa 1, du Règlement, pourra être donné par l'officier public chargé de dresser le protêt.

Art. 12. — Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire que les intérêts dont il est question à l'article 47, alinéa 1, 2°, et à l'article 48. 2°, du Règlement, seront de six pour cent pour les lettres de change qui sont à la fois émises et payables sur son territoire. Cette disposition sera reconnue par les autres Etats.

Le taux de l'intérêt à courir à partir d'une action en justice est determiné librement par la législation de l'Etat où l'action est intentée. Toutefois, le défendeur ne peut réclamer le remboursement des intérêts qu'il a payés que jusqu'à concurrence du taux ordinaire de cinq ou de six pour cent.

Art. 13. — Chaque Etat contractant est libre de décider que, dans le cas de déchéance ou de prescription, il subsistera sur son territoire une action contre le tireur qui n'a pas fait provision ou contre un tireur ou un endosseur qui se seraient enrichis injustement. La même faculté existe, en cas de prescription, en ce qui concerne l'accepteur qui a reçu provision ou se serait enrichi injustement.

Art. 14. — La question de savoir si le tireur est obligé de fournir provision à l'échéance et si le porteur a des droits spéciaux sur cette provision reste en dehors du Règlement et de la présente Convention.

Art. 15. — Chaque Etat contractant peut, pour le cas d'une lettre de change payable sur son territoire, régler les consequences de la perte de cette lettre, notamment au point de vue de l'émission d'une nouvelle lettre, du droit d'obtenir le paiement ou de faire ouvrir une procédure d'annulation.

Les autres Etats ont la faculté de déterminer les conditions sous lesquelles ils reconnaîtront les decisions judiciaire rendues en conformité de l'alinéa précédent.

Art. 16. — C'est à la legislation de chaque Etat qu'il appartient de déterminer les causes d'interruption et de suspension de la prescription des actions résultant d'une lettre de change dont ses tribunaux ont à connaître.

Les autres Etats ont la faculté de déterminer les conditions auxquelles ils reconnaîtront de pareilles causes. Il en est de même de l'effet d'une action comme moyen de faire

courir le délai de prescription prévu par l'article 70, alinéa 3, du Règlement.

Art. 17. — Chaque Etat contractant a la faculté de prescrire que certains jours ouvrables seront assimilés aux jours fériés légaux en ce qui concerne la presentation à l'acceptation ou au paiement et tous autres actes relatifs à la lettre de change.

Art. 18. — Chaque Etat contractant a la faculté de ne pas reconnaître la validité de l'engagement pris en matiére de lettre de change par l'un de ses ressortissants et qui ne serait tenu pour valable dans le territoire des autres Etats contractant que par application de l'article 74, alinéa 2, du Règlement.

Art. 19 — Les Etats contractants ne peuvent subordonner à l'observation des dispositions sur le timbre la validité des engagements pris en matière de lettre de change ou l'exercice des droits qui en découlent.

Ils peuvent, toutefois, suspendre l'exercice de ces droits jusqu'à l'acquittement des droits de timbre qu'ils ont prescrits. Ils peuvent également décider que la qualité et les effets de titre imméliatement exécutoire qui, d'après leurs législations, seraient attribués à la lettre de change, seront subordonnés à la condition que le droit de timbre ait été, dès la création du titre, dûment acquitté conformément aux dispositions de leur lois.

Art. 20. — Les Etats contractants se réservent la faculté de ne pas appliquer les principes de droit international privé consacrés par la présente Convention ou par le Règlement en tant qu'il s'agit:

1. d'un engagement pris hors des territoires des Etats contractants.

2. d'une loi qui serait applicable d'après ces principes et qui ne serait pas celle d'un des Etats contractants.

Art. 21. — Les disposition des articles 2 à 13 et 15 à 20, relatives à le lettre de change s'appliquent également au billet à ordre.

Art. 22. — Chaque Etat contractant se réserve la faculté de restreindre l'engagement mentionné dans l'article premier aux seules dispositions sur la lettre de change et de ne pas introduire sur son territoire les dispositions sur le billet à ordre contenues dans le titre II du Règlement. Dans ce cas,

l'Etat qui a profité de cette réserve, ne sera considéré comme Etat contractant que pour ce qui concerne la lettre de change.

Chaque Etat se réserve également de faire des dispositions concernant le billet à ordre un Règlement spécial qui sera entièrement conforme aux stipulations du titre II du Règlement et qui reproduira les régles sur la lettre de change auxquelles il est renvoyé, sous les seules modifications résultant des articles 77, 78, 79 et 80 du Règlement et de l'article 21 de la présente Convention.

Art. 23. — Les Etats contractants s'obligent à ne pas changer l'ordre des articles du Règlement par l'introduction des modifications ou additions aux quelles ils sont autorisés.

Art. 24. — Les Etats contractants communiqueront au Gouvernement des Pays-Bas toutes les dispositions qu'ils édicteront en vertu de la presente Convention ou en exécution du Réglement.

De même, les Etats communiqueront au dit Gouvernement les termes qui, dans les langues reconnues sur leur territoire, correspondent à la denomination de *lettre de change* et de *billet à ordre.* Lorsqu'il s'agit d'une même langue, les Etats intéréssés s'entendront entre eux, autant que possible, sur le choix d'un seul et même terme.

Les Etats notiferont, en outre, au dit Gouvernement la liste des jours fériés légaux et des autres jours où le paiement ne peut être exigé dans leurs pays respectifs.

Les Etats où une loi autre que la loi nationale est déclarée compétente pour déterminer la capacité de leurs ressortissants de s'engager par lettre de change auront également soin d'en informer le Gouvernement des Pays-Bas.

Le Gouvernement des Pay-Bas fera connaître immédiatement à tous les autres Etats contractants les indications qui lui auront été données en vertu des alinéas précédents.

Art. 25. — La présente Convention sera ratifiée aussitôt que possible.

Les ratifications seront déposée a la Haye.

Le premier dépôt de ratifications sera constaté par un procès-verbal signé par les Représentants des Etats qui y prennent part et par le Ministre des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Les dépôts ultérieurs de ratifications se feront au moyen

d'une notification écrite adressée au Gouvernement des Pays-Bas et accompagnée de l'instrument de ratification.

Copie certifiée conforme du procès-verbal relatif au premier dépôt de ratifications, des notifications mentionnées à l'alinéa précédent, ainsi que des instruments de ratification qui les accompagnent, sera immédiatement, par les soins du Gouvernement des Pays Bas et par la voie diplomatique, remise aux Etats qui ont signé la présente Convention ou qui y auront adhéré. Dans les cas visés par l'alinéa précédent, le dit Gouvernement leur fera connaître en même temps la date à la quelle il a reçu la notification.

Art. 26. — Les Etats non signataires pourront adhérer à la présente Convention, qu'ils aient été ou non représentés aux Conférences internationales de la Haye pour l'Unification du Droit relatif à la Lettre de Change et au Billet à Ordre.

L'Etat qui désire adhérer notifie par écrit son intention au Gouvernement des Pays-Bas en lui transmettant l'acte d'adhésion qui sera deposé dans les Archives du dit Gouvernement.

Le Gouvernement des Pays-Bas transmettra immédiatement à tous les Etats qui ont signé la présente Convention ou qui y auront adhéré, copie certifiée conforme de la notification ainsi que de l'acte d'adhésion, en indiquant la date à l'aquelle il a reçu la notification.

Art. 27. — La présente Convention produira effet, pour les Etats qui auront participé au premier dépôt de ratifications, six mois après la date du procès verbal de ce dépôt et, pour les Etats qui la ratifieront ultérieurement ou qui y adhéront, six mois après que les notifications prévues dans l'article 25, alinéa 4, et dans l'article 26, alinéa 2, auront été reçues par le Gouvernement des Pays-Bas.

Art. 28. — S'il arrivait qu'un des Etats contractants voulût dénoncer la présente Convention, la dénonciation sera notifiée, par écrit, au Gouvernement des Pays-Bas qui communiquera immédiatement copie certifiée conforme de la notification à tous les autres Etats en leur faisant connaître la date à laquelle il l'a reçue.

La dénonciation, qui ne pourra se faire qu'après un délai de trois ans à partir de la date du premier dépôt des

ratifications, produira ses effets à l'égard de l'Etat seul qui l'aura notifiée et un an après que la notification en sera parvenue au Gouvernement des Pays-Bas,

Art. 29. — L'Etat qui désire profiter d'une des réserves mentionnées dans l'article premier, alinéa 5, ou dans l'article 22, alinéa 1, doit l'insérer dans l'acte de ratification ou d'adhésion. S'il désire ultérieurement renoncer à cette réserve, il notifie par écrit son intention au Gouvernement des Pays-Bas; en ce cas les dispositions de l'article 26, alinéa 3, et de l'article 27 sont applicables.

L'Etat contractant qui, postérieurement, désire profiter d'une des réserves ci-dessus mentionnées notifie par écrit son intention au Gouvernement des Pays-Bas; sont applicables à cette notification les dispositions de l'article 28.

Art. 30. — Après un délai de deux ans à partir du premier dépôt des ratifications, cinq Etats contractants peuvent adresser une demande motivée au Gouvernement des Pays-Bas à l'effet de provoquer la réunion d'une Conférence qui délibérerait sur la question de savoir s'il y a lieu d'introduire des additions ou des modifications dans le Règlement ou la présente Convention.

En l'absence d'une telle demande, le Gouvernement des Pays-Bas prendra soin de convoquer unè Conférence dans le but indiqué après l'expiration d'un délai de cinq ans à partir du premier dépôt des ratifications.

Art. 31. — La présente Convention, qui portera la date du vingt trois juillet 1912, pourra être signée à la Haye, jusqu'au trente et un juillet 1913, par les Plénipotentiaires des Puissances représentées à la première ou à la deuxième Conférence internationale pour l'unification du droit relatif à la lettre de change et au billet à ordre.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont revêtu la présente Convention de leurs signatures et y ont apposé leur cachets.

Fait à la Haye, le vingt trois juillet Mil Neuf Cent Douze, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas, et dont une copie certifiée conforme sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Gouvernements représentés à la Conférence.

REGLEMENT UNIFORME
sur la lettre de change et le billet à ordre

TITRE PREMIER

De la Lettre de Change

CHAPITRE PREMIER

De la création et de la forme de la lettre de change

Art. 1. — La lettre de change contient:

1. la dénomination de lettre de change insérée dans le texte même du titre et exprimée dans la langue employée pour la rédaction de ce titre;

2. le mandat pur et simple de payer une somme déterminée;

3. le nom de celui qui doit payer *(tiré);*

4. l'indication de l'échéance;

5. celle du lieu où le paiement doit s'effectuer;

6. le nom de celui auquel ou à l'ordre duquel le paiement doit être fait.

7. l'indication de la date et du lieu où la lettre est créée;

8. la signature de celui qui émet la lettre *(tireur).*

Art. 2. — Le titre, dans lequel une des énonciations indiquées à l'article précédent fait défaut, ne vaut pas comme lettre de change, sauf dans les cas déterminés par les alinéas suivants.

La lettre de change dont l'échéance n'est pas indiquée, est considérée comme payable à vue.

A défaut d'indication spéciale, le lieu désigné à côté du

nom du tiré est réputé être le lieu de paiement et, en même temps, le lieu du domicile du tiré.

La lettre de change n'indiquant pas le lieu de sa création est considérée comme souscrite dans le lieu désigné à côte du nom du tireur.

Art. 3. — La lettre de change peut être à l'ordre du tireur lui-même.

Elle peut être tirée sur le tireur lui-même.

Elle peut être tirée pour le compte d'un tiers.

Art. 4. — Une lettre de change peut être payable au domicile d'un tiers, soit dans le lieu du tiré, soit dans un autre lieu *(lettre de change domiciliée).*

Art. 5. — Dans une lettre de change payable à vue ou à un certain délai de vue, il peut être stipulé par le tireur que la somme sera productive d'intérêts. Dans toute autre lettre de change, cette stipulation est réputée non écrite.

Le tauxs de intérêts doit être indiqué dans la lettre; à défaut de cette indication, il est de cinq pour cent.

Les intérêts courent à partir de la date de la lettre de change, si une autre date n'est indiquée.

Art. 6. — La lettre de change dont le montant est écrit à la fois en toutes lettres et en chiffres, vaut, en cas de différence, pour la somme écrite en toutes lettres.

La lettre de change dont le montant est écrit plusieurs fois, en toutes lettres, soit en chiffres, ne vaut, en cas de différence, que pour la moindre somme.

Art. 7. — Si une lettre de change porte la signature de personnes incapables de s'obliger, les obligations des autres signataires n'en sont pas moins valables.

Art. 8. — Quiconque appose sa signature sur une lettre de change, comme représentant d'une personne pour laquelle il n'avait pas le pouvoir d'agir, est obligé lui-même en vertu de la lettre. Il en est ainsi du représentant qui a dépassé ses pouvoirs.

Art. 9. — Le tireur est garant de l'acceptation et du paiement.

Il peut s'exonérer de la garantie de l'acceptation: toute clause par laquelle il s'exonère de la garantie du paiement est réputée non écrite.

CHAPITRE II

De l'endossement

Art. 10. — Toute lettre de change, même non expréssement tirée à ordre, est transmissible par la voie de l'endossement.

Lorsque le tireur a inséré dans la lettre de change les mots «non à ordre» ou une expression équivalente, le titre n'est transmissible que dans la forme et avec les effets d'une cession ordinaire.

L'endossement peut être fait même au profit du tiré, accepteur ou non, du tireur ou de tout autre obligé. Ces personnes peuvent endosser la lettre à nouveau.

Art. 11. — L'endossement doit être pur et simple. Toute condition à laquelle il est subordonné est réputée non écrite.

L'endossement partiel est nul.

Est également nul l'endossement «au porteur».

Art. 12. — L'endossement doit être écrit sur la lettre de change ou sur une feuille qui y est rattachée *(allonge)*. Il doit être signé par l'endosseur.

L'endossement est valable alors même que le bénéficiaire n'y serait pas désigné ou que l'endosseur se serait borné à apposer sa signature au dos de la lettre de change ou d'une allonge *(endossement en blanc)*.

Art. 13. — L'endossement transmet tous les droits résultant de la lettre de change.

Si l'endossement est en blanc, le porteur peut:

1. remplir le blanc, soit de son nom, soit du nom d'une autre personne;

2. endosser la lettre de nouveau en blanc ou à une autre personne;

3. remettre la lettre à un tiers, sans remplir le blanc et sans l'endosser.

Art. 14. — L'endosseur est, sauf clause contraire, garant de l'acceptation et du paiement.

Il peut interdire un nouvel endossement; dans ce cas, il n'est pas tenu à la garantie enver les personnes aux quell s la lettre est ultérieurement endossée.

Art. 15. — Le détenteur d'une lettre de change est considéré comme porteur legitime, s'il justifie de son droit par

une suite ininterrompue d'endossements, même si le dernier endossement est en blanc. Quand un endossement en blanc est suivi d'un autre endossement, le signataire de celui-ci est réputé avoir acquis la lettre par l'endossement en blanc. Les endossements biffés sont réputes non avenus.

Si une personne a été dépossédée d'une lettre de change par quelque événement que ce soit, le porteur, justifiant de son droit de la manière indiquée à l'alinéa précedent, n'est tenue de se dessaisir de la lettre que s'il l'a accquise de mauvaise foi ou si, en l'acquérant, il a commis une faute lourde.

Art. 16. — Les personnes actionnées en vertu de la lettre de change ne peuvent pas opposer au porteur les exceptions fondées sur leur rapports personnels avec le tireur ou avec les porteurs antérieurs, à moins que la transmission n'ait eu lieu à la suite d'une entente frauduleuse.

Art. 17. — Lorsque l'endossement contient la mention «valeur en recouvrement», «pour encaissement», «par procuration», ou toute autre mention impliquant un simple mandat, le porteur peut exercer tous les droits dérivant de la lettre de change, mais il ne peut endosser celle-ci qu'à titre de procuration.

Les obligés ne peuvent, dans ce cas, invoquer contre le porteur que les exceptions qui seraient opposables à l'endosseur.

Art. 18. — Lorsqu'un endossement contient la mention «valeur en garantie», valeur en gage», ou toute autre mention impliquant un nantissement, le porteur peut exercer tous les droits dérivant de la lettre de change, mais un endossement fait par lui ne vaut que comme endossement à titre de procuration.

Les obligés ne peuvent invoquer contre le porteur les exceptions fondées sur leurs rapports personnels avec l'endosseur, à moins que l'endossement n'ait eu lieu à la suite d'une entente frauduleuse.

Art. 19. — L'endossement postérieur à l'échéance produit les mêmes effets qu'un endossement antérieur. Toutefois, l'endossement postérieur au protêt faute de paiement ou fait après l'expiration du délai fixé pour le dresser, ne produit que les effets d'une cession ordinaire.

CHAPITRE III.

De l'acceptation.

Art. 20. — La lettre de change peut être, jusqu'à l'échéance, présentée à l'acceptation du tiré, au lieu de son domicile, par le porteur ou même par un simple detenteur.

Art. 21. — Dans toute lettre de change, le tireur peut stipuler qu'elle devra être présentée à l'acceptation, avec ou sans fixation de délai.

Il peut interdire dans la lettre la présentation à l'acceptation, à moins qu'il ne s'agisse d'une lettre de change domiciliée ou tirée à un certain delai de vue.

Il peut aussi stipuler que la présentation à l'acceptation ne pourra avoir lieu avant une certaine date.

Tout endosseur peut stipuler que la lettre devra être présentée à l'acceptation, avec ou sans fixation de délai, à moins qu'elle n'ait été déclarée non acceptable par le tireur.

Art. 22. — Les lettres de change à un certain délai de vue doivent être présentées à l'acceptation dans les six mois de leur date.

Le tireur peut abréger ce dernier délai ou en stipuler un plus long.

Ces délais peuvent être abrégés par les endosseurs.

Art. 23. — Le porteur n'est pas obligé de se dessaisir, entre les mains du tiré, de la lettre présentée à l'acceptation.

Le tiré peut demander qu'une seconde présentation lui soit faite le lendemain de la première. Les intéressés ne sont admis à prétendre qu'il n'a pas été fait droit à cette demande que si celle-ci est mentionnée dans le protêt.

Art. 24.—L'acceptation est écrite sur la lettre de change. Elle est exprimée par le mot «accepté» ou tout autre mot équivalent; elle est signée du tiré. La simple signature du tiré apposée au recto de la lettre vaut acceptation.

Quand la lettre est payable à un certain délai de vue, ou lorsqu'elle doit être présentée à l'acceptation dans un délai déterminé en vertu d'une stipulation speciale, l'acceptation doit être datée du jour où elle a été donée, à moins que le porteur n'exige quelle soit datée du jour de la présentation. A défaut de date, le porteur, pour conserver

ses droits de recours contre les endosseur et contre le tireur, fait constater cette omission per un protêt dressé en temps utile.

Art. 25. — L'acceptation est pure et simple; mais elle peut être restreinte à une partie de la somme.

Toute autre modification apportée par l'acceptation aux énonciations de la lettre de change équivaut à un refus d'acceptation. Toutefois l'accepteur est tenu dans les termes de son acceptation.

Art. 26. — Quand le tireur a indiqué dans la lettre de change un lieu de paiement autre que celui du domicile du tiré, sans designer le domiciliataire, l'acceptation indique la personne qui doit effectuer le paiement. A défaut de cette indication, l'accepteur est réputé s'être obligé à payer lui-même au lieu du paiement.

Si la lettre est payable au domicile du tiré, celui-ci peut, dans l'acceptation, indiquer une adresse du même lieu où le paiement doit être effectué.

Art. 27. — Par l'acceptation, le tiré s'oblige à payer la lettre de change à l'échéance.

A défaut de paiement, le porteur, même s'il est le tireur, a contre l'accepteur une action directe résultant de la lettre de change pour tout ce qui peut être exigé en vertu des articles 47 et 48.

Art. 28. — Si le tiré, qui a revêtu la lettre de change de son acceptation, a biffé celle-ci avant de s'être dessaisi du titre, l'acceptation est censée refusée; toutefois, le tiré est tenu dans les termes de son acceptation, s'il l'a biffée après avoir fait connaitre par écrit au porteur ou à un signataire quelconque qu'il avait accepté.

CHAPITRE IV.

De l'aval.

Art. 29. — Le paiement d'une lettre de change peut être garanti par un aval.

Cette garantie est fournie par un tiers ou même par un signataire de la lettre.

Art. 30. — L'aval est donné sur la lettre de change ou sur une allonge.

Il est exprimé par les mots «bon pour aval» ou par toute autre formule équivalente; il est signé par le donneur d'aval.

Il est considéré comme resultant de la seule signature du donneur d'aval, apposée au recto de la lettre de change, sauf quand il s'agit de la signature du tiré ou de celle d'un tireur.

L'aval doit indiquer pour le compte de qui il est donné. A défaut de cette indication, il est réputé donné pour le tireur.

Art. 31. — Le donneur d'aval est tenu de la même manière que celui dont il s'est porté garant.

Son engagement est valable, alors même que l'obligation qu'il a garantie serait nulle pour toute cause autre qu'un vice de forme.

Il a, quand il paie la lettre de change, le droit de recourir contre le garanti et contre les garants de celui-ci.

CHAPITRE V.

De l'échéance.

Art. 32. — Une lettre de change peut être tirée:
à jour fixe;
à un certain délai de date;
à vue;
à un certain délai de vue.

Les lettres de change, soit à d'autres échéances soit à échéances successives, sont nulles.

Art. 33. — La lettre de change à vue est payable à sa présentation. Elle doit être presentée au paiement dans les délais légaux ou conventionnels fixés pour la présentation à l'acceptation des lettres payables à un certain délai de vue.

Art. 34. — L'échéance d'une lettre de change à un certain délai de vue est déterminée soit par la date de l'acceptation, soit par celle du protêt.

En l'absence de protêt, l'acceptation non datée est réputée, à l'égard de l'accepteur, avoir été donnée le dernier jour du délai de présentation, légal ou conventionnel.

Art. 35. — L'echéance d'une lettre de change tirée à

un ou plusieurs mois de date ou de vue a lieu à la date correspondante du mois où le paiement doit être effectué. A défaut de date corespondante, l'échéance a lieu le dernier jour de ce mois.

Quand une lettre de change est tirée à un ou à plusieurs mois et demi de date ou de vue, on cómpte d'abord les mois entiers.

Si l'échéance est fixée au commencement, au milieu (mi-Janvier, mi-Février ecc.) ou à la fin du mois, on entend par ces termes le premier, le quinze ou le derniet jour du mois.

Les expression «huit jours» ou «quinze jours» s'entendent non d'une ou deux semaines, mais d'un délai de huit ou de quinze jours effectifs.

L'expression «demi mois» indique un délai de quinze jours.

Art. 36.—Quand une lettre de change est payable à jour fixe dans un lieu où le calendrier est différent de celui du lieu de l'émission, la date de l'échéance est considérée comme fixée d'après le calendrier du lieu de paiement.

Quand une lettre de change tirée entre deux places ayant des calendriers differents est payable à un certain délai de date, le jour de l'emission est ramené au jour correspondant du calendrier du lieu de paiement et l'échéance est fixée en conséquence.

Les délais de présentation des lettres de change sont calculés conformément aux régles de l'alinéa précédent.

Ces régles ne sont pas applicables si une clause de la lettre de change, ou même les simples énonciations du titre, indiquent que l'intention a été d'adopter des régles différentes.

CHAPITRE VI

Du paiemant

Art. 37. — Le porteur doit présenter la lettre de change au paiement soit le jour où elle est payable, soit l'un des deux jours ouvrables qui suivent.

La présentation à une chambre de compensation équivant à une présentation au paiement.

Art. 38.—Le tiré peut exiger, en payant la lettre de change, qu'elle lui soit remise acquittée par le porteur.

Le porteur ne peut refuser un paiement partiel.

En cas de paiement partiel, le tiré peut exiger que mention de ce paiement soit faite sur la lettre et que quittance lui en soit donnée.

Art. 39. — Le porteur d'une lettre de change ne peut être contraint d'en recevoir le paiement avant l'échéance.

Le tiré qui paie avant l'échéance le fait à ses risques et périls.

Celui qui paie à l'échéance est valablement liberé, à moins qu'il n'y ait de sa part une fraude ou une faute lourde. Il est obligé de vérifier la régularité de la suite des endossements, mais non la ségnature des endosseurs.

Art. 40. — Lorsqu'une lettre de change est stipulé payable en une monnaie n'ayant pas cours au lieu du paiement, le montant peut en être payé d'après sa valeur au jour où le paiement est exigible, dans la monnaie du pays à moins que le tireur n'ait stipulé que le paiement devra être fait dans la monnaie indiquée *(clause de paiement effectif en une monnaie etrangère)*. Les usages du lieu du paiement servent à déterminer la valeur de la monnaie étrangère. Toutefois le tireur peut stipuler que la somme à payer sera calculée d'après un cours determiné dans la lettre ou à déterminer par un endosseur; dans ce cas, cette somme doit être payée dans la monnaie du pays.

Si le montant de la lettre de change est indiqué dans une monnaie ayant la même dénomination, mais une valeur différente dans le pays d'émission et dans celui du paiement on est présumé s'être referé à la monnaie du lieu du paiement.

Art. 41. — A défaut de présentation de la lettre de change au paiement dans le délai fixé par l'article 37, tout débiteur a la faculté d'en remettre le montant en dépôt à l'autorité competente aux frais, risques et périls du porteur.

CHAPITRE VII

Des recours faute d'acceptation et faute de paiement

Art. 42. — Le porteur peut exercer ses recours contre les endosseurs, le tireur et les autres obligés:

à l'échéance,

si le paiement n'a pas eu lieu;

même avant l'échéance,

1. s'il y a eu refus d'acceptation;

2. dans les cas de faillite du tiré, accepteur ou non, de cessation de ses paiements, même non constatée par un jugemens, ou de saisie de ses biens demeurée infructueuse;

3. dans les cas de faillite du tireur d'une lettre non-acceptable.

Art. 43. — Le refus d'acceptation ou de paiement doit être constaté par un acte authentique (*protêt faute d'acceptation* ou *faute de paiement).*

Le protêt faute de paiement doit être fait le jour où la lettre de change est payable, soit l'un des deux jour ouvrables qui suivent.

Le protêt faute d'acceptation doit être fait dans les délai fixés pour la présentation à l'acceptation. Si, dans le cas prevu par l'article 32, alinéa 2, la première présentation a eu lieu le dernier jour du délai, le protêt peut encore être dressé le lendemain.

Le protêt faute d'acceptation dispense de la présentation au paiement et du protêt faute de paiement.

Dans les cas prévus par l'article 42, 2° le porteur ne peut exercer ses recours qu'après présentation de la lettre au tiré pour le paiement et après confection d'un protêt.

Dans les cas prévus par l'article 42, 3°, la production du jugement déclaratif de la faillite du tireur suffit pour permettre au porteur d'exercer ses recours.

Art. 44. — Le porteur doit donner avis du défaut d'acceptation ou de paiement à son endosser et au tireur, dans les quatres jours ouvrables qui suivent le jour du protêt ou celui de la présentation en cas de clause de retour sans frais.

Chaque endosseur doit, dans le delai de deux jours, faire connaître à son endosseur l'avis qu'il a reçu, en indiquant les noms et les adresses de ceux qui ont donné les avis précédents, et ainsi de suite, en remontant jusqu'au tireur. Le délai ci-dessus indiqué court de la réception de l'avis précédent.

Dans le cas où un endosseur n'a pas indiqué son adresse ou l'a indiqué d'une façon illisible, il suffit que l'avis soit donné à l'endosseur qui le précéde.

Celui qui a un avis à donner peut le faire sous une forme quelconque, même par un simple renvoi de la lettre de change. Il doit prouver qu'il l'a fait dans le délai prescrit.

Ce délai sera considéré comme observé, si une lettre missive donnant l'avis a été mise à la poste dans ledit délai.

Celui qui ne donne pas l'avis dans le délai ci-dessus indiqué, n'encourt pas de déchéance; il est responsable, s'il y a lieu, du préjudice causé par sa négligence sans que les dommages-intérêts puissent dépasser le montant de la lettre de change.

Art. 45.—Le tireur ou un endosseur peut, par la clause de «retour sans frais», «sans protêt», ou toute autre clause équivalente, dispenser le porteur de faire dresser, pour exercer ses recours, un protêt faute d'acceptation ou faute de paiement.

Cette clause ne dispense le porteur ni de la présentation de la lettre dechange dans les délais prescrits ni des avis à donner à un endosseur précédent et au tireur. La preuve de l'inobservation des délais incombe à celui qui s'en prévaut contre le porteur.

La clause émanant du tireur produit ses effets à l'égard de tous les signataires. Si, malgré cette clause, le porteur fait dresser le protêt, les frais en restent à sa charge. Quand la clause émane d'un endosseur, les frais du protêt, s'il en est dressé un, peuvent être recouvrés contre tous les signataires.

Art. 46.—Tous ceux qui ont tiré, accepté, endossé ou avalisé une lettre de change sont tenus à la garantie envers le porteur.

Le porteur a le droit d'agir contre toutes ces personnes, individuellement ou colectivement, sans être astreint à observer l'ordre dans lequel elles se sont obligées.

Le même droit appartient à tout signataire d'une lettre de change qui a remboursé celle-ci.

L'action intentée contre un des obligés n'empêche pas d'agir contre les autres, même postérieurs à celui qui a été d'abord poursuivi.

Art. 47.—Le porteur peut réclamer à celui contre lequel il exerce son recours:

1. le montant de la lettre de change non acceptée ou non payée avec les intérêts, s'il en a été stipulé;

2. les intérêts au taux de cinq pour cent à partir de l'échéance;

3. les frais du protêt, ceux des avis donnés par le porteur à l'endosseur précédent et au tireur, ainsi que les autres frais;

4. un droit de commission qui, à défaut de convention, sera d'un sixième pour cent du principal de la lettre de change, et ne pourra en aucun cas dépasser ce taux.

Si le recours est exercé avant l'échéance déduction sera faite d'un escompte sur le montant de la lettre. Cet escompte sera calculé, au choix du porteur, d'après le taux de l'escompte officiel (taux de la Banque) ou d'après le taux du marché, tel qu'il existe à la date du recours au lieu du domicile du porteur.

Art. 48. — Celui qui a remboursé la lettre de change peut réclamer a ses garants:

1. la somme intégrale qu'il a payée;

2. les intérêts de la dite somme, calculés en taux de cinq pour cent, à partir du jour où il l'a deboursée;

3. les frais qu'il a faits;

4. un droit de comission sur le principal de la lettre de change, fixé conformément à l'article 47, 40

Art. 49. — Tout obligé contre lequel un recours est exercé ou qui est exposé à un recours, peut exiger, contre remboursement la remise de la lettre de change avec le protêt et un compte acquitté.

Tout endosseur qui a remboursé la lettre de change peut biffer son endossement et ceux des endosseurs subséquents.

Art. 50. — En cas d'exercice d'un recours après une acceptation partielle, celui qui rembourse la somme pour laquelle la lettre n'a pas été acceptée, peut exiger que ce remboursement soit mentioné sur la lettre et qu'il lui en soit donné quittance. Le porteur doit, en outre, lui remettre une copie certifiée conforme de la lettre et le protêt pour permettre l'exercice des recours ultérieurs.

Art. 51. — Toute personne ayant le droit d'exercer un recours peut, sauf stipulation contraire, se rembourser au moyen d'une nouvelle lettre *(retraite)* non domiciliée et tirée à vue sur l'un de ses garants.

La retraite comprend, outre les sommes indiquées dans

les articles 47 et 48, un droit de courtage et le droit de timbre de la retraite.

Si la retraite est tirée par le porteur, le montant en est fixé d'après le cours d'une lettre de change à vue, tirée du lieu où la lettre primitive était payable sur le lieu du domicile du garant. Si la retraite est tirée par un endosseur, le montant en est fixé d'après le cours d'une lettre à vue tirée du lieu où le tireur de la retraite a son domicile sur le lieu du domicile du garant.

Après l'expiration des délais fixés:

pour la présentation d'une lettre de change à vue ou à un certain délai de vue,

pour la confection du protêt faute d'acceptation ou faute de paiement,

pour la présentation au paiement en cas de clause de retour sans frais,

le porteur est déchu de ses droits contre les endosseurs, contre le tireur et contre les autres obligés, à l'exception de l'accepteur.

A défaut de présentation à l'acceptation dans le délai stipulé par le tireur, le porteur est déchu des droits de recours, tant pour défaut de paiement que pour défaut d'acceptation, à moins qu'il ne résulte des termes de la stipulation que le tireur n'a entendu s'exonérer que de la garantie de l'acceptation.

Si la stipulation d'un délai pour la presentation est contenue dans un endossement, l'endosseur seul peut s'en prévaloir.

Art. 53. — Quand la présentation de la lettre de change ou la confection du protêt dans les délais prescrits est empêchée par un obstacle insurmontable *(cas de force majeure)*, ces délais sont prolongés.

Le porteur est tenu de donner, sans retard, avis du cas de force majeure à son endosseur et de mentionner cet avis, daté et signé de lui, sur la lettre de change ou sur une allonge; pour le surplus, les dispositions de l'article 44 sont applicables

Après la cessation de la force majeure, le porteur doit, sans retard, présenter la lettre à l'acceptation ou au paiement et, s'il y a lieu, faire dresser le protêt.

Si la force majeure persiste au delà de trente jours à

partir de l'échéance, les recours peuvent être exercés, sans que ni la présentation ni la confection d'un protêt ne soit nécessaire.

Pour les lettres de change à vue ou à un certain délai de vue, le délai de trente jours court de la date à laquelle le porteur a, même avant l'expiration des délais de présentation, donné avis de la force majeure à son endosseur.

Ne sont point considéré comme constituant des cas de force majeure les faits purement personnels au porteur où à celui qu'il a chargé de la présentation de la lettre ou de la confection du protêt.

CHAPITRE VIII.

De l'intervention.

Art. 54. — Le tireur ou un endosseur peut indiquer une porsonne pour accepter ou payer au besoin.

La lettre de change peut être, sous les conditions déterminées ci-après, acceptée ou payée par une personne intervenant pour un signataire quelconque.

L'intervenant peut être un tiers, même le tiré, ou une personne déjà obligée en vertu de la lettre de change, sauf l'accepteur.

L'intervenant est tenu de donner, sans retard, avis de son intervention à celui pour qui il est intervenu.

1. Acceptation par intervention.

Art. 55. — L'acceptation par intervention peut avoir lieu dans tous les cas où des recours sont ouverts avant l'échéance au porteur d'une lettre de change acceptable.

Le porteur peut refuser l'acceptation par intervention, alors même qu'elle est offerte par une personne désignée pour accepter ou payer au besoin.

S'il admet l'acceptation, il perd contre ses garants les recours qui lui adpartiennent avant l'échéance.

Art. 56.—L'acceptation par intervarition est mentionée sur la lettre de change; elle est signée par l'intervenant. Elle in-

dique pour le compte de qui elle a lieu; a défaut de cette indication, l'acceptation est réputée donnée pour le tireur.

Art. 57 — L'accepteur par intervention est obligé envers le porteur et envers les endosseurs postérieurs à celui pour le compte du quel il est intervenu, de la même manière que celui-ci.

Malgré l'acceptation par intervention, celui pour lequel elle a été faite et ses garants, peuvent exiger du porteur, contre remboursement de la somme indiquée a l'article 47, la remise de la lettre de change et du protêt, s'il y a lieu.

II. Paiement par Intervention.

Art. 58. — Le paiement par intervention peut avoir lieu dans tous les cas où. soit à l'échéance, soit avant l'échéance, des recours sont ouverts au porteur.

Il doit être fait au plus tard le lendemain du dernier jour admis pour la confection du protêt faute de paiement

Art. 59. — Si la lettre a été acceptée par intervention ou si des personnes ont été indiquées pour payer au besoin, le porteur doit, au lieu du paiement, présenter la lettre à toutes ces personnes et faire dresser, s'il y a lieu, un protêt faute de paiement au plus tard le lendemain du dernier jour admis pour la confection du protêt.

A défaut de protêt dans ce délai, celui qui a désigné au besoin ou pour le compte de qui la lettre a été acceptée et les endosseurs postérieurs cessent d'être obligés.

Art. 60. — Le paiement par intervention doit comprendre toute la somme qu'aurait à acquitter celui pour lequel il a lieu, à l'exception du droit de commission prévu par l'article 47, 4°.

Le porteur qui refuse ce paiement perd ses recours contre ceux qui auraient été libérés.

Art. 61. — Le paiement par intervention doit être constaté par un acquit donné sur la lettre de change avec indication de celui pour qui il est fait. A défaut de cette indication, le paiement est considéré comme fait pour le tireur.

La lettre de change et le protêt, s'il en a été dressé un, doivent être remis au payeur par intervention.

Art. 62. — Le payeur par intervention est subrogé aux droits du porteur contre celui pour lequel a payé et contre les garants de celui-ci. Toutefois il ne peut endosser la lettre de change à nouveau.

Les endosseurs postérieurs au signataire pour qui le paiement a eu lieu sont libérés.

En cas de concurrence pour le paiement par intervention celui qui opère le plus de libérations est preféré. Si cette règle n'est pas observée, l'intervenant qui en a connaissance perd ses recours contre ceux qui auraient été libérés.

CHAPITRE IX.

De la pluralité d'exemplaires et des copies.

I. Pluralité d'exemplaires.

Art. 63.—La lettre de change peut être tirée en plusieurs exemplaires identiques.

Ces exemplaires doivent être numérotés dans le texte même du titre: faute de quoi, chacun d'eux est considéré comme une lettre de change distincte.

Tout porteur d'une lettre n'indiquant pas qu'elle a été tirée en un exemplaire unique peut exiger à ses frais la délivrance de plusieurs exemplaires. A cet effet, il doit s'adresser à son endosseur immédiat qui est tenu de lui prêter ses soins pour agir contre son propre endosseur et ainsi de suite en remontant jusq'au tireur. Les endosseurs sont tenus de reproduire leurs endossements sur les nouveaux exemplaires.

Art. 64. — Le paiement fait sur un des exemplaires est libératoire, alors même qu'il n'est pas stipulé que ce paiement anule l'effet des autres exemplaires. Toutefois, le tiré reste tenu à raison de chaque exemplaire accepté dont il n'a pas obtenu la restitution.

L'endosseur qui a transféré les exemplaires à différentes personnes ainsi que les endosseurs subséquents sont tenus à raison de tous les exemplaires portant leur signature et qui n'ont pas été restitués.

Art. 65. — Celui qui a envoyé un des exemplaires à l'ac-

ceptation doit indiquer sur les exemplaires le nom de la personne entre les mains de laquelle cet exemplaire se trouve. Celle-ci est tenue de le remettre au porteur légitime d'un autre exemplaire.

Si elle s'y refuse, le porteur ne peut exercer de recours qu'après avoir fait constater par un protêt,

1. que l'exemplaire envoyé à l'acceptation ne lui a pas été remis sur sa demande,

2. que l'acceptation ou le paiement n'a pu être obtenu sur un autre exemplaire.

II. Copies.

Art. 66. — Tout porteur d'une lettre de change a le droit d'en faire des copies.

La copie doit reproduire exactement l'original avec les endossements et toutes les autres mentions qui y figurent. Elle doit indiquer ou elle s'arrête.

Elle peut être endossée et avalisée de la même manière et avec les mêmes effets que l'original.

Art. 67.—La copie doit désigner le détenteur du titre original. Celui-ci est tenu de remettre ledit titre au porteur légitime de la copie.

S'il s'y refuse, le porteur ne peut excercer de recours contre les personnes qui ont endossé la copie qu'après avoir fait constater par un protêt que l'original ne lui a pas été remis sur sa demande.

CHAPITRE X.

Du faux et des altérations.

Art. 68. — La falsification d'une signature, même de celle du tireur ou de l'accepteur, ne porte en rien atteinte à la validité des autres signatures.

Art. 69. — En cas d'altération du texte d'une lettre de change, les signataires postérieurs à cette altération sont tenus dans les termes du texte altéré; les signataires antérieurs le sont dans les termes du texte originaire.

CHAPITRE XI.

De la prescription.

Art. 70. — Toutes actions résultant dela lettre de change contre l'accepteur, se prescrivent par trois ans à compter de la date de l'échéance.

Les actions du porteur contre les endosseurs et contre le tireur se prescrivent par un an à partir de la date du protêt dressé en temps utile ou de celle de l'échéance en cas de clause de retour sans frais.

Les actions en recours des endosseurs les uns contre les autres et contre le tireur se prescrivent par six mois à partir du jour où l'endosseur a remboursé la lettre ou du jour où il a été lui-même actionné.

Art. 71. — L'interruption de la prescription n'a d'effet que contre celui à l'égard du quel l'acte interruptif a été fait.

CHAPITRE XII.

Disposition générales.

Art. 72.— Le paiement d'une lettre de change dont l'échéance est à un jour férié légal, ne peut être exigé que le premier jour ouvrable qui suit. De même, tous autres actes relatifs à la lettre de change, notamment la présentation à l'acceptation et le protêt, ne peuvent être faits qu'un jour ouvrable.

Lorsqu'un de ces actes doit être accompli dans un certain délai dont le dernier jour est un jour férié légal, ce délai est prorogé jusqu'au premier jour ouvrable qui en suit l'expiration. Les jours fériés intermédiaires sont compris dans la computation du délai.

Art. 73. — Les délais légaux ou conventionnels ne comprennent pas le jour qui leur sert de point de départ.

Aucun jour de grâce, ni légal, ni judiciaire, n'est admis

CHAPITRE XIII.

Des conflits de lois.

Art. 74. — La capacité d'une personne pour s'engager par lettre de change est déterminée par sa loi nationale. Si cette

loi nationale déclare compétente la loi d'un autre Etat, cette dernière loi est appliquée.

La personne qui serait incapable, d'après la loi indiquée par l'alinéa précédent, est, néanmoins, valablement tenue, si elle s'est obligée sur le territoire d'un Etat d'après la législation duquel elle aurait été capable.

Art. 75. — La forme d'un engagement pris en matière de lettre de change est réglée par les lois de l'Etat sur le territoire duquel cet engagement a été souscrit.

Art. 76. — La forme et les délais du protêt ainsi que la forme des autres actes nécessaires à l'exercice ou à la conservation des droits en matière de lettre de change, sont réglés par les lois de l'état sur le territoire duquel doit être dressé le protêt ou passé l'acte en question.

TITRE SECOND

Du Billet à Ordre

Art. 77. — Le billet à ordre contient:

1. la dénomination du titre insérée dans le texte même et exprimée dans la langue employée pour la rédaction de ce titre;

2. la promesse pure et simple de payer une somme déterminée;

3. l'indication de l'échéance;

4. celle du lieu où le paiement doit s'effectuer;

5. le nom de celui auquel le paiement doit être fait;

6. l'indication de la date et du lieu où le billet est souscrit;

7. la signature de celui qui émet le titre (*souscripteur*).

Art. 78. — Le titre dans lequel une des énonciations indiquées à l'article précédent fait défaut, ne vaut pas comme billet à ordre, sauf dans les cas déterminés par les alinéas suivants.

Le billet à ordre dont l'échéance n'est pas indiquée, est considéré comme payable à vue.

A défaut d'indication spéciale, le lieu de création du titre est réputé être le lieu du paiement et, en même temps, le lieu du domicile du souscripteur.

Le billet à ordre n'indiquant pas le lieu de sa création

est considéré comme souscrit dans le lieu désigné à côté du nom du souscripteur.

Art. 79. — Sont applicables au billet à ordre, en tant qu'elles ne sont pas incompatibles avec la nature de ce titre, les dispositions relatives à la lettre de change et concernant:

l'endossement (articles 10-19),

l'aval (articles 29-21),

l'échéance (article 32-36),

le paiement (article 37-41),

les recours faute de paiement (article 42-49, 51-53),

le paiement par interventior (articles 55, 58-62),

les copies (articles 66 et 67),

les fasifications et altérations (articles 68 et 69),

la prescription (articles 70 et 71),

les jours fériés, la computation des délais et l'interdiction des jours de grâce (articles 72 et 73),

les conflits de lois (articles 74-76).

Sont aussi applicables au billet à ordre les dispositions concernant la domiciliation (articles 4 et 26), la stipulation d'intérêts (articles 5), les différences d'énonciations relatives à la somme à payer (article 6), les conséquences de la signature d'une personne incapable (article 7) ou d'une personne qui agit sans pouvoirs ou en dépassant ses pouvoirs (art 8,

Art. 80. — Le souscripteur d'un billet a ordre est obligé de la même manière que l'accepteur d'une lettre de change.

Les billets à ordre payables à un certain délai de vue doivent être présentés au visa du souscripteur dans les délais fixés à l'article 22. Le délai de vue court de la date du visa signé du souscripteur sur le billet. Le refus de souscripteur de donner son visa daté est constaté par un protêt (article 24) dont la date sert de point de départ au délai, de vue.

INDEXUL ALFABETIC

Acceptaţiune. — *Prezentarea la accept*, p. 274—286; cambia la vedere, p. 277; la o epocă fixă dela vedere, p. 278; sancţiuni, p. 281. *Forma acceptului*, p. 287—294. *Vezi indexul sistematic*.
Acceptaţiune prin intervenţie, p. 335 şi urm. *Vezi indexul sistematic*.
Acte conservatorii. — Conservarea acţiunii cambiale în contra avalantului p. 389 şi urm.; remiterea protestului de neacceptare persoanei onorate, p. 372—374.
Acţiune cambială. — Coacceptanţi, p. 334; coavalanţi, p. 396, 398. Raport fundamental şi acţiune cambială (novaţiune, prescripţie) p. 35—44.
Amortizare. — Cambia în alb, p. 175.
Analfabeţi. — Semnarea cambiei, p. 80 şi urm.; cambia sub formă autentică, p. 221 şi urm.
Autonomia *obligaţiunilor cambiale*. — Principiul general. p. 6; gir p. 229 urm.; p. 250; gir după scadenţă, p. 263 şi urm.: accept, p. 330 şi urm.; avalul, p. 389 şi urm.
Autorizare maritală, *vezi Femeea măritată*.
Avalul. — Principii generale, p. 376 şi urm.; efectele avalului, p. 384—393. Conservarea acţiunii cambiale, p. 389—393. Avalantul care plăteşte 394—399. Mai mulţi coavalanţi, p. 396—398. *Vezi indexul sistematic*.
Aviz. — Remiterea protestului de neacceptare persoanei onorate, p. 372—374.
Bilet la ordin. — Deosebire de cambia trata, p. 49—50
Bun şi aprobat, p. 216 şi urm.
Cambie. — Definiţiune p. 6; caractere p. 6—10; schiţă istorică, teoria cambiei p. 16 şi urm.
Capacitate. — Principii generale, p. 96; Minorii, 97—91; Interzişii 99 Cei puşi sub consiliu, 99—102; Femeea măritată, 102.
Causa. — Obligaţiune abstractă, p. 9; Cauza şi raportul fundamental, p. 35 şi urm.
Cesiune. — Deosebire între gir şi cesiune, p. 237 şi urm.; transmiterea cambiei prin cesiune, p. 241 şi urm.

Circulaţiune. — Circulaţiune prin gir, p. 229; *Vezi duplicate.*
Citaţiune. — Domiciliul emitentului, p. 132, 133.
Clauze. — Clauze permise, p. 105—110; nepermise, 110—112; socotite nescrise, 112—116.
Coacceptanţi. coemitenţi, p. 334.
Coavalanţi, p. 396, 398.
Condiţiuni esenţiale, cari sunt, p. 45 şi urm.
Condiţiune. — Nulitatea cambiei. p. 111; gir sub condiţie p. 251; acceptare sub condiţie, p. 325—326.
Còpii p. 420 şi urm. *Vezi index sistematic.*
Creaţiune (teoria), p. 31.
Credit (noţiune), p. 5. *Vezi Titluri de credit.*
Curator, p. 99 şi urm.
Data — locul şi timpul emisiunii, p. 51—60. *Vezi Indexul sistematic.*
Daune — In contra falşului reprezentant, p. 95; pentru neprezentarea la accept, p. 281; când a promis acceptarea, p. 309; când nu predă cambia acceptată, p. 312; când depozitarul exemplarului trimis la accept refuză să-l restitue, p. 416.
Decadenţa — Decăderea din acţiunea cambială atrage şi perderea acţiunii ex causa, p. 42. *Vezi acte conservatorii.*
Denominaţiune — Condiţiune esenţială, p. 60—65. *Vezi indexul sistematic*
Depozit — Expedierea unui exemplar spre acceptare, p. 413—419.
Dol — excepţie personală, p. 317.
Domiciliu — emitentului, p. 133, 134.
Domiciliat — cambia domiciliată, p. 204—211.
Drepturi — transmiterea drepturilor din cambie, p. 229—234.
Duplicate — p. 400. *Vezi indexul sistematic.*
Emisiune — teoria, p. 32.
Emitent — semnătura, p. 78. *Vezi Citaţie, Domiciliu.*
Eroare — excepţie personală, p. 317.
Falimentul — trăgătorului, p. 310; acceptantelui, p. 354.
Falş — cambie falşă, acceptată, p. 292.
Fundamentul juridic — al cambiei, p. 29; al cambiei în alb, p. 153.
Garanţie — prin emiterea cambiei, p. 36.
Gir, p. 227. *Vezi indexul sistematic.*
Incapacitate — *Vezi capacitate.*
Interzişi — *Vezi capacitate.*
Intervenient — *Vezi intervenţie.*
Intervenţie — Acceptare, p. 346. *Vezi indexul sistematic.*
Legislaţii — Conflict de legislaţii, p. 449; forma cambiei în dreptul internaţional, p. 116.
Lipsa condiţiunilor esenţiale, p. 135; şi urm.
Locul emisiunii — *Vezi Data.*
Locul plăţii, p. 72; *Vezi indexul sistematic.*
Mandat — Emitere prin reprezentant, p. 90—96; gir cu titlu de mandat, p. 253—257.
Minori — *Vezi Capacitate.*
Monetă — suma de plătit în monete streine, p. 71.

Notari — cambia autentificată, p. 225, 226.
Novaţiune — emisiunea şi novarea raportului fundamental, p. 35 şi urm.
Obligaţiune cambială, caracterile ei, p. 8 și urm.
Onorat. *Vezi intervenţie.*
Pendenţa — teoria, p. 33.
Personificaţie, — teorie, p. 31.
Prescripţia — acţiunii cambiale şi efectele faţă de acţiunea ex causa, p. 42.
Prezentare — la accept. *Vezi acceptaţiune.*
Primitor — arătarea în cambie, p. 65. *Vezi index sistematic.*
Procură. *Vezi Mandat.*
Protest. — Cum se constată neacceptarea, p. 327; la acceptarea unui indicat la nevoie, 338; a unui terţ, p. 347. — Inmânarea protestului, 370.
Provizion. — Dreptul acceptantului la provizion, p. 344.
Proviziune — In caz de faliment, p. 310.
Purtător — cambia la purtător, p. 112.
Raport fundamental, p. 35.
Ratificare — în caz de mandat, p. 95.
Reprezentanţa, p. 90 și urm.
Reşedinţa emitentului, p. 204.
Revocarea, acceptării, p. 309, 310.
Scadenţa — Condițiune esențială, p. 72; câte feluri de scadențe, p. 124—128; p. 432—453 *Vezi indexul sistematic.*
Semnare — de către emitent, p. 78 *Vezi gir, acceptare, aval.*
Societate — reprezentanţa, p. 94; firma, p. 88—90.
Subrogarea — avalantului care plătește, p. 394—399.
Suma, p. 70— 71.
Termene — pentru prezentarea la accept, p. 281. 282.
Trăgător — semnătura, p. 78.
Tras — numele sau firma, p. 104.
Valuta — clauza, p. 107.
Văzut — trasul vizează, p. 297.
Vedere — Cambiile la vedere, p. 125; acceptare, p. 295; calculare, 432.
Violenţa — Excepţiune personală, p. 317.

CĂRŢI ROMÂNE DE DREPT